ZBORNIK

DOKUMENATA I PODATAKA O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM

V

KNJIGA 12

REDAKCIONI ODBOR

Karlo Mrazović, Ivo Rukavina, Anka Berus, Nikola Sekulić, Mile Počuča, Fabijan Trgo, pukovnik, Franjo Biljan, potpukovnik, Zdenko Cvrlje, potpukovnik, Šandor Kaufer, major, Rade Guberina, kapetan I kl.

Odgovorni urednik

Fabijan Trgo, pukovnik

PRIPREMA ZA ŠTAMPU
VOJNOISTORISKI INSTITUT JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIJE

IZDAJE
VOJNOIZDAVAČKI ZAVOD „VOJNO DELO"

VOJNOISTORISKI INSTITUT JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIJE

ZBORNIK

DOKUMENATA I PODATAKA O NARODNO-OSLOBODILAČKOM RATU JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM

V

KNJIGA 12

BORBE U HRVATSKOJ 1943 GOD.

BEOGRAD
1955

BORBE U HRVATSKOJ 1943 GOD.

— VELJAČA —

I

DOKUMENTI JEDINICA NARODNOOSLOBODILAČKE VOJSKE I PARTIZANSKIH ODREDA

BR. 1

NAREĐENJE ŠTABA DVANAESTE BRIGADE NOV I PO HRVATSKE OD 1 VELJAČE 1943 GOD. ZA NAPAD NA PAKRAC[1]

ŠTAB
XII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 54/1943.
dana 1 veljače 1943 u 1.30 h.

Zapovjed za akciju na Pakrac[2]
izdaje

ŠTABOVIMA
I. II, III i IV BATALJONA. DIVERZANTSKOJ GRUPI. TE BOLNIČKOJ ČETI OVE BRIGADE

Položaj

Prema naređenju[3] štaba IV divizije broj 143/1943 od 31.I.1943 g. likvidiraće se neprijateljsko uporište Pakrac u kojem se nalazi 800 neprijateljskih vojnika, koji su smješteni po zgradama prema priloženom planu.

Jedinice naše Brigade jednim dobrim dijelom učestvovaće u samome napadu.

Borci. desetari, vodnici, komandiri, komandanti i polit. komesari, zadatak koji se pred vas postavlja neće biti tako lak, ali sa vašom brzinom možemo ga stvoriti mnogo lakšim i

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9—1/I, k. 892.

[2] i [3] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 119.

ostvarljivim. Neprijatelj se preko noći nalazi u rovovima i prema tome moramo upotrijebiti sve svoje snage i iskustvo kao i brzinu da upadnemo u samo uporište i time spriječimo da se neprijatelj povuče u utvrde. Samim tim neprijatelj će se zbuniti te ćemo ga lakše i savladati. Na osnovu toga štab brigade

NAREĐUJE:

I bataljon

Jedinice ovog bataljona nastupaće jugoistočnom stranom Pakrac, putem koji dolazi iz Kraguja za Pakrac, koji napušta kod vinograda, te prelazeći vinograde presijeca put Pakrac—Japaga i pozadi kuća s lijeve strane puta dolazi pozadi Vladikinog dvora, odakle jedna četa pristupa likvidaciji Vladikinog dvora, Poreske uprave i rova koji se nalazi na raskrsnici kod česme. Druga četa odvaja se lijevo, prelazi sokake i ulazi u bašte, koristeći se istima, dolazi pozadi kuće Ćirinovića i Blagojevića. što znači na jednom i drugom uglu u kojem se nalazi neprijatelj, i pristupa likvidaciji istih, a potom likvidira ustaški logor koji se nalazi preko puta Nožarića pekara.

Jedna četa ovog bataljona kada dođe do vinograda, jednim vodom nastupiće grebenom vinograda i pristupa likvidaciji rovova u pravcu Kalvarije, dok sa jednom desetinom drugog voda likvidira bunker na putu Šeovica—Pakrac i štiti prilaz neprijatelja iz salaša u Pakrac, a jednu desetinu pridodaće četi koja će imati da likvidira bunker na raskrsnici kod česme kako je gore navedeno.

II bataljon

Ovaj bataljon nastupaće cestom Kusonje—Pakrac do u blizini raskršća i kapelice Sv. Josipa, odakle jednom četom pristupa likvidaciji neprijateljskog uporišta na samom uglu gdje se ceste razdvajaju, a u isto vrijeme odvaja jednu desetinu koja će štititi eventualni napad neprijatelja iz rovova sa Kalvarije. Ova četa po likvidaciji ovog uporišta pristupa čišćenju rovova od barutane prema Kalvariji.

Ostale dvije čete jednim dijelom svojih snaga na juriš likvidiraju rov kod salaša i pored istog dolaze do kuća na cesti koja dolazi desno od Sv. Josipa, prelaze istu u vrtove, odakle jedna četa istom cestom produžuje brzo u pravcu građanske škole, i pristupa likvidaciji iste, kao i neprijateljskih uporišta na uglu ulice prema školi. Treća četa po dolasku u vrtove nastupa cestom koja vodi lijevo od Sv. Josipa u pravcu građanske škole, likvidira uporište Gjure Blanuše, odakle hvata vezu sa drugom četom i u zajednici sa istom likvidira uporište građanska škola, nakon čega će uhvatiti vezu sa I bataljonom.

IV bataljon

Dvije čete ovog bataljona nastupaće firminskom prugom,[4] koju napuštaju i putem ispod kote 242 prelaze potok Vranovicu na državnoj pruzi, koja dolazi sa sjeverne strane, t.j. iz Omanovca prema pilani. Idu dalje ovom prugom do blizu pilane, odakle jedna četa zaobilazi desnom stranom pilane od pruge, a druga lijevom stranom i pristupaju likvidaciji same pilane.

Ovaj bataljon uhvatiće vezu sa jedinicama XVII brigade koje likvidiraju željezničku stanicu i po likvidiranju pilane pristupiće istim u pomoć, nakon čega će se zajedno sa jedinicama XVII brigade uputiti kao pojačanje zasjede i to na kotu 233, 265 i 242. Jedna četa ovog bataljona sa kompletnim naoružanjem dodjeljuje se štabu IV divizije kao rezerva. Ova četa mora da se predstavi štabu divizije 1.I.43 u 18 časova u selu Kraguju. Ista četa primiće 10 komada goveda u selu Kraguju.

III bataljon

Jedinice ovog bataljona postaviće zasjedu prema Daruvaru i Siraču i to na cesti Pakrac—Daruvar. Prva zasjeda postavlja se na cesti gdje se cesta odvaja za Gornju Obrež—Omanovac. Drugu zasjedu postavlja kod sela Omanovca na prostoru gdje željeznička pruga i cesta idu zajedno, t.j. ispred vijadukta Krndija koji čuva domobranska posada od oko 80 domobrana. Ova zasjeda treba onesposobiti prugu, cestu kao i t.t. veze. Treću zasjedu postavlja u selu Derezi tako, da kontroliše puteve i sprečava dolazak neprijatelja iz Badljevine i Sirača. Četvrtu zasjedu postavlja u selu Donji Grahovljani kod kote 195, koja ima da spriječi eventualni dolazak neprijatelja iz Sirača. Prva i druga zasjeda imaju najteže zadatke a to je da spriječe dolazak neprijatelja iz Badljevine i Daruvara, stoga se svakoj od ovih zasjeda dodjeljuje po jedan teški mitraljez. *Diverzantska grupa* poći će sa jedinicama III bataljona i postaviće mine na cesti Daruvar—Pakrac i to na mjestu između sela Doljana[5] i Kipa. Isto tako izvršiće diverziju pruge između Sirača i Omanovca na najzgodnijem mjestu.

VAŽNE NAPOMENE I UPOZORENJA

I bataljon koji treba da likvidira Vladikin dvor treba najkraćim putem i to što brže doći do uporišta koje ima da likvidira bez zadržavanja na bunkerima koji se nalaze na tom putu. Po dolasku do mjesta uporišta uhvatiće vezu sa jedinicama XVI brigade.

---

[4] Vidi tom V, knj. 11, primjedbu br. 8 uz dok. br. 65.
[5] Doljani Podborski

II bataljon će također primjeniti što veću brzinu i nastojati da što prije dođe do građanske škole. Ovo je važno zbog toga što se neprijatelj svojim većim dijelom nalazi izvan mjesta, t.j. u bunkerima, te mu se zbog toga ne smije dozvoliti prilaz zgradama u mjestu, uslijed čega će se teže istjerati.

I, II i IV bataljon snabdjeće se benzinskim flašama za likvidiranje težih uporišta koji će im benzin nabaviti štab brigade.

III bataljon također će uzeti nekoliko flaša benzina, radi eventualnog nailaska neprijateljskih tenkova.

Po prijemu ovog naređenja štabovi bataljona poslati će drugove sa praznim flašama u štab brigade, gdje će im se izdati benzin.

Štab I i IV bataljona pribaviće svaki po 5 komada goveda koje će se natjerati na prostor gdje su mine na Kalvariji. Ista goveda treba da budu u selu Kraguju najduže do 16 časova 1.II.1943, gdje će ih primiti jedinice divizijske rezerve i sa istima dalje postupiti po uputama štaba divizije, koja će na licu mjesta dobiti.

Štab brigade nalaziće se u vinogradu, u kući Hošeka koja se nalazi na vrhu Kalvarije.

Sve jedinice naše brigade postaraće se da imaju dovoljan broj dobrih vodiča, koji dobro poznaju samo mjesto i okolicu.

Izvještaje slaće štabovi bataljona redovno, svaki sat štabu brigade. a u iznimnim slučajevima i prema potrebi i izvanredne izvještaje.

Vrijeme napada biće 1.II.1943 u 23 časa. Znak za napad neće se dati, već će sve jedinice početi napad istovremeno u određeno vrijeme.

Znaci za raspoznavanje za noć između 1 i 2. II. o.g. jesu: *Topovi — naši*

Dnevni znaci za 2. II. o.g. jesu:

Poziv: horizontalno raširene ruke u stranu.

Odziv: izdignuta desna ruka iznad glave s puškom u horizontalnom položaju.

Sanitetska služba

Referent saniteta naše brigade organiziraće previjališta i evakuaciju ranjenika. Pravci evakuacije ranjenih drugova jesu sela Kraguj i Brusnik. Znači da će jedno previjalište biti u selu Kraguju a drugo u selu Brusniku.

Jedinice IV bataljona koje napadaju pilanu pomoći će evakuaciji ranjenih drugova XVII brigade.

Evakuaciju materijala organiziraće intendant područja[6] u zajednici sa intendantom brigade.[7]

---

[6] Tomo Balen
[7] Dušan Ostojić

Povlačenje jedinica naredićе se pismenim putem. U slučaju da bilo iz kakvih razloga pismeno naređenje ne bi blagovremeno stiglo do nekih jedinica, štab divizije izdaće to naređenje svjetlosnim znacima i to izbaciće se u tri maha jedna za drugom crvena i zelena raketa. Da ne bi bilo zabune napominjemo da se naređenje za povlačenje neće izdati prije 6 sati ujutro 2.II.1943.

Pravac povlačenja biće: I bataljon u selo Gornju Šumetlicu II bataljon u selo Ožegovce, III bataljon u selo Branešce, IV bataljon u selo Zabrdske Kričke a bolnička četa u selo [Zabrdske] Rogulje.

Poslije povlačenja, štab brigade nalaziće se u selu Roguljama.

Ovo su opšti pravci povlačenja koji u toku same borbe mogu biti i promijenjeni.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Vlado Janić

Komandant:
Vicko Antić

BR. 2

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 2 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O SITUACIJI NA PODRUČJU DRENOVAČE[1]

ŠTAB VIII ĐIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br. sl. u 15.40 h
dne 2.II.1943 g.

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. i P.O. HRVATSKE

Situacija na sektoru naše V Brigade koja se nalazi na položajima kod Drenovače je slijedeća:

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/2, k. 826.

U Skočaju nema neprijatelja, već se njegove snage[2] nalaze u Zavalju, Golubiću. Jačina ovih snaga nije poznata, ali je očito da ih nema mnogo. Od kako smo na položajima neprijatelj protiv nas ne vrši nikakve ofanzivne operacije. Jučer je jedna manja grupa neprijatelja[3] upala u selo Lohovo niže Gradine (k. 506), gdje su na brzinu zapalili nekoliko kuća i sijena i povukli se natrag. Naša četa koja se nalazila na Gradini uslijed zbunjenosti komandira i komesara čete nije intervenisala iako je mogla ovo spriječiti i neprijatelju nanijeti na ovom mjestu gubitke. Komandir čete uzet je na odgovornost, jer on je glavni krivac za ovo.

Ječer i danas neprijatelj[4] vrši napade na položaje VII Divizije koja se nalazi na bosanskoj strani.[5] Stalno se čuje jaka topovska, minobacačka i mitraljeska vatra. Neprijatelj[6] sa svojim snagama nalazi se u Ripču odakle izgleda napreduje dalje. Danas oko 14 sati primjećene su dvije čete neprijateljske kolone koje se kreću duž ceste prema B.[7] Petrovcu. Isto tako pozadi tih kolona primjećen je jedan veliki tenk i oko 15 kamiona sa nekoliko topova. Vjerovatno će i ove snage krenuti prema B. Petrovcu.

Izgleda da je neprijatelj svoje glavne napade usmjerio prema Bosni.

Naša XV Brigada sada se nalazi u Dnopolju i Birovači na kratkom odmoru. Kod njih je otišao i Komandant[8] divizije da se brigada malo sredi. Brojno stanje brigade iznosi 909 drugova na licu, a V Brigade 960 boraca na licu.

Ishrana je do sada bila dosta slaba, ali se polako popravlja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Po naređenju Komandanta,
Načelnik štaba u.z.
Jovo Lončar

---

[2] [3] [4] i [6] Odnosi se na dijelove njemačke SS divizije »Prinz Eugen«.

[5] Prebacivanje Sedme divizije u Bosnu izvršeno je krajem siječnja po naređenju Vrhovnog štaba NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 90.

[7] Bosanskom

[8] Narodni heroj Vlado Četković. Poginuo 20 listopada 1944 god. kao komandant Osmog korpusa NOV i PO Jugoslavije.

BR. 3

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 2 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O NEPRIJATELJSKOM NAPADU NA POLOŽAJE SEDME DIVIZIJE I STANJU NA SEKTORU PLJEŠEVICE[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br. sl. u 22.45 h.
dne 2.II.1943 g.

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. i P.O. HRVATSKE

Na našem sektoru[2] nema nikakvih promjena. Neprijatelj ne vrši nikakve pokrete. Naše se snage ukopavaju na zauzetim položajima.

Na sektoru VII brigade neprijatelj[3] je izvršio napad sa snagama od oko 2000 ljudi. I vodom baterije i jednim teškim tenkom. Da li su Njemci ili Talijani to još ne znamo, pošto poslije napada od VII divizije nikakvog izvještaja nismo dobili. Neprijatelj je uspio da potisne snage VII divizije i zaposjedne Ripački Klanac, a koliko smo mogli ocijeniti sa naše osmatračnice ušli su u Hrgar a primjetile se rakete i prema Gorijevcu. Podatke da je neprijatelj zauzeo Ripački Klanac dobili smo od terenskog bataljona Bihać—Cazin koji drži položaje Veliki i Mali Račići do rijeke Une.

Sa zauzimanjem Ripačkog Klanca neprijatelj izlazi na Mali Ljutoč (k. 941), odakle može tući naše položaje bočno i iza leđa, i ne samo to nego sa zauzimanjem Ripačkog Klanca i Ljutoča neprijatelj se može spustiti cestom preko Baraćuše, preko Crkvine na Unu. Sa ovim bi neprijatelj otežavao našu efikasnu odbranu na Drenovači ukoliko bi ovo bio njegov glavni pravac nadiranja. Ali postoji mogućnost, s obzirom na terenske i naše prepreke, da bi neprijatelj mogao nastupiti sa svojim glavnim snagama od Bihaća [pravcem] Vrtoč—B.[4] Petrovac s namjerom da presiječe naše snage na dvoje i da se dočepa kota južno od Vrtoča koje omogućuju uslijed svoje dominantnosti lakše prodiranje preko Kulen Vakufa u Lapačku kotlinu.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/2, k. 826 A.
[2] Sektor Plješevica
[3] Dijelovi Istočne grupe SS divizije »Prinz Eugen«
[4] Bosanski

Mi smo u vezi sa neprijateljskim prodorom na Ripački Klanac postavili osiguranje na mostu ispod kote 472 koji nije unesen na kartu i stavili u zadatak V brigadi da se preko terenskog bataljona poveže sa najbližim jedinicama VII divizije, kako bismo mogli znati kakvo je stanje, ali smo sad obaviješteni od štaba V brigade da se Huska[5] sa svojim bataljonom nalazi kod ovoga mosta, ne znamo još tačno da li je čitav bataljon ili samo jedan dio. Isto tako smo obaviješteni od štaba V brigade da neprijatelj baca rakete kod Malog Račića.

XV brigadu ćemo povući iz Dnopolja i Birovače i razmjestiti ju u selo Kruge. a jedan bataljon u Nebljuse koji će davati osiguranje na Uni kod V. Sevića.[6]

Za vezu sa vama uspostavljamo releje Nebljuse—Pilana.

I brigada,[7] iako smo ugovorili da nas redovito obavještava o situaciji na njihovom sektoru,[8] u toku današnjeg dana nije nam ništa javila o situaciji kod njih.

Drug Bogdan,[9] Ćanica[10] i Pavlović[11] stigli su kod nas u štab.

O svim promjenama obavještavaćemo vas odmah.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
A. Turkulin[12]

Komandant:
V.[13] **Ćetković**

(M. P.[14])

P.S. U tunelu ispod Malog Ljutoča nalazi se jedna kompozicija vagona sa žitom. Mi smo izdali naređenje štabu V brigade da u slučaju opasnosti od neprijateljskog nadiranja upali vagone ili sjuri u Unu.

Most koji smo vam gore napomenuli je željezne konstrukcije. Dvije granate koje smo dobili nijesu dovoljne da se sa njima digne u vazduh, a za iste nemamo korde ni kapisla. Uz to nemamo ni ljudstva koje bi znalo pravilno minirati ovaj most, pa vas molimo da pošaljete pionirskog oficira iz Štaba korpusa da bi on organizovao rušenje mosta.

---

[5] Miljković
[6] Vjerovatno Veliko Seoce
[7] Šeste divizije NOV i PO Hrvatske
[8] Vidi dok. br. 89.
[9] Oreščanin
[10] Opačić
[11] Milan
[12] Artur Turkulin. Umro u Beogradu poslije rata.
[13] Vlado
[14] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 4

ZAPOVIJEST ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE OD 2 VELJAČE 1943 GOD. ZA RASPORED JEDINICA I POSTAVLJANJE ZASJEDA NEPRIJATELJU[1]

ŠTAB XIII
PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONČARA«
Dana 2.2.1943
Op. broj 1943

ZAPOVIJEST

(Sekcija Samobor 1:100000)

Poslije vođenih borbi[2] neprijatelj[3] se povukao na položaje oko Krašića, Bresarića, Brlenića, gdje vrši svoje ojačanje dovlačenjem novih snaga. Ovakvim svojim radom neprijatelj ima za cilj da nas ponovo napada i nameće nam obrambenu borbu želeći na taj način spriječiti našu aktivnost na njegove osjetljive objekte, a naročito komunikaciju: Metlika—Karlovac i Karlovac—Zagreb.

Da bi spriječili ove neprijateljske namjere i da se ne bi upuštali u vođenje frontalnih borbi sa neprijateljem naša Brigada izvršiće novo pregrupisanje za izvršenje predstojećeg zadatka.

Za izvršenje novih zadataka

NAREĐUJEMO:

1. I Proleterski bataljon rasporediće se u selima Bučari,[4] Baroni[5] Rojakovice dok će patrole isturivati u pravcu Konjarić Vrha—Bukovica. Njemu se pridodaje jedno odjeljenje teških mitraljeza.
2. II Proleterski bataljon izvršiće smještaj u selima Balaban i Simenić. Njemu se pridodaje jedno odjeljenje teških mitraljeza.
3. III Proleterski bataljon smjestiće se u selu Brdik kod Kostanjevca.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 44/1, k. 721.
[2] Vidi dok. br. 12 i 15.
[3] Vidi dok. br. 106 i 107.
[4] Bučari Selo
[5] Baroni Selo

4. Četa pratećih oruđa smjestiće se u Tupčini. Ostatak Mitraljeske čete, Četa za vezu i Štab brigade smjestiće se u Reliću.
5. II Bataljon učiniće cestu Kostanjevac—Krašić neprohodnom za bilo kakvi saobraćaj. III Bataljon na cesti Kostanjevac—Sošice, na mjestu gdje neprijateljska motorizacija ne može zaobići cestu, prekopaće ju i napraviti na njoj jednu vučiju jamu koju će dobro maskirati i kod koje će čekati neprijateljske tenkove. I ostale jedinice na putevima kojima je moguć prolaz motorizacije podići će prepreke.
6. Intendant[6] Brigade regulisaće ishranu svih boraca, stoga će odrediti sela i zaselke u kojima će se vršiti ishrana, pa se skreće pažnja svim štabovima bataljona i komandama četa da se pridržavaju rasporeda, da ne bi došlo do nepoželjnih nesporazuma kao što je to bio slučaj zadnjih dana. Intendanti bataljona i ekonomi četa odmah će pristupiti skupljanju benzina koji će se upotrijebiti za borbu sa tenkovima.
7. Sve jedinice ove Brigade moraju biti na određenim mjestima 3.2.1943 do 6 sati ujutro, stoga će pokret iz sadanjih baza biti u 4 sata za Prvi proleterski bataljon u 5 sati za II i III Proleterski bataljon.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Božo Spaček

Komandanat:
Bulat Rade

Na znanje:
Štabu I Korpusa Hrvatske
Štabu II Operativne zone
Operativnom štabu hrvatskih i slovenačkih brigada.

Na znanje i postupak
Štabu I, II i II Proleterskog bataljona, Mitraljeskoj četi, Četi pratećih oruđa i Četi za vezu.

[6] Dragutin Bogdanović-Picek

BR. 5

NAREĐENJE ŠTABA TREĆE OPERATIVNE ZONE OD 2 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU PRVOG NOP ODREDA U VEZI FORMIRANJA OSAMNAESTE NO BRIGADE[1]

ŠTAB
III OPERATIVNE ZONE
NAR. OSL. VOJSKE I PARTIZ. ODREDA
HRVATSKE
Broj 82 1943.
Dana 2-II-1943.

ŠTABU I N.O.P. ODREDA

Na položaju

Radi formiranja naše nove XVIII N.O. Brigade[2] javiće se u Štab zone komandant[3] Odreda, politkomesar[4] i njihovi zamjenici[5] na dan 9. ov. mj. prije podne. Odred treba da bude sav skoncentrisan i da se u to vrijeme nalazi na sektoru Ožegovci—Koturić.

U sastav Odreda pozovite i Bilogorsku četu.[6] Mi ćemo ju također još danas pozvati i ona će već 8.o.mj. biti u Gornjim Borkima.

Odluku o formiranju Brigade zasada treba držati povjerljivo. Borcima treba samo kazati da je pokret radi vrlo važne stvari.—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zamjenik politkomesara:
Duško[7]

Komandant:
Bogdan Crnobrnja

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8—1, k. 1484.

[2] Brigada je formirana 11 veljače 1943 godine u selu Mijači, od jedinica Prvog i Drugog NOP odreda. Komandant je bio Uroš Popara (poginuo 1943 god. u selu Ribnjačka od neprijateljske avijacije), a politički komesar Milan Tomić (poginuo 1944 god. u borbi protiv Nijemaca i ustaša).

[3] Uroš Popara

[4] Đuka Balenović

[5] Zamjenik komandanta bio je narodni heroj Nikola Miljanović-Karaula (poginuo kod Našica 1944 god. u borbi protiv Nijemaca i ustaša, kao komandant Osamnaeste NO brigade), a zamjenik političkog komesara Franjo Bajt.

[6] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 37.

[7] Brkić

BR. 6

IZVJEŠTAJ ŠTABA DVANAESTE NO BRIGADE OD 3 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA PAKRAC[1]

ŠTAB
XII BRIGADE
N.O.V. HRVATSKE
Broj: 60/1943.
dana 3 veljače 1943.

Izvještaj o akciji na
Pakrac — dostavlja

ŠTABU IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Prema naredbi[2] Štaba divizije broj 143/43 od 31.I.1943, jedinice ove brigade prema izrađenom planu napale su neprijateljsko uporište Pakrac[3] i u ovoj akciji postigle slijedeće rezultate i to:

I bataljon

Ovaj bataljon imao je za zadatak likvidirati uporišta Vladikin dvor, Ćirinovića i Blagojevića kuću i bunkere između Kalvarije i puta. U svom napadu bataljon se uspješno privukao samim uporištima i napadajući ih likvidirao je Ćirinovića i Blagojevića kuću, te ustaški stan, dok Vladikin dvor imao je 6 bunkera za koje se nije znalo, što je onemogućilo upad u samu zgradu. Kada su iz bunkera istjerani, banditi su se povukli u zgradu i uporno istu branili tako, da se nije mogla likvidirati.

Rovovi između puta i Kalvarije nisu se također uspjeli likvidirati. Ovaj bataljon zarobio je 7 domobrana i 2 civila. Zaplijenio 2 askerice[4] 10 pušaka, 3.000 metaka, 6 bombi za laki bacač i 100.000 kuna, te nešto kancelarijskog materijala.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 23/4, k. 907.
[2] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 119.
[3] Vidi dok. br. 10 i 11.
[4] Ustaški naziv za automat

II bataljon

Jedinice ovoga bataljona, uslijed borbe koju su vodile isti dan kod sela Bukovčana, zakasnile su u akciju 2 sata. Isti bataljon imao je za zadatak uporišta: zgradu kod Sv. Josipa, žandarmerijsku stanicu, građansku školu, komandu mjesta i posadu u Blanušinoj kući, kao i rovove od barutane prema Kalvariji. Jedna četa ovog bataljona napala je uporište kod Sv. Josipa i boreći se sa neprijateljem uspjela je istjerati ga iz same zgrade i zatjerati u podrum odakle se neprijatelj očajnički branio teškim mitraljezom i bombama, radi čega se nije moglo pristupiti zgradi niti je likvidirati. Ostale dvije čete uslijed jake vatre sa željezničke stanice i mlina nisu se mogle provući u sam grad, tako su ova uporišta ostala nelikvidirana.

IV bataljon

Ovaj bataljon imao je za zadatak likvidirati pilanu i pomoći XVII brigadi likvidirati željezničku stanicu. Isti je na vrijeme napao pilanu i osvojio je u potpunosti, a pri povlačenju zapalio je. Zarobio je 17 domobrana. Zaplijenio 1 askericu 12 pušaka, nešto municije, dosta kancelarijskog materijala, nekoliko kajiševa od mašina i 100.000 kuna. Jedinice ovog bataljona po likvidaciji pilane pošle su u pomoć XVII brigadi na željezničku stanicu. Kako ista još nije bila napadnuta od snaga XVII brigade, to nisu mogli sami likvidirati. Istovremeno jedna četa tog bataljona otišla je u pomoć zasjedi prema Daruvaru, ali nije imala borbe.

III bataljon

Jedinice ovog bataljona imale su u zadatak postaviti zasjedu na putu Daruvar—Pakrac i Sirač—Pakrac, sa zadatkom da spriječe neprijatelja ako bi pokušao doći u pomoć iz Daruvara, Sirača i Badljevine. Također su imale u zadatak diverziju pruge i prekopavanje ceste. Isti bataljon izvršio je svoj zadatak u potpunosti, izvršio diverziju pruge, prekopao cestu i prekinuo t.t. veze. Na ovaj bataljon naišao je neprijatelj[5] u 3 sata cestom od Daruvara sa 6 tenkova i nekoliko kamiona vojske. Zasjeda ga je dočekala i sa istim vodila borbu do 6 časova. Neprijateljski tenkovi bili su nekoliko puta odbijeni, kada je bataljon dobio naređenje za povlačenje. Zbog noći nisu se mogli utvrditi neprijateljski gubitci ali se predpostavlja da je neprijatelj imao priličan broj gubitaka.

Diverzantska grupa naše brigade imala je u zadatak da postavi mine na cesti Daruvar—Pakrac i to na mjestu između sela Doljana[6] i Kipa. Isto tako da izvrši diverziju pruge između

[5] Treća bojna Četvrtog gorskog zdruga
[6] Doljani Podborski

Sirača i Omanovca. Od ove grupe nismo još dobili izvještaja, ali smo preko III bataljona doznali da su uništili 1 tenk koji je naišao na minu. Izvještaj o tome poslaćemo vam naknadno.

Zarobljeno je svega ukupno 20 domobrana i 2 civila. Zaplijenjeno je 3 prsna mitraljeza, 22 puške i 4.000 metaka. Osim toga zaplijenjeno je 6 komada bombi za laki minobacač, 3 pisaće mašine dosta pisaćeg materijala i nešto vojničke spreme. Nešto je materijala izvezeno na kolima iz pilane u pravcu Brusnika, odakle su intendanti područja odvukli taj materijal u pravcu sela Rogulja,[7] te prema tome ne možemo navesti u izvještaju kakav je sve materijal bio i koliko ga je bilo. 200.000 kuna.

Prema izvještaju naših jedinica, broj mrtvih neprijateljskih vojnika iznosi oko 30, dok je broj ranjenih nepoznat.

Sveukupni naši gubitci iznose 6 mrtvih, 9 ranjenih i 2 izgubljena druga. Imena poginulih i ranjenih drugova dostaviće se naknadno dok se pokupe detaljni podaci o njima. Naši mrtvi drugovi zakopani su u selima Brusniku i Kraguju. Sahrana nije izvršena uz vojničku počast, već su to izvršili sami bolničari uz pomoć seljaka. Za to smo pozvali na odgovornost novog polit. komesara[8] bolničke čete, koji se izgovarao stim da mu to nije bilo poznato do sada.

Akcija na neprijateljsko uporište Pakrac nije uspjela iz razloga što su većim dijelom sve jedinice zakasnile, osim našeg I i IV bataljona, tako da se neprijatelj mogao blagovremeno snaći i podesiti svoju vatru i snage na one naše jedinice koje su bile u samome mjestu. Tako na primjer naš I bataljon bio je opkoljen od neprijatelja koji je došao sa one strane gdje se je nalazila bolnica i u povlačenju morao se probijati, ostavivši mnogo ratnog materijala. Naš II bataljon primao je žestoku vatru iz mlina i željezničke stanice koja uopšte nije bila napadnuta.[9] IV bataljon je došao u pomoć snagama XVII brigade, koje su samo sa dva voda i to vrlo kasno, oko 3 sata, došle na stanicu.[10]

Veze između bataljona i Štaba brigade funkcionisale su dobro, kao i same veze po jedinicama međusobno.

Utrošeno je 11.500 metaka i 6 mina lakog bacača. Dobijeno je 4.000 metaka i 6 mina za laki bacač, tako da manjak iznosi 7.500 metaka. U borbi su funkcionisala sva oružja. Izgubljene su 2 puške.

---

[7] Zabrdske Rogulje

[8] Joza Stranić

[9] Napad na željezničku stanicu trebalo je da izvrši Treći bataljon Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 10 i tom V, knj. 11, dok. br. 119.

[10] Vidi dok. br. 10.

NAROČITE NAPOMENE

Svi su drugovi, kako mrtvi, tako i ranjeni, izvučeni na vrijeme.

Sanitetska služba u svim jedinicama zadovoljila je. Ranjeni drugovi su blagovremeno otpremani u pomoćno previjalište dok se je glavna evakuacija vršila preko sela Kraguja i Brusnika.

Dodajemo izvještaj o borbi našeg II bataljona kod Gornjeg Čaglića.

Jedinice II bataljona toga dana već su u 5 sati bile na položaju jer su čule puškaranje u pravcu Lipika. Tu su ostale sve dotle dok nije došlo vrijeme da se prebace na ovaj sektor za izvršenje akcije kako je to u planu bilo predviđeno. Usput su dobile naređenje od načelnika[11] štaba divizije da se vrate na iste položaje i osiguraju povlačenje jedinica XVI i XVII brigade. U sastavu sa jednim bataljonom XVI brigade napale su neprijatelja[12] koji je išao prema Skenderovcima i razbile ga. Na bojnom polju ostalo je dosta neprijateljskih leševa kojima se nije moglo prići, kako s naše strane, tako ni s njihove. U toj borbi zarobljena su 3 živa neprijateljska vojnika. Zaplijenjeno je 1 mali minobacač, 2 sanduka sa djelovima teškog mitraljeza i 5 kutija sa punim redenicima municije za teški mitraljez.

S naše strane imali smo 2 mrtva i 6 ranjenih drugova...

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Vlado Janić

Komandant:
Vinko Antić

[11] Narodni heroj Milan Stanivuković. Poginuo 28 prosinca 1944 god. u borbi protiv Nijemaca, Čerkeza i ustaša, kao komandant Dvanaeste divizije.

[12] Dijelove Četvrtog gorskog zdruga Prve gorske divizije

BR. 7

UPUTSTVO ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 3 VELJAČE 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA O ORGANIZACIJI SADEJSTVA I OBEZBJEĐENJU OD IZNENADNIH NEPRIJATELJSKIH NAPADA[1]

ŠTAB
IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Dana 3.II.1943, 11.15 sati
Broj: 179/43

Predmet: Uputstva za
vojničku djelatnost daje

ŠTABOVIMA
XII, XVI i XVII NARODNO-OSLOBODILAČKE BRIGADE I
MITRALJESKOJ ČETI

Na položaju

U toku posljednjih borbi u našim jedinicama pojavili su se mnogi nedostatci, koje moramo hitno otkloniti, jer postoji ozbiljna opasnost da ti nedostatci dovedu do labavljenja discipline, slabljenja organizacije, što bi imalo za posljedicu onesposobljavanje jedinica za borbu, pa čak i njihovo razbijanje.

Da bismo otklonili te nedostatke, mi smo napisali članak »Zadatak broj 1«.[2] Mnogi drugovi komandanti nisu proučili taj članak, a što je najgore, nisu obratili pažnju na uputstva druga Tita koja smo mi u tome članku naveli, a koja se odnose na djelovanje jedinica Narodno-oslobodilačke vojske.

Evo nekih činjenica, koje navodimo:

1.) Prvi put imali smo slučaj da je banda napala nas po noći i drugo—nije se dala zaplašiti udarcima koje su im nanijeli naši drugovi u prvim naletima. Naši drugovi su sasvim isključili ovu mogućnost, usljed čega su bili jako iznenađeni 1. II. 1943, kada je banda u 3 sata poslije ponoći napala iznenadno na naše drugove.[3] Pri tome neki vodovi, pa i čete, bili su razbijeni. Šta pokazuje ova činjenica? Ova činjenica pokazuje da naši drugovi vodnici, desetari, pa i komandiri četa još nisu

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 11—1/I, k. 892.
[2] Redakcija ne raspolaže ovim dokumentom.
[3] Vidi dok. br. 6, 11 i 35.

osposobljeni kao rukovodioci. da još nemaju dovoljno vojničke vještine i autoriteta da se snađu, odnosno da gospodare situacijom u takvim trenutcima. S druge strane to je dokaz da štabovi bataljona ne preduzimaju mjere bezbjednosti. Zaboravljaju da se nalazimo u ratu sa fašističkom zvijeri, koja pred svoju smrt postaje sve bješnja. Prema tome jedna od prvih zadaća u vezi sa raznim iznenađenjima neprijatelja jeste da se osposobe vodnici i desetari i da im se podigne autoritet do te mjere da oni mogu da komanduju i naređuju kao i da štabovi brigada prekontrolišu kakve su mjere obezbeđenja preduzeli štabovi bataljona. U slučajevima kada nas neprijatelj napadne, mora se odmah prelaziti u protivnapad, jer to je najbolja odbrana. Štabovi bataljona nikako se ne smiju povući sa svog mjesta a da prethodno ne napadnu neprijatelja. Pri tome neka biraju jednu od neprijateljskih kolona. Štab divizije će svakom prilikom tražiti izvještaj po ovome.

Za svako iznenađenje koje neprijatelj priredi našim jedinicama biće odgovorni štabovi brigada.

2.) Štabovi brigada ne drže svoje brigade čvrsto u rukama. Između pojedinih jedinica nema veze i dešavalo se da neprijatelj razdvaja jedinice brigada, tako da po čitav dan štab brigade nije mogao da uspostavi vezu. Jasno je da u ovakvim situacijama koje su najnezgodnije štab nikad nije mogao računati sa čitavim snagama svoje brigade. Zbog toga mogućnosti da se nanese poraz neprijatelju nisu bile dovoljno korištene. Ovaj nedostatak nameće nam dvostruki zadatak: a) Štabovi brigada uvijek moraju predvidjeti da će se morati povlačiti sa jednog mjesta na drugo i treba unaprijed da predvide pravce pojedinih bataljona tako da brigada nikad ne bude rasuta na velikom prostoru nego uvijek na okupu. b) S druge strane pak štabovi bataljona moraju više voditi računa o sigurnoj vezi sa štabom svoje brigade, a isto tako moraju voditi više računa o međusobnoj vezi pojedinih bataljona.

3.) Štabovi brigada nisu pokazali dovoljno samoinicijative da bi u okviru svoje brigade, na sektoru na kojem se nalaze, izvršavali samostalne akcije. Razumljivo je da je slaba inicijativa štabova brigada imala za posljedicu slabu samoinicijativu štabova bataljona. Zbog toga u buduće svaki štab brigade, odnosno bataljona čim dođe na neki sektor moraće podnijeti izvještaj štabu divizije o akcijama koje je moguće vršiti na sektoru gdje se nalazi brigada, kao i konkretne predloge za njihovo izvršenje. Znači da štabovi brigada moraju u mnogo većoj mjeri razviti svoju samostalnu operativnu službu i djelatnost. Po ovim pitanjima donekle je zadovoljio štab XII i XVI brigade.

4.) Sasvim je bila slaba veza između štabova bataljona pojedinih brigada a da ne govorimo o još goroj vezi između štabova bataljona dviju brigada. Uslijed toga se dešavalo da jedan bataljon vodi krvavu borbu sa neprijateljem a drugi da za to vrijeme u neposrednoj blizini se odmara ili je na položaju ali sasvim pasivan.

Zbog toga u buduće štabovi brigada izdaće naređenje štabovima bataljona da čim dođu na jedan položaj ili na konačište odmah moraju uspostaviti vezu sa susjednim bataljonima i predvidjeti plan za zajedničku odbranu, odnosno napad na neprijatelja koji bi pokušao da se kreće na njihovom sektoru.

Drugovi iz štabova bataljona treba uvijek da vode računa da se svi bataljoni bore za jednu te istu stvar i da momentalno ako i nemaju kurirsku direktnu vezu, t.j. materijalnu kad je borba već započela da imaju idejnu vezu. Ovdje treba kao primjer uzeti partizana iz Srbije druga Mike Jarca.[4] On je rekao: mi se borimo za istu stvar protiv istog neprijatelja; znamo šta treba da radimo. Poslije održanog govora napao je na četnike sa leđa koji su bili opkolili naše drugove u Čačku, iako nije imao nikakve veze sa opsjednutim drugovima. Napad je uspio i drugovi su oslobođeni.

5.) Informativna služba sasvim je podbacila. Ovo se desilo djelimično i uslijed toga što su se štabovi brigada pokazali aljkavi u organizaciji informativne službe. Zbog toga smo često puta bili iznenađeni od neprijatelja. Ni u jednom gestu naših štabova nije se pokazalo razumjevanja za prikupljanje informacija, niti su se sprovele u djelo odredbe koje su predviđene našim uputstvima »Organizacija i rad informativne službe«. Drugovi informativci biće odgovorni za svako iznenađenje koje bi nanijelo štete našim jedinicama. Oni treba više da koriste naše odgovorne drugove političke rukovodioce sa dotičnog terena, narodno-oslobodilačke odbore i druge antifašističke organizacije, kao i pojedine spretne seljanke, seljake i djecu.

6.) Obavještajna služba sasvim se slabo povezala sa drugovima političkim rukovodiocima na terenu, tako da zahvaljujući aljkavosti po tome pitanju ostali su u životu mnogobrojni narodni neprijatelji, petokolonaši koji će i dalje sabotirati borbu našeg naroda. Ovo ni u kom slučaju ne smije se ponoviti. Tamo gdje prođe divizija mora nestati petokolonaških glavešina. Drugovi obavještajci brigada i bataljona treba striktno da se pridržavaju uputstava štaba divizije po tom pitanju. Treba da sprovedu ono što je naređeno u članku »Organizacija i rad obavještajne službe«.

[4] Narodni heroj Mika Mitrović. Teško ranjen pri napadu na Šabac listopada 1941 god., on se ubio da ne bi živ pao u ruke neprijatelja.

7.) Mnogi intendanti bataljona, pa i brigada, nisu se snašli na svojoj dužnosti, tako da su se u nekim mjestima drugovi vrlo slabo hranili. Intendanti treba da uspostave tješnju vezu sa narodno-oslobodilačkim odborima i sa komandama područja i da kombiniraju hranu. U buduće pridržavaće se tabele za sljedovanje koja važi na teritoriji III operativne zone.

Ova uputstva su trajne vrijednosti pa će ih štabovi brigada umnožiti i predati svojim bataljonima, kao i prilikom savjetovanja sa svojim nižim štabovima njima se koristiti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar,
Jefto Šašić

Komandant,
Petar Drapšin[5]

P.S. Treba kao primer istaći II bataljon XII brigade koji je u borbi zarobio 1 minobacač 45 mm i oko 2000 metaka i I bataljon XVII brigade koji je zarobio 1 p.m.[6]

K-dant
Petar Drapšin

BR. 8

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 3 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O STANJU NA PODRUČJU LOHOVO—RIPAČ[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br. sl.19.30 h
3.II.1943.

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. i P.O. HRVATSKE

Na našem sektoru[2] do 13 časova nije bilo nikakve promjene.[3] U 13,20 primjećena je jedna neprijateljska kolona u

[5] Narodni heroj. Poginuo nesrećnim slučajem 1945 godine.
[6] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 118.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/2, k. 826.
[2] Sektor Plješevica
[3] Vidi dok. br. 89.

jačini od oko 150 vojnika[4] koja se kretala lijevom obalom Une u Lohovo. Naši su je tukli teškim bacačima, ali rezultat gađanja nije ustanovljen. Oko 2 sata poslije podne mi smo otvorili vatru na neprijateljske kolone i radnike koji su popravljali Ripački Klanac. Gađanje nije bilo efikasno zbog toga što mnoge granate nisu eksplodirale. Odmah poslije toga digla su se 3 neprijateljska bombardera.[5] Bombardovali su naše položaje Duge Luke, Šiške i Sječa. Odmah za ovima diglo se 8 štuka, koje su bombardovale ponovo naše položaje, ali ovoga puta bombe su padale ispred položaja, a neke i u sami Skočaj. te su tamo upalili i neke kuće. Zatim su produžili prema Klancu i tamo su bacili bombe na svoje trupe. Oko 18,30 naišla je jedna neprijateljska patrola[6] Meljinivačkom Dragom na naše položaje i ispod kote 715. Naši su otvorili na nju vatru iz puškomitraljeza, ali do ovog momenta još ne znamo rezultat. Na sektoru VII divizije[7] nije nam poznato dokle je neprijatelj uspio prodrijeti. pošto još nijesmo uspjeli uspostaviti vezu sa VII divizijom. Naša patrola koja je otišla sa nekoliko boraca iz Huskinog[8] bataljona nije se još vratila. Znamo to pozitivno da je došao do Dobovskog Polja, pošto se jedna kolona spustila niz cestu prema Doljanima. Točno se nije moglo ustanoviti kolika je jačina ove kolone. Jedno neprijateljsko odjeljenje u jačini od oko 50 vojnika nastupilo je preko Tavana, Krakova, kota 571 u Laliće, ispod kote 525. Naša patrola koja se tamo nalazila povukla se odmah pred neprijateljem i o tome nas izvijestila. Mi smo ih gađali teškim bacačima i odmah su napustili selo i uputili se stazom koja vodi kroz Dulibe i Međugorje i tamo se spojili sa kolonom koja je nastupila od Gorijevca. U međuvremenu dok je patrola stigla do nas neprijatelj je upalio selo Lalić. Prema ovim neprijateljskim snagama[9] koje se nalaze duž desne obale Une mi smo isturili kod mosta i Loskuna jednu četu kao osiguranje na mjesto kuda neprijatelj može proći. Isto tako od XV brigade isturili smo osiguranje kod Velikih Seoca i Buka, ispod kote 537. Ovdje se nalazi jedan drveni most preko kojega bi se moglo prelaziti pa smo zato izdali naređenje štabu XV brigade da taj most zapali.[10]

Huskin bataljon, kojega smo prebacili nazad na desnu obalu Une i stavili mu u zadatak da se poveže sa VII divizijom, izgleda da je otišao prema Lipama, pošto sa njim nemamo više nikakove veze.

---

[4] [9] i [14] Iz sastava njemačke SS divizije »Prinz Eugen«

[5] Sa aerodroma u Bihaću

[6] Sedma divizija NOV i PO Hrvatske držala je tada položaje jugozapadno od Bihaća.

[7] Huska Miljković

[8] Vidi dok. br. 89.

Ovoga momenta obaviješteni smo od štaba V i XV brigade da je neprijatelj došao u Crkvine naspram Velikog Seoca i da otud baca rakete na lijevu stranu Une. Mi ćemo pojačati osiguranja prema Uni i upozoriti na predostrožnost jedinice i staviti u zadatak XV brigadi da sa jednom oficirskom patrolom kontroliše kako su zaposjednuti položaji oko Une i kako borci i komandiri vrše svoju dužnost.

Sa Prvom brigadom[11] koja se nalazi oko Mazina nemamo još uvijek u toku današnjega dana veze. Poslaćemo kurira u komandu mjesta[12] da preko nje uspostavimo vezu sa štabom I brigade.

Ponovo nas obavještava ovog momenta komandant[13] V brigade da nastupa jedna neprijateljska[14] kolona od Skočaja prema našim položajima. Komandanta brigade smo upozorili da pazi na neprijateljske manevre i da prati neprijateljske pokrete kako bi mu mogao postaviti zasjede i spremno dočekati.

Štab divizije premjestićemo u Nebljuse.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkom:
A.[15] Turkulin

Komandant:
V.[16] Četković

(M. P.[17])

P.S. Molimo odgovor na naša dva pisma kao i pregled situacije na ostalim sektorima.

---

[11] Prva NOU brigada Šeste divizije
[12] Riječ je o komandi mjesta Mazin.
[13] Miloš Šumonja
[14] Artur
[15] Vlado
[17] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 9

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE NOU BRIGADE OD 3 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA NA POGLEDALU[1]

ŠTAB
II UDARNE BRIGADE VI DIVIZIJE
N.O.V. HRVATSKE
3 februara 1943 g. u 20.20 h.

ŠTABU VI DIVIZIJE N.O.V. HRVATSKE
ŠTABU KORPUSA HRVATSKE[2]

Na dan 2 ov. m. zaposjela je II četa bataljona »Mićo Radaković« Pogledalo (kotu 942, 892 i 955) sa zadatkom da spriječi neprijateljsko nadiranje[3] od pravca Vrela. Na dan 2 ov. m. uveče stigao je iz Kapele u Homoljac IV bataljon VI brigade,[4] koji je u selu razmješten za odmor, a isti je također predviđen da i on učestvuje u zasjedi ukoliko neprijatelj naiđe. Oko 7 časova jutros neprijatelj je iz Vrela krenuo uz Pogledalo, prethodno je tukao sa topovima i bacačima. Naši borci su šutili i kada je neprijatelj bio na bliskom odstojanju na istoga je otvorena vatra. Neprijatelj je uz ogromne gubitke odbačen natrag. Nekoliko puta isti je navaljivao ali uvijek je bio odbijen. S obzirom na takvu situaciju naredili smo dvjema četama bataljona »Mićo Radaković« da se povuku iz Končareva Kraja i zaposjednu položaje Homoljački Klanac, Selište, Palež i Oštri Obljaj. U momentu kada je naređenje već poslano »Mići Radakoviću« neprijatelj[5] je pod zaštitom magle i tenkova krenuo preko Brezovca. Jačina neprijatelja bila je 5 tenkova 3 kamiona, 3 topa, 230 mazgi, 12 kola i cko 1000 vojnika. Neprijatelj je išao sa jakim pobočnicama koje su se kretale ivicom Kose i pokraj Kraja Končareva. Istovremeno na Kraj Končarev napali su iz Bele Reke i [Plitvičkog] Ljeskovca. Nastojali su da opkole naše snage u Kraju Končarevu. Naše dvije čete tukle su neprijatelja bočno i idući uporedo sa njime prešle su put kod sela Homoljca i prebacile su se na ovu stranu. Ovo njihovo prebacivanje bilo je pod najžešćom neprijateljskom

---

[1] Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6—2, k. 796.

[2] Prvi korpus NOV i PO Hrvatske

[3] i [5] Odnosi se na dijelove Sedamdeset četvrtog pješadiskog puka divizije »Lombardia«.

[4] Pete operativne zone

vatrom iz Homoljačkog Polja. Tenkovi su velikom brzinom jurili ka tim našim četama gađajući ali su se one ipak bez gubitaka povukle i zauzele položaje više kuća Lukića. Na Šijanovom klancu zauzeo je položaj štab brigade sa 15 kurira, ali smo uslijed jakih neprijateljskih pobočnica morali napustiti Šijanov klanac i zauzeti položaje ispred Trnovca pošto nismo imali nikakvih snaga za odbranu istoga. U desnoj i lijevoj neprijateljskoj pobočnici nalazili su se četnici i Italijani. Vjerovatno da bi neprijateljska pobočnica ušla i u sam Trnovac ali čim smo mi pripucali isti su stali i dalje se nisu kretali. U selu Homoljcu spojile su se neprijateljske snage koje su nadirale od Vrela i od Potoka. U tom selu zapalili su jednu kuću. Cijela kolona produžila je u pravcu Korenice. U njihovom nastupanju pratili su ih avioni, koji su sasma nisko letjeli. Preko Pogledala jedva su prošli jer su ih naši bočnom vatrom precizno tukli.

U današnjoj borbi vrlo dobro se je držao bataljon »Mićo Radaković« a naročita njegova II četa koja je držala položaj na Pogledalu, dok je IV bataljon VI brigade bio vrlo slab. Ovaj, tj. IV bataljon VI brigade, uputili smo prema naređenju štaba korpusa za Frkašić.

Kao što nam je naređeno preduzeli smo odbranu ove grupe sela i sada je raspored naših snaga ovakav:

Naš I i II bataljon nalaze se u Krbavici, daju obezbjeđenje prema Buniću, Vrpilama i Korenici. Ovo činimo sa manjim odjeljenjima dok uslijed premorenosti ovi bataljoni se uglavnom danas odmaraju jer su tek prošle noći, u zoru, stigli u Krbavicu. Isti bataljoni kontrolišu Pisačušu (kota 1103, 964), Murgovaču (863), Gradinu (827) Mrsinj (889, 1159, 1048, 731), i Mrsinj Grad (1097). Isturaju se odjeljenja što bliže neprijatelju, a navedene kote posjednute su u podnožju odakle se ima dobra preglednost. U sastavu ovih dvaju bataljona nalazi se i teški bacač. Prema Čanku isturaju se patrole koje krstare kroz šumu. Za ova dva bataljona formiran je operativni štab[6] onaj isti koji je bio i za Ljubovo.

Bataljon »Mićo Radaković« sa pridodatom jednom četom III bataljona III odreda kontroliše zaključno put Homoljac—Vujnove Glave pa lijevo od Homoljačkog Klanca (kota 913).

IV bataljon sa pridodate dvije čete III bataljona III ličkog odreda obezbjeđuju sektor Sječivica, Turjanski, kontrolišući Medeni Dolac, šumu ka Čanku i Kosu do Brezovca. Za sektor Turjanski također je formiran operativni štab[7] kombinovan od štaba IV i V[8] bataljona ove brigade i štaba III bataljona III ličkog odreda.

---

[6] i [7] Ovi su štabovi formirani radi lakšeg rukovođenja jedinicama koje su dejstvovale na odvojenim pravcima.

[8] Riječ je o mitraljeskom bataljonu.

Svi putevi koji vode od neprijatelja ka ovim selima razrušeni. Pristupilo se odmah utvrđivanju i maskiranju položaja. Naređeno je svima jedinicama da svaka na svom sektoru postavlja neprijatelju zasjede sa manjim odjeljenjima prebacujući se u neprijateljsku pozadinu, napadajući neprijateljske transporte i pozadinu. Izdate su upute za slučaj bombardovanja. Naređeno je da se sa manjim snagama drže položaji tako da se sve ljudstvo ne zamara i da se sa odmornim ljudstvom vrše akcije. Također je naređeno da svaki sektor mora imati svoju rezervu.

Saznali smo da je u Vrhovine stiglo oko 700 četnika i da su govorili kako će preko Turjanskog—Trnavca i Krbavice da se spoje sa Korenicom i Udbinom.

Ove operativne štabove odredili smo iz razloga što je prostor na kome se nalazi ova brigada i suviše velik i nemoguće je direktno komandovati sa bataljonima.

Telefonsku liniju imamo od Trnavca do Glava.[9]

Drug Stevo Opsenica nalazi se u sastavu štaba brigade, kao i Jovica Šijan, dosadašnji sekretar K.K.[10] za kotar Korenicu. Mnogi drugovi pozadinski radnici koji su kompromitirani raspoređeni su po bataljonima.

Politkomesar drug Đuro još je bolestan, ali ipak se nalazi u štabu. Operativnog oficira ove brigade druga Ševera[11] oduzeo nam je štab korpusa i molimo da nam se isti povrati. Također molimo da nam se šalju radio-vijesti kao i situacija na našim i ostalim sektorima.

Za v.d. politkomesara IV bataljona postavili smo druga Dušana Ratkovića, do sada v.d. zamjenika politkomesara III bataljona. Ovo iz razloga jer je bivši politkomesar toga bataljona drug Perica Basta slabog zdravlja, ne može da učestvuje u akcijama, te zbog toga ne može da vrši svoju dužnost onako kako bi trebalo. Isti se nalazi u operativnom štabu za sektor Turjanski.

Moral boraca općenito kod ove brigade je dobar, malo je popustio u II bataljonu ove brigade—»Ognjen Prici«.

Ima slučajeva dezerterstva u IV bataljonu, ali se još nije tačno ustanovilo da li su isti prebjegli k neprijatelju ili još negdje lutaju po jedinicama. Ovo se odnosi na tri nestala iz IV bataljona.

Juče smo izvršili strijeljanje nad bivšim žandarmom zarobljenim u Lovincu, nad Stipom Cvitanovićem, koji je otvo-

[9] Vjerovatno se odnosi na Vujnove Glave.

[10] Kotarskog komiteta

[11] Milan Šever. Poginuo prilikom napada na Široku Kulu 1943 godine kao operativni oficir Druge NOU brigade.

reno pred narodom i partizanima širio alarmantne vijesti i nagovarao da se trebamo predati.

Ishrana je u posljednja dva dana malo slabija, ali to je usljed slabih veza i uslijed provale neprijatelja.

Odjeća i obuća dosta je slaba, naročito obuća.

Ovaj štab mišljenja je da su snage za odbranu ovoga sektora dosta male i ukoliko bi bilo moguće trebalo bi ih pojačati. Ovaj štab sa svojim snagama poduzeće sve što se bude moglo za odbranu dodijeljenog mu sektora, ali da bi znali šta ćemo činiti u slučaju da neprijatelj prodre mi vas molimo da nam to najhitnije javite. Također nam javite kako ćemo postupiti sa civilnim stanovništvom u tome slučaju.

Pošaljite nam znake raspoznavanja za nekoliko dana od 5 ov. m.

Štab brigade nalazi se u Vujnovim Glavama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Đuro Stanković s.r.

Komandant:
Mile Uzelac s.r.

(M. P.[12])

[12] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 10

IZVJEŠTAJ ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 4 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA PAKRAC[1]

ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 98 1943
Dana: 4.II.1943 7,26 sati

Izvještaj o akciji
na Pakrac

ŠTABU IV DIVIZIJE N.O.V.H.

Na položaju

Po naređenju[2] štaba IV divizije jedinice naše Brigade dobile su zadatak da:

Jedan bataljon se spusti cestom Daruvar—Pakrac, upadne u grad i likvidira uporište naznačeno u skici pod broj: 14 15 i 16.[3] Sa jednim dijelom uz pomoć snaga jednog bataljona XII brigade da likvidira željezničku stanicu.

Drugi bataljon da dođe iz Prekopakre ulicom pored Češkog doma, pređe preko pruge i likvidira uporište 11, 12 13.[4]

Treći bataljon pojačan sa jednim bataljonom I odreda da postavi zasjedu: selo Klisa—k. 188, 191, 221, te da na svom desnom krilu uhvati vezu sa snagama XII brigade, a na lijevom sa snagama XVI brigade.

Naš I bataljon dobio je zadatak da likvidira uporište broj: 14. 15 i 16. Sa zakašnjenjem[5] od nekoliko sati on je prišao rješavanju svoga zadatka. Uporište nije likvidirao.

Drugi bataljon dobio je zadatak da likvidira uporište broj 11, 12, 13. Iako je imao na raspoloženju samo tri desetine i jedan vod (oko 80 ljudi), on je pošao na izvršenje svog zadatka. Na vrijeme stigao i tačno u određeno vrijeme napao neprijateljske objekte. Bandu je istjerao iz uporišta broj 11 i 12. Djelimično [ju] je i uništio ili zarobio. Iz uporišta broj

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8—4, k. 907.

[2] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 119.

[3] i [4] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 120.

[5] Vidi dok br. 35.

13 davali su snažan odpor, i naši borci nisu ga mogli likvidirati.

Treći bataljon i I bataljon I odreda na vrijeme su zaposjeli svoje položaje i ostali na njima sve do naređenja za povlačenje.

U borbi naš II bataljon zarobio je:

14 karabina
4 sanduka municije
6 sanduka ofanzivnih bombi
1 rezervnu cijev za puškomitraljez
1 revolver 7,65
oko 200 pari cipela i čizama
5 jahaćih konja sa sedlima
i priličan broj ranaca, ćebadi, šat. krila itd.

I bataljon nije ništa zarobio.

Prilikom evakuacije zarobljenog materijala banda je dočekala kola sa istim kao i troja kola u kojima su se nalazili ranjeni drugovi. Kola sa zarobljenim materijalom pala su bandi u ruke, dok su kola sa ranjenim drugovima uspjela da se izvuku i da se tako ranjeni drugovi spasu.

Istragom Vojnog suda ove Brigade utvrđeno je da je do toga došlo radi toga što se III bataljon XII brigade povukao iz zasjede premda o svom povlačenju nije obavijestio štab naše Brigade. Pomenuti bataljon nije sačekao da se izvuku naše najudaljenije jedinice (II i III bataljon), pa su i one naišle na neprijateljske zasjede a na putu i na tenkove. Neprijateljski tenkovi presjekli su na dva dijela kolonu našeg II bataljona. Zahvaljujući pribranosti i umješnom rukovođenju komandanta II[6] i III[7] bataljona jedinice su se izvukle bez gubitaka u ljudstvu.

U borbama od 31.I.1943 do 3.II.1943 imao je 15 ranjenih i 4 mrtva druga. Za 7 drugova ne zna se gdje su. Vodnik I voda III čete Marjanović Ibrahim dezertirao je sa svojom ratnom spremom. 4 mrtva druga pali su bandi u ruke. (U borbi kod Čaglića).[8]

III bataljon imao je 5 ranjenih i 1 mrtvog. Za 11 drugova i puškomitraljez štab II bataljona izvijestio je nas da ne zna. Zna se jedno: da drugovi nisu niti poginuli niti su pali bandi u ruke. Štab brigade potražiti će ih u XII i u XVI brigadi.

---

[6] Milan Joka
[7] Branko Vuković
[8] Vidi dok. br. 35.

Sanitetsku službu ovoga puta organizovala je drugarica Anđa Kopač (Sitna), pol. komesar bolničarske čete. Drug referent saniteta[9] za vrijeme borbe nalazio se u Brusniku; premda mu je u detalju bilo razjašnjeno što da radi, štabu Brigade javio se 3.II.1943 u 12 sati. Molimo štab Divizije da ga zbog ovakvog vršenja svoje dužnosti pozove na odgovornost. Sanitetska služba ipak je funkcionisala dobro.

U borbi kod Čaglića naš I bataljon izgubio je 2 a zarobio 4 karabina.

Za čitavo vrijeme borbe naš II bataljon nije imao veze sa bataljonom XVI brigade koji je trebao da upada kod bolnice. Isto tako naš III bataljon nije imao vezu sa snagama XII brigade koje su trebale da davaju zasjedu prema G. Obriežu. Veza između štaba Brigade i štabova bataljona nije najbolje funkcionisala.

Po povlačenju naše jedinice smještene su u selu Grahovljanima.

Od intendanture iz Područja[10] ne dobivamo ništa, ipak se jedinice dobro hrane i odmaraju. Kod drugova se opaža umor. Imamo veliki broj bosih drugova, a ima ih oko 30 potpuno bosih. Pitanje obuće danas je najteži problem koji se postavlja pred našu Brigadu.

Uprkos svega moral kao i borbenost i disciplina kod drugova je zadovoljavajuća.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pol. komesar,
(Služb. otsutan)

Komandant
Radojica Nenezić

---

[9] Ekrem Maglajlić

[10] Riječ je o Psunjskom području.

Š T A B
XVII.Brigade
Narodno-oslobodilačke Vojske
Hrvatske

Broj: 01 /1943
Dana: 4.II.1943 7,25 sati

Izvještaj o akciji ŠTABA IV. DIVIZIJE N.O.V.H.
na Vrhu Pakrac.

Na poležiju

Po naređenju štaba IV.Divizije jedinice naše Brigade dobile su zadatak da:

Jedan bataljon se spusti cestom Daruvar -Pakrac, upadne u grad i likvidira uporište naznačeno u skici pod brojem 14, 15 i 16.Sa jednim dijelom uz pomoć snaga jednog bataljona XII.Brigade da likvidira željezničku stanicu.

Drugi bataljon da dođe iz Prekopakre ulicom pored čačkog doma,predje preko pruge i likvidira uporište 11. 12 13.

Treći bataljon pojačan sa jednim bataljonom 1.Odreda da postavi zasjedu selo Kliša-K.188, 191,221.,te da na svom desnom krilu uhvati vezu sa snagama XII.Brigade,a na lijevom sa snagama IVI.Brigade.

Naš I.bataljon dobio je zadatak da likvidira uporište brej 14,15 i 16. Sa zakašnjenjem od nekoliko sati on je pristao realizaciju svoga zadatka.Uporište nije likvidirano.

Drugi bataljon dobio je zadatak da likvidira uporište brej 11,12, 13. I ako je imao na raspoloženju samo tri desetine i jedan vod/oko 80 ljudi/ on je pošao na izvršenje svog zadatka.Na vrijeme je stigao i čvrsto u određeno - vrijeme napao neprijateljske objekte,kandu je istarao iz uporišta broj 11 i 12. Djelomično je i uništio ili zarobio.Iz uporišta brej 13 davali su snažan otpor, i naši borci nisu ga mogli likvidirati.

Treći bataljon i 1.bataljon 1.Odreda na vrijeme su zaposjeli svoje položaje i ostali na njima sve do naređenja za povlačenje.

U borbi naš II.bataljon zarobio je :

14 karabina
4 sanduka municije
6 sanduka ofanzivnih mmbi
1 rezervnu cev za puškomitraljez
1 revolver 7,65
oko 200 pari cipela i čizama
5 jahaćih konja sa sedlima
i priličan brej ranaca,čebadi šat. krila itd.

I .bataljon nije ništa zarobio.

Prilikom evakuacije zarobljenog materijala banda je dočekala kola sa istim kao i troja kola u kojima su se nalazili ranjeni drugovi.Kola sa zarobljenim materijalom pala su bandi u ruke, dok su kola sa ranjenim drugovima uspjela da se izvuku i da se tako ranjeni drugovi spase.

Istragom Vojnog suda ove Brigade utvrđeno je da je do toga došlo radi toga što se III.bataljon XII.Brigade povukao iz zasjede premda o svom povlačenj ju nije obavestio štab naše Brigade.Povukavši bataljon nije začkao da se izvuku naše najodaljenije jedinice/II. III. bataljon/pa su i oni naišli na neprijateljske zasjede a na putu i na tenkove.Neprijateljski tenkovi presjekli su na dva dijela kolonu našeg II. bataljona.Zahvaljujući hrabrenosti i umješnom rukovođenju komandanta II.i III. bataljona jedinice su se izvukle bez gubitaka u ljudstvu.

U borbama od 31.1.1943 do 3.II.1943 imao je 15 ranjenih i 4 mrtva druga. Za 7 drugova nezna se gdje su.Vodnik I.voda III. čete Marjanović Ibrahim desertirao je sa svojom svojom ratnom opremom.4 mrtva druga pali su bandi u ruke. /U borbi kod Jagljića/.

III bataljon imao je 7 ranjenih i 1 mrtvog.Za 11 drugova i puškomitraljez štab II. bataljona izvjestio nas je da nezna.Za se jedno:da drugovi nisu niti poginuli niti su pali bandi u ruke, štab Brigade petražiti će ih u XII. i u XVI. Brigadi.

III. bataljon nije imao gubitaka.

Sanitetsku službu ovoga puta organizovala je drugarica Anđja Pavao/ić/na/ vši.komesar bolničarske čete. Drug referent sanitetа za vrijeme borbe nalazio se u Grunniku,premda mu je u detalju bilo ranjavanje što na radi,štabu Brigade vratio se 3.1.1943 u 12 sati, dalmo štab Divizije na čiji zbog ovakovog vršenja dužnosti pozove na odgovornost. Sanitetska služba inak je funcionisala

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 10

BR. 11

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESNAESTE NO BRIGADE OD 4 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA PAKRAC[1]

ŠTAB
XVI BRIGADE NAROD-OSLOB. V.
HRVATSKE
Br. 39 — 43 god.
4.II.43 god. u 11,10 h.

Dostavlja izvještaj o akciji
Pakrac.

ŠTABU IV DIVIZIJE NARODNO.-OSLOB. V. HRVATSKE

Dostavlja izveštaj o akciji na uporište Pakrac[2] dana 1.II. 43 godine.

III bataljon ove brigade, koji je imao za zadatak da likvidira uporište br. 9 i 10.[3] pristupio je likvidaciji uporišta br. 9—bolnice u 23.35, koje je uporište u roku od 20 min. likvidirano—prizemlje i bunkeri u blizini uporišta. Po zauzeću prizemlja odpočelo je odpremanje sanitetskog materijala i ostaloga plena, dok je banda sterana na gornji sprat. Usled vatre koja je dobijena sa leđa od bande[4] koja je došla od Lipika uporište se je moralo napustiti i pod vatrom svojom se povući, te je tako ostao sav plen u kolima i ponovo pao u ruke neprijatelja. U svome povlačenju naišao je bataljon sa dve čete na salaš odakle je dobio vatru, na osnovu čega je bataljon doneo rešenje da se napadne i banda u salašu, ali zbog jake vatre i brisanog prostora nije bilo moguće likvidirati isti. U ovome napadu učestvovale su samo dve čete III bataljona, dok treća četa nije ni bila stigla na vreme jer je ostala u povlačenju još kod Bijele Stijene te je tek sa I bataljonom pristigla oko 3 h. 2.II. kada je već bilo kasno da dâ pomoć četama koje su bile u napadu.

II bataljon nije učestvovao u akciji, koji je imao zadatak da postavi zasedu od ciglane do druma, nije stigao na vreme

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 24—2, k. 908.

[2] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 119.

[3] Redakcija nije mogla utvrditi koji je objekat pod šifrom 10.

[4] i [5] Odnosi se na dijelove Četvrtog gorskog zdruga Prve gorske divizije.

jer je borbom koja se vodila oko Rogolja i Trnakovca bio zadržan i od vazduhoplovstva bio ometan u pokretu.

I bataljon, koji je imao zadatak da postavi zasedu od Klise do druma, stigao je na određeno mesto tek u 2 h. posle pola noći; u svome putu naišao je na bandu[5] kod druma, koju je rasterao stupajući sa njom u borbu, nije se mogao prebaciti i postaviti na mesta koja su određena.

Zarobljen je jedan domobran, 4 mauzera, 200 metaka.

...

Prilaže se spisak mrtvih i ranjenih, t.j. naši gubitci.

Akcija nije uspela, zbog toga što jedinice nisu blagovremeno stigle na određeni zadatak, i nisu učestvovale u onome broju koji je određen. Jedinice nisu stigle na vreme za akciju jer su bile u toku dana u borbi sa neprijateljem, te nisu pošle na vreme u pokret da bi blagovremeno stigle na određeno mesto pored toga jedinice u pokretu ometali su neprijateljski avioni, pa i zbog udaljenosti od polaznih tačaka nije se na zadatak stiglo da bi se napad odpočeo na vreme određeno.

Štab brigade nije stigao na mesto jer je u toku dana nastojao da sakupi jedinice te da ih kompletne i sređene dovede na zadatak; ovo nije uspeo zbog toga što je III bataljon prije štaba brigade bio upoznat sa naređenjem divizije da se treba krenuti u pravcu Brusnika i tako je sa sobom poveo i I bataljon ove brigade. Štab brigade čekajući na određenom zbornom mestu jedinice nije dočekao i kasno je bio obavešten da su jedinice otišle u napred pomenutom pravcu, te je zbog daljine puta i zakasnio.

Veza sa jedinicama nije funkcionisala, t.j. nije zadovoljila kako u samoj brigadi tako i sa susednim jedinicama i sa divizijom.

Municije utrošeno 2.400 metaka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Marijan Cvetković

Komandant:
Rade Knežević

BR. 12

IZVJEŠTAJ ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« OD 4 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA U TOKU OFANZIVE NA ŽUMBERAK[1]

ŠTAB
XIII PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONČAR«
op. broj 141 4.II.1943 g.

Operativni izvještaj 19.—

ŠTABU I HRVATSKOG KORPUSA.—
ŠTABU II OPERATIVNE ZONE.—
OPERATIVNOM ŠTABU HRVATSKIH I SLOVENSKIH BRIGADA.[2]—

Pred borbu sa Talijanima Brigada se nalazila u selima Brlenić, Bresarić, Hrženik Mitraljeska četa u Bukovici i Četa pratećih oruđa u Prekrižju.

30. I krenuli su Talijani[3] sa snagama od oko 500 vojnika i 7 tenkova iz Draganića i Zorkovca prema Brleniću gdje je držao položaj naš III proleterski bataljon. Razvila se je uporna borba koja je trajala od 10 sati ujutro do 2 sata poslije podne. Uslijed jake minobacačke vatre i uskoće položaja na kojem su snage bile raspoređene, u 2 sata bataljon se povukao do sela Bresarića gdje je ponovo zauzeo položaje i nastavio borbu s tenkovima i pješadijom. Položaji su zauzeti iznad sela Bresarić i crkve Sv. Ivan. Talijani su pokušali uz pomoć tenkova prodrijeti putem Bresarić—Hrženik, ali dočekani od boraca našeg III bataljona bili su odbijeni. Tom prilikom ubijen je jedan tenkista i tenk je bio stao, i naš operativni oficir drug Ivetić Vojislav vidjevši da je tenk stao pokušao je s nekoliko drugova zarobiti tenk i vjerovatno bi bio uspio da nije dobio bočnu vatru iz tenka koji je dolazio od Krašića, od koje je herojski i poginuo.

I proleterski bataljon toga dana nije stupao u borbu. Jednom četom osiguravao je kod Vrhovca od Ozlja. Pošto su

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/3, k. 1472.

[2] O formiranju ovog štaba vidi dok. br. 15.

[3], [6] i [7] Drugi bataljon Pedeset prvog pješadiskog puka divizije »Cacciatori delle Alpi«, bataljon crnih košulja i jedna četa Prvog bataljona Trideset prvog tenkovskog puka. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 220.

Talijani bili zanoćili u Bresariću naš Štab odlučio je protjerati neprijatelja sa položaja oko sela. Zadatak je dobio I bataljon pojačan jednom četom III proleterskog bataljona. Neprijatelj se nalazio na položajima oko puta Bresarić—Hrženik sa kojih ga nismo uspjeli satjerati, nanijevši mu ipak žrtve.

Poslije toga neuspjelog pokušaja bataljoni su se I i III povukli u Hrženik na odmaranje isturivši jake patrole prema neprijatelju. Da bi onemogućili nesmetano kretanje neprijateljskih tenkova, naš Štab izdao je naređenje I i III bataljonu da na putu Hrženik—Bresarić i u samom selu Hrženik podignu prepreke, što su i učinili, i da se na položajima ukopaju.

31. I, toga jutra, Talijani su krenuli iz Bresarića sa tenkovima i pješadijom, dok su iz Krašića preko Sv. Ivana nadirali tenkovi. Prepreke na tim putevima nisu bile dovoljno jake da spriječe prolaz tenkova i vidjevši to, I proleterski bataljon povukao se sa položaja ispred Hrženika i zauzeo položaj u samome selu gdje je i podignuta jedna jaka preperka koju tenkovi nisu mogli srušiti. Štab brigade izdao je naređenje da se na tom položaju mora pružiti otpor neprijatelju i upustiti se u borbu s tenkovima. 4 neprijateljska tenka pošto su srušili prepreke na putevima stigli su do glavne prepreke u selu i pokušali istu srušiti. Jakom puškomitraljeskom i mitraljeskom vatrom neprijateljski tenkovi odbijeni su čak nisu uspjeli ispaliti ni jedan rafal iz tenkovskih mitraljeza. Toga dana neprijatelj je 4 puta pokušavao tenkovima prodrijeti kroz Hrženik, ali je svakog puta bio odbijen. Raspoloženje boraca toga bataljona poslije prvog odbijenog napada tenkova bilo je tako da su se spremali da neki tenk zarobe, unište. Neprijatelj vidjevši da se ne može probiti kroz Hrženik počeo je tući uzani prostor u selu gdje je bio položaj I bataljona bacačima. Pod jakom vatrom 4 neprijateljska teška bacača mina, I proleterski bataljon po naređenju Štaba brigade povukao se na položaje u blizini Paulovog Brega, jednom četom zaposjeo je položaj između sela Hutina i Bukovice, jer je neprijatelj nastupao desnom stranom ceste Krašić—Vivodina i time ugrožavao naš lijevi bok i otstupnicu. Naš III bataljon jednom četom držao je položaj kod sela Vrhovca prema Ozlju, dok nije primijećen pokret neprijatelja[4] od Ozlja, kada je zaposjeo čitav bataljon položaje prema Vrhovcu. Bataljon je uspio spriječiti neprijatelja da nastupa putem Ozalj—Hrženik kuda se je kretao i da ugrozi desni bok našeg I bataljona.

Operativni štab izdao je naređenje III bataljonu IV brigade koji se nalazio na položajima kod Dvorišča da istoga dana drži položaje prema Ozlju i da se stavi pod komandu našeg

[4] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 223.

Štaba. Za sve vrijeme borbe taj bataljon ostao je pasivni posmatrač, on se nije aktivno angažovao u borbi s neprijateljem iako je imao zadatak da štiti od Ozlja, a sam Štab toga bataljona izvijestio nas je da je dobio naređenje da uspostavi vezu s našim Štabom, a ne da se stavi pod komandu našeg Štaba. Taj bataljon imao je punu mogućnost obilaženja neprijatelja svojim desnim krilom na neprijateljev lijevi bok i u momentu kada je naš III bataljon vodio borbu kod Vrhovca da je pomenuti bataljon tako postupio, sigurno bi neprijatelj bio odbijen i mi bi na tome sektoru mogli preći u protunapad sa sigurnim izgledima na uspjeh.

Poslije povlačenja našeg I bataljona iz Hrženika naš I i III bataljon IV brigade držali su položaje od Bukovice—Grandić[5]—Paulov Breg—Vrhovac. Talijani koji su zaposjeli Hrženik poslije napuštanja istog sela od strane našeg I bataljona nastavili su sa nastupanjem prema Grandić Bregu, ali ovog puta bez tenkova. Štab brigade u tom momentu nalazio se sa našim III bataljonom koji je držao položaje do ceste Krašić—Vivodina. ...

Naš II bataljon naređenjem Operativnog štaba dobio je zadatak da napadne talijansku kolonu[6] koja je kretala od Vivodine za Krašić. Po naređenju Operativnog štaba naš II bataljon trebao je zaposjesti Lović Prekriški, ali pošto je neprijatelj već bio prodro plan je promijenjen naš II bataljon uz pomoć naše Mitraljeske čete koja se nalazila u Bukovici napao je neprijatelja kod Kuprezove Gorice koji je odmah počeo odstupati cestom za Vivodinu. Borci II bataljona nastavili su sa gonjenjem neprijatelja kod koga je bilo nastupilo paničnо bježanje, koji se vidjevši da je zaokružen sa svih strana zadržao u selu Radušče od kuda je pružao organizovani i jači otpor. Koliki je bio broj neprijateljskih vojnika na tom položaju nije se moglo utvrditi, ali je bio dosta velik, naoružan sa dva topa, nekoliko bacača i dosta mitraljeza. Pokušan je napad na neprijatelja na tom položaju, ali je bio bezuspješan, jer se neprijatelj uporno branio i imao je premoć automatskog teškog oružja, dok sa naše strane nisu bili iskorišteni i efikasno upotrijebljeni laki bacači.

Napuštanjem Grandić Brega neprijatelj je zauzeo dominantne položaje i moglo se ocijeniti da će neprijatelj uspjeti spojiti se sa opkoljenim vojnicima u selu Radušće.

1. II naš II bataljon ostao je u selu Bukovici sa zadatkom onemogućavanja spajanja neprijatelja sa Grandić Brega sa selom Radušće, dok je I bataljon zauzeo položaje kod sela Hutina, prema Bukovici, sa zadatkom sprečavanja pokreta

[5] Grandić Breg

neprijatelja od Krašića prema Vivodini. Neprijatelj[7] koji je kretao iz Krašića cestom za Vivodinu postavljao je desna osiguranja duž same ceste i već je bio uspio zauzeti dan ranije dvorac grofa Turkovića koji nije bio branjen. Neprijatelj je pokušavao zauzeti i Bukovicu koju je branio naš II bataljon. U 10 sati ujutro neprijateljska pješadija sa 6 tenkova provalila je u Bukovicu. Borci II proleterskog bataljona kuću po kuću su napuštali i odstupili do polovice sela gdje su se zaustavili i pružili žestok otpor. Neprijateljski tenkovi bili su odbijeni, a neprijateljska pješadija ostala je u napuštenim kućama, tako da je polovicu sela držao neprijatelj, a polovicu dvije čete II proleterskog bataljona koje su se nalazile u tom momentu u selu. Neprijatelj je toga dana pokušao 6 puta tenkovima da zauzme selo ali je svakog puta bio odbijen. Važno je napomenuti da su tenkovi bili zaustavljani samo puščanom i mitraljeskom vatrom, da nije bilo prepreka i da se borci nisu nalazili u utvrđenim zgradama, već na otvorenom prostoru za malim zaklonima koje su sami pravili i oko kuća. Ni jaka minobacačka vatra koja se poslije neuspjelih napada tenkovima skoncentrisala na naše položaje u selu nije mogla slomiti otpor naših boraca. Oko 4.30 sati poslije podne upotrebom našega bacača prisilili smo neprijatelja da napusti selo.

Od Operativnog štaba dobili smo naređenje da naša Brigada u 6 sati poslije podne napadne neprijatelja na sektoru između Hrženika i Grandića Brega. Tačno u 6 sati naš II proleterski bataljon krenuo je da likvidira neprijatelja na Grandić Bregu, a I proleterski bataljon da likvidira Hrženik. Neprijatelj se u Hrženiku nije nalazio, dok je na Grandić Bregu pružao žilav otpor. Bataljoni su bili na svojim mjestima kada je naš Štab opazio pokret duge talijanske kolone cestom od sela Radoši za Krašić. Neprijateljska kolona išla je mirno, vojnici su držali u rukama puškomitraljeze i puške, a sa sobom su vozili nekoliko mrtvih i ranjenih vojnika. Oni su se tako tajno kretali, kako bi se reklo »nisu davali ni glasa od sebe«. Naš straža koji se nalazio na cesti na raskršću puta za Prekrižje zaustavio je kolonu i pitao »tko su« ali Talijani nisu odgovarali niti su pucali. Sam komandant Brigade sa jednim partizanom iz čete za vezu došao je u blizinu od dva do tri metra do talijanske kolone i galamili i zvali ih jer ih nismo odmah mogli poznati: »ajdete, drugovi naprijed, ovdje su proleteri«. To nisu izgledali ljudi, već žive mumije. Vidjevši naš Štab zgodnu priliku da se neprijatelju nanesu krvavi gubici i zaplijeni mnogo spreme i oružja donio je odluku da se bataljoni povuku i postave zasjedu koloni. Na našu žalost, a na sreću neprijatelja, bataljoni su stigli 15 minuta poslije prolaza kolone. Posle toga I i II proleterski bataljon povukli su se u Donje

Prekrižje na odmaranje, a 2.II. naša Brigada povukla se je u Prekrižje i Begovo Brdo.

Gubitci neprijatelja u tim borbama nisu nam poznati ali po pričanju naroda iz Krašića i okoline neprijatelj je odvukao punih 9 kamiona mrtvih vojnika. Sigurno je da je veći dio gubitaka nanijela naša Brigada. Po našoj ocjeni neprijatelj je u borbi s našom Brigadom imao najmanje 150 mrtvih vojnika i oficira i priličan broj ranjenih vojnika. Zarobljeno je živih 21 talijanski vojnik, dosta je mrtvih vojnika i mula ostalo na mjestu gdje je vođena borba. Do danas ih je nabrojeno 60 na mjestu gdje je naš II proleterski bataljon vodio borbu. U tim borbama s Talijanima naša Brigada imala je 9 mrtvih i 42 ranjena, od kojih 3 teže a ostali lakše. Nekolicina je ostala u bataljonima, jer im ozljede nisu teže prirode.

U tim borbama naša je Brigada zaplijenila jedan talijanski puškomitraljez, 2 laka bacača mina, 2 brede, dosta municije i ostale vojničke spreme. Svakog dana pronalazimo oružja i materijala na mjestu gdje je vođena borba.

U ovim borbama svi borci i rukovodioci pokazali su visoku svijest, borbenost, odlučnost, žilavost i disciplinovanost. Teško je reći ko je bio bolji borac, komandir ili komesar. Ipak naš II i III bataljon pokazali su se boljima od I proleterskog bataljona. Naročito treba pohvaliti 2 i 3 četu II proleterskog bataljona, komesara bataljona druga Denca Ivana i komandanta Iliju Popovića[8] koji su se u neutvrđenoj Bukovici borili sa tenkovima i uspješno ih odbijali. Na licima tih boraca nije bilo zabrinutosti i straha pred tenkovima, oni su odgovarali u izvještajima: *»naš Staljingrad ne predajemo«*. Pored njih istakli su se borci Šintić Josip, Mihić Mate, komesar I čete Branko Vurdelja i delegat Tomaš Iso. Borci III proleterskog bataljona na položajima u Brleniću ostali su do posljednjega, nisu se povlačili bez naređenja svojih starješina iako ih je kiša bacačkih mina obasipala. Sve puškomitraljesce treba pohvaliti jer su štedili municiju, nisu gađali kada nisu imali cilj i pokazali su punu hladnokrvnost i mirnoću na položaju. Od ovih treba posebice pohvaliti Tatalović Dušana i Paskaš Luku, obojica iz 2 čete, komandira te čete druga Tarbuka Đorđu koji je ubio tenkistu, zamjenika komandanta druga Hinića[9] koji je, iako dva puta ranjen, vršio svoju dužnost dok nije po treći put ranjen. I borci I proleterskog bataljona pokazali su visoku borbenost i izdržljivost. U borbi s tenkovima

[8] Poginuo 1 svibnja 1943 godine prilikom napada na Št. Rupert, kao komandant Prvog bataljona Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«.

[9] Stevo Hinić. Poginuo kod sela Toplice 1944 god. u borbi protiv Nijemaca, kao komandant Žumberačko-pokupskog NOP odreda.

na Hrženiku istakla se 3 četa tog bataljona. Za vrijeme juriša neprijateljskih tenkova i borci te čete pjevali su, nisu se bojali tenkova iako su bili udaljeni 5—10 metara od istih. Koncerat naših mitraljeza pojačavala je harmonika druga »Dupina« Melkiora Pilepića, zamjenika komesara 1 čete I proleterskog bataljona. Uvjerenje je zavladalo: tenkove odbijamo i odbijaćemo, a izazvao uvjerenje kod neprijatelja da sa svojim tenkovima ne može prodrijeti na tom položaju, pa je počeo tući minobacačima.

U toj borbi poginuo je naš operativni oficir drug Ivetić Vojislav. Drug Ivetić bio je primjer narodnog borca, vojnika. Herojski je poginuo kod pokušaja da zarobi tenk. Naš Štab brigade smatra da se drug Ivetić može nazvati Narodnim herojem, sve podatke o njemu u najkraćem vremenu dostavit ćemo gore pomenutim štabovima s predlogom o prozivanju njega Narodnim herojem.[10]

U ovim borbama naša je Brigada stekla bogata iskustva u frontalnim borbama i borbi s tenkovima. Ona je očeličila sve borce i rukovodioce naše Brigade, ona ju je ojačala vojnički i politički. U borbi s tenkovima osjetio se nedostatak, upravo neiskustvo, tako da je prevladavalo uvjerenje kod nekih rukovodilaca da se ne možemo boriti s tenkovima. Pokazalo se da se tenk može tući i običnom municijom, bombama i da tenk bez pješadije ne pretstavlja opasnost, da se s tenkovima može boriti preprekama, i da smo ovoga puta kopali vučije jame sigurno bi imali neki tenk u svojim rukama, a što ćemo u budućnosti praktikovati, da na svakom položaju stvaramo prepreke i kopamo vučije jame kuda može neprijatelj tenkovima prodirati. Danas kod svakog borca i rukovodioca naše Brigade prevladava uvjerenje da se tenk može i zarobiti, što ćemo u budućnosti i pokušati.

U ovim borbama naš komandni kadar četa zadovoljavao je, držao je čete u rukama. Još uvijek ne dolazi do punog izražaja komanda komandira, vodnika i desetara, tako da se događalo da je često puta otvarana vatra na velikoj udaljenosti, da se pucalo bez ikakvog učinka. Ukopavanje na položajima pokazalo je svoje dobre strane. Borci su izdržali svu vatru minobacača, topova, bombardovanje aviona. Nije bilo paničarskog bježanja na položaju, ali su mnogi pokazali, pa po neki i rukovodioci, nerazumjevanja u sklanjanju od aviona, topovskih granata i dr. Po našem mišljenju otstupanje pred neprijateljem podiglo je moral kod neprijateljskih vojnika i uvjerenje u našu slabost, da smo nesposobni spriječiti njegov pokušaj izbavljanja opkoljenih vojnika. Uspješnije bi se bilo

[10] Nije proglašen narodnim herojem

pokazalo da se za blokadu ostavio manji dio snaga kad se nije već uspjelo prvim jurišem, neprijateljska pojačanja koja su kretala u pomoć opkoljenim vojnicima razbijati i uništavati. Tako je neprijatelj na položajima na kojima su naš I i III bataljon davali osiguranja imao čitav lanac manjih osiguranja koja su se mogla uspješno napadati. U gonjenju razbijenog neprijatelja još nismo dovoljno iskusni i brzi. Veza sa svim našim jedinicama i sa Operativnim štabom vrlo dobro je funkcionisala. Borci naše čete za vezu pokazali su visoku savjesnost u svojoj službi.

U svim tim borbama ukupni utrošak municije jeste 9.133 za mauzer, 2.109 talijanske, 1.300 za brede i 15 topovskih granata, nekoliko mina, lakih bacača.

Sada se Brigada nalazi na položajima određenim u zapovijesti koju prilažemo.—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Božo Spaček

Komandant
Bulat R.[11]

BR. 13

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE NOU BRIGADE OD 4 VELJAČE 1943 GOD. OPERATIVNOM ŠTABU ZA SEKTOR PLJEŠEVICA O STANJU NA PODRUČJU KRBAVICE[1]

ŠTAB
II UDARNE BRIGADE VI DIVIZIJE
N.O.V. HRVATSKE
4 februara 1943 g. u 14.40 h.

ŠTABU PLJEŠEVIČKOG SEKTORA[2]

Primili smo vaše upute i naređenja koja ste poslali po drugu Severu.[3] Prema vašem naređenju mi bi trebali da pre-

[11] Rade

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7—2, k. 796.

[2] Radi lakšeg rukovođenja jedinicama, u toku Četvrte neprijateljske ofanzive, na području Like, formirana su tri sektora: prvi sektor: Drenovača, drugi: Plješevica, treći: Udbina — Gornji Lapac, Gračac — — Gornji Lapac — Srb. Na prvom sektoru dejstvovale su Peta i Petnaesta NO brigada Osme divizije; na drugom — Šesta NOU i Četrnaesta NO brigada Pete operativne zone i dijelovi Druge NOU brigade Šeste divizije, na trećem — Prva i Deveta NOU brigada Šeste divizije.

[3] Milan Šever. Poginuo prilikom napada na Široku Kulu 1943 god. kao komandant Trećeg bataljona Druge NOU brigade.

bacimo jedan bataljon u sastav VI divizije na Visuć. Isti sa sobom da ponese dva teška bacača. Sektor koga drže i obezbjeđuju ove snage[4] jeste i previše velik, zapravo velik i ogroman za ove snage koje se sada ovdje nalaze, a kada bi poslali još jedan bataljon u Visuć onda se ne može ni u kom slučaju računati za odbranu ovog sektora. Dva bacača ne možemo nikako uputiti jer se kod nas nalazi samo jedan, a drugi bacač je još sa Ljubova otišao u sastav bataljona IX brigade, tj. drug Šever kaže da ga je uputio u Frkašić. Molimo taj štab da ne šaljemo bataljon za koji ste naredili nego ako je još moguće da nam pošaljete i pomoć jer odbrana ovih sela izgleda kao ostrvo okruženo sa svih strana neprijateljem. Također vas molimo da nam pošaljete tačne upute o našem radu sa pretpostavkom: ako ne bi mogli odbraniti ovaj sektor, da li da i dalje ostanemo po šumama ili da se nekud povučemo ili pak da neki dijelovi ostanu na ovom sektoru dok bi se drugi povukli. Šta ćemo učiniti u tom slučaju sa ovolikim narodom i ovolikom imovinom?[5]

Naredili ste nam da u slučaju napada na Frkašić[6] mi sa našom brigadom napadnemo neprijatelja sa leđa. Svakako da ćemo mi to učiniti, jedino nećemo moći sa cijelom brigadom nego samo sa bataljonima koji se nalaze u Krbavici,[7] dok naše snage[8] iz Turjanskog niti smijemo a niti zbog velike udaljenosti možemo tako brzo povući. Što se tiče uznemiravanja neprijatelja, postavljanja zasjeda, to činimo, ali bataljoni ove brigade koji su se nalazili na Ljubovu i suviše su zamoreni, pa im je potreban odmor, što isti ne mogu dobiti, jer su vječito na položaju.

Tražene izvještaje poslati ćemo čim prikupimo od jedinica.

Stanje na području sela Turjanskog—Trnovca i Krbavice je sljedeće:

Neprijatelj—Italijani i četnici u jačini 5 tenkova, 3 kamiona, 230 mazgi, oko 12 kola, 3 topa i oko 1000 vojnika sa oko 500 četnika, prodrli su preko Brezovca i Šijanova klanca, a istovremeno neprijatelj je krenuo iz Korenice prema Pogledalu; uz dosta velike žrtve obje kolone spojile su se u Ho-

---

[4] Druga NOU brigada branila je tada područje: Vrp le — Pogledalo — Brezovac (Čudin Klanac), Šijanov Klanac — Bunić — Debelo Brdo.

[5] Riječ je o stanovnicima Krbavice, Trnovca i izbjeglom narodu koji je nosio sa sabom svu pokretnu imovinu.

[6] Napad na Frkašić bio je predviđen za slučaj da neprijatelj uđe u to mjesto. Međutim, do toga nije došlo.

[7] Odnosi se na Prvi i Drugi bataljon. Vidi dok. br. 19.

[8] Četvrti bataljon Druge NOU brigade i Treći bataljon Ličkog NOP odreda.

moljcu.[9] Sada se te snage nalaze u Homoljcu, Vrelu i Korenici. Neprijatelj koji je nadirao preko Ljubova spustio se u Bunić, odmaraju se u istome i pale selo Bunić. Jače neprijateljske snage koncentrišu se u Crnoj Vlasti. Danas su neprijateljski avioni bombardovali selo Krbavicu, žrtava nije bilo, a nakon toga bacali su letke pozivajući narod na predaju. Te letke prilažemo vam. Ovaj štab naredio je svima bataljonima da na ovaj neprijateljski poziv odgovore noćas sa napadom na svima sektorima. U mjestima u koja su god prodrli Italijani sa istima se nalaze i četnici, a u Buniću se nalaze sa Talijanima samo ustaše. Danas su četnici pokušali prodrijeti ka Glavama[10] sa pravca Vrela uz Mrsinj ali su se isti povratili kada su osjetili naše snage.

Ovaj štab mišljenja je da će neprijatelj u najkraćem roku poduzeti opći napad na ova sela, prema tome mi vas molimo da nam tražene direktive pošaljete što prije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Đuro Stanković

Komandant:
Mile Uzelac

(M. P.[11])

P.S. Izvjestite nas gdje se nalaze vaše snage,[12] obilježite tačno položaje i kote, jer u slučaju ako mi napadnemo neprijatelja sa leđa da bi znali gdje se nalaze te snage, kako ne bi došlo do zabune.

Uzelac

---

[9] Vid. dok. br. 89.

[10] Vujnove Glave

[11] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[12] Riječ je o Šestoj NOU i Četrnaestoj NO brigadi Pete operativne zone koje su tada držale položaje na području Frkašića. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste NOU brigade Štabu Prvog korpusa NOV i PO od 28 ožuljka 1943 godine.

BR. 14

PISMO KOMANDE ŽUMBERAČKO-POKUPSKOG PODRUČJA OD 4 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« O UPUĆIVANJU U BRIGADU PRIPADNIKA TALIJANSKE VOJSKE KOJI SU DOBROVOLJNO STUPILI U NOV[1]

KOMANDA ŽUMBERAČKOG PODRUČJA
II OPERATIVNE ZONE
Broj 47/43
Dne 4.II.1943 god.

ŠTABU XIII PROLETERSKE UDARNE BRIGADE

Šaljemo vam četiri Talijana koji su se javili dobrovoljno u našu vojsku. U njih ne trebate sumnjati jer ni jedan neće da se vrati kući. Čak i ostali, koji se nisu javili u partizane, neće svojim kućama, jer se boje da ih ne ubiju sami njihovi.

Imena tih drugova su: Giovannini Giovanni, rođen 6.III. 1913. u Modeni, zanimanje seljak; Valvasori Massimiliano rođen 25.VI.1912 u Udinama, zanimanje kočijaš; Donatoni Rino, rođen 13.X.1919 u Veroni, zanimanje pilanski radnik; Ballo Luigi, rođen 1.X.1913 u Padovi, zanimanje seljak. Imenovane drugove smjestite u vašoj Brigadi a pogotovo bi bilo dobro da ih smjestite u četu zajedno sa drugom Talijanom koji je već u vašoj Brigadi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant Područja:
J[2] Draušnik

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/3 k. 723.

[2] Jurica

BR. 15

IZVJEŠTAJ POLITIČKOG KOMESARA DRUGE OPERATIVNE ZONE OD 5 VELJAČE 1943 GOD. POLITIČKOM KOMESARU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA NA PODRUČJU ŽUMBERKA OD 16 SIJEČNJA DO 5 VELJAČE[1]

ŠTAB II OPERATIVNE ZONE
N.O.V. P. ODREDA HRVATSKE
K. Br. 119/43
Dne 5.II. 1943

POLITKOMESARU[2] N.O.V. i P.O. HRVATSKE

Komesarski izvještaj:

Kalnik:

Od našeg zadnjeg izvještaja[3] od ovog odreda nismo primili nikakvih izvještaja, a nije se ni vratio ni naš oficir[4] kojeg smo tamo poslali.

Moslavina:

Iz Moslavine ne dobivamo već dva mjeseca nikakvih izvještaja mada smo ih pozvali da pošalju u naš štab svoju patrolu sa izvještajima i zbog redovnog funkcionisanja veza s nama. Oni vjerovatno održavaju veze sa Slavonijom.[5]

Pokuplje:

Terenska četa »Kljuka« također nam se u posljednje vrijeme ne javlja. Ona je preselila svoje sjedište prema Lekeniku, jer se je uslijed neprijateljske ofanzive na Kordun[6] na svom prijašnjem sektoru[7] nesigurno osjećala. Do sada se ova četa nije vratila na svoj sektor.

Žumberak:

Nakon akcije na Samobor,[8] naše jedinice su se odmarale do 16.I. Za to vrijeme održane su konferencije sa štabovima

---

[1] Dokumenat, bez potpisa, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/1, k. 1474.
[2] Vlad mir Bakarić
[3] Vidi tom V, knj. 9, dok. br. 5.
[4] Dane Livada
[5] Vidi dok. br. 73.
[6] Vidi dok. br. 90.
[7] Četa je ranije dejstvovala na jugozapadnim padinama Vukomeričkih Gorica i u šumi Kljuk..
[8] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 38 i 52.

brigada u svrhu sređivanja unutarnjih prilika obiju brigada. Pošto je tada izgledalo da neprijatelj namjerava voditi ofanzivu protiv nas, vršili smo istovremeno pripreme za razbijanje takve ofanzive.

16.I. Bataljon »Jože Vlahovića« IV brigade krenuo je na akciju kod Kamanja sa zadatkom da razruši prugu i dočeka voz.[9] Akcija je u cijelosti uspjela. Prethodno je bila razorena pruga i na istome mjestu sačekan je teretni voz. Naišao je voz —cisterna. Naši borci otvoriše vatru na ovaj voz koji se je survao sa pruge i benzin počeo je da curi na sve strane. Ovom vozu bio je prikopčan jedan blindirani vagon u kojem su se nalazili Talijani, kao pratnja voza, koji su davali našim borcima snažan otpor. Neprijatelj je međutim bio slomljen za jedan sat borbe. Naši borci dali se odmah na posao i zapalili voz. Izgorjelo je 308.300 kg. benzina, 22 cisterne i jedna lokomotiva.

Zaplijenjen je jedan mitraljez i jedan šmajser. Zarobljeno je 5 Talijana i 7 željezničara, a ubijeno je 5 Talijana. Na našoj strani 3 ranjena druga.

Od zapaljenog benzina plamen je visoko lizao u vis i rasvjetlio je cijeli Žumberak i okolicu Karlovca, pa čak i prema Zagrebu do Jaske. Naši borci osokoljeni ovim velikim uspjehom željno su očekivali kada će i opet na prugu. Narod je u Žumberku ovu akciju sa oduševljenjem prihvatio, tim prije jer smo doznali od željezničara da je taj benzin bio namjenjen za avione u Ljubljani, koji bi vjerovatno bombardirali i Žumberak. Ova akcija, i akcija na Samobor, još je više povećala simpatije naroda prema našoj vojsci.

19.I. 1943 izvršene su pripreme za temeljito rušenje pruge kod Kamanja. Ali ova akcija ostala je bez ikakvog uspjeha. Kada su se jedinice naših brigada primaknule Kupi, vidio se je neki plamen kod Kamanja jer je još uvijek gorio benzin koji je bio zapaljen prije dva dana, i zbog toga naši borci nisu se usudili preći preko Kupe, misleći da se tamo nalaze Talijani. Nitko nije stvar provjerio, da li se tamo zaista nalaze neprijateljski vojnici ili ne, pa čak ni Operativni štab, već jednostavno se počeli svi povlačati od Kupe. Tako je time učinjen veliki propust i pruga nije srušena, mada ju nije nitko čuvao. Od Operativnog štaba nalazio se je sa jedinicama drug Kleut[10] i Tarabić.[11]

Pošto su jedinice bile prilično zamorene dugim marševima prema Samoboru i natrag, te po samom Žumberku, nakon ove neuspjele akcije dali smo im dva dana odmora. Ovaj

[9] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 63 i 82.
[10] Petar
[11] Joco

odmor iskorišten je u radu sa vojskom i komandnim kadrom. Naročito je bilo potrebno raditi sa drugovima iz IV brigade, koji su ozbiljno postavili pitanje povratka na Kordun. Naime, ustvari. je bilo što borci nemaju rezervnog veša i svi su već zaušili. jer se nisu mogli kroz mjesec dana presvlačiti,. te su to postavili kao razlog da se vrate na Kordun. Mi smo svima objasnili da oni time što se nalaze ovdje brane i Kordun i podnose velike žrtve za Narodno-oslobodilačku borbu, ali da za sada ipak se još ne mogu vratiti, jer neprijatelj koncentrira snage oko Žumberka, a te snage morat ćemo zajednički razbijati. Nakon toga stanje se je u brigadi popravilo. Borci su svijesno shvatili svoj zadatak i velike napore koje podnose ovdje i tako se saglasili da ostanu i dalje na ovom terenu, tražeći stalno akcije da uništimo neprijatelja.

22.I.1943 krenule su obje brigade prema Krašiću i Jaski sa zadatkom da razbijamo neprijateljsku koncentraciju.[12] Vodila se je borba u Brleniću sa domobranima, kojom prilikom je ubijeno 10 domobrana i više ih je bilo ranjeno. Na našoj strani 2 lakše ranjena i jedan mrtav. Istovremeno vodile su jedinice XIII brigade borbu sa tenkovskom kolonom kod Petrovine i Volavja.[13] Tenkovska kolona bila je razbijena i dva tenka oštećena. Ove borbe dale su našim borcima novog poleta. Proleteri jurišali su na tenkove i tako ulili pouzdanje u sve borce da je borba protiv tenkova moguća i na taj način razbili onu famu »da se protiv tenkova ne može boriti«.

Narod je iz ovih krajeva promatrao borbu sa tenkovima. Seljaci su se čudili kako se naši borci hrvaju sa ovim željeznim kolosima i konačno ih razbili i posve raspršili. Mnogi su seljaci pričali da je naša vojska tvrđa od čelika. Iskoristili smo priliku i odmah sazvali zbor seljaka u Petrovini, na koji se je skupilo preko 300 ljudi. koji su izlaganja naših boraca sa pažnjom i oduševljenjem prihvatili.

23.I.43 krenuo je jedan dio naših snaga, uglavnom snage IV brigade, u pravcu Mahična na rušenje pruge. Mahično je blizu Karlovca. Pruga je bila razorena na dužini od 200 metara, ali ovaj puta nije naišao nikakav voz. Dok su jedinice IV brigade rušile prugu, jedinice XIII brigade spustile su se na glavnu cestu Zagreb—Karlovac kod Jaske, istu zabarikadirale i čekale neprijateljsku kolonu, koja je trebala da kreće pravcem Karlovca. Neprijatelj nije naišao.

24.I. jedinice obiju brigada su bile na odmoru, ali na položajima prema Draganićima i Jaski.

25.I.43 preko dana izvršili smo postrojavanje obiju brigada u Krašiću. Tada smo borcima govorili o ofanzivi koju je

[12] i [13] Vidi tom V, knj. 11 dok. br. 82 i 108.

mrski okupator poduzeo protiv naše slobodne teritorije. Borci su bili silno ogorčeni protivu neprijatelja i njegovih bandi, koje su otpočele ponovno haračenje na Kordunu i drugim krajevima slobodnog teritorija, i zakleli se da će se krvavo neprijatelju za sve zločine osvetiti. Bilo je sjajnih prizora. Mnogi su od boraca plakali u težnji za osvetom. Svi su oni vikali: »idemo u Zagreb da uhvatimo Pavelića«. Problem povratka na Kordun bio je riješen.[14] Svaki je borac vidio da je upravo sada potrebno razviti aktivnost na ovome dijelu do krajnjih granica.

Tako su poslije ovog zbora krenule obje brigade na izvršenje novog zadatka. Sve je kretalo prema Draganićima. Borci radosni što će ovu noć tući neprijatelja. Za 2 sata čula se je paklenska vatra, od Draganića do Jaske. Naše su jedinice napale neprijatelja u Vukšin Šipku Šipku, Gucima, G. Kupčini i Draganićima.[15] Prodor naših jedinica bio je snažan i iznenadan. Neprijatelj se nije nadao da ćemo ga napasti. Napali smo jednu[16] bojnu novaka domobrana, koja je brojila oko 600 ljudi. Ubrzo su stizali izvještaji sa položaja. Još u toku noći neprijatelj je bio likvidiran u Vukšin Šipku, Šipku, Gucima i Draganićima. Naše jedinice prodrle su na prugu Zagreb—Karlovac i odmah istu počele razarati. No, prugu im nije uspjelo razoriti, jer nisu imali potrebnog alata. Natovarili su na prugu barikade i posjekli 2 kilometra t.t. stubova.

Naši su borci odlučili čekati voz preko dana, ali je neprijatelj krenuo sa tenkovima iz Karlovca, pa su uslijed toga bili prisiljeni povući se iz dnevnih položaja. Kroz čitavo to vrijeme jedan dio naših snaga vodio je ogorčenu borbu sa domobranima muslimanima u G. Kupčini. Neprijatelj je davao ogorčeni otpor. Ali su ga naši borci 26.I poslije podne slomili. Kod neprijatelja nastalo opće bježanje, a na bijegu uništavali su ga naši borci. Tako je i ovdje neprijatelj bio likvidiran. Za vrijeme borbe u Kupčini krenuo je neprijatelj[17] iz Jaske sa 3 tenka. Naši borci odbili su neprijatelja i razbili tenkovsku kolonu.

Žumberak je sada cijeli slobodan do glavne ceste Zagreb —Karlovac između Jaske i Draganića. Naše snage se sada nalaze na ovoj cesti i drže je pod svojom kontrolom na ovome dijelu.

Za vrijeme borbi poginulo je i nekoliko seljaka, koje su ubili domobrani.

---

[14] Misli se na povratak Četvrte NOU brigade. Vidi tom V, knj. 11, dok. broj 82.

[15] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 92, 98 i 108.

[16] Devetu

[17] Iz sastava divizije »Lombardia«.

U ovoj borbi neprijatelj je imao oko 50 mrtvih i mnogo ranjenih vojnika i oficira. Zarobili smo 70 domobrana i 2 poručnika. Zaplijenili smo 3 teška mitraljeza, 3 laka bacača mina. 4 puškomitraljeza, 1 šmajser, 60 pušaka, 20.000 metaka, 90 mina i druge ratne spreme.

Na našoj strani bilo je 27 ranjenih i 10 mrtvih drugova. Da je i ovaj puta visok gubitak na našoj strani jasno dokazuju ove brojke. Razlog tome leži na omladinskom bataljonu, koji je jurišao bez predaha, ne uzimajući dovoljno zaklon od neprijateljske vatre. Sam omladinski bataljon IV brigade imao 20 ranjenih i 6 mrtvih drugova.

Sanitetska služba ovaj puta dobro je funkcionirala. Ranjenim drugovima na brzinu pružena je prva pomoć, a nakon toga su otpremani u glavno previjalište u Sošice, a odatle bili upućivani u bolnicu.

Za vrijeme ove borbe Operativni štab, t.j. komandant učinio je jednu fatalnu pogrešku. On je. naime, uputio top omladinskom bataljonu IV brigade po bijelom danu i brisanom prostoru kuda je neprijatelj sipao vatru iz mitraljeza, pa su tom prilikom poginula 4 konja, a posada topa bila je cijela raspršena ostavljajući top da ga neprijatelj zaplijeni. Zahvaljujući nesposobnosti neprijatelja i njegovom strahu, top je ostao na jednoj poljani odakle su ga kasnije naši borci neoštećena izvukli.

Potrebno je da Vam napomenemo držanje poručnika Kosa, koji je bio zarobljen. On je imao jedan šmajser i ispalio svu municiju. Dotični je rodom iz Varaždina. Kad smo ga pitali zašto je ispalio svu municiju rekao je: »da je moral pucati, jer je baš u to vrijeme pošao do svoje Štefice, koja je baš u to vrijeme došla iz Varaždina«. Nadalje je tražio od nas da mu vratimo njegov šmajser, jer ga bu drugče morao platiti 6.000 kuna. a to znači pol leta služiti za njega, a njegova Štefica sa kojom se je prije 8 mjeseci oženio bu ostala bez novaca.

U ovoj akciji naročito se je istaknuo svojom borbenošću Bataljon »Jože Vlahović« IV brigade, koji je uporno vodio borbu protiv muslimana[18] sve dotle dok ih nije slomio. Isto tako je dobro izvršio svoj zadatak II bataljon Proleterske brigade, koji je vodio borbu sa tenkovima.

Poslije ovih borbi jedinice su se povukle na položaje oko ceste Zagreb—Karlovac. Iz ovih položaja 26.I u noći trebalo je izvršiti rušenje pruge koje ali i opet nije uspjelo. Borci su bili prilično izmoreni i nisu imali potrebnog materijala pa su se vratili natrag na svoje položaje neobavljena posla. Jedino što su uspjeli da zabarikadiraju prugu i cestu tako, da vozovi nisu jedan dan saobraćali.

[18] Riječ je o pripadnicima Devete novačke bojne

Štab XIII brigade dobro se je držao u ovoj borbi. Dok je štab IV brigade učinio grešku, jer je slao krivo izvještaje o tome da je neprijatelj u Kupčini već likvidiran u toku noći, a kad tamo—borba je trajala još po danu sve dotle dok nije otišao na položaj komesar[19] Operativnog štaba zajedno sa načelnikom[20] i poduzeli snažan juriš i tek tada je neprijatelj bio slomljen.

Po završenim akcijama u Draganićima, Petrovini, Šipku, Kupčini i Gucima zapaljene su sve zgrade u kojima se je nalazio neprijatelj.

27.I.43 jedinice naših brigada su bile na odmoru. U toku ove noći provalilo je nekoliko stotina Njemaca iz Ozlja prema Krašiću.[21] Naši borci nisu bili pripremni na ovaj iznenadni prepad pa je došlo do čitave gužve. Naši se borci ubrzo snašli i započeli bitku sa Njemcima u Krašiću i okolici. Njemci su bili potučeni i najureni. Ali prije negoli su pobjegli, t.j. na samom bijegu, oni su u selu Bresariću zaklali 6 seljaka i jednu ženu. Pored ovoga bacali bombe kroz prozore seljačkih kuća. Drugi dan seljaci su strahovito negodovali protiv Njemaca. Nastala je tek sada prava mržnja protiv Njemaca.

29.I.43 bio je pogreb ovih žrtava na kojem smo mi govorili masi sakupljenog svijeta. Svijet je sa gnušanjem gledao na njemačke razbojnike, koji su počeli klati Hrvate u najbližoj okolici Zagreba. Pogreb je održan u Krašiću. Narod se je skupljao oko naše vojske, moleći je da ne ode iz njihovih sela, da ih brani od ovih barbara.

Nakon ovog slučaja političko stanje toliko se je popravilo da je to upravo nevjerovatno. Narod daje partizanima sve što god ovi žele. Danas su svi seljaci na našoj strani iz cijele ove okolice. Upravo sada seljaci odobravaju naš postupak sa ustašama koje smo zarobili u Krašiću.

Došao nam je jedan primjerak »Glasonoše« iz Karlovca u ruke u kojem ustaše plaču za ustašama iz Krašića. Taj list Vam u prilogu šaljemo, da ga pročitate.

Nakon ovih borbi vodili smo pregovore sa Slovencima.[22] Naime, dobili smo naređenje G.Š.-a[23] preko »Radiostanice Slobodna Jugos.[lavija] i pismeno naređenje[24] u vezi sa ofanzivom koju neprijatelj vodi na naš slobodni teritorij Korduna, Banije, Bosne i Like, pa smo pozvali i Slovence da i oni učestvuju u ovim borbama protiv neprijatelja kako bi mu zajedničkim

[19] i [26] Marko Belinić
[20] Joco Tarabić
[21] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 108.
[22] Misli se na Glavni štab NOV i PO Slovenije.
[23] Misli se na Glavni štab NOV i PO Hrvatske.
[24] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 62.

silama zadali što jače udarce. 28.I održana je konferencija u našem štabu na kojoj smo se u cijelosti sporazumjeli o vođenju zajedničkih akcija njihovih i naših brigada. Tri njihove brigade,[25] iako su manje od naših, sada učestvuju u zajedničkim operacijama sa našim brigadama. Formirali [smo] zajednički Operativni štab u koji je ušao kao komandant drug Šaranović Milovan,[26] komandant V.D.[27] Zone, a kao komesar toga štaba ušao je komesar[28] naše Zone. Načelnik štaba je drug Joco Tarabić, načelnik štaba naše VIII divizije (Hrvatske).

Za vrijeme dok smo vodili pregovore, slovenske su brigade već bile na putu. Od ovog vremena pa do 30.I desilo se je nešto veoma značajno i interesantno. Njemci su prilikom kada su provalili u Krašić pohapsili 60 seljaka i vodili ih sa sobom. Oni su se međutim zadržali kod Sv. Roka zajedno sa ovim seljacima. Naši partizani tamo ih napali i oslobodili ove seljake. Seljaci su bili pušteni kućama. Oko svojih kuća oni su ljubili naše partizane, govoreći: »jedino ste nas vi spasili od sigurne smrti«.

Poslije ovih borbi stigle su slovenske brigade 30.I. Naše jedinice nalazile su se i dalje na položajima oko Draganića. Talijani[29] u Metlici znajući da se naše snage nalaze na glavnoj komunikaciji Zagreb—Karlovac pošli su od 30. na 31.I iz Metlike sa 2000 vojnika u pravcu Vivodine. 600 pošlo ih je sa 6 tenkova iz Ozlja, 500 pošlo ih je sa 5 tenkova iz Karlovca i 400 sa 3 tenka pošlo je iz Jaske. Svi su krenuli pravcem Krašića. *Ukupno je kretalo preko 3000 Talijana naoružanih sa automatskim oružjem i topovima,* u pravcu da opkole naše snage koje su se nalazile oko Draganića.

Neprijatelj je međutim bio slabe sreće. Slovenske brigade čim je pošao iz Metlike bile su mu za leđima. Naše jedinice kretale su mu u susret od Krašića. Jedan dio snaga bacili smo sa boka (opširnije o tome vidjet ćete iz operativnog izvještaja).[30] Razvila se je ljuta bitka između Krašića i Vivodine. Neprijatelj koji je kretao iz Karlovca i Ozlja sa tenkovima bio je razbijen od Proleterske brigade. Proleteri jurišali su na tenkove. Tom prilikom oštetili 3 tenka. i odbili pohod neprijatelja prema Žumberku. Jedan dio IV brigade tukao je ne-

---

[25] Prva NOU brigada »Matije Gubca«, Druga NOU brigada »Toneta Tomšiča« i Treća NOU brigada »Ivana Cankara«.

[26] Narodni heroj. Poginuo u borbi protiv Talijana na Žužemberku, 31 lipnja 1943 god., kao načelnik Glavnog štaba Slovenije.

[27] Vzhodnodolenske — Istočnodolenjske

[28] Iz sastava divizije »Isonzo«.

[30] Vidi dok. br. 12 i tom V, knj. 13, izvještaj Osme divizije Prvom korpusu NOV i PO Hrvatske o dejstvima Četvrte NOU brigade na području Žumberka od 14 ožujka 1943 godine.

prijatelja sa boka. Neprijatelj koji je kretao sa kolonom od 2000 vojnika iz Metlike preko Vivodine bio je u cijelosti opkoljen. Čelični obruč oko Talijana stezao se je sve više. Bitka je bila paklenska. Talijani bježali su na sve strane, a naši mitraljezi radili su savršeno. Kosili su Talijane kao travu. Naši divni borci zauzeli su dobro položaje iz kojih su čistili mrskog neprijatelja. Neprijatelj je mislio da opkoli nas, a konačno bio je sam opkoljen.

Na drugom dijelu fronta[31] hrabro su se tukla dva bataljona Proleterske brigade, a jedan bataljon sudjelovao je kod opkoljavanja ove dugačke kolone iz Vivodine. Borba sa Talijanima trajala je tri dana, 31.I, 1.II i 2.II.

Talijani su stalno dovlačili nama iza leđa nova pojačanja iz Karlovca. Tako da je drugog dana borbe sudjelovalo oko 5000 Talijana u borbi protiv nas. Topovi su tukli na sve strane. Avijacija (3 aviona) bombardovala je i mitraljirala stalno naše položaje. Ali sve to nije moglo slomiti volju naših boraca za uništenje neprijatelja. Naprotiv, što je neprijatelj više tukao sa bacačima, topovima i avionima, te jurio tenkovima, naši borci su bili svakog časa sve čvršći i ustrajniji u borbi. Bio je jedan slučaj, da su Talijani prodrli u selo Bukovicu. Na jednoj strani držali su se oni sa dva tenka, a na drugoj strani sela bio je II bataljon Proleterske brigade na čelu sa komandantom Ilijom Popovićem[32] i Simićem.[33] Razvio se je ljuti boj. Naši drugovi su vikali: »Mi branimo Staljingrad. Neprijatelj će biti uništen«. Tako su glasili njihovi izvještaji. Na cesti nije bilo barikada, pa je neprijatelj mogao da prodre tenkovima do njih. Oni su pustili tenkove na 20 metara i odatle otvorili vatru i oštetili oba tenka. Nato su dojurila još tri tenka preko Krašića, da oslobode svoje »kolege«.

Naši hrabri borci uspjeli su da najure neprijatelja iz ovog sela.

Bitka se nastavlja i dalje. Opkoljeni neprijatelj biva uništavan svakog momenta. Leš na lešu leži na bojnom polju. Vrše se juriši na sve strane. 1. II. u noći stigli su i Slovenci na položaje te i oni vršili juriš na Talijane. Orio se glas: »Proklet hudič talijanski, juriš«. Bombe su sijevale na sve strane, a brojni leševi Talijana prekrivali su brda i doline između Vivodine i Krašića.

---

[31] Riječ je o položajima koje je držala Trinaesta proleterska NOU brigada »Rade Končar«. Vidi dok. br. 12.

[32] Poginuo 1 svibnja 1943 god. prilikom napada na Št. Rupert, kao komandant bataljona Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«.

[33] Narodni heroj Milan Mraović. Poginuo kod Donje Kupčine 22 kolovoza 1943 god. kao vršilac dužnosti komandanta Pokupsko-turopoljskog NOP odreda.

Talijani su konačno bili 2.II slomljeni. Na bojnom polju ostavili su 250 mrtvih vojnika i 2 viša oficira, 450 ranjenih, 180 ubijenih mazgi. A zarobili smo svega 20. Ostalo se je ipak razbježalo.

Zaplijenjeno je među ostalim plijenom, koji se još prebrojava, 2 teška bacača sa 30 mina, 5 lakih bacača sa 100 mina, nekoliko teških mitraljeza, puškomitraljeza, bombi, pušaka, topovskih granata, municije i velika količina razne spreme.

Ova bitka bila je zaista strašna. Talijani tukli su ko ludi iz automatskog oružja, topova i aviona. Naši borci pokazali su da se znadu tući i frontalno i sa tenkovima i svim mogućim trupama. U ovim bojevima sudjelovali su izrazito samo fašisti.

Naše brigade imale 10 mrtvih i 20 lakše i 6 teže ranjenih drugova. Slovenske brigade imale su 41 ranjenog i 5 mrtvih drugova.

U ovim bojevima sa razbojničkim fašistima utvrdilo se jedinstvo hrvatskih i slovenskih brigada. Ono je zaista krvlju stvoreno u borbi protiv zajedničkog neprijatelja.

Ovim operacijama rukovodio je drug Milovan Šaranović.

Uspjeh bio bi mnogo veći da smo odmah od početka imali sve jedinice u svojim rukama. U samom početku nismo imali veze sa slovenskim brigadama pa smo morali sami letjeti iz jednog krila na drugo da povezujemo jedinice i organizujemo snažan juriš. Mnogo nam je pomogao u ovim operacijama drug Joco Tarabić. Pokazao se je kao vojnik visokih sposobnosti, hrabar borac i dobar drug. Bili smo svi na položaju. To je doduše bilo i nepravilno, jer štab nije mogao raditi kao cjelina, jer je svaki rukovodio na jednom mjestu. Kasnije smo tu grešku ispravili i komanda je bila jedinstvena, a neprijatelj ubrzo bio je likvidiran.

Talijanski krvnici odakle su dolazili, t.j. od Ozlja i Karlovca, palili su sva sela. Dok ovi koji su pošli od Metlike to nisu stigli.

Zapaljena su sela oko Krašića i to: Hrženik, Lović Prekriški, Grandić Breg, Lović,[34] Šipki,[35] Vrhovac, Bresarić i druga.

Narod je svuda molio boga za našu pobjedu. Žene skrušenih ruku stalno u skupovima na glas molile se bogu za pobjedu partizana. Molile nas da ih ne napustimo jer će i njihova sela izgorjeti. Nosile su našim borcima na položaj hranu, iako su položaji stalno bili bombardirani od topova, bacača i aviona. Vidjele se košare i lonci na glavama djece, koja su

[34] Gornji i Donji
[35] Vukšin Šipak

kretala u pravcu položaja, gdje su se nalazili naši borci. Mnogi su oni pješačili sa hranom za borce po nekoliko kilometara, ne štedeći truda i života koji je bio stalno ugrožen. Svi su sa napetošću posmatrali ovu gigantsku borbu. Divili se partizanima kako razbijaju neprijateljske horde.

Posebice moramo naglasiti da je junačkom smrću u borbi sa tenkovima poginuo drug Ivetić Vojo. On je sam jurišao na tenk, ubio tenkista i u času kada je htio da sjedne u tenk i likvidira pomoćnika tenkiste, najurio je drugi tenk i prošišao druga Ivetića. On je bio operativni oficir XIII proleterske brigade. Mi predlažemo da se druga Ivetića proglasi narodnim herojem.[36] Isti je bio član K.P. godinu dana, a rođen je 1919 godine u Bosni.

Nakon ove borbe poduzeli smo potrebne mjere za izvođenje zajedničkog plana sa slovenskim brigadama. Formirali smo diviziju od 3 brigade, ali jasno da je to samo privremenog karaktera, dok se nalaze na ovom sektoru. To smo učinili zbog lakšeg rukovođenja i da bude jedna jaka operativna cjelina kako bi mogla dati u najbližoj okolici Zagreba i Karlovca neprijatelju što osjetnije gubitke. Po tim pitanjima smo se sporazumjeli sa komandantom Slovenije drugom Mačekom.[37] Njihove brigade ostat će ovdje još jedno kraće vrijeme dok neprijatelja dobro ne nalupamo u zagrebačkoj okolici.

Što se tiče stanja u našim brigadama ono je prilično dobro. Naročito je dobro stanje sada u XIII brigadi, jedino je to slabo što je mala, jer ona redovito imade dosta gubitaka u borbama. Ona je izgubila od svog dolaska ovamo preko 250 boraca, a to je zaista veliki broj. Sada mobilišemo i potpunit ćemo ju sa terenskim bataljonom. U IV brigadi stanje nije loše. Težnja za povratkom na Kordun je otpala. Jedino se drugovi iz štaba tuže na Kleuta, da on gotovo ne mari za njihovu brigadu od kada je bio komandant Operativog štaba. Mi smo ga zato ispustili iz Operativnog štaba slovenskih i hrvatskih brigada, da se može vratiti u svoju brigadu. Izgleda da njemu konvenira igrati se velike ličnosti. Rade[38] se je u zadnje vrijeme prilično popravio. I sam je uvidio ranije greške i mnogo se trudi da ih popravi. Joco Tarabić je dobar, samo mu treba više samoinicijative.

U zadnje vrijeme mobilisali smo priličan broj omladinaca u Žumberku. Do sada poslali smo ih u brigadu 60, a danas smo poslali još daljnjih 60. Tako je brigada popunjavana iz terenskog bataljona. Terenski bataljon broji sada 140 partizana, koji su mahom Žumberčani. Komandni kadar smo uzeli od onih

[36] N.je proglašen narodnim herojem.
[37] Ivan Maček
[38] Bulat

drugova koji su ranjeni i nisu sposobni za naporne marševe, a bili su prije u brigadi.

Sada vršimo mobilizaciju 5 godišta iz nekih sela po onakvom sistemu kao što je dobila Komanda područja upute od G.Š.-a[39]

Od poslednjeg izvještaja[40] održali smo i nekoliko zborova. Održan je zbor u Kaštu, Oštrcu, Kostanjevcu i Radatoviću. Zborovi su relativno vrlo dobro uspjeli.

Konačno je organiziran i općinski N.O.O. za Sošice i Oštrc t.j. Kostanjevac. Kostanjevac je prije pripadao općini Sošice, a mi smo to organizovali u dvije općine, jer je tako pučanstvo tražilo. To smo izvršili saglasno sa O.K. Pokupja.[41] Po ovom pitanju mi radimo saglasno s njima. Naime, mi njima pomažemo.

Zarobljeni Talijani još se nalaze kod nas, a domobrane smo pustili kućama.

Terenska četa u Ribniku počela je sa mobilizacijom, ali do sada nije imala naročitih rezultata. Ne znamo još sigurno koji su razlozi, ali izgleda da Talijani i tamo šuruju, pa se naša četa zavukla u neku rupu i šuti.

Na ostalom sektoru[42] naše Zone momentalno nam nisu poznate političke prilike, jer nam veza sa Zagrebom[43] veoma slabo funkcioniše. Pošta od nas ide do njih ali od njih u zadnji mjesec dana nismo primili ništa.

Iza našeg uspjeha u borbama sa Talijanima narod je veoma dobro raspoložen u Žumberku.

Sada se spremamo na nove akcije koje će se kretati u pravcu Zagreba.[44] Imamo namjeru da topom tučemo u Zagreb.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar:

---

[39] Vidi tom V, knj. 10, dok. br. 63.

[40] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 82.

[41] Odnosi se na Okružni komitet Komunističke partije Hrvatske za Pokupje.

[42] Riječ je o Hrvatskom Zagorju, Kalniku i Moslavini.

[43] Vjerovatno se misli na vezu sa Povjereništvom Centralnog komiteta Komunističke partije Hrvatske za Zagreb.

[44] U toku mjeseca veljače ove su jedinice dejstvovale uglavnom duž komunikacije Zagreb — Jastrebarsko. Vidi dok. br. 29 i 30.

BR. 16

PREGLED BROJNOG STANJA I NAORUŽANJA ŠESTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 6 VELJAČE 1943 GODINE[1]

PRE

brojnog stanja i naoružanja jedinica VI Divizije

Jedinica	Brojno stanje						Naoružanje					
	Po spisku		u rashodu		na licu		puške					
	muških	ženskih	muških	ženskih	muških	ženskih	mašinske puške	Mauzer	talijanske	Manlliher	razne vojničke	civilne
Štab Divizije i osoblje pri štabu	12	3	—	—	12	3	1	4	—	—	—	1
I Brigada	1167	117	352	21	797	96	—	574	114	8	—	—
II Brigada	1574	146	443	40	1137	106	4	803	173	21	14	—
IX Brigada	1378	70	306	16	1072	54	—	728	103	7	42	—
Ukupno:	4121[2]	336	1101	77	3018	259	5	2109	400[3]	36	56	1

SMRT FAŠIZMU —

[1] Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9—2, kut. 796.

[2] Pogrešno zbrojeno. Treba: 4.131.

[3] Treba: 390.

G L E D

Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske na dan 6. II. 1943 god.

Naoružanje														
teških mitraljeza			lakih mitraljeza	puškomitraljeza					topovi			bacača		revolvera
Švarcloze	Fiat	Breda		Z. B.	talijanski	grčki	njemački	Šoša	poljski	brdski	protiv-tenkovski	lakih	teških	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
2	—	8	—	22	17	—	—	2	—	—	—	4	—	59
6	—	6	—	22	20	1	—	—	—	—	—	4	—	85
3	4	5	—	20	15	1	2	—	—	—	—	7	—	66
11	4	19	—	64	52	2	2	2	—		—	15	—	220

SLOBODA NARODU!

(M. P.[5])

Polit. komesar
Žigić[4]

[4] Rade
[5] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 17

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 6 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O STANJU NA SEKTORU UDBINA—LAPAC[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.
HRVATSKE
Broj: Sl.
6-II-1943
u 9 h

GLAVNOM ŠTABU NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE i PARTIZANSKIH ODREDA HRVATSKE

Tokom jučerašnjega dana neprijatelj[2] je na sektoru Udbina—Lapac zaposjeo Ivanov Vrh (925[3]). Na sektoru Mazin —Lapac neprijatelj je ponovo zaposjeo kotu 1064 i pokušao je da izvrši prodor preko kote 1001 prema Brezovcu, ali je bio odbijen sa bliskog otstojanja uz gubitke. Također je pokušao uzeti Jasenov Vrh, gdje je također bio odbijen.[4] Gubitci neprijatelja cijene se na 60 mrtvih i ranjenih.

Na jednom i na drugom pravcu vrše se fortifikacioni radovi i pripremaju barake za smještaj boraca.

Naređeno je IX brigadi da sa svoja dva bataljona izvrši slijedeći raspored:

Na liniji Visuć—Kuk da od kote Ivanov Vrh (1093), zaključno Kozja Draga, drži laka prednja odjeljenja, a pozadi ovih prihvatne položaje na taj način da glavninu, t.j. jedan bataljon i dijelove drugoga, drži po kućama u selu, a da organizuje kao prvu liniju ozbiljnijeg otpora Pištalina—Lončarić gdje se već i vrše pripremni radovi ukopavanja i izgradnja baraka. Pozadi ove linije organizovače se još tri linije otpora pripremljene na isti način.

Tokom današnjeg dana biće završena telefonska linija na oba pravca.

Jučer po podne smo bili obaviješteni o dolasku neprijatelja[5] u Čukove, te smo odmah poslali naš vod minera da minira most i da prema situaciji digne ga u vazduh. Obaviješteni smo od VIII divizije da se jedan njihov vod nalazi na tome

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8—2, k. 796.

[2] Iz sastava grupe »De Bonis«.

[3] i [4] Vidi dok. br. 89.

[5] Iz sastava njemačke SS divizije »Prinz Eugen«

mostu, a također izvijestila je VII divizija da je ona poslala svoje minere na isti most.

Prema vašem naređenju poslali smo obavještajnog oficira[6] Divizije da pokupi sve naoružane snage[7] u mjestu Lapac ostavivši najnužnije za stražu, da ih formira i organizuje s njima davanje otpora koliko toliko na pravcu Kulen Vakuf — Lapac.

Obavijestio nas je zamjenik[8] politkoma III ličkog odreda da bataljoni Odreda spadaju pod komandu sektora Srb—Grahovo[9] kojim komanduje drug Veljko,[10] međutim mi smo poslali ka tim bataljonima našeg operativnog oficira[11] i dali mu instrukcije u vezi vašeg usmenog naređenja.

I brigada ima jedan bataljon u rezervi, a držanje položaja Zavišića Vršina—Jasenov Vrh nužno je jer neprijatelj namjerava po dosadašnjem da prodre preko Brezovca, Babina Kraja u Dobroselo.

Izdali smo također naređenje i kontrolišemo ih da se što veći dio naših snaga odmara, a istovremeno da se pripremaju, odnosno ispituju sve mogućnosti operacije u pozadini, a težište tih bilo bi postavljanje zasjeda saobraćaju. Također je naređeno da se sa manjim odjeljenjima redovito svake noći vrše uznemiravanja neprijatelja na razne načine. Iz našeg Štaba nalazi se stalno po neko uz štabove brigada te im pomaže. Sada je načelnik[12] Štaba u I brigadi, a komesar u IX.

Stanje u našoj I brigadi, t.j. u štabu te brigade nije zadovoljavajuće. Sam komandant izjavljuje da ne osjeća dovoljno sposobnosti da rukovodi tom brigadom. Pošto mi za sada nemamo boljeg druga, to nastojimo stalnom pomoći tome Štabu ukloniti sve nedostatke. Vaše pismo od 5.II bez broja, adresirano Štabu III sektora[13] primili smo. Pošto niko od drugova članova Štaba nije prisutan, to odgovaram sam.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(S. otsutan)

Komandant:
Manola[14]

(M. P.[15])

---

[6] Srđan Brujić
[7] Odnosi se na naoružano ljudstvo pri komandi mjesta.
[8] Vlado Maričić
[9] Bosan ko Grahovo
[10] Knežević
[11] Stevan Opsenica
[12] Mićun Šakić
[13] Riječ je o Operativnom štabu za sektor Udbina — Lapac.
[14] Srećko
[15] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[16]Veza je uspostavljena sa VIII div. Iz tog štaba je došao drug Pavlović.[17]

Pošto mi je potrebno više vremena da napišem moj odgovor, to ću ga poslati tokom današnjeg dana.

BR. 18.

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 6 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O STANJU NA PODRUČJU MAZIN—LAPAC[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V
HRVATSKE
Broj: Sl.
6-II-1943
u 18 h

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. HRVATSKE

Današnji dan protekao je na ovom sektoru kao što slijedi:

Bataljoni odreda[2] koji se nalaze u Tiškovcu i Srbskcm Klancu otišli su u Plavno da izvrše operaciju na četnike kojih ima do 150. Na liniji Gračac—Knin ima do 1.500 četnika,[3] među kojima se osjeća potištenost, naročito među domaćim, jer ih je mnogo stradalo u borbama kod Plavna. Strmice i Golubića.[4]

Ne osjeća se niti pak doznaje za ofanzivne namjere četnika na tom pravcu.

Na pravcu Mazin—Lapac danas je neprijatelj[5] bio aktivan samo artiljerijom i ispitivao naše položaje avijacijom kroz nekoliko sati.

---

[16] Dopisano mastilom.

[17] Milan

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10—2, k. 796.

[2] Prvi i Drugi bataljon Ličkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Ličkog NOP odreda od 3 ožujka 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama u toku Četvrte neprijateljske ofanzive.

[3] Iz sastava Dinarske četničke divizije popa Momčila Đujića i hercegovački četnici pod komandom Baćevića.

[4] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 75.

[5] Iz sastava Dinarske četničke divizije, pod komandom popa Đujića.

U selima u pozadini narod se nalazi kod svojih kuća. Okupator ne zalazi u ta sela. Politička situacija je povoljna, jer narod traži oružje da se brani od četnika i okupatora.

Noćas će bataljoni IX Brigade smijeniti bataljone I Brigade, a 8-II, ukoliko situacija bude dozvoljavala, bataljoni I Brigade bi ponovo zaposjeli te položaje, a dva bataljona IX Brigade namjeravamo poslati na saobraćajnicu Mazin—Gračac.

Molimo da nam odgovorite ukoliko odobravate ovu našu namjeru.

Na pravcu Udbina—Lapac neprijatelj danas nije pokazivao nikakvih ofanzivnih namjera. Jučer pod večer naše snage su protjerale neprijatelja sa Ivanovog Vrha bez naročitih poteškoća.[6] Danas poslije podne su osmotrene dvije kolone[7] pravac Udbina—Tušice, Udbina—Jošane a pretpostavlja se da bi neprijatelj mogao napustiti Udbinu.

Fortifikacioni radovi nastavljaju se. Telefonska veza je uspostavljena.

Bataljon II Brigade još nije stigao.[8]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(Sl. otsutan)

Komandant:
Manola[9]

(M. P.[10])

[6] Vidi dok. br. 89.
[7] Riječ je o grupi »De Bonis« koja je izvodila akciju čišćenja.
[8] Trebalo je da dođe u Visuć. Vidi dok. br. 13.
[9] Srećko
[10] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 19

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE NOU BRIGADE OD 6 VELJAČE 1943 GOD. OPERATIVNOM ŠTABU ZA SEKTOR LJUBOVO O BORBAMA NA PODRUČJU BUNIĆ, HOMOLJAČKI KLANAC, KRBAVICA[1]

ŠTAB
II UDARNE BRIGADE VI DIVIZIJE
N.O.V. HRVATSKE
6 februara 1943 g. u 19 h.

OPERATIVNOM ŠTABU II SEKTORA[2]

Ova brigada dobila je zadatak da ostane u poleđini neprijatelja i da štiti sela Krbavicu, Baljkušu, Glave, Trnovac i Turjanski, da postavlja neprijatelju zasjede, istoga dočekuje i sprečava odvoz pljačke.[3] Poslije operacija na Ljubovu[4] bataljoni su bili zamoreni, a teren koga obezbeđuje ova brigada je suviše velik. Ipak smo nastojali da izvršavamo naređenja toga štaba. Na dan 4 ov. m. poslata je jedna četa I bataljona koja je sa pravca Šalamunića i Laudonova Gaja približila se neprijatelju[5] na 100 metara koji se je grijao uz vatre otvorila na istoga paljbu. Neprijatelj je imao nepoznat broj gubitaka, a na našoj strani bio je jedan ranjen. Iste noći IV bataljon postavio je zasjedu između Donjeg i Gornjeg Babinog Potoka ali neprijatelj nije nailazio. Na dan 5 ov. m. upućene su dvije čete I bataljona da napadnu neprijatelja[6] u leđa koji se kretao prema Šalamuniću i Debelom Brdu. Nešto uslijed umora, nešto uslijed slabih podataka o istom čete nisu izvršile svoj zadatak. Istog dana III bataljon napao je neprijatelja[7] na Homoljačkom Klancu. U ovoj borbi neprijatelj je imao nešto gubitaka. Istog dana IV bataljon uznemiravao je neprijatelja[8] u Donjem i Gornjem B.[9] Potoku. Istog dana poslat je jedan vod u Kuzmanovaču sa zadatkom da zaštiti tamošnji narod i da na Ljubovu

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3—6, k. 801.

[2] Vidi primjedbu br. 2 uz dokumenat br. 13.

[3] Riječ je o pljački sela, koju su vršile talijanske i ustaške jedinice.

[4] [12] i [19] Vidi dok. br. 89.

[5] i [6] Iz sastava grupacije »Pederzano«

[7] Iz sastava 137 legije crnih košulja

[8] Vidi dok. br. 28.

[9] Babinom

postavi zasjedu neprijatelju koji odvozi pljačku. Također je poslata jedna patrola da utvrdi stanje neprijatelja u Beloj Reci, Ljeskovcu,[10] Uvalici i Končarevom Kraju. Ista patrola izvršila je svoj zadatak. U navedenim mjestima neprijatelja nema. Cesta Čudin Klanac—Bela Reka je prekopana i prezidana, koju su četnici prezidali navodno kao neku među između Otočačkog i Koreničkog kotara.

Na dan 4 ov. m. jedna četa četničke bande provukla se kroz naš raspored od Koreničkog Vrela uz Mrsinj i preko Mrsinja ugrozila Vujnove Glave; iste smo protjerali natrag. Na dan 6 ov. m., t.j. danas neprijatelj—Italijani i ustaše[11] sa pet tenkova prodrli su u selo Krbavicu.[12] Tenkovi sa bacačima plamena pale kuće pored ceste, dok se naša dva bataljona nalaze na položajima i ne dozvoljavaju ulazak neprijateljske pješadije. Neprijatelj je uspio zauzeti Murgovaču (kota 863), ali ćemo noćas pokušati protunapad da istoga odbacimo. Neprijatelj navaljuje sa jačim snagama, oko 2—3.000 vojnika, dok se još veliki broj neprijateljskih snaga nalazi u rezervi, dok su naši položaji i previše razvučeni t.j. moramo štititi sve kote čak do Homoljca sa ova dva bataljona.[13] Istog dana i u isto vrijeme četnička banda opet je uspjela uspeti se na Mrsinj i ugroziti Baljkušu, a što znači i našu pozadinu. Iste smo protjerali natrag. Na sektoru Turjanski za sada nema nikakve neprijateljske djelatnosti niti se mogla pak primjetiti neka neprijateljska koncentracija, ali vjerujemo da će neprijatelj i sa te strane navaliti.

Taj štab naredio nam je da zatvorimo važnije pravce koji vode ka ovim selima, da prvenstveno odmaramo ljudstvo i da neprijatelju postavljamo zasjede. Mi bi to sve troje učinili ali je sve nemoguće. Pokušali smo zatvarati samo glavnije pravce, ali četnička banda sa svojom špijunažom čim osjeti neku šupljinu u našim položajima provlači se kroz istu i na taj nam način dolazi za leđa i ugrožava nam pozadinu. Ljudstvo ove brigade je dosta zamoreno, a i ishrana je slabija zbog stanovništva koje čim se svane napušta selo i bježi u šume zbog bombardovanja. Danas je Krbavica malo jače bombardovana, bačeno je oko 30 bombi, ali žrtava nije bilo, samo je pogođena kuhinja I-vog bataljona.

Prema izvještaju sa Ljubova i Kuzmanovače neprijatelj je juče provezao preko Ljubova dva kamiona ranjeni[ka] u

---

[10] Plitvičkom

[11] Dijelovi Drugog pješ. puka divizije »Re« i 137 legije crnih košulja, i Trideset četvrta ustaška bojna. Vidi dok. br. 125.

[12] Prvi i Drugi bataljon

pratnji dvaju tenkova. Juče oko 18 h. prošlo je iz Korenice prema Vrhovinama mnogo kamiona u kojima je bila vojska,[14] također su prošla i tri tenka. Zasjedu na Pogledalu i Šijanovom klancu nemoguće je postaviti iz razloga što je neprijatelj iste zaposio. Kako smo obaviješteni, na Prijeboju se nalaze vrlo male neprijateljske snage,[15] a također smo dobili izvještaj da ih je manji broj stigao i na Plitvička Jezera,[16] dok se u Ljeskovcu i u Beloj Reci ne nalazi niko. Dva partizana iz VI brigade[17] koji su bili u borbi na Ljubovu preko Čanka izbili su u Turjanski. Iste ćemo uputiti u sastav njihove brigade.

Položaji u Turjanskom utvrđuju se uz pomoć omladine i naroda.

Po svima izgledima neprijatelj koji je nadirao sa pravca Prijeboja preko Brezovca i Ljubova skoncentrisao se, odnosno spojio i sada ima namjeru da osvoji i ova dva sela. Uslijed velikog prostora koga obezbjeđujemo naše snage su rasturene, a pored toga umorne tako da mu teško možemo spriječiti daljnje napredovanje. Već nekoliko puta mi smo tražili tačne upute kako da postupimo u slučaju da neprijatelj uđe u ova sela. Mi zapravo ne znamo da li da i dalje ovdje ostanemo ili da se povučemo i gdje. Također ne znamo da li ćemo narod voditi sa sobom ili ne. Na sva naša traženja nismo dobili nikakova odgovora. Mi ćemo se ovdje zadržati dok god od vas ne dobijemo naređenje.

Ovaj štab mišljenja je da bi snage[18] koje se tamo nalaze i koje su se za ovo vrijeme ipak koliko toliko odmorile mogle da nas potpomognu s tim da neprijatelja napadnu sa pravca Kovačice—Divoselo i Bjelopolje—Vrpile.

Naknadno smo primili izvještaj da je i neprijateljska pješadija ušla u Krbavicu, ali su naši izbacili ih natrag.[19] Neprijatelj je uspio da spali oko 20 kuća. Sada se u Krbavici ne nalaze ni tenkovi ni pješadija. Jedino drže Murgovaču, ali, kako sam naveo, izvršit ćemo protivnapad.

Povući ćemo dvije čete IV bataljona iz Turjanskog i staviti ih u rezervu na Živulju između Turjanskog i Trnovca.

U slučaju jakog neprijateljskog pritiska da se ne bi mogli više održati, ovaj štab zaključio je da se povuče, sa pravcem koji nam bude najzgodniji, u Čanak—Kosu i Kuzmano-

---

[14] Dijelovi 137 legije crnih košulja

[15] i [16] Vidi dok. br. 125.

[17] Šesta NOU brigada Pete operativne zone. Vidi dok. br. 89.

[18] Odnosi se na Šestu NOU brigadu Pete operativne zone. Vidi tom V, knj. 13 izvještaj štaba Pete operativne zone štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 13 ožujka 1943 godine.

vaču i Ramljane vršeći akcije na pruzi i Ljubovu, a upadajući povremeno i na ovaj sektor.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:
Mile Uzelac

(M. P.[20])

P.S. Molimo vas da nam pošaljete »mauzer« metaka i ručnih bombi.

BR. 20

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 6 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA NA GRADINI, DRENOVAČI I BUKU[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br. sl. 19 h.
dne 6.II. 1943 g.

7.II.43.[2]

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. i P.O. HRVATSKE

Danas oko 10 sati prije podne krenuo je neprijatelj[3] prema položajima koje drži naša V brigada u tri pravca i to: jedna kolona kretala se desnom obalom rijeke Une ispod Malog Ljutoča, jedna kolona krenula je sa Lohovskih Brda prema Gradini, a jedna kolona sa dva tenka (od kojih jedan veliki) krenula je od Skočaja sa isturenim pobočnicama cestom prema Drenovači.[4] Jačina neprijatelja nije nam tačno poznata ali se pretpostavlja da ih je bilo tri bojne, tj. svaka kolona sačinjavala je jednu bojnu. Neprijatelj je u svom sastavu imao isključivo Njemce, a artiljerija im je gađala sa Lohovskih Brda.

---

[20] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13/2, k. 826.

[2] Datum prijema u Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske

[3] i [5] Iz sastava njemačke SS divizije »Prinz Eugen« i 369 legionarske divizije

[4] Vidi dok. br. 21 i 90.

Naše patrole koje su se nalazile na Lohovskim Brdima otkrile su pokret neprijatelja i povukle se u sastav svojih jedinica, sa izvještajem o neprijatelju. Naši borci sačekali su neprijatelja na svojim položajima i sa njime otpočeli borbu. Tokom borbe neprijatelj je uz pomoć tenkova i bočne vatre od M. Ljutoča uspio da zauzme Gradinu i Drenovaču. Jedinica[5] koja se nalazila na Hrastiku propustila je neprijatelja pored sebe a zatim je izvršila juriš sa bočne strane na neprijatelja i nanijela mu velike gubitke. Računa se da je neprijatelj imao oko 100 mrtvih i ranjenih.

Bataljon[6] koji se nalazio na Drenovači prikupio je svoje jedinice i izvršio protunapad na neprijatelja na Drenovači i uspio je da na juriš ponovo zauzme Drenovaču. Gonjenje neprijatelja nastavlja se, ali o tome još nemamo detaljnjih podataka.

U ovim borbama imali smo dosta velike gubitke: do sada imamo oko 40 ranjenih a za mrtve još ne znamo.

Čim dobijemo točne podatke poslaćemo vam detaljan izvještaj.

U jučerašnjoj borbi na Buku kod Luke[7] na Uni I bataljon XV brigade je nanio neprijatelju[8] velike gubitke, satjerao neprijatelja u kuće i prisilio neprijatelja da se pod zaštitom mraka povuče sa ovog sektora u pravcu Klišević—Čukovi. Da je bilo moguće preći preko vode neprijatelj bi bio na ovom mjestu sasvim potučen i plijen pokupljen. Naša artiljerija također je jučer bila aktivna i svojom vatrom ućutkala je neprijateljsku bateriju koja se nalazila u blizini Luke i natjerala [ju] je da se povuče natrag.

Jutros je jedna patrola I bataljona prešla preko Une gdje našla 18 mrtvih konja, 8 šlemova probijenih metcima i mnogo tragova krvi i zavojnog materijala.

Obaviješteni smo od naših jedinica koje se nalaze prema Kulen Vakufu da su do mosta kod Kulen Vakufa došla tri neprijateljska tenka danas i ponovo se vratila natrag pošto je most dignut u zrak.

Neprijateljska avijacija je prolazila pored nas i čulo se je u daljini bombardovanje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
A.[9] Turkulin

Komandant:
(Sl. otsutan)

(M. P.[10])

[5] Drugi bataljon
[6] Treći bataljon
[7] Vidi dok. br. 90.
[8] Artur
[10] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 21

DOPUNSKI IZVJEŠTAJ OSME DIVIZIJE OD 6 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA NA GRADINI I DRENOVAČI[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br. sl. 19 h.
dne 6.II. 1943 g. 7.II.43.[2]

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. i P.O. HRVATSKE

Danas smo vas izvijestili o napadu neprijatelja na naše položaje[3]

Izvještaje dopunjujemo nakon novih podataka.

Neprijatelj je nastupio na naše položaje frontom od M. Ljutoča do Maljinovačke Drage. Njegova snaga je bila jačine jednoga puka, uz to ojačana sa ustašama. Pod M. Ljutočom (k. 525 i 472) neprijatelj je smjestio teške mitraljeze i teške bacače kojih je bilo oko 5 komada a na Tavanima bateriju topova odakle je tukao direktno naše položaje na Gradini, Drenovači u bok i leđa. Uslijed bočne vatre i prodora tenkova Treći bataljon V brigade, koji je prvo držao Gradinu zatim Drenovaču morao se povući uslijed unakrsne vatre mitraljeza i bacača i uslijed toga što mu je ponestalo municije; tako su Njemci zašli na Drenovaču. II bataljon, koji se nalazio na Vršku i Hrastiku, propustio je kolonu i spustio se niz Vršak, napao neprijatelja u bok i leđa i tu ga potpuno razbio, zatim je III bataljon ponovo izvršio napad na Drenovaču uz pomoć teških mitraljeza koji su se nalazili na Hrastiku, i ponovo zauzeo Drenovaču.

Kada je I bataljon napao neprijatelja bočno i odsjekao mu odstupnicu, nastala je velika panika kod neprijatelja, tako da su napustili teške bacače, mitraljesku četu, ostavili pukovsku zastavu, pošto je zastavnik ubijen, ali su im došla još dva teška tenka koji su im štitili odstupnicu i omogućili da izvuku bacače, mitraljesku četu, zastavu, mrtve i ranjene, ali ipak nijesu uspjeli izvući sve mrtve i ranjene nego su ostavili mnoge na poprištu borbe. Naši su borci bombama napadali na

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/2, k. 826 A.

[2] Datum prijema u Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[3] Vidi dok. br. 20.

tenkove, pri čemu ih je 6 nastradalo, ali ne od tenkova nego od vlastitih bombi. Jednom drugu koji je uzeo bombu, ukresao i htio baciti na tenk—odmah mu je eksplodirala u ruci, njega ubila i još 5 drugova oko njega ranila. Sličan slučaj desio se jučer kod XV brigade.

Da smo imali više snaga svježih, kako je neprijatelj bio razbijen mogli smo ga goniti ravno u Bihać. Mi smo uputili odmah dva bataljona iz XV brigade dok smo saznali da je neprijatelj napao i prodro na Drenovaču, ali oni nisu mogli stići na vrijeme.

Neprijatelj je kod Lohova, Drenovače. Hrastika, Lisine i Maljinovačke Drage imao preko 150 mrtvih i ranjenih. Naši gubici oko 10 mrtvih i 46 ranjenih, većinom lakše.

Od neprijatelja smo zaplijenili jedan p. mitraljez, dva šmajsera, ali ovo nije sve pošto se teren nije mogao pretražiti jer je pao mrak i nije se vidjelo. Naredili smo da se ujutro rano pretraži teren pa ćemo vas poslije toga izvijestiti o konačnom rezultatu plijena. Danas smo istrošili mnogo municije i ukoliko prođemo kroz još jednu ovaku borbu ostaće nam po nekoliko metaka na pušku.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

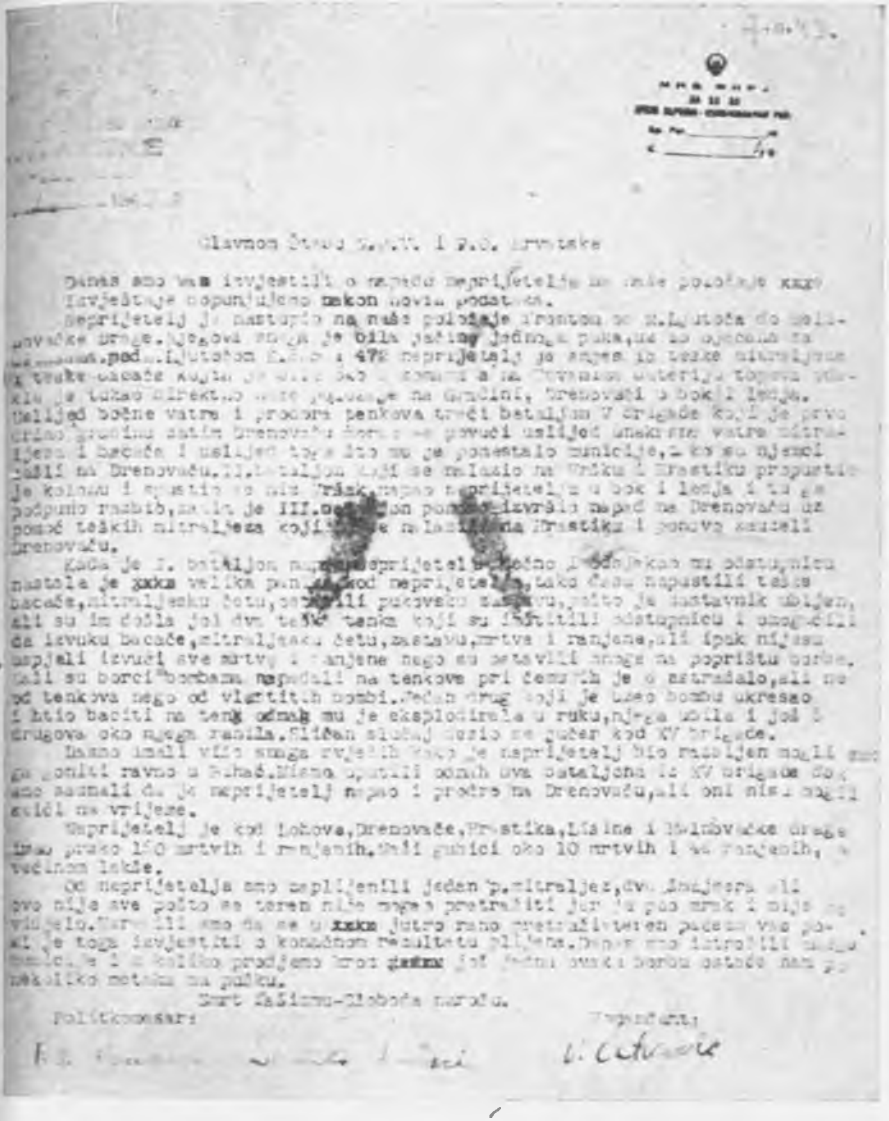
Politkomesar

Komandant
V.[4] Četković

[5]P.S. Tenkovi su bili teški.

---

[4] Vlado
[5] Dopisano mastilom.

Fotokopija dokumenta br. 21

BR. 22

PISMO ŠTABA ŠESNAESTE NO BRIGADE OD 7 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O SPREČAVANJU NEPRIJATELJSKOG PRODORA DOLINOM UNE I POVLAČENJU KORDUNAŠKIH I LIČKIH JEDINICA U BOSNU[1]

ŠTAB XVI BRIGADE
VII DIVIZIJE N.O. VOJSKE
HRVATSKE
Br. sl. dne 7.II. 1943

ŠTABU VIII DIVIZIJE

Šaljemo Vam tačan prepis naređenja Štaba VII Divizije:

Štab
VII Divizije N.O.V.
Hrvatske
7.II.1943 g. u 6 časova Štabu XVI Brigade[2]

Odmah i najhitnije, usiljenim maršem krenite pravcem: Kolunić—Bunarčić—selo između Osječenice i Bližine—Veliko Očijevo—dolina rijeke Une sa zadatkom da zatvorite pravac dolinom rijeke Une i spriječite dalje njegovo napredovanje.[3] Naročito morate po svaku cijenu braniti most kod Martin Broda[4] jer je to jedini put kojim se mogu povući Ličke i Kordunaške snage.[5] Odmah i po svaku cijenu uhvatiti vezu sa Ličkom i Kordunaškom divizijom i narediti im da se povuku na ovu stranu Une.[6]

Smatrajte ovu stvar kao vrlo ozbiljnu, jer od vas zavisi izvlačenje Ličkih i Kordunaških snaga.

Dakle ponavljam Vaš glavni zadatak da zatvorite pravac Kulen Vakuf—Drvar, s tim da se naročita pažnja obrati na most u Martin Brodu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik štaba
Milan Pavlović s.r.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/2, k. 826.

[2] Šesnaesta banijska NO brigada Sedme divizije

[3] Na tom pravcu dejstvovale su jedinice iz sastava SS divizije »Prinz Eugen«.

[4] U Martin Brod je upućen Treći bataljon Prve NOU brigade Šeste divizije.

[5] i [6] Misli se na Šestu i Osmu diviziju NOV i PO Hrvatske i Lički i Kordunaški NOP odred.

Neprijatelj nadire pravcem Vrtoče—Kulen Vakuf i već je sa svojim jedinicama stigao do Kulen Vakufa. Prebaciti sve za Vakuf još nije mogao pošto je most[7] preko Une miniran. Mi ćemo se nalaziti na položajima kako nam je rečeno, odnosno naređeno i tamo ćemo s vama uhvatiti vezu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Slijepčević Uroš

Komandant:
Hošteter Vojko[9]

(M. P.[8])

P.S. Štab naše Divizije[10] nalazi se u Drvaru, a ovo naređenje je u vezi sa naređenjem Vrhovnog štaba. Ujedno Vas molimo da pošaljete isto naređenje za štab VI Divizije.[11]

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. i P.O. HRVATSKE

Dostavljamo vam dopis od VII Divizije koga smo primili u 15 č. pa vas molimo da nas obavijestite da li po istom trebamo postupiti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
A.[12] **Turkulin**

Komandant:
V.[13] **Ćetković**

(M. P.[14])

---

[7] Riječ je o drvenom mostu kod sela Donji Štrbci, koji su minirale jedinice Osme divizije. Vidi dok. br. 90.

[8] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[9] Poginuo u borbi protiv Čerkeza 1944 godine, kao operativni oficir Desetog zagrebačkog korpusa NOV Hrvatske.

[10] Sedma divizija NOV i PO Hrvatske

[11] Ova rečenica dopisana je mastilom.

[12] Artur

[13] Vlado

[14] Okrugli pečat: Štab Osme divizije Prvog korpusa NOV Hrvatske.

BR. 23

PISMO ŠTABA OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 7 VELJAČE 1943 GOD. BORCIMA, KOMANDIRIMA, KOMANDANTIMA I POLITIČKIM KOMESARIMA O RAZLOZIMA POVLAČENJA SA KORDUNA[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE
I KORPUSA N.O.V. I P.O.
HRVATSKE
7.II.1943 god.

BORCIMA, KOMANDIRIMA, KOMANDANTIMA I POLIT-KOMESARIMA

Na sadašnje položaje došla je naša Divizija nakon teških desetodnevnih borbi.[2] Pod pritiskom nadmoćnijeg i bolje naoružanog neprijatelja mi smo morali odstupati braneći stopu po stopu naše zemlje, uništavajući neprijatelja i štiteći povlačenje naroda sa Korduna.[3] Po velikoj hladnoći, dan i noć bez odmora na položaju, uz vrlo slabu odjeću i obuću i neredovnu ishranu, vi ste pokazali nadčovečansku izdržljivost, izdržljivost koja jasno govori o tome da su i u ovoj ofanzivi uzaludni napori neprijatelja da nas uništi.

Kada i dokle ćemo se povlačiti, zašto se ne bacimo u pozadinu iza leđa neprijatelja? Takva i slična pitanja postavio je mnogi od vas tokom ovih napornih borbi.

Zadnjim uspjesima naša Narodno-oslobodilačka vojska oslobodila je jednu petinu naše zemlje, a masu partizanskih odreda i sve preostale dijelove.[4] Stvoreno je AVNOJ,[5] punopravno narodno predstavništvo, koje će olakšati daljnje jačanje i proširenje oslobodilačke borbe naših naroda. Mi smo time postali međunarodni činilac u borbi protiv fašizma i žarište u srcu fašistički porobljene Evrope, iz kog plamen oslobodilačkog rata zagrijava ostale porobljene narode i diže ih na ustanak. Uništiti to žarište u trenutcima kad ih Crvena armija goni na zapad, a savezničke trupe izbacuju iz Afrike je za fašiste nužda od koje zavisi produžetak već odbrojenih dana njihove tiranije. Potisnut u defanzivu na svim ostalim frontovima,

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/7, k. 826 A.

[2] Vidi dok. br. 90.

[3] Riječ je o povlačenju u toku Četvrte neprijateljske ofanzive.

[4] Ova je rečenica u originalu nepotpuna.

[5] Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije

napad na naš oslobođeni teritorij pretstavlja jedini front na kome je fašizam u ofanzivi. Otuda dolazi izrazito međunarodni značaj ove sadašnje neprijateljske ofanzive, za razliku od onih ranijih, a iz toga se vide i zadnji napori smrtno ranjenog fašizma da nas uništi. Ove činjenice međutim istodobno određuju i naše zadatke u ovoj ofanzivi. Razbiti ovu ofanzivu znači izvršiti odlučan i presudan korak k našem oslobođenju i dati dostojnu odmazdu okupatorima, ustašama i četnicima za nedužno prolivenu krv naših naroda. Ujedno će to biti bjelodani dokaz naše pomoći saveznicima, jer svaki dan našeg odpora znači jedan dan manje postojanja fašističke tiranije. Zato branimo svaku stopu oslobođene teritorije, zato se povlačimo uz tolike napore i žrtve. Prebacivanje u pozadinu gdje nema neprijatelja znači pustiti neprijatelja da bez muke i nekažnjeno zauzme naš oslobođeni teritorij. To znači unaprijed se odreći razbijanja neprijateljske ofanzive. Svojim odporom osim toga na sadašnjim položajima mi vezujemo neprijateljske snage za nas i sprečavamo ih time da pali i pljačka naša sela na Kordunu, Baniji i ostalim krajevima.

Dosadašnje borbe nam već jasno govore da mi imamo snaga i mogućnosti da razbijemo ovu neprijateljsku ofanzivu. To nam potvrđuju juriši V brigade kod Krstinje,[6] XV kod Furjana[7] i Vaganca[8] i ostalih naših brigada i divizija na raznim sektorima. Neprijatelj do sada uprkos brojčanoj i tehničkoj premoći nije uspio da uništi ni jedan naš vod kao cjelinu. Naše starješine su se brzo snašle i uspjele da i u najtežim momentima održe jedinice u rukama. Naši viši štabovi i starješine znaće i u buduće da nas pravilno rukovode kao što su to znali i onda kad smo roguljama i kuburama branili naš narod od uništenja. Razbijanje neprijateljskog napada na Drenovači[9] od naše V brigade govori nam da mi do sada nismo pravilno iskoristili naše snage za razbijanje neprijateljskih planova. Mi moramo slijediti primjer I i III bataljona V brigade i ubrzaćemo slom ovih posljednjih neprijateljskih napora. Danas se već osjeća malaksanje neprijateljske ofanzive, a naš otpor raste iz dana u dan sve više. Ali mi moramo biti spremni na još teže borbe i još veće napore, jer će neprijatelj baciti sve da postigne uspjehe. Sabijeni čvrsto oko naših štabova pod rukovodstvom Vrhovnog štaba i komandanta druga TITE, mi ćemo slomiti sve planove neprijatelja kao što smo to uspjeli i do sada pod teškim uslovima devetnaestomjesečne oslobodilačke borbe.

---

[6] Vidi dok. br. 43.
[7] i [8] Vidi dok. br. 90 i tom V, knj. 11, dok. br. 95.
[9] Vidi dok. br. 20 i 21.

Drugovi borci, komandiri, komandanti i politkomesari!

Nije daleko dan kad će se jedinice naše oslobodilačke vojske sručiti kao lavina na ove razbojnike. Napregnimo sve snage da što prije otupimo i slomimo oštricu neprijateljskih napada jer od toga zavisi momenat naše ofanzive. Golemi uspjesi bratske Crvene armije, o kojima ste dnevno izvještavani, ne dozvoljavaju da [neprijatelj] i dalje pajačava već ubačene snage u ovu ofanzivu.

Mi imamo snaga i mogućnosti i možemo i moramo slomiti i ovu poslednju neprijateljsku ofanzivu.

Naprijed drugovi, bez kolebanja! Pobjeda je naša.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
A.[10] Turkulin

Komandant:
V.[11] Ćetković

BR 24

IZVJEŠTAJ ŠTABA PETE NO BRIGADE OD 8 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O BORBI NA DRENOVAČI[1]

ŠTAB
V BRIGADE VIII DIVIZIJE
8.II.1943 god.

Izvještaj o izvršenoj operaciji

ŠTABU VIII DIVIZIJE

Dne 6 ov. mj. u 9.30 časova napala je I pukovnija Princ Eugenove divizije[2] na položaje koje je držala ova Brigada.[3]—

[10] Artur
[11] Vlado

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4/2, k. 831.

[2] Vidi dok. br. 20 i 21.

[3] Vidi dok. br. 20, 21 i 43.

Brigada je držala sljedeće položaje:

IV bataljon padine Miletinog Vrha, te kontrolisao Duge Luke i Siške.

I bataljon Vršak (kota 690), Hrastik (kota 705).—

III bataljon Gradinu (kota 505) i Drenovaču (kota 579).—

II bataljon Užljebić (kota 532), te kontrolisao prelaze preko Une.

Četa III bataljona koja se nalazila na Gradini primjetila je pokret neprijatelja koji se kretao cestom od Skočaja u koloni, te u streljačkom stroju s lijeve strane ceste Skočaj—Užljebić do Une. Kad [je] ustanovljeno da se neprijatelj kreće sa svih strana prema Gradini, donesena je odluka od strane Štaba III bataljona da se četa sa Gradine povuče u sastav bataljona. Četa se povukla prije borbe i zaposjela padine Željezne Glave (kota 774). Desna neprijateljska pobočnica kretala se preko Bukovca (kota 529), te preko Lisina (kota 626) i sukobila se sa četom I bataljona koja se nalazila na Vršku (kota 690).—

Ispred kolone koja je išla cestom išla su dva tenka većeg kalibra. Tenkovi su došli do same Drenovače, svega 10 metara ispred boraca. Kad je tenk prišao blizu otvorena je na njega brza paljba iz automatskog oružja i pušaka. Nakon toga tenkovi su se zaustavili i otvorili vatru iz topova i mitraljeza.—

Pozadi tenkova nastupala je neprijateljska pješadija. Pod zaštitom magle neprijatlj je sasvim blizo podišao našim položajima. Potom je prenesena vatra na neprijateljsku pješadiju koja je nastupala frontalno prema Drenovači. Neprijatelj skoncentrisao svu svoju vatru iz topova, bacača i automatskog oružja na Drenovaču, a k tomu neprijateljska lijeva pobočnica provukla se kroz šiprag uz Unu i ugrozila desni bok naših snaga na Drenovači. Uslijed toga dvije čete III bataljona koje su se nalazile na Drenovači povukle su se prema Željeznoj Glavi.—

Upravo tada kad je neprijatelj izbijao na Drenovaču, četa I bataljona koja se nalazila [na] Hrastiku (kota 705) izvršila je juriš na neprijateljski bok. Napadnut iznenada s boka neprijatelj je počeo bježati natrag. Prednji neprijateljski dijelovi koji su izbili na Drenovaču ostali [su] neko vrijeme na Drenovači, i štab pokraj kojeg se nalazila prateća četa sakrio se u podrume ispod samog Hrastika. A ostale neprijateljske snage dale su se u bijeg i pobjegle preko Gradine (kote 505) prema Skočaju. Međutim I bataljon zadavši glavni udar neprijatelju nije to do kraja iskoristio nego se u odsudnom momentu povukao na polazne položaje.—

Desna neprijateljska pobočnica jurišala je pet puta na Vršak, ali borci I čete I bataljona i jednog voda II čete istog

bataljona odbili su svaki put juriš neprijatelja i na juriš neprijatelja odgovorili kontrajurišem nanesavši pritom neprijatelju mnogo gubitaka.—

Kad je neprijatelj izbio na Drenovaču otvorena je na njega paljba iz naših bacača.—

Uslijed slabog pritiska sa naše strane neprijateljski se štab prikupio i naredio povlačenje i ostalih snaga koje su još ostale. Povlačenje su štitili tenkovi koji su cijelo vrijeme stajali kod Drenovače.

Odmah čim su se tenkovi povukli spustile su se naše jedinice sa Hrastika na cestu, a 2 četa III bataljona izbila je na Drenovaču i započela čišćenje terena od Drenovače prema Gradini. Kad su se povukli tenkovi povukla se i desna neprijateljska pobočnica.

Na položaje IV bataljona naišla je jedna neprijateljska patrola od 8 vojnika koja se nakon prvih metaka povukla u sastav svoje glavnine t.j. pobočnice.—

Na položaje II bataljona kao i Drenovaču tukao je neprijatelj s onu stranu Une sa podnožja Malog Ljutoča.—

2. Ratni plijen: Zaplijenjeno je: 1 puškomitraljez, 1 šmajser, 1 pištolj, onesposobljen jedan tenk većeg kalibra na kome se nalazio jedan top 37 mm, jedna radio-stanica, oko 80 granata za top, 10 mina za bacač, oko 10 mitraljeskih doboša sa municijom, te svučeno 5 neprijateljskih vojnika.—

3. Gubitci neprijatelja: Neprijatelj je imao od 80—100 vojnika izbačenih iz stroja.—

4. Sopstveni gubici: Mi smo imali 14 mrtvih i 45 ranjenih (prilažemo listu gubitaka).—

5. Naknadno umrli.—

6. U borbi se naročito istakla I četa I bataljona i vod 2 čete I bataljona koji su odbili pet neprijateljskih juriša, a izvršili su toliko kontra-juriša i 1 i 3 četa III bataljona koji su se hrabro držali iako je na njih bila skoncentrisana vatra iz svih neprijateljskih oružja.

7. Kritički osvrt: Uslijed magle bilo je otežano osmatranje pa je radi toga utrošeno mnogo municije. Snage na Drenovači nisu dovoljno osigurale desni bok i dozvolile [su] neprijatelju da ih ugrozi s te strane. I bataljon jurišajući sa Hrastika na neprijateljski bok nije iskoristio momenat neprijateljskog rasula i panike i nije ostao uporan pri daljnjem gonjenju neprijatelja nego je, povukavši se na polazne položaje za napad dozvolio neprijatelju da se prikupi i da se bez većih žrtava povuče.

Veza između susjednih jedinica funkcionisala je prilično dobro, a također između štabova bataljona i Štaba brigade, jedino IV bataljon slao je malo izvještaja.—

8. Utrošak municije: Utrošeno je 5564 mauzer metka, 386 talijanskih, 183 francuskih i 53 manliher metka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar
Krajačić Đuro[4]

Komandant
M[5] **Šumonja**

BR. 25

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 8 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O BORBI NA DRENOVAČI[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br. sl.
dne 8.II.1943 g. 8 h.

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. i P.O. HRVATSKE

Na našem sektoru[2] nema nikakvih promjena. Neprijatelj u toku jučerašnjeg dana i noći nije vršio nikakvih pokreta. Naše patrole išle su prema Dobrenici u Skočaj radi izviđanja neprijateljskih položaja i hvatanja kontakta sa istim, ali sa neprijateljem nijesu mogli doći u kontakt. Patrola koja je išla u Skočaj pronašla je jedan teški 15-tonski tenk koji je oštećen ručnim granatama. U njemu je pronađen top 37 mm, 80 granata za njega, radio-stanica, nešto ručnih bombi i 800 metaka mitraljeskih. Budući da mi nemamo tehničara koji mogu izvršiti demontažu važnijih djelova od tenka i izvući benzin iz istoga, pa vas molimo da nam što hitnije uputite dva tri tehničara koji će obaviti ovaj posao. Naši već abmontiraju top sa kupole i radio-stanicu.

Upućujemo vam jedan dokumenat od jednog mrtvog njemačkog vodnika iz kojega se vidi raspored i organizacija naoružanja jednog neprijateljskog voda.

---

[4] Poginuo na Trošmariji 1943 god. u borbi protiv Nijemaca, kao politički komesar brigade.

[5] Miloš

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 16/2, k. 826 A.

[2] Odnosi se na sektor Plješevice.

Naše patrole saznale su od civila da su neprijateljske snage koje su napadale na Drenovaču[3] bile sastavljene od Njemaca i legionara. Njihova jačina je bila 1500 vojnika, 5 tenkova teških i dva kamiona. Prema istim podacima neprijatelj je provezao 60 ranjenih i mnogo više mrtvih.

Iz neprijateljskih gubitaka i naših se vidi kako je žestoka i krvava borba bila na Drenovači, kao i držanje naše V brigade, zbog čega je predlažemo za pohvalu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
A.[4] Turkulin

Komandant:
V.[5] Četković

(M. P.[6])

BR. 26

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 8 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O ZATVARANJU PRAVCA KULEN VAKUF—DRVAR I STANJU NA SEKTORU UDBINA—LAPAC[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.
HRVATSKE
O. Broj sl.
8-II-1943 u 21.45h

9.II.43.[2]

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. i P.O. HRVATSKE

Današnji dan na našem sektoru[3] protekao je kao što slijedi:

Oko 11 časova u štabu Divizije primili smo dopis XVI Brigade VII Divizije, kojega smo Vam dostavili.[4] Po tom naređenju mi nismo postupili, nego smo jednom od bataljona

[3] Vidi dok. br. 20 i 21.
[4] Artur
[5] Vlado
[6] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13—2, k. 796.
[2] Datum prijema u Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske
[3] Udbina — Lapac
[4] Vidi dok. br. 17.

I Brigade, koji se nalazi na odmoru u selu Pavičići, Vojvodići, naredili pripravnost, a jednu njegovu četu poslali na položaje Kalati—Ostrvica prema Kulen Vakufu.

Po dolasku komandanta[5] i komesara[6] Korpusa drugovi su se složili sa ovim našim postupkom i prihvatili naš predlog da taj položaj preuzme VIII Divizija, odnosno I sektor. Do danas ujutro na tome sektoru nalazile su se snage VII Divizije i kad je kurir N.O. Odbora krenuo od tamo one su još bile na tim položajima. Oko 11 časova u tome pravcu čula se mitraljeska vatra, ali zbog vjetra i padanja snijega teško je bilo ocijeniti gdje, a izvještaja do sada nismo primili.

Na sektoru Mazin—Lapac do sada tokom dana nije neprijatelj pokazivao nikakove aktivnosti.

Noćas će se izvršiti smjena bataljona IX Brigade na tome sektoru i raspored naših snaga biće kao što slijedi iz priložene zapovijesti.[7]

Na sektoru Udbina—D. Lapac neprijatelj nije pokazivao aktivnost u pravcu Lapca, nego je sa kolonom od 8 tenkova i 1500 vojnika[8] krenuo sa Udbine u pravcu Ondić—Klapavice. Usput je palio selo Ondić, naše snage su se suprotstavile tome, borba je vođena i prema posljednjim primljenim izvještajima neprijatelj je zanoćio u Lončarima i Ondiću. Naredili smo da dva bataljona[9] IX Brigade, koji se nalaze na pravcu Udbina—Lapac, ispitaju stanje na Udbini, jer se pretpostavlja da je napustio Udbinu i da u tom slučaju oba bataljona krenu za neprijateljem.

Također smo naredili da tokom noći bataljoni I Brigade na sektoru Mazin—G. Lapac održavaju konstantno vatreni kontakt sa neprijateljem,[10] te da u slučaju da neprijatelj bude napuštao Mazin otpočnu također sa gonjenjem sa tri bataljona.

Prema nepotvrđenim glasinama, neprijatelj je napustio i Bunić.[11]

---

[5] Ivan Gošnjak

[6] Većeslav Holjevac

[7] Redakcija ne raspolaže ovom zapovješću. O rasporedu ovih jedinica vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 god.

[8] Prvi i Treći bataljon 151 pješadiskog puka, Treći bataljon crnih košulja, baterija topova i četa lakih tenkova, sve iz sastava divizije »Sassari«.

[9] Drugi i Četvrti

[10] Drugi bataljon 151 i Drugi bataljon 152 pješadiskog puka divizije »Sassari« i jedna četa tenkova.

[11] Grupa »Pederzani« napustila je Bunić nastupajući u pravcu Bijelog Polja.

Tokom noći saznaćemo za tačno stanje na našem sektoru, te Vas ponovo o tome obavijestiti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Žigić[12]

Komandant
Manola[13]

(M. P.[14])

BR. 27

IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVOG KORDUNAŠKOG NOP ODREDA OD 8 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O IZVRŠENIM AKCIJAMA I STANJU NA KORDUNU U TOKU ČETVRTE NEPRIJATELJSKE OFANZIVE[1]

ŠTAB
I KORDUNAŠKOG ODREDA
8.II.1943 g.

ŠTABU I KORPUSA NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE

Sa svima djelovima jedinica našeg odreda nalazimo se na svome ranijem sektoru djelovanja. Jedinice su raspoređene ovako:

1 bataljon: Sa jednom četom na sektoru Široka Rijeka sa zadatkom krstarenja i postavljanja zasjeda na cesti Topusko —Kladuša. Kladuša—Cetingrad i Kladuša—Krstinja.

2 četa nalazi se na sektoru Čemernica—Bušica—Lasinja, a isto tako prebacuje se i prema Topuskom sa zadatkom sprečavanja pravljenja pruge od Topuskog prema Vrginmostu koju je neprijatelj ovih dana počeo popravljati, sprečavanja pljačke i postavljanja zasjeda.

3 četa se nalazi na sektoru Babina Gora sa zadatkom kontrolisanja ceste Skakavac—Vukmanić, Vukmanić—Cerovac. Cerovac—Tušilović i Tušilović—Vojnić i postavljanja zasjeda na istim cestama.

---

[12] Rade
[13] Srećko
[14] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/11, k. 1613.

2 bataljon: 1 četa toga bataljona nalazi se na sektoru Loskunja i Debela Kosa sa zadatkom kontrole ceste Tušilović —Vojnić, Tušilović—Krnjak, Krnjak—Vojnić i Krnjak—Veljun i postavljanja zasjeda na istim putevima.

2 četa nalazi se na sektoru prema Cetingradu sa zadatkom sprečavanja pljačke od strane majara,[2] postavljanja zasjeda u hrvatskim krajevima, t.j. između Blagaja i Slunja, te na cesti Krstinja—Cetingrad.

3 četa nalazi se u Bosiljevu sa zadatkom održavanja veze sa našim snagama u Žumberku[3] a i održavanja veze sa snagama V zone,[4] kao i kontrolisanja toga terena.

3 bataljon: Posljednjih dana nalazio se s onu stranu pruge do Kapele, u okolici Kunića i tamošnjih sela, ali je primio naređenje da svoje snage rasporedi na sektoru i sa ovog kraja Janja, Gore i Huma, t.j. kontrolisati teren okolice Zbjega, Tobolić i Tržić i postavljati zasjede na cesti Kamenica—Tržić—Primišlje—Slunj i Slunj—Rakovica.

4 bataljon: 1 četa nalazi se [na sektoru] Primišlje—Raletina sa zadatkom kontrole toga terena od četničkih bandi i postavljanja zasjeda na cesti Tržić—Primišje—Slunj, kao i držanja veze sa 3 bataljonom i izvođenja zajedničkih akcija na tom sektoru.

2 četa koja je do sada bila na sektoru oko Skrada momentalno na zahtjev 2 čete 2 bataljona prebačena je na sektor Cvijanović Brdo sa zadatkom postavljanja jače zasjede na cesti Veljun—Blagaj, Blagaj—Slunj, kao i hvatanja pojedinih majara bandita koji se nalaze nakon povratka iz Karlovca u tamošnjim selima kod svojih kuća naoružani.

3 četa kombinovana iz partizanskih straža nalazi se djelomično na Kestenjaku i okolici Skrada prema Barilloviću, sa zadatkom kontrole tog terena, sprečavanja pljačke i postavljanja zasjeda.

IZVRŠENE AKCIJE:

27.I 3 četa 1 bataljona postavila je zasjedu na Biljegu i tom prilikom uništila 2 automobila, ubila 2 Njemca[5] SS trupa, a ostali su uspjeli pobjeći. U kamionu uhvaćena je manja ko-

---

[2] Seoske ustaše, nazvane majarima po bijelim majama koje se nose u tom kraju.

[3] Na području Žumberka nalazile su se tada slijedeće jedinice: Trinaesta proleterska NOU brigada »Rade Končar«, Četvrta NOU brigada, Prva slovenačka NOU brigada »Toneta Tomšiča«, Druga slovenačka NOU brigada »Matije Gupca«, Treća slovenačka NOU brigada »Ivana Cankara« i Žumberačko-pokupski NOP odred.

[4] Na području Pete operativne zone nalazio se tada Prvi bataljon Četrnaeste NO brigade i Prvi NOP odred.

[5] i [6] Iz sastava SS divizije »Prinz Eugen«

ličina spreme, dočim 1 p. mitraljez je izgorio uslijed neopreznosti naših drugova koji nisu prije uništavanja kamiona detaljno pregledali. Kamioni su na licu mjesta zapaljeni jer nije bilo mogućnosti da se spreme, u istim kamionima nađena je manja količina spreme koja je podijeljena drugovima.

2.II 3 četa 1 bataljona na cesti Vojnić—Tušilović, u zasjedi kod Milašinovića cerika, skrhala je jedan njemački kamion, ubila 3 Njemca[6] i zarobila nešto materijala, kao oružja i odijela.

2.II 2 četa 1 bataljona vodila je borbu na sektoru oko Bovića protivu ustaške bande koja je krenula u pljačku, nanijevši neprijatelju gubitaka, naročito u ranjenim.

30.I neprijatelj je napustio Vojnić ostavivši oko 3 vagona zobi i ječma koja je količina u sporazumu [sa] komandom područja[7] podijeljena narodu, zbog toga što je ovdje bilo pomiješano ječma, raži, koja smjesa može da se iskoristi za prehranu i narod je već koristi.

Istog dana naveče upao je jedan kamion u Vojnić gdje su mali broj naših drugova napucali na njega. Posada je uspjela pobjeći, kamion je uništen.

2.II na cesti Krstinja—Kladuša kod Vilinog Križa desio se defekt neprijateljskim bornim kolima sa jednom manjom posadom koja je uspjela pobjeći u pravcu Kladuše, jer naša četa nije bila stigla u Široku Rijeku. U ovom kamionu nađeno je oko 1000 mauzer metaka, 47 granata 37 mm, 5 kom. ćebadi, 4 šatorska krila, 3 šinjela, 1 bluza 2 gasmaske, 1 akumulator od 12 volti, 2 kotača gumena, 3 sandučića raznog alata, 1 krov od bornih kola, 4 litre benzina, 4 do 5 kg. masti, 1 truba platna za vreće, 1 za veš, 4 čaršava, 5 šarenica, 1 vojnička njemačka karta sa primjerima njihovih uspjeha u Evropi koja će Vam moći poslužiti za razne svrhe, kao i raznih sitnih stvarčica.

Za vrijeme ofanzive,[8] na cesti Veljun—Krnjak i Krnjak —Barilović uhvaćeno je 50 konja sa zapregom i bez zaprege koji su se vraćali od Bihaća, a isti su vozili neprijateljsku spremu. Stoka i pribor u sporazumu sa Komandom područja podijeljena je N.O.O.[9] a civili iz okoline Samobora pušteni su svojim kućama, obzirom da nijesu imali opljačkanih stvari, a data im je i potvrda na oduzetu stoku.

1.II na cesti Barilović—Krnjak i u okolini Dugog Dola ubijeno je 6 pljačkaša, među kojima 3 uniformisane ustaše i 3 civila iz okoline Barilovića.

4.II na cesti Krnjak—Barilović stučen je jedan njemački kamion i jedan motorbicikl, ubijeno je 6 njemačkih vojnika

[7] Misli se na Komandu područja za Kordun.
[8] Riječ je o Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi.
[9] narodnooslobodilačkim odborima

zaplijenjeno je 6 karabina, 6 odijela nešto ćebadi i sitne spreme a kamion je zapaljen, a jedan motorbicikl spremljen je u zemunicu.

Istog dana stučen je jedan motor na cesti Krnjak—Veljun, ubijeno 2 Njemca, a motor je spremljen.

Poslije ovih akcija neprijatelj[10] je navalio sa jačim snagama od strane Krnjaka i Barilovića, podpomognut artiljerijom i bacačima, prema Gornjem Skradu gdje su ga naše jedinice dočekale, nanijevši mu gubitaka, i uslijed veće nadmoćnosti neprijatelja povukle se pred istim. U toj borbi neprijatelj je imao 10 mrtvih i više ranjenih.

6.II jedinice 3 bataljona sa jednom četom 4 bataljona postavile su zasjedu na cesti između Kamenice i Tržića, na koju je zasjedu naišao kamion u kome je bilo 17 domobrana i jedan satnik. Satnik i 4 domobrana uhvaćeni su živi dok je 10 domobrana ostalo mrtvih, a šofer ranjen, uslijed nepažnje naših drugova, uspio je ponovo, nakon što je auto bio zaustavljen, uskočiti u auto i sa istim pobjeći i odvesti mrtve domobrane, dok su 3 domobrana uspjela na mjestu borbe da uteku.

Plijen u ovoj akciji bio je 4 karabina, 1 šmajser, 160 met. za karabin kao i za šmajser 150 metaka, 4 para odijela i obuće. Na našoj strani nije bilo žrtava niti ranjenih. Dobiveni plijen podijeljen je drugovima na licu mjesta. Zarobljeni satnik sa domobranima još nisu stigli u ovaj štab.

Neprijatelj uglavnom saobraća cestom Barilović—Krnjak —Veljun—Slunj, prilikom pokreta kreće se sa jačim snagama praćen sa tenkovima, t.j. kada se kreće 10 ili 20 kamiona praćeni su sa najmanje 2 do 3 tenka, kao i bornim kolima koja imaju naoružanje 2 do 3 mitraljeza, a nekoji teži tenkovi naoružani su sa topovima, te nam je na ovaj način teško postaviti uspješnu zasjedu obzirom na razvučene jedinice po cijelom sektoru.

Neprijatelj popravlja cestu Barilović—Krnjak, Krnjak—Veljun, Krnjak—Tušilović, a isto tako počeo je sa opravkom ceste Topusko—Kladuša kao i sa opravkom pruge Topusko prema Vrginmostu. Naše je mišljenje da neprijatelj ima namjeru pod svaku cijenu održati cestu Barilović—Krnjak, Tušilović—Krnjak i Krnjak—Veljun prema Slunju.

Neprijatelj zadržava jače snage u Bučici gdje je ovih dana povrh stare posade stiglo, kako smo izviješteni, oko 700 ustaša, isto tako pojačanje stiglo je i Topuskom a također jače neprijateljske snage nalaze se po hrvatskim selima od Viduševca prema Čemernici, njih oko 1000 kako smo obavi-

[10] Jedanaesta ustaška bojna

ješteni. U Lasinji sada imade oko 120 ustaša koji vrše patrole prema Kovačevcu[11] i Štefankima.[12]

Prema podatcima koje smo dobili neprijatelj bi trebao sa tim snagama ovih dana poći u ofanzivu na teren našeg 1 bataljona, no međutim dan kad smo obaviješteni da će ofanziva početi već je prošao.

Prema najnovijem izvještaju u Vukmaniću imade 76 ustaša, dok u Tušiloviću i Brezovoj Glavi imade 2 satnije ustaša koji se sada utvrđuju u Brezovoj Glavi.

Neprijateljske snage u Bariloviću za sada nam nisu poznate,[13] pošto tu neprijatelj dnevno saobraća sa jačim snagama, te je stanje promjenljivo.

Neprijateljske snage u Krnjaku, prema obaviještenjima koje smo dobili, kreću se oko jedan bataljon, Njemaca, ustaša a izgleda da imade i četnika iz Srbije.[14]

Cesta od Krnjaka prema Veljunu nema stalnih snaga ni u jednom mjestu, osim jačeg dnevnog pokreta neprijatelja na prolazu prema Slunju i natrag.

U Kladuši, prema obaviještenju, nema neprijateljskih snaga, a u Cetingradu zadržavaju se ponekad jače snage koje prolaze od Vrnograča preko Kladuše za Slunj. Stanje u Slunju nije nam poznato[15] ali izgleda da nema jačih snaga, osim povremeno zadržavanje neprijatelja u pokretu.

U Dubrave, kako smo izviješteni, stigla je jedna manja grupa Talijana kao pomoć ranijoj posadi.

Sa banijskim snagama nismo do sad uspjeli uspostaviti vezu, već smo čuli da se Banijski odred povukao sa brigadama,[16] ali da će se u toku ovih dana vratiti na svoj teren[17] te ćemo nastojati na svaki način da uspostavimo vezu.

Narod sa Banije, kako smo obaviješteni, u velikoj većini izbjegao je iz sela, koja su ostala gotovo pusta.

* * *

Pored akcija koje smo do sada izveli energično radimo na sređivanju naših jedinica kako bi mogli uspješnije izvoditi akcije u većem stilu. Ukoliko raspolažete sa nekim jedinicama,

---

[11] Banski Kovačevac

[12] Desni i Lijevi Štefanki

[13] U Bariloviću se nalazila jedna satnija Desete ustaške bojne.

[14] Na ovom području nije bilo četničkih vojnih formacija iz Srbije.

[15] U Slunju se tada nalazila Deseta ustaška bojna.

[16] Riječ je o jedinicama Sedme divizije, koje su se, po naređenju Vrhovnog štaba NOV i PO Jugoslavije, krajem siječnja prebacile u Bosnu. Vidi dok. br. 90.

[17] Vidi dok. br. 78.

t.j. ma kojom brigadom, naše je mišljenje da bi je trebalo što prije prebaciti na ovaj sektor radi uspješnijeg izvođenja akcija, a opstanak za sada je moguć.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
M.[18] Dejanović

Komandant:
Mih.[19] Blažević

(M. P.[20])

BR. 28

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE NOU BRIGADE OD 9 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ŠESTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O POKRETIMA NEPRIJATELJA I POSTAVLJANJU ZASJEDE NA LJUBOVU[1]

ŠTAB
II UDARNE BRIGADE VI DIVIZIJE
N.O.V. HRVATSKE
9 februara 1943 godine.

ŠTABU II SEKTORA[2] i
ŠTABU VI DIVIZIJE N.O.V. HRVATSKE

Situacija na ovome sektoru jeste sljedeća: Neprijatelj kao što smo već javili napustio je ova mjesta[3] i sada se nalazi u G.B.[4] Potoku, gdje drži Čudin Klanac (kotu 828), Crni Vrh (923) i kotu 940 više samog mjesta. Snage neprijatelja[5] u G.B. Potoku jesu oko 700 sa nekoliko teških bacača.

---

[18] Milić
[19] Mihajlo
[20] Okrugli pečat: Štab Prvog kordunaškog odreda Prve operativne zone.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 14—2, k. 796.
[2] Vidi primjedbu br. 2 uz dok. br. 13.
[3] Vidi dok. br. 19.
[4] Gornji Babin Potok
[5] Dva bataljona Sedamdeset četvrtog pješ. puka divizije »Lombardia«, koji su prebačeni na ovo područje u vezi s akcijom čišćenja u zoni Slunj — Ličko Petrovo Selo. Vidi dok. br. 112.

Neprijatelj[6] je iz Bunića krenuo jučer oko 15 h pravcem Šalamunić—Pišać, ali ne znamo da li je okrenuo preko Podlapače ili prema Mekinjaru.

Ovaj štab preduzeo je sljedeće: Još ranije nego što je krenuo neprijatelj iz Bunića uputili smo naš I-vi bataljon »Stojan Matić« da se prebaci na Ljubovo i postavi zasjedu neprijatelju, jer smo računali da će isti odstupati preko Ljubova. Ovo smo učinili na dan 7 ov. m. oko 22 časa. Isti bataljon proveo je na položaju noć 7—8 i cio 8-mi ov. m., ali za nesreću neprijatelj tim pravcem nije odstupio. Zbog velikog umora ovaj bataljon smo zadržali i dalje na prostoru Kozjak —Kuzmanovača—Ljubovo, sa zadatkom da se bar malo odmori i da i dalje kontroliše Ljubovo jer nije isključeno da neprijatelj opet ne bi krenuo iz Kule[7] u pravcu Bunića.

Bataljon »Mićo Radaković« sa svoje dvije čete zaposjeo je Končarev Kraj sa zadatkom da održava kontakt sa neprijateljem u G. Babinom Potoku, ispituje stanje kod istog i uznemirava ga. Jednu četu istoga bataljona uputili smo pravcem Bela Reka—Ljeskovac[8]—Plitvička Jezera—Prijeboj sa zadatkom da ispita stanje neprijatelja, tj. da li ga tamo ima. Ista četa obišla je navedena mjesta i niti u jednome ne nalazi se neprijatelj, jedino se nalazi u Ličkom Petrovom Selu.

Noćas smo bataljon »Ognjen Pricu« uputili za neprijateljem koji je otišao iz Bunića, sa zadatkom da provjeri kojim je putem neprijatelj okrenuo, da li prema Podlapači ili prema Mekinjaru, da istog zaobiđe i postavi mu zasjedu u blizini Pločanskog klanca[9] ili pak da neprijatelja tuče bočno koji bude odstupao.

Snage IV bataljona i dvije čete III bataljona III ličkog odreda koje se nalaze u Turjanskom dobile su zadatak da isturaju što dalje patrole u pravcu Medenog Dolca i Ramljana—Čanka—Crne Vlasti i D. Potoka,[10] da ostale snage odmaraju i pripreme ih za akciju. Sa snagama u Turjanskom i snagama u Končarevom Kraju namjeravamo izvršiti napad na Čudin Klanac. Svakako ukoliko se neprijateljsko brojno stanje smanji. U tu svrhu prebacili smo na taj sektor i teški bacač.

Na dan 7 ov. m. neprijatelj je krenuo sa kolima da pali i pljačka selo Debelo Brdo. U tom pravcu nalazila se jedna naša desetina koja je neprijatelja sačekala, otvorila na istoga žestoku vatru i isti se uz gubitke u paničnom bijegu povratio u Bunić. Tako je selo D. Brdo ostalo nepopaljeno.

---

[6] Iz sastava grupacije »Pederzani«. Vidi dok. br. 127.
[7] Široka Kula
[8] Plitvički
[9] Klanac kod Ploče
[10] Donji Babin Potok

Posljednja dva dana dobivamo izvještaje od naših snaga u Turjanskom da se u pravcu Zalužnice i Doljana čuje žestoka paljba topova i bacača, a izjavom jednog partizana koga su u Turjanskom uhvatili četnici i koji im je opet pobjegao — isti navodi da je čuo kada su preko telefona četnici primili izvještaj da je navodno jedna naša divizija napala oko 14 sela u blizini Otočca i da su zato ove snage Talijana i četnika prebačene od Korenice za Vrhovine. Ne znamo da li je ovo tačno ali stvarno naše patrole čule su paljbu topova i bacača.[11]

Komandant sektora drug Đoko Jovanić, vjerovatno ne poznavajući situaciju, naredio je sinoć da ova brigada skoncentriše dva bataljona u blizini Vrpila, pa da bi sa dva bataljona ove brigade i sa dva bataljona VI brigade napali neprijatelja u Buniću. Ovaj štab po tom naređenju nije mogao postupiti jer su još ranije poslane snage ove brigade kako je gore naznačeno. Poslali smo zamjenika komandanta ove brigade druga Dragana Rakića u Korenicu gdje će se sastati sa komandantom II sektora drugom Đokom i koji će se o svemu dogovoriti.

Selo Šalamunić nije sve popaljeno, ostalo je oko 20 kuća. Skloništa nisu pronašli.[12] *Šaljemo Vam tražene izveštaje. Prekobrojnog oružja nemamo.*

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.[13])

Politkomesar: **Đuro Stanković** — Komandant: **Mile Uzelac**

P.S. Bataljon »Stojan Matić« koji se nalazio na Ljubovu u zasjedi dočekao je dva ustaša, ubio ih, zaplijenio 2 puške, 400 metaka, 6 bombi i 2 odijela sa cipelama.

Pošto neprijatelj nije nastupio preko Ljubova nego u pravcu Bunića—Šalamunića—Pišaća—Svr.[14] Sela, to je štab bataljona »Stojan Matić« donio inicijativno odluku da krene pravcem Ljubovo—Svr. Selo i dalje, sa zadatkom da tuku neprijatelja u povlačenju i sprečavanju paljenje nepopaljenih sela. Tako su sada dva bataljona[15] ove brigade krenula za neprijateljem.

Politkomesar: **Đuro Stanković** (M. P.[16]) — Komandant: **Mile Uzelac**

[11] Ovaj podatak je netačan. Patrole su vjerovatno čule paljbu sa područja Gorskog Kotara.

[12] Riječ je o skloništima municije i ostalog trofejnog materijala.

[13] i [16] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[14] Svračkovog

[15] Prvi i Drugi

BR. 29

ZAPOVIJEST OPERATIVNOG ŠTABA HRVATSKIH I SLOVENAČKIH BRIGADA OD 9 VELJAČE 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA DRAGANIĆE[1]

ZAPOVIJEST

Operativnog štaba hrvatskih i slovenačkih brigada
za 9.II.1943

Neprijatelj u jačini oko 400 Talijana i oko 100 domobrana[2] nalazi se u selu Draganići. Pored ovih neprijateljskih posada, manje posade nalaze se u selu Mahično i Zorkovac, a jače posade nalaze se u Ozlju i Jastrebarskom, kao i manja posada u Izimju i Novakima.

Naše brigade imaju zdatak da noću 9/10 o. mj. izvrše napad na neprijatelja u selu Draganići[3] i unište posadu u ovome selu.

Za izvršenje ovoga zadatka

NAREĐUJEMO:

XIII Ud. pr. brigada napašće neprijatelja u označenom selu iz pravca sela Goljaka u pravcu preko sela Mrzljaka—Darića —Budrovaca—Vrbanaca i Jazvaca ka Draganićima. Raspored dijelova ove brigade treba da bude u napadu takav da neprijatelja potpuno obuhvate sa istočne strane do želj. pruge u pravcu jedinica »Tomšičeve brigade« sa kojima se treba što čvršće povezati, a sa zapadne strane raspored treba da bude takav da se obuhvate sva sela zapadno od glavne ceste, te na taj način u početku napada sa širokim obuhvatom vrši postepeno stezanje blokade oko neprijateljske posade u samom selu. Kada budu očišćena sva sela jugo-zapadno od Draganića onda se vrši direktan napad na samo selo sa glavnim pravcem napada: cesta koja prolazi kroz selo. Pri napadu treba blagovremeno otkriti neprijateljska uporišta na koja uputiti pojedine udarne grupe koje međusobno treba da se čvrsto povežu, kako ne bi uspjelo niједnom neprijateljskom vojniku da pobjegne sa položaja. Štab brigade odrediće jednu četu u rezervu koja će se nalaziti kod operativnog štaba u selu Guci.

2. *U.B.*[4] *»Matije Gubca«* napašće neprijatelja u označenom selu iz pravca sela Guci pa dalje cestom u sam centar

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7—2, k. 725.

[2] Vjerovatno Drugi bataljon Pedeset prvog pješadiskog puka divizije »Cacciatori delle Alpi« i dijelovi Devete novačke bojne.

[3] Vidi dok. br. 30 i 44.

[4] Udarna brigada

mjesta. Raspored snaga pred napadom treba da bude širok i obuhvatan čisteći prethodno sva okolna sela. Krilni dijelovi ove brigade treba da se što čvršće povežu još pred sam napad sa dijelovima XIII Ud. pr. i U.B. »Tomšiča«. Način dejstva u samom selu treba da bude isti kao i kod XIII brigade.

3. *U.B. »Toneta Tomšiča«* napašće neprijatelja u označenom selu iz pravca sela Lazina u pravcu sela Draganići. Pravac napada biće put koji vodi iz sela Lazine u Draganiće. Raspored pred napad treba da bude širok i obuhvatan u cilju potpunog pretresanja sela preko kojih će se ići u napad, vezujući se sa krilima čvrsto sa susjednim jedinicama koje učestvuju u napadu. Pri napadu na selo Draganići i nastupanju preko sela Lazine voditi računa o eventualnim neprijateljskim stražama u selu Lazini koje treba prethodno uništiti. Voditi računa da ova likvidacija neprijateljskih straža koje bi bile u tome selu mora da se izvrši najhitnije kako bi jedinice došle blagovremeno za napad na selo Draganići. Za ovaj zadatak na selo Lazinu štab brigade po svom nahođenju može samo odvojiti jedan dio snage a sa ostalima napadati neposredno samo selo Draganiće u cilju da bi se postiglo što veće iznenađenje i jednovremeno nastupanje u akciju sa ostalim jedinicama.

Neprijatelj u Draganićima razmješten je u zgradama i to: školi, vatrogasnom domu, opštini i žandarmerijskoj kasarni sa glavnim dijelovima, dok sa slabim dijelovima se nalazi okolo po privatnim kućama, o čem nemamo tačne podatke.

4. *IV Udarna brigada* postaviće osiguranje prema Novakima Jastrebarskom i Volavju na liniji Čeglje—Hudovci Breg —Gornja Kupčina i na prugi jugo-zapadno od sela Domagovića, oko Domagovačke Šume. Sa najpotrebnijim dijelovima vršiti osiguranje od neprijatelja iz označenih pravaca a sa ostalim ljudstvom vršiti rušenje željezničke pruge između sela Lazina i Domagović. Dijelovi koji ruše prugu pri neprijateljskim napadima služiće kao rezerva tih snaga koje se od ranije nalaze na položaju. Sa minerskim vodom minirati mostove na želj. pruzi na potoku Volavčica.

5. *U.B. »Ivana Cankarja«* postaviće osiguranje prema neprijatelju koji bi nadirao iz pravca Karlovca. Ova osiguranja postaviti na liniji: selo Zagraj—selo Benčetići—kota 114—željeznička pruga. Pored ovoga vršiti osiguranje prema neprijateljskim posadama u selu Mahičnom i Zorkovcu, a prema Ozlju uputiti patrole koje treba da osmatraju ovaj pravac i o neprijateljskim pokretima neposredno da izvijeste operativni štab. Za obezbjeđenje od neprijatelja postaviti najmanje potrebne snage a sa ostalima vršiti rušenje željezničke pruge od želj. stanice Draganići u pravcu Karlovca težeći da ovo rušenje bude što bliže Karlovca.

6. Dijelovi određeni za osiguranje moraju voditi naročito računa da ne dozvole da neprijatelj nadire iz označenih pravaca a vođenjem najupornije borbe moraju spriječiti sve neprijateljske napade i omogućiti dijelovima u napadu nesmetano izvršenje svoga zadatka do potpune likvidacije neprijateljske posade. Pored ovoga dijelovi za osiguranje vršiće zaprečavanje protivu oklopnih jedinica, svih prolaza kojima se iste mogu kretati.

7. Po izvršenoj akciji jedinice će se povući na položaje na kojima su se nalazile pred akciju i sa istim zadacima.

Evakuacija plijena vršiće se u selo Pribić.

8. Previjalište za ranjenike biće u selu Brleniću i organizaciju istoga vršiće lekar U.B. »Matija Gubac«. Štabovi brigada odrediće brigadna previjališta na pogodna mjesta za svoje jedinice.

9. Početak napada za sve jedinice biće tačno u 21 čas, o čemu naročito voditi računa kako ne bi bilo zakašnjenja kod pojedinih jedinica.

10. Operativni štab nalaziće se u selu Guci, gdje treba slati sve izvještaje. Po pristizanju pojedinih dijelova do svojih ciljeva pred akciju uputiti odmah kurire za vezu, a u toku akcije slati što češće izvještaje o razvoju borbe. Obratiti što veću pažnju na međusobno održavanje veza između pojedinih brigada upućivanjem patrola za međusobno povezivanje.

11. Štab IV Udarne brigade uputiće svoj top i teški bacač kod operativnog štaba još pred akciju.

12. Znakovi raspoznavanja važe oni koji su vam već dostavljeni, a ugovoreni znaci su: Marko—Joco.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
M.[5] Belinić

Komandant:
M.[6] Šaranović

[7]P.S. Izvještaje slati svakog sata!

Dostavljeno:
štabovima svih brigada
po kuririma u 10.15 h.

[8]Po jedan primjerak Vaše zapovijesti dostavite Štabu U.B. »Mat. Gubca« i »Toneta Tomšiča«.

Primio u 11.30!

---

[5] Marko
[6] Milovan
[7] i [8] Dopisano mastilom.

BR. 30

ZAPOVIJEST ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« OD 9 VELJAČE 1943 GOD. ZA NAPAD NA DRAGANIĆE[1]

ŠTAB
XIII PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONČAR«
9 februara 1943 godine
Op. Broj 149

ZAPOVIJEST

(Sekcija Samobor 1:100.000)

Neprijatelj u jačini oko 400 Talijana[2] i oko 100 domobrana[3] nalazi se u selu Draganići. Pored ovih neprijateljskih posada manje neprijateljske posade nalaze se u selu Mahično i Zorkovac. A jače posade nalaze se u Ozlju i Jastrebarskom, kao i manja posada u Izimju i Novakima.

Naša Brigada u zajednici sa Udarnom brigadom »Matije Gubca« i »Toneta Tomšiča« ima zadatak da noću 9.X. ov. mjeseca izvrši napad na neprijatelja u selu Draganići[4] i uništi posadu.

Za izvršenje ovog zadatka

NAREĐUJEMO:

1) *III Proleterski bataljon,* kome se pridodaje jedan laki bacač, izvršit će napad na neprijatelja koji bi se mogao nalaziti u selima Jazvaci, Vrbanci i Budrovci. Pretpostavlja se da se neprijatelj nalazi u tim selima, stoga će bataljon [izvršiti napad] na jači dio snaga neprijatelja koji se nalazi u školi vatrogasnom domu i žandarmerijskoj kasarni i izvršiti čišćenje tih sela. Po završenom čišćenju pomenutih sela bataljon će krenuti cestom u pravcu vatrogasnog doma i dr. zgrada gdje su smještene glavne snage neprijatelja. Ukoliko bi se neprijatelj nalazio kod crkve u blizini sela Jazvaci, kod kote 230. ostaviti manje snage za blokadu neprijatelja a sa ostalim pristupiti izvršavanju glavnog zadatka. Za vrijeme nastupanja bataljona prema tim selima izbaciti jače patrole u pravcu glavnih snaga neprijatelja radi uspostavljanja borbenog kontakta sa neprijateljem i otkrivanja neprijateljskih položaja.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 45/1, k. 721.

[2] i [3] Vjerovatno Drugi bataljon Pedeset prvog pješadiskog puka divizije »Cacciatori delle Alpi« i dijelovi Devete novačke bojne.

[4] Vidi dok. br. 29 i 44.

Bataljon će za sve vrijeme borbe održavati najtešnje veze sa bataljonom Udarne brigade »Toneta Tomšiča« koji će nastupati od željezničke stanice Lazina putem do glavnoga centra u selu.—

2) *II Proleterski bataljon,* koji će zajedno sa III Proleterskim bataljonom izvršiti napad na glavne snage neprijatelja u selu, prethodno će izvršiti čišćenje sela Goljak. Mrzljak i Darići. Jednu jaču patrolu izbaciti prema željezničkoj stanici Draganići. Bataljon će održavati vezu sa Udarnom brigadom »Ivana Cankarja«, koja daje osiguranje od Karlovca kod sela Bečentići. Svojim lijevim krilom za sve vrijeme nastupanja održavati vezu sa desnim krilom III Proleterskog bataljona. Po završenom čišćenju bataljon će se skoncentrisati u selu Budrovci gdje će dobiti dalje naređenje od Štaba brigade. Bataljonu će se pridodati jedan laki bacač.

3) Napad mora biti brz i energičan. Blokadu sela sprovesti potpuno tako da obruč blokade bude potpun. Dobro pripaziti na održavanje veze sa svim susjednim jedinicama i sa Štabom brigade. Štabovi bataljona slat će Štabu brigade izvještaje svakog pola sata.

4) *I Proleterski bataljon,* uputiće jednu četu za rezervu operativnog štaba u selo Guci, dok će sa ostale dvije čete biti brigadna rezerva.—

5) Brigadno previjalište nalazit će se u početku napada u selu Konjkovsko. A po likvidiranju neprijatelja u Jazvacima, Vrbancima i Budrovcima premjestit će se u selo Budrovci. Štab brigade u početku napada nalazit će se na putu Budrovci —Konjkovsko u neposrednoj blizini sela Budrovci, a po likvidiranju neprijatelja u selu Jazvaci preći će u pomenuto selo. Znaci raspoznavanja za vrijeme napada bit će: Opasač—Odesa, a ugovoreni znaci: Marko—Joca.

6) Početak napada za sve jedinice bit će tačno u 21 sat.

Štabovi bataljona pobrinut će se [da] vodiče koje uzmu u selima dobro upoznadu sa pravcima nastupanja kako ne bi bilo nepotrebnog zakašnjavanja. Ni jedan bataljon ove Brigade ne smije zakasniti za izvršenje svoga zadatka.

7) Bataljoni će se pred polazak u akciju koncentrisati u 17 sati u selu Brlenić. U 16.30 sati komandanti, operativni oficiri i komesari doći će u Štab brigade, koji će se za to vrijeme nalaziti u selu Brleniću, radi kratkoga savjetovanja. Po završenoj akciji bataljoni će se povući u svoje sadanje baze, ali će prethodno uslijediti pismeno naređenje Štaba brigade.—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Božo Spaček

Komandant,
Bulat Rade

Na znanje: I Korpusu Hrvatske
Štabu II Operativne zone
Operativnom štabu hrvatskih i slovenačkih brigada.

Na znanje i postupak: Štabu I, II i III Proleterskog bataljona.

BR. 31

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 10 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA KOD VAGANA, SREDNJE GORE I NA PODRUČJU MALO I VELIKO OČIJEVO[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.
HRVATSKE
Broj sl.
10-II-1943

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. i P.O. HRVATSKE

Današnji dan na našem sektoru protekao je kao što slijedi:

Na pravcu Mazin—Lapac neprijatelj je bombardovao avijacijom i svojim manjim odjeljenjima[2] pokušao da se spusti u dolinu Vagana, ali je bio odbijen.[3] Danas ujutro je jedna kolona od 20 kamiona i 500 vojnika prošla pravcem Mazin—Bruvno.[4]

Na sektoru Udbina — Lapac ofanzivnih namjera neprijatelj nije pokazivao. Na prostoru Srednje Gore vođena je borba[5] danas poslije podne dva tri sata uz učešće artiljerije. Rezultati su nam još nepoznati.

Naši bataljoni se nalaze na svojim sektorima prema zapovijesti od 8 ov. mj.[6]

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 15—2, k. 796.

[2] Vidi dok. br. 137.

[3] Vidi dok. br. 40.

[4] Vidi dok. br. 89.

[5] Borbu je vodio Prvi i Treći bataljon Devete NOU brigade. Vidi dok. br. 89.

[6] Redakcija ne raspolaže ovom zapovješću. O rasporedu ovih bataljona vidi tom V, knj. 12, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

Tokom jučerašnjeg dana vođena je borba na prostoru Malo i Veliko Očijevo.[7] O detaljima ne znamo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Žigić[8]

Komandant
Manola[9]

(M. P.[10])

BR. 32

IZVJEŠTAJ KOMANDE HAUBIČKE BATERIJE OD 10 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O RASPOREDU ORUĐA I UTROŠKU MUNICIJE U BORBAMA KOD MAZINA I NA DRENOVAČI[1]

HAUBIČNA BATERIJA
KORPUSA N.O.V.J.
10-II-43

11. II. 43[2]

ŠTABU KORPUSA N.O.V. i P.O. H.

Dvije haubice sa posadom nalaze se na položaju Logorište, sektor Mazin.[3] Jedna haubica sa posadom nalazi se na sektoru Drenovača.[4] Dvije haubice koje se nalaze na sektoru Mazin utrošile su pedeset zrna tukući neprijateljske položaje. Haubica na Drenovači utrošila je 43 zrna. Sviju zrna još ima 190.

U ovim akcijama ima jedan drug teže ranjen od neprijateljske granate i četiri konja ranjena od kojih je jedan uginuo.

Smještaj ljudi i konja pod vedrim nebom.

---

[7] Borbu su vjerovatno vodili dijelovi Sedme divizije NOV i PO Hrvatske.

[8] Rade

[9] Srećko

[10] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 31—5, k. 421 B.

[2] Datum prijema dokumenta u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] Haubice su na području Mazina podržavale dejstva jedinicą Prve i Devete NOU brigade.

[4] Ova je haubica podržavala dejstva jedinica Osme divizije.

Konji su vrlo oslabili od studeni i stalno pod spremom.
Zdravstveno stanje kod vojnika dosta dobro.
Moral kod vojnika odličan.
Brojno stanje nepromijenjeno sem što fali jedan ranjeni drug i jedan uginuli konj.
Detaljan izvještaj kao i brojno stanje poslaću čim budem imao vremena.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V.d. komesara
(sl. otsutan)

Komandir
Leka[5]

(M. P.[6])

BR. 33

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE NOU BRIGADE OD 10 VELJAČE 1943 GOD. OPERATIVNOM ŠTABU ZA SEKTOR LJUBOVO O POKRETIMA NEPRIJATELJA I RASPOREDU SOPSTVENIH SNAGA[1]

ŠTAB
II UDARNE BRIGADE VI DIVIZIJE
N.O.V. HRVATSKE
10 februara 1943 g. u 10 h.

ŠTABU II SEKTORA

Primili smo vaše naređenje[2] ali po istome nismo mogli u potpunosti postupiti iz sljedećih razloga:
Poslije jučerašnje žestoke borbe[3] sa neprijateljem u kojoj su učestvovala naša sva tri bataljona I i II sa neprijateljem oko Sv. [račkova] Sela—Pišaća i Šalamunića i III kod Končareva Kraja, bili smo prisiljeni povući naš I i II bataljon u Krbavicu. Ovo smo morali učiniti iz razloga jer su bataljoni bili i previše zamoreni. Naš I bataljon nalazio se bez krova i hrane

[5] Stevo. Poginuo u Laudonovom Gaju kod Bunića 1943 godine.
[6] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5—6, k. 801.
[2] Vidi dok. br. 28.
[3] Vidi dok. br. 34.

skoro dva dana na položaju. Kao što ste naveli da nastojimo naš cio III bataljon povući kao rezervu u Krbavicu. Ovo je nemoguće jer se naš III bataljon nalazi na položajima Končarev Kraj i Šijanov klanac, što bi značilo kada bi isti povukli da bi ostavili neprijatelju slobodan prolaz cestom G. Potok[4] —Korenica, a također mogao bi isti vrlo lako ući i u Trnovac.

Raspored snaga ove brigade jeste sljedeći:

Jedna četa I bataljona nalazi se u Kozjanu kontrolišući cestu Bunić—Kozjan i Kozjan—Čanak. Dvije čete istog bataljona nalaze se u Krbavici s tim da drže Pisačušu (kota 1103) i Javornik (kota 776).

II bataljon drži Gradinu (kota 827), Dragaševo Brdo iznad Debelog Brda i Krivu Dragu.

Naš III bataljon zaposio je Šijanov klanac, sa jednim jačim vodom prati neprijateljsko kretanje od Čudinog Klanca prema Ljeskovcu[5] i tuče ga bočno, dok se jedna četa istog bataljona nalazi na Pogledalu. Jedna četa III bataljona III ličkog odreda nalazi se na Ljubovu.

Snage u Turjanskom[6] ostaju i dalje na svojim položajima, s tim što im je naređeno da budu do skrajnosti aktivne.

Mi smo noćas obavijestili i štab XIV i štab VI brigade zahtijevajući od istih da se jedan dio snaga hitno uputi u pravcu Prijeboja.

Izviješteni smo od K.K.[7] za Perušić da ustaše[8] u Perušiću i okolini vrše hitno mobilizaciju i da će napasti ova sela sa pravca Čanka, Ramljana i Kuzmanovače.

Izviješteni smo od jednog kurira koji je navodno čuo da su Italijani krenuli iz Ljeskovca u pravcu Plit. Jezera i da su govorili da idu u pravcu Karlovca jer da im je pruga kod [Lič.] Jesenice sva potrgana.[9] Baš ovoga momenta izviješteni smo od naših snaga da je neprijatelj[10] sasma napustio G.B. Potok i krenuo u pravcu Ljeskovca sa 7 tenkova, 6 topova i 1.000 vojnika. Ovo su sve Italijani, dok su domobrani i četnici također napustili G.B. Potok i povukli se—domobrani u Vrhovine, a četnici u D.B. Potok. Prema ovakvoj situaciji preduzet ćemo

---

[4] Gornji Babin Potok

[5] Plitvičkom

[6] Četvrti bataljon Druge NOU brigade i dvije čete Trećeg bataljona Ličkog NOP odreda

[7] Kotarskog komiteta

[8] Riječ je o mjesnim ustašama.

[9] Prugu su u prvoj polovini siječnja porušile jedinice Osme divizije i Šesta brigada Pete operativne zone. U toku veljače opravljanje pruge ometao je Kordunaški NOP odred. Vidi dok. br. 64 i tom V, knj. 11, dok. br. 32 i tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste NOU brigade Pete operativne zone Štabu Osme divizije od 13 ožujka 1943 godine.

[10] Dijelovi Sedamdeset četvrtog pješ. puka divizije »Lombardia«

da ispitamo i svakako da ćemo zaposjesti G.B. Potok. Nama je prosto nejasno kakvi su ovo neprijateljski manevri. Izgleda da neprijatelj ipak želi sa neke druge strane da nas uspješnije napadne.

Baš ovoga momenta vodi se borba oko Bunića ali još nismo izviješteni o toku i rezultatu iste.[11] Baš sad primismo izvještaj da neprijatelj[12] kreće u pravcu Krbavice, tj. napada naše položaje a motorizacija kreće pravcem od Bunića putem za Korenicu, ne znamo da li će ista produžiti za Korenicu ili za Krbavicu. Naše jedinice nalaze se na položajima i mislimo da neprijatelj neće uspjeti.

Mišljenja smo da VI brigada napadne neprijatelja sa leđa, pa bilo da napada Krbavicu ili se kreće u pravcu Korenice i dalje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Đuro Stanković

Komandant:
Mile Uzelac

(M. P.[13])

P.S.

[14]Primili smo izvještaj sada da je neprijatelj stigao preko Prijeboja u Korenicu, prema tome bataljon »Ognjen Prica« zauzeo je Mrsinj a ne položaj iznad Debelog Brda.

Sa ovim listom idu dva kurira.

Mile Uzelac

---

[11] Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[12] Grupa »Marabini« (Petnaesti bataljon »M« i Trideset prva ustaška bojna). Vidi dok. br. 137.

[13] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[14] Dopisano mastilom.

BR. 34

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE NOU BRIGADE OD 10 VELJAČE 1943 GOD. OPERATIVNOM ŠTABU ZA SEKTOR LJUBOVO O BORBAMA KOD ŠALAMUNIĆA I BUNIĆA[1]

ŠTAB
II UDARNE BRIGADE VI DIVIZIJE
N.O.V. HRVATSKE
10 februara 1943 g. u 17 h.

ŠTABU II SEKTORA

Na dan 9 ov. m. neprijatelj[2] koji je palio Šalamunić, Pišać i Sv.[3] Selo krvavo je platio jer je bataljon »Stojan Matić« koji se nalazio na Ljubovu, čim je saznao da se neprijatelj krenuo pravcem Šalamunić—Pišać, i on je krenuo pravcem Ljubovo—Sv. Selo, a naš II bataljon »Ognjen Prica« krenuo je iz Bunića za neprijateljem. Kada se je neprijatelj vraćao natrag prema Buniću, naš II bataljon zaposio je Laudonov Gaj, dok je I bataljon zauzeo položaje iznad Šalamunića. Neprijatelj je nastupao u kolonama i kad je dospio na vrlo blisko odstojanje, bataljon »Ognjen Prica« dočekao ga je preciznom vatrom. Borba je trajala oko 2 sata. U isto vrijeme bataljon »Stojan Matić« tukao je neprijatelja sa boka i leđa. U ovoj borbi neprijatelj je naše položaje tukao jakom artiljeriskom i minobacačkom vatrom. U ovoj borbi neprijatelj je imao oko 50--60 izbačenih iz stroja, dok su na našoj strani bila dvojica ranjena. Iste noći neprijatelj je stigao u Bunić i zanoćio. Naš II bataljon povukao se u D.[4] Brdo a I bataljon na položaje iznad Bunića gdje je u toku noći napao neprijatelja[5] u Buniću. Borba je trajala oko 2 časa. Neprijatelj je imao oko 10—20 izbačenih iz stroja. Na našoj strani nije bilo gubitaka. Po završenoj akciji ovaj bataljon se prebacio na položaje iznad Krbavice.

Jutros u 8 h. neprijatelj[6] je krenuo sa tenkovima i motorizacijom i pješadijom pravcem Bunić—Krbavica—Korenica, nastojeći da osvoji položaje koje su držale naše snage. Neprijatelj je dočekan, razvila se ogorčena borba, ali je isti odbijen, tj. odbijen napad na Krbavicu kao i na prolaz Bunić—Kore-

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6—6, k. 801.

[2], [5] i [6] Vidi dok. br. 28.

[3] Svračkovo

[4] Debelo

nica. U ovoj borbi neprijatelj je imao oko 20 izbačenih iz stroja. Mi smo imali 4 ranjena druga. Kada neprijatelj nije uspio probiti se za Korenicu okrenuo je poljem u pravcu Debelog Brda. Na položajima iznad Debelog Brda nalazila se jedna četa II bataljona koja ga je dočekala sa jakom vatrom, a također je tučen od naših snaga sa položaja Divoselo. Ovako uhvaćen na brisanom prostoru neprijatelj duže vrijeme nije mogao nikud da se krene, već su se prilijepili uz zemlju; tek nakon jake artilerijske i minobacačke vatre isti su uspjeli da se dočepaju kota iznad D. Brda. U ovoj borbi neprijatelj je imao 25—30 izbačenih iz stroja, jer smo primjetili da su jedanput kamion „mrtvih natovarili i odagnali za Bunić. U ovoj borbi nismo imali gubitaka.

Borba se vodi još i dalje. Rezultat iste ćemo vam javiti.

Naš III bataljon »Mićo Radaković« sa dvije čete prešao je u G.B. Potok[7] i isti je blokirao tako da ne bi neko od mještana otišao za D.B. Potok[8] i otkrio gdje se nalaze naše snage. Isti će ispitati stanje u D.B. Potoku, o čemu ćemo vas naknadno izvijestiti. Od tih snaga jedan vod upućen je pravcem Prijeboja sa zadatkom da uspostavi vezu sa bataljonom VI brigade,[9] kao i kontroliše prostor pomenutih jedinica. Jedna četa istog bataljona danas se nalazila u rezervi u V. Glavama, koja ima zadatak da ukoliko bi neprijatelj prodro u Korenicu zaposjedne Pogledalo.

Uputili smo patrolu VI brigadi da uspostavimo vezu sa istom kao i istu smo obavijestili o situaciji, ali još nismo dobili odgovora.

Pošaljite nam znake raspoznavanja.

Ova brigada ostala je sa vrlo malim brojem municije, te vas molimo ukoliko iste imate da nam je hitno neku količinu pošaljete, kako jugoslavenske tako i talijanske puščane i za t. mitraljeze. Također su nam borci dosta goli a naročito bosi, pa vas molimo ako raspolažete sa robom da nam iste pošaljete, a naročito obuće.

Već znate i sami da su bataljoni ove brigade, a naročito I i II bataljon ove brigade, zamoreni i iscrpljeni do krajnosti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Đuro Stanković

Komandant:
Mile Uzelac

(M. P.[10])

---

[7] Gornji Babin Potok
[8] Donji Babin Potok
[9] Šesta NOU brigada Pete operativne zone
[10] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

...Udarne brigade, VI di-
vizije "...". Hrvatske.

1^ februara 1943 g.u 17 h.

Borbu je ... ma.

Na ... ovm. neprijatelj koji je pelio Bulaunić, Pišć i Sv. ... krvavo je platio jer je bataljon "Stojan Jadić" koji se nalazio na ...ljubovu Sin je odmah da se neprijatelj kreće pravcem Bulaunić-Pišć i on je kremuo pravcem Ljubovo-Sv. Jelo, a mali II. bataljon "Stojan Jadić" kremuo je iz Bunića za neprijateljem. Kada se je neprijatelj vraćao natrag prema Bunića mali II. bataljon zauzeo je Bradonev Laj dok je I. bataljon zauzeo položaje iznad Bulaunića. Neprijatelj je nastupao u kolonama i kada je došao na vrlo blisko odstojanje bataljon "Stojan Jadić" otvorio je precizanu vatru. Borba je trajala oko 2 sata. U isto vreme bataljon "Stojan Jadić" tukao je neprijatelja sa boka i leđa. ... U ovoj borbi neprijatelj je naše položaje tukao jakom artilerijskom vatrom i minobacačkom vatrom. U ovoj borbi neprijatelj je imao oko 50-60 izbačenih iz stroja. Kod nas na našoj strani bila dvojica ranjena. Iste noći neprijatelj je stigao u Bunić i zanoćio. Naš I. bataljon povukao se u ... a I. bataljon na položaj iznad Bunića, gdje je u toku noći napao neprijatelja u Bunića. Borba je trajala oko 2 časa. Neprijatelj je imao oko 10-20 izbačenih iz stroja. Na našoj strani nije bilo gubitaka. Po završenoj akciji ovaj bataljon se vratio na položaje iznad Krbavice.

Jutros u 8 h. neprijatelj je krenuo na Krbavicu i Potorisa-ljom i pješadijom pravcem Bunić-Krbavica-Korenica, vjerojatno da osvoji položaje koje mu držalo naše snage. Neprijatelj je dočekan, razvila se oštra borba, ali je isti odbijen tj. odbijen iznad Krbavice kao i prolaz Bunić-Korenica. U ovoj borbi neprijatelj je imao oko 30 izbačenih iz stroja. I mi smo imali 4 ranjena druga. Kada neprijatelj nije uspio probiti se sa Korenicom okrenuo je snage u pravcu Debelog brda. Na položaj iznad Debelog brda nailazila se jedna četa II. bataljona koja ga je dočekala sa jakom vatrom, a također ga tučenog naših snaga sa položaja Divoselo. Ovako uhvaćen na brisanom prostoru neprijatelj duže vrijeme nije mogao niknuti da se kreće, već su se prilepili uz zemlju, tek nakon jake artilerijske i minobacačke vatre isti su uspjeli da se odvoje koje imaju 3 mrtva. U ovoj borbi neprijatelj je imao 25-30 izbačenih iz stroja, jer oni prisjelili da su jedan put imali mrtvih ... povukli i odstupili ... Bunić. U ovoj borbi mi smo imali gubitaka.

... borba se vodi još i dalje. ... vam javiti.

... I. bataljon "Ilić Mate Ivić" na dva čete preko je u ... protok i isti je blokiran tako da nebi mogao ni pješačka oružja ... tok i izbjegao jer se nalaze naše snage. Isti će pokušati ... Potokom, ... vam naknadno izvjestiti. Od tih snaga jedan vod ... je pravcem Bihoja na raskršću da uništavi vezu sa I. bataljonom VI brigade, kao i kontrolira prostor ... Jedna četa istog bataljona danas se nalazila u rezervi u V. Glavama koja isa sad tek da u koliko bi neprijatelj ... prodro u Koreniku neprijatelj pogledala.

Upućili smo patrolu VI brigadi da ... vezu sa istom kao i isti smo obavjestili o situaciji, ali još nismo dobili odgovore.

Pošaljite nam ... municije.

Ova brigada zatekla je na vrlo malim brojem municije to vas molimo u koliko iste imate da nam je nikako moku količinu pošaljete lakoj jurnoj vrsnoće lako i talijanske puškane i za ... jer su nam borci ... goli a naročito boci ... vam u koliko ste ... pošaljete na rebro da mi iste pošaljete, a naročito obuću.

Već smo i borci ... bataljoni ove brigade ... i ... bataljon ove brigade koji su ... i ... do kraja.

Smrt fašizmu - sloboda narodu!

Politkomesar: Komandant:

BR. 35

IZVJEŠTAJ ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 10 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA PAKRAC I BORBI KOD DONJEG ČAGLIĆA[1]

ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
dana: 10.II.1943 19,27 sati
broj: 110/43

Redovni vojni izvještaj —
od 1—10.II.1943

ŠTABU IV DIVIZIJE N.O.V. HRVATSKE

Na položaju

1. 1.II.1943 naš II bataljon nalazio se je na odmaranju u selu D. Čagliću. Prilikom odmaranja bataljon je bio napadnut u 5,30 sati.[2] I pored toga što su već u 4 sata bile postavljene zasjede prema neprijateljskom uporištu Lipik, banda je uspjela da upadne u mjesto logorovanja našeg bataljona. Banditske snage bile su jake i banda je uspjela da unese trenutno zabunu među drugove. Naše jedinice povukle su se na ćuvike lijevo i desno od sela, sa jedinicama koje su se povukle na desnu stranu bio je komandant[3] i pol. komesar[4] tog bataljona a sa jedinicama koje su otišle na lijevu stranu nalazio se zamj. komandanta.[5] Naši drugovi koji su se nalazili sa zamjenikom komandanta bataljona bili su prisiljeni da se pod pritiskom jakih neprijateljskih snaga povuku do sela Brusnika, a jedinice koje su se nalazile sa komandantom i pol. komesarom zadržale su se na položajima više sela.

Istoga dana naš I bataljon trebao je da se prebaci preko D. Čaglića za Kusonje. Tačno u 6 sati upao je u neprijateljsku zasjedu.[6] Borba je bila ogorčena. Jedna četa uspjela je da se

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 26—2, k. 908.

[2] Vidi dok. br. 10.

[3] Mile Joka

[4] Ivan Šibl

[5] Nikola Sužnjević

[6] Zasjedu su postavili dijelovi Četvrtog gorskog zdruga. Vidi dok. br. 94.

borbom prebaci više Bukovčana gdje je zadržala položaj dok se nijesu prebacile i druge dvije čete. U međuvremenu stigao im je u pomoć II bataljon XII brigade. Naše jedinice zauzele su položaje i dočekale neprijatelja koji je krenuo prema selu Bobarama. Razvila se žestoka borba. Borci našeg I bataljona sa noževima na puškama jurnuli su među bandu. Borba se je vodila prsa u prsa. Naši borci ovoga puta pokazali su prekrasne primjere junaštva.

U borbama 1.II.1943 učestvovao je I i II bataljon naše Brigade a sa neprijateljske strane učestvovale su tri bojne Gorskog zdruga (2000).

Istog dana u 23 sata trebao je da izvrši napad na neprijateljsko uporište Pakrac.[7] Jedinice našeg I bataljona (2 čete) prišle su izvršenju svoga zadatka sa zakašnjenjem od 4 sata. Stupile su u borbu ali nisu uspijele da likvidiraju ni jedno uporište.

Naš II bataljon na vrijeme je došao i izvršio prepad na neprijateljska uporišta. Od postavljena tri zadatka dva je uspješno riješio. Iako je u borbi učestvovalo oko 80 drugova, ipak su uspjeli da bandi nanesu osjetne gubitke. U Pakracu su se nalazile jedinice Gorskog zdruga.[8]

2. U borbama više D. Čaglića naš I bataljon zarobio je 4 karabina, 1 minobacač 45 mm, 2 »zdrugovca«.

U borbi u Pakracu naš II bataljon zarobio je 14 karabina, 4 sanduka municije, 6 sanduka ofanzivnih bombi, 1 rezervnu cijev za puškomitraljez, 1 revolver 7,65 mm, 200 pari cipela i čizama i 5 jahaćih konja sa sedlima. Gotovo sav ovaj plijen pao je bandi u ruke. Istragom vojnog suda ove Brigade ustanovljeno je da je do toga došlo zbog toga što se je III bataljon XII brigade povukao sa zasjede prije nego su se izvukle jedinice iz grada.

3. Gubitci neprijatelja u borbi više D. Čaglića bili su 6 mrtvih, . . . Broj mrtvih i ranjenih neprijateljskih vojnika koje je banda uspjela da izvuče iz vatre nije nam poznat. Po pričanju zarobljenih »zdrugovaca« broj mrtvih i ranjenih njihovih bandita bio je veliki. U akciji na Pakrac neprijatelj je imao 14 mrtvih . . . Na njihove ranjenike nismo nailazili ukoliko ih je i bilo oni su se nalazili u preparandiji, koju naši borci nisu uspjeli likvidirati.

4. U borbama više D. Čaglića i u Pakracu naš I bataljon imao je 15 ranjenih i 4 mrtva druga. Ova 4 druga pala su u borbi kod D. Čaglića i naši drugovi nisu uspjeli da ih izvuku iz borbe.

---

[7] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 119.

[8] Iz sastava Prve gorske divizije

Naš II bataljon imao je u borbi kod Pakraca 6 ranjenih drugova.

Naš III bataljon nije imao gubitaka.

Imena mrtvih i ranjenih drugova, njihove karakteristike, kao i mjesta gdje su mrtvi sahranjeni, poslati će drug referent saniteta[9] ove Brigade.

5. Imena drugova koji su umrli naknadno od rana momentalno nemamo kod nas, ukoliko je takvih i bilo umrli su u bolnici, i čim nam bolnica dostavi njihova imena mi ćemo Vam ih poslati. Mislimo da takovih i nema jer su drugovi u većini slučajeva bili lakše ranjeni.

6. U borbi više D. Čaglića smrću heroja pao je omladinac —vodnik, najpopularniji drug I bataljona Jole.[10] Jole je član KP. Štab brigade predlaže da se ime druga Jola, ako je to moguće, spomene na našoj radio-stanici Slobodnoj Jugoslaviji. Ime i prezime kao i njegove karakteristike poslati ćemo Vam odmah kad primimo od Štaba I bataljona.

U borbi više D. Čaglića vrijedi pohvale držanje zamjenika pol. komesara I bataljona Branka Kuprešana.[11] Branko je seljak iz sela Raškovca, srez Slavonska Požega, koji je do nedugo bio u Banijskoj proleterskoj četi. Pomenuti drug svojim hrabrim držanjem u borbi istakao se više puta.

Pri donošenju odluke za akciju na Pakrac vrijedi pohvaliti Štab II bataljona, koji se je u momentu kada se je nalazio sa svega 80 ljudi, odlučio da pođe u akciju sa polovinom svoga bataljona.

U borbi u Pakracu treba pohvaliti druga Dušana Popovića,[12] pol. komesara III čete II bataljona. Drug Dušan se i kao proleter Banijske čete isticao svojom hrabrošću, a ovoga puta i kao dobar vojni rukovodilac. Drug je seljak, iz sela Svinjice (Banija).

Prilikom akcije na Pakrac istakla se je čitava III omladinska četa. Ova četa svojom borbenošću i disciplinom ističe se u čitavoj našoj Brigadi.

7. U borbi kod D. Čaglića opazilo se da je neprijatelju noćnim napadom uspjelo zbuniti naše drugove. Nije se imalo u vidu jedno vojničko pravilo a to je: Kad te neprijatelj napadne, gledaj da ga udariš tamo gdje se on najmanje nada. Isto tako i u akciji na Pakrac bilo je nedostataka kod naših jedinica.

---

[9] Ekrem Maglajlić

[10] Redakcija nije mogla utvrditi pravo ime i prezime.

[11] Branko Kuprešanin. Poginuo siječnja 1945 god. kao politički komesar Dvadeset prve slavonske NO brigade.

[12] Poginuo prilikom napada na Koprivnicu 1944 god. kao politički komesar bataljona.

Veza između štabova bataljona i pojedinih operativnih jedinica, kao i veza između Štaba brigade (slučaj kod D. Čaglića) bila je vrlo slaba. Greške smo uvidjeli na vrijeme i nastojati ćemo da ih podpuno odstranimo. U tom našem nastojanju pomoći će nam pismene upute koje ste nam Vi poslali.

8. U borbi kod D. Čaglića i u Pakracu potrošeno je oko 2000 metaka. Taj broj je nadoknađen. U borbi kod Čaglića izgubili smo 2 karabina.

9. Poslije izvedene akcije na Pakrac, 3.II.1943 održali smo sastanak sa vodnicima i desetarima. Istoga dana održali smo savjetovanje sa štabovima bataljona. Prorađene su i poslane bataljonima sve naredbe i pismene upute koje ste Vi izdali i u kojima ste iznijeli nedostatke prilikom poslijednjih akcija.

Prilikom poslijednjih marševa iz Voćina za Removac i Jasenaš, kao iz tih mjesta za Gakovo, Topolovicu i Ceremušinu drugovi partizani dobro su se držali. Iz toga proizilazi da je moral kod drugova na visini.

Gotovo sve jedinice traže da idu u napad, jer vele da u zasjedama ne mogu doći do odijela i obuće.

Jačim političkim i vojničkim radom jedinice naše Brigade postaće još bolje.

Izvještaj šaljemo sa zakašnjenjem od jednog dana, zato što smo se nalazili u pokretu, pa neki štabovi bataljona nisu poslali na vrijeme izvještaja. Molimo Štab divizije da ovo izvinjenje uzme u obzir.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pol. komesar,
Krajačić Joco

Komandant,
Radojica Nenezić

BR. 36

ZAPOVIJEST ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 10 VELJAČE 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA VIROVITICU[1]

ŠTAB
IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 197/43
Dana 10.II.1943, 22,10 sati

Naređenje za napad na Viroviticu
izdaje

ŠTABOVIMA
XII, XVI i XVII NARODNO-OSLOBODILAČKE BRIGADE

Na položaju

Još uvijek traje ofanziva[2] krvavih okupatorskih bandi i njihovih slugu ustaša i četnika na našu oslobođenu teritoriju. Još uvijek ta banda koncentriše svoje snage oko našeg slobodnog teritorija sa ciljem da ga pregazi i da uništi našu najveću tekovinu, našu Narodno-oslobodilačku vojsku, da uništi najveću političku tekovinu naše narodno-oslobodilačke borbe: naše drago Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije, i baš sad, u ovim momentima. treba da sve naše borbene jedinice daju i dadu sve od sebe da spriječe tu podmuklu namjeru neprijatelja našeg naroda.

Naša divizija također treba da upne sve svoje sile i da sa svoje strane zada neprijatelju što teži udarac.

»Slobodna Jugoslavija« daje nam direktive: Dok traje ofanziva na naš oslobođeni teritoij jedinice Narodno-oslobodilačke vojske na neoslobođenom teritoriju treba što žešće da udaraju na oslabljena neprijateljska uporišta.

U vezi s tim štab IV divizije donio je odluku da likvidira neprijateljska uporišta Viroviticu, Špišić Bukovicu, Suhopolje i Lukač.[3]

Neprijateljske snage u tim uporištima su slijedeće: Virovitica: 250 konjanika-domobrana, 50 bundaša[4] i 100 raznih na-

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 38/1, k. 907.
[2] Riječ je o Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi.
[3] Vidi dok. br. 37, 38, 42, 46 i 54.
[4] Skraćeni naziv za kulturbundaše (njemačku nacional. manjinu).

oružanih neprijateljskih elemenata.[5] Neprijatelj je smješten u uporištima 1) 2) 3) 4) 5) 6) 7) 8)[6] koja se vide na priloženom planu.

Špišić—Bukovica: 75 neprijateljskih vojnika.[7]

Suhopolje: bez neprijateljske posade, i Lukač: 10 do 20 naoružanih stražara.

Da bi se likvidirala spomenuta uporišta štab divizije:

NAREĐUJE:

(Sekcija Slatina, Bjelovar 1:100.000)

1.) **XII brigadi:**

a) Bataljon a)[8] nastupiće s južne strane iz Đakovca putem koji vodi po bivšoj šumskoj pruzi: Bunar Baginac — k. 132 — pa uz rijeku preko Virovitičkog Antunovca opet uz rijeku, prelazi željezničku prugu i upućuje se ulicama kako je označeno na planu i pristupa likvidaciji neprijateljskog uporišta broj 11) 10)[9] i 6). (Uporište 11 broji 15 domobrana i 1 pm uporište 10—4 domobrana i 1 pm. uporište 6 — navodno 40 kulturbundaša.) Raspored snaga izvršiti prema jačini neprijatelja u uporištima, tako da se sva tri mogu istovremeno napasti.

b) Bataljon b)[10] kreće se zajedno sa bataljonom a) do Prdačinog mlina, gdje se odvaja na desno, t.j. na istok, dolazi do razrušene šumske željezničke pruge, zatim putem u pravcu Marinovačkog groblja i likvidira neprijateljska uporišta 12),[11] 9)[12] i 7). (Uporište 12 ima 7 domobrana i 1 pm, uporište 9—65 kulturbundaša, uporište 7—25 ustaša.)

c) Bataljon c)[13] kreće se zajedno sa bataljonom b) ali se ne zadržava na uporištima koja b) likvidira, nego produžava preko željezničke pruge, ulazi u grad i likvidira neprijateljska uporišta 2) 5) i 8). (Jačina uporišta 2: 20—40 domaćih ustaša i policajaca, uporište 5: 5—10 ustaša i uporište 8, Sresko načelstvo i zatvor: 3—5 stražara.)

---

[5] U Virovitici se nalazile sljedeće neprijateljske jedinice: 100 pitomaca podoficirske škole, samostalni konjički divizion, jedna četa Trećeg bataljona ES (regrutovana od njemačke nacionalne manjine u Jugoslaviji) i oko 50 žandarma. Vidi dok. br. 148.

[6] Šifrom su označeni objekti: vojnička kasarna, ustaški stan, željeznička stanica, zgrada policije, ustaški tabor, zgrada Kulturbunda, pilana i sresko načelstvo.

[7] Vidi dok. br. 148.

[8] Drugi bataljon

[9] Žandarmeriska stanica, osiguranje na mostu i salaš.

[10] Četvrti bataljon

[11] groblje

[12] ciglana

[13] Treći bataljon

d) Bataljon d)[14] služiće kao rezerva štaba divizije. Jedan vod daće za osiguranje štaba divizije, dok će drugim dijelom svojih snaga očistiti bandu iz mjesta Kozja Glava, Golo Brdo, Sveto Trojstvo, Sveti Križ i Rezovačke Krčevine. (U svemu oko 30—40 bandita).

Štabu XII brigade staviće se na raspoloženje 4 teška mitraljeza.

2.) **XVI brigadi:**

Jedinice XVI brigade kretaće se putem Jasenaš Kućište (k. 226) — k. 252 i 224, i spuštaju se do puta Novi Rezovac i Pčelić, odatle se račvaju.

a) Bataljon a)[15] kreće se cestom i željezničkom prugom u pravcu Virovitice, dolazi do u blizinu željezničke stanice i istu napada sa sjeverne strane, t.j. likvidira neprijateljsko uporište broj 3. (Snage uporišta broj 3: 30 neprijateljskih vojnika sa 2 t.m.).

b) Bataljon b)[16] silazi na cestu Suhopolje—Virovitica. kreće se isto do mjesta gdje se račva poljski put kod slova B Brezika, zatim ide istim do k. 115 i poljskim putevima izbija na željezničku prugu Virovitica—Barč, zatim ide istom do sela Brezika, gdje ruši željezničku prugu i cestu na mjestu gdje su cesta i željeznička pruga Barč—Virovitica presječeni putem koji prolazi kroz Brezine.[17] Tu postavlja zasjedu sa ciljem da spriječi dolazak pojačanja iz Barča. Dio snaga ovoga bataljona likvidira neprijateljsko uporište broj 14. (Snaga neprijatelja u uporištu br. 14 iznosi 10—15 domobrana sa 1 teškim mitraljezom. Posada se nalazi u transformatoru kod ciglane.)

c) Bataljon c)[18] pregleda selo Suhopolje i čisti ga od eventualno pridošlih neprijateljskih vojnika i postavlja zasjedu na željezničkoj pruzi i cesti Virovitica — Suhopolje s tim da spriječi dolazak neprijatelja iz Slatine i Đulovca. Također treba da pokida željezničku prugu i cestu i uništi tt veze. Ovaj bataljon treba da odvoji jedan dio svojih snaga za likvidaciju neprijateljske posade jačine 30 ustaša mještana u Suhopoljskom Borovu. XVI brigadi dodjeljuju se 3 teška mitraljeza.

3.) **XVII brigadi:**

a) Bataljon a)[19] krećući se cestom Špišić Bukovica—Virovitica dolazi do mjesta gdje se odvaja kolski put prema sjevernoj strani, zaobilazi ciglane, prelazi preko Odžinog Po-

---

[14] Prvi bataljon
[15] Drugi bataljon
[16] Prvi bataljon
[17] Vjerovatno Brezik
[18] Treći bataljon
[19] Drugi bataljon

toka (kod k. 110) i pristupa likvidaciji neprijateljskog uporišta broj 1. (Snage neprijateljskog uporišta br. 1 iznose 200 domobrana.) Ovaj bataljon treba da sa sobom ponese 3 brvna duga 3 metra radi prelaza preko potoka.

b) Bataljon b)[20] kreće se cestom Špišić Bukovica—Virovitica i pristupa likvidaciji neprijateljskog uporišta 4 i 13. (Snage uporišta 4:40 domobrana sa 4 pm, a uporišta broj 13[21]: 6—10 domobrana sa 1 pm, koji su smješteni u bunkeru kao što je to na planu nacrtano.)

c) Bataljon c)[22] likvidira neprijateljsko uporište Špišić Bukovica. Plan ovog uporišta sa potrebnim podacima prilaže se. XVII brigadi dodjeljuju se 2 teška mitraljeza.

4.) **Mitraljeskoj četi:**

Komanda mitraljeske čete dodijeliće 4 mitraljeska odjeljenja XII brigadi, 3 mitraljeska odjeljenja XVI brigadi. 2 mitraljeska odjeljenja XVII brigadi. Komanda mitraljeske čete nalaziće se u štabu XII brigade.

Štab divizije nalaziće se u Prdačinom mlinu gdje treba da ga sačeka vod za osiguranje.

5.) Veza između štabova brigada i štaba divizije održavaće se kuririma. Izvještaj treba slati svaka dva sata, a u slučaju vanrednih događaja slati vanredni izvještaj.

Štabovi brigada daće uputstva svojim bataljonima da održavaju vezu sa susjednim jedinicama, bilo da su iste brigade ili iz dvije brigade.

6.) Centar za evakuaciju ranjenika organizovaće svaka brigada za sebe i to XII u Đakovcu, XVII u Gakovu, XVI u Jasenašu. Za pratnju tih ranjenika iz tih centara do bolnice odrediće svaka brigada po jedan vod, koji će se nakon tog posla vratiti u sastav svoje jedinice.

Ukazivanje prve pomoći i previjališta organizovaće referenti saniteta brigada.

7.) Evakuaciju plijena organizovaće intendant[23] divizije uz pomoć intendanata brigada. Svaka jedinica treba da obavijesti svoj nadležni štab čim likvidira neko uporište, kako bi se moglo odmah pristupiti evakuaciji plijena bez obzira na ostala uporišta koja još nisu likvidirana. Centar za evakuaciju plijena biće Đakovac.

---

[20] Prvi bataljon

[21] mala željeznička stanica

[22] Treći bataljon

[23] Đuro Terzić. Zbog nesavjesnog rada, neizvršenja naređenja, nemorala i zloupotrebe svog položaja, osuđen od vojnog suda Četvrte divizije i strijeljan svibnja 1943 godine.

Intendant divizije ravnomjerno će raspodijeliti kola intendantima brigada.

8.) Zarobljenike evakuisati do štabova brigada, odakle će ih ovi po završetku akcije uz pratnju otpremiti do Voćina.

9.) Početak napada u noći 11. na 12. o.mj. u 24 časa.

10.) Znaci za raspoznavanje za noć 11. na 12. o.mj. su »Tito — Tenk« a za dan 12. II. 1943. poziv: pušku s obje ruke izdići horizontalno iznad glave, odziv: desnom rukom izbaciti pušku u stranu, koju treba držati vertikalno.

11.) Povlačenje će se izvršiti prema pismenom naređenju štaba divizije. U slučaju neke nepredviđene teške situacije znak za povlačenje daće se bijelim raketama. Da ne bi došlo do zabune, mi ćemo ispaliti uzastopno četiri puta po dvije bijele rakete.

12.) U slučaju da se pokret povlačenja vrši danju treba obratiti mnogo veću pažnju na neprijateljsku avijaciju.

Pravci povlačenja: XII Brigada: Velikobarnski Vinogradi—Mala Jasenovača i Mala Barna.

XVI brigada: Turčević Polje—Đakovac.

XVII brigada: Zrinska.

Štab divizije: Mala Jasenovača.

13.) *Važna upozorenja:* a) Sve jedinice na zasjedama treba da prekinu tt vezu na mjestima zasjeda neposredno prije početka samog napada.

b) Budući da su zasjede u ravnici, treba koristiti kanale, rovove, kuće, pa i kopati potrebne rovove i maskirati ih. Za ovaj rad ponijeti potreban alat.

c) Sa benzinom kojim raspolažemo (XII brigada) kao i onim koji će se zaplijeniti treba odmah puniti boce i spremiti ih za paljenje objekata i služiti se njima kao protivtenkovskim oružjem. Štabovi brigada treba da dostave svoje zapovjedi za napad štabu divizije čim ih izrade.

e) Jedinice koje sudjeluju u napadu treba da šalju svoje izvještaje najbližem štabu bez obzira da li inače potpadaju pod njegovu komandu.

14.) Politički komesari brigada izradiće pismeni poziv svima borcima da ispune svoj zadatak. Osnovni motiv: krv za krv, smrt za smrt. Neprijatelj nas napada i osvećuje nam se uz pomoć svoje avijacije, danju, a nama ostavi da mu se osvetimo—da se borimo na ravnoj nozi sa njim—samo noću.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar,
Jefto Šašić

Komandant,
Petar Drapšin

BR. 37

ZAPOVIJEST ŠTABA DVANAESTE NOU BRIGADE OD 11 VELJAČE 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA VIROVITICU[1]

ŠTAB XII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 72/1943.
dana 11 veljače 1943, 7 h.

Naređenje za napad na Viroviticu izdaje

ŠTABU I, II. III i IV BATALJONA I BOLNIČKOJ ČETI OVE BRIGADE

Položaj

Prema naređenju[2] štaba IV divizije broj 197 od 10.II.1943 u 22 h. likvidiraće se neprijateljsko uporište Virovitica[3] u kojem se nalazi 400 neprijateljskih vojnika.

Naša brigada dobila je zadatak likvidirati južni dio i sam centar grada.

Drugovi borci, desetari, vodnici komandiri, komandanti i polit. komesari!

Zadatak koji se postavlja pred našu brigadu treba da izvršimo u potpunosti. Uspjeh ove akcije ovisi o brzini i dovitljivosti naših boraca i rukovodilaca. Zato, drugovi borci i rukovodioci, uložite sve svoje znanje i snagu da uništimo neprijatelja i tim opravdamo povjerenje štaba naše divizije i našeg napaćenog naroda koji u nama vidi jedine svoje spasioce.

Da bi se likvidiralo spomenuto uporište štab brigade

I bataljon NAREĐUJE:

Jedinice ovog bataljona krenuće iz mjesta svog sadašnjeg boravka putem Turčević Polje—Virovitica do kote 240 odakle jedna četa pojačana sa jednim vodom odlazi da čisti neprijatelja iz kuća Rezovačke Krčevine, Sv. Trojstva i Sv. Križa. Ostali dio snaga produžuje putem preko kota 220, 190 i dalje putem do ceste gdje se jedan vod upućuje u Prdačin mlin za osiguranje štaba divizije a ostali dio snaga produžuje preko potoka i pristupa čišćenju kuća na Golom Brdu i Kozjoj Glavi. Po završenom čišćenju kuća, jedinice ovoga bataljona će se

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 3—1/I, k. 892.

[2] i [3] Vidi dok. br. 36.

skupiti kod Prdačinog mlina, pošto je isti bataljon određen za divizijsku rezervu i treba da se javi u štabu divizije koji će se nalaziti u Prdačinom mlinu.

II bataljon

Jedinice ovog bataljona krenuće iz mjesta svog sadašnjeg boravka putem Turčević Polje—Virovitica do kote 240, odakle skreću lijevo putem preko kote 220 i 190 i dalje putem koji prelazi cestu i potok Rijeku, a pred sam prelaz potoka, jedan vod odvaja se, koji će krenuti između potoka i ceste u pravcu uporišta broj 11[4] i pristupa likvidaciji istog. Desno hvata vezu sa jedinicama IV bataljona, koji napada na uporište broj 12.[5] Ostali dio snaga prelazi potok i produžuje putem ispod kuća Golog Brda, odakle nastupa putem u pravcu mosta na željezničkoj prugi, gdje patrolom jačine desetine likvidira stražu na mostu, a potom velikom brzinom nastupa putem preko velikog mosta, odakle jedna četa ide do Odžinog Potoka gdje jedan vod nastupa ulicom sa sjeverozapadne strane uporišta a drugi vod sa jugozapadne strane uporista broj 6[6] i pristupa likvidaciji istog. Ta četa hvata vezu sa jedinicama III bataljona koje napadaju uporište broj 2.[7]

Jedna četa ovog bataljona pristupa čišćenju zgrada sa jednim vodom cestom u pravcu ciglane, tj. uporišta broj 4 i 13,[8] gdje hvata vezu sa jedinicama XVII brigade, a sa drugim vodom čisti zgrade u pravcu uporišta broj 2, gdje hvata vezu sa jedinicama III bataljona. Jedan vod ovog bataljona ostaviće prije svog polaska kod štaba brigade.

III bataljon

Jedinice ovog bataljona krenuće iz mjesta svog sadašnjeg boravka putem koji vodi: Turčević Polje—Virovitica do kote 240 iznad Sv. Trojstva, odakle skreću desno, putem Rezovačka Krčevina desno od Sv. Trojstva, putem koji prelazi prugu i cestu prema koti 115, odakle skreću lijevo i pred samim gradom razdvajaju kolonu tako, da prva četa dolazi sa sjeverne strane uporišta broj 8 i 5[9] i pristupa likvidaciji istih. Po likvidiranju uporišta broj 8 i 5 pristupa opsjedanju uporišta broj 2 sa sjeverne strane i u zajednici sa četom koja ovo napada pristupa likvidaciji. Desno hvata vezu sa II bataljonom.

Jedna četa, pojačana sa jednim vodom, pred samim gradom odlazi lijevo i dolazi do ceste koja vodi od željezničke stanice u grad. Produžuje istom do raskrsnice puta koji dolazi od ciglane, gdje se razdvaja jedan dio snaga i produžuje desno, a drugi dio snaga zaobilazi sa južne strane uporišta

[4] do [10] Vidi dok. br. 36.

broj 2 i pristupa likvidaciji istoga. Jedan vod, kojim je četa pojačana, čisti zgrade u pozadini čete koja napada uporište broj 2, t.j. u pravcu ciglane i željezničke stanice, gdje hvata vezu sa jedinicom XVI brigade i našim IV bataljonom. Jedan vod iste čete ide sa četom koja napada uporište broj 8 i 5 i čisti zgrade sjeverno od uporišta 8 i 5 u pravcu kasarne, gdje hvata vezu sa jedinicama XVII brigade.

IV bataljon

Jedinice ovog bataljona kreću sa svog mjesta sadašnjeg boravka putem od Turčević Polja—Virovitica do kote 240. Dalje lijevo putem preko kote 220—190 do ceste dalje cestom do pruge gdje se odvaja jedan vod i produžuje cestom do groblja u kome likvidira neprijateljsku posadu. Održava vezu desno sa jedinicama svog bataljona a lijevo sa jedinicama II bataljona. Po likvidaciji istoga ulazi u sastav svoje jedinice koja napada ciglanu. Ostale snage nastupaju prugom do puta koji vodi u ciglanu, dalje putem do ceste, odakle jedna četa s desne strane ceste nastupa prema pruzi i prelazi istu i sa sjeveroistočne strane pristupa likvidaciji uporišta broj 7,[10] hvata vezu sa jedinicom III bataljona koji napada na uporište broj 2 i sa jedinicama svoga bataljona koji napada uporište broj 9 (ciglana).

Jedna četa, pojačana sa jednim vodom, takođe nastupa desnom stranom ceste, u pravcu ciglane, odakle pristupa sa istočne strane likvidaciji uporišta broj 9, t.j. ciglane. Održava vezu desno sa jedinicom koja napada uporište broj 7, a lijevo sa jedinicama koje napadaju uporište broj 12 (groblje). Ovom bataljonu dodijeljuju se dva teška mitraljeza koji će se upotrijebiti u napadu na ciglanu i žandarmerisku stanicu.

Rezervna dva teška mitraljeza ostaće pri štabu brigade i prema samoj situaciji biće upućeni na mjesto gdje bude najpotrebnije.

Štab brigade nalaziće se u prvoj kući na putu koji vodi od Virovitičkog Antunovca prema Golom Brdu.

Početak napada u noći od 11. na 12 o.m. u 24 sata.

Znaci za raspoznavanje za noć 11 na 12 o.m. jesu: *Tito — Tenk* a za dan 12 o.m. jesu:

Poziv: Pušku u obje ruke podići horizontalno iznad glave.

Odziv: Desnom rukom izbaciti pušku u stranu, koju treba držati vertikalno.

VAŽNE NAPOMENE I UPOZORENJA

1.) Jedinice koje će čistiti periferiju od neprijatelja treba da paze da ne bi bile primjećene prije vremena napada i da sa napadom ne počinju dok se ne otvori vatra u gradu.

2.) Sve jedinice treba da nastoje da se privuku neopaženo što bliže uporištu, kako bi mogle izvršiti prepad. Treba nastojati da napad počne tačno u zakazano vrijeme.

3.) Svaka jedinica slaće izvještaje najbližem štabu, bez obzira da li je njegove jedinice. Izvještaje će podnašati komandir čete svakih pola sata, a štabovi bataljona svaki jedan sat. Izvještaje treba podnašati redovito, bez obzira da li ima promjene ili nema, a u slučaju kakve promjene izvještaje slati odmah.

4.) Svaki bataljon prirediće dovoljan broj benzinskih flaša, a ukoliko se dođe do benzina, da se iste napune da bi se odmah mogle i upotrijebiti, a već postojeće flaše (pune) rasporediti bombašima.

5.) III bataljon slaće izvještaje preko grada a nikako zaobilaznim putem. Da bi izvještaji mogli stići na vrijeme, slaće patrolu od tri druga i uputiti ih da zaobiđu uporišta oko kojih se vodi borba.

Sanitetsku službu organizovaće referent saniteta[11] naše brigade, s tim da će se glavno previjalište nalaziti na putu Sv. Trojstvo—Virovitica u prvim kućama. Za obezbjeđenje glavnog previjališta dodjeljuje se partizanska grupa od 14 drugova (Batafore).[12]

Centar za evakuaciju ranjenika naše brigade jeste selo Đakovac.

Evakuaciju materijala organizovaće intendant brigade[13] u zajednici sa intendantom divizije a uz pomoć intendanata bataljona.

Zarobljenike evakuisati do štaba brigade ali iste pri sprovođenju ne svlačiti ni izuvati, a takođe ni loše postupati.

Povlačenje će se izvršiti prema pismenom naređenju štaba brigade. U slučaju neke nepredviđene teške situacije, znak za povlačenje daće se bijelim raketama. Da ne bi došlo do zabune, mi ćemo ispaliti uzastopno 4 puta po 2 bijele rakete. U slučaju da se pokret povlačenja vrši po danu, treba obratiti mnogo veću pažnju na neprijateljsku avijaciju.

Pravac povlačenja:

I bataljon povući će se putem Virovitica—Velika Peratovica i dalje produžiti do sela Malojasenovačkih Brda gdje će se smjestiti.

II bataljon putem za Veliku Peratovicu i dalje u Malu Jasenovaču.

---

[11] Anđelko Kučišec-Stojan
[12] Ivan Foriš
[13] Dušan Ostojić

III bataljon putem Velika Peratovica, odakle će se spustiti u Malu Barnu.
IV bataljon putem Peratovica—Malojasenovačka Brda u Velikobarnske Vinograde.
Bolnička četa povući će se u Malu Barnu.

Mitraljeska odjeljenja povući će se sa onim bataljonima kojima budu pridodata.

Štab brigade nalaziće se u selu Maloj Jasenovači.

Štabovi bataljona će se postarati da si prikupe dovoljan broj vodiča, kako za akciju, tako isto i za povlačenje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Grbić Čedo

Komandant:
Antolović Josip

BR. 38

ZAPOVIJEST ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 11 VELJAČE 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA VIROVITICU I ŠPIŠIĆ BUKOVICU[1]

ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 112/43
Dana 11.II.1943, 10.35 sati

ZAPOVIJEST

Svima partizanima, desetarima, vodnicama, komandirima, komandantima i politkomesarima.

Još uvijek traje ofanziva[2] krvavih okupatorskih bandi i njihovih slugu ustaša i četnika na našu oslobođenu teritoriju. Još uvijek ta banda koncentriše svoje snage oko našeg slobodnog teritorija sa ciljem da ga pregazi i da uništi našu najveću tekovinu, našu Narodno-oslobodilačku vojsku, da uništi najveću političku tekovinu naše Narodno-oslobodilačke borbe, naše Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije. Baš sad, u ovim momentima, treba da sve naše borbene jedi-

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 17/1, k. 1129.
[2] Riječ je o Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi.

nice daju i dadu sve od sebe da spriječe tu podmuklu namjeru neprijatelja našeg naroda.

Naša brigada također treba da dade sve svoje sile i da sa svoje strane zada neprijatelju što veći udarac.

Štab IV divizije riješio je da napadne neprijateljsko uporište Viroviticu, Špišić Bukovicu, Suhopolje i Lukač, a pred našu Brigadu stavio je u zadatak da likvidira neprijateljsko uporište Špišić Bukovicu i jedan dio neprijateljskog uporišta Virovitica.[3]

Zadatak koji se pred vas stavlja treba da se izvrši po planu i to:

PLAN ZA AKCIJU NA VIROVITICU I ŠPIŠIĆ BUKOVICU

I faza: Pripreme i pokret
II faza: Akcija i odbrana
III faza: Povlačenje

1. a) U neprijateljskom uporištu Virovitica, Špišić Bukovica nalaze se slijedeće neprijateljske snage i to: U Virovitici 250 konjanika domobrana, 50 bundaša i 100 raznih neprijateljskih naoružanih bandita[4] koji su smješteni u uporištima 1) 2) 3) 4) 5) 6) 7) 8) 9) 10) 11) 12) 13) 14)[5] koja se vide u priloženom planu. U Špišić Bukovici nalazi se 75 neprijateljskih vojnika i to žandara, ustaša i domobrana željezničke bojne, koji su smješteni na željezničkom mostu, u žandarmerijskoj stanici i općini.

b) Pol. komesar Brigade izvršiti će pismeno pol. pripremu a pol. komesari bataljona i četa usmene pripreme za akciju.

c) Intendant Brigade[6] spremiti će za drugove jedan obrok suhe hrane.

2. a.) Mjesto koncentracije je sadanje mjesto boravišta.

I bataljon

Krenuti će iz svoga mjesta boravka slijedećim pravcem i to putem k. 239 — Kinkovo i spušta se na šumsku prugu do k. 125, gdje prelazi glavnu prugu i pristupa likvidaciji neprijateljskog uporišta broj 4) i 13). Snage uporišta 4 jačine su 40 domobrana sa 4 puškomitraljeza, a snage uporišta broj 13: 6—10 domobrana sa 1 puškomitraljezom, koji su smješteni u bunkerima kao što je to po planu nacrtano.

II bataljon

Krenuti će iz mjesta boravka slijedećim pravcem i to: Gakovo (k. 241), Tromeđak (k. 236), Golo Brdo (k. 239), prelazi

---

[3], [4] i [5] Vidi dok. br. 36, 37, 42, 46 i 54.
[6] Ilija Drobnjak

glavnu prugu, dolazi do ceste i kreće se cestom Špišić Bukovica—Virovitica, dolazi do mjesta gdje se odvaja poljski put prema sjevernoj strani, zaobilazi ciglane, prelazi Odžin Potok kod k. 119 i pristupa likvidaciji neprijateljskog uporišta broj 1). Snage neprijateljskog uporišta broj 1 iznose 200 domobrana. Ovaj bataljon treba da sobom ponese 3 brvna duga 3 m radi prelaza preko potoka.

III bataljon

Krenuti će iz svoga mjesta boravka putem k. 241, Tromeđak (k. 236), spušta se na šumsku prugu presijeca glavnu prugu i spušta se prema k. 146 gdje pristupa likvidaciji svog zadatka, t.j. željeznički most, žandarmerijska stanica i općina.[7]

I i II bataljonu za izvršenje njihovih zadataka pridodaje se po jedan teški mitraljez sa kompletnom poslugom.

Štab brigade nalaziti će se na cesti Špišić Bukovica—Virovitica u prvim kućama Virovitice.

Načelnik[8] Štaba brigade nalaziti će se sa Štabom III bataljona.

Veza između štabova bataljona i Brigade održavati će se pomoću kurira. Izvještaje treba slati svakog sata Štabu Brigade a u vanrednim slučajevima slati i češće izvještaje.

Centar za evakuaciju ranjenika biti će za našu Brigadu Gakovo.

Štabovi bataljona će organizovati bataljonska previjališta, te ranjene drugove odmah upućivati u centar, t.j. u glavno brigadno previjalište koje se nalazi u Gakovu.

Referent saniteta[9] odrediti će svakom bataljonu potreban broj drugova i drugarica iz bolničarske čete, koji će se nalaziti u bataljonskim previjalištima i koji će ukazivati prve pomoći i evakuisati ih u glavno brigadno previjalište. Za osiguranje ranjenih drugova kod glavnog previjališta odrediti će komandant[10] I bataljona jedan vod sa dva puškomitraljeza, a jedan vod će odrediti za osiguranje Štaba brigade.

Vod koji će vršiti osiguranje ranjenih drugova taj će ih i sprovesti do bolnice.

Evakuaciju plijena izvršiti će intendant Brigade[11] uz pomoć intendanata bataljona, a po naređenju i uputstvima intendanta Divizije.[12] Svaka jedinica treba da obavijesti svoj nadležni štab čim likvidira neko uporište, kako bi se moglo

---

[7] Navedeni objekti su u Špišić Bukovici.
[8] Mihailo Mišćević
[9] Ekrem Maglajlić
[10] Dušan Kreča
[11] Ilija Drobnjak
[12] Đuro Terzić

odmah pristupiti evakuaciji plijena bez obzira na ostala uporišta koja još nisu likvidirana. Centar za evakuaciju plijena biti će Đakovac.

Zarobljenike evakuisati do Štaba brigade.

Početak napada u noći 11. na 12. o.m. u 24 časa.

Znaci za raspoznavanje za noć 11. na 12. su: *Tito — tenk*, a za dan 12 II. 1943: Poziv: Pušku sa obje ruke horizontalno iznad glave. Odziv: Desnom rukom izbaciti pušku u stranu, koju treba da drži vertikalno.

Povlačenje će se izvršiti prema pismenom naređenju Štaba brigade. U slučaju neke nepredviđene teške situacije znak za povlačenje dati će se bijelim raketama. Da ne bi došlo do zabuna mi ćemo ispaliti uzastopno 4 puta po 2 bijele rakete, odnosno rakete će ispaliti Štab divizije.

U slučaju da se pokret povlačenja vrši danju, treba obratiti mnogo veću pažnju na neprijateljsku avijaciju.

Pravac povlačenja: selo Zrinska. Da ne bi došlo do nesporazuma bataljoni će se smjestiti po slijedećem redu:

III bataljon smjestiti će se u selu Zrinska, i to u donjem dijelu sela, i odmah postaviti osiguranje prema Kovačici i V. Grđevcu.

II bataljon smjestiti će se u sredini sela Zrinske.

I bataljon smjestiti će se u gornjem dijelu sela Zrinske (Bubanj) i dati osiguranje prema V. Pisanici.

Štab brigade nalaziti će se u selu Zrinska.

NAPOMENA: III bataljon po likvidiranju svoga uporišta odmah će postaviti obezbjeđenje od Vukosavljevice.

Jedinice koje upadaju u mjesto po nailasku na benzin odmah će puniti boce koje moraju imati spremljene, a koje će služiti kao protivtenkovsko oružje. Jedinice su dužne održavati vezu između sebe i to: I bataljon na lijevom krilu sa II bataljonom naše Brigade, a na desnom krilu sa jednim bataljonom XII brigade. II bataljon će održavati vezu na lijevom krilu sa jednim bataljonom XVI brigade, a na desnom krilu sa I bataljonom naše Brigade. III bataljon će održavati vezu samo sa Štabom brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pol. komesar,
Krajačić Joco

Komandant u.z.,
Demonja Nikola

BR. 39

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE NOU BRIGADE OD 11 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ŠESTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O BORBI NA PODRUČJU BJELOPOLJA I O RASPOREDU JEDINICA[1]

ŠTAB
II UDARNE BRIGADE VI DIVIZIJE
N.O.V. HRVATSKE
11 februara 1943 g. u 18.15 h.

ŠTABU II SEKTORA[2] i
ŠTABU VI DIVIZIJE N.O.V. HRVATSKE

Dana 10 ov. m. tj. od 17 h. (od poslanog vam posljednjeg izvještaja)[3] stanje na ovom sektoru je slijedeće:

Neprijatelj koji je u toku jučerašnjeg dana vodio borbu sa snagama ove brigade sinoć, tj. 10 ov. m. oko 18 h., odbačen je i isti je zanoćio kod crkve u Debelom Brdu.

Danas, tj. 11.II. ov. g. oko 9 h. neprijatelj je krenuo sa mjesta gdje je zanoćio u pravcu Grabušića gdje su istog sačekale naše snage[4] — sigurno snage VI brigade i sa istim su vodile borbu oko 2.30—3 h. Rezultat te borbe nije nam poznat, a to zato što u toku cijelog vremena nismo mogli stupiti u vezu sa dijelovima VI brigade koji su vodili borbu. I pored više pokušaja da bi se veza uspostavila, ali se nije uspjelo. Pri tome ovaj štab donio je odluku da uputi 3 (tri) čete u pravcu neprijatelja sa zadatkom da istoga napadnu sa leđa, a dvije čete bataljona »Ognjen Prica« uputili smo pravcem Vrpila—Rudinci (kota 771) i Galovac (kota 928) s tim da napadnu neprijatelja sa boka ukoliko je neprijatelj produžio pravcem Korenice, a ukoliko nije prošao Bjelopolje onda te čete imaju u zadatku da jedna ostane na koti 928, dok četa sa kote 771 ima zaobići kotu 928 na kotu 713 i kotu Vučjak (898), tako da bi tukli neprijatelja kod samoga Grabušića i lijevih padina, tj. sjeveroistočnih padina Gradine (kote 743) i Rude Glave (846); ostale snage ovih dvaju bataljona, tj. jedna četa I bata-

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 20—2, k. 796.

[2] Vidi primjedbu br. 2 uz dok. br. 13.

[3] Vidi dok. br. 34.

[4] Šesta NOU brigada i Četrnaesta NO brigada. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste brigade Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 13 ožujka 1943 godine.

ljona nalazi se kod Krbavice. Ta četa iz sebe izbacila je jedan vod pravcem Kozjana i Čanka sa zadatkom da ispita tamošnje stanje, a jedan vod pravcem Pišaća i Sv.[5] Sela, također da ispita da li u Podlapači i Sv. Selu, Pišaću i Mekinjaru ima neprijateljskih snaga ili nema, dok jedan vod od te čete ostao je u Krbavici. Sa snagama koje su krenule pravcem Grabušića i Bjelopolja krenuo je po jedan član štaba ove brigade. Još nismo obaviješteni kakvo je stanje tamo, da li su naše snage došle u kontakt sa neprijateljem ili nisu i gdje i na kome mjestu zapravo sada se nalazi neprijatelj. Vodovi koji su upućeni pravcem Kozjana i Čanka kao i Sv. Sela Mekinjara i Pišaća nisu se povratili niti su nam još podnijeli izvještaj.

III bataljon »Mićo Radaković« nalazi se na položaju Pogledalo tj. sa manjim snagama, dok ostale snage drži u Homoljcu na odmoru.

IV bataljon ove brigade sa dvije čete drži položaje u Turjanskom prema Crnoj Vlasti i B.[6] Potoku, dok se jedna četa toga bataljona nalazi na položaju Čudin Klanac. Jedna desetina te čete nalazi se na Šijanovom klancu, s tim da u slučaju neprijateljskog prodora preko Homoljca ista zaposjedne položaje između Homoljačkog Polja i Trnovca i da brani Trnovac dok bi stigle naše druge snage.

III bataljon III odreda sa dvije čete nalazi se zajedno sa našim IV bataljonom u Turjanskom, dok se sa jednom četom nalazi u Kuzmanovači, a četa ima u zadatku da kontroliše put [Široka] Kula—Ljubovo, kao i put Perušić—Kuzmanovača. Ta četa nas je izvijestila da je u toku jučerašnjeg dana prošlo preko Ljubova 200 kola i od prilike sa 200 ustaša[7] koji su sprovodili ta kola. Kola kao i ustaše su prešli za Bunić. Iste je sačekala jedna desetina ove čete i na iste zapucala i ista se morala povući, tako da su neznatni gubici sa neprijateljske strane, a na našoj strani nije bilo gubitaka. Od velike važnosti je kontrolisanje saobraćaja Kula—Ljubovo, kao i Perušić—Kuzmanovača. Ta četa obama zadatcima ne može udovoljiti u dovoljnoj mjeri iz razloga što je mala četa i trebalo bi više snaga kada bi se potpuno osigurala oba pomenuta pravca. Mi nismo u stanju pojačati tamo snage kao što vidite. Naši su bataljoni strašno razvučeni i isti su manevrišući i vodeći besprekidnu borbu od početka ofanzive do danas iscrpljeni do krajnosti, a naročito I i II bataljon koji već duže vremena prebacuju se sad ovdje sad ondje tako da samo nespavanje i noćna napadanja uznemiravanje neprijatelja i osujećivanje njegovih

---

[5] Svračkova
[6] Babinom
[7] Iz sastava Trideset četvrte ustaške bojne.

namjera dovelo je i naša dva bataljona da su strašno se zamorili, tj. do strašne zamorenosti.

Moral kod boraca ove brigade je priličan, dok ishrana je u posljednje vrijeme dosta slaba zbog toga što je narod izbjegao i hranu zakopao itd.

Kotarski komitet K.P.H. za kotar Perušić javlja nam da se je iz sela Kuzmanovače i sela [Široke] Kule dobrovoljno javilo za oružje 53 druga od 18 do 45 god., tako da bi isti primili oružje i osigurali položaj Kuzmanovača—Kozjan. Ovi drugovi kao i K.K. mole štab brigade da se dade oružje ovim drugovima, izjavljuju da su dobri borci, samo treba im dati komandno osoblje kao i političko. Dok se ovaj dopis pisao, broj se prijavljenih drugova povećao na 80, za koje se traži oružje. Drugovi koji dolaze sa terena iz Perušića izvještavaju da su Talijani dobili naređenje da se povuku iz Krbavske doline. Pravac im je bio preko Bunića—Podlapače na Vrebac, a Korenički su imali zadatak da popale Krbavicu, Trnovac, Turjanski i Kozjan i Kuzmanovaču tako da odbace partizane dalje od pruge. Ponovo su dobili naređenje da se ne povlače, što smo vidjeli i sami donekle da je tačno. U Perušiću su ustaše mobilizirali bolesne, stare i slabe ljude. Glavni im je cilj poništiti partizane i poslije toga da svi moraju na Istočni front. 9. ov. m. pošlo je oko 50 ustaša iz Perušića prema Kuzmanovači i došli su do Kose. U Kosi su bili jedno vrijeme, ne možemo reći koliko, i iz iste su se vratili nazad u Perušić i sada se ponovno čuje da se spremaju za Kosinj, da tamo ima 500 partizana,[8] da u tom kraju također moraju poništiti partizane. Talijanima koji su desetoga ujutro u 8 h. očistili Bunić[9] došla je preko Ljubova municija u 3 kamiona i 50 kola, koja također nije sačekana iz razloga naprijed navedenih.

Mišljenja smo ukoliko neprijatelj nadire prema Farkašiću ili ma u kom pravcu prema vama, da ćemo moći staviti u pokret tri bataljona naše brigade u tom slučaju ako bi VI brigada mogla skoncentrisati svoje snage tako da bismo zajednički sa njome udarili na neprijatelja koji se tamo nalazi i istoga razbili na tome sektoru, a ukoliko bismo bez zajedničkog plana i bez bržeg razbijanja neprijatelja povukli bataljone u tom pravcu i zadržali se dulje vremena ne bi valjalo po ovaj položaj na kome se mi nalazimo. To govorimo za tri bataljona samo onda ako bi bataljoni izveli akciju i povratili se u svoje baze.

III bataljon XIV brigade nalazi se sa jednom četom u Končarevom Kraju a sa dvije čete u Uvalici. Taj bataljon uhvatio je sa nama vezu u toku današnjeg dana. Istome je

[8] U Kosinju tada nije bilo partizana.
[9] Vidi dok. br. 33.

dat zadatak da, ukoliko neprijatelj bude nadirao pravcem Korenica—B. Potok preko Homoljca i Brezovca, da se spusti na padine kota 1005 i 873 prema Brezovcu i da tuče neprijatelja bočno koji bi prolazio putem Homoljac — B. Potok.

Bez sumnje neprijatelj neće poštediti ovih sela ili se povlačio, tj. ili postigao svoj željeni cilj ili ga ne postigao. Naše snage mnogo su rasturane i zamorene i prema tome mi trebamo naše snage privući ubliže i istim omogućiti bar malo predaha. tako da bismo mogli poslije usuprot stati svakoj neprijateljskoj namjeri koja bude uperena protiv nas.

Veza između ovoga štaba i toga štaba slaba je, ne znamo uslijed kakvih razloga. Uputili smo dva kurira, dobre poznavaoce puta, i slobodnom kurirskom trasom, i isti se još nisu do sada vratili. Ne znamo da li ste ih zadržali vi ili su se sami zadržali.

Dnevne vijesti ne primamo redovno i na vrijeme. Dešava se da prije dobijamo vijesti ranijeg datuma a nakon dan dva starije vijesti a čak i nikako neke ne dobijamo, a iako je želja svih boraca kao i samih nas da se u buduće redovito šalju vijesti kao i sav materijal drugi.

U prvom izvještaju[10] tražili smo od toga štaba municije, jer vrlo malo sa istom raspolažemo, ali vi nam niste ništa odgovorili, da li ćete nam poslati ili ne. Javite nam odmah da li ćemo iste dobiti ili nećemo, ali nastojte svakako da nam je pošaljete.

Također nam pošaljite znake raspoznavanja jer ih nemamo ni za noćas.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:
Mile Uzelac

(M. P.[11])

P.S. IV bataljon, tj. one dvije čete iz Turjanskog noćas će uputiti jedan vod da zapuca na želj. stanicu Vrhovine, i na neprijateljsko utvrđenje na Panosu—kota 1074, a pri svom povratku na Crnu Vlast na četnike. Bunić i Debelo Brdo napušteno je od strane neprijatelja, tj. isti se tamo ne nalazi.

Mile Uzelac

---

[10] Vidi dok. br. 34.
[11] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 40

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 11 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA NA MAZINSKOJ PLANINI[1]

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.
HRVATSKE
Broj sl.
11-II-1943
u 22h

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. i P.O. HRVATSKE

Infiltracija[2] neprijatelja između IV i I bataljona[3] nije poprimila većih razmjera zbog brze intervencije naših snaga, protunapadom je bio odbačen tako, da nije niti dospio do fortifikacione linije.[4] Ova je infiltracija bila zapravo lijeva pobočnica čitave neprijateljske kolone, koja je vršila pokret cestom za Lapac. Na čelu smo imali dovoljno vremena da koncentrišemo IV Bataljon tako, da prvim kontaktom zadržimo neprijatelja i povratimo [ga]. Od artiljeriske vatre smo imali tri ranjena borca.

Neprijatelj je uspio samo da potisne naša prednja odjeljenja, i to u glavnom koristeći prisustvo avijacije, artiljerije i maglu, podiđe našim položajima. Prema procjeni neprijatelj je imao do 50 mrtvih i ranjenih. Uspjelo nam je izvući svega nekoliko ranaca.

Štab XVI Brigade nalazi se u Martin Brodu, a Štab VII Divizije nas obavještava da očekuje da naša I Brigada smijeni njihovu XVI. Jedan bataljon[5] I Brigade je u vezi sa pomenutim Štabom. Bataljoni IX Brigade su obaviješteni da se vrate.[6]

Vrlo je živ promet na pravcu Udbina—Lovinac. Na Udbini prema procjeni može biti do 1.000 Talijana i ustaša.[7] Po izja-

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 18—2, k. 796.

[2] Vidi dok. br. 89.

[3] Četvrti i Prvi bataljon Prve NOU brigade. Prvi bataljon držao je položaje na Mazinskoj Planini a Četvrti bataljon lijevo i desno od ceste Mazin — Gornji Lapac.

[4] Riječ je o položajima Prvog bataljona na Mazinskoj Planini.

[5] Treći. Ovaj bataljon bio je tada u Martin Brodu. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[6] Vidi dok. br. 31.

[7] i [10] Trideset prva i Trideset druga ustaška bojna i dijelovi Prvog pješ. puka divizije »Re«

vama ustaša namjera im je popaliti sva sela, jer da su naša uporišta.[8]

Danas su dvije čete »Pekiše Vuksana«[9] išle na zasjedu na cesti Jošane—Udbina i visoko u šumi su susrele jedan od bataljona VI Brigade koji im je tvrdio da je cesta obezbijeđena i da joj se ne može prići. Naše dvije čete su poslale patrole za ispitivanje koje su utvrdile da cesta nije obezbijeđena, te su se po tome pustile na samu cestu. Neprijatelj[10] je danas otpočeo paljenjem preostalih kuća po selu Komiću, spuštajući se sa Komićke previje.

Naše dvije čete u zasjedi kod Jošana ubile su 7 ustaša i otele 30 zarobljenih[11] goveda. U samom Jošanu nalaze se izvjesne snage Talijana.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Žigić[12]

Komandant:
Manola[13]

(M. P.[14])

---

[8] Sela oko Udbine: Gornja Ploča, Tušice, Kurjak, Srednja Gora, Kunić i druga, bila su već ranije nekoliko puta paljena od Talijana i ustaša, ali ih je narod ponovno podizao.

[9] Drugi bataljon Prve NOU brigade

[11] Ustaše su goveda opljačkale od naroda.

[12] Rade

[13] Srećko

[14] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 41

IZVOD IZ PREGLEDA BROJNOG STANJA I NAORUŽANJA JEDINICA DEVETE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 11 VELJAČE 1943 GODINE[1]

ŠTAB
IV OPERATIVNE ZONE
N.O.V. I P.O. HRVATSKE
Op. Br. 102
dne 11-II-1943 g.

Moli da se pojača
u oružju.

VRHOVNOM ŠTABU NOV i PO JUGOSLAVIJE

Dostavljamo Vam slijedeći izvod iz pregleda brojnog stanja i naoružanja naših brigada, koje ulaze u sastav novoformirane IX Dalmatinske NOU divizije,[2] s molbom da nam se dodijeli što više oružja, naročito teškog te da se divizija usposobi za izvršenje predstojećih joj zadataka:

III Dalmatinska brigada:

boraca	747	
pušaka raznih	550	
puškomitraljeza 7.9 mm	7	
puškomitraljeza talijan.	5	(vrlo malo municije)
mitraljeza 7.9 mm	2	
mitraljeza talijanskih	4	(bez municije)
bacača teških	1	(bez tablice gađanja)

IV Dalmatinska brigada:

boraca	822	
pušaka raznih	627	
puškomitraljeza 7.9 mm	4	
puškomitraljeza talijanskih	6	(sa malo municije)
mitraljeza 7.9 mm	4	
mitraljeza talijan.	1	(skoro bez municije)
bacača teških ili lakih	nema	
protivkol. top (za odbranu obale)	1	

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 15—2, k. 1491.

[2] Divizija je formirana u Imotskom 13 veljače 1943 god. U njen sastav ušle su: Treća, Četvrta i Peta dalmatinska NO brigada. Komandant divizije bio je Vicko Krstulović, politički komesar Ivica Kukoč, načelnik štaba Josip Škorpik.

V Dalmatinska brigada:

boraca	550	
pušaka raznih	405	
puškomitraljeza 7.9 mm	6	
puškomitralj. talijanskih	4	(sa malo municije)
mitraljeza 7.9 mm	3	
bacača teških	1	

Ukupno u IX Dalmatinskoj diviziji:

boraca	2119
pušaka	1582
puškomitraljeza 7.9 mm	17
puškomitraljeza talijanskih	15
mitraljeza 7.9 mm	9
mitraljeza talijanskih	5
bacača teških	2
topova protivkolskih	1

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik,
Škorpik

Komandant,
Vicko Krstulović

BR. 42

NAREĐENJE ŠTABA ČETVRTE ĐIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 12 VELJAČE 1943 GOD. POTČINJENIM JEDINICAMA DA NASTAVE BORBE ZA OSLOBOĐENJE VIROVITICE[1]

K—1[2]
NARODNO-OSLOBOD. VOJSKE
HRVATSKE
broj 197/I. 1943 5.30 sati
dne 12 februara 1943.

K—2, K—3, K—4[3] I MITRALJESKOJ ČETI NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE

Položaj

Opća situacija na položajima:

Prema dobivenim izvještajima situacija u Virovitici[4] je sljedeća:

Likvidirana su periferijska uporišta, a daje otpor kasarna i glavna stanica.

Situacija kod Suhopolja nepoznata. Izvještaji od XVI[5] nisu stigli.

Situacija u Špišić Bukovici nepoznata zbog nedostataka izvještaja.

Osvijetlivši situaciju sa svih strana, ovaj štab donio je odluku da se borba produži i tokom dana 12.II. o.g.

Raspored snaga biće sljedeći:

XII brigada:

a) Jedan bataljon da zaposjedne zgrade u gradu oko centra grada.

b) Jedan bataljon da se isturi prema Jasenašu. Dio snaga toga bataljona da zaposjedne kote 152 i 200. Zadatak toga bataljona jest da spriječi nadiranje neprijatelja od Grubišnog Polja i Đulavca[6] prema Virovitici. Tome bataljonu dodaje se jedan teški mitraljez.

---

[1] Dokumenat, bez potpisa, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 39—1, k. 907.

[2] i [3] Iz konspirativnih razloga, Štab Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske izdao je 8 veljače 1943 god., naređenje da se za Štab divizije i štabove brigada uvode sljedeći nazivi: Štab divizije: K—1, Štab Dvanaeste NOU brigade: K—2, Štab Šesnaeste NO brigade: K—3, i Štab Sedamnaeste NO brigade: K—4.

[4] Vidi dok. br. 36.

[5] Šesnaeste NO brigade

[6] Mokovićevo

c) Jedan bataljon, pojačan sa 1 teškim mitraljezom, treba da zaposjedne kotu 227, 247 i 207 sa zadatkom da sprečava nadiranje neprijatelja od Đulavca preko Trapinske. Na desnom krilu hvata vezu sa bataljonom pod b) a na lijevom krilu hvata vezu sa bataljonom pod d).

d) Jedan bataljon, pojačan sa 2 teška mitraljeza. zaposješće Dakino Brdo (kota 204, 216, 211) s tim da dio snaga ostavi u Suhopolju. Zadatak toga bataljona jest da sprečava nadiranje neprijatelja od Daruvara i Đulavca. Dok ne dođe u kontakt s neprijateljem treba stalno da ruši prugu i cestu Daruvar—Suhopolje u tjesnacu ispod Dakina Brda i Latičkog Groblja. Isto tako da ruši prugu Virovitica—Slatina.

XVI brigada:

a) Jedan bataljon da ostane u glavnoj stanici u Virovitici s tim da preko dana zaposjedne okolne zgrade i da likvidira uporište u stanici.

b) Jedan bataljon, pojačan s jednim teškim mitraljezom, da se uputi iz Suhopolja prema Cabuni i zaposjedne kote 198, 215 sa zadatkom da sprečava nadiranje neprijatelja od Podr. Slatine.

Sve dok ne dođe u kontakt s neprijateljem treba da ruši prugu i cestu. Patrolom uhvatiti vezu sa bataljonom XII brigade na Dakinom Brdu.

c) Jedan bataljon ostaje i dalje prema Mađarskoj sa istim zadatkom koji mu je dan u zapovjedi.[7]

XVII bragada:

a) Jedan bataljon ostaje i dalje kod kasarne, zaposjeda zgrade u toj ulici i likvidira to uporište.

b) Jedan bataljon, pojačan sa 1 teškim mitraljezom. postavlja zasjedu prema Bjelovaru na pruzi i cesti kod Špišić Bukovice.

c) Jedan bataljon postavlja zasjedu jednim svojim dijelom prema Grubišnom Polju (kota 168, 241) s tim da šalje patrole u Gakovo i Veliku Peratovicu. Drugim svojim dijelom pojačava zasjedu prema Bjelovaru.

Mitraljeska četa:

Raspored mitraljeskih odjeljenja ostaje onakav kako je dan u zapovjedi ovoga štaba. Ova dva mitraljeska odjeljenja koja je XII brigada ostavila u svojoj rezervi a koji se sada nalaze kod Rezovačkih Krčevina na putu Jasenaš—Virovitica, treba da uhvate vezu sa bataljonom b) c) i d) XII brigade i da se upute na položaj kako je to gore navedeno.

---

[7] Vidi dok. br. 36.

Štab divizije ostaje i dalje kako je u zapovjedi navedeno.

Intendant[8] XII brigade da organizira evakuaciju plijena iz Virovitice uz pomoć ekonoma bataljona i svih raspoloživih sredstava i snaga u samom gradu.

Intendanti brigada uz pomoć bataljonskih ekonoma treba da pod svaku cijenu organiziraju ishranu svih jedinica, kako u Virovitici tako i na zasjedama. Hranu pripremiti u selu uz pomoć civila, da je donesu na položaje.

Sve ostalo, kao evakuacija ranjenika, plijena, te pravac povlačenja jedinica, ostaje kako je predviđeno u zapovjedi.

Politički komesari u toku dana da obilaze svoje jedinice i da objasne politički značaj zadržavanja naših snaga u jednom velikom sreskom mjestu, Virovitici.

Zasjede pod svaku cijenu moraju zadržati neprijatelja.

Štab XVI brigade da šalje izvještaje onako kako je to naređeno. Ostali štabovi da šalju i dalje redovite izvještaje. Naročito je važno slati vanredne izvještaje u slučaju izvanrednih prilika.

U slučaju nadolaska neprijateljske avijacije zadržati najveću hladnokrvnost.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar: Komandant:

[8] Dušan Ostojić

BR. 43

IZVJEŠTAJ ŠTABA PETE NO BRIGADE OD 12 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA NA PODRUČJU KORDUNA I LIKE OD 19 SIJEČNJA DO 12 VELJAČE[1]

ŠTAB
V UDARNE BRIGADE VIII DIVIZIJE
12.II.1943 god.

Izvještaj o operacijama.—

ŠTABU VIII DIVIZIJE

U namjeri da pregazi oslobođeni teritorij, neprijatelj je u Karlovcu skoncentrisao veće snage i krenuo s njima na oslobođeni dio Korduna.—[2]

O ofanzivnim namjerama neprijatelja nije se ništa znalo sve dok neprijatelj nije krenuo na oslobođeni teritorij[3].—

19.I.o.g. došao je neprijatelj u Skakavac, Trebinju i Vukmanić.[4]

20.I.o.g. ujutro u 8 sati po naređenju Štaba divizije Brigada[5] ie krenula iz Vojnićkog Grabovca prema neprijatelju i zauzela sljedeće položaje: III bataljon Krivokuće i Manjerovića I bataljon Klipino Brdo i Zjaču, II bataljon Mandić Selo i IV bataljon Okić.—

Neprijateljska kolona[6] koja je došla u Skakavac krenula je prugom preko Utinje prema Vojnić kolodvoru[7] i uspjela, nakon završene borbe koju je vodila druga neprijateljska kolona[8] u Mandić Selu s II bataljonom, da se bez borbe, neaktivnošću našeg I i III bataljona, provuče prema Vojnić kolodvoru.—

Druga neprijateljska kolona, koja se kretala iz Vukmanića uz Gradnicu prema Mandić Selu, sukobila se s našim II bataljonom ispred Mandić Sela. Nakon borbe koja je trajala

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/2, k. 831.

[2] Vidi dok. br. 90.

[3] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 40 i 64.

[4] Vidi dok. br. 90.

[5] Osme divizije NOV i PO Hrvatske

[6], [8] i [9] Djelovi zapadne grupe njemačke SS divizije »Prinz Eugen«. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 168.

[7] Železnička stanica Vojnić

6 sati neprijatelj je uspio da uđe u prve kuće Mandić Sela (u Devčiće).—

Treću kolonu,[9] koja se kretala preko Babine Gore i izbila u Cvijanoviće i Okić, dočekao je naš IV bataljon i stupio s njom u borbu.[10] Bataljon je uspio da zadrži neprijatelja u njegovom napredovanju nanijevši mu neznatne gubitke.—

2. Ratni plijen: u ovim borbama zaplijenjeno je 6 karabina, 2 pištolja i 2 šmajsera, te svučeno 7 fašista.—

3. Gubici neprijatelja: Neprijatelj je imao oko 30 mrtvih i više ranjenih.—

4. Sopstveni gubici: Mi smo imali 2 mrtva i 7 ranjenih.—

5. Utrošak municije: Utrošeno je 2.800 metaka.—

Kako je neprijatelj prodro prema Vojnić kolodvoru, Štab divizije je naredio[11] da se Brigada povuče prema Vojniću. Uslijed brzog napredovanja neprijatelja I i III bataljon nisu iste večeri došli u sastav Brigade.— II i IV bataljon povukli su se prema Vojniću.—

21.I.o.g. II bataljon trebao je postaviti neprijatelju zasjedu u Vojišnici, a IV zauzeti položaje oko Kolarića. Međutim dok su bataljoni stigli u Vojnić, stigla je neprimjetno i neprijateljska kolona od Vojnić kolodvora u Vojnić. Svojom brzinom neprijatelj je iznenadio naše snage tako da su komora II bataljona i jedan mitraljez pali neprijatelju u ruke.[12]—

II bataljon povukao se iznad Kolarića prema Ledeniku i zauzeo položaje ispod Debele Kose, iznad ceste prema Kuplenskom. IV bataljon zauzeo je položaj u Radulović Poljani i Vratniku i kontrolisao cestu Vojnićki Grabovac—Vojnić.—

Istog dana prije podne došao je u sastav Brigade III bataljon koji se samostalno prebacivao iz Krivokuća preko Vojnić kolodvora, Vojišnice i Petrove Gore. Bataljon je zauzeo položaj u Kuplenskom, na Čukuru i na Napijalskom Brdu.

Kasnije je stigao i I bataljon koji se također samostalno prebacivao iz Klipina Brda preko Vojnić kolodvora, Vojišnice i Petrove Gore na Prisjeku i po naređenju Štaba divizije potpao pod njenu komandu.—

Neprijatelj je prodro do Krnjaka, Rijeke, Vojnićkog Grabovca i Vojnića.

22.I.o.g. bataljoni su ostali na istim položajima[13]. Toga dana neprijatelj nije kretao cestom Vojnić—Kuplensko, nego cestom Grabovac—Vojnić. IV bataljon napao je neprijatelja[14] kad se htio probiti od Grabovca prema Vojniću.

Neprijatelj je imao oko 10 mrtvih.

Mi smo imali 1 mrtvog i 2 ranjena.

Po naređenju Štaba divizije, uslijed prodora neprijatelja prema Gornjem Budačkom, naše snage povukle su se prema

[10] do [14] Vidi dok. br. 90.

Šljivnjaku i zanoćile: II bataljon u Grobniku, III bataljon u Ponorcu, IV bataljon u Mračaju, a I bataljon, pod komandom operativnog oficira[15] Divizije, oko Veljuna, u Vođević Brdu.

23.I.o.g. po naređenju[16] Štaba divizije, ujutro u 4 sata krenula je Brigada na nove položaje i to: III bataljon u Dunjak, II bataljon u Klokoč, I bataljon u Kestenovac i IV bataljon u Glinice.

Toga dana predveče krenuo je neprijatelj[17] iz Vojnića prema Miholjskom. III bataljon postavio je neprijatelju zasjedu kod Dunjaka i napao ga. Nakon prvog plotuna izvršen je juriš na neprijatelja.—

2. Ratni plijen: Zaplijenjeno je 7 karabina, 1 mitraljez model 1940, jedan puškomitraljez »Brno«, 4 šmajsera i 3.000 metaka.—

3. Gubici neprijatelja: Ubijeno je 30 fašista.—

4. Sopstveni gubici: Mi smo imali 1 mrtvog i 1 lakše ranjenog.—

5. Utrošak municije: Utrošeno je 523 metka.—

24.I.o.g. Brigada je zauzela nove položaje s desne obale rijeke Gline i to: IV bataljon branio prelaz preko Vergaševa mosta, II bataljon preko Madžareva mosta, III bataljon zapo-sjeo Otmić i I bataljon lijevo od njega prema Bandinom mostu.—

Neprijatelj se spustio iz Selakove Poljane preko Krstinje u Široku Rijeku i napucao na snage IV bataljona koje su se nalazile iznad Vergaševa mosta. Radi toga što je neprijatelj nastupao sa manjim snagama, a k tomu most je bio srušen i Glina se razlila uslijed kiše, pa neprijatelj nije uporno nadirao prema mostu.—

Gubitaka nije bilo ni na jednoj strani.—

Utrošeno je 170 metaka.—

Po naređenju[18] Štaba divizije Brigada je krenula prema Cetingradu i Kladuši i uhvatila vezu sa VII divizijom pod čiju je komandu potpala.—

Bataljoni su zanoćili i to: III i IV bataljon u Kladuši, a I i II u Cetingradu.—

25.I.o.g. po naređenju Vrhovnog štaba Jugoslavije krenula je Brigada prema Tržcu i Šturliću.[19]—

I i II bataljon krenuli su iz Cetingrada preko Podcetina, Komesarca, Šturlića i smjestili se u Tržac. III i IV bataljon

---

[15] Jovo Lončar
[16] Vidi dok. br. 90.
[17] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 178.
[18] Vidi dok. br. 90 i tom V, knj. 11, dok. br. 84.
[19] Vidi dok. br. 90.

krenuli su iz Velike Kladuše preko Vidovske i Johovice i smjestili se u Šturliću.

Uveče istoga dana u 22 časa, po naređenju Štaba VII divizije I i II bataljon povratili su se u Šturlić i Johovicu radi toga što je u Tržac došla VII brigada.—

26.I.o.g. Brigada je ostala na istim položajima: II bataljon u Johovici kontrolišući pravce od Cetingrada IV bataljon u Šturliću kontrolišući most na Korani kod Zrilića III bataljon u Šturlićkoj Platnici i I bataljon u Šturliću.—

Neprijatelj[20] je stigao u Furjan.—

Jedan vod XV brigade rušio je Zrilića most i neprijatelj je napucao na njega i vod je došao u sastav naše Brigade.—

27.I.o.g. Brigada je ostala na istim položajima.—

Neprijatelj[21] je došao u Cetingrad, Furjan i iz Slunja krenuo prema Rakovici.—

VII i VIII brigada trebale su napasti neprijatelja oko Rakovice, a po naređenju VII divizije naša Brigada trebala je njima štititi bok i povlačenje, te je Brigada zauzela sljedeći položaj: IV bataljon branio je prelaz preko Zrilića mosta kod Šturlića, II bataljon zauzeo je položaj oko mosta u Tržačkoj Rašteli, III bataljon u Koranskom Lugu i I bataljon u Mašvini.—

I i III bataljon idući na položaj išli su nevojnički, tako da je I bataljon naišao pred samog neprijatelja[22] kod crkve u Mašvini u koloni. Neprijatelj je otvorio na njega vatru iz bacača i mitraljeza. Također i III bataljon naišao je na neprijatelja.—

IV bataljon imao je borbu s neprijateljem koji je prešao preko Zrilića mosta i s neprijateljskom konjicom[23] iz Cetingrada u Šturliću.—

Neprijatelj je imao 10 mrtvih i ranjenih.—

Mi smo imali jednog mrtvog i 8 ranjenih.—

Utrošeno je 350 metaka, a izgubljen jedan puškomitraljez.—

Neprijatelj je došao u Šturlić i prodro kroz Rakovicu u Drežnik[24] i Vaganac.—

28.I.o.g. nakon povlačenja VII i VIII brigade, po naređenju VII divizije povukla se i naša Brigada preko mosta u Tržačkoj Rašteli, koji je nakon povlačenja Brigade dignut u vazduh.—

Brigada se povukla prema Vrsti. I i II bataljon smjestili su se u Vrsti, III u Gati i IV bataljon u Bisovcu.—

---

[20], [21], [22] i [23] Vidi tom IV, knj. 9 ,dok. br. 234, 236 i 237.

[24] Drežnik Grad

Neprijatelj[25] je prodro iz Vaganca u Izačić Grad te iznenadio VIII brigadu koja se povukla prema Uni. Na taj način naša Brigada je ostala pozadi i dobila zadatak da štiti prelaženje VII i VIII brigade preko Une.—

Neprijatelj je napredovao prema Vrsti u nekoliko pravaca i bez borbe ušao u Vrstu.—

Naša Brigada povukla se prema Uni i kod Pokoja prebacila se preko Une.[26]—

29.I.o.g. do 3 sata ujutro prebacila se Brigada preko Une i krenula prema Ripču. III bataljon smjestio se u selu Ribić, I i II bataljon u Pritoci i IV bataljon u Račiću. Toga dana Brigada se odmarala.—

U 18 časova naređeno je[27] da se Brigada prebaci preko Une i da se ponovo stavi pod komandu svoje divizije.—

III i IV bataljon prebacili su se do pola noći i smjestili se: IV bataljon u Skočaju, a III bataljon u Lohovu.—

30.I.o.g. I i II bataljon prebacili su se preko Une i smjestili se: I bataljon u Dobrenici, a II bataljon u Lohovu.—

II bataljon kontrolisao je put uz Unu prema Golubiću, I bataljon zaposjeo je Lohovska Brda i kontrolisao pravce prema Dobrenici i Sokolcu, III bataljon smjestio se u Lohovu, a IV u Skočaju i kontrolisao pravce prema Zavalju.—

U Skočaju je uhvaćena veza sa XV brigadom,[28] a ujedno i sa Štabom divizije, gdje smo se stavili ponovo pod njenu komandu.—

Neprijatelj[29] je došao u Bihać, Golubić i Zavalje.—

Kako je položaj koga je držala ova Brigada bio velik. to je Štab divizije naredio da se Brigada povuče na nove položaje.—

31.I.o.g. Brigada je zauzela sljedeće položaje: III bataljon Gradinu (kota 505), Drenovaču (kota 579), I bataljon Željeznu Glavu, Hrastik i Vršak, II bataljon Miletin Vrh, IV bataljon u Užljebiću i Capaćuši na odmoru.— Neprijatelj se nije dalje kretao.— Jedinice su upućivale patrole u pravcu neprijatelja.—

1, 2, 3, 4 i 5.II.o.g. Brigada se nalazila na istim položajima, s tim što je bataljon koji se nalazio na odmoru u selu Capaćuši i Užljebiću zaposjeo polcžaj u Užljebiću (kota 532) i kontrolisao lijevu obalu Une.—

---

[25] Dijelovi zapadne kolone njemačke SS divizije »Prinz Eugen«.

[26] Na desnu obalu Une prebacile su se tada, 28/29 siječnja, i jedinice Sedme divizije (Sedma i Osma NO brigada). Prebacivanje je izvršeno skelom.

[27] Naređenje je izdao Vrhovni štab NOV i PO Jugoslavije.

[28] Riječ je o Petnaestoj NO brigadi Osme divizije NOV i PO Hrvatske.

[29] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 215 i tom IV, knj. 9, dok. br. 239.

Neprijatelj[30] se kretao cestom Bihać—Bosanski Petrovac, a desna njegova osiguranja kretala su se desnom obalom rijeke Une.—

Cestom Bihać—Lapac neprijatelj se nije kretao. Naše jedinice upućivale su patrole u pravcu neprijatelja.—

6.II.o.g. u 9.30 časova napala je I pukovnija, sastavljena od Njemaca i legionara, na položaje koje je držala ova Brigada. Pukovniji je bilo pridodano 5 tenkova.—

Neprijatelj je nastupao od Lohova uz Unu, u streljačkom stroju između ceste i Une, u koloni cestom i s desne strane ceste, preko Bukovca i Lisine, prema Vršku.—

Sa glavnim snagama neprijatelj je napadao na Drenovaču,[31] do koje su došla i dva tenka.—

U momentu kad je neprijatelj izbijao na Drenovaču i kad su se naše snage uslijed jake neprijateljske vatre morale povući sa Drenovače, izvršio je I bataljon juriš sa Hrastika na neprijateljski bok. Iznenađen ovim krasnim manevrom sa naše strane, neprijatelj je počeo bježati natrag. Konjovodci su ostavili konje, posluga bacače, a zastavnik zastavu i sve je počelo bježati glavom bez obzira. Ali kako su neprijateljski tenkovi krstarili cestom i branili prilaz napuštenom oružju, plijen se nije mogao pokupiti.—

Ostatak neprijateljskih snaga koji se nije povukao, t.j. oni prednji djelovi koji su izbili na Drenovaču i jedan dio koji se nalazio uz štab, prikupio se je i radi slabog pritiska sa naše strane uspio da uz zaštitu tenkova pokupi napuštena oruđa i da se povuče prema Skočaju. Desna neprijateljska pobočnica sukobila se sa našim snagama koje su držale Vršak. Neprijatelj je pokušavao nekoliko puta zauzeti Vršak ali su mu svi pokušaji bili uzaludni i uz velike žrtve neprijatelj je odbačen na polazne položaje. Neprijatelj je pobjegao prema Bihaću, ostavivši iza sebe jedan tenk i nekoliko mrtvih.—

2. Ratni plijen: Zaplijenjen je jedan puškomitraljez, jedan šmajser, onesposobljen jedan tenk od 13 tona, u kome se nalazio top 37 mm, radio-stanica, 80 granata za top, 1500 metaka probojnih od 8 mm, te svučeno 5 fašista.—

3. Gubici neprijatelja: Neprijatelj je imao 100 — 150 mrtvih i ranjenih.—

4. Sopstveni gubici: Mi smo imali 14 mrtvih i 45 ranjenih.—

5. Utrošeno je 6.186 metaka.—

---

[30] Dijelovi njemačke SS divizije »Prinz Eugen«. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 239.

[31] Vidi dok. br. 24, 25 i 90.

7.II.o.g. bataljoni su ostali na istim položajima, jedino III bataljon, koji se nalazio na Drenovači, povučen je u rezervu, a na njegovo mjesto došao je jedan bataljon iz XV brigade. Ovoga dana neprijatelj se nije nikuda kretao.—

8, 9 i 10.II.o.g. bataljoni su ostali na istim položajima. Upućivane su patrole prema Golubiću, Sokolcu, Dobrenici, Skočaju i Međudražju.—

Ovih dana neprijatelj nije vršio nikakovih pokreta na ovom sektoru.—

U toku ove neprijateljske ofanzive zaplijenjeno je 13 karabina, 2 puškomitraljeza, jedan mitraljez. 7 šmajsera, 2 pištolja, jedan top 37 mm sa 80 granata, radio-stanica, 4.500 metaka i uništen jedan tenk, te svučeno 12 fašista.—

Neprijatelj je imao 220 mrtvih i ranjenih.—

Mi smo imali 18 mrtvih i 61 ranjenog.—

Utrošeno je 10.029 metaka, a izgubljen jedan puškomitraljez i jedan mitraljez.—

Kritički osvrt: Naše jedinice ni naše starješine nisu imale iskustva u vođenju borbe kakvu je neprijatelj primjenio u ovoj ofanzivi. Tako neprijateljsko kretanje bez pucanja, probijanje neprijateljskih kolona mimo naših položaja i prodiranje u pozadinu. Kretanje neprijatelja uvalama i jarugama, nastojanje neprijatelja da nas tuče uvijek s boka te da nas odsječe upornost neprijatelja pri napadu, neprijateljska vojnička izvježbanost, moderno neprijateljsko naoružanje, uslijed dejstva avijacije i teškog oruđa, bio je novi način borbe na koji mi nismo bili naučili i koji nam je onemogućavao da zadamo neprijatelju više udaraca. Zbog ovakvog načina borbe, greške kojih se naše jedinice nisu bile riješile, kao veza između susjednih jedinica, veza sa višim štabom, budnost na položaju, kontrolisanje svih uvala na terenima, uzimanje više dubinskog rasporeda, određivanje jednog dijela snaga u rezervu, neukopavanje na položaju, držanje jedinica u rukama, pridržavanje datih uputstava, procjenjivanje situacije, donošenje brzih odluka, prije ove ofanzive, došle su u ovoj ofanzivi do jačeg izražaja, tako da u čitavom toku ove ofanzive mi smo se sretali sa greškama gore navedenim. Ipak zadnje borbe pokazuju nam da su naše starješine privikle na ovaj način borbe i da su jedan dio gore navedenih grešaka likvidirale, a jedan dio ublažile, t.j. greške se ne pojavljuju u onakovom obliku kako je to bilo u početku.—

Borci u toku ove ofanzive pokazali su da mogu da izdurаju bez prigovora nadčovječanske napore tako, da se dešavalo da smo neprekidno dva dana i dvije noći bili u pokretu bez hrane po kiši i gadnom vremenu iako slabo odjeveni i obuveni.—

U ovom vremenu ishrana je bila znatno otežana radi toga što je komora pala u ruke neprijatelju u Vojniću. Radi toga je ishrana vršena po selima preko N.O.O.[32] (Stanovništvo se neprijateljski odnosilo prema partizanima ... u Cvitoviću seljaci razoružali jednu drugaricu, u Cetingradu su pobjegli od kuća samo da ne kuhaju hranu za partizane, u Šturliću su pucali za partizanima kada su se povlačili.—)

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:
M[33] Šumonja

BR. 44

IZVJEŠTAJ ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« OD 12 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA DRAGANIĆE[1]

ŠTAB XIII PROLETERSKE UDARNE
BRIGADE »RADE KONČAR«
br. 151
dne 12/II 1943 g.

Operativni izvještaj broj 10.—

ŠTABU 1 KORPUSA HRVATSKE.—
ŠTABU II OPERATIVNE ZONE.—
OPERATIVNOM ŠTABU HRVATSKIH I SLOVENSKIH BRIGADA.—

Brigada je napadala neprijateljsku posadu u selu Draganići,[2] sa jugozapadne strane.

III proleterski bataljon napadao je preko sela Jazvaci, Vrbanci i Budrovci, i kotu 230 kod crkve sv. Jurja. Po nalaženju istog bataljona, dobiveni su podaci da se nalazi kod crkve sv.

[32] narodnooslobodilačkih odbora
[33] Miloš

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 31/3, k. 721.
[2] Vidi dok. br. 29.

Jurja II satnija IX novačke bojne. Po dobivenim podatcima bataljon je otpočeo sa napadom sa dvije čete i neprijatelja sa prvim naletom naših boraca satjerao sa groblja i od crkve iz njihovih rovova, u popov stan. I stan se je odmah blokirao. Jedna četa izbačena na osiguranje od Draganića u selo Jazvaci. Zgrada je bila dosta nezgodna za prilaz i bila je na jednom spratu, tako da se cijelu noć vodila borba. Borci istog bataljona pokušavali su 3—4 puta jurišati ali nije uspjelo, tako da je došao i dan. Kada se je počelo svanjivati izdato je naređenje od Štaba brigade da se čete tog bataljona povuku na bolji dominirajući položaj sa koga su držale blokadu same zgrade i neprijatelju onemogućivale bijeg iz same zgrade.

Blokada je držata od 9.II. od 22 časa do 10.II. do 14 časova. Izdato je naređenje od Štaba brigade da se izvrše pripreme bataljona za napad. Po tome je i Štab bataljona postupio, izvršio pripremu i počeo u 14.30 sati sa stezanjem obruča oko zgrade. Neprijatelj, vidjevši da će biti ponovno napadnut i po danu, pružio je žestok otpor ali mu nije uspjelo odbiti peti napad našeg III proleterskog bataljona. Naši borci sa malim bacačem ubacili su dvije mine kroz prozor u sobu gdje se je nalazio zapovjednik satnije, koga su iste mine ranile, i čim je bio ranjen odmah se je čula iz kuće vika: »drugovi, ne pucajte, predajemo se«, i domobrani su odmah na gomile počeli izlaziti iz zgrade i produžavati u stroju prema Štabu brigade. U to vrijeme njihove predaje došla su dva aviona koji su kružili iznad zgrade, a u isto vrijeme neprijatelj u većim snagama počeo da juriša na zgradu, da spriječi evakuaciju plijena. Jedna četa istog bataljona koja je bila na osiguranju, otvorila je žestoku vatru na neprijatelja i odbacila ga natrag u Draganiće, a čete koje su evakuisale plijen požurile su sa evakuacijom tako da nije ništa od plijena ostalo. U isto vrijeme neprijatelj[3] od zapadne strane, od sela Zorkovac, nailazio je u streljačkom stroju da dođe u pomoć opkoljenim i odbijenim. Tom prilikom zarobljen je 81 domobran, među kojima su bila dva oficira.

Zaplijenjeno je 7 puškomitraljeza, 4 šmajsera i oko 70 karabina i mnogo ratne spreme, koju nije bilo moguće prebrojati odmah. Zaplijenjena su dva konja sa kolima i priborom.

II proleterski bataljon napadao je neprijatelja kroz sela Goljak, Mrzljak i Darići, i naišao na neprijatelja u selu Darići, na 1 satniju IX novačke bojne, koja je pružila otpor kod crkve u Budrovcima. Tom prilikom zarobljena su 63 domobrana, među kojima su bili jedan oficir i jedan vojni ljekar. Zaplijenjeno je: 4 puškomitraljeza, 50 karabina i 1 poljska bolnica i mnogo ostalog ratnog materijala, i 1 šmajser, 12 konja.

---

[3] Iz sastava Devete novačke bojne

I proleterski bataljon sa dvije čete bio je u rezervi kod Štaba brigade i evakuisao plijen i zarobljenike, a sa jednom četom bio je u rezervi kod Operativnog štaba.

Gubici neprijatelja: 1 mrtav i 3—4 ranjena.

Gubici na našoj strani: III proleterski bataljon 5 lakše ranjenih, II proleterski bataljon ništa ranjenih, I proleterski bataljon jedan lakše ranjen, od kojih će se dostavati lista ranjenih.

U ovoj akciji naročito se istakao sekretar 1 čete III proleterskog bataljona drug Nikoliš Stevan,[4] koji je uzeo bacač od nišandžije i privukao se uza samu zgradu i bacio dvije bombe iz bacača u sobu.

Akcija nije izvedena po planu. Oba bataljona zakasnili su. III bataljon napravio je grešku što je jednim vodom u nastupanju ispitivao da li se nalazi neprijatelj kod crkve sv. Jurja iako se predpostavljalo da je tamo neprijatelj, a izviđanjem voda neprijatelj je otkrio prisustvo naših snaga. Da je bataljon sa svim snagama nastupao kao što je to bilo predviđeno u zapovijesti, sigurno bi neprijatelja bili iznenadili. Kad je neprijatelj uspio pobjeći sa groblja i okolnih zgrada gdje su mu se nalazile predstraže. Štab bataljona nije odlučno i brzo pristupio likvidaciji neprijatelja u popovom stanu. Zgrada je bila neutvrđena, bez žice i zazidanih prozora i vrata; veliki prozori kroz koje se moglo uspješno ubacivati bombe i blizina zgrada koje su se mogle upotrijebiti kao jurišni položaj.

II proleterski bataljon bio je prodorniji i brži, ali se je i kod njega osjetio nedostatak u čišćenju i gonjenju neprijatelja u mjestu. Često su se puta borci zadržavali u kućama na sporednijim stvarima, dozvoljavajući da neprijatelj bježi ili se sakriva. Veza između Štaba brigade i III proleterskog bataljona bila je stalna, dok je sa II bataljonom preko noći bila slaba. Veza Štaba brigade sa Operativnim štabom za vrijeme noći slaba, a razlog tome što kuriri ne poznaju puteve. Preko dana veza je bila normalna. Veza sa Cankarjevom brigadom dobra dok se sa Brigadom Ivana Tomšiča nije za vrijeme borbe uopće uspostavila.

U ovoj akciji naši su borci pokazali visoku svijest i disciplinovanost. Za sve vrijeme dok su bili na položajima, iako neprospavane noći, gladni, nije bio ni jedan slučaj negodovanja. Oni su u akciji u pitanju plijena pokazali veliku disciplinovanost i visoku svijest kod podjele plijena. Sve stvari koje su borci uzeli—činjeno je po odobrenju, nije bio ni jedan slučaj samovoljnosti, čak su se i cigarete slale u ratnom plijenu. Moral

[4] Poginuo kod Mrkonjić Grada 1944 god. u borbi protiv Nijemaca, kao politički komesar bataljona Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«.

OPERATIVNI IZVJEŠTAJ.-Broj 10.- ŠTABU 1 KORPUSA HRVATSKE.-
ŠTABU II.OPERATIVNE ZONE.-
OPERATIVNOM ŠTABU HRVATSKIH I SLOVENSKIH BRIGADA.-

Brigada je napadala neprijatelja poslije u 05-lu Draganići, u jugozapadne strane.

III.proleterski bataljon napadao je preko sela Jazvaci, Vrbanci i Budrovci, i kotu 220 kod crkve sv.Jurja. Po nailaženju istog bataljona, dobivenu su podatci da se neki neprijatelj nalazi kod crkve sv.Jurja II, satnija I.hrvatske bojne. Po dobivenim podatcima bataljon je otpočeo sa napadom sa dvije čete i neprijatelja se prvim naletom naših boraca sasjekao na groblju i od crkve i njihovih rovova u popov stan. I stan se je odmah blokiralo. Jedna četa izbačena na osiguranje od Draganića u selo Jazvaci. Zgrada je bila dosta nezgodna za prilaz i bilo je na jednom ugratu, tako da se cijelu noć vodile borbe. Borci istog bataljona pokušavali su 3-4 puta juriščati ali nije uspjelo, tako da je došao i dan. Kako se je počelo svanjivati zadatak je neprijatelja od štaba Brigade da se čete tog bataljona povuku nekuda na bolji dominirajući položaj u kojem su držali blokadu same zgrade i neprijatelju onemogućivale bijeg iz same zgrade.

Blokada je držata od 9.II.od 22 časova do 10.II.do 14 časova. Zadatak je naređenje od štaba Brigade da se pripreme bataljoni izvrše na napad. Po tome je i štab bataljona postupio izvršio pripremu i podeo u 14.30 sati na otemanjem zbrda oko zgrade. Neprijatelj vidjevši se da će biti ponovno napadnut i po danu pružio je žestok otpor ali mu nije uspjelo odbiti peti napad naših III.Proleterskog bataljona. Za borci su bacili bacačem ubacili su dve mine u sobu kroz prozor gdje se je nalazio neprijatelj satnije koga je ista mina ranila, i čim je bio ranjen odmah se je čulo iz kuće vika "Drugovi ne pucajte predajemo se", i dosadašnji su odmah sa svojih položaja ustali iz zgrade i produljivati u stroju prema štabu Brigade. I to vreme njihove predaje došli su dva avijona koji su krubili iznad zgrade a u isto vreme, neprijatelj u vedrom raspoloženju da juriša na zgradu i da spredi evakuaciju plijena. Jedna četa istog bataljona iz koje je bila na osiguranju otvorile je žestoku vatru na neprijatelja, i odbacile ga natrag u Draganić, a čete koje su evakuisale plijen pošurile su sa evakuacijom tako da nije ništa od plijena ostalo. U isto vreme neprijatelj od zapadne strane od sela Borkovac nailazio je u streljačkom stroju da dođe u pomoć opkoljenim i odbijenim. Tom prilikom zarobljeno je 81 domobran, među kojima su bila dva oficira.

Zaplijenjeno je 7 puškomitraljeza, 4 minajsera i oko 70 karabina i mnogo ratne opreme, koju nije bilo moguće prekrojati odmah. Zaplijenjeno je dva konja sa kolima i priborom.

Gubici neprijatelja oko 60 ranjenih

II.proleterski bataljon napadao je neprijatelja kroz selo Goljak, Kraljak i Berić, i naišao na neprijatelja u selu Berić na 1 satniju I. novske bojne, koja je pružila otpor kod crkve u Budrovcima. Tom prilikom zarobljeno je 63 domobrana, među kojima su bili jedan oficir i jedan vojni lekar. Zaplijenjeno je 4 puškomitraljeza 60 karabina i 1 poljska bolnica i mnogo drugog ratnog materijala i 1 minajser, 10 konja, 2 kola.

I.Proleterski bataljon se dve čete bio je u rezervi kod štaba Brigade i evakuisao plijen i zarobljenike, a jedna četa bio je u rezervi kod operativnog štaba.

Gubici neprijatelja 1 mrtav i 3-4 ranjena.

Gubici na našoj strani III.proleterski bataljon 5 lakše ranjenih. II.proleterski bataljon nijedan. I. proleterski bataljon jedan lakše ranjen kojih će se dostaviti liste ranjenih.

U svoj akciji zadatak izvršen. Zarobljeno je istaknuto sekretar 1 čete III.proleterskog bataljona drug Nikolić Stevan, koji je imao bacač pa nikako nije i privukao se uza zgradu i bacio dvije bombe ta bacač u sobu.

Akcija nije izvršena po planu, jer bataljoni nakrenili su. III.bataljon se prvio je greškom što je je nije vođom u nastupanju napitivno da li se nalazi neprijatelj kod crkve sv.Jurja

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 44

poslije ovog uspjeha još je čvršći, jer u samoj akciji nismo imali mrtvih a niti mnogo ranjenih, uz velik plijen.

U ovoj akciji utrošeno je 1.625 metaka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zamj. politkomesara:
Horvatić Mato

Komandant:
Bulat Rade

BR. 45

IZVJEŠTAJ ŠTABA KALNIČKOG NOP ODREDA OD 12 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O IZVRŠENIM AKCIJAMA I STANJU U ODREDU[1]

ŠTAB
KALNIČKOG
NAROD.-OSLOBODILAČKOG
PARTIZANSKOG ODREDA
12 veljače 1943

KOMANDANTU[2] II OPERATIVNE ZONE

1. Stanje neprijatelja na sektoru Kalničkog part. odreda

Od zadnjeg izvještaja, koji je poslan 25 siječnja 1943, stanje na ovom sektoru nije se bitno promjenilo. Na sektoru na kojem naš odred operira za sada se ne nalazi manjih posada nego samo veće posade u većim mjestima. Najmanje posade na ovom sektoru jesu od 100 žandara, legionara ili domobrana, i to su dobro utvrđeni, tako da se bez teškog oružja ne može osvajati. Posade na ovom sektoru su slijedeće: Koprivnica pruga — Križevci, Velika Mučna, Carevdar, pruga Koprivnica—Ludbreg. Varaždinske Toplice, Novi Marof, Koprivnica pruga—Virovitica, Đurđevac, Kloštar, Virje, Špišić Bukovica i Kapela na sektoru Bilo Gore.

Ovih dana kruže vijesti sa više strana da će neprijatelj praviti ofanzivu na naš sektor.[3] Dobili smo vijest i iz pouzdanih izvora da bi ofanziva započela 13 o.mj.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/3, k. 1600.

[2] Štab zone tada nije imao komandanta. Ovu dužnost vršio je politički komesar zone Marko Belinić.

[3] Neprijateljska ofanziva na Kalnik počela je 27 veljače. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Kalničkog NOP odreda Štabu Druge operativne zone od 7 ožujka 1943 godine.

2. Akcije

1-II-1943 Akcija na željezničku stanicu Kunovec—Subotica. Zapaljena stanica, minirane skretnice. Državni kukuruz koji se nalazio u Subotici dijelom podijeljen, dijelom uništen. Razoružana posada u bunkeru na potoku Gliboki kod Subotice. Zarobljeno 10 francuskih trometaka sa 250 komada municije i nekoliko šinjela i bluza. Zasjeda na vlak kod Donjara. Akcija nije uspjela zbog toga što je mina eksplodirala mnogo ranije nego je vlak naišao.

3-II-1943 Akcija na željezničku stanicu Čukovec. Akcija u cijelosti uspjela. Zarobljeno 29 domobrana koturaša. Zarobljeno 25 karabina tipa mauzer 1 pištolj, 3500 komada municije, 1 teški mitraljez, jedan puškomitraljez i jedan prsni mitraljez. U isto vrijeme minirane su skretnice. Porušeno oko 50 bandera na pruzi kao i na cesti. Naša jedinica nije imala gubitaka. Neprijatelj je imao jednoga mrtvoga.

5-II-1943 U noći u tri sata pokušao je neprijatelj napasti naše jedinice u Velikom Botinovcu i Malom Pogancu. Neprijatelj je odbijen. Ujutro oko 7 sati neprijatelj je ponovo pod zaštitom magle napao naše položaje. Nakon jednosatne borbe naše su se jedinice povukle zadavši kod toga neprijatelju gubitke. Neprijatelj je imao ukupno 8 mrtvih, od toga 4 Njemca, 3 legionara i jedan žandar. Broj ranjenih nepoznat. Neprijatelj je kod toga napadao sa snagom od oko 1000 ljudi: 400 Njemaca, križevačka legija, domobrani koturaši i sokolovački[4] žandari. Naši gubici iznose 2 mrtva i 3 ranjena. Od tih dva lakše ranjena. Kod toga napada teže nam je ranjen komandir čete.

7-II-1943 Naše snage napale su neprijateljsko žandarsko uporište u Rasinju. Napad nije uspio. Naše snage su imale jednog mrtvog i 3 ranjena. Arhiva u općini zapaljena. Rekvirirano 1800 kuna. Zaplijenjena pisaća mašina i šapirograf. Uništeni telefonski i telegrafski uređaji.

10-II-1943 Zasjeda na putu između Prnjavora i Sokolovca. Neprijatelj nije naišao.

11-II-1943 Zasjeda na vlak na pruzi Koprivnica—Križevci. Mina koja je bila postavljena na pruzi prerano je eksplodirala. Ta zasjeda na vlak nije uspjela.

Jedna četa srušila je bandere u duljini od tri kilometra na pruzi Ludbreg—Koprivnica.

3. Opća situacija u odredu

Stanje u odredu zadnje vrijeme se mnogo popravilo. Najtežu krizu smo prebrodili a to je: da oružje ne trebamo spre-

[4] Misli se na žandare iz sela Sokolovca.

Komandantu II Operativne Zone

1. Stanje neprijatelja na sektoru Sisačkog Part. odreda.

Od zadnjeg izvještaja koji je poslan 25 siječnja 1943 stanje na ovom sektoru nije se ništa promjenilo. Na sektoru na kojem naš odred operira i dalje se nalaze manji posadi nego ranije pa se vrše pomaci u većim mjestima. Najveće posade na ovom sektoru jesu od 400 ustaša, legionara ili domobrana, i to su dobro utvrđeni, tako da se bez teškog oružja ne može osvojiti, osim na ovom sektoru su slijedeće koncentracije neprijatelja: Hrvatska Kostajnica, Velika Gradina, Crnkovac, pruga Koprivnica - Križevci, Vrtlačka Toplice, Novi Marof, koncentracija pruga Virovitica, Đurđevac, Kloštar, Virje, Spišić Bukovica i Kapela na sektoru Bilo Gore.

Svih dana kruže vijesti na više strana da će neprijatelj pravit ofenzivu na naš sektor. Dobili smo vijest i iz pouzdanih izvora da bi ofenziva počela 15 o mj.

2. Akcije:

1 -II- 1943 Akcija na željezničku stanicu Kamovec-Subotica. Zapaljena stanica uključno skretnice, državni kukurus koji se nalazi u Subotici dijelom podijeljen dijelom uništen. Razoružana posada u bunkeru na potoku Subotici kod Subotice. Razrobljeno 10 francuskih trometaka sa 250 komada municije neokoliko šinjela i bluza. Zasjeda na vlak kod Donjara. Akcija nije uspjela zbog toga što je mina eksplodirala mnogo ranije nego je vlak naišao.

3 - I- 1943 Akcija na željezničku stanicu Čukovec. Akcija u cijelosti uspjela. Razrobljeno 29 domobranskih koturaša. Razrobljeno 25 karabina tipa mauser, 1 pištolj, 3500 komada municije, 1 teški mitraljez, jedan puškomitraljez i jedan prenosni mitraljez. U isto vrijeme minirane su skretnice. Oprljeno oko 50 bunkera na pruzi kao i na cesti. Naša jedinica nije imala ni jednog poginulog. Neprijatelj je imao jednog mrtvog.

5 -II- 1943 U noći 4 na 5 ovog mjeseca je neprijatelj iz pravca Sisak napao jedinice u velikom potinovcu i Malom Bogovom. Neprijatelj je odbijen. U jutro oko 7 sati neprijatelj je ponovo pod zaštitom male količine topništva. Nakon jednosatne borbe naše su se jedinice povukle nanijevši kod toga neprijatelju gubitke. Neprijatelj je imao najmanje 8 mrtvih od toga 4 Njemca, 3 legionara i jedan Ustaša. Broj ranjenih nepoznat. Neprijatelj je kod toga napadao sa oko 1000 ljudi 400 Njemaca, vrlovačka legija, domobranski koturaši i ustaški Ustaši. Naši gubici iznose 2 mrtva i 3 ranjena. Od tih dva lakše ranjena. Kod toga napada tele nam je ranjen kuharski dite.

7 -II- 1943 Naše snage napale su neprijateljsko Ustaško uporište u Gašinji. Napad nije uspio. Naše snage su imale jednog mrtvog i 3 ranjena. Mrtvi je pokopan zapaljena. Konfiscirano 1800 kuna. Zapljenjena pisaća mašina i fotografski, snimljeni telefonski i telegrafski uređaji.

10 -II- 1943 Zasjeda na putu između Prnjavora i Novoselca. Neprijatelj nije nastao.

11 -II- 1943 Zasjeda na vlak na pruzi Koprivnica-Križevci. Mina koja je bila postavljena na pruzi prerano je eksplodirala. Tu zasjedu na vlak nije izvršila.

Jedna četa srušila je bunkere u duljini od tri kilometra na pruzi Sisak-Koprivnica.

3. Naša situacija u odredu.

Stanje u odredu znatno se nije mnogo poboljšalo. Najteža kriza smo prebrodili a to je da oružje nismo trebamo spremati nego imamo ljudstva da nam više ne raspolaganju nego ljudstva. To se vidi iz prošlih izvještaja da smo u zadnjih 20 dana porasli od 160 na 350 partizana. Također smo riješili jedno važno pitanje u našim redovima tako da nam se povećanje neprijatelja u ruke. Moral i borbeni duh u odredu nije bio nikad na većoj visini pošto je to sve novo ljudstvo a a tome je omladina koja nije nikad na oružjem radila. Takovi mladi partizani trebali bi proći jedan vojnički i politički kurs barem dvije nedjelje a na ovom sektoru to nije moguće pošto smo uvijek u pokretu.

4. Naše perspektive

Miniranje pruga, skretnica, postavljanje zasjeda, rezanje bunkera na

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 45

mati, nego imamo ljudstva danas više na raspolaganju nego ljudstva.[5] To se vidi iz prvog izvještaja da smo u zadnjih 20 dana porasli od 160 na 350 partizana. Također smo riješili jedno važno pitanje o našim ranjenicima tako da nam ne padaju neprijatelju u ruke.[6] Moral i borbeni duh u odredu nije baš na velikoj visini, pošto je to sve novo ljudstvo a k tome je omladina koja nije nikad sa oružjem radila. Takovi mladi partizani trebali bi proći jedan vojnički i politički kurs barem dvije nedjelje, a na ovom sektoru to nije moguće pošto smo uvijek u pokretu.

4. Naše perspektive

Miniranje pruga, skretnica, postavljanje zasjeda, rezanje bandera na prugama i cestama i napadi na manje posade. Zadnje vrijeme osjeća se slabost neprijatelja koja nam daje mogućnost da poboljšamo naš položaj. Ofanziva koja se sprema na naš sektor početi će za koji dan. Mi ćemo nastojati da izađemo iz obruča.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar:
u.z. **Marin**[7]

Komandant:
Štrok[8]

(M. P.[9])

---

[5] Vjerovatno omaška. Treba da stoji: više ljudstva nego oružja.

[6] Ranije je Odred svoje ranjenike upućivao u Slavoniju, što je, zbog udaljenosti i nesigurnosti, pretstavljalo veliku teškoću. Bilo je slučajeva da su ranjenici ostavljani po selima, gdje su često padali u ruke neprijatelja. Zato je Odred pristupio izgradnji bolnice na Kalniku. Vidi dok. br. 48.

[7] Martin Puštek. Poginuo 1943 god. kao zamjenik političkog komesara Kalničkog NOP odreda.

[8] Izidor

[9] Okrugli pečat: Štab Kalničkog partizanskog odreda.

BR. 46

IZVJEŠTAJ ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 13 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA VIROVITICU[1]

ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 115/43
Dana: 13.II.1943 19,16 sati

Izvještaj o akciji na Viroviticu

ŠTABU IV DIVIZIJE N.O.V. HRVATSKE

Na položaju

Prema naređenju[2] štaba IV divizije N.O.V.H. dobili smo zadatak da naša Brigada napadne mjesto Špišić Bukovicu i jedan dio Virovitice,[3] t.j. broj 1, 4 i 13.[4]

Prema dobivenom zadatku razradili smo plan akcije i poslali štabovima bataljona. Na zadatak smo krenuli 11.II.1943, na izvršenje zadatka, koji je pred našu Brigadu postavljen.

Naš I bataljon imao je da likvidira uporište u mjestu Virovitici broj 4 i 13, u kome je predviđeno da ima 40 domobrana sa 4 puškomitraljeza i da ima jedan bunker kod ciglane u kome se nalazi 6—10 domobrana sa 1 pm. Isti bataljon pristao je likvidiranju svog uporišta, t.j. neprijateljskog uporišta. U tom uporištu zarobio je 8 domobrana sa 1 pm. Taj bataljon je izvršio svoj zadatak i ostao na položaju do naređenja za povlačenje.

Naš II bataljon imao je zadatak da likvidira neprijateljsko uporište u Virovitici broj 1, t.j. vojničku kasarnu u kojoj je predviđeno da ima 200 domobrana. Isti bataljon pristao je izvršavanju svoga zadatka tačno na vrijeme. Prema izvještaju štaba bataljona u kasarni se je nalazilo oko 400 neprijateljskih vojnika—ustaša i domobrana. Bataljon je uspio da likvidira vojnički magazin, dok kasarnu nije likvidirao.

Naš III bataljon imao je zadatak da likvidira neprijateljsko uporište Špišić Bukovicu u kojoj je bilo predviđeno da ima 75 neprijateljskih vojnika—domobrana, žandara i ustaša. Isti bataljon je zakasnio 10 minuta na izvršavanje svoga zadatka.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 27—2, k. 908.

[2] i [3] Vidi dok. br. 36.

[4] Vidi primjedbu br. 6 uz dok. br. 36.

I bataljon zarobio je 8 domobrana, 9 pušaka 7,9 mm, 1 pm., 2000 puščanih metaka 7 9 mm, 6 ćebadi, 8 torbica, nešto remenja sa strcjeva koji su bili na ciglani.

II bataljon zarobio je 16 domobrana, 57 karabina 7,9 mm, 80.740 puščane municije 7 9 mm. 1 pm., 1 vojno-državni pištolj, 100 pari odijela 100 pari cipela i čizama, 10 komada rezervnih cijevi za pm., 100 pari čarapa, 60 pari fišeklija, 200 kg kože za đonove.

III bataljon zarobio je 1 časnika, 1 vodnika, 18 domobrana, 22 manliher puške, 1 pištolj štajer 9 mm. 1 karabin mauser 7,9 mm.

Ukupno zarobljeno:

1 domobranski časnik,
1 vodnik.
42 domobrana,
2 pm.,
67 pušaka 7,9 mm. 22 manlihera.
82.740 puščanih metaka 7,9 mm i 350 manliherskih met.,
1 pištolj 9 mm i 1 štajer 9 mm,
10 mitraljeskih cijevi za pm.,
76 fišeklija,
100 vojničkih odijela
100 pari cipela i čizama.
100 pari čarapa,
6 ćebadi,
15 torbica.

Gubici neprijatelja 20 mrtvih, nepoznat broj ranjenih.

Mi smo imali u borbi dva mrtva i to: pol. komesar III čete I bataljona drug Funarić Mijo (Stahan) i drug Konečnig Đuro, partizan. (Oba su poginuli nesretnim slučajem, koji se je desio nepažnjom jednoga od njih dvojice, jer su obrnuto ubacili bombu u minobacač). Tim slučajem ostali smo bez lakog minobacača, koji je prsnuo. Drugovi su sahranjeni u selu Sibeniku.

Imali smo 5 drugova lakše ranjenih i to: Milanović Vlado Brazanović Stevo, Crnković Đuro, Tubić Mate i Tomašević Marko.

Akcija je izvedena po planu. Snalaženje stariješina bilo je dobro kako viših tako i nižih starješina. Veza između jedinica bila je dobra. Veze između Štaba divizije i Štaba brigade nije bilo.

Municije je utrošeno 2.750 metaka.

Gubitci u oružju 1 minobacač, koji je prsnuo nepažnjom drugova koji su s njime rukovali.

Napomena:

Naš II bataljon, koji je zarobio u magazinu 20 karabina, 72.000 metaka, 100 pari odijela, 100 pari cipela i čizama, 10 cijevi za pm, 200 kg kože za đonove i ostale ratne spreme. To je zarobio komandir I čete II bataljona. koji nije imao veze sa svojim bataljonom, nije bio siguran, da bi zaplijenutu spremu izvukao sam, dao je I bataljonu XVI brigade Narodnooslobodilačke vojske Hrvatske da je otpremi po naređenju štaba IV divizije u Đakovac.

Sav naš plijen iz Virovitice i Špišić Bukovice otpremljen je po naređenju Štaba divizije prema Đakovcu.

Štab naše brigade nije imao vezu sa štabom IV divizije i donio je zajedničku odluku, prema prikupljenim podatcima našeg I i II bataljona, koji podnijeli izvještaje i to: I bataljon, koji je imao vezu sa II bataljonom XII brigade do 4 sata, a dalje nije. II bataljon podnio je izvještaj da je imao vezu sa I bataljonom XVI brigade do 4 sata i da je jedan pol. komesar čete iz istog bataljona rekao komandiru I čete našeg II bataljona da se oni povlače. Isti komandir, koji je čuo od tog komesara, ostao je i dalje na svom položaju gdje je banda napravila kontrajuriš na njega i izvijestio je svoj štab bataljona da se je I bataljon XVI brigade povukao u 4 sata. Štab II bataljona povukao se bez naređenja štaba brigade. Isti bataljon povukao se iz svoga položaja u 7 sati.

Štab naše brigade nije imao vezu ni sa jednom jedinicom i štabom divizije i donio je odluku da se povuče u 7 sati u selo Zrinsku, gdje je bilo naređenje štaba IV divizije. Po smještaju naših jedinica u selo Zrinsku i povlačenje je bilo bez ikakove panike.

U selu Zrinskoj dobili smo naređenje. koje naglašava da je to naređenje od Vrhovnog štaba, da pošaljemo jedan bataljon na osiguranje S.K.P.H.[5] druga Vlade Popovića, koji se nalazi bolestan u selu Topolovici. Mi smo po tom i postupili. Isti bataljon, koji je na osiguranju S.K.P.H., nalazi se još i do sada na osiguranju istog druga u selu Topolovici.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pol. komesar,
Krajačić Joco

Zamj. komandanta,
Demonja Nikola

P.s. Moral je kod naših jedinica vrlo dobar.

---

[5] Sekretara (Centralnog komiteta) Komunističke partije Hrvatske

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 46

BR. 47

IZVJEŠTAJ KOMANDE BIOKOVSKOG PODRUČJA OD 13 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE OPERATIVNE ZONE O NASILJU I PLJAČKI TALIJANSKIH JEDINICA NA PODRUČJU BIOKOVA[1]

KOMANDA BIOKOVSKOG PODRUČJA
POLOŽAJ
Ob. br. 1./43.
13.II.1943 g.

ŠTABU IV OPERATIVNE ZONE
ŠTABU IV DALMATINSKE N.O.U. BRIGADE

P o l o ž a j

Od obavještajne službe sa terena, dobili smo slijedeće obavijesti:

Dana 7. II. t.g. Talijani su počeli pljačkati i terorisati pučanstvo Neretve u selima: Desne, Plina, Pasičina i kod Vrgorca u Draževitićima. U selu Desnama nastupali su sa tenkovima i u tom selu kod crkve, u komšiluku Bagalovići jedan se je tenk srušio pod put i jedan talijanski oficir slomio je vrat. Poslije toga su bijesni Talijani počeli pljačkati narod, a člana N.O.O. Antu Marovića su ubili. Njega je optužio glavar sela Krvavac. Žene, djeca i starci su bježali sa stokom preko brda. Na selo Draževitići su pucali iz topova, srušili su jednu kuću i ranili jedno dijete.

Dana 10.II. t.g. u 3 sata poslije podne, Talijani su sa bunkera Sv. Ilije i Sv. Paškala upali u selo Bristu, u komšiluku Podklek. Opljačkali su jednu kravu, 7 ovaca, suhog mesa i pršuta, te robe i alata. Narod se je razbježao po brdima.

Iz ovih sela narod traži oružje za odbranu ili da se uputi jedna desetina boraca, jer da će Talijani nastaviti sa upadima i pljačkom te terorom i ubijanjem naroda.

Sa drugarskim pozdravom.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zamjenik komandanta:

(M. P.[3])

Da je ovaj prepis vjeran svome originalu tvrdi:

Sekretar Štaba

19.II.1943. **Barba**[2]

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 16—2, k. 1491.

[2] Slavko Madžar

[3] Okrugli pečat: Štab Četvrte operativne zone NOV i PO Hrvatske.

BR. 48

IZVJEŠTAJ ŠTABA KALNIČKOG NOP ODREDA OD 13 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O STANJU U ODREDU I NA PODRUČJU KALNIKA[1]

ŠTAB
KALNIČKOG
NAROD.-OSLOBODILAČKOG
PARTIZANSKOG ODREDA
K o m e s a r i j a t
13 veljače 1943

KOMESARU[2] II OPERATIVNE ZONE

Dne 9-II prispjela je naša patrola iz Žumberka, zajedno s Vašim oficirom za vezu drugom Livadom.[3] Po njoj smo primili svu poštu koju ste nam poslali.

I ovu poštu smo primili s ogromnim zakašnjenjem. Tu patrolu smo mi poslali 22-XI-1942, a vratila se k nama tek 10-I-1943. Da bi se to slanje pošte poboljšalo, mi smo u dogovoru s Vašim oficirom za vezu zaključili da Vam šaljemo svakih 8 dana po jednog kurira u civilu. Vojničku patrolu skoro je nemoguće slati, a i njihov put traje suviše dugo.

Druga Livadu informirali smo o stanju na terenu i u odredu. On se je od nas uputio u III Zonu zajedno s našim komesarom[4] odreda u pratnji jednoga voda.

Opća situacija u odredu

Od 1-I naš je odred porastao od 150 na 350 drugova. Prosječna starost partizana jest oko jedan mjesec. Starijih drugova vrlo je malo—oni su uglavnom komandni kadar. Od novih drugova 40 ih je mobilizirano s pozivom. Te činjenice jasno govore da je vojno-političko obrazovanje dosta oskudno. Ono je danas takovo da se s njima vrlo teško vrše akcije većeg stila. Mi nastojimo svim silama da taj nedostatak odstranimo stalnim vojnim vježbanjem i održavanjem predavanja. Uspjeh se opaža. Prema tome moralno, borbeno i političko jedinstvo jedinica nije na visini.

Potrebno je još primjetiti da je neprijatelj pokušao sa ubacivanjem špijuna u naš odred. On je imao zadatak da pri-

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10/3, k. 1600.

[2] Marko Belinić

[3] Dane Livada

[4] Josip Horvat

kupi podatke o našoj snazi, ubije nekog od komandnog osoblja te da se tada povrati u svoju jedinicu, križevačku legiju. To nas ubacivanje uznemirava jer nam je obavještajna služba dosta loša. Mi još uvijek nemamo obavještajnog oficira a nema ni izgleda da ga u skoro vrijeme postavimo radi manjka izgrađenog ljudstva. Za danas tu dužnost vrše partijci i politički radnici.

Pitanje zbrinjavanja bolesnih drugova još nam uvijek zadaje dosta muka. Da to pitanje kako tako riješimo uredili smo bolnicu u starim, već jednom od bande provaljenim zemunicama, a istovremeno uređujemo nove.

Rezervne hrane za odred nemamo. U Podravini postoje državni magacini s hranom (Zempro). Tu hranu vrlo je teško pospremiti jer nam neprijatelj nikada neda dovoljno vremena za izgradnju zemunica.

Opća situacija na terenu K.P.O.

Na terenu samog Kalnika osjeća se veći interes za našu borbu. Ljudi dolaze u štab, traže upute za osnivanje NOO-a sakrivanje hrane, organizaciju kurirske službe, seoske straže itd.

Izgleda da je osnovni razlog tog većeg interesovanja što su Njemci poslije borbe u Botinovcu[5] pokupili sve muškarce i odveli ih u Koprivnicu, te što je neprijatelj počeo s pojačanom pljačkom hrane.

Kako bjelovarski O.K.[6] gotovo i nema političkih radnika na ovom terenu, to naši politkomesari rade na tim pitanjima. Do sada su osnovana dva odbora AFŽ-a i dva NOO-a, uređena je kurirska služba i seoske straže.

Uhapšeni su seljaci iz Botinovca pušteni na slobodu, tek je 10 njih ostavljeno kao taoci, koji bi imali biti strijeljani u slučaju ako pušteni seljaci s nama opet uspostave vezu. Seljaci se nisu preplašili te pretnje, oni su shvatili da radi toga ne smije prestati narodna borba i izjasnili se za još odlučniji stav prema neprijatelju.

Kod ovog slučaja značajno je još i to da su ugledni građani Koprivnice, a i sami upravni činovnici nastojali iz petnih sila da ne dođe do strijeljanja tih ljudi. To jasno govori o sve većem nepovjerenju u dugotrajnost ustaške vlasti.

Isti se simptomi zapažaju i kod domobranskih časnika. Prema vjerodostojnim podacima kod njih je danas glavni predmet razgovora na koju će se stranu prikloniti — partizanima ili HSS-u.

---

[5] Vidi dok. br. 45.

[6] Okružni komitet (Komunističke partije Hrvatske za okrug Bjelovar).

Na ostalom dijelu našeg terena prilike nam nisu poznate jer se zadnjih 10 dana nalazimo na terenu samoga Kalnika.

Naše perspektive

Kao što je već u posljednjem izvještaju napomenuto, neprijatelj ovdje nije skoncentrirao veće snage. Mi tu prednost ipak ne možemo dovoljno iskoristiti jer se neprijatelj temeljito ukopao i povukao u tvrde zgrade. Potrebna je velika umješnost da se ga istjera iz rovova i iz zgrada. Mi još tome u cijelosti nismo dorasli; borbena saživjelost jedinica je premala a štabovi i komandni kadar bez dovoljno iskustva. No ipak u februaru se opaža napredak. Proglasili smo februarsko natjecanje pod parolom: »Hoćemo III bataljon«. Uspjeh možete vidjeti iz izvještaja[7] druga komandanta. Mi za danas možemo pripremati manje akcije, jer nam to diktira vojno-politička spremnost naših partizana i naše naoružanje. Mi međutim pripremamo nekoliko većih akcija a o uspjehu istih čuti ćete u slijedećem izvještaju.

Izgleda da se ovih dana priprema na nas reakcija.[8] Mi je želimo dočekati na Kalniku, no ukoliko će biti prejaka povući ćemo se iz obruča.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar: u.z.
Marin[9]

Komandant:
Štrok[10]

(M. P.[11])

---

[7] Vidi dok. br. 45.

[8] Neprijateljska ofanziva na Kalnik počela je 27 veljače. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Kalničkog odreda Štabu Druge operativne zone od 7 ožujka 1943 godine.

[9] Martin Puštek. Poginuo 1943 god., kao zamjenik političkog komesara Kalničkog NOP odreda.

[10] Izidor

[11] Okrugli pečat: Štab Kalničkog partizanskog odreda

BR. 49

IZVJEŠTAJ ŠTABA LIČKOG NOP ODREDA OD 13 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O IZVRŠENIM AKCIJAMA OD 20 SIJEČNJA DO 13 VELJAČE[1]

ŠTAB LIČKOG
PARTIZANSKOG ODREDA
Op. Br. 65
13 februara 1943 g.
Položaj

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

Šalje se operativni izvještaj o izvršenim akcijama od strane jedinica I bataljona ovog odreda u vremenu od 20-I do 13-II t.g. u sledećem:

Na dan 24 januara 1943 g. porušena je železnička pruga na liniji Medak—Ribnik u dužini od 400 metara. Dignut je u zrak jedan vlak sa 4 vagona . . .

Vlak je zapaljen. Od spreme je nađeno 10 ćebadi, 2 šatorska krila, 2 ranca i 2 para cokula.

28 januara t.g. porušena je železnička pruga na liniji Ribnik—Medak u dužini od 500 metara. Saobraćaj je bio prekinut više dana.

29 januara t.g. jedna patrola Treće čete I bataljona, u zajednici sa terenskim radnicima za kotar Gospić, sačekala je na cesti kod Rizvanuše 9 domobrana sa oružjem i spremom, koje je razoružala i po upoznavanju sa ciljem naše borbe iste pustila svojim kućama.

Na 6, 7 i 8 januara[2] neprijatelj[3] koji se je nalazio u selu Ploči pokušao je napad u nepopaljeni deo sela Ploče, zbog pljačke ali je bio uz gubitke odbijen. U ovoj borbi poginula su dva druga partizana i 3 ranjena.—

Noću između 11 i 12 ovog meseca porušena je žel. pruga na liniji Medak—Ribnik u dužini 800 metara, koja još do danas nije opravljena, jer opravak iste ometa se od strane naših delova.

Akcija u ovom vremenu nije više izvedeno iz razloga što se snage ovog bataljona većim delom moraju vezati za položaj radi zaštite sela[4] od paljevina i pljačke, a s obzirom što nepri-

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/34, k. 1611 A.
[2] Vjerovatno omaška. Treba februara.
[3] Iz sastava grupe »De Bonis«
[4] Vrebac, Mogorić i dr.

jatelj ima nameru popaliti ova sela u najskorije vreme, što se već i priprema koncentrišući neke svoje snage u Ploči, Š.[5] Kuli i Medku. Ovaj napad imao bi uslediti 15 ovog meseca prema podacima koje smo primili preko Ob. službe.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
St.[6] Maoduš

Komandant,
Popović[7]

(M. P.[8])

BR. 50

IZVJEŠTAJ ŠTABA PETE OPERATIVNE ZONE OD 14 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O AKCIJAMA PODREĐENIH JEDINICA OD 17 SIJEČNJA DO 9 VELJAČE[1]

ŠTAB V OPERATIVNE ZONE
NARODNO-OSLOBODILAČKE PARTIZANSKE VOJSKE
HRVATSKE
Op. br. 52/43
Dne 14.II.1943.

KOMANDÀNTU[2] NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE I PARTIZANSKIH ODREDA HRVATSKE

OPERATIVNI IZVJEŠTAJ

Vojnička situacija na terenu: neprijatelj[3] je oslabio sve svoje garnizone.— Njegova djelatnost neosjetna je, kao i promet, kako prugom tako i cestom znatno je smanjen. Jedinice koje se nalaze na našem terenu su novo formirane, te nemaju dovoljno iskustva, da bi mogle zadati okupatoru ozbiljnije udarce. Njihovo djelovanje je uglavnom na pruzi i cesti. Jedan

---

[5] Širokoj
[6] Stevo
[7] Tomica
[8] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 31—1, k. 105.
[2] Ivo Rukavina
[3] Odnosi se na jedinice talijanskog Petog armijskog korpusa.

bataljon[4] iz XIV brigade ostao je u Ravnoj Gori, te drži položaj prema Mrkoplju i Vrbovskom, djeluje i na pruzi. Neprijatelj se skoro ne kreće iz svojih posada u kojima je dobro utvrđen.

Talijani su pokušali u par mahova krenuti prema Ravnoj Gori, ali su uvijek uspješno odbijeni uz male gubitke.

Predviđene akcije: stalno rušenje pruge Sušak—Zagreb, ometanje popravka; zasjede na cesti Senj—Žuta Lokva.

Akcije:

I odred:

17.I.1943.— II bataljon »Ljubica Gerovac« krenuo je u selo [Primorski] Veljun sa zadatkom da dočeka ustaše, koji svakodnevno dolaze iz Senja. Zasjeda je otkrivena i jedinica se povukla u selo Veljun i Krivi Put, gdje su izvršili pretres za vojničku spremu i oružje. Nađeno je dosta spreme, među ostalim 30 komada ćebadi. Oružja nije bilo.

Istoga dana I bataljon »Marka Trbovića« srušio je 40 m pruge kod Gomirja. Sutradan Talijani[5] su došli jakim snagama i popravili je. Taj bataljon stalno je rušio prugu i ometao popravak.

20.I. Bataljon »Marka Trbovića« srušio je oko 60 m pruge između Hreljina i Gomirja, rušenje je obnovljeno svakodnevno, kako danju tako i noću, iako je neprijatelj pokušao da je popravi ali nije uspio. Promet je obustavljen 4 dana.

27.I. Bataljon »Ljubice Gerovac« raskopao je cestu Žuta Lokva—Senj. Talijani su pokušali da je poprave, došlo je do puškaranja između njih i naše jedne čete. Borba je trajala 4 sata. Gubitci neprijatelja 2 mrtva i 2 ranjena, na našoj strani gubitaka nema.

Istog dana bataljon »Ljubice Gerovac« sa 2 čete postavio je zasjedu četnicima na cesti Žuta Lokva—Brlog. Naišli su četnici, koji su primjetili tu zasjedu. Naše jedinice otvorile su vatru, u toj borbi zarobljena su 3 četnika, 2 su ranjena, na našoj strani jedan teže ranjen. Zaplijenjene su 2 puške sa municijom. Jedinice toga bataljona i dalje su vršile kontrolu na cesti Žuta Lokva—Senj i ometale popravak ceste. Svakodnevno dolazilo je do puškaranja jednih i drugih i neprijatelj je imao manje gubitke.

3.I. Jedna četa II bataljona »Ljubice Gerovac« razoružala je u selu Lipica kraj Brinja 7 bjelogardejaca. Oni su zarobljeni, a po saslušanju pušteni.

8.II. II bataljon »Ljubice Gerovac«, pojačan sa jednom četom iz I bataljona »Marka Trbovića«, izvršio je napad na

[4] Prvi bataljon

[5] Iz sastava divizije »Lombardia«

ustaše u selu Letincu kod Brinja. Ustašama je uspjelo pobjeći u pravcu Brinja, zarobljeno je svega 6 ustaša i jedan domobran, zaplijenjene su 3 puške i oko 1.700 metaka.

9.II. I bataljon »Marka Trbovića« na pruzi kod Gomirja postavio je minu, mina nije eksplodirala, vlak je prošao, zasjeda je krenula u pravcu stanice Hreljin, razbila željezničku skretnicu i podmetnula 2 mine, koje su eksplodirale; pruga je razrušena 30 metara.

10.II. Ponovo je pošao II bataljon da izvrši napad na selo Letinac u kome se nalazilo 60 ustaša i 130 Crne legije. Isti su preko svoje obavještajne službe doznali za napad, naše 2 čete upale su u mjesto, otvorila se borba koja je trajala do 16 časova. Ustaše su pokušale izvršiti juriš, ali im to nije uspjelo, uslijed nesporazuma njihovih jedinica, tako da su jedni i drugi svojom vatrom nanijeli sebi gubitke. U toj borbi neprijatelj je imao 4 mrtva, 2 zarobljena sa jednom puškom. Na našoj strani 2 mrtva, 4 zarobljena, jedan teže i dva lakše ranjena. Izgubljeno je 6 pušaka.

11.II. I bataljon »Marka Trbovića« postavio je zasjedu na pruzi Gomirje—Hreljin, naišla je patrola koja je primjetila zasjedu i počela da bježi, naši su tom prilikom ubili jednog, zarobili 2 Talijana. Zaplijenjeno je 2 puške sa metcima.

I i II bataljon toga Odreda svakodnevno vrše zasjede na cesti Brinje—Žuta Lokva—Senj, kao i na pruzi Ogulin—Sušak.

Bataljon »Matije Gubca« XIV brigade izvršio je akcije na pruzi Delnice—Moravice i to:

Noću 9.I. porušio 36 m pruge između Kupjaka i Skrada, sutradan naišao je transportni voz od Delnica sa 2 lokomotive, koje su iskočile iz tračnica. Promet je obustavljen nekoliko dana.

12.I. porušeno je 18 m pruge između Delnica i Kupjaka. Toga dana vlak nije naišao. Talijani su pokušali da prugu poprave, ali im to nije uspjelo.

27.I. izvršena je akcija na magacin u Skradu, gdje je zaplijenjena veća količina elektro-i telefonskog materijala. Stvari su upućene do Štaba Zone.

30.I. postavljena je zasjeda na pruzi Skrad—Kupjak. Voz nije naišao, nego blindirac,[6] koji je zastao na 200 m pred zasjedom, naši su otvorili vatru. Gubici neprijatelja 13 mrtvih, broj ranjenih nepoznat. S naše strane gubitaka nije bilo. Uslijed jake artiljeriske i mitraljeske vatre naši se povukli.

31.I. srušeno je 148 m pruge kod tunela »Kupjaka«, zapaljen jedan željeznički stan, kojega su Talijani ispraznili u namjeri da postave svoju posadu. Zapaljena je i jedna baraka

[6] Riječ je o oklopnom vlaku

u neposrednoj blizini. Naišla je lokomotiva sa tenderom koja je iskočila iz tračnica. Promet je obustavljen 2 dana. Toga dana tukla je artiljerija iz Delnica u mjesto Stari Laz, gdje se nalazila naša jedna četa toga bataljona. Granata je pogodila u krov te kuće i tom prilikom lakše je ranjen jedan drug. Artiljerija je također tukla i položaje oko razrušene pruge, koju su popravljali — i dizali lokomotivu sa tenderom.

3.II. na više mjesta postavljene su granate na pruzi Delnice—Kupjak, mine su eksplodirale, promet obustavljen 24 časa.

7.II. postavljena je zasjeda na pruzi između Delnice i Lokava, vlak nije naišao. Sutradan je na istom mjestu postavljena granata, naišao je blindirac ispred kojeg se nalazila 2 prazna otkopčana vagona. koji su iskočili a on se vratio natrag.

Noću 8. na 9.II. srušen je štos pruge kod Kupjaka. Lokomotiva sa tenderom iskočila je, a promet obustavljen 2 dana.

Borbenost i disciplina kod oba bataljona I odreda za sada je nezadovoljavajuća. Primjećuje se da je to vrlo borben elemenat koji treba da prođe izvjestan niz akcija da bi stekli vojničko iskustvo. Komandno rukovodstvo u bataljonima je također novopostavljeno i nemaju dovoljno iskustva za vođenje težih akcija. Nedostatak tome je i slabo naoružanje tih jedinica.

Početkom prošloga mjeseca vršena je mobilizacija u Hrv. Primorju uglavnom iz okolice Sušaka. Formiran je bataljon koji broji oko 300 nenaoružanih, koji svakodnevno dolaze u manjim grupicama u sastav toga bataljona. Bataljon je smješten u Drežnici. Rad s njima — vojnička i politička izobrazba.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Joso Gržetić

V.d. Načelnika Štaba:
Srđan Uzelac[7]

(M. P.[8])

[7] Narodni heroj. Poginuo kod Ravne Gore 1944 god. u borbi protiv Nijemaca, kao komandant Druge brigade Trinaeste divizije.

[8] Okrugli pečat: Štab Pete operativne zone Hrvatske.

BR. 51

IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVOG KORDUNAŠKOG NOP ODREDA OD 14 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O AKCIJAMA PODREĐENIH JEDINICA NA PODRUČJU KORDUNA I BANIJE OD 8 DO 14 VELJAČE[1]

ŠTAB
I KORDUNAŠKOG ODREDA
14.II.1943 g.

GLAVNOM ŠTABU NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE I PARTIZANSKIH ODREDA HRVATSKE

Od posljednjeg izvještaja[2] koga smo uputili 8 ov. mj. Štabu korpusa na sektoru ovog odreda nije se desilo znatnih promjena, osim što neprijatelj u manjim, t.j. rjeđim skupinama saobraća iz Karlovca prema Lici i to jedino cestom Karlovac —Tušilović—Krnjak—Veljun—Slunj i dalje prema Lici.

Većih pokreta sa te ceste u pogledu terora i pljačke neprijatelj nije vršio sem što je 12 i 13 ov. mj. na sektoru oko škole Budačka Rijeka i Burića popalio oko 10 kuća i veći broj stožina sijena i sjenika.

Kako smo već ranije obavijestili da na sektoru Banije nema naših snaga,[3] a da bi što je moguće više vojničko stanje popravili i spriječili pljačku na tom terenu, uputili smo jednu četu jače formacije[4] sa zamjenikom komesara ovog odreda na Banijski sektor, koja se sada nalazi oko Obljaja i Bojne. Opširnih izvještaja o djelovanju te čete do sada nemamo osim što smo primili danas jedan kratak izvještaj da su na cesti Vrnograč—Glina zarobili jednog domobrana i da ima mogućnosti za daljnje postavljanje zasjeda. Ukoliko se ukaže potreba a i mogućnost izvođenja uspješnih akcija na tom terenu riješili smo u sporazumu sa drugom Čanicom poslati možda privremeno i cio jedan bataljon na taj teren.

8.II jedna četa 3 bataljona postavila je zasjedu između Slunja i Rakovice te je uspjela uništiti jedan neprijateljski kamion i 7 Njemaca SS trupa.[5] Zarobljeno 7 karabina sa municijom kao i 7 neprijateljskih uniformi sa ostalom sitnom

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 30—1, k. 105.

[2], [3] i [6] Vidi dok. br. 27.

[4] Riječ je o ojačanoj četi.

[5] Iz sastava SS divizije »Prinz Eugen«

spremom, a također zaplijenjen je tom zgodom 1 pištolj i jedan sanduk municije.

Između 8 i 10 ov. mj. naš 3 bataljon potrgao je telefonsku vezu od Tržića prema Kamenici i Ogulinu porušivši bandere u dužini od 5 km.

Između 12 i 13 ov. mj. presječena je telofonska veza između Krnjaka i Veljuna u dužini od 2 km i između Duge Rese i Barilovića u dužini od 5 km.[6]

13.II 3 četa 1 bataljona postavila je zasjedu između Lasinje i Kovačevca te ubila 8 ustaša, jednog uhvatila živog, dok jedan uspio pobjeći. Zaplijenjeno je 8 karabina sa 1000 metaka i jedan p. mitraljez sa 200 metaka, 9 komada uniformi.

11.II 2 četa 1 bataljona dočekala je u zasjedi ustašku patrolu na cesti između Gline i Bučice, te dvojicu ubila, dok su ostali koristeći se šumom uspjeli pobjeći. Zaplijenjena su 2 karabina sa municijom i 2 uniforme.

Između 13 i 14.II. prekopana je cesta na četiri mjesta između Krnjaka i Tušilovića i porušeno oko 4 km telefonske žice sa banderama.[7]

Privedeno je već kraju uništavanje mostova i cesta svih osim one glavne linije koju neprijatelj drži, te imamo sada u planu baciti se sa jačim snagama na uništavanje iste, i postavljanja jačih bataljonskih zasjeda a naročito između Slunja i Blagaja, Krnjaka—Cerovca, te između Gline—Čemernice—Bučice i svih ostalih sporednih puteva kuda se neprijatelj kreće.

Naša diverzantska grupa postavila je minu na pruzi Generalski Stol—Ogulin koja je uništila jedan vagon i izvjestan broj neprijateljskih vojnika. Točnih podataka nema o broju mrtvih, ali znamo da je uslijed slabije mine bilo slabo i dejstvo te većeg kvara nije moglo niti biti.

Pošto imamo u planu i daljnje miniranje pruge kao i cesta, to bi nam bilo neophodno potrebno nagaznih mina veći broj i eksploziva, pa Vas molimo da nam koliko je moguće više pošaljete.

Neprijateljski garnizoni u Bučici, Viduševcu i Čemernici nisu onako veliki kako smo to [javili] u izvještaju od 8.II,[8] pošto ih u Bučici isto nema toliko a okolica Viduševca [kao] prije. U Čemernici nema jakih posada, no tačnih podataka nemamo o pojedinim garnizonima što neprijatelj po samim hrvatskim selima čini češće pokrete u cilju terora nad našim simpatizerima i mobilizacije tako da je vrlo teško ustanoviti tačan broj pojedinih garnizona. U Topuskom imade garnizon iste

---

[6] Akciju su vršile jedinice Trećeg bataljona.
[7] Akciju su izvršile jedinice Prvog bataljona.

jačine koji je bio i prije ofanzive, t.j. oko 900,[9] kako smo izvješteni, jer su oko 200 Muslimana [iz] okolice Kladuše razoružali. Na drugim mjestima za sada promjene nema.

Narod koji je bio u Lici većinom se vratio do sada svojim kućama, dok onaj dio koji je izbjegao u Bosnu još se uopće nije vratio.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
M.[10] Dejanović

Komandant:
Mih.[11] Blažević

(M. P.[12])

BR. 52

UPUTSTVO ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 15 VELJAČE 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA O ODBRANI OD NEPRIJATELJSKIH AVIONA[1]

ŠTAB K—1[2]
NAROD.-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 209/1943
dne 15.II.1943 23,15 sati

Kopanje rovova za odbranu
od aviona.

ŠTABU K—2 K—3 i 4,[3] TE MITRALJESKOJ ČETI

Na položaju

Od kako je počela ofanziva[4] na naš oslobođeni teritorij, neprijatelj je iz dana u dan izvlačio snage iz svih ostalih predjela naše zemlje i koncentrirao ih oko naše oslobođene teri-

---

[9] U Topuskom se tada nalazila Jedanaesta ustaška bojna.
[10] Milić
[11] Mihajlo
[12] Okrugli pečat: Štab Kordunaškog odreda Prvog korpusa NOV Hrvatske

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 16—1/I, k. 892.
[2] i [3] Vidi primjedbu br. 2 i 3 uz dok. br. 42.
[4] Riječ je o Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi.

torije.[5] Time su, jasno ostale slobodne ruke onim našim jedinicama koje se nalaze na neoslobođenom teritoriju i mogućnost njihovog djelovanja se mnogo povećala.

Neprijatelj da bi ipak na neki način spriječio naše operacije na neoslobođenom teritoriju, upotrebljava ona sredstva koja mu još ostaju na raspolaganju, a to je konkretno određeni broj aviona kojima on u poslednje vrijeme pokušava da ometa naš rad i da nam nanosi žrtve.

Mi smo do sad svakom njegovom oruđu našli protivoruđe i umjeli smo i uspjevali jednako da ga napadamo i da se aktivno branimo. Protiv avijacije pak, zbog nedostatka raspoloživih oruđa, mi ne možemo da organiziramo aktivnu odbranu. Zato je nužno da pređemo na pasivnu odbranu, t.j. da poduzmemo sve mjere kako bi spriječili neprijatelja da nam danomice nanosi gubitke, da nas prisiljava da pravimo za nas suvišne pokrete, da nam umara vojsku, da je lišava njenih redovitih obroka i konačno u vezi sa svim tim da je demorališe.

Najjednostavnija i najbrža organizacija pasivne odbrane, koja se osim toga može svuda i svagdje uspješno sprovesti, jest kopanje rovova za odbranu od aviona. Zato će od danas pa u buduće svaka naša jedinica čim dođe u nastanjeno mjesto pristupiti kopanju takvih rovova. Ti rovovi treba da su iskopani u blizini zgrada u kojima stanuju naše jedinice. Birati svakako treba mjesta koja su već po prirodi maskirana, a ukoliko takvih nema, maskirati ih na vještački način što je više moguće. Rovovi treba da su toliki da u njih može stati pet do deset drugova. Ako se kopa zbog terenskih prilika jedinstveni rov, onda on treba da je iskopan u cik-cak liniji. Dubina rovova treba da bude 140 cm a širina 60—70 cm.

Da ne bi svi drugovi morali paziti na nailazak aviona i time se umarati i ometati u drugom radu, potrebno je čim svane postaviti odmah na istaknutim mjestima (čukama) osmatrače neba sa zadatkom da stalno na sve strane svijeta osmatraju nebo i da odmah čim se pojavi avion dadu ugovoreni znak kako bi ostali drugovi mogli na vrijeme da se sklone u rovove.

Sa sobom borci uvijek treba da ponesu u rov svoje lično naoružanje.

Iz rova smiju borci izlaziti samo onda kad osmatrač neba dade znak da je opasnost od aviona minula. Taj znak treba da se razlikuje od znaka za najavljivanje opasnosti.

Da bi se kopanje tih rovova olakšalo našim drugovima, trebaju štabovi jedinica da stupe u vezu sa N.O.O. dotičnog mjesta, te da im civili pomognu pri tom radu.

---

[5] O ovoj koncentraciji vidi tom V, knj. 11, primjedba br. 3 uz dok. br. 72.

Isto tako treba da i civili kopaju takva skloništa i za svoju ličnu odbranu, što će se postići vojničkim poučavanjem i političkim uvjeravanjem o potrebi i korisnosti tih rovova.

Naknadno ćemo dati još detaljno uputstvo o pasivnoj odbrani od avijacije kako za vrijeme odmora tako i za vrijeme pokreta, prema instrukcijama druga Vlade[6] (sovjetskog oficira), a zasada je ovo najaktuelnije i treba smjesta sutra ujutro da se pristupi tome radu.

Pošto avijacija dolazi već oko 9 sati, to treba udesiti tako da se kopanju rovova pristupi već u samo svitanje, a potrebni alat sakupiti još noćas.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zamjenik komandanta:
M.[7] Jerković

[6] Riječ je o jednom od pet sovjetskih oficira koje je iz njemačkog zarobljeništva oslobodio Kalnički NOP odred. Poslije Četvrte neprijateljske ofanzive ovi sovjetski oficiri upućeni su u Glavni štab NOV i PO Hrvatske. Vidi tom V, knj. 10, dok. br. 69.

[7] Mato

Fotokopija dokumenta br. 53

BR. 53

PREGLED BROJNOG STANJA DVANAESTE NOU BRIGADE HRVATSKE OD 16 VELJAČE 1943 GODINE[1]

Datum 16. II. 1943

Jedinice		Brigada							I. bataljon						
		Štab	Intendantura	Sanitet	Pionirski vod	Agit-prop		Svega	Štab	Intendantura	Sanitet	1 četa	2 četa	3 četa	Svega
Po spisku	muških	8	5	42		9		64	4			55	57	85	201
	ženskih			26		1		27				2			2
U rashodu	muških														
	ženskih			42											
Na licu	muških	8	5	42		9		64	4			55	57	85	201
	ženskih			26		1		27				2			2

Priraštaj								26							
Manjak															51

SMRT FAŠIZMU —

Politkomesar:

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/4, k. 881.

Spisak br. 1

Brigada K. 2.[2]

II. bataljon							III. bataljon							IV. bataljon							Ukupno u brigadi
Štab	Intendantura	Sanitet	1 četa	2 četa	3 četa	Svega	Štab	Intendantura	Sanitet	1 četa	2 četa	3 četa	Svega	Štab	Intendantura	Sanitet	1 četa	2 četa	3 četa	Svega	
5	8		80	93	79	265	9	9		86	88	93	285	5	1		98	80	91	275	1090
			2		2	4				2	2		4			1	3			4	41
			10	26	14	50				15	14	12	41				24	27	14	65	156
																					42
5	8		70	67	65	215	9	9		71	74	81	244	5		1	74	53	77	210	934
			2		2	4				2	2		4		1		3			4	41
													26								52
						2															53

SLOBODA NARODU!

Komandant:
Antolović Josip

[2] Vidi primjedbu br. 2 i 3 uz dok. br. 42.

BR. 54

IZVJEŠTAJ ŠTABA DVANAESTE NOU BRIGADE OD 16 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA VIROVITICU[1]

ŠTAB K—2.
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br. 78/1943
dana 16 veljače 1943 u 10.45 h.

Izvještaj o akciji na Viroviticu
šalje

ŠTABU K—1 NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE

Položaj

Prema naređenju[2] K—1 broj 197/I. 1943 od 12 II. 1943 jedinice naše brigade, prema izrađenom planu, napale su neprijateljsko uporište Viroviticu i u akciji postigle slijedeće rezultate:

I bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak čistiti kuće od neprijatelja po vinogradima u Rezovačkim Krčevinama Sv. Trojstvu, Sv. Križu, Kozjoj Glavi i Golom Brdu. Bataljon je započeo sa čišćenjem kuća na vrijeme. Kako nismo imali tačne podatke gdje se neprijatelj zadržava, morao je sam štab bataljona preko informativca da potraži gdje se neprijatelj grupiše i zadržava i pravovremeno je dobiven izvještaj, a jače snage su upućene na samo uporište, dok ostali dio snaga je preduzeo pretres ostalih kuća. Neprijatelj se utvrdio u tri bunkera i ogradio se žicom. Naše jedinice su otpočele sa napadom i došle su na 20-tak metara do samih bunkera i pokušale su da jurišaju, ali smetnjom žice bili su odbijeni. Zatim komandant[3] bataljona doveo je drugi vod koji je također došao u blizinu bunkera i pokušao da juriša. Uspjelo je nekolicini drugova da pređu žicu, ali su bili ranjeni i tako taj pokušaj juriša se slomio. Tako je to uporište ostalo nelikvidirano.

---

[1] Dokumenat, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8—2/I, k. 892.
[2] Vidi dok. br. 36.
[3] Milaković Jovo

Jedna jedinica istog bataljona imala je zadatak pretresati kuće na Kozjoj Glavi i Golom Brdu gdje uporišta uopšte nije bilo. Kod pretresa kuća pronađena je jedna civilna puška. Ostalog plijena nije bilo. Ovaj bataljon postavljeni mu zadatak nije izvršio.

II bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak likvidirati žandarmerijsku stanicu, zgradu kulturbunda, salaš i stražu na mostu. Jedinice ovog bataljona su ušle u grad na određeno vrijeme, ali pošto nisu imali dobrih vodiča, nisu mogli odmah usmjeriti svoj glavni napad na određena uporišta, tako da su se duže vremena zabavili u traženju istih uporišta. Za to vrijeme se neprijatelj u istim uporištima pripremio tako, da je našim jedinicama bio težak prilaz. Uz prkos žestokog otpora, jedinice ovog bataljona su uspjele ubaciti bombe u zgrade i pokušavale iste zapaliti ali im nije uspjelo. Odlaskom drugih jedinica iz grada i dolaskom vozova, jedinice ovog bataljona bile su napadnute i opkoljene tako, da su morale napustiti uporišta koja su već bila pred likvidacijom i morale uslijed jakog nadiranja neprijatelja da se povlače i probijaju.

Dvije čete koje su bile u uporištu bile su ocijepljene jedna od druge i nisu se mogle zajednički povući, tako da se jedna probijala preko pruge između dva oklopna voza, a druga u pravcu zapada prema ciglani u kojoj su bile jedinice XVII brigade. Ova jedinica vidjela je pred sobom streljački stroj i mislila je da je neprijatelj zatvorio i od ove strane okrenula se pravcem sjevera prema mađarskoj granici i zaobišla ciglanu te kod Špišić Bukovice prešla prugu.

Jedinica koja je napadala Salaš u svom naletu je rastjerala neprijatelja i jednog zarobila.

Straže na mostu uopšte nije bilo, tako da se ta jedinica odmah priključila jedinicama koje su ušle u grad.

Jedinice ovog bataljona za vrijeme borbe zaplijenile su 5 mauzer pušaka i 600 metaka, zarobljen je 1 domobran i 3 civila.

Ovaj bataljon izvršio je djelomično svoj zadatak.

III bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak likvidirati policiju, ustaški tabor i čistiti grad od neprijatelja koji bi se nalazio po kućama izvan uporišta.

Jedinica koja je napadala ustaški tabor, borbom od 2 sata uspjela je istjerati neprijatelja iz zgrade i istu zapaliti.

Jedinica koja je imala zadatak likvidirati policiju, zbog velikog brisanog prostora oko zgrade i slabog rukovođenja tom jedinicom, nije mogla da postigne nikakav rezultat.

Jedinice koje su pretresale kuće zarobile su logornika ustaške mladeži i još dva civila. Kod pretresa kuća zaplijenjeno je 2 civilne puške, u taboru je zarobito 2 vojničke puške i 1000 metaka.

Ovaj bataljon djelomično je izvršio svoj zadatak.

IV bataljon

Jedinice ovog bataljona imale su zadatak likvidirati neprijateljsko uporište u pilani, groblju i maloj željezničkoj stanici. Napad je otpočeo na vrijeme. Jedinice su se privukle sasvim blizu uporišta i naletom su rastjerale neprijatelja i nekolicinu uhvatili. Zarobili su 7 domobrana, 1 kulturbundaša a zaplijenili su 10 mauzer pušaka, 3 civilne puške i 1000 metaka i nešto kancelarijskog materijala.

Ovaj bataljon je izvršio svoj zadatak.

Izvještaj o radu naše partizanske grupe

Ova grupa dobila je zadatak da se prebaci preko pruge do vojničkog senjaka u Virovitici što je i učinila i zapalila je sijeno i slamu na 4 mjesta tako, da za kratko vrijeme plamen je obuhvatio sve stogove slame i sijena.

Zarobljeno je svega ukupno 8 domobrana, 1 kulturbundaš i 6 civila a zaplijenjeno je 16 mauzer pušaka, 5 civilnih pušaka, 2600 metaka 7.9 mm, 1 pisaća mašina, 2 telefona, 1 vreća vune, 15 vreća soli, 3 para konja, 3 kola, 25 komada goveda i 33 komada svinja i oko 1000 kg. kukuruza.

Prema izvještaju naših jedinica broj mrtvih neprijateljskih vojnika iznosi oko 20 a cijenimo i toliki broj ranjenih.

Naši gubici iznose 8 mrtvih, 17 ranjenih i 8 nestalih, od kojih su se 3 već vratili. Imena poginulih i ranjenih dostavićemo vam naknadno dok dobijemo detaljne podatke o njima. Naši mrtvi drugovi sahranjeni su u Đakovcu 2, Turčević Polje 1, na brdu poviše Virovitice u groblju sv. Đurđa 3, a 1 drug i 1 drugarica ostali su neizneseni između pruge i grada.

Akcija na neprijateljsko uporište Viroviticu nije uspjela stoga što su se jedinice povlačile bez naređenja i nesprečavanja dolaska vozova u samo mjesto.

Plan za akciju bio je dobar i dobro je razrađen i po planu se prišlo uporištima, ali kod samog uporišta neki naši rukovodioci su se izgubili, t.j. izgubili su komandu iz svojih ruku. Informacija o brojnom stanju u uporištu nije bila tačna jer je u svakom uporištu bilo mnogo više neprijateljskih vojnika.

Štab našeg I i II bataljona snašli su se na svojoj dužnosti i donekle su rukovodili operacijama i sa nama vezu održavali redovito i sa susjednim jedinicama, dok štabovi našeg III i IV bataljona nisu se snašli i nisu rukovodili sa svojim jedinicama,

vezu sa nama također nisu imali, dok vezu sa susjednim jedinicama su održavali.

U ovoj akciji naše jedinice utrošile su 5.900 metaka, dobile su 2.600, dakle manjak je 3.300. Utrošeno je 14 bombi a dobili smo 3, manjak 11 komada. Od oružja u ovoj akciji pokvareno je: 1 laki minobacač koji je eksplodirao i 1 laki njemački mitraljez kome je pukao izvlakač.

Izgubili smo 1 puškomitraljez.

Naročite napomene

Jedan drug i drugarica koji su poginuli, nisu izneseni iz grada pošto je neprijatelj velikom brzinom napredovao i nije bilo moguće iste nositi. Ostali poginuli drugovi su izneseni i sahranjeni, ali bez vojničke počasti pošto su iste sahranili oni drugovi koji su ih sprovodili.

Sanitetska služba je u ovoj akciji zadovoljila. Svi ranjeni drugovi su na vrijeme previjeni i otpremani u glavno previjalište a odavle evakuisani u selo Đakovac, odakle su prebačeni za bolnicu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar: Komandant:

BR. 55

NAREĐENJE OPERATIVNOG ŠTABA HRVATSKIH I SLOVENAČKIH BRIGADA OD 16 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« ZA RASPORED JEDINICA I OBEZBJEĐENJE SA PRAVACA STOJDRAGA I KOSTANJEVICA[1]

OPERATIVNI ŠTAB
HRV. I SLOV. BRIGADA
16.II.1943
u 14 časova
Položaj

ŠTABU XIII PROLET. UD. BRIGADE

Neprijateljske posade koje se nalaze prema Karlovcu i Zagrebu su nepromijenjene jačine. Neprijateljska posada na-

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 48/1, k. 721.

lazi se u Stojdragi jačine 1 satnija ustaša.[2] U Kostanjevici oko 200 neprijateljskih vojnika. U Št. Jerneju oko 450 Italijana. U Donjoj Brezovici i Man. Pleterje oko 350 bjelogardista.

IV udarna brigada Hrvatske po naređenju Glavnog štaba Hrvatske otputovala je prošle noći za Kordun.[3]

U.B.[4] Toneta Tomšiča nalazi se na položajima u dolini rijeke Krke oko sela Orehovice i Mokrog Polja i sudjelovaće u akciji.

XIII proleterska brigada i U.B. Ivana Cankara izvršiće noću 16/17 o. mj. pokret na nove položaje za izvršenje predstojećeg zadatka.

U.B. Matije Gubca zadržaće se sa izvjesnim pregrupisavanjem na dosadašnjim položajima.

Za izvršenje ovih zadataka

NAREĐUJEMO:

1.) XIII proleterska brigada, po prikupljanju svih dijelova, krenuće na nove položaje u toku naredne noći, tj. 17 ov. mj. u 2 časa, pravcem: Kostanjevac—Željezno—Petrićko Selo, gdje će se rasporediti u sela: Kalje, Gornja Vas, Javor i u obližnjim selima koja neće biti zauzeta od jedinica U.B. Ivana Cankara. Po dolasku u ova sela obezbijediti se od neprijatelja iz pravca Stojdraga i Kostanjevica. Štab brigade nalaziće se u selu Kalje.
2.) U.B. Ivana Cankara po prikupljanju svih dijelova krenuće se na nove položaje u toku naredne noći, t.j. 17 o.mj. u 2.30 časova, pravcem: Strmac—Sorževo—Kostanjevac i dalje pravcem kojim XIII proleterska brigada, do sela Hartje, gdje će se rasporediti za stanovanje u sela: Hartje, Petrićko Selo i Grič, sa obezbjeđenjem od neprijatelja iz pravca Pleterje. Štab brigade nalaziće se u Petrićkom Selu.
3.) U.B. Matije Gubca zadržaće se na položajima: Oštrc (k 569) — Begovo Brdo—Mačković Brdo sa zadatkom da sprečava neprijateljsko nadiranje ka Sošicama. Za izvršenje ovog zadatka raspored brigade treba da bude takav, da sa izvjesnim dijelovima bude razpoređena na položaju: selo Galin —Konjarić Vrh—Prekrižje, s obezbjeđenjem iz pravca Metlike preko Vivodine i iz pravca Ozlja, upućujući svakodnevno patrole u tim pravcima. Sa izvjesnim dijelovima treba držati položaje: Strmac—Pribić—Okrug—Slavetić,

---

[2] Iz sastava Trinaeste ustaške bojne

[3] Ova je brigada operisala na području Žumberka od 30 prosinca 1942. godine. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Osme divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 14 ožujka 1943 godine.

[4] Udarna brigada

obezbjeđujući se od neprijatelja iz pravca Karlovca i Jastrebarskog, upućujući svakodnevne patrole u tim pravcima. Ostatak jedinica treba da se nalazi raspoređen u selu Kostanjevac i obližnjim selima. Štab brigade nalaziće se u selu Kostel (dvorac Kukuljević). Svakodnevno održavati vezu sa terenskim jedinicama II operativne zone na položajima zapadno od Oštrca, oko sela Kašt. Preko obavještajne službe i izviđačkih organa blagovremeno se obavijestiti o eventualnim neprijateljskim pokretima koje treba razbiti. Pri jačim neprijateljskim pokretima i ako jedinice budu prinuđene na povlačenje, onda se povlačiti uz davanje najjačeg otpora, u redu i s prihvatom, u pravcu Sošica, obavještavajući odmah o tome Komandu područja u Sošicama i Štab II operativne zone u Cetošiću.

4.) Štab U.B. Ivana Cankara odrediće 6 minera koji će se javiti Štabu U.B. Matije Gubca koji će također odrediti 6 svojih minera i koju će grupu rasporediti na stanovanje na pogodnom mjestu gdje će sa njima izvoditi specijalnu nastavu drug »Ilija Gromovnik«.[5] Kontrolu rada ove minerske grupe i njenu upotrebu vršiće Štab U.B. Matije Gubca.

5.) Operativni štab nalaziće se sa XIII proleterskom i U.B. Ivana Cankara do izvršenja akcije. Na dan 17 o. mj. biće u Petrićkom Selu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(otsutan)

Komandant:
M.[6] Šaranović

Ps.[7] Šalju vam se znaci raspozn. zaklj. sa 21 ov. mj.

[5] Ivan Hariš
[6] Milovan
[7] Dopisano mastilom.

BR. 56

ZAPOVIJEST ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 17 VELJAČE 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA GORNJI LAPAC[1]

ŠTAB I KORPUSA
N.O.V.
HRVATSKE

ZAPOVIJEST

za dan 17-II-1943
u 18.15 h.

(Sekcija Bihać, Knin 1:100.000)

Podaci o neprijatelju: Neprijatelj se nalazi u selu Gornji Lapac,[2] te uz cestu prema Mazinu držeći kote sa istočne strane ceste. Jačina neprijatelja jeste dva nepotpuna puka pješadije sa jednom baterijom brdskih topova, nepoznati broj bacača. 10 tenkova i traktora, nepoznati broj kamiona i mazgi.

Neprijatelj je u svojoj ofanzivi ukočen uslijed djelatnosti naših snaga i vremenskih nepogoda. Cilj ofanzive bio je ekonomski uništiti naš narod, a time onemogućiti razvoj Narodnooslobodilačke borbe i pod svojim uticajem stvoriti bande četničkih izdajnika da bi mu poslužile kao oslonac pri porobljavanju ekonomskom i političkom našeg naroda.

Mi moramo razbiti ovu ofanzivu, potući neprijatelja, odbaciti ga i još više se naoružati. Za postignuće toga cilja

NAREĐUJEMO:

I Brigada sa dva bataljona će napasti neprijatelja istočno od ceste Mazin—Lapac, stjerati neprijatelja i zaposjesti te položaje s ciljem da onemogući neprijatelju bjegstvo iz Gornjeg Lapca i pristizavanje pomoći iz Mazina.

Bataljoni I Brigade moraju usiljenim maršem zaposjesti pomenute položaje.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 37—1/I, k. 424.

[2] U Gornjem Lapcu nalazile su se tada sljedeće neprijateljske jedinice: Šesnaesti bersaljerski bataljon, Dvadeset šesti bataljon crnih košulja, Drugi bataljon 151 pješ. puka divizije »Sassari« i Treći bataljon Dvadeset petog pješ. puka divizije »Bergamo«.

XV Brigada će sa tri bataljona napasti selo Gornji Lapac sa istočne strane, s time da svoje snage uvuče ispod kote 759 do ceste i vrši napad iz šume prema selu, a djelovima jednog bataljona napasti sa istoka uz selo.

Od IV Bataljona sa čela, t.j. od k. 614 prema k. 574 vršiti pritisak vatrom da bi vezala vatru neprijatelja na sebe.

XV Brigada mora poduzeti sve mjere da joj bataljoni budu na vrijeme na polaznim položajima.

IX Brigada sa svoja tri bataljona izvršiće slijedeće: dva bataljona će napadati od Crnoga Jezera u pravcu zavijutaka,[3] s time da unište neprijatelja na tim zavojima i produže u pravcu sela svoj napad. Bataljoni moraju nastojati da u što kraćem vremenu se dohvate zidina i usjeka ceste, te da s leđa napadnu položaje baterije koji se nalaze istočno od kote 671.

Sa jednim bataljonom će se popeti na Suleševicu i prema selu Vaganu, tako da vatrom svoga oružja prekine saobraćaj cestom i da u slučaju potrebe potpomogne pri jurišu bataljone I Brigade.

V Brigada Dva bataljona[4] V Brigade nalaziće se kao opšta rezerva u Opačica drazi — jedan, a drugi u Vojvodićima.

Baterija haubica uzeće položaje istočno od Lapca u visini groblja, s time da pripremi elemente za gađanje samog sela Gornji Lapac, a naročito položaje baterije koji se nalaze oko kote 671.

Baterija bacača Jedan vod, dva bacača, uzeće položaje između Bjeloga Brijega i Drenovca,[5] tako da sa daljinom od 2.000 met. gađaju selo Gornji Lapac.

Jedan vod bacača VIII Divizije zauzeće položaje ispred Boričevca u prostoru kote

---

[3] Misli se na okuke na cesti Mazin — Gornji Lapac.
[4] Prvi i Treći bataljon
[5] Drenova Glavica

602, te gađati selo Gornji Lapac sa maksimalnom daljinom od 2.000 metara.

Baterija brdskih topova

zauzeće položaje na prostoru sela Boričevac, te pripremiti elemente za gađanje sela Gornji Lapac.

Baterija minobacača otvara vatru u vremenu napada.

Baterija topova po naređenju Štaba VIII Divizije.

Operacija otpočinje 18 februara o.g. u 5 sati ujutro.

Štab Korpusa nalaziće se u Dnopolju.

Štab VIII Divizije nalaziće se u selu Vojvodićima.

Štab VI Divizije nalaziće se u selu Oraovcu.

IX Brigada i kolona Kuk[6] slaće izvještaje Štabu VI Divizije.

I Brigada i XV Brigada slaće izvještaje Štabu VIII Divizije.

Previjalište ranjenika biće u Dnopolju, a brigada će organizovati svoja previjališta.

Veza: po mogućnosti izgraditi telefonske linije za Oraovac i za Vojvodiće.

Znaci raspoznavanja *Harkov—Odesa.*

Ugovoreni znaci, po noći: dva kratka zvižduka — poziv. Odgovor: jedan dugi.

Svi će bataljoni svoje prodore označavati požarom i bacanjem po jedne bijele rakete u pravcu mjesta Gornji Lapac.

Napominjemo da bataljoni prodore moraju vršiti energično, uporno, nastojati da se iskorišćuje svaki zaklon, a naročito da se drskim prodorima, vatrom lakih minobacača i automatskog oružja paralizira dejstvo neprijateljske vatre.

---

[6] Tako je nazvana kolona koja je dejstvovala preko brda Kuk. Redakcija nije mogla utvrditi koje su jedinice sačinjavale ovu kolonu.

Evakuacija zarobljenika i materijala

Sve brigade će zarobljenike i ratni plijen evakuisati za Dnopolje Štabu Korpusa. Napominjemo da za sprovođenje zarobljenika i ratnog materijala treba upotrijebiti što manje snaga.

N a i z v r š e n j e!

Politkomesar:
V.[7] Holjevac

Komandant:
Gošnjak[8]

Primljeno u 22.20 h.[9]

Dostavljeno:

Štabu VIII Divizije
Štabu VI Divizije
Štabovima I IX. XV, V
Koloni Kuk
Komandiru baterije haubičke
G.Š.H.

[7] Većeslav
[8] Ivan
[9] Redakcija nije mogla utvrditi koja je jedinica stavila vrijeme prijema zapovijesti.

BR. 57

NAREĐENJE ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 17 VELJAČE 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA DA FORMIRAJU PIONIRSKE VODOVE[1]

K.—1
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Br. 230/1943.
dne 17.II.1943.

Formiranje pionirskih vodcva
po brigadama.

ŠTABU K. 2, 3 i 4.

Iz dosadašnjih akcija koje je izvršila naša divizija, uvidjela se neophodna potreba za ustrojavanje pionirskih vodcva pri svakoj brigadi.

Ni u jednoj našoj jedinici nema pionirskog alata za rušenje pruge i za ostale diverzije, već se to traži po selima kada se htjelo polaziti na izvršenje dobivenih zadataka. Redovito se događalo da se taj alat poslije akcije usput ostavlja kao teret.

Da bi svaka brigada imala potreban alat za diverzije kao i uvježbano ljudstvo za izvršenje toga posla, odmah po prijemu ovoga naređenja pristupite formiranju pionirskog voda pri vašoj brigadi. Jačina, odnosno brojno stanje toga voda za sada može da bude do 30 drugova, a prema potrebi kasnije može se i povećati.

Taj vod ima biti snabdjeven ispravnim alatom za rušenje pruge, rezanja telegrafskih štangi,[2] sječenje žica, kopanje jama i ostalo.

U najkraćem vremenu izvršite ovo formiranje i podnesite izvještaj ovome štabu; koje je jačine i sa kakovim alatom snabdjeven taj vod.

Nekoje brigade (kao na primjer XII) imaju već formirane diverzantske grupe sa izvjesnim stručnjacima za miniranje. Ove diverzantske grupe, kada to potreba iziskuje za izvršenje jedne akcije, odnosno diverzije, priključivati pionirskim vodovima sa potrebnim eksplozivom.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zamj. komandanta:

[1] Dokumenat, bez potpisa, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3—5, k. 907.

[2] stubova

BR. 58

IZVJEŠTAJ KOMANDANTA PETE OPERATIVNE ZONE OD 17 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O STANJU U PLAŠČANSKOJ DOLINI[1]

KOMANDANT
V. O. ZONE
17-II-1943 20.II.43[2]

GLAVNOM ŠTABU HRVATSKE

Uputio sam vam jučer jedno pismo u kome sam vam prikazao situaciju na ovom terenu. Italijani[3] koji su bili pošli iz Kukavice[4] popalili su Močila i produžili za Plaški paleći cestom Močila—Plaški. Zbjeg je ostao nespaljen i ovaj put. Ranjenike[5] ćemo morati nositi na nosilima od Bjeljevina do Zbjega. Dvojica su putem umrla. Situacija u Plaščanskoj dolini dosta je nepovoljna, jer su se četnici jako aktivizirali. Prekjučer su bili opkolili jednu Gajinu[6] četu u samom Kuniću,[7] ali je ipak dobro prošlo. Slabo je to da u Kuniću nema uopće partizana. pa onda četnici mogu slobodno šetati. Ja mislim da bi Gajin bataljon[8] morao biti stalno u Kuniću bar za neko vrijeme dok se prebace sve snage naše[9] i ranjenici, inače će mobilisati sav Kunić za četnike.

Ukoliko imate namjeru da nam vratite brigadu nazad, smatrao bih kao prvi zadatak razbiti četnike u Plavča Dragi, inače će oni postati vrlo opasni a osobito sada kad su otsutne naše jače snage.

S. F. — S. N.

Komandant:
Veljko Kovačević

---

[1] Original, pisan mastilom, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 34/1, k. 105.

[2] Datum prijema izvještaja u Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

[3] Dijelovi 137 legije crnih košulja i Sedamdeset četvrtog pješadijskog puka divizije »Re«.

[4] Vjerovatno: Rakovice.

[5] Riječ je o ranjenicima koji su iz bolnice u Bijelim Vodama (Lika) prebačeni u Drežnicu (Gorski Kotar).

[6] Gajo Bunjevac

[7] Kunić Selo

[8] Iz sastava NOP odreda Pete operativne zone.

[9] U toku Četvrte neprijateljske ofanzive, Šesta NOU i Četrnaesta NO brigada Pete operativne zone dejstvovale su na području Korduna i Like. Prvom polovinom veljače vratila se na područje Gorskog Kotara Četrnaesta brigada i Prvi bataljon Šeste brigade. Štab Šeste brigade sa Drugim i Trećim bataljonom ostao je i dalje u Lici.

BR. 59

IZVJEŠTAJ ŠTABA PETE OPERATIVNE ZONE OD 17 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O KONCENTRACIJI TALIJANA ZA OFANZIVU NA DREŽNICU[1]

KOMANDANTU[2] NOV HRVATSKE

Ovdje na putu[3] primih vaše obavještenje da neprijatelj sprema ofanzivu na Drežnicu.[4] Ja se ne bih bojao te ofanzive kada bih imao ovamo sve moje jedinice. Molim vas da to uzmete u obzir i ukoliko dozvoljavaju prilike da mi povratite Šestu brigadu,[5] kako bih imao vremena malo srediti i reorganizirati jedinice.

Cijela Drežnica, kako me obavještavaju, očekuje u najmanju ruku da ću se vratiti sa tenkovima i sa topovima.

U Ogulin stiglo je jučer 2000 Italijana, a u Plaški također dvije hiljade.[6]

Ukoliko ubuduće budete šiljali ranjenike potrebna su dva bataljona pratnje, jer na više mjesta ranjenici se nose.[7]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant:
Veljko Kovačević

17-II-1943
18h.30'

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 35—1, k. 105.

[2] Ivo Rukavina

[3] Odnosi se na povratak iz Like u Gorski Kotar.

[4] Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Pete operativne zone Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 20 ožujka 1943 godine.

[5] Šesta NOU brigada operisala je tada na području Like.

[6] U ova uporišta stigle su sljedeće neprijateljske jedinice: 137 legija crnih košulja, i dva bataljona Sedamdeset četvrtog pješadijskog puka divizije »Re«.

[7] Vidi dok. br. 58.

BR. 60

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESNAESTE NO BRIGADE OD 18 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA VIROVITICU[1]

ŠTAB K—3
NAROD.-OSLOB. V. HRVATSKE
Br. 57/43 g.
18.II.43 godine u 23.30 h.

Podnosim izvještaj o akciji
na Viroviticu.

ŠTABU K—1 NAROD.-OSLOB. V. HRVATSKE

Na osnovu naređenja te divizije za akciju Virovitica[2] tok borbe tekao je sledećim redom:

I bataljon ove brigade imao je zadatak da postavi zasedu prema Barču, sa zadatkom da likvidira posadu domobrana u transformatoru, koje nije bilo, potom likvidirati Lukač i žel. stanicu, što je i izvršeno stanica železnička spaljena je i opština, [zapljenjena] pošta ali nije spaljena pošto je privatna zgrada. Pošto je likvidiran Lukač, jedna četa toga bataljona pristupila je likvidaciji magacina spreme, gde je u zajedničkoj saradnji sa jedinicama XVII brigade uspelo se izvući plena koji će se dole naznačiti.

II bataljon ove brigade imao je za zadatak da likvidira železničku stanicu Virovitica, čemu je pristupio sa jednom četom odmah u zakazano vreme. Stanica u prvom naletu nije mogla biti likvidirana zbog jačeg otpora bande i dolaska voza, jedinice su se uspele privući stanici i baciti bombe u stanicu, u tome je došao jedan oklopni voz — prvi koji je svojom vatrom omeo rad čete na stanici. Usled jače vatre neprijatelja četa se je morala povući i povukla se je. Po naknadno dobijenom naređenju[3] od strane divizije, jedinice brigade imale su ponovo svaka pristupiti izvršenju zadatka, što je štab brigade i naredio, t.j. sproveo u delo preko štabova bataljona. Po tome naknadno dobijenom naređenju za pristupanje ponovnoj likvidaciji uporišta—stanice štab II bataljona odredio je jednu četu sa 6 automatskih oruđa, dva izabrana voda bo-

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 29—2, k. 908.
[2] Vidi dok. br. 36.
[3] Vidi dok. br. 42.

raca—dobrovoljaca, koji su pristupili likvidaciji stanice po drugi puta. Tom prilikom, drugim napadom, teklo je sledećim redom: Četa prilazeći svome objektu, pristupivši na daljinu od 50 met., mestimično i dalje i bliže, bila je dočekana vatrom iz dva oklopna voza koji su krstarili prugom, te usled jake vatre automatskih oruđa četa je većim delom uništena, kojom prilikom je palo 5 p.m.[4] i 46 karabina. Jedan vrlo mali broj boraca te čete izvukao se je iz vatre koristeći se prirodnim zaklonom.

III bataljon ove brigade imao je za zadatak da postavi zasedu prema Suhopolju, Slatini i Đulavcu, sa zadatkom da spreči nadiranje bande iz Slatine i Đulavca, te da likvidira bandu u uporištu Suhopoljska Borova i pretrese Suhopolje, kao i da izvrši diverziju pruge. Bataljon nije izvršio diverziju pruge, uopšte nije ni pristupio, osim što je srušio nekoliko bandera misleći da je to dovoljno da se spreči dolazak voza i omete saobraćaj, banda iz Borove nije likvidirana, uspela je uteći, zapaljen je ustaški stan, Suhopolje nije ni pretresano. Odmah po dolasku na prugu i početku rušenja t.t. veza naišao je jedan oklopni voz koji je prošao za Viroviticu neometan vatrom naše zasede. Posle toga usledio je dolazak i drugog i trećeg voza u vremenskim razmacima 2—3 časa, tako da se u 7 h. u stanici i blizini stanice nalazilo tri voza koji su krstarili prugom i ometali i sprečavali rad naših jedinica. Bataljon nije izvršio zadatak jer se je povukao sa određenog mesta pre vremena i ugovorenoga znaka bez da je obavestio štab brigade i nije izvršio diverziju pruge. Veze štab brigade sa tim bataljonom nije imao 24 h.

Gubitci neprijatelja (neutvrđeno i nedovoljno tačno): 30 mrtvih i oko 40 ranjenih.

Gubitci naši: 44 mrtva i 6 ranjenih, izgubljeno 5 p.m., 48 karabina, 7.000 metaka i sav ostali puščani pribor.

Plen: pušaka 14, municije 600, odela[5]——, cipela[6]——, kože đonova 70 kg, 25 lit. petroleja, vrlo male količine raznog materijala i pribora. Nešto se po radnjama i kupilo od trgovaca koji nisu banditi.

Naročito junaštvo su pokazali komandir i komesar I čete II bataljona, Boško Zmijanac i Ivan Gajdek, koji su vodili svoju četu na juriš usprkos najveće opasnosti; obojica su poginuli. Isto tako istakao se je desetar Joža Justament koji je izneo mitraljez pod najjačom vatrom, bivši domobran; Đuka Srac, polit. delagat, koji je najurišao na bandu pokraj oklopnoga voza otevši jednu pušku i tom prilikom je pao; zamenik

---

[4] puškomitraljeza
[5] i [6] U originalu brojke nedostaju.

komandira Pane Nježić koji je svojim smišljenim rukovodstvom i držanjem vatre omogućio odstup preživelih drugova.

Imena mrtvih i ranjenih vide se iz priloženoga spiska.

Akcija nije uspela, razlozi neuspeha su sledeći: III bataljon nije izvršio svoj zadatak, nije postavio dovoljno jaku zasedu koja bi mogla sprečiti neprijatelja u svome napredovanju niti je izvršio diverziju pruge, [nije] održavao vezu sa štabom brigade, te se je onemogućilo manevrisanje jedinica, te je na taj način ugrozio jedinice brigade u samom uporištu pri rešavanju zadatka kao i ostale jedinice ostalih brigada. Po tome pitanju preduzete su mere[7] protiv štaba bataljona koji nije se postarao da izvrši svoj zadatak.

Plijen materijala predat je za deobu intendantu divizije, t.j. štab brigade sprovodnim odeljenjem poslao je za diviziju.

Veza za vreme akcije nije bila zadovoljavajuća kod I bataljona i [kod] III nikakova, dok je veza sa II bataljonom funkcionisala istina i blizina je bila neposredna između brigade i tog bataljona.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zamj. polit. komesara
Mutak Vlado

Komandant
Rade Knežević

[7] Komandant bataljona izveden je pred divizijski vojni sud i osuđen na smrt. Ostali članovi štaba bataljona degradirani su i poslani kao borci, u četu. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Četvrte divizije Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 12 ožujka 1943 godine.

BR. 61

IZVJEŠTAJ ŠTABA DEVETE NO BRIGADE OD 18 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMÀ KOD GORNJEG LAPCA[1]

ŠTAB IX UDARNE BRIGADE
VI DIVIZIJE N.O. VOJSKE
HRVATSKE
18-II-1943 u 12.30 sati.

ŠTABU I KORPUSA N.O. VOJSKE HRVATSKE

U vezi traženog izvještaja izvještavamo vas o stanju naših bataljona:

I bataljon nalazi se kod kote 671 produžen u pravcu Mazina do u visini druge okuke na cesti. II Bataljon nalazi se na njegovom desnom krilu u pravcu Logorišta. I Bataljon nije dugo vremena mogao da izvrši juriš na neprijatelja,[2] pošto ga je tukla XV Brigada od pravca Drenove Glavice (kota 614), kao i naša artiljerija. U momentu nastupanja neprijatelja oba bataljona izvršili su juriš na neprijatelja koji se povlačio cestom[3] praćen tenkovima i kamionima. Juriš je izvršen pod vrlo teškim okolnostima, pošto je neprijatelj držao ivice šume i naši su morali jurišati uza stranu na cestu. Cijela kolona, koja je u tom momentu bila na cesti, ukočena je. I Bataljon presjekao je cestu na I i II zavijutku, spalio 6 kamiona i još nekoliko neoštećenih ima na cesti. Na istom prostoru nalaze se i tri tenka, čija je posluga pobjegla. II Bataljon također je presjekao cestu na okukama ispod Logorišta i na tome sektoru nalaze se tri tenka, koja se još brane. Neprijatelja je bilo u dosta velikom broju na položajima oba bataljona i isti se razbježao po šumama više prema istoku, prema Lapcu i prema Mazinu. Borba se još uvijek vodi sa vrlo žestokim tempom. Snage XV Brigade prema izvještaju dobivenom, još ne učestvuju u borbi u samom Lapcu. Prema posljednjem izvještaju neprijatelj je krenuo iz G. Lapca sa velikim snagama u pravcu I Bataljona, i ukoliko se ne bi XV Brigada angažovala u jačoj borbi preko kote 568, postoji mogućnost da ovaj bataljon bude zbačen i doveden u dosta težak položaj, pošto nemamo rezerve da ga pojačamo. Zato je hitno potrebno narediti bataljonima XV

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1—5, k. 802.
[2] Iz kolone divizije »Sassari«. Vidi dok. br. 168.
[3] Vidi dok. br. 56, 81, 89 i 90.

Brigade da se što jače angažuju u borbi, a naročito bataljon od Drenove Glavice preko kote 568. IV Bataljon ove Brigade, koji je imao zadatak da izbije preko Suleševice na cestu nije uspio uslijed toga što su ih vodiči krivo zaveli pa su u šumi zalutali i u 8 sati preko Crnog Vrha spustili se u Oraovac. Isti je bataljon u 10 sati ponovo krenuo na određeno mjesto sa istim zadatkom. Izvještaja od njega još nemamo.

Kolona koja je ukočena na sektoru I i II Bataljona ima mnogo ratnog materijala, a među ostalim izgleda i brdskih topova, 6 tenkova i oko dvadesetak kamiona.

Moli se za izvještaj na ostalim sektorima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
M.[4] Basta

Komandant.
Kuprešanin[5]

(M. P.[6])

P.S. Što se tiče napomena za XV Brigadu to je stavljeno prema izvještaju komandanta I i II Bataljona i ne znamo da li odgovara istini.[7]

Ovakav izvještaj poslali smo vam u gore označeno vrijeme preko telefonske stanice Oraovac.

Stanje se sada nije bitno izmijenilo, jedino što su se opazile neke kolone neprijateljske[8] koje su se kretale od Mazina u pravcu Gornjeg Lapca. Njihova jačina nije nam poznata. Naši bataljoni drže iste položaje, samo su na sektoru II Bataljona uspjela da se probiju 4 tenka, koja kontrolišu cestu. Bataljonima je naređeno da pripreme sve potrebno za izvršenje juriša uvečer.

I Brigada se još do sada nije pojavila.[9] Neophodno je potrebno da XV Brigada izvrši napad na G. Lapac, pošto se tamo nalaze veće neprijateljske snage. Bez likvidacije G. Lapca uspjesi ove Brigade biće umanjeni, pošto se materijal neće moći izvući, a i jače neprijateljske snage od Mazina moći će nas prinuditi na odstup.

Izvještaj XV Brigade za koji pišete da ste nam poslali, nismo ga primili, tako da nam je situacija još uvijek nejasna.

---

[4] Milan
[5] Milan
[6] Okrugli pečat: Štab Devete partizanske brigade Hrvatske.
[7] Vidi dok. br. 90.
[8] Dijelovi 152 pješadiskog puka divizije »Sassari«.
[9] Vidi dok. br. 89 i 90 i tom V, knj. 12, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

Moli se za izvještaj na tamošnjim položajima kao i o namjerama šta se misli poduzeti, tako da bih znao podesiti raspored snaga ove Brigade.

Ukoliko se ne bi pristupilo likvidaciji G. Lapca, snage ove Brigade će biti prinuđene da se večeras povuku, pošto ne mogu dulje izdržati na položajima uslijed hladnoće i uslijed toga što je teško vršiti ishranu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
M. Basta

Komandant,
M. Kuprešanin

(M. P.)

BR. 62

ZAPOVIJEST ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 19 VELJAČE 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA VELIKU PISANICU[1]

K—1[2]
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 238/1943.
dne 19.II.1943. u 8,40 h.

Naređenje za napad na Veliku Pisanicu izdaje

ŠTABU K—2, 3 i 4 i M.Č.[3]

Na položaju

Da bismo ispunili prvi zadatak koji je pred nas stavio Vrhovni štab N.O.V. i P.O. Jugoslavije, t.j. da otmemo što više oružja od neprijatelja i da uništimo što više neprijateljskih vojnika, i dalje, da bismo ispunili naređenje koje nam je izdao naš Vrhovni komandant drug Tito, t.j. da napadnemo neprijatelja u oslabljenim uporištima na neoslobođenom teri-

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 46/1, k. 907.
[2] Vidi primjedbu br. 2 i 3 uz dok. br. 42.
[3] Mitraljeskoj četi

toriju Štab naše Divizije donio je odluku da likvidira neprijateljsko uporište u Vel. Pisanici.[4]

Prema prikupljenim podacima banda je uglavnom smještena u zapadnom dijelu sela Velike Pisanice oko koga su iskopani i natkriveni rovovi.[5] Točan broj im se ne zna, jer se stalno mijenja, ali svakako im snage tu nisu tolike da ih ne bismo mogli s uspjehom likvidirati.

U cilju likvidacije toga uporišta Štab IV Divizije N.O.V. Hrvatske

NAREĐUJE:

(Sekcija »Bjelovar« 1:100.000)

1.) **XVII Brigadi:**

a) Bataljon a,[6] pojačan 1 teškim mitraljezom, ulazi u selo Veliku Pisanicu cestom sa zapadne strane, sjeverno od kote 122, nadire kroz Veliku Pisanicu i redom likvidira zgrade na zapadnom dijelu toga sela u kojima se banda odmara. Nadire dalje prema istoku dok se ne sastane sa bataljonom a[7] XII Brigade

b) Bataljon b,[8] pojačan 1 teškim mitraljezom, postavlja zasjedu na putu koji vodi iz Severina za Lasovac i dalje preko Bedenika u Vel. Pisanicu (kota 137) sa zadatkom da odbije i uništi bandu, ako bi ova eventualno pošla iz Severina tim pravcem.

Rušiti mostove, i prekopati sav put i navaljati na njega drveća.

Uhvatiti i održavati vezu sa zasjedom u Bulincu.

c) Bataljon c[9] postavlja streljački stroj sa sjeverne strane duž Velike Pisanice, uz potok Grebensku (linija: kota 122 i 135), sa zadatkom da hvata bandu koja će vjerovatno pokušati da bježi iz Velike Pisanice u pravcu Severina i Bjelovara, i da obasipa vatrom neprijateljske rovove frontalno sa sjeverne strane, te da po potrebi pomaže i bataljon b.

2.) **XII Brigadi:**

a) Bataljon a, pojačan 1 teškim mitraljezom, ulazi u sredinu sela kod pravoslavne crkve, s južne strane putem koji vodi iz šume Brzcovo Selište, zapadno od kote 156 zapadno od Jovca na pravoslavnu crkvu, sa zadatkom da nadire selom

---

[4] Vidi dok. br. 69, 70 i 79.

[5] U Velikoj Pisanici bila je ojačana satnija Treće bojne Prve gorske divizije.

[6] Prvi bataljon

[7] Treći bataljon

[8] Drugi bataljon

[9] Treći bataljon

prema zapadu čisteći neprijatelj. uporišta, dok se ne sastane s bataljonom a XVII Brigade.

Taj bataljon će jedan dio svojih snaga odmah uputiti na željezničku stanicu Velika Pisanica u cilju uništenja iste.

b) Dvije čete bataljona b[10] ulaze u selo također istim putem kao i bataljon a, ali s tim da od pravoslavne crkve krenu na desno kroz selo prema istoku i da počiste eventualno uporište u tom dijelu sela, sve dok se ne sastanu sa III četom tog bataljona, koja nastupa kroz selo s istočne strane od kote 220.

Treća četa bataljona b ulazi u selo putem koji vodi iz Zrinske na kotu 220 (Bubanj), pročišćava eventualnu stražu u Bubnju i čisti selo nadirući na zapad dok se ne sastane sa ostale dvije čete tog bataljona koje nadiru od pravoslavne crkve prema istoku.

c) Bataljon c,[11] pojačan 1 teškim mitraljezom, postavlja zasjedu na križu[12] ceste Veliki Grđevac—Bulinac i pruge Velika Pisanica—Bulinac (Grabar), kota 121, s tim da ruši cestu, prugu i tt veze.

Osim toga taj bataljon će likvidirati željezničku stanicu Bulinac i zasjedu tada pomjerati u tom pravcu, te uhvatiti vezu sa bataljonom b XVII Brigade.

d) Bataljon d,[13] pojačan sa 2 teška mitraljeza, postavlja zasjedu u šumi Slatki Potok, na liniji: kota 143, most na cesti ispod koga protječe Potok Jordan prema M. Pisanici, te dalje preko pruge na kotu 154 (šuma Brznovo Selište). Zadatak: da odbije i uništi bandu koja bi pokušala iz Vel. Grđevca da nadire tim pravcem. Rušiti cestu, mostove, prugu i tt veze, te na njih navaljati drveće.

Na svom desnom krilu hvata i održava vezu sa bataljonom c XII Brigade u Grabaru i Bulincu a na svom lijevom krilu hvata vezu sa bataljonom a XVI Brigade u šumi Skrajna Kovačica.

3.) **XVI Brigadi:**

a) Bataljon a[14] pojačan sa 2 teška mitraljeza, postavlja zasjedu južno od Velike Pisanice, u šumi Skrajna Kovačica, od mosta na putu koji vodi iz G. Kovačice kraj Kamentovca u Vel. Pisanicu, pa na istok linijom: kota 174, 176.

Ruši put G. Kovačica—Kamentovac—Velika Pisanica i mostove na njemu te obara na nj drveće.

---

[10] Prvi bataljon
[11] Četvrti bataljon
[12] raskršću
[13] Drugi bataljon
[14], [15] i [16] Redakcija nije mogla utvrditi koji su to bataljoni.

Na svom desnom krilu hvata vezu sa bataljonom d XII Brigade, a na lijevom krilu održava vezu sa divizijskom rezervom u Bubnju.

b) Bataljon b[15] postavlja streljački stroj sa južne strane sela Velika Pisanica, na liniji: šuma Đurinac — sjeverno od kote 145 — kota 142 — 171, sa zadatkom da hvata bandu ako bi ista pokušala da bježi u pravcu Velikog Grđevca.

c) Bataljon c,[16] sa 1 teškim mitraljezom. ostaje u divizijskoj rezervi.

4.) **Mitraljeskoj četi:**

a) Dva mitraljeska odjeljenja dodijeliti XVII Brigadi.
b) Četiri mitraljeska odjeljenja dodijeliti XII Brigadi.
c) Tri mitraljeska odjeljenja dodijeliti XVI Brigadi.

Ovu podjelu mitraljeskih odjeljenja izvršiti 19.II.1943 do 14 sati.

5.) *Vod za vezu* biće uz K—1 gdje će na licu mjesta dobiti usmeni zadatak.

6.) *Štab K—1* sa svojom rezervom nalaziće se u zapadnim kućama sela Bubnja kod Groblja.

Štab K—2 nalaziće se sa svojom rezervom južno od šume Polom u kućama zapadno od Čađavca.

Štab K—3 nalaziće se u šumi Skrajna Kovačica, u prvim kućama na putu koji vodi iz Bubnja (kota 220) preko kote 176 u G. Kovačicu.

Štab K—4 sa svojom rezervom nalaziće se u Babincu u prvim kućama zapadno od šume Selište, sjeverno od kote 170.

Komanda Mitraljeske čete nalaziće se uz K—3.

7.) Veza između svih štabova održavaće se kurirama. Sa kurirom treba uvijek poslati po jednog ili dva druga radi sigurnosti.

Štabovi K—2 3 i 4 slaće redovno izvještaje svaka 2 sata, a izvanredne izvještaje treba slati u izvanrednim okolnostima bez obzira na vrijeme.

Štab K—4 treba svoje izvještaje da šalje preko K—2, to znači kurir K—4 donosi izvještaj do K—2, a kurir K—2 prenosi ga dalje za K—1. Isto tako bataljoni koji su angažovani na zapadnom i sjevernom dijelu napadanog uporišta treba da šalju izvještaje najbližem štabu bez obzira da li pripada pod njegovu komandu ili ne a taj štab će odmah izvještaj dostaviti na onaj štab na koga je adresiran.

Na izvještajima hitne naravi naznačiti na omotu »hitno« i slati ih po mogućnosti kuririma na konju.

8.) Centar za evakuaciju ranjenika biće u Brzaju.

9.) Brigadna previjališta za ranjenike svih brigada biće:
U Babincu za XVII Brigadu,
U Čađavcu za XII Brigadu,
U Zrinskoj za XVI Brigadu.

To znači da ranjenici jedne brigade mogu da se previjaju i u previjalištu drugih brigada, već prema blizini previjališta.

10.) Centar za evakuaciju plijena biće u Sibeniku.

11.) Centar za koncentraciju zarobljenika biće u Cremušini.

12.) Početak napada: 19.II.1943 u 21 čas.

13.) Znaci raspoznavanja za noć od 19. na 20 ov. mj. su: Bomba — Bosna, a za dan 20. II. 1943: *Poziv:* pušku vertikalno izbaciti desnom rukom u stranu. *Odgovor:* kapom kružno mahati desnom rukom iznad glave.

14.) Povlačenje će se izvršiti po pismenom naređenju K—1. Osim toga ispaliće K—1 snop crvenih raketa tri puta po dvije.

Štabovi K—2, K—3 i K—4 mogu također izdati naređenje za povlačenje ako se pokaže za to neophodna potreba, ali prethodno moraju o tome obavijestiti sve susjedne jedinice, a posebno K—1 da bi ovaj mogao izdati naređenje za povlačenje.

Pravci povlačenja:

XII Brigada povući će se u pravcu Lasovca, Ribnjačke i Bebeničke.

XVI Brigada povući će se u pravcu Bačkovice, Zrinske i Brzaja.

XVII Brigada povući će se u pravcu Sibenika i Topolovice.

K—1 nalaziće se poslije povlačenja u Brzaju.

Povlačenja nema bez naređenja K—1, odnosno K—2. 3 i 4.

15.) VAŽNE NAPOMENE:

a) Bataljon d XII Brigade treba da likvidira 15 domobrana, koji se nalaze na mostu južno od Torine gdje se križa cesta Veliki Grđevac—Bulinac i pruga Veliki Grđevac—Bulinac. Treba da sruši taj most, prugu i cestu sjeverno od njega i da na njih navalja drveće.

b) U svim bataljonima koji ulaze u selo organizirati grupu bombaša i drugova sa šmajserima, koji će imati zadatak da se neprimjetno i najvećom brzinom privuku zgradama u kojima se nalazi banda i da bez vike upadnu na vrata zgrade, raziđu se po sobama, pobacaju bombe i šmajserima otvore vatru na bandu.

c) Žičane mreže na prozorima zgrada, ukoliko bi iste postojale, sasjeći mitraljeskom vatrom, te pod zaštitom koncentrirane mitraljeske vatre na prozore, privući se prozorima

i ubacivati bombe. Komandiri četa treba da se osjete pri tom poslu. da upravljaju i rukovode mitraljeskom vatrom i privlačenjem bombaša.

Imati stalno na umu da je mitraljeska vatra najbolja zaštita od neprijateljske vatre. Ako mu se prozori kroz kraće vrijeme obasipaju jakom, preciznom i neprekidnom mitraljeskom vatrom. neprijatelj uopće nema mogućnosti da iz zgrada djeluje efikasno svojom vatrom.

d) Rovove napadati uvijek s boka i s leđa.

e) Jedinice koje su na zasjedi treba da stalno ruše prugu, tt veze, mostove, da prekopaju ceste i da obaraju na njih drveće sve dok patrole, koje treba daleko isturiti ispred zasjeda, ne jave ili ne dadu znak da banda nailazi.

Zasjeda će uspjeti samo onda ako se bandu iznenadi, tj. ako se pusti u klopku i onda na komandu otvori brza koncentrirana vatra. U takvim momentima ne treba štedjeti municiju. Ovakva vatra razbija neprijatelja, nagoni ga u bijeg i tada odlučan juriš i gonjenje neprijatelja vatrom i pokretom dovodi do sigurnih i ogromnih uspjeha, kako u uništenju bande tako i u hvatanju oružja i municije. A to baš i jest naš prvi zadatak.

f) Snabdjeti teške mitraljeze i puškomitraljeze probojnom municijom protiv tenkova i oklopnih vozova.

Treba uzeti dobar zaklon (ako nema prirodnog, iskopati potrebne rovove i maskirati ih), pripustiti tenk, odnosno oklopni voz blizu, a zatim otvoriti preciznu vatru na njih. Probojna municija onesposobljava i tenk i oklopni voz, i juriš nakon toga dovešće sigurno do uspjeha.

g) Ako neprijatelj ipak provali zasjedu, treba ga slijediti organizovano i tući s leđa, a ne povlačiti se beznadno sa svojih položaja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Jefto Šašić

Komandant:

BR. 63

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE OD 19 VELJAČE 1943 GOD. VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE O BROJNOM NARASTANJU JEDINICA I NEDOSTATKU ORUŽJA[1]

ŠTAB
IV OPERATIVNE ZONE
Broj: 40/43
Dne 19.II.1943.

VRHOVNOM ŠTABU N.O.V. i P.O.J.

Zbog velikog plijena u oružju prilikom oslobođenja Prozora[2] u sporazumu sa drugom Markom[3] i Terzićem[4] upućujemo ovog druga iz našeg ekonomskog otsjeka, u uvjerenju da će našoj diviziji biti dodijeljen dio plijena u oružju.

Mobilizacija koja se sprovodi u Dalmaciji i koja je još u toku brzo je upotpunila naše brigade, koje već danas broje preko hiljadu ljudi i u najskorije vrijeme taj broj popet će se na 1.200—1.300. Ako se ima u vidu ranije brojno stanje naših brigada (III = 700, IV = 750. V = 500) onda broj novomobilisanih, koji su svi bez oružja, prelazi 1.000. — Ranije naoružanje naših brigada pored nedostatka u puškama bilo je naročito u automatskom oružju (tj. puškomitraljezima — III = 8, IV = 7, V = 5).

Pored ovoga u Dalmaciji pod rukovodstvom Štaba Grupe odreda ostalo je 7 odreda, brojno po 30—40—50 ljudi u odredu. Da bi isti udovoljili dosta velikim zadacima koji pred njima stoje potrebno ih je što prije brojno razviti. Nedostatak u oružju biće i tu glavna smetnja.

Mi ne zaboravljamo da glavni izvor našeg naoružanja treba da bude neprijatelj, ali da bi našu diviziju[5] koja je prebrzo izrasla što prije osposobili, nužno nam je potrebna Vaša pomoć, naročito u puškama i automatskom oružju. Napominjemo da je oružje koje [je] bilo upućeno iz I Divizije[6] a koje je bilo namijenjeno našoj diviziji, prema obavještenjima nekih

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 20—2, k. 1491.
[2] Vidi tom IV, knj. 10, dok. br. 91, 92, 100, 221, 233, 339, 342 i 350.
[3] Aleksandar Ranković
[4] Velimir Terzić
[5] Vidi dok. br. 41.
[6] Odnosi se na Prvu proletersku diviziju NOV i PO Jugoslavije.

drugova iz Ekonomskog otseka Vrhovnog štaba negdje na putu oduzeto od drugih jedinica.

Molimo Vas da sve ovo imate u vidu kako kod ovog plijena tako i u buduće i nas u ovom pogledu kao i do sada pomognete.

Sa mnogo drugarskih pozdrava.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar:
Jordan[7]

Komandant:
(otsutan)

(M. P [8])

BR. 64

IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVOG KORDUNAŠKOG NOP ODREDA OD 19 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O IZVRŠENIM AKCIJAMA OD 14 DO 19 VELJAČE[1]

ŠTAB
I KORDUNAŠKOG ODREDA
Broj op. sl. 1943 g.
19.II.1943 g.

Operativni izvještaj.

ŠTABU I KORPUSA NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE I PARTIZANSKIH ODREDA HRVATSKE

I. Neprijatelj[2] u vremenu od 14 do 19 ov. mj. na sektoru ovog odreda bio je dosta aktivan, a naročito na sektoru 3 bataljona[3] ovog odreda; svojim izlaskom na naš oslobođeni teritorij pljačkao je i palio.[4]

Neprijateljska avijacija u gore navedenom vremenu bila je neaktivna.

---

[7] Ivica Kukoč

[8] Okrugli pečat: Štab Četvrte operat. zone NOV i PO Hrvatske.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/11, k. 1613.

[2] Dijelovi divizije »Lombardia« u sastavu grupacije »Fabbri«. Vidi dok. br. 161.

[3] i [4] Vidi dok. br. 156 i 161.

Predviđene akcije: Ovaj odred predvidio je za buduće akcije rušenje pruga, prekopavanje cesta, rušenje telegrafskih bandera, a naročito postavljanje zasjeda, kao i slanje naših odjeljenja duboko u neprijateljsku pozadinu.

12. II. Diverzantska grupa ovog odreda postavila je jednu nagaznu minu na pruzi između Gornjih Dubrava i Tounja, a na koju je naišao jedan neprijateljski tenk[5] u težini 35 do 40 tona; tenk je uništen, posada u tenku brojila je 22 vojnika, na licu mjesta ostali su mrtvi jedan kapetan, 1 poručnik i tenkist, dočim je teže ranjen jedan pukovnik i 2 vojnika, a lakše 10 vojnika.

Uslijed jake eksplozije mine uništeno je 100 do 200 metara pruge, na kojoj je bio obustavljen promet 2 dana. Tenk je bio talijanski a posada je bila fašistička.

13.II. Jedinice 1 bataljona ovog odreda postavile su zasjedu na cesti Banski Kovačevac—Lasinja, u selu Prkosu, gdje je naišla jedna ustaška patrola u jačini od 10 vojnika. Nakon kraće borbe na mjestu je ostalo 8 mrtvih, 1 teže ranjen, 1 lakše. Na našoj strani gubitaka nije bilo. U ovoj se borbi naročito nitko istakao nije. Plijen: 1 njemački p. mitraljez, 8 karabina, 1000 metaka, 8 kragujevačkih bombi, te odijelo i cokule.

14.II. Jedinice istog bataljona postavile su zasjedu na cesti Glina—Bučica zasjeda je zarobila dvojicu živih ustaša. Plijen: 2 karabina, 120 metaka, 2 para odijela.

14.II. Jedinice 2 bataljona ovog odreda postavile su zasjedu u Komadinskom selu,[6] zasjeda je uhvatila dvojicu živih ustaša. Plijen: 2 karabina, 40 metaka, 2 para odijela. Poslije kraćeg vremena na istu zasjedu naišle su ustaše u veličini od 150, sa kojima je primljena borba, nakon 6 sati trajanja borbe neprijatelj se povukao sa nekoliko mrtvih i ranjenih. Na našoj strani gubitaka nije bilo, plijena nije bilo. Utrošeno je 800 komada metaka.

Noću između 13 i 14.II, jedinice ovog odreda prekopale su cestu na 3 mjesta između Tušilovića i Veljuna i porušeno telefonskih stubova između Krnjaka i Tušilovića, Veljuna i Blagaja, te Blagaja i Slunja u dužini od 8—900 metara.

14.II. Jedinice 1 bataljona ovog odreda postavile su zasjedu na cesti Glina—Vrnograč kod Aova, u zasjedi dočekana su dvojica ustaša, koji su u borbi ubijeni. Plijen: 2 karabina i 120 metaka, te 2 para odijela.

---

[5] Vjerovatno oklopni vagon
[6] Riječ je o selu Komadine.

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 64

15.II. Postavljena je zasjeda na cesti Glina—Vrnograč kod Aova, na zasjedu naišla su 2 neprijateljska tenka i jedan kamion, gdje se razvila borba i naša se zasjeda morala povući. U ovoj borbi poginuo je pomoćnik p. mitraljesca drug Manojlović Nikola iz G.[7] Sjenička, koji je sahranjen na istom mjestu; pored druga Manojlovića ranjen je i p. mitraljezac drug Vranješević Ljuban iz Bukovice. Jedinice ovog bataljona porušile su sve mostove i prekope od Prisjeke do Vujina mosta.

15.II. Dvije čete 3 bataljona ovog odreda bile su podpuno opkoljene od Talijana i četnika u Kuniću u noćno doba. Drugovi su obruč probili, raspršili neprijatelja i gonili ga sve do Plaškog; tom prilikom zarobljena su 3 druga živa, a na strani neprijatelja bilo je mnogo mrtvih i ranjenih. Plijen se izvući nije mogao pošto je odstupnicu neprijatelja branio blindirani voz.

Noću 16 ov. mj. razrušena je pruga između Vojinovca i Latina u dužini 300 met. Saobraćaj je obustavljen i nije radio 2 dana uslijed toga što je bio razrušen nasip.

Štabovi bataljona ovog odreda dosta su dobri i podpuni, dočim novoformirani 4 bataljon nije najpodpuniji, a naročito nedostaju mu politički komesari četa.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
M.[8] Dejanović

Za komandanta
operativni oficir:
Mile Bućan

(M.P.[9])

P.S. 4 bataljon ovog odreda sa svoje 2 čete noću između 17. i 18.II. t.g. razoružao je željezničku postaju broj 17 između Generalskog Stola i Zvečaja. Nakon trosatne borbe željeznička postaja razoružana je.

Plijen: 19 karabina (mauzer) i 1000 kom. metaka, 14 pari odijela, 1 poljski kazan, 8 noževa sa opasačima i fišeklijama, 2 ćebeta i porcija.

Iste noći ovaj bataljon srušio je na 2 mjesta željezničku prugu između Zvečaja i Generalskog Stola uz pomoć mobilisanog civilnog ljudstva. Također je srušeno uz prugu jedan km. i 200 metara telefonskih stubova.

---

[7] Gornjeg

[8] Milić

[9] Okrugli pečat: Štab Prvog kordunaškog odreda Prvog korpusa NOV Hrvatske.

Na našoj strani mrtvih ni ranjenih nije bilo. U borbi se nitko nije istakao.

I pored toga što je naišao blindirani vlak iz Karlovca kao pomoć opsjednutoj neprijateljskoj posadi, naši su borci izvršili svoj zadatak. Nakon izvršenog saslušanja domobrani su pušteni.

Na dan 19 ov. mj. postavljena je zasjeda u Budačkoj Rijeci[10] sa strane dvije čete 2 bataljona. Na zasjedu naišlo je 5 kamiona sa ustaškom radnom omladinom pod komandom njemačkih oficira. U vođenoj borbi ostalo je na licu mjesta 28 mrtvih i 24 živa uhvaćena. . . .

Plijen: 2 p. mitraljeza, 1 šmajser, 2 pištolja, 17 karabina i mnogo druge ratne spreme. Jedan kamion neprijateljski uništen je, dok su 4 spasena i spravljena na sigurna mjesta. Detaljne izvještaje o ovoj akciji dobiti ćete u drugom operativnom izvještaju.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

[10] Rijeka kod Donje Budačke

BR. 65

IZVJEŠTAJ ŠTABA PETE NOU BRIGADE OD 20 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA KOD BORIČEVCA[1]

ŠTAB
V UDARNE BRIGADE VIII DIVIZIJE
20.II.1943 god.

Izvještaj o izvršenoj operaciji

ŠTABU VIII DIVIZIJE

1. Prema naređenju[2] Štaba divizije, I bataljon krenuo je sa položaja koji je držao iznad ceste Kruge—Donji Lapac prema Kalatima da napadne neprijateljsku pobočnicu koja je zanoćila u Ostrvici.[3]—

15.II. o.g. krenuo je bataljon preko Mišljenovca prema Kalatima. Idući prema neprijatelju doznalo se da se neprijatelj nalazi na Gradini kod Ostrvice; odmah je donesen zaključak da se neprijatelj napadne i to: 2 i 3 četa sa jugozapada i 1 četa sa sjeverozapada.—

Čete su krenule prema neprijatelju i kad su došle pred Kalate, neprijatelj je krenuo sa Gradine prema Boričevcu.—

Glavnina je išla cestom, obezbijeđena desnom i lijevom pobočnicom. Desna pobočnica povlačeći se počela je paliti kuće ispod kote 541.—

Odmah je naređeno da 2 četa zauzme kotu 620 i 628 i da tuče neprijatelja s boka. 3 četa nastupala je iz Kalata putem prema cesti pa cestom za neprijateljem. 1 četa trebala je doći na lijevo krilo, ali je ona zakasnila, jer je otišla na kotu 668 (Runjevica) pa se odavde prebacila na kotu 680 (Matijevača) i poslije se trebala prebaciti na desno krilo, ali je već bilo prekasno, jer je borba na našoj strani bila završena.—

Odmah čim je 3 četa stigla neprijatelja otvorila je na njega vatru. Odmah zatim otvorila je vatru i 2 četa. Neprijatelj je jurišao na 2 četu, ali ga ona hrabro dočekala i poslije upotrebe bombi izvršila juriš na neprijatelja.—

Borba je počela u 13.30 časova, a završila u 17.50 časova.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/2, k. 831.

[2] Vidi dok. br. 90.

[3] Vidi dok. br. 161, 162 i 166.

2. Ratni plijen: Zaplijenjeno je 10 karabina sa oko 5.000 metaka, 150 komada ćebadi, 50 šatorskih krila, zatim 5 samara, uništena 2 motocikla, 1 luksuzni auto i ubijeno 5 mazgi, te presvučeno 15 neprijateljskih vojnika.

3. Gubitci neprijatelja: Talijani su imali 50 mrtvih i ranjenih.

4. Sopstveni gubitci: Mi smo imali 1 drugaricu mrtvu i 10 ranjenih. (Prilaže se spisak mrtvih i ranjenih.) Kasnije je poginuo komandir 3 čete drug Franjo Penko, koji je vršio dužnost komandanta bataljona, kad je komandant bataljona bio ranjen.—

5. U borbi se naročito istakao komandant bataljona koji je sa bombom u ruci jurio mrske pljačkaše, te komandir 2 čete drug Marko Keser, zamjenik komesara 2 čete drug Đuro Zec, vodnik I voda 2 čete drug Krivokuća Miloš i čitava 2 četa.—

6. Kritički osvrt: Akcija je bila vrlo lijepa i borci su sa oduševljenjem jurišali na neprijatelja. Jedino to: da je 1 četa bila na svom mjestu bilo bi mnogo više plijena i neprijatelju bi bilo naneseno mnogo više gubitaka.—

7. Utrošeno je 2930 metaka.—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: u z.
Janjanin[4]

u z. Komandant:
Karas[5]

[4] Rade. Umro travnja 1943 godine u Plaškom, od tifusa.

[5] Milutin. Poginuo u selu Kupčini, kod Karlovca, 1944 godine u borbi protiv Nijemaca, kao operativni oficir štaba divizije.

BR. 66

IZVJEŠTAJ ŠTABA MOSLAVAČKOG NOP ODREDA OD 20 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O STANJU U ODREDU I NA PODRUČJU MOSLAVINE[1]

ŠTAB
MOSLAVAČKOG ODREDA
N.O.P.O.H.
dne 20.II.1943.

Izvještaj o političkom radu i stanju u odredu i pozadini. —

27.XII. 1942 izvršeno je reformiranje našeg odreda pošto smo poslali 300 vojnika u sastav novoosnovane IV hrvatske divizije.[2] Sa ostatkom snaga od oko 250 ljudi pristupili smo formiranju novog odreda.

Nakon te reorganizacije novopostavljeni štab odreda našao se u vrlo teškoj situaciji. Drugovi koji su vršili taj posao postupili su nepravilno, te su sve bolje drugove poslali za diviziju, dok su u odredu ostali uglavnom mlađi drugovi bez ikakvog iskustva u borbi i neprivikli partizanskom načinu života. Isto tako našli smo se u velikoj neprilici za niži komandni sastav, pošto su svi iskusniji rukovodeći drugovi otišli u diviziju.

Naš položaj u mnogome je olakšao dolazak O.K. Čazma[3] u našu neposrednu blizinu, dok se je ranije zadržavao uglavnom oko Čazme i Ivanić Grada.

Nakon odlaska drugova za diviziju pristupilo se mobilizaciji. Ona nije bila najbolje pripremljena, jer nije bilo mnogo vremena, ali usprkos te činjenice odziv je bio vrlo dobar, te su se gotovo odazvali na sve razaslate pozive. Mobilizacija je provedena u deset sela nastanjenih Srbima, Mađarima i Hrvatima. Većina mobilisanih poslana je za diviziju, dok je samo nekolicina njih ostala u odredu. Bili smo naime mišljenja da će jedna veća jedinica lakše i brže asimilirati te nove neiskusne drugove i stvoriti od njih dobre borce, nego jedna mala jedinica kao što je naš odred.

U posljednje vrijeme pristižu u naše redove Hrvati iz okolnih krajeva u većim grupama od 15—20 ljudi tako da se osjeća vidno poboljšanje u tom pogledu. Sve su to uglavnom

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4/1, k. 1471.

[2] O formiranju ove divizije vidi tom V, knj. 10, prim. 9 uz dok. br. 45.

[3] Okružni komitet Komunističke partije Hrvatske za okrug Čazma

radnici, dok je seljački elemenat i dalje prilično pasivan. Većina njih je dobila pozive za domobranstvo, ali radije stupaju u naše redove.

K nama je prebjeglo i nekoliko vojnika i jedan zastavnik (pojedinačno, ne znajući jedan za drugoga) iz okolnih posada koje se nalaze u sastavu I gorskog zdruga, najelitnije Pavelićeve jedinice. U našim redovima pokazali su se kao odlični borci. Ovi su sasvim neobaviješteni o položaju u zemlji i svijetu, te opravdano vjerujemo da bi ovakvi slučajevi bili češći kad bi uspjeli da među njih proturimo naše radio-izvještaje ili letke. Mi ćemo poduzeti sve da to i postignemo.

Što se tiče rada u samom odredu, glavnu pažnju smo posvetili pridizanju kadrova, jer smo oskudijevali u komandirima, komesarima, polit. delegatima i vodnicima, dok se je odred brzim tempom povećavao usprkos toga što smo blizu 500 drugova poslali za diviziju osim 300 ljudi koje smo dali pri samom osnutku divizije. Danas upravo formiramo drugi bataljon (do danas je bio samo jedan bataljon), te smo uspjeli u tome da imamo dobar komandni sastav za novoformirane čete.

Veliki nedostatak nam je u tome, što nemamo mogućnosti akcije, jer je neprijatelj utvrđen u jačim garnizonima a naše snage nisu dovoljne da ih napadnemo. A baš u akcijama čeliče se partizani, povećava se borbenost i disciplina, a isto tako tu se jedino mogu uočiti drugovi koji su sposobni da rukovode jedinicom.

Unutar samog odreda ne može se primjetiti nikakove četničke tendence a isto tako ni rovarenje bilo kakve druge organizacije ili grupe. Ne osjeća se nikakva razlika između Hrvata i Srba, te smo u stvaranju borbenog jedinstva tih dvaju naroda potpuno uspjeli.

Drugarstvo i disciplina u pojedinim jedinicama nije na dovoljnoj visini, a razlog je u tome što je većina drugova vrlo kratko vrijeme u našim redovima, ali svi preduvjeti za poboljšanje toga stanja postoje i to će se u najskorije vrijeme i popraviti.

U naše redove pristupila su i tri omladinca koji su kao domobrani bili na kursu u Njemačkoj, a pripadali su onim jedinicama[4] koje sada vrše ofanzivu[5] na [naš] oslobođeni teritorij. Oni tvrde da u tim jedinicama ima vrlo malen broj germanofila i ustaša, ali da je veliki teror i strogi nadzor komandnog osoblja koji su svi od reda Nijemci. Isto tako prebjegao je k nama i jedan »legionar« koji je prisilno bio odaslan na Istočni front.

---

[4] Riječ je o 369 legionarskoj diviziji.

[5] Odnosi se na Četvrtu neprijateljsku ofanzivu.

Na našem teritoriju su javno mnijenje i simpatije naroda na našoj strani. Mi smo uspijeli upoznati narod na čitavom našem teritoriju sa ciljevima naše borbe. Danas postoji samo mali broj sela oko Bjelovara kroz koja nisu prošli partizani. Srpska sela sa nešto Hrvata i Mađara masovno učestvuju u aktivnoj borbi, dok se u hrvatskim selima, naročito u onim gdje je nekada bila jaka HSS,[6] još uvijek osjeća djelovanje reakcionarne politike te stranke, tj. pasivnost. Simpatije jesu na našoj strani, ali se ipak ostaje kod kuće ili se odlazi u domobrane, jer to je ipak »sigurnije«. Razlog je ovoj pasivnosti i nepovjerljivosti u tome, što nije bilo jačih partizanskih formacija na ovom terenu, a bez snažne vojske neće se ni moći provesti mobilizacija hrvatskih masa u ovim krajevima. Naskoro očekujemo posjetu nekih djelova IV hrvatske divizije,[7] pa vjerujemo da će i to rapidnim korakom poći naprijed.

Pred nekih mjesec dana otkrili smo u jednom selu koje je još pod nadzorom neprijatelja zametak četničke organizacije. Sva trojica bandita su uhvaćena i javno pred narodom strijeljana. To su sve bili bivši državni ili općinski činovnici koji su primali penziju i od ustaške vlasti. Kolovođa Đuro Kosić, bivši žandarmerijski narednik boravio je neko vrijeme u Rakovici u Lici i odande donio zamisao o osnutku četničke organizacije. Međutim organizaciju nisu uspjeli stvoriti, nego su se ograničili da odbijaju narod od partizana i šire vijesti o dolasku četničkih brigada i engleskih trupa koje će partizane uništiti. Ipak svoj gnjusni posao nisu uspjeli razgranati i njihov rad nije ostavio nikakvih ozbiljnijih i štetnih posljedica.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant:
Janić Vjekoslav

Polit. komesar:
Kezele Slavko

(M. P.[8])

[6] Hrvatska seljačka stranka
[7] Dijelovi ove divizije tada nisu išli u Moslavinu.
[8] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 67

LISTA BORACA I RUKOVODILACA ŠESTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE RANJENIH OD 16 DO 21 VELJAČE 1943 GODINE[1]

LISTA
ranjenih u jedinicama

Redni broj	Zvanje	Prezime i ime	Mjesto rođenja	Ra		
				Teže ili lakše	Puškom ili mitraljezom	Od topovskog zrna
1.	Vodnik	Čanak Lazo	Srb D. Lapac	lakše		Od topov. zrna
2.	"	Rađenović Milan	"	"		"
3.	Partizan	Bujić Ilija	"	teže		"
4.	"	Batinica Dane	"	lakše		
5.	"	Babić Pajo	Tiškovac Srb D. Lapac	"		"
6.	"	Prijić Ilija	Srb D. Lapac	"		
7.	"	Rađenović Đuro	"	"	puš-kom	
8.	Desetar	Kukić Gojko	Suvaja Srb Lapac	"		
9.	Partizan	Miljuš Milan	Srb Lapac	"	"	
10.	"	Medić Mirko	Suvaja Srb Lapac	"	"	
11.	"	Grbić Mirko	Osredci Srb Lapac	"	"	
12.	"	Rajčević Novko	Gospić	teže	"	
13.	"	Pilipović Rade	Srb Lapac	lakše	"	

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4—4, k. 746.

GUBITAKA

VI divizije od 16 do 21-II 1943.

njen			Da li je još koji put ranjen i od čega	Koliko je rana dobio	Gdje je upućen na liječenje	Naknadni podatci	Primjedba
Od ručne bombe	Od aviona	Čim drugim					
					Martin Brod		
					"		
					"		
					"		
od bombe					Srb		
					"		
					"		
					"		
					"		
					"		
					"		
					Martin Brod		
					"		

Redni broj	Zvanje	Prezime i ime	Mjesto rođenja	Teže ili lakše	Puškom ili mitraljezom
14.	Partizan	Robić Stevo	Dabar Otočac	lakše	
15.	"	Marić Nikola	Tiškovac Drvar	teže	puškom
16.	Vodni delegat	Vejić Slavko	Srb Lapac	"	
17.	Partizan	Lukić Simo	"	lakše	
18.	"	Rađenović Rade	"	"	"
19.	"	Desnica Rade	"	"	
20.	"	Damjanović Ljuba	Kunovac Srb Lapac	"	
21.	"	Petrović Dane	Bruvno Gračac	"	"
22.	"	Damjanović Mićo	Srb Lapac	teže	
23.	"	Rađenović Đuro	"	lakše	
24.	"	Zorić Đuro	Zavlaka Srb Lapac	"	"
25.	"	Balać Ilija	Dobro Selo Lapac	"	"
26.	"	Lajić Pajo	Senj. Srb Lapac	"	"
27.	"	Maričić Dušan	Zrmanja Gračac	"	

Ra									
Od topovskog zrna									
Od topov. zrna									
"									
"									
"									
"									
"									
"									
"									
"									

njen							
Od ručne bombe	Od aviona	Čim drugim	Da li je još koji put ranjen i od čega	Koliko je rana dobio	Gdje je upućen na liječenje	Naknadni podatci	Primjedba
					Martin Brod		
					"		
					"		
					"		
					"		
					"		
					"		
					"		
					"		
					"		
					"		
					"		
					"		
					"		

Redni broj	Zvanje	Prezime i ime	Mjesto rođenja	Teže ili lakše	Puškom ili mitraljezom
28.	Vodnik	Marčetić Dušan	Zrmanja Gračac	lakše	puškom
29.	"	Medić Soka	Zaklopac Lapac	"	
30.	Komandir	Pilipović Đoko	Begluci Srb Lapac	"	
31.	Vodnik	Pilja Božo	Brotnja Lapac	"	
32.	Komandir	Čubrilo Dušan	Medak Gospić	"	
33.	Partizan	Ouka Mile	Kestenovac Petrovac	"	
34.	"	Pjevač Sava	Gospić	teže	
35.	"	Radaković Nikola	Doljani D. Lapac	"	
36.	"	Vojvodić Vaso	Neteka Srb Lapac	lakše	
37.	"	Pavković Milan	Osredci Srb Lapac	"	
38.	Desetar	Korica Jovo	Dugo Polje Srb Lapac	"	"
39.	Partizan	Rodić Ilija	"	teže	"
40.	Vodnik	Ljubojević Đuro	Počitelj Medak Gospić	lakše	"
41.	Desetar	Potrebić Milan	"	"	"

Od topovskog zrna	Od ručne bombe	Od aviona	Čim drugim	Da li je još koji put ranjen i od čega	Koliko je rana dobio	Gdje je upućen na liječenje	Naknadni podatci	Primjedba
						Martin Brod		
Od topov. zrna						"		
"						"		
"						Srb		
			od bacača		1	Martin Brod		
			"		4	"		
			"		1	"		
			"			"		
			"			"		
		od aviona			2	"		
					2	"		
					1	"		
					1	"		
						"		

Redni broj	Zvanje	Prezime i ime	Mjesto rođenja	Teže ili lakše	Puškom ili mitraljezom
56.	Partizan	Ilija Piplica	Suvaja Srb Lapac	lakše	puškom
57.	Komandir čete	Savatović Nikola	Ostrvica L. Osik Gospić	teže	"
58.	Zamj. komandira čete	Radmanović Janko	Barlete L. Osik Gospić	lakše	"
59.	Desetar	Radmanović Sava	Ostrvica L. Osik Gospić	"	"
60.	"	Dimić Branko	"	"	"
61.	Partizan	Radmanović Nina	Ostrvica L. Osik Gospić	"	"
62.	"	Paskaš Bogde	Rujnica L. Osik Gospić	"	"
63.	"	Kovačević Dane	Kijani Gračac	"	"
64.	Vodni delegat	Polovina Božo	Ostrvica L. Osik Gospić	"	"
65.	Partizan	Basarić Milan	Barlete L. Osik Gospić	"	"
66.	Vodnik	Miljanović Mile	Kula[2] Gospić	"	
67.	Partizan	Plećaš Dane	Bruvno Gračac	"	
68.	"	Tomaš Petar	Pavlovac Medak Gospić	"	"
69.	"	Kneževič Božo	Kula L. Osik Gospić	"	"

[2] Široka Kula.

Ra	njen							
Od topovskog zrna	Od ručne bombe	Od aviona	Čim drugim	Da li je još koji put ranjen i od čega	Koliko je rana dobio	Gdje je upućen na liječenje	Naknadni podatci	Primjedba
					1	Bijeli Potoct		
					1	"		
				3	1	Ostao u četi		
					1	Bijeli Potoci		
					1	Ostao u četi		
					1	"		
					1	Sanitet Brigade		
	od ručne bombe				1	"		
					1	"		
					1	"		
	"				1	Sanit. IX Brigade		
Od topov. zrna					1	"		
					1	"		
					1	"		

Redni broj	Zvanje	Prezime i ime	Mjesto rođenja	Teže ili lakše	Puškom ili mitraljezom
70.	Partizan	Rajšić Iso	Barlete L. Osik Gospić	lakše	puškom
71.	"	Novković Mihajlo	Pavlovac Medak Gospić	"	"
72.	Zamj. komandira čete	Japundžić Jovan	Rudopolje, Bruvno Gračac	teže	mitralj.
73.	Desetar	Obradović Božo	Paklarić Bruvno Gračac	"	puškom
74.	Partizan	Bajić Rade	Mazin Gračac	lakše	"
75.	"	Mardalj Đuro	Tomingaj Bruvno Gračac	"	"
76.	"	Pokrajac Sava	Cerovac Bruvno Gračac	"	"
77.	"	Mandić Ilija	Mazin Bruvno Gračac	teže	"
78.	"	Kolundžić Petar	Kijani Gračac	lakše	"
79.	"	Krtinić Petar	Bruvno Gračac	teže	
80.	Vodni delegat	Pavlica Mile	Paklarić Bruvno Gračac	lakše	
81.	Partizan	Vojvodić Rade	Mazin Gračac	"	"
82.	"	Dukić Dušan	Tomingaj Bruvno Gračac	"	"
83.	"	Novaković Nikola	V. Popina Zrmanja Gračac	"	"

Ra								
Od topovskog zrna	njen			Da li je još koji put ranjen i od čega	Koliko je rana dobio	Gdje je upućen na liječenje	Naknadni podatci	Primjedba
	Od ručne bombe	Od aviona	Čim drugim					
					2	Sanit. IX Brigade		
					2	Ostao u četi		
					1	Sanit. IX Brigade		
					1	"		
					1	"		
					1	"		
					1	"		
					1	"		
					1	"		
			od bacača		1	"		
	od ručne bombe				1	"		
					1	"		
					1	"		
					1	"		

Redni broj	Zvanje	Prezime i ime	Mjesto rođenja	Teže ili lakše	Puškom ili mitraljezom
84.	Partizan	Ostojić Mićo	Gračac	lakše	puškom
85.	"	Milošević Dušan	Visuć Udbina	"	"
86.	Vodnik	Kosanović Gavre	"	"	
87.	Partizan	Potkonjak Boća	Mekinjar Podlapac Udbina	"	
88.	"	Brkljač Rade	Popina Zrmanja Gračac	"	
89.	Vodnik	Medić Jovan	Suvaja Srb Lapac	"	
90.	Partizan	Prica Staniša	Kalebovac Korenica	"	
91.	"	Opačić Andrija	Kunovac Srb Lapac	"	
92.	"	Radaković Jovo	Sr. Gora Podlapac Udbina	"	
93.	"	Mandić Petar	Dabašnica Srb Lapac	"	
94.	"	Polovina Dušan	Dobro Selo Lapac	"	mitralj.
95.	"	Cvijanović Đuro	Pišać Udbina	"	"
96.	"	Radović Đoko	Jošane Udbina	"	
97.	"	Radočaj Srdo	Krčana Udbina	"	"

Ra								
Od topovskog zrna	njen			Da li je još koji put ranjen i od čega	Koliko je rana dobio	Gdje je upućen na liječenje	Naknadni podatci	Primjedba
	Od ručne bombe	Od aviona	Čim drugim					
					1	Sanitet. IX Brigade		
.					1	Ostao kod svoje kuće		
Od topov. zrna					1	Sanitet. IX Brigade		
.					1	.		
.					1	.		
.					1	.		
.					1	.		
.					1	.		
.					1	.		
.					1	.		
					1	Bijeli Potoci		
					1	.		
.					2	.		
					1	.		

Redni broj	Zvanje	Prezime i ime	Mjesto rođenja	Ra		
				Teže ili lakše	Puškom ili mitraljezom	Od topovskog zrna
98.	Partizan	Surla Jovo	Jošane Udbina	lakše	mi-tralj.	
99.	"	Kosanović Đuro	Korita Lapac	teže		
100.	Desetar	Cvjetičanin Dane	Visuć Udbina	"	"	
101.	Partizan	Zavoda Lazo	"	"	"	
102.	"	Ugarković Nikola	Komić Udbina	"	"	
103.	•Vodnik	Matić Marko	Kurjak Udbina	lakše	puš-kom	
104.	Partizan	Basta Nikola	Sr. Gora Podlapac Udbina	"	"	
105.	"	Radaković Ilija	"	"	"	
106.	Bolničarka	Škorić Anda	Nebljusi Lapac	"	"	
107.	Partizan	Mandić Nikola	Cetingrad Slunj	teže		Od topov. zrna

SMRT FAŠIZMU –

Politkomesar:
Žigić[3]

[3] Rade

njen			Da li je još koji put ranjen i od čega	Koliko je rana dobio	Gdje je upućen na liječenje	Naknadni podatci	Primjedba
Od ručne bombe	Od avlona	Čim drugim					
				1	Bijeli Potoci		
	od avlona			1	"		
				1	"		
				1	"		
				1	"		
				1	"		
				1	"		
		Od bacača		1	"		
				1	"		
				1	"		

SLOBODA NARODU!

Komandant:
(M.P.[5]) **Manola**[4]

[4] Srećko
[5] Okrugli pečat: Štab Šeste divizije NOV Hrvatske.

BR. 68

NAREĐENJE ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 21 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU OSME DIVIZIJE ZA NAPAD NA BORIČEVAC[1]

ŠTAB I KORPUSA
N.O.V.
HRVATSKE
21-II-1943 u 22.30 h.

ŠTABU VIII DIVIZIJE

Obzirom na nadiranje neprijateljskih snaga[2] od Kulen Vakufa,[3] potrebno je da još ove noći izvršite pregrupaciju vaših snaga, da biste u slučaju daljnjeg neprijateljskog nadiranja imali svoje jedinice u rukama. Ukoliko smo mi mogli ocijeniti kada smo se vratili iz Gornjeg Lapca[4] neprijatelj se nalazio negdje oko Boričevca, pošto smo odanle vidjeli raketle.

Naredite vašim bataljonima[5] koji se nalaze na kotama: 791 i 691 da ove noći napadnu neprijatelja koji je zanoćio u Boričevcu.[6] Također nastojte saznati od bataljona koji je vodio danas borbu sa ovim neprijateljskim snagama: tko je taj neprijatelj, kakve je jakosti i kako je oružan.

Obzirom na to da ovdje raspolažemo dovoljnim snagama,[7] potrebno je zabaciti neprijatelju na bokove i pozadi izvjesne naše snage i zadržavati ga frontalno. Potrebno je upozoriti komandante i borce na iskustvo koje imademo u borbi sa Njemcima da se ne bi već učinjene greške ponavljale.

Haubicu i brdsku bateriju još ove noći izvucite na sigurno mjesto, ali na takovo mjesto sa kojega će moći djelovati. Haubičku bateriju treba uputiti na Kuk, od kuda će moći djelovati. Za ovu bateriju treba pronaći municiju koja je spremljena na Kamenskom. Brdske topove treba smjestiti u Dnopolje. Sve ovo potrebno je izvršiti još ove noći. Haubica će biti opet pridana VI Diviziji.

---

[1] Dokumenat, bez potpisa, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 38—1, k. 421.

[2] Dijelovi 151 pješadiskog puka divizije »Sassari« i Treći bataljon 25 puka divizije »Bergamo«.

[3] Vidi dok. br. 81 i 90.

[4] Vidi dok. br. 26, 40, 56, 61, 89 i 90.

[5] Prvi i Treći bataljon Pete NOU brigade

[6] Vidi dok. br. 89 i 90.

[7] Na području Gornji Lapac — Boričevac nalazile su se sljedeće jedinice: Prva i Deveta NOU brigada Šeste divizije, Petnaesta NO brigada, Prvi i Treći bataljon Pete NOU brigade Osme divizije.

Obavijestite nas hitno o novostima sa Drenovače, jer smo izviješteni da je danas bila i tamo borba.[8] Čudi nas da ste vi prekinuli telefonsku liniju koja je bila uspostavljena na Kruge. te na taj način izgubili mogućnost da rukovodite jednim dijelom vaših snaga koje se tamo nalaze.[9]

Obavještavajte nas hitno o svim promjenama.

Obratite sa vaše strane veću pažnju u slučaju prekidanja telefonske linije da se ista što prije popravi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:

BR. 69

IZVJEŠTAJ ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 21 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA VELIKU PISANICU[1]

K—4
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 141/43
Dana 21.II.1943 8,8 sati

Izvještaj o akciji na V. Pisanicu

ŠTABU K—1

Na položaju

Prema naređenju štaba *IV divizije N.O.V.H.* dobili smo zadatak da napadnemo neprijateljsko uporište u V. Pisanici[2] i da likvidiramo zgrade na zapadnom dijelu toga sela, i da postavimo zasjedu prema Severinu i postavimo streljački stroj ispod sela sa sjeverne strane.

Naš I bataljon imao je zadatak da likvidira neprijateljsko uporište u zapadnom dijelu sela. Isti bataljon je pristupio svome zadatku tačno 19.II u 21 čas, i uspio je da likvidira neprijateljske rovove. Neprijatelj se je povukao u zgrade i odatle je davao jaki otpor i nije uspio da ih istjera van.

---

[8] i [9] Vidi dok. br. 81.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 30—2, k. 908.

[2] Vidi dok. br. 62.

Naš II bataljon imao je zadatak da postavi zasjedu prema Severinu. Na putu, kad je isti bataljon išao na položaj, dočekao ga je neprijatelj u koloni i otvorio vatru na njih. Bataljon je primio borbu i zarobio je 3 domobrana, 1 zastavnika i 1 domobrana su ubili, i naknadno su strijeljani tabornik i ona tri bandita. Tu je zarobljeno 3 karabina i 1 šmajser. Isti je bataljon ostao na položaju i neprijatelj[3] je nadirao od Severina i naši su ga odbili. Taj bataljon je ostao na svom položaju sve dok nije bilo vrijeme za povlačenje.

Naš III bataljon imao je zadatak da postavi streljački stroj sa sjeverne strane sela. Isti je bataljon zauzeo svoj položaj u 20 časova i tu nije imao nikakovu borbu, pošto neprijatelj nije nadirao.

I bataljon zarobio je 1 karabin 7,9 mm i 2000 puščane municije.

II bataljon zarobio je 3 domobrana, 1 zastavnika, 3 karabina, 1 šmajser i zarobio je 1000 puščanih metaka.

III bataljon nije imao borbu tako da nije imao ni plijena.

Ukupno je zarobljeno:

1 zastavnik
3 domobrana
4 karabina
3000 puščanih metaka i nešto vojničke spreme.

Gubici neprijatelja 8 mrtvih, nepoznat broj ranjenih.

Mi smo imali u borbi 2 mrtva, imali smo 12 lakše ranjenih. Imena mrtvih i ranjenih dostaviti ćemo Vam naknadno.

Akcija je izvedena po planu. Snalaženje starješina bilo je dobro, kako viših tako i nižih. Veza između jedinica bila je dobra. Veza između štaba divizije i štaba brigade nije bila najbolja.

Utrošak municije 3500 metaka.

Gubitci u oružju 2 karabina, koji su bili na našim mrtvim drugovima koji su ostali na mjestu.

Napomena: Prema naređenju štaba divizije, koje smo dobili 21.II.1943 u 3 sata poslije pola noći, da se naša Brigada povuče u selo M. Trnoviticu, povlačenje je bilo bez panike, u 5 sati ujutro. Pri povlačenju jedna četa II bataljona bila je u selu Bačkovici t.j. u zasjedi prema Bedeničkoj. Ista četa dobila je naređenje za povlačenje i maršrutu u istom pravcu kud i ostale jedinice i ta četa do danas se nije javila. Naš I bataljon dobio je pismeno naređenje da se povuče. U to vrijeme nije imao vezu sa svojom jednom četom i povukao se bez nje. Još do sada nemamo nikakove veze sa tom četom. Nisu se vratile patrole koje su poslate preko po njih. I danas ćemo

[3] Vidi dok. br. 79.

poslati druge patrole da uhvate vezu pod svaku cijenu. Naše povlačenje izvršeno je po planu, t.j. u pravcu sela Mala Trnovitica i tu smo dobili pismeno naređenje od komandanta[4] IV divizije da krenemo sa našim jedinicama u selo V. Mlinska i Kostanjevac. U selu V. Mlinska nalazi se naš II bataljon, bolničarska četa sa ranjenicima i štab brigade. Naš I i III bataljon nalazi se u selu Kostanjevac.

Mitraljeska odjeljenja koja su bila pridijeljena nama — od toga jedno odjeljenje prišlo je u sastav svoje mitraljeske čete koja se nalazi u XII brigadi. Ovo odjeljenje koje se nalazi kod nas, bilo je u sastavu II bataljona koji je išao u zasjedu prema Severinu i neprijatelj ga napao u koloni. Tom prilikom pobjegli su konji skupa sa samarima od mitraljeskog odjeljenja. Tako da je sada ovo odjeljenje bez konja.

Do sada na našem sektoru nema ništa novoga.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pol. komesar,
Joca[5]

Komandant. u.z.
Demonja Nikola

---

[4] Petar Drapšin
[5] Krajačić

BR. 70

IZVJEŠTAJ ŠTABA DVANAESTE NOU BRIGADE OD 21 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA VELIKU PISANICU[1]

ŠTAB K—2
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 84/1943
dana 21 veljače 1943

Izvještaj o akciji
na V. Pisanicu dostavlja

ŠTABU K—1 NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE

Položaj

Prema naređenju K—1 broj 238 od 19.II.1943 za napad na V. Pisanicu[2] jedinice naše brigade imale su zadatak:

1.) Jedan bataljon imao je zadatak ući u selo sa zapadne strane kod pravoslavne crkve i čistiti selo u pravcu zapada dok se ne sastane sa jedinicama XVII brigade.

2.) Jedan bataljon imao je zadatak ući u selo istim putem kao i III bataljon i čistiti kuće u pravcu istoka.

3.) Jedan bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu na križu ceste Veliki Grđevac—Bulinac i pruge Velika Pisanica — Bulinac.

4.) Jedan bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu između V. Grđevca i V. Pisanice.

5.) Pionirski vod imao je zadatak prekinuti prugu i prekopati put Bulinac — V. Pisanica i V. Grđevac — V. Pisanica — Bulinac.

I bataljon

Imao je zadatak sa dvije čete ući u selo kod pravoslavne crkve a jednom četom nastupati iz Zrinske preko Bubnja i pretresati istočni dio sela. Isti bataljon zakasnio je u akciju 20 minuta. Kod pretresa kuća od neprijatelja su našli svega 1 ustašu, koji je likvidiran u mjestu. Od oružja nisu ništa našli.

Po završenom pretresu kuća jedna četa ovog bataljona bila je dodijeljena III bataljonu za pomoć likvidacije uporišta

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 31—2, k. 902.

[2] Vidi dok. br. 62.

u zgradama kod škole. Ista četa u borbi kod škole potrošila je 1800 metaka i 6 bombi. Iz iste čete su 4 druga ranjena prilikom bacanja bombi u školu. Ista četa nije mogla polučiti nikakvi uspjeh kod škole pošto se neprijatelj krvavo branio. Također je bila upućena jedna četa ovog bataljona našem II bataljonu, koji je držao zasjedu prema V. Grđevcu.

II bataljon

Imao je zadatak postaviti zasjedu između V. Grđevca i V. Pisanice na putu i pruzi koja prolazi kroz šumu Slatki Potok. Isti bataljon stigao je na određeno mjesto sa zakašnjenjem od 30 minuta. Istom bataljonu bila je dodijeljena pionirska grupa od 15 drugova, koji su uz pomoć drugova iz II bataljona prekinuli prugu u roku od 10 minuta i istu izbacili u dužini od 40 metara, sasjekli t.t. veze te porušili jedan most na putu. Diverzija je bila završena do 22.30 h.

Oko 23 časa neprijatelj[3] iz V. Grđevca naišao je na našu zasjedu prugom. Naši su otvorili vatru i neprijatelja uz gubitke odbili nazad. Gubitci nam nisu poznati pošto ih je neprijatelj odvlačio sobom. Posade na mostu, gdje prelazi pruga preko ceste, uopšte nije bilo. Ovaj bataljon potrošio je 1000 metaka, u borbi je ranjen 1 drug. Ovaj bataljon izvršio je svoj zadatak u potpunosti.

III bataljon

Imao je zadatak ući u selo sa zapadne strane kod pravoslavne crkve i čistiti selo u pravcu zapada dok se ne sastane sa jedinicama XVII brigade. Ovaj bataljon zakasnio je u akciju 20 minuta. Odmah po dolasku jedinica u selo, saznali su da je neprijatelj u školi i oko škole u kućama te se odmah prišlo likvidaciji istih zgrada. Borba je bila jaka i tempo borbe se održao do kraja jednak.

Dvije čete koje su napadale iste zgrade, iste su zapalili, ali neprijatelj je bio toliko okorio da su gorjeli ali se nisu htjeli predati. Drugovi su u te dvije zgrade u kojima je bio neprijatelj ubacili 67 bombi defanzivnih, ofanzivnih, upaljivih i avionskih. Kod ubacivanja bombi pod vatrom naročito se istakao drug Nikola Lasić, rodom iz Sibinja, srez Brod, koji je ubacio u te dvije zgrade ukupno 27 bombi. Isti drug zaslužuje pohvalu, pošto se u svim dosadašnjim borbama pokazao kao uzor borac. Isti drug je u I četi III bataljona.

U te dvije zgrade veći dio neprijateljske žive snage je uništen. Uporište bi bilo likvidirano sigurno u roku od 1 sata, pošto je neprijatelj mnogo popustio u vatri.

---

[3] Vidi dok. br. 170.

Jedna četa istog bataljona imala je zadatak likvidirati željezničku stanicu. U svom nastupu istjerali su neprijatelja iz stanice u kuće a stanicu zapalili. Ovaj bataljon u borbi je potrošio 5000 metaka i 67 bombi a 7 drugova je ranjeno i 2 poginula.

Borci ovog bataljona herojski su se borili i izvršili bi svoj zadatak u potpunosti ali uslijed nedostatka vremena uporište je ostalo upola likvidirano.

IV bataljon

Imao je zadatak postaviti zasjedu na pruzi i putu Bulinac — V. Pisanica—V. Grđevac. Isti bataljon zakasnio je u akciju 1 sat. Ovom bataljonu bila je dodijeljena pionarski grupa od 15 drugova, koja je uz pomoć drugova iz IV bataljona odmah po dolasku na mjesto izvršila diverziju pruge u dužini od 20 metara te prekopala nasip pruge i prekopala cestu. Ovaj bataljon također je imao zadatak likvidirati bulinačku stanicu u kojoj je bila domobranska posada. Jedinice su se privukle sasvim blizu i jurnule u stanicu, odakle su domobrani utekli bez oružja, te su odmah produžili u potjeru za domobranima od kojih su 6 zarobili, a u stanici su našli 10 pušaka sa 800 metaka.

Ovaj bataljon nije imao borbe u zasjedi. Gubitaka nisu imali niti su municije potrošili, stoga ovaj bataljon je izvršio svoj zadatak u potpunosti.

Pionirski vod

Imao je zadatak rušiti prugu, t.t. veze, prekopati put i porušiti most. Uz pomoć II i IV bataljona su izvršili svoj zadatak za vrlo kratko vrijeme.

Zarobljeno je svega ukupno 6 domobrana i 1 ustaša, koji je u mjestu likvidiran. ... Zaplijenjeno je 10 mauzer pušaka, 800 metaka.

Prema izvještaju naših jedinica broj mrtvih neprijateljskih vojnika jest oko 30 do 40.

Sveukupni naši gubici jesu: 2 mrtva i 12 ranjenih od kojih je 1 u putu umro. Mrtvi drugovi su pokopani: 1 u Čađavcu a 2 u Dišniku. Ovi drugovi u Dišniku su sahranjeni uz vojničku počast dok poginuli drug koji je sahranjen u Čađavcu nije sahranjen uz vojničku počast.

Imena poginulih i ranjenih drugova dostavićemo naknadno.

Akcija na V. Pisanicu nije bila dovoljno obrađena sa našim štabovima bataljona uslijed nedostatka vremena, pošto kurir koji je nosio naređenje za napad na pomenuto mjesto stigao je u štab brigade u 14.15 časova a naše jedinice su se

nalazile na položaju kod V. Barne i Grubišnog Polja, zato su jedinice naše brigade imale zakašnjenje.

U borbi oko uporišta, borci III i I bataljona kao i borci II bataljona u zasjedi herojski su se borili, a vjerujemo da bi neprijatelja slomili da nije bilo naređeno povlačenje.

Također naš Pionirski vod odgovorio je svojoj dužnosti te je sa velikim požrtvovanjem, ali sa dosta slabim alatom, za vrlo kratko vrijeme uspio da izvrši svoj zadatak.

Štabovi bataljona kao i komandiri četa, poslije održanog savjetovanja između nas i njih, snašli su se na svojoj dužnosti i trudili su se svim silama da izvrše svoj zadatak.

Veze između bataljona i štaba brigade kao i veze između jedinica kako unutar naše brigade, tako i sa jedinicama ostalih brigada funkcionisale su pohvalno.

U akciji na V. Pisanicu utrošeno je 7.800 metaka a dobiveno 800 metaka, dakle manjak je 7000 metaka. Utrošeno je 67 bombi, dobiveno ništa.

U borbi je oštećen laki njemački mitraljez (eksplodirao metak i oštetio zatvarač). Isti će biti uskoro popravljen pošto raspolažemo sa rezervnim zatvaračem. Ostala automatska oružja u borbi su funkcionisala dobro.

Naročite napomene

Jedna desetina III bataljona koja je imala zadatak da povuče četu koja je bila kod uporišta, nekako se mimoišla sa tom četom koja je već dobila naređenje za povlačenje i tako ta desetina još do danas nije došla u sastav svoga bataljona.

Bolesni drugovi koji su bili u Maloj Barni krenuli su sa dva bataljona XVI brigade za Moslavinu. Kod sela Velike Barne, gdje su trebali da pređu cestu, vraćeni su nazad. Uz te bolesne drugove ostala je također jedna desetina I bataljona. A također komore od I, II i III bataljona koje su isto bile pošle sa jedinicama XVI brigade — također su vraćene nazad, tako da sada ne znamo gdje se iste nalaze.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar: Komandant:
Antolović Josip

BR. 71

PISMO ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 21 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O DOLASKU DIVIZIJE NA PODRUČJE MOSLAVINE[1]

ŠTAB
IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 241/1943
dne 21 februara 1943, 8,35 h.

Izvještaj šalje

ŠTABU II OPERATIVNE ZONE N.O.V. i P.O.H.

Na položaju

U toku jučerašnjeg dana 20 februara 1943 naše jedinice prebacile su se sa sektora Bilo Gore na sektor Moslavine.[2] Prema tome mi smo došli na područje vaše Zone i ovim prvim dopisom to vam saopštavamo, s tim da ćemo vam dok god se nalazimo na području vaše Zone slati redovite izvještaje o pokretu, namjerama i akcijama.

Stojimo u tijesnoj vezi sa vašim štabom Moslavačkog odreda koji nam u svakom pogledu izlazi u susret, postignuta je puna saglasnost za saradnju, koja će se tokom izvođenja akcija na njihovom području još više produbiti.

Dne 17 februara 1943 godine pod brojem 228/43 poslali smo vam dopis kao i dva naša kurira po drugu oficiru pri vašem štabu Dani Livadi. Vjerujemo da će on uspjeti uspostaviti čvrstu i dobru vezu između vašega štaba i nas, odnosno preko nas sa štabom III Operativne zone.

U najkraće vrijeme poslaćemo vam izvještaj o našim namjerama i akcijama, a vjerujemo da će dotle veza biti čvrsta i dobra tako da ćemo i jedni i drugi pravovremeno da se obavještavamo.

Molimo vas da nam pošaljete putem dopisa sugestije na naše akcije i da nas uopće izvijestite o svemu što mislite da bi nam dobro došlo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Jefto Šašić

Komandant:
Petar Drapšin

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 33/4, k. 907.

[2] Vidi dok. br. 72 i 73.

BR. 72

NAREĐENJE ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 21 VELJAČE 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA OBEZBJEĐENJE NAPADA NA GAREŠNICU[1]

K—1
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 243/1943
dne 21.II.1943 u 12 sati

Naređenje za postavljanje
zasjeda izdaje

ŠTABU K—2 i K—4

Na položaju

U vezi sa dostavljenim vam rasporedom naših snaga za pretstojeću akciju na G.,[2] vi treba da postavite 22.II.1943 sljedeće zasjede:

XII Brigada:

Bataljon koji je predviđen za zasjedu prema Gojilu treba da postavi ujutro 22.II. o.g. zasjedu u šumi Ilovački Lug.

XVII Brigada:

Bataljon koji je predviđen za zasjedu u Trupinskom lugu,[3] treba da osvane sutra ujutro na tom mjestu.

Bataljon koji je predviđen za zasjedu u Zdenčacu, treba da postavi sutra ujutro zasjedu u Zdenačkom Gaju na cesti Hercegovac—Vel. Zdenci.

Spomenute zasjede treba da osvanu na svojim mjestima i da ostanu tamo čitav dan, odnosno dok ne uhvate kakovu kolonu ili transport. Postoji naime mogućnost da sutra banda pokuša koncentrirati u Garešnici svoje snage, pa ima dakle također mogućnosti da se na tim cestama odnosno prolazima, kojima se i inače vrši redovan promet, uhvati dobar plijen.

Za samu akciju koja će početi 22.II.1943 oko 21 sat, zasjede treba da se postave, odnosno povrate na mjesto predviđeno ovim rasporedom snaga.

Snabdjeti te bataljone suhom hranom za jedan dan.

Održavati s njima stalnu vezu. Moslavački odred može vam također pomoći.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Jefto Šašić

Zamjenik komandanta:
M. Jerković

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 51/1, k. 907.

[2] Garešnicu. Vidi dok. br. 73.

[3] Vjerovatno Trupinski Gaj

BR. 73

ZAPOVIJEST ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 21 VELJAČE 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA GAREŠNICU[1]

K—1[2]
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 244/1943
dne 21.II.1943. 23,50 h.

Naređenje za napad na neprijateljsko uporište Garešnicu.

ŠTABU K—2, K—3, K—4, M.O. i M.Č.[3]

Na položaju

Dolaskom u Hrvatsku[4] pred nas se postavlja i vrlo važan politički zadatak: uliti povjerenje hrvatskom narodu ovoga kraja u moć Narodno-oslobodilačke vojske, jer to je jedina mogućnost da ga se podigne na oružanu borbu. Najuspješnija mobilizacija hrvatskog naroda ovoga kraja izvela bi se likvidacijom neprijateljskog uporišta Garešnica. Hrvati ovoga kraja izjavljuju: »Oslobodite Garešnicu, pa nas sve pozovite u vojsku i mi ćemo doći!«

Još uvijek traje neprijateljska ofanziva[5] na naš oslobođeni teritorij, pa prema tome moramo pristupiti sa još više odgovornosti izvršavanju naredbe druga Tita od 12.II.1943.[6]

Uzevši u obzir gornje činjenice, Štab ove divizije donio je odluku da likvidira neprijateljsko uporište Garešnicu.[7]

Prema dosada prikupljenim podatcima snage neprijateljske u tom uporištu su sljedeće: 126 domobrana gorskog zdruga, 60 ustaša i oko 10—15 žandara.[8] Naoružanje im je: 1 teški i

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 22—1/I, k. 892.

[2] Vidi primjedbe br. 2 i 3 uz dok. br. 42.

[3] Moslavačkom odredu i mitraljeskoj četi

[4] Misli se na područje zapadno od rijeke Ilove.

[5] Riječ je o Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi.

[6] Odnosi se na zapovijest Vrhovnog komandanta NOV i PO Jugoslavije od 7 veljače 1943 god. Vidi tom II, knj. 1, str. 226—227.

[7] Vidi dok. br. 72, 75, 77 i 84.

[8] Garnizon u Garešnici sačinjavale su sljedeće neprijateljske jedinice: Prvi sat Treće bojne Prvog gorskog zdruga, mjesne ustaše i žandari.

4 laka minobacača, 3 teška mitraljeza i 20 puškomitraljeza, ostalo karabini.

U cilju likvidacije tog uporišta Štab IV divizije Narodnooslobodilačke vojske Hrvatske

NAREĐUJE:

(Sekcija »Bjelovar« 1:100.000)

1.) **XII Brigadi:**

IV. a) Bataljon a,[9] pojačan 1 teškim mitraljezom, treba da likvidira uporište broj 7.[10] Taj bataljon nastupa cestom Malo Vukovje—Garešnica, zaobilazi mlin i udara s jugozapadne strane k tom uporištu. Jednim svojim dijelom treba odmah da zaposjedne zgrade sjeverno od željezničke stanice, da spriječi bandi da ih ona iz željezničke stanice ne zaposjedne, a s druge strane da spriječi bandi iz uporišta broj 3[11] da ovima u željezničkoj stanici pođe tim putem u pomoć.

Taj bataljon treba da drži vezu sa bataljonom b[12] iste brigade koji likvidira uporište broj 1[13] i s bataljonom a[14] Moslavačkog odreda koji likvidira uporište 3, 4[15] i 5,[16] te s bataljonom b[17] Moslavačkog odreda koji postavlja strelјački stroj duž pruge.

II. b) Bataljon b, pojačan 1 teškim mitraljezom, treba da likvidira uporište broj 1 i 2.[18] Nastupa jednom kolonom sa zapadne strane od kote 156, putem kroz ciglanu sjeverno od sajmišta, te se razdvaja dalje na dva dijela. Jedan dio pristupa likvidaciji uporišta broj 2, a drugi dio opkoljava uporište broj 1 sa sjeverne i zapadne strane. Druga kolona tog bataljona dolazi k zgradi cestom Vukovje—Garešnica, te prešavši potok Garešnicu, napada uporišta s južne i s istočne strane.

I. c) Bataljon c,[19] pojačan 1 teškim mitraljezom, postavlja zasjedu na cesti Garešnica—Uljanik u šumi sjeverno od Ribogojstva, uz nasip duž potoka Toplica, u obliku slova L.

Ta zasjeda pored svog glavnog zadatka da spriječi i uništi bandu ako pođe s te strane šume Garešnice u po-

---

[9] Četvrti bataljon
[10] željezničku stanicu
[11], [15] i [16] Redakcija nije mogla utvrditi koji su to objekti.
[12] Drugi bataljon
[13] i [18] Građansku školu i žandarmerijsku stanicu
[14] Prvi bataljon
[17] Drugi bataljon
[19] Prvi bataljon

moć Garešnici, treba da jednom jačom patrolom uništi poštansku i općinsku arhivu u Uljaniku, te da poruši mostove na toj cesti i t.t. instalacije u tom mjestu. Na cestu navaljati drveća.

Vezu hvata i drži sa snagama XVII brigade u Kajgani, i sa bataljonom b XII brigade u M. Vukovju, i napokon s bataljonom a XII brigade.

III. d) Bataljon d,[20] pojačan sa 2 teška mitraljeza. postavlja zasjedu na cesti Garešnica—Gojilo na južnom dijelu M. Vukovja, sa zadatkom da ruši tu cestu i mostove na njoj i da spriječi i uništi bandu ako pođe u pomoć Garešnici iz Gojila.

Drži čvrsto vezu sa bataljonom b[21] XVI brigade, da zajedničkim vještim manevrom ispuni svoj zadatak. Isto tako treba da održava vezu sa bataljonom c XII brigade i s bataljonom a iste brigade.

2.) **XVI Brigadi:**

a) Bataljon a,[22] pojačan 1 teškim mitraljezom. treba da likvidira neprijateljsko uporište broj 8.[23] Nastupa sa sjeverne strane cestom Bjelovar—Garešnica.

Vezu hvata i održava sa bataljonom a Moslavačkog odreda, koji likvidira uporišta broj 3, 4 i 5. Isto tako treba da drži vezu s bataljonom c[24] XVII brigade u Zdenčacu.

b) Bataljon b postavlja zasjedu. pojačanu 1 teškim mitraljezom, na putu Garešnica—V. Vukovje prema Gojilu, sa zadatkom da u vezi s bataljonom d XII brigade spriječi i uništi svaku pomoć Garešnici s te strane. Držati najčvršću vezu s bataljonom d XII brigade.

c) Bataljon c[25] ostaje u diviziskoj rezervi.

3.) **XVII Brigadi:**

a) Jedna četa bataljona a[26] postavlja zasjedu na razvaljenoj cesti Garešnica—Bjelovar u šumi Rastovac i na putu iz Malog Pašijana prema toj cesti, sa zadatkom da spriječi eventualni dolazak neprijatelja sa te strane. Drži vezu sa bataljonom b iste brigade u Trupinskom Gaju, kao i s bataljonom c iste brigade u Zdenčacu.

Ostatak toga bataljona postavlja zasjedu na istočnoj strani Kajgane, na putu koji spaja Vel. Zdence sa južnim dijelom

---

[20] Treći bataljon
[21] Treći bataljon
[22] Drugi bataljon
[23] ustaški tabor
[24] Prvi bataljon
[25] Prvi bataljon
[26] Drugi bataljon

K-1.

NARODNO-OSLOBODILAČKA VOJSKA
HRVATSKE

Broj: 244./1943.

dne 21.II.1943.KD,be h.

Naredjenje za napad na neprijateljsko uporište Gareščicu.

STAB 4.- 2.Lv 3, 4.- 4. N.O.S.H.V.

Na položaju

Dolaskom u Hrvatsku pred nas se postavlja i vrlo važan politički zadatak: uliti povjerenje hrvatskom narodu ovoga kraja u moć Narodno-Oslobodilačke Vojske,jer to je jedina mogućnost,da ga se podigne na oružanu borbu.Najuspješnija mobilizacija hrvatskog naroda ovoga kraja izvela bi se likvidacijom neprijateljskog uporišta Gareščice. Hrvati ovoga kraja iščekuju: "Oslobodite Gareščicu,pa nas ove posovite u vojsku i mi ćemo doći!"

Još uvijek traju neprijateljska ofenziva na naš oslobođeni teritorij,pa prema tome moramo pristupiti sa još više odgovornosti izvršavanju naredbe druga Tita od 12.II.1943.

Uzevši u obzir gornje činjenice,štab ove divizije donio je odluku da likvidira neprijateljsko uporište Gareščicu.

Prema dosada prikupljenim podatcima snage neprijateljske u tom uporištu su sledeće: 126 domobrana gorskog zdruga,6e ustaša,1 eskadron-15 žandara.Naoružanje im je: 1 teški i 4 laka minobacača,3 teška mitraljeza i 2o puškomitraljeza,ostalo karabini.

U cilju likvidacije tog uporišta Štab IV.Divizije Narodno-oslobodilačke Vojske Hrvatske

N A R E Đ U J E:

/Sekcija "Bjelovar" 1:100.000./

1., XII.BRIGADI:

a/ bataljon a,pojačan 1 teškim mitraljezom treba da likvidira uporište broj 7.Taj bataljon nastupa cestom Kalo-Vukovje-Gareščica zaobilazi zlin i udara s jugozapadne strane k tom uporištu.Jednim svojim dijelom treba odmah da zaposjedne strane zgrade sjeverno od željezničke stanice,da spriječi bandi da ih one iz željezničke stanice ne zaposjednu,a s druge strane da spriječi bandi iz uporišta broj 3 da ovima u željezničkoj stanici pođe tim putem u pomoć.

Taj bataljon treba da drži vezu sa bataljon b/ iste brigade koji likvidira uporišta broj 1.i s bataljonom a/ Kalnavačkog odreda koji likvidira uporište 3,4 i 5,te s bataljonom b/ Kalnavačkog odreda,koji postavlja strelački stroj duž pruge.

b/ bataljon b,pojačan sa 1.teškim mitraljezom treba da likvidira uporište broj 1 i 2.Nastupa jednom kolonom sa zapadne strane od kote 158,putem kroz oglednu,sjeverno od xkxxxxx zajmišta te se raz dvaja dalje na dva dijela.Jedan dio pristupa likvidaciji uporišta broj 2,a drugi dio opkoljava uporište broj 1 sa sjeverne i zapadne strane.Druga kolona tog bataljona dolazi k zgradi cestom Vukovje-Gareščica,te prešavši potok Gareščicu,napada uporišta s jezne i s istočne strane.

c/ bataljon c,pojačan 1.teškim mitraljezom postavlja zasjedu na cesti Gareščica - Uljanik u dužini sjeverno od Mihogojilišta,uz nasip duž potoka Toplice u obliku slova L.

Ta zasjeda pored svog glavnog zadatka da spriječi i uništi bandu ako pođe s te strane šume Gareščice u pomoć Gareščici,treba da jednom jačom patrolom uništi poštanesku i općinsku arhivu u Uljaniku,te da poruši mostove na toj cesti i t.t.instalacije u tom mjestu.Na cestu navaljati drvaće.

Vezu hvata i drži sa snagama XVII.brigade u Gajoni,i sa bataljonom b/ XII.brigade u B.Vukovju,da napokon s bataljonom a/ XII. brigade.

d/ bataljon d,pojačan sa 2 teška mitraljeza postavlja zasjedu na

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 73

Garešnice preko Klokočevca, Tomašice i Kajgane. Drži vezu sa bataljonom c u Zdenčacu i sa bataljonom c XII brigade.

b) Bataljon b,[27] pojačan 1 teškim mitraljezom, postavlja zasjedu na željezničkoj pruzi Garešnica—Vel. Pisanica prema željezničkoj stanici Hercegovac, sa zadatkom da spriječi pomoć Garešnici s te strane. Da ruši prugu i t.t. veze, da navalja na njih drveća i da zapali željezničku stanicu Hercegovac u kojem prema podatcima nema posade.

Osigurati se sa istočne strane od sela Hercegovca.

Drži vezu sa bataljonom c u Zdenčacu i sa bataljonom a XVII brigade u Pašijanu.

c) Bataljon c, pojačan 1 teškim mitraljezom, postavlja zasjedu sjeverno od Zdenčaca na cesti Hercegovac —Garešnica, sa zadatkom da spriječi i uništi bandu ako s te strane pođe u pomoć Garešnici. Ruši cestu, mostove na njoj.

Osim toga taj će bataljon pročistiti eventualne banditske straže u Brestovcu.

Drži vezu sa bataljonom b iste brigade i sa snagama bataljona a u Kajgani, te napakon s bataljonom b Moslavačkog odreda i s bataljonom a XVI brigade.

4.) **Moslavačkom odredu:**

a) Bataljon a likvidira uporišta broj 3, 4 i 5 (35 domobrana).

Taj bataljon nastupa sa sjeverne strane prostorom između željezničke pruge i ceste istočno od sela Garešnica, te izlazi na cestu u samoj Garešnici sjeverno od kotara, i pristupa likvidaciji na planu naznačenih objekata.

Vezu treba da drži s bataljonom a XVI brigade, s bataljonom b Moslavačkog odreda i s bataljonom a XII brigade.

b) Bataljon b postavlja streljački stroj duž pruge Garešnica—Hercegovac, od mjesta gdje ta pruga presijeca cestu Garešnica—Uljanik, pa do mjesta gdje pruga presjeca cestu Garešnica—Zdenčac. Osobito jake patrole postaviti na tim presjecima.

Zadatak toga bataljona jest da hvata eventualne bjegunce iz Garešnice i da ruši prugu i t.t. veze na naznačenom sektoru.

Vezu drži s bataljonom a Moslavačkog odreda, s bataljonom a XII brigade. s bataljonom c XVII brigade, te napokon sa snagama XVII brigade u Kajgani.

---

[27] Treći bataljon

5.) **Mitraljeskoj četi:**

a) 5 mitraljeskih odjeljenja dodijeliti XII brigadi.
b) Dva mitraljeska odjeljenja dodijeliti XVI brigadi.
c) Dva mitraljeska odjeljenja dodijeliti XVII brigadi.

Ovu raspodjelu učiniti tokom 22.II.1943 do podne.

U bataljone koji sutra idu na zasjede prema V. Zdencima i Gojilu, treba da štabovi brigada dodijeljena im mitraljeska odjeljenja upute uz potrebnu pratnju i vodiče naknadno, t.j. kad se ti bataljoni vrate na svoje mjesto u zasjedu, predviđeno za vrijeme same akcije.

6.) Vod za vezu biće uz K—1 gdje će na licu mjesta dobiti usmeno zadatak.

7.) Štab K—1 nalaziće se sa svojom rezervom u ciglani na putu iz Kapelice za Garešnicu.

Štab K—2 sa svojom rezervom nalaziće se u Ciglenici na cesti Garešnica—Malo Vukovje.

Štab K—3 nalaziće se sa svojom rezervom u prvim kućama Dišnika na putu iz Dišnika za Garešnicu, kod slova c—Rastovac.

Štab K—4 nalaziće se u Vel. Pašijanu u najjužnijim kućama.

Štab M.O.[28] nalaziće se u najzapadnijim kućama Kajgane, na mjestu gdje potok Kajgana presijeca put iz Kajgane u Garešnicu.

Komanda mitraljeske čete nalaziće se uz K—2.

8.) Veza između svih štabova održavaće se kuririma. Sa kurirom treba radi sigurnosti uvijek poslati po jednog ili dva druga.

Štabovi brigada i M.O. slaće redovne izvještaje svaka 2 sata, a izvanredne izvještaje treba slati u izvanrednim okolnostima bez obzira na vrijeme.

Jedan štab šalje uvijek izvještaje Štabu divizije preko sebi najbližeg štaba.

Na izvještajima hitne naravi naznačiti na omotu »hitno« i slati ih po mogućnosti preko kurira na konju.

9.) Centar za evakuaciju ranjenika biće u Popovcu.

Svaka brigada organiziraće svoje brigadno previjalište i to:

XII brigada: u Kapelici. Tu će istodobno bili previjalište za ranjenike Moslavačkog odreda.

XVI i XVII brigada organiziraće previjalište u Dišniku. Ali ranjenike uvijek treba otpremati u najbliže previjalište.

---

[28] Moslavačkog odreda

10.) Centar za evakuaciju plijena biće u Popovcu. Evakuaciju plijena organiziraće intendant Divizije uz pomoć intendanata brigada.

Intendant Divizije treba da stalno drži vezu sa bilo kojim štabom brigade ili sa K—1, da bi mogao na vrijeme izvući plijen.

11.) Centar za evakuaciju zarobljenika biće Kostanjevac.

12.) Početak napada biće 22.II.1943 u 21 čas.

13.) Znaci raspoznavanja za noć od 22 na 23 ov. mj. biće: Pas — Poglavnik, a za dan 23 ov. mj.: poziv s obje ruke dići pušku rezelno[29] iznad glave, odziv: lijevom rukom izbaciti pušku u stranu u vertikalnom položaju.

14.) Povlačenje će se izvršiti po pismenom naređenju K—1. Osim toga za svaku eventualnost ispaliće K—1 kao znak za povlačenje snop raketa i to 3 puta po dvije crvene.

Pravci povlačenja:

Svaka jedinica povući će se u svoju polaznu bazu za napad.

Povlačenja nema bez naređenja. Ukoliko se ne uspije likvidirati to uporište tokom noći, akcija će se vjerovatno produžiti i za dana.

15.) VAŽNE NAPOMENE:

a) Opetovati svom komandnom kadru napomene iz naredbe[30] ovoga štaba broj 238/43 od 19.II.1943.

b) Prilikom napada na izvjesni objekat treba odmah posjesti sve okolne zidane zgrade i ne dozvoliti da se banda u njih uvuče.

c)Nakon likvidacije svog uporišta treba jedinica tada bezuvjetno i odmah da prilazi u pomoć susjednoj jedinici koja još nije likvidirala svoje uporište. To treba učiniti bez posebnog naređenja.

d) Na zadnjoj našoj akciji pokazalo se kod nekoliko naših bataljona kako je efikasna dobro organizirana mitraljeska vatra. Skrenite još jedanput pažnju vašim komandantima bataljona i komandirima četa da zasjeda uspijeva samo onda ako se neprijatelja pripusti blizu i ako ga se tuče iznenadno dobro organizovanom snažnom mitraljeskom vatrom. Isto tako skrenite pažnju onim rukovodiocima koji napadaju objekte da se bombaši vrlo lako mogu privući i najbolje branjenoj zgradi ako je naša vatra dobro organizovana. (Vidi napomene iz naređenja broj 238/43 i naređenja ovog štaba broj 197[31]/43).

---

[29] Vjerovatno: horizontalno

[30] Vidi dok. br. 62.

[31] Vidi dok. br. 36.

e) Osobitu pažnju treba da skrenete na izbor mjesta vašeg štaba i štabova vaših bataljona. Ne smije se nikad i nipošto dozvoliti da bilo koje lice koje nije član toga štaba (kuriri, stražari, civili, zarobljenici i t.d.) prisustvuje u samom štabu, jer to ometa rad i konspiraciju.

f) Prije odašiljanja kurira i patrola za hvatanje veze uvijek temeljito objasniti tim drugovima gdje se nalazi štab u koji se šalju i put kojim se najlakše i najbrže dođe do tog štaba.

g) Štab XII brigade preuzima u ovoj akciji komandu nad bataljonom b XVI brigade.

h) Upoznati dobro partizane, osobito nove drugove, sa načinom upotrebe noćnih i dnevnih znakova raspoznavanja.

i) Zasjede koje nemaju prirodnih zaklona neka si iskopaju potrebne rovove.

Prilog: Skica Garešnice, sa podatcima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
J. Šašić

Komandant:
Petar Drapšin

BR. 74

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGOG NOP ODREDA OD 22 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU TREĆE OPERATIVNE ZONE O IZVRŠENIM AKCIJAMA OD 12 DO 22 VELJAČE[1]

ŠTAB
II N.O.P. ODREDA
III OPERATIVNE ZONE
O. broj: 13/1943 22-II-43[2]
Položaj 22 veljače 1943

ŠTABU III OPERATIVNE ZONE

Operativni izvještaj II N.O.P. odreda za razdoblje od 12. II do 22.II.1943 g.

I. Vojnička situacija na sektoru odreda[3]

Na sektoru odreda banda se povukla u uporišta koja stalno utvrđuje a jačina im je većinom 80 do 150 vojnika i to na istočnom dijelu sektora, dok na sjevernom dijelu sektora banda drži uporišta [jačine] 500 do 1.000. vojnika. Vojnici u tim uporištima su većinom kulturbundovci i ustaše. Moral i borbenost neprijateljskih vojnika je osrednji. Banda se češće zalijeće u sela i prisilno odvodi stanovništvo u vojsku. Mjestimično je napadala pozadinske straže, koje su je odbijale.

Snage ovoga odreda nisu u stanju da vrše veće akcije na oružje, pa su si dali zadatak da ruše komunikacione veze i vrše manje akcije na oružje i hranu. Odred šalje partizanske grupe u neprijateljsku pozadinu, koje svojim manjim akcijama uznemiravaju neprijatelja.

II Akcije

Naš odred vršio je akcije u sastavu XVIII brigade,[4] a pored toga izvršio je i sam nekoliko akcija.

14.II.1943 cijeli odred u sastavu s brigadom dao si u zadatak da zaustavi i razoruža vlak na glavnoj pruzi Osijek—Zagreb. Naš odred dao je zasjedu na cesti prema Feričancima. Za vrijeme te akcije na zasjedu nije niko naišao. Pošto akcija nije uspjela po planu odred se povukao u selo Duzluk. Tu smo,

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12—2, k. 1484.

[2] Datum prijema izvještaja u Štabu Treće operativne zone.

[3] Odred je uglavnom dejstvovao u Podravini i na sjevernim padinama Papuka, Krndije i Dilja.

[4] i [7] Vidi dok. br. 86.

u sporazumu s brigadom, I bataljon uputili u selo Pušine da bi odande vršio akcije u okolici pruge i preko nje. II bataljon smo uputili na sektor Živčane s tim da vrši akcije u toj okolici i da šalje partizanske grupe u neprijateljsku pozadinu.

15.II.1943 I bataljon se uputio u akciju na neprijateljsko uporište Sopje. 16.II.1943 je bataljon predanio u blizini istoga mjesta i naveče izvršio prepad na žandarmerijsku postaju, financiju, općinu i poštu. Pri samom upadu u mjesto nije došlo do borbe. Akcija je izvršena po planu i zarobljen je slijedeći plijen:

17 mauzera	3 pištolja 6.35
11 manlihera	3.000 metaka
2 civilne puške	18 fišeklija sa istim brojem opasača i noževa
20 bombi	
49 ćebadi	2 raket. pištolja sa 50 raketa
1 telefon	15 vojničkih odijela
2 pisaće mašine i ostalo.	2 radioaparata

U Komandu područja[5] sprovedeno je 3 žandara, 5 pomoćnih žandara i 5 financa. U toj akciji najbolje se istakao komandir Prve čete drug Teodor Bardak.

Iste noći je II bataljon izvršio akciju na Košku. Pošto su bili slabi podatci o samom mjestu, partizani su ipak napali žandarmeriju koja je bila prazna, jer žandari iz iste svaku noć se raziđu po selu. Drugovi su upali u općinu, poštu i na željezničku stanicu u kojima su zaplijenili slijedeći plijen: 6 civilnih pušaka, 18.000 kuna gotovog novca. 9 metara kukuruza.

17.II.1943 partizanska grupa II bataljona na sektoru Osijeka izvršila je akciju na pustaru Kesntbaum[6] i zarobila 8 konja sa spregom, 2000 litara petroleuma, 5 remenja, 15 metara kukuruza, 2 metra graha, 45 komada svinja i 48 komada goveda.

19.II.1943 I bataljon je ujutro u 5 sati izvršio akciju na mostove na glavnoj pruzi, na rijeci Vojlovici i Voćinki kod Čačinaca. Pri samom napadu na domobransku stražu i domobrani su se u roku 10 minuta predali. U toj akciji zarobljen je slijedeći plijen: 25 pušaka manlihera sa 1.000 metaka. 20 bombi i druge spreme. Isti domobrani su sprovedeni u komandu Papučko-krndijskog područja.

Istog dana II bataljon je držao zasjedu na cesti prema Ruševu, dok je brigada vršila akciju na Levanjsku Varoš.[7] Ova akcija je uspjela i naš bataljon na diobi dobio je 5 pušaka.

19.II. partizanska grupa sa sektora Osijek donijela je 7 pušaka mauser i mobilizirala isti broj ljudi.

---

[5] Riječ je o Papučko-krndijskom području.
[6] Vjerovatno nazvana tako po vlasniku.

21.II.1943 je I bataljon otišao na pustaru Gaćište kod Virovitice da dotjera 70 domobrana Srba[8] uniformisanih koje čuvaju 3 naoružana čovjeka. Iz te akcije bataljon se ima vratiti u toku slijedeće noći i na povratku potrgati t.t. veze i zapaliti stanicu Cabuna.

22.II.1943 je II bataljon držao zasjedu prema Ruševu i ujedno dao zaštitnicu brigadi koja je vodila borbu sa bandom iz Đakova koja je došla u Levanjsku Varoš i Slobodnu Vlast. Banda je bila razbijena i naš bataljon se povukao u Podgorje.

22.II.1943 II bataljon je naveče otišao da izvrši akciju na žandarmerijsku postaju Bizovac i na selo Habjanovci. Bataljon se ima vratiti u toku slijedećeg dana. Poslali smo 1 partizansku grupu na prugu Zagreb—Beograd koja će se tamo zadržati 6 dana i svake noći na raznim mjestima potrgati t.t. veze.

III. Organizaciono stanje

Odred je sastavljen od 2 bataljona i jedne bolničke čete. Bataljoni imaju po 2 čete, svaka četa po 2 voda. Odred ima 3 partizanske i jednu diverzantsku grupu, kojima daje konkretne zadatke i kontrolira njihov rad.

IV. Borbenost i disciplina

Borbenost je slaba, jer su to sve mladi i neiskusni partizani koji nisu prošli kroz vatrena krštenja. Što se tiče morala i volje vojnici to imaju i kroz to ćemo postići i borbenost.

Disciplina je dosta aljkava jer partizani, kao i mlado komandno osoblje, ne izvršavaju svoje zadatke i naredbe kako to treba.

V. Oficiri za vezu

Oficire za vezu nemamo, a njihovu dužnost vrše nuzgredno obavještajci. Kuriri vrše svoju dužnost dobro, pošta stiže na vrijeme kako za vrijeme logorovanja tako i u borbi.

VI. Osoblje štabova

Štab odreda sačinjavaju: komandant, komesar, njihovi zamjenici,[9] obavještajac,[10] informativac.[11] Dužnost operativca vrši zamjenik komandanta, dok dužnost oficira za vezu vrši obavještajac.

---

[8] Mobilisani u domobranske radne jedinice.

[9] Zamjenik komandanta odreda bio je Ljuboja Radišić (poginuo 1944 god. kao zamjenik komandanta Diljskog područja). Zamjenik političkog komesara odreda bio je Franjo Fedele.

[10] Grga Žilić

[11] Redakcija nije mogla utvrditi ko je vršio tu dužnost

Štabsko osoblje zadovoljava

Štab I bataljona sačinjavaju: komandant,[12] komesar i njihovi zamjenici,[13] informativac.[14] Obavještajca nema, oficira za vezu nemaju. Drugovi ovoga štaba zadovoljavaju, osim druga zamjenika komandanta, koji se češće opija i zbog toga ne može vršiti svoju dužnost.

Štab II bataljona sačinjavaju: komandant,[15] komesar,[16] njihovi zamjenici,[17] informativac,[18] obavještajac,[19] a dužnost oficira za vezu vrši obavještajac.

Štab II bataljona zadovoljava.

Štabovi se međusobno slažu i u sporazumu obavljaju svoj rad.

VII. Plan budućih akcija

Naš odred ima u planu da vrši slijedeće akcije u Podravini i to: oko pruge da ruši komunikacione veze i u okolici Đakova i na pruzi Beograd—Zagreb. Po planu imamo vršiti manje akcije za oružje, kidanje komunikacionih veza i mobilizaciju.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar:
Lazar Vračarić

Komandant:
Gojko Kovačević[20]

---

[12] Nikola Krajšić

[13] Zamjenik komandanta Prvog bataljona bio je Milan Stefanović, a zamjenik političkog komesara Antun Živković.

[14] Đuro Oreščanin. Poginuo 1943 god. u selu Klokočeviku kod Slavonskog Broda, u borbi protiv Nijemaca.

[15] Stevo Carević

[16] Boro Novaković

[17] Zamjenik komandanta Drugog bataljona bio je Tedo, zvani Bosanac. (Redakcija nije mogla utvrditi pravo ime i prezime). Poginuo je u Gorjanima kod Đakova 1943 god. kao komandant bataljona. Zamjenik političkog komesara bataljona bio je Slavko Medunić.

[18] Vlado. Redakcija nije mogla utvrditi prezime.

[19] Mirko Vorkapić

[20] Poginuo 1944 godine.

BR. 75

NAREĐENJE ŠTABA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 23 VELJAČE 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA DA PRODUŽE BORBU ZA OSLOBOĐENJE GAREŠNICE[1]

K—1[2]
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 249/1943
dne 23.II.1943, 5,30 h.

Naređenje za produženje borbe
izdaje

ŠTABOVIMA K—2, K—3, K—4[3] i M.O.[4]

Na položaju

Prema do sad primljenim izvještajima i vatri koja se čuje iz Garešnice,[5] to uporište još nije likvidirano.

U cilju dokončanja zadatka koji vam je dat naređenjem[6] ovog štaba broj 244/43, štab IV divizije Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske donio je odluku da se borba nastavi preko dana i dalje sve dok se ne likvidira ta banda. U vezi s tim ovaj štab.

NAREĐUJE:

1.) Svim bataljonima: borba se nastavlja do daljnjeg naređenja, odnosno do izbacivanja rakete kao znaka za povlačenje.

2.) Bataljonima u samom uporištu:

Oni bataljoni koji se nalaze u samom uporištu treba da posjednu zgrade oko onih zgrada iz kojih se pruža otpor. Pazite budno da banda ne pobjegne. U slučaju da banda to pokuša, odmah treba jednim dijelom i naše snage da napuštaju okolne zgrade i da bandu tjeraju vatrom i pokretom.

Osmotriti obdan položaje oko zgrada, pravce privlačenja i povlačenja, te sve ostalo što može koristiti da se u toku sljedeće noći uporište lakše likvidira.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 53/1, k. 907.

[2] i [3] Vidi primjedbu br. 2 i 3 uz dok. br. 42.

[4] Moslavačkom odredu

[5] i [6] Vidi dok. br. 73.

3.) Bataljonima u zasjedi:

Bataljoni koji se nalaze na zasjedama treba da se utvrde na tim mjestima ukoliko nema prirodnih zaklona i da ni pod koju cijenu ne dozvole da banda prodre tim pravcem.

Ako banda pokuša da izmanevriše vaše položaje, zaklone i utvrđenja, onda treba i vi da napuštate te zaklone i da smjesta prelazite u protivnapad.

Bataljon Moslavačkog odreda koji se nalazi na pruzi neka se također utvrdi i iskopa zaklone od aviona. Treba stalno da postoje na određenim udaljenostima stražari osmatrači, koji će pratiti eventualan bijeg bande iz Garešnice.

4.) Povlačenje:

Ako bi na bilo koji način došlo do povlačenja, onda se bataljoni koji se nalaze u zasjedama ne smiju povući dok se ne izvuku bataljoni iz samog uporišta. Štabovi pak bataljona u uporištu treba odmah čim dobiju naređenje ili znak za povlačenje da obavijeste sve susjedne jedinice o tome, kamo se povlače, zašto se povlače i od koga su dobili naređenje da se povlače. Isto tako moraju smjesta poslati izvještaj bataljonima u zasjedi za koje vrijeme po prilici će se dotični bataljon izvući iz uporišta i prema tome kad može zasjeda da se povlači.

Bataljon XVII brigade koji se nalazi u Trupinskom Gaju ne smije se povući prije dok se bataljon koji je u zasjedi prema Zdenčacu ne prebaci preko pruge Garešnica—Hercegovac.

Bataljon XII brigade koji se nalazi u šumi sjeverno od Ribogojstva smije se povući tek onda kad u njegov sastav dođu snage XVII brigade iz Kajgane i Moslavački bataljon sa pruge, jer je ovima najzgodniji pravac povlačenja.

Neka svi bataljoni i jedinice imaju stalno osmatrače raketa koje će biti ispaljene od K—1, kao znak za povlačenje, sa pravca od sela Kapelice. Broj i boja raketa — već kako je ugovoreno.

5.) Inače u svemu ostalom pridržavati se napomene i naređenja koje ste već primili, a odnose se na produženje borbe preko dana.

6.) Potsjetite borce u uporištu na Voćin[7] i izdržljivost naših zasjeda, te im kažite da imaju puno povjerenja u naše drugove koji ih izvana čuvaju. Borce na zasjedama pak potsjetite također na borbu u Voćinu, na upornost i junaštvo našeg II i IV bataljona XII brigade. Objasnite dru-

[7] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 11.

govima da upornost te bande dolazi samo otuda što su se nadali da ćemo mi pred zoru da ih napustimo i što se nadaju da će im ujutro stići pomoć izvana. Naravno da će se smrtonosno iznenaditi kad vide da mi ne odlazimo, a pomoć da ne dolazi.

7.) Opća situacija:

S juga su naši bataljoni prodrli u samo mjesto i posjeli zgrade oko željezničke stanice. Prema izvještaju to će uporište biti lako likvidirano. Sa sjeverne strane nema promjena. Naše snage ušle su odmah u mjesto i prišle sasvim blizu uporištima, ali ih još nisu likvidirale.

Na zasjedi prema Hercegovcu čuje se vatra. Na ostalim zasjedama nema novosti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar: **Jefto Šašić**

Komandant:

BR. 76

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE NOU BRIGADE OD 23 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O POVRATKU BRIGADE NA KORDUN[1]

ŠTAB
IV UDARNE BRIGADE
23.II.1943

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. i P.O. HRVATSKE

Prema Vašem naređenju brigada se povratila iz Žumberka[2] i zaposjela sela: Primišlje, Vrelo, Mrežnicu i Zbjeg, kao što ste nam to naredili. Po dolasku u Perjasicu brigada je bila otišla na dva dana na cestu Krnjak—Veljun, jer smo bili obaviješteni da neprijatelj saobraća cestom Karlovac—Slunj. Pošto smo tamo uništili cestu, protjerali satniju ustaša koji su trebali zaposjesti Krnjak, protjerali posadu iz Tušilovića i uni-

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistorijskog instituta pod reg. br. 2/21, k. 830.

[2] Četvrta NOU brigada dejstvovala je na području Žumberka od 1 siječnja do 15 veljače 1943 god. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 43.

štili 3 mosta između Tušilovića i Krnjaka, vratili smo se preko Perjasice na cestu Slunj—Ogulin.

Sada ćemo, dok ne primimo od štaba naše divizije[3] ili od Vas drugo naređenje, sa 3 bataljonom I K.P.O.[4] izvršiti neku akciju[5] na četnike kod Plaškog ili na ustaše u Slunju.

Još nemamo veze sa štabom naše divizije pa se zato uporedno obraćamo i Vama ovim dopisom. Molimo Vas da kurira koji Vam donese ovaj dopis uputite gdje se nalazi štab divizije ili pak preuzmete dopis koji mi šaljemo diviziji da ga sa vašom poštom hitno pošaljete štabu naše divizije.

Naša brigada dobro je ishranjena, odjevena i obuvena, te je spremna odmah za dalje akcije. Primili smo u sastav i naš 1 bataljon.[6]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
M.[7] Martinović

Komandant:
Pet.[8] Kleut

---

[3] Riječ je o Osmoj diviziji NOV i PO Hrvatske.

[4] Prvog Kordunaškog NOP odreda

[5] Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Četvrte NOU brigade Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 13 ožujka 1943 godine.

[6] Bataljon je, u sastavu svoje brigade, otišao na Žumberak. Petnaestog siječnja krenuo je sa ranjenicima na Kordun, gdje ga je zatekla neprijateljska ofanziva. U toku ofanzive dejstvovao je na području Korduna i Like, u sastavu jedinica Osme divizije. Vidi dok. broj 90.

[7] Mile. Poginuo nesrećnim slučajem 1944 god. kao član Okružnog NOO za Kordun.

[8] Petar

BR. 77

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESNAESTE NO BRIGADE OD 24 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA GAREŠNICU[1]

ŠTAB K—3
NAROD.-OSLOB. V. HRVATSKE
Broj. 61/43 god.
24.II.43 godine u 12,40 h.

Podnosi izvještaj o akciji
na Garešnicu

ŠTABU K—1 NAROD.-OSLOB. V. HRVATSKE

U vezi naređenja te divizije br. 251 od 24 II.43 god. podnosimo izvještaj o akciji na uporište Garešnicu.[2]

I bataljon ove brigade bio [je] rezerva divizije.

II bataljon ove brigade imao je zadatak likvidirati uporište br. 8, t.j. ustaški tabor; zadatku je pristupio na vreme, banda je davala jak otpor i nije se mogao likvidirati u prvom naletu. Dok se je bataljon rasporedio u opsadno stanje, banda se je uspela organizovano srediti u samom uporištu, zgradi koja je bila na sprat i jakog materijala, te je uspela odbiti svaki nalet naših jedinica. Oko 13 h zabunom ili nesmotrenošću netačno obavešten od susednih jedinica, bataljon se je povukao oko 500—600 m. usled jake bacačke vatre koja je padala u neposrednu blizinu boraca raspoređenih za opsadu.

Takovim rasporedom bataljon je dočekao i noć 24.II. smatrajući da će bandu moći likvidirati ili naterati u begstvo, što se je zapazilo prebacivanjem bande iz prvošnjeg uporišta u drugo obližnje uporište, dok se banda nije spojila sa ostatkom nelikvidiranih bandita u mestu. Banda je pokušala da se koncentriše u prvi mah i organizuje za prodor prema Kapelici i dalje za Gojilo, ali kada je bila osujećena i raspored naših snaga izvršen kontra njihovim namerama, tako da su svaki pokreti bili praćeni vatrom, odustali su od napred pomenute namere i pokušali da se bace i prodru preko ceste i dalje za prugu, gde su bili ponovo tučeni i praćeni vatrom naših boraca, odustali su i od tih namera i grupisali se u žandar. stanicu, gde su se sastali sa ostatkom nelikvidirane bande i organizovali

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 32—2, k. 908.
[2] Vidi dok. br. 73.

otpor protiv naših napadajućih snaga koje su oko 19,30 ponovo pokušale da likvidiraju bandu ali nisu uspele.

Prva zgrada u kojoj se banda ustaša nalazila razorena je bombama i avionskom bombom od 12 kg, te je banda bila prisiljena na begstvo, napuštanje zgrade. Vremenske vatrene prekide koristio je bataljon za izvlačenje plena, i kada je bila potreba zaštite izvlačenja komore, to je vršeno pod vatrom.

U toku celog dana glavni zadatak bio je izvlačenje plena iz magacina koji je u prvom naletu pao u ruke naše.

Vezu ovaj bataljon imao je stalnu i neprekidnu sa brigadom, dok za dugo vremena nije uspostavio sa bataljonom K—2 koji je likvidirao stanicu, i napokon sa bataljonom M.O.[3] Ova veza uspostavljena je nakon dugih napora i poteškoća i slanja patrola od strane II bataljona.

Zarobio je II bataljon 4 karabina, nešto municije, nekoliko oružnog pribora i jedan talijanski laki mitraljez sa nekoliko metaka.

Poginula su u II bataljonu 2 druga i 3 ranjena.

II bataljon nije zarobio ništa žive snage.

Broj likvidiranih bandita iznosio bi od prilike oko 20 izbačenih iz stroja, broj mrtvih i ranjenih ponaosob ne može se izneti.

II bataljon utrošio je od prilike oko 3.500—4.000 metaka, računajući tu i broj izbačenih metaka iz pridodatog teš. mit.

III bataljon bio u zasedi prema Gojilu—V. Vukovju i potpadao pod komandu K—2., za vreme akcije. Brigada nije primala operativne izvještaje te prema tome ne može ni dati podatke o uspehu i radu toga bataljona u akciji.

Rad bataljona i njegov uspeh u akciji podneće K—2; ukoliko ne podnese, podneće ovaj štab kada se dobiju podaci od bataljona naknadno.

Jedinice su stigle na određena mesta, i smeštene su na odmor.

Broj plena nepoznat je brigadi, jer se je evakuisalo pod kontrolom intendanta[4] divizije i intendanata brigada, te će intendant divizije moći dati tačan popis plena ove akcije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. polit. komesara,
Mutak Vlado

Komandant,
Rade Knežević

---

[3] Moslavačkog odreda
[4] Đuro Terzić. Vidi primjedbu br. 23 uz dok. br. 36.

BR. 78

IZVJEŠTAJ ŠTABA BANIJSKOG NOP ODREDA OD 24 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV i PO HRVATSKE O POVRATKU ODREDA NA BANIJU[1]

ŠTAB
PARTIZANSKOG ODREDA
BANIJE
24.II.1943 god.

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

Naš odred stigao je nazad na Baniju[2] preko Kozare i Trokuta.[3] Sa odredom smo se povlačili do Drinića, gdje smo dobili naređenje od Vrhovnog štaba preko VII Divizije da se probijemo nazad na Baniju. Mi smo se mogli i prije prebaciti, tj. odmah drugi [dan] kako smo prešli preko Une, pošto [je] sva neprijateljska vojska koja se nalazila na Baniji[4] krenula u pravcu Otoke, Bužima i Cazina, ali nas je zadržao štab IV Krajiške divizije da držimo položaj prema [Bos.] Krupi i V. Badiću. Iako su imali naređenje da nas oslobode položaja oni to nisu učinili, pošto su bili opkolili neprijateljske snage na Benakovcu i nisu imali na raspoloženju snaga da nas oslobode. Poslije je neprijatelj zaposjeo naš prelaz kod Dobretina, a i u borbi sa neprijateljem bili smo potisnuti na Grmeč a poslije prema [Bos.] Petrovcu. U borbi sa neprijateljem za vrijeme ofanzive imali smo 19 mrtvih i 24 ranjena partizana. Sa nama na Baniju prebacao se jedan dio žena i djece sa Banije koje smo usput prikupili. Imamo veći broj bolesnih i promrzlih drugova. Odmah po dolasku na Baniju imali smo borbu sa neprijateljskom bojnom[5] iz Kostajnice koja je krstarila po selima ispred

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 40/1—3, k. 419.

[2] Po naređenju Vrhovnog štaba NOV i PO Jugoslavije, Banijski NOP odred se prebacio 28/29 siječnja u Bosnu, a 8 veljače primio je naređenje istog štaba da se vrati na Baniju, gdje je stigao 22 veljače. Šire o tome vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Banijskog NOP odreda Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 3 ožujka 1943 godine.

[3] U toku NOB tako su zvali prostoriju u trouglu Sunja — Kostajnica — Dubica.

[4] U početnoj fazi Četvrte neprijateljske ofanzive na Baniji se nalazila 369 legionarska divizija, ojačana jednim ojačanim pukom njemačke 187 rezervne divizije i Trećim gorskim zdrugom.

[5] Druga bojna Drugog gorskog zdruga. Vidi tom V, knj. 13, dok. broj 5.

Kostajnice do Mečenčana. Greškom I Bataljona, koji se povukao sa svog položaja bez naređenja i bez potrebe, imali smo 3 ranjena. 1 mrtvog i jednog ranjenog uhvaćenog od neprijatelja.

Odred je dosta premoran, odjeća i obuća vrlo su slabi, a i mnogo bolesnih, te ćemo morati mobilisati veći broj da bi popunili naše jedinice. Također organizovaćemo jednu bolnicu gdje bi smještali bolesne partizane. Liječnika nemamo nego ćemo postaviti nekoliko naših bolničara.

Neprijateljskih posada na oslobođenom dijelu Banije nema, osim što se u Hajtiću nalazi jedna satnija domobrana.[6] Neprijateljski garnizoni oslabljeni su. Samo danas primili smo izvještaj da je u toku jučerašnjeg dana stiglo u Sisak, Petrinju i Glinu par hiljada neprijateljske vojske i da bi imalo još stići a cilj im je preko Banije za Bosnu i Jadran.[7] Očekuje se dolazak većeg broja Nijemaca koji bi trebali preko Siska i Banije ići za Bosnu. Već su neki transporti stigli.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Dušan Jandrić

Komandant:
M.[8] Trninić

---

[6] O napadu na ovu satniju vidi dok. br. 88.
[7] Ovaj podatak je netačan.
[8] Milan

BR. 79

IZVJEŠTAJ ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 25 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA VIROVITICU, VELIKU PISANICU I GAREŠNICU[1]

K—IV[2]
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 149/43
Dana 25.II.1943, 10,52 sati

Desetodnevni izvještaj
podnosi

K—I[3]

Na položaju

1.) Za akciju na Viroviticu[4] koja je izvedena 11.II.1943 u 24 sata, jedinice naše brigade dobile su zadatak da:

I bataljon likvidira neprijateljsko uporište broj 4 i 13 u kome je predviđeno da ima 40 domobrana sa 4 p.m.,[5] a da se ti domobrani nalaze u utvrđenim rovovima. Naš I bataljon na vrijeme je napao to uporište i poslije borbe od 10 minuta uporište je bilo likvidirano. Drugovi su koristili mrak i privukli se neprijatelju tako blizu da ovaj nije mogao da se snađe te prema tome nije mogao dati nikakovog odpora. U tome uporištu nalazilo se svega 10—12 domobrana sa I p.m.

II bataljon dobio je zadatak da likvidira neprijateljsko uporište broj 1, t.j. vojničku kasarnu, u kojoj je bilo predviđeno 200 domobrana sa nepoznatim brojem automatskog oružja. Jedinice ovoga bataljona tačno na minut prije 24 sata prišle su izvršavanju svoga zadatka. Drugovi su se bili privukli blizu kasarni, ali ih je banda u posljednjem času opazila i otvorila jaku vatru iz dosta automatskih oruđa i bacača mina, tako da ovaj bataljon nije mogao u podpunosti riješiti svoj zadatak. Drugovima je pošlo za rukom da likvidiraju vojnički magazin, dočim kasarnu nijesu uspijeli likvidirati. U uporištu se je nalazilo oko 400 banditskih vojnika — ustaša i domobrana.

III bataljon je imao zadatak da likvidira neprijateljsko uporište Špišić Bukovicu u kojoj je bilo predviđeno da ima 75

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 34/4, k. 907.

[2] i [3] Vidi primjedbu br. 2 i 3 uz dok. br. 42.

[4] Vidi dok. br. 37, 38, 42, 46 i 54.

[5] puškomitraljeza

neprijateljskih vojnika -- ustaša, žandara i domobrana. Sa zakašnjenjem od 10 minuta bataljon je bez da je opalio metka, likvidirao uporište. U uporištu se je nalazilo 22 domobrana, 1 domobranski oficir. Ovaj bataljon izvršio je diverziju na pruzi Virovitica—Bjelovar. Poslije likvidacije uporišta postavio je zasjedu prema Bjelovaru, zasjeda se je na položaju zadržala cijeli dan.

Sa neprijateljske strane u borbi su učestvovale ustaše, domobrani, žandari i kulturbundaši.

19.II.1943 u 21 sat prišlo se je likvidiranju neprijateljskog uporišta V. Pisanica.[6] Snage naše brigade dobile su zadatak da:

I bataljon priđe likvidaciji rovova i zgrada u kojima se je banda[7] nastanila, na zapadnom dijelu Pisanice. Bataljon je sa malim zakašnjenjem pristupio izvršavanju svoga zadatka. Neprijatelj je primjetio kretanje naših drugova, na vrijeme se je povukao u zgrade i iz njih davao žestok odpor, i pored svih pokušaja i upornosti naših drugova, ovaj bataljon nije uspio da očisti ni jedno neprijateljsko uporište.

II bataljon dobio je zadatak da postavi zasjedu prema Severinu. Ovaj bataljon pred svojim položajem je naišao na grupu domobrana, koja je čuvala most na putu V. Pisanica —Bulinac. Banda je bila razjurena. U kratkoj borbi banda je imala 5 mrtvih bandita. Zasjeda je postavljena na vrijeme. 20.II. 1943 oko 3 sata banda[8] je iz Severina i Bulinca pokušala da prodre [kroz] našu zasjedu i da dođe u V. Pisanicu. Svoj pokušaj banda je krvavo platila. Naši borci dočekali su ih jakom puščanom i mitraljeskom vatrom, ali je bandi ipak pošlo za rukom da pokupi svoje mrtve i ranjene. Banda se je povukla prema uporištima iz kojih je pošla.

III bataljon je imao zadatak da postavi tanak streljački stroj u potoku koji ide duž V. Pisanice sa sjeverne strane. Bataljon je na vrijeme zaposjeo svoje položaje. Na njima nije mogao ostati do kraja borbe jer je morao sa jednim dijelom da osigura prilaze od Lasovca i Bedeničke. Ovaj bataljon nije imao borbe pošto banda nije pokušala da prodre na sektor toga bataljona.

Istoga dana kad je trebala da se izvrši akcija na V. Pisanicu naš II bataljon vodio je borbu sa jednim bataljonom Njemaca, koji je [pošao] od Šandrovca. U sjajnom naletu I četa toga bataljona je istjerala njemačke fašističke bandite iz sela Bedeničke. Neprijatelj je imao osjetne gubitke, ali se točan

---

[6] Vidi dok br. 62.

[7] Ojačana satnija Druge bojne Prvog gorskog zdruga

[8] i [9] Kombinovani sat Trećeg pješadiskog puka Prve pješačke divizije, jedan sat Prve pješačke pukovnije i jedan bataljon 135 rezervnog grenadirskog puka njemačke 178 rezervne divizije.

broj mrtvih i ranjenih bandita nije mogao ustanoviti pošto ih je banda odvukla sa sobom. Sa neprijateljske strane u borbi su učestvovali Njemci, ustaše i domobrani gorskog zdruga.[9]

21.II.1943 jedinice naše brigade dobile su zadatak[10] da:

III bataljon postavi zasjedu u Trupinskom Gaju, te da poruši što više željezničke pruge Garešnica—V. Pisanica. Jedinice ovoga bataljona osvanule su na položaju i tokom dana porušile 600 m željezničke pruge i 2 km t.t. veza. Oružanog sukoba sa bandom toga dana nijesu imali. Zarobljeni su radnici koji su pošli sa dobrim alatom da poprave prugu.

I bataljon postavio je zasjedu u Zdenačkom Gaju na cesti između Zdenaca i Hercegovca. Teren je bio vrlo nezgodan za zasjedu, bili su primjećeni i počela ih je tući neprijateljska artiljerija. Sa borbom su se morali povući u selo Imsovci, a odatle su pošli na položaj kod Garešnice.

U borbi sa neprijateljske strane učestvovale su 3 satnije gorskog zdruga.[11]

Za likvidaciju neprijateljskog uporišta Garešnica jedinice naše brigade dobile su zadatak da:

I bataljon postavi zasjedu na cesti Hercegovac—Garešnica kod mjesta Zdenčac. Bataljon je stigao jedan sat prije početka akcije i postavio zasjedu na mjestu gdje mu je to bilo po planu određeno. Odmah je prišao prekopavanju ceste i slaganju debelih stabala kako neprijateljski tenkovi ne bi mogli proći. 23 II.1943 u 2.30 sati 4 banditska tenka praćeni pješadijom[12] pokušali su da prodru [kroz] našu zasjedu. Naši borci su ih dočekali jakom mitraljeskom i puščanom vatrom te ručnim bombama i tako zaustavili njihovo napredovanje. Banda je uspjela da izvuče svoje mrtve i ranjene.

II bataljon postavio je zasjedu sa jednom četom na cesti Garešnica—Bjelovar, a sa dvije čete svoga bataljona postavio je zasjedu na putu koji vodi od V. Zdenaca preko Klokočevca —Tomašice, u selu Kajgani. Jedinice su stigle na položaj jedan sat prije početka napada. Oko 10,30 časova 23.II.1943 neprijatelj je u jačini jedne bojne gorskog zdruga[13] pokušao da prodre na tome sektoru. Naša zasjeda prihvatila je borbu gdje se je razvijala oštra i krvava borba. Banda je napredovala pod zaštitom 3 teška mitraljeza, 2 topa i nekoliko minobacača. Neprijatelj je bio mnogo nadmoćniji u oružju i ljudstvu uspio je potisnuti naše borce sa položaja. Ali zahvaljujući prisebnosti drugova rukovodilaca bataljona, junačkom držanju boraca, neprijatelj nije uspio da razbije naše jedinice. U međuvremenu

---

[10] Vidi dok. br. 73.

[11] i [13] Prva bojna Četvrtog gorskog zdruga

[12] i [14] Na ovom pravcu napadala je kombinovana Četvrta bojna Četvrtog gorskog zdruga.

u pomoć su stigle dvije čete XII brigade i 1 četa Moslavačkog odreda. Banda je uspjela da potisne naše drugove za čitava 2 km i onda kad je izgledalo da će banda prodrijeti, naši su borci napravili kontrajuriš i potisnuli bandu nazad. Za vrijeme kontrajuriša bilo je mnogo naših boraca bez i jednog metka. Neprijatelja su potisnuli nazad oko 3 km.

III bataljon postavio je zasjedu u Trupinskom Gaju, koja je postavljena još tokom 22.II.1943. Noću između 22. i 23. taj bataljon je produžio sa rušenjem pruge i telefonskih veza. Porušio je prugu 1,5 km, a onesposobio 3 km, i porušio telefonskih veza oko 3 km. Zapalio željezničku stanicu Hercegovac i Palešnik. Neprijatelj[14] je pokušavao nekoliko puta da prodre na sektoru toga bataljona međutim zahvaljujući prisebnosti naših boraca svi pokušaji neprijatelja da prodre bili su bezuspješni. Borci toga bataljona uspjeli su da unište jedan kamion, u kojemu se nalazio top i municija za njega, ali nailaskom neprijateljskih tenkova naši borci morali su ostaviti top i povući se sa tog mjesta. Ovo je bilo prvo jače vatreno krštenje boraca toga bataljona. Borci kao i rukovodioci toga bataljona ovoga puta dobro su se pokazali:

2.) U vremenu od 10.II.1943 pa do 25.II.1943 ova brigada zarobila je slijedeće oružje i ratni materijal:

45 domobrana
1 zastavnika
1 domobranskog časnika
1 domobranskog vodnika
2 p.m.
1 šmajser
71 karabin 7,9 mm
22 manlihera
85.740 metaka 7,9 mm
350 manliherskih metaka
2 pištolja
10 cijevi za p.m.
82 fišeklije
100 pari cipela
100 pari odijela
100 pari čarapa
6 ćebadi
15 torbica.

3.) U svim tim borbama naši su borci uništili 48 neprijateljskih vojnika, dočim broj ranjenih neprijateljskih vojnika nije se mogao tačno ustanoviti, ali ni on nije mali.

4.) U borbama koje smo proveli u vremenu od 10.II. 1943 do 25.II. 1943 imali smo 15 mrtvih drugova i 32 ranjena druga.

Poimeničan spisak palih i ranjenih drugova dostaviti će referent saniteta ove brigade.

5.) Naknadno umrlih drugova od rana još nemamo.

6.) Smrću heroja pali su slijedeći drugovi i drugarice:

Đukić Martin, r. 1922 g., selo Bajmok Sombor, Hrvat, radnik, član Skoja, desetar, stupio u partizane 25.IX.1942.

Boloban Milan r. 1922 g., Bojna, Maja, Glina, Srbin, seljak partizan stupio u partizane 5.XII.1942.

Valanović Branko, r. 1922 g., Gvozdanska, Pivnica, Virovitica, Srbin, seljak član Skoja, puškomitraljezac, stupio u partizane 4.IV.1942.

Bosanac Petra, r. 1923 g., Voćin, Podravska Slatina, Srpkinja, seljanka, stupila u partizane 25.IX.1942.

U junačkom jurišu ranjeni su kao heroji Branko Vitanović, r. 19.XII.1914 Osijek Vojakovački, Vojakovac, Križevci, Srbin, seljak, član K.P., zamj. komandira čete, partizan od 3.VII.1941.

Mogu se pohvaliti borci i rukovodioci od sva tri naša bataljona, ali naročitu pohvalu zaslužuju štabovi I, II i III bataljona, a od pojedinaca su se istakli: komandir I čete II bataljona drug Milan Svrabić; vodnik I voda II čete II bataljona drug Marko Trbojević; zamj. komandira III čete II bataljona drug Vitanović Branko i Rudi Rajh, partizan, bolničar II bataljona. Pomenuti drugovi istakli su se svojom borbenošću i svojim držanjem u svakoj akciji do sada, a naročito prilikom akcije na Garešnicu.

7.) Sve akcije do sada po planu su izvedene, bilo je manjih grešaka, a to je nedostatak vojničkog borbenog znanja, koji nastupa u prilivu ljudstva. Snalaženje rukovodilaca u borbi bilo je dobro. Veze sa susjednim jedinicama kao i sa štabom K—I nisu svakog puta u podpunosti zadovoljavale.

8.) Municije utrošeno u akcijama od 10.II.1943 do 25.II.1943 16.250 metaka, a dobiveno je 86.090 metaka.
U borbi je izgubljeno 2 karabina od palih drugova, i jedan minobacač pokvaren nepravilnim rukovanjem drugova.

9.) 16.II.1943 održana je konferencija sa štabovima bataljona. Na toj konferenciji izneseni su svi nedostatci i skrenuta je pažnja na te nedostatke, kako bi se oni odklonili. Odmah poslije te konferencije opazila se je veća aktivnost štabova bataljona.

Komandant brigade je održao sastanak sa komandirima i komesarima četa III bataljona. Drugovi komandiri i komesari četa III bataljona su mladi drugovi, koji rade sa mnogo volje i poleta i u najskorije vrijeme razviti će se u dobre rukovodioce.

Poslije svake akcije po bataljonima se održavaju sastanci sa desetarima, vodnicima, pol. delegatima, komandirima i komesarima četa. Na tim sastancima pretresa se tok minule akcije, uočavaju se nedostatci i propusti, izdaju se vojničke i političke upute kako bi se svi nedostatci odklonili. Povremeno štab brigade održava sastanak sa desetarima i vodnicima.

Članovi štaba brigade obilaze štabove bataljona i četa i dobro kontrolišu kako se prenose naređenja i upute iz viših štabova, kao i to kako se vojnički i politički radi sa drugovima. Prilikom smještaja jedinica kontrolišu se stanovi i ishrana drugova. Prije se je kod nas vrlo malo pazilo na čistoću odijela i tijela naših drugova. U zadnje vrijeme i to je krenulo na bolje. Drugovi kad god imaju vremena peru svoj veš i kupaju se. Isto tako se u djelo sprovodi i bačena parola protiv »šeste kolone«.[15]

Ishrana drugova zavisi od mjesta u koje se smještamo. Ishrana je dobra.

Moral, borbenost i borbena disciplina su na zavidnoj visini. Kod drugova se ne primjećuje, prilikom ulaska u neko mjesto, želja za pljačkom.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pol. komesar,
Krajačić Joco

Komandant,
Radojica Nenezić

[15] Misli se na borbu protiv vašiju.

BR. 80

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGOG SLAVONSKOG NOP ODREDA OD 25 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU TREĆE OPERATIVNE ZONE O NAPADU NA ŽELJEZNIČKU STANICU MIKLEUŠ I NA SELA HABJANOVCI I BIZOVAC[1]

ŠTAB
II. N.O.P. ODREDA
III OPERATIVNE ZONE
O. broj:
25.II.1943
Položaj

ŠTABU III OPERATIVNE ZONE

Položaj

Izvještaj o izvršenim akcijama na željezničku stanicu Mikleuš, selo Habjanovci, Bizovac, na mlin kod sela Kutovi i na državno dobro Gutmanovci.

Noću između 21 i 22.II. 1943 naš I bataljon izvršio je akciju na željezničku stanicu Mikleuš. Kod iste je pokidao t.t. veze i istu zapalio. U njoj je zaplijenio 1 telefon i kancelarijskog materijala.

Noću između 23 i 24.II. 1943 izvršena je akcija na selo Habjanovci. U istom selu bilo je 8 ustaša pripremne bojne i 4 naoružana civila. I četa II bataljona je napala to uporište i ubila jednog ustašu, jednog uhvatila i jednog ranila, dok su ostali bez oružja pobjegli. Tu je zaplijenjeno 8 pušaka mausera i 4 manlihera sa 700 metaka.

Iste noći II četa II bataljona izvršila je akciju na neprijateljsko uporište Bizovac. U tom uporištu bilo je 8 žandara i 8 ustaša po selu. Naša četa je napala to uporište bez uspjeha, zato jer je iste večeri u to isto mjesto iskrcao se manji vlak s vojskom i naši, pri samom napadu. bili su obasuti mitraljeskom vatrom iz kuća. U toj akciji naši su zaplijenili 2 puške manliher, ubili jednog stražara, dok je drugi bez oružja utekao. Naša četa se povukla bez da je preduzimala išta. U ovoj akciji pokazao se kao slab komandir iste čete, jer u ovakvim momentima nije se znao snaći.

Noću između 22 i 23.II. 1943 naša II četa I bataljona izvršila je akciju na mlin Kutovi i na državno dobro Gutma-

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 14—2, k. 1484.

novci. U toj akciji rekvirirano je slijedeće: 10 m. žitnog brašna, 15 m. kukuruza, 28 komada svinja, 12 komada goveda, 1 telefon i 5 civilnih pušaka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar:
Lazar Vračarić

Komandant:
Gojko Kovačević[2]

BR. 81

IZVJEŠTAJ ŠTABA PETE NOU BRIGADE OD 26 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA KOD BORIČEVCA I GORNJEG LAPCA[1]

ŠTAB
V UDARNE BRIGADE VIII DIVIZIJE
26.II.1943 god.

Izvještaj o operacijama

ŠTABU VIII DIVIZIJE

11, 12, i 13 ov. mj. Brigada je držala položaje i to: II bataljon: Užljebić i Capaćuša. III bataljon: Drenovača i Gradina, I bataljon: Željezna Glava, Hrastik i Vršak, a IV bataljon na Miletinu Vrhu. Patrole su isturene prema neprijatelju,[2] t.j. prema Skočaju i Dobrenici, a neprijatelj nije vršio pokreta prema našim položajima. Kroz te dane primjećivan je neprijateljski pokret cestom Bihać—Petrovac[3] i obratno, te ispod Malog Ljutoča, odakle je neprijatelj tukao po nekad naše položaje u Užljebiću.

14. ov.mj. usljed novonastale situacije[4] I bataljon krenuo je za Kruge i odatle za selo Mišljenovac, III i IV bataljon u selo Veliko Pirovošte, a na položajima Užljebić. Drenovača, Željezna Glava i Hrastik ostao je II bataljon. Toga dana neprijatelj nije kretao.

[2] Poginuo 1944 godine.

[1] Dokumenat, bez potpisa, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/2, k. 831.

[2] i [11] Riječ je o dijelovima njemačke SS divizije »Prinz Eugen«.

[3] Bosanski

[4] Odnosi se na prodor kolone »Sassari« iz Gornjeg Lapca u Kulen Vakuf i njeno spajanje sa dijelovima njemačke SS divizije »Prinz Eugen« koji su prodrli sa pravca Bihaća. Vidi dok. br. 152.

15 ov. mj. I bataljon vodio je borbu s Talijanima koji su se kretali od Kulen Vakufa prema Boričevcu.[5] Glavnina je išla cestom a desna pobočnica ispod kote 541. Čim je primjećen neprijateljski pokret naređeno je da jedna četa zauzme kotu 620 i 628 i da tuče neprijatelja s boka, jedna četa da se spusti iz sela Kalati prema cesti i da ide za neprijateljem, a jedna četa da dođe na desno krilo čete koja se nalazila na koti 620 i 628; međutim ova je četa zalutala i kad je došla na položaj, borba je već bila završena. Čim je četa koja se spuštala iz Kalata primjetila neprijatelja i stigla ga, otvorila je vatru a iza nje otvorila je vatru i četa sa kote 625 i 628. Neprijatelj je jurišao na tu četu na tim kotama ali ga ona dočekala i odbila ga i počela ga goniti.—

Borba je trajala od 13.30 do 17.50 sati.

Zaplijenjeno je 10 karabina, 5000 metaka, 150 komada čebadi, 50 šatorskih krila, 5 samara, uništeno 2 motorbicikla i luksuzni auto, ubijeno 6 mazgi i presvučeno 15 Talijana.—

Neprijatelj je imao 50 mrtvih i ranjenih a mi 10 ranjenih i jednu mrtvu drugaricu, naknadno poginuo v.d. komandanta bataljona Franjo Penko.

Utrošeno 2.930 metaka.

Istog dana kod II bataljona, III i IV bataljona nije bilo promjene.

16.ov.mj. I bataljon povukao se u Mišljenovac s isturenim patrolama prema Boričevcu i Kulen Vakufu, dok kod II, III i IV bataljona nije bilo promjene.

17.ov.mj. III bataljon dobio je zadatak da krene prema Birovači, međutim prema naređenju Komandanta[6] VI divizije isti je vraćen u Kruge. IV bataljon krenuo je u Capaćušu i s jednom četom zaposjeo položaje u Užljebiću, a snage II bataljona koje su se nalazile u Užljebiću pojačale su položaje oko Drenovače. I bataljon nalazio se u Mišljenovcu i toga dana neprijatelj nije kretao prema našim položajima.—

18 ov.mj. navečer u 17 sati[7] trebao je biti izvršen napad na neprijatelja koji se prema podacima nalazio u Boričevcu.[8] III bataljon krenuo je iz Kruge prema Boričevcu, a I iz Mišljenovca i stigavši u Boričevac vidjeli su da neprijatelja nema, povukli su se u Mišljenovac gdje su prenoćili. Kod II i IV bataljona bez promjene.

19 ov.mj. I i III bataljon krenuli su preko Visočice za Gajine, odatle preko Boričevca za Priseku gdje su bili u rezervi

---

[5] Vidi dok. br. 65.

[6] Srećko Manola

[7] Prema zapovijesti Osme divizije napad je trebalo početi 17-og uveče. Vidi dok. br. 90.

[8] i [10] Vidi dok. br. 56 i 90.

kod Štaba divizije, pošto su se toga dana vodile borbe sa neprijateljem oko Gornjeg Lapca.[9]

20 ov.mj., prema naređenju Štaba divizije, I i III bataljon trebali su da izvrše napad u 6 ujutro na neprijatelja u Gornjem Lapcu.[10] I to I bataljon iz sela, a III bataljon od kote 733. Kako je naređenje za napad dobito tek u 2 sata, to III bataljon nije prije dana stigao na položaj i vršio napad, dok je Prvi bataljon pokušao da izvrši napad, ali uslijed velikog snijega to nije bilo moguće. Mi smo imali jednog mrtvog i lakše ranjena, t.j. ogrebena. Pošto napad nije uspio, ujutro rano povukao se bataljon na ivicu šume, a III je ostao na svom položaju kod kote 733 prema cesti, sa zadatkom da blokiraju neprijatelja. Navečer I bataljon krenuo je prema Mišljenovcu a III bataljon u selo Gajine.—

21[-og] patrole I bataljona koje su se nalazile na osmatranju kod Kulen Vakufa javile su da se neprijatelj[11] prebacuje preko Une. Čim je dobivena obavijest naređeno je da četa koja se nalazila u Kalatima zaposjedne položaj ispod samog sela i tuče neprijatelja bočno. Jedna četa da se prebaci s drugu stranu ceste i tuče neprijatelja s boka, a jedna četa da se postavi prema koti 637 i u zajednici s teškim mitraljezima tuče neprijatelja s čela. Pošto je neprijatelj već izbio cestom i dočepao se kote 637, to ove dvije čete nisu mogle zauzeti položaj nego su prihvatile borbu sa neprijateljskom pobočnicom ali je neprijatelju uspjelo da jednu četu potisne sa padine Visočice. III bataljon u 13 sati dobio je naređenje[12] da krene prema Gornjem Lapcu pošto je neprijatelj bježao, i krenuo je prema neprijatelju, ali kako je neprijatelj došao do Boričevca, dobio je zadatak da krene prema Boričevcu. Po dolasku prema selu Boričevcu, ustanovilo se da je neprijatelj pobjegao u pravcu od kuda je došao. Poslije toga I i III bataljon su se povukli u Mišljenovac, s tim što je I bataljon ostavio dvije čete u Kalatima. Neprijatelj je imao oko 8—10 mrtvih i ranjenih, a mi smo imali dva mrtva i jednog ranjenog. Kod II i IV bataljona kroz ovo vrijeme nije bilo promjene, nego što je neprijatelj po neki put tukao jakom mitraljeskom i minobacačkom vatrom naše položaje oko Užljebića. Od te vatre mi smo imali jednog mrtvog i tri ranjena. Kroz čitavo vrijeme primjećivalo se neprijateljsko kretanje od Bihaća prema Petrovcu i obratno sa kamionima i tenkovima i kretanje neprijatelja s desne strane Une.—

Pored ovoga u ovome vremenu umrla su dvojica partizana i to jedan na položaju oko Gornjeg Lapca i jedan u patroli na Buku. Uzrok njihove smrti nije poznat. II bataljon na

---

[9] Vidi dok. br. 61, 89 i 90.

[12] Vidi dok. br. 90.

cesti prema Skočaju naišao je na jedan sanduk mauzer municije koja je podijeljena jedinicama.

Neprijatelj je ukupno imao oko 60 mrtvih i ranjenih, a mi 5 mrtvih, 2 umrla i jedan se utopio kad se prevozila patrola preko Une, te 15 ranjenih, pored toga imali smo oko 20 drugova promrzlih, od čega 5 teže promrzlih. Stanje higijene u jedinicama popravilo se je, dok stanje ishrane neki put je dobro neki put je slabo.—

Nedostaci koje smo uočili u ovoj neprijateljskoj ofanzivi i koje smo u posljednjem operativnom izvještaju iznijeli postoje samo u manjoj mjeri, t.j. uspjeli smo te nedostatke da malo ublažimo. Ali pored toga vidi se da tih nedostataka ima: što naše jedinice nisu dovoljno oprezne, tako da ih je neprijatelj iznenadio kod prelaza iz Kulen Vakufa, što komandiri ne znaju još procjenjivati situaciju (postojala je mogućnost da se neprijatelj napadne s boka kad se povlačio iz Boričevca prema Kulen Vakufu). Mi smo nastojali da te greške propuste i nedostatke uklonimo i u vezi toga držali smo u svim bataljonima konferencije sa štabovima bataljona i prisustvovali smo na nekoliko konferencija desetara, vodnika iz pojedinih četa. Na tim konferencijama ukazivali smo na to, da baš te greške čine starješine i da se tih grešaka starješine treba da riješe.—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:

BR. 82

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE OD 26 VELJAČE 1943 GOD. VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE O NEKIM AKCIJAMA I ZAPLIJENJENOM ORUŽJU NA PODRUČJU DALMACIJE[1]

ŠTAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV I PO HRVATSKE
Op. br. 122
Dne 26 februara 1943

VRHOVNOM ŠTABU N.O.V. i P.O. JUGOSLAVIJE

Dostavljamo Vam kratak pregled akcija naših partizanskih odreda u Sjevernoj Dalmaciji za prošli mjesec dana (3. I. do 1.II.):

Od 3.I. do 1.II. t.g. zarobljeno je oružja u borbi: Primorska četa: 25 pušaka, 1 puškomitraljez 16 pištolja i 2700 metaka. Prominska četa: 23 puške, 1 puškomitraljez, 4 pištolja i 3700 metaka. Šibeničko-drniška četa: 1 pušku, 1 pištolj i 25 metaka.

Ukupno: 49 pušaka, 2 puškomitraljeza, 21 pištolj, 6400 metaka.

Van borbe: 2 puškomitraljeza i nekoliko pušaka.

U isto vrijeme ubijeno je 39 neprij. vojnika fašista, ranjeno 30 i razoružano na odsustvu 8. Pored toga likvidirano je 15 špijuna.

Gubitci naših partizanskih odreda: 1 mrtav i 1 lakše ranjen.

U mnogobrojnim akcijama, koje se gotovo svakog dana vrše, pomenuti su odredi porušili mnogo mostova. prekinuli sve telefonske veze između sjeverno-dalmatinskih neprijateljskih garnizona, uništili veliki broj kamiona i autobusa i prekinuli dovod struje za pogon tvornice »Aluminium« u Lozovcu, tako da danas od 46 peći ove fabrike ne radi nijedna.

Ove partizanske jedinice mogle bi se razviti u veće jedinice, ali im to onemogućavaju jake i stalne potjere od strane neprijatelja i veoma teške prilike u pogledu ishrane.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar. Načelnik, Komandant,
Vicko Krstulović

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 21/2, k. 1491.

BR. 83

ZAPOVIJEST ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« OD 26 VELJAČE 1943 GOD. ZA NAPAD NA STOJDRAGU[1]

ŠTAB XIII PROLETERSKE UDARNE
BRIGADE »RADE KONČAR«
HRVATSKE
op. br. 162
dne 26-II-1943 g.

ZAPOVIJEST broj 5
(Sekcija Samobor 1:100.000)

Neprijateljska posada koju sačinjavaju ustaše u jačini od oko 200 vojnika,[2] nalazi se u Stojdragi;[3] prema podacima neprijatelj je naoružan sa dva teška bacača, tri teška mitraljeza i 15 puškomitraljeza. Glavne snage neprijatelja smještene su u popovom stanu i u školi, ostatak snaga razmješten je po selu. Po selu su izgrađeni rovovi.

Naša Brigada sa U.B.[4] »Ivana Cankarja« dobila je zadatak da noću 26/27 ov. mjes. izvrši napad na spomenutu posadu te da je razbije i uništi. Udarna brigada »Ivana Cankarja« napadat će neprijatelja sa zapadne strane i dati osiguranje od njemačke granice.[5] Za izvršenje gornjeg zadatka

NAREĐUJEMO:

1) *I Proleterski bataljon* napast će neprijatelja sa sjevero-istočne strane. Krila bataljona neka se povežu sa bataljonom »Cankarjeve brigade« koji će napadati popov stan. Na taj način neprijatelj će se blokirati. Napad treba izvršiti najenergičnije kako bi se neprijatelj iznenadio i kod njega izazvala panika. Krajnji cilj napada: pročistiti selo od neprijatelja i zauzeti školu. Prilikom napada skrenuti najveću pažnju na to da se borci ne grupišu. Bataljonu se dodjeljuju dva laka bacača.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 49/1, k. 721.

[2] Dijelovi Trinaeste ustaške bojne

[3] O napadu na ovo uporište vidi tom. V, knj. 13, izvještaj Štaba Druge operativne zone Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 9 ožujka 1943 godine.

[4] Udarnom brigadom

[5] Odnosi se na granicu između NDH i dijela Slovenije koji je anektiran od strane Njemačke.

2) *II Proleterski bataljon* davat će osiguranje na glavnoj cesti kod sela Gabrovice. Po polasku na položaj odmah prekinuti telefonsku liniju ukoliko ista postoji, te prekopati glavnu cestu. Osiguranje ima zadatak da spriječi nadiranje neprijatelja od Samobora, Bregane te iz pravca Bolina. Bataljonu se pridodaju dva teška mitraljeza.

3) *III Proleterski bataljon* bit će rezerva kod Štaba brigade.

4) Ostatak Čete pratećih oruđa i Mitraljeske čete nalazit će se u Pokleku.

5) Štab brigade i brigadno previjalište nalazit će se u Osredku. Mitraljeska četa dat će u Štab brigade jedan teški mitraljez.

6) Početak napada bit će noću 26/27 ov. mjes. u 22 sata.

7) Ako u toku te noći ne bi uspjelo likvidirati neprijatelja, onda će se u toku dana 27 tek mjes. produžiti napad, a eventualno i naredne noći.

8) Sve zarobljenike i plijen odmah upućivati u Štab brigade.

9) Znaci raspoznavanja tokom borbe bit će *Karteč — Kika.*—

10) Brigada će se kretati od Pokleka kroz Kerljen, Kravljak, bezimeni potok, Osredek i to sljedećim redom: II Proleterski bataljon, iza njega I Proleterski bataljon, na koncu III Proleterski bataljon.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Božo Spaček

Komandant:
Bulat R.[6]

(M. P.[7])

Na znanje: Štabu II Operativne zone.—
Operativnom štabu hrvatskih i slovenačkih brigada.—

Na znanje i postupak: I, II III Proleterskom bataljonu, Mitraljeskoj četi, Četi pratećih oruđa i Četi za vezu.—

---

[6] Rade

[7] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 84

IZVJEŠTAJ ŠTABA DVANAESTE NOU BRIGADE OD 27 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA GAREŠNICU[1]

K—2
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj: 94/1943
dana 27 veljače 1943

Izvještaj o akciji na
Garešnicu — dostavlja

ŠTABU K. 1. NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE

Položaj

Po naređenju[2] štaba K. 1. broj 244 od 21.II. 1943 naša dva bataljona imala su zadatak likvidirati neprijateljska uporišta u Garešnici i to: željezničku stanicu, građansku školu i žandarmerijsku stanicu. a druga dva bataljona da postave zasjedu, jedan prema Gojilu, a jedan prema Uljaniku.

IV bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak likvidirati željezničku stanicu. Sa borbom je započeo 10 minuta kasnije od ugovorenog vremena. Prvi nalet toga bataljona nije uspio, bio je odbijen uz gubitke. Nakon toga bio je organizovan drugi napad koji je uspio Neprijatelj je većim dijelom potučen, dok se ostali dio povukao u građansku školu. Tu je zarobljeno: 2 puškomitraljeza, 2 karabina i 1800 metaka. Po likvidaciji toga uporišta prišlo [se] likvidaciji građanske škole. Kod opkoljavanja iste neprijatelj je uspio da se izvuče sa jednim dijelom, dok je drugi dio ostao u školi opkoljen. Našim pozivima da se predaju odgovarali su sa pucnjem ali naši bombaši su se dovukli blizu i ubacili su bombe u školu zatim jurnuli u samu zgradu i prisilili posadu na predaju. U školi je zarobljeno 15 domobrana, a zaplijenjeno: 1 puškomitraljez, 20 pušaka, 2400 metaka i 12 bombi te mnogo vojničke spreme. Po likvidaciji građanske škole pretreslo se uporište broj 3, koga je neprijatelj napustio prije dolaska naših jedinica. Jedna četa ovog bataljona bila je upućena za pojačanje zasjedi kod sela Kajgane, dok ostali dio snaga je pretresao kuće do parka.

[1] Dokumenat, bez potpisa, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7—2/I, k. 892.
[2] Vidi dok. br. 73.

Ovaj bataljon je u borbi potrošio 4000 metaka, 6 bombi, a zaplijenio 3 puškomitraljeza, 22 puške, 4200 metaka, 12 bombi, i pobio je 17 neprijateljskih vojnika, zarobio je 15 domobrana.

Sveukupno je izgubio 4 mrtva i 10 ranjenih drugova. Borci ovog bataljona, bez obzira na žrtve što je imao njihov bataljon u prvom naletu, borili su se herojski i sa požrtvovanjem.

II bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak likvidirati građansku školu i žandarmerijsku stanicu. Sa napadom su počeli 10 minuta kasnije od ugovorenog vremena. U svom nastupu prema uporištima bili su tučeni vatrom sa Hrvatskog doma koji dominira svim polaznim položajima ovog bataljona. Manje grupe boraca su uspjele da se ubace u mjesto i da otpočnu borbu kod žandarmerijske stanice i građanske škole, dok ostali dio nije mogao da makne iz prvih kuća, jer je bio tučen sa svih strana. Tako taj bataljon nije mogao uopće da dođe do izražaja, dok IV bataljon nije prišao likvidaciji građanske škole i likvidirao istu. Tada je bataljon prišao likvidaciji žandarmerijske stanice. Ista je tvrda zgrada neprijatelj se u nju uvukao, zazidao prozore, tako da se nije moglo ništa poduzeti sa zemlje, već sa susjedne zgrade (sa katnice) bacali cigle na krov te tako razbijali crijep da bi lakše mogli ubaciti petroleum i benzin te tako zapalili stanicu. Pošto stanica ima vrlo malo zapaljivog materijala, ista se nije mogla zapaliti sa onim materijalom sa kojim smo mi raspolagali. U tome je došlo naređenje za povlačenje te se sa paljenjem prestalo.

Ovaj bataljon za vrijeme borbe potrošio je 3000 metaka, 2 bombe, a zaplijenio je 1000 metaka, 2 mauzer puške i zarobio je 2 žandara (žandarska dopuna) a izgubili 6 mrtvih i 27 ranjenih drugova. Većina poginulih i ranjenih drugova pala je od minobacača.

III bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu na cesti Garešnica—Gojilo kod Malog Vukovja. U toku noći neprijatelj nije nailazio. Tek ujutro oko 9 sati banda je naišla iz Gojila te se sukobila sa patrolom zasjede koju je banda zaobišla zaobilaznim putem. Patrola je, kad je primjetila da je jedan dio bande već prošao, otvorila vatru na njih da obavijesti zasjedu, koja je izvršila juriš na bandu i protjerala je 2 klm. nazad. U tom gonjenju neprijatelja nanijeli su mu gubitke, a jedan naš drug je lakše ranjen. Zaplijenili nisu ništa. Potrošili su 400 metaka.

I bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu na cesti Garešnica—Uljanik i uništiti poštu i općinu u Uljaniku. Za sve vrijeme zasjede neprijatelj nije naišao tim pravcem. Poštu i opštinu u Uljaniku su spalili i zaplijenili jednu pisaću mašinu.

Ovaj bataljon uputio je jednu četu za pojačanje II bataljonu K.4. na zasjedi kod sela Kajgane, gdje je stupio u borbu. U borbi je imao dva lakše ranjena druga. Zaplijenili su 1 pušku sa 40 metaka a potrošili su 600 metaka.

Pionirski vod

Imao je zadatak prekopati cestu Malo Vukovje—Gojilo, nasjeći drveće i navaljati na cestu i na cesti Garešnica—Uljanik porušiti mostove na Ilovi i potoku Toplici. Vod je izvršio svoj zadatak na vrijeme sa puno požrtvovanja.

Bolnička četa

Vršila je svoju dužnost savjesno. Svi ranjenici bili su na vrijeme previjeni i evakuirani.

U akciji na Garešnicu zaplijenjeno je 3 puškomitraljeza, 25 pušaka, 12 bombi, 5240 metaka i mnogo vojničke spreme i nešto novca, koji je predan u K.1. Osim toga 75.000 kuna, koje je zadržano u K.2.

U borbi je potrošeno 7600 metaka, 8 bombi. Naši gubitci su 10 mrtvih, 39 ranjenih drugova. Prije borbe poginuo je jedan drug svojom krivnjom što nije znao znake za raspoznavanje, tako da gubici mrtvih iznose 11. Imena mrtvih i ranjenih drugova dostavićemo naknadno.

Akcija na Garešnicu izvedena je po planu sa opštim zakašnjenjem od 10 minuta. Najveći nedostatak je bio što Hrvatski dom nije bio napadan te tako zadržana njegova vatra kojom je tukao položaj našeg II bataljona te nanio istom prilične gubitke i omogućio povlačenje bande iz drugih uporišta u to uporište.

Uporište žandarmerijska stanica bilo bi likvidirano da se moglo prići ranije istoj ili da je borba bila produžena. S tim bi naša brigada izvršila svoj zadatak.

Veza sa svim jedinicama kako unutar naše brigade, tako i sa jedinicama ostalih brigada funkcionisala je dobro tako da je prebacivanje jedinica u pomoć uvijek stizalo na vrijeme.

Štab IV bataljona nije se snašao na svojoj dužnosti, tako da su većinu operacija koje su izveli u ovoj akciji rukovodili članovi štaba brigade, jer se štab bataljona potpuno izgubio, dok niži rukovodioci zaslužuju pohvalu.

Štab II bataljona također je podbacio. Nema odlučnosti u izdavanju naređenja i sprovođenju istih, dok štab I i III bataljona su odlučni i dobro se snalaze na svojim dužnostima.

Manjak municije u ovoj borbi je 2400 metaka. Gubitaka u oružju nismo imali.

NAROČITE NAPOMENE

Borce IV bataljona pohvaljujemo što su u ovoj borbi izdržali borbu do kraja, te likvidirali svoja uporišta i išli naprijed bez obzira čiji je zadatak likvidirati daljnje uporište, dok štab IV bataljona podvrći ćemo kritici za nerukovođenje svojim jedinicama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar: Komandant:

BR. 85

NAREĐENJE OPERATIVNOG ŠTABA HRVATSKIH I SLOVENAČKIH BRIGADA OD 27 VELJAČE 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA STOJDRAGU[1]

OPERATIVNI ŠTAB
HRVAT. I SLOV. BRIGADA
27-II-1943 godine
u 13.30 časova

ŠTABU XIII PROL. BRIGADE

Neprijatelj koji se nalazi u Stojdragi raspoređen je na položaju: kod crkve, u farofu,[2] školi u selu i po bunkerima oko sela.

Pošto u toku prošle noći jedinice XIII i U.B.[3] Ivana Cankarja nijesu uspjele[4] likvidirati neprijatelja to ćemo sa obje ove brigade u toku noći 27/28 ov.mj. izvršiti ponovan napad na neprijatelja u cilju njegovog uništenja. U toku današnjeg dana oko neprijatelja se drži blokada. Ovaj napad otpočeće u prvi sumrak, u vremenu od 18 do 19 časova. Napad se mora vršiti energično a ne kao u toku prošle noći što je vršen vrlo labavo i sa oklijevanjem.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistorijskog instituta pod reg. br. 5—2, k. 725.
[2] Popov stan
[3] Udarne brigade
[4] Vidi dok. br. 83 i tom V, knj. 13, dok. br. 25.

Za ovaj zadatak postupak je sljedeći:

1) Top i teški bacač još danas najdalje do 16 časova postaviće se na položaju Grandovica (negdje oko k. 656), t.j. s.i.[5] od sela Selce, i vršiće slabije gađanje (po jačini vatre) na neprijatelja u samom selu, na bunkere, oko farofa i škole u cilju što veće demoralizacije neprijatelja. Pred noć, u vremenu oko 18 časova, gađanje će se pojačati i to će biti stvarna priprema napada naših jedinica. Naređenje za rad topa i bacača izdao je neposredno ovaj štab vođi teških oruđa iz XIII prol. brigade.

2) XIII prol. vršiće napad na neprijatelja koji se nalazi u zaseoku sjev. od ceste Stojdraga—Samobor. Za ovaj napad odrediti dovoljne snage jer će po likvidaciji ovog cilja uputiti dalji napad u pravcu drugog većeg dijela sela a poslije u pravcu škole. Napad treba vršiti tako, što se u toku dana treba što bolje orijentisati o neprij. položaju, iskoristiti pripremu topa i bacača i onda ostaviti izvjesne grupe sa automatskim oruđima na Goloj Kosi iznad bunkera za njihovo tučenje, a najvećim dijelom snage zabaciti se prema neprijatelju sa s.-zap. strane i tamo izvršiti udar i upad do prvih kuća u selu iznad a dijelom i ispod puta. Po upadu brzo čistiti selo. Ostaviti potrebne djelove koji bi osmatrali neprijatelja da ne pobjegne u jarugu. Uhvatiti što čvršću vezu sa jedinicama Cank. brigade koje će napadati sa zapadne strane.

3) U.B. Ivana Cankarja odrediće dovoljne snage za isti napad i vršiće najprije napad na neprijatelja u selu i to sa zapadne strane najpogodnijim pravcem, u pravcu žand. stanice (popaljena kuća kod puta). Odrediti potreban dio snaga (manji) koji bi napadao (više demonstrativno u prvom momentu) farof crkvu i školu. Isto tako postavite zasjede oko glavne ceste da ne bi neprijatelj pobjegao. Poslije ovoga bi se vršio napad na farof i crkvu, koji bi bio krajnji cilj vašeg napada.

4) Obezbjeđenja ostaju po ranijoj zapovijesti.

5) Znaci raspoznavanja biće 27/28 ov. mj.: Samar — Stojdraga.

6) Oper. štab nalaziće se u selu Kerljen.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
M.[6] Belinić

Komandant:
M.[7] Šaranović

---

[5] sjeveroistočno
[6] Marko
[7] Milovan

BR. 86

IZVJEŠTAJ OSAMNAESTE NO BRIGADE OD 28 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU TREĆE OPERATIVNE ZONE O NAPADU NA LEVANJSKU VAROŠ, DRENJE I PRIDVORJE[1]

ŠTAB
XVIII BRIGADE NOV HRVATSKE
O. br. 1/1943

Predmet: Operativni izvještaj u vremenu od 11 do 28.II.1943

ŠTABU III OPERATIVNE ZONE

Dostavlja se operativni izvještaj XVIII brigade u vremenu od formiranja,[2] t.j. 11.II, do 28.II.1943 godine.

Po formiranju brigada je odmah krenula na put. Tražila se jedna lakša akcija, kako bi se borci i rukovodstvo malo ohrabrili.

Izbor je pao na zaustavljanje voza kod stanice Vel. Zdenci dne 14.II.1943. Sve je bilo predviđeno i na vrijeme postavljeno. Bataljon I imao je zadatak da zaustavi voz rušenjem pruge, te da izvrši prepad. Krivnjom komandanta[3] bataljona i komesara[4] pruga nije porušena i voz je prošao. Iako su borci i jedan vodnik tražili da se pruga ruši, isti to nisu dozvolili. Zbog toga komandant i komesar bataljona su smijenjeni.

U istoj akciji II bataljon, koji je bio u zasjedi, pomoću patrole koju je isturio naprijed ubio je jednog bandita ispred neprijateljskog uporišta Čačinci. Pri povlačenju ovaj bataljon zapalio je stanicu Mislavac i porušio prugu. III bataljon bio je također u zasjedi. Po prolazu voza bataljon je porušio prugu kako bi spriječio da se voz ne povrati, odnosno da ne stigne pomoć.

Glavni zadatak imao je Prvi bataljon i zadatak nije izvršen, te akcija nije uspjela. II i III bataljon izvršili su svoje zadatke.

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 16—2, k. 1484.

[2] Osamnaesta NO brigada formirana je 11 veljače 1943 god. u selu Mijači, od jedinica Prvog i Drugog NOP odreda Treće operativne zone. Vidi dok. br. 5.

[3] Stanko Prodanović

[4] Stevo Vještica. Poginuo kod sela Ruševa 1944 god. u borbi protiv Čerkeza, kao politički komesar Osječke NO brigade.

Brigada je krenula na put prema istočnom dijelu Krndije. Jedinice su stigle na sektor Diljskog područja.

Zbog slabih veza nije se moglo odmah ići u akciju.

Dne 17.II.1943 izdao je naređenje II bataljonu da sa jednom četom likvidira tri bunkera.[5] Pomoću veza 1. četa ovog bataljona razoružala je tri bunkera bez metka. Dobiveno je 1 puškomitraljez i 9 mauzer-karabina i 1300 metaka te zarobljeno 6 njemačkih vojnika uniformisanih i tri u civilu. Zarobljeni njemački vojnici predani su OK Osijek za izmjenu.

Dne 18 do 19.II.1943 brigada je izvršila akciju na poznato neprijateljsko uporište Lev.[6] Varoš. Akciju je vršio I i II bataljon. II bataljon bio je u zasjedi. Napad je počeo u 10 sati 45 m. Banda[7] je primjetila naše privlačenje na položaj i ranije vatru otvorila. Borcima to nije smetalo i oni su dalje nastupali. Banda se ogorčeno borila. Naši borci očistili su zapadni dio sela i istočni dio sela, do 3 sata, preostala je žand. kasarna sa bunkerom i šumarija. Borba se produžila 19.II.1943. Žandarmeriska kasarna je likvidirana oko 10 sati. Banda se zavukla u bunker. Naši borci počeli su raskopavati bunker odozgo, a puškarnice su sa zemljom začepili. Oko 11 sati naišlo je 5 aviona, koji su bombardovali L. Varoš, pogodivši šumariju i nekoliko privatnih kuća. U tome času banda iz šumarije uspjela je pobjeći. Bilo ih je oko 15. Banda iz bunkera kod žandarmerije, ustaše i žandari nisu mogli pobjeći, već su se oko 16 sati predali. Time je bila završena akcija. Naši borci su se krasno ponijeli osvajajući bunkere.

II bataljon, koji je bio u zasjedi, nije imao borbu. On je uhvatio jednog žandara i jednog ustašu sa oružjem koji su bježali.

U toj akciji dobiveno je 27 mauzera, opasača, noževa, municije i dosta druge ratne spreme, kao i hrane. Uhvaćeno živih ustaša i žandara 37. . . .

Naši gubici: 3 mrtva i 2 ranjena. 1 mrtav, poginuo za vrijeme bombardovanja aviona.

Dne 20.II.43 jedinice su se povukle u obližnja sela na odmaranje. Isto veče dobili smo podatke da su veće snage neprijateljske vojske stigle u Lev. Varoš i obližnja sela. Drugove, iako su bili umorni od prethodne akcije, nespavanja i slabe hrane, poslali smo na položaj 21.II.43.

Na mogućim pravcima prodiranja neprijatelja postavili smo zasjedu. U 8 sati i 30 m došlo je do prvog sukoba. II ba-

---

[5] U selu Mandičevcu. Vidi tom V, knj. 13 izvještaj Štaba Treće operativne zone Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[6] Levanjska

[7], [8] i [9] Vidi dok. br. 178.

taljon dočekao je glavninu kulturbundaša.[8] Istovremeno III bataljon na drugom pravcu sačekao je nepr. glavninu. Po dobivenim podacima neprijatelj je raspolagao sa dvije satnije kulturbundaša i jednom bojnom domobrana.[9] U prvom naletu naše jedinice dale su jaku vatru i tom prilikom neprijatelj je imao teže gubitke. Nakon kratke borbe neprijatelj je na cijelom frontu otstupio. No kako je na bojištu ostao velik broj mrtvih, neprijatelj je vršio tri juriša da nas odbaci sa položaja i da pokupi mrtve. Neprijatelj je pokušao da nas bočno tuče, no mi smo već bili izvršili manevre i zaobišli neprijatelja sa leđa, te je oko 16 časova na cijeloj dužini bojišta neprijatelj otstupio.

Rezultat borbe bio je na bojištu II bataljona 22 mrtva kulturbundaša, od toga 4 njem. oficira i podoficira i 2 živa ...

Na bojištu III bataljona ostalo mrtvih: 1 domobranski satnik, 1 natporučnik, 1 narednik, 7 domobrana, a uhvaćeno živih 2 dom. oficira i 24 domobrana.

Ukupno dobiveno 3 puškomitraljeza, 49 karabina, 3 askerice,[10] pištolja, ranaca, municije i druge ratne spreme. Svi poginuli kulturbund. i domobrani su svučeni.

Naši gubici bili su I mrtav i 3 ranjena.

Neprijatelj je u ovoj bitci upotrebio bacače i teški mitraljez, no naši borci su i to izdržali i dokazali da se mogu boriti i sa nadmoćnijim neprijateljem i sa naoružanjem.

I bataljon bio je u rezervi i dao je pomoć II i III bataljonu.

Istovremeno sa leđa su nastupile tri satnije bundaša[11] i paljba jednog voda sa jedne uzvišice ih je zbunila i isti su odmah odstupili.

Nakon ove borbe prebacili smo jedinice u obližnja sela na odmaranje i za izvršenje nove akcije.

Po dobivenim podacima iz voj. krugova, neprijatelj je izvukao iz borbe još 70 mrtvih i ranjenih, koje je odvezao kamionom u Đakovo, pored onih što su ostali na bojištu.

22. i 23. jedinice su bile u šumi na odmaranju.

24.II.43 pošli smo u novu akciju na neprijateljska uporišta Drenje i Pridvorje.

Bataljon I napadao je Pridvorje a bataljon II Drenje, a dio snaga sa III bataljonom dali su zasjede.

Naša prijašnja akcija i dnevna borba otkrile su našu prisutnost. Mi smo o tome vodili računa, no kako na drugoj strani nismo imali nigdje ispitanu akciju, to smo se riješili da napadnemo ova dva uporišta.

Bataljon II kada je napravio raspored i približio se do kuće u kojoj je banda bila našao ju je praznu. Banda se bila

---

[10] Ustaški naziv za automat

[11] Skraćeni naziv za kulturbundaše (njem. nacionalna manjina)

povukla u druge kuće i naše jedinice pokušale su izvršiti novi raspored no u tome nisu uspjele.

Dobiveno je 1250 metaka i 20 komada bombi i nešto druge spreme. Ovdje je zarobljen jedan njemački vojnik. Gubitci bataljona iznosili su jedan mrtav i 3 lako ranjena.

Bataljon I, koji je napadao Pridvorje zakasnio je oko 15 min. krivicom slabih vodiča, tako da je borba u Drenju već bila počela, te je ovdje bila već pripravnost, te dočekali naše borce u nastupanju već na dosta velikom odstojanju.

Neodlučnošću vodnika i desetara koji su odmah odstupili, a jedini komandir sa jednom grupom ostao, napad nije odmah izvršen. Kasniji napadi koji su pokušani nisu mogli više biti organizirani, te nisu mogli uspjeti. Prvi odstup boraca nije im mogao uliti odlučnost za kasnije i izvršeno je povlačenje. Gubitaka nije bilo.

I i II bataljon povukli su se u tri sata kako bi se mogli povući do određenog mjesta zbog velike daljine.

III bataljon, koji je bio u zasjedi, nije imao borbu sa bandom, pošto pomoć nije dolazila. No ovdje su se ipak dogodili veći gubitci krivicom kom. Bižića koji je i sam platio glavom. Na putu koji su osiguravali koji je bio dubok oko 2 metra, nisu postavili osiguranje, već je komandir u istom putu sa grupom drugova u zaklonu spavao. Banda pri bježanju iz Pridvorja naišla je na njih, te iz puškomitraljeza i karabina otvorila paljbu, tako da je poginulo 6 drugova, među njima i komandir, a 1 ranjen. Provedena je istraga i održan bataljonski sastanak. Ustanovljeno je da su drugovi svojom krivnjom nastradali i cio bataljon tražio je da idu prvom prilikom u akciju da osvete pale drugove.

25.II.1943 produžili smo na Dilj na odmaranje i za novu akciju.

Po dobivenim podacima iz OK Brod[12] spremili smo se za jednu veću akciju[13] za 27.II.43 na domobrane.

Zbog dosadašnjih akcija i dnevne borbe, zadali smo neprijatelju dosta težak udarac, tako da je protiv nas skupio veći dio snaga.[14]

Neprijateljske snage zauzele su polazne položaje za napad 26.II.43 u noći tako da su i snage na koje smo mi mislili vršiti akciju bile pokrenute.

Po dobivenim podacima iz OK Brod neprijatelj je sakupio 9 bojni domobrana i ustaša, jednu bojnu SS trupa i 2 bitnice. Sektor napada neprijatelja bio je: Brod, Kapela, Pleternica, Ljeskovica, Našice, Đakovo i Brod.

[12] Okružni komitet Komunističke partije Hrvatske za okrug Brod
[13] Redakcija nije mogla utvrditi koja je to akcija bila u planu.
[14] Vidi dok. br. 188.

Mi smo se nalazili na Dilju i 27.II.43 postavili smo zasjedu. Neprijatelj je nastupao u svojim pravcima, i jedna njegova pobočnica naišla je na našu patrolu. Tom prilikom naša patrola ubila je 2 ustaše i jednog ranila. Ostale neprijateljske snage nisu naišle na naše položaje. Kako su neprijateljske snage bile dosta velike, a naši borci raspolažu sa malo municije, nismo se upuštali na ovome terenu u veće sukobe sa bandom; pošto je banda imala mogućnosti da napada sa svih strana, naše jedinice su se prebacile na Krndiju.

Zbog napornog puta ostali smo na odmaranju par dana, i ispitali smo već nove akcije.

U ovim akcijama mi smo dobili:

4 puškomitraljeza, 82 mauzer-karabina, 3 askerice i drugog ratnog plijena.

Izdali smo II odredu[15] 7 manliher-karabina i komandiru partiz. straže 3 manliher-karabina, na opravku 4, rashod 12, izgubljeno 4.

Štabovi bataljona su mladi i daju nam dovoljno povjerenja da će njihov rad biti plodan i koristan. Jedino I bataljon nema komandanta, a zamjenik se razbolio. Dužnost komandanta vrši jedan zamjenik komandanta bataljona.[16]

Borci u dosadašnjim akcijama pokazali su se dobri i mi ćemo moći sa njima vršiti rjeđe akcije.

U dosadašnjim akcijama neki su se borci naročito istakli svojom hrabrošću. Njihova imena sa objašnjenjem dostavićemo naknadno, kako bi mogli iste pohvaliti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Milan Tomić[17]

Komandant
Uroš Popara[18]

---

[15] Drugi NOP odred Treće operativne zone

[16] Redakcija nije mogla utvrditi na koga se odnosi.

[17] Poginuo sredinom 1944 god. u borbi protiv Nijemaca i ustaša, kao politički komesar Osamnaeste brigade.

[18] Poginuo 1943 god. u selu Ribnjačkoj od bombardovanja neprijateljske avijacije, kao komandant Osamnaeste brigade.

BR. 87

IZVJEŠTAJ ŠTABA PETE OPERATIVNE ZONE OD 28 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O REORGANIZACIJI ČETRNAESTE NO BRIGADE I DOLASKU NOVIH BORACA SA PODRUČJA ISTRE[1]

ŠTAB V OPERATIVNE ZONE
NARODNO-OSLOBODILAČKE PARTIZANSKE VOJSKE
HRVATSKE
28.II.1943
Op. br. 72/43

KOMANDANTU[2] NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE

Reorganizirali smo XIV Brigadu saglasno dogovoru sa vama.

Postoji dosta velika koncentracija[3] u Ogulinu, Vrbovskom i Delnicama. Dobivamo obavještenja sa svih strana da nas namjeravaju posjetiti. Najteža stvar u svemu bili bi nam ranjenici.

Jučer nam je stiglo 70 Istrianaca[4] iz okoline Trsta i Pule. Očekujemo ovih dana još i veći broj. Uporedo sa njima došlo nam je pismo da se sprema velika ofanziva u Istri za čišćenje od Trsta do Rijeke i da mobilišu sve što je sposobno za vojsku. Svi ovi koji su pridošli Slovenci su i izgleda dobri momci, samo što se ne možemo sporazumjeti ni s jednim. Sve njih kao i još 70, t.j. svega oko 140—150, upućujemo VI Brigadi[5] sa time da nam VI Brigada uputi izvjestan broj svojih boraca za ovu brigadu koju mislimo formirati.[6] Nadamo se da će ovih 150 ljudi tamo biti naoružani i da će nam doći oružje i za ove nenaoružane.

Jednu grupu Primoraca poslat ćemo u Žumberak. Doznali smo od nekih drugova partizana da oni tamo moraju

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 43—1, k. 105.

[2] Ivo Rukavina

[3] Koncentracija je vršena u cilju izvođenja ofanzive na području Gorskog Kotara. Vidi dok. br. 159 i tom V, knj. 13, izvještaj Pete operativne zone Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 20 ožujka 1943 god.

[4] Istrana

[5] Šesta NOU brigada Pete operativne zone nalazila se u Lici.

[6] Do formiranja ove brigade tada nije došlo. Nove brigade na području Pete operativne zone formirane su rujna 1943 god. Vidi dok. br. 36, k. 912 u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

zakopavati oružje u zemunicama i da toga oružja su zakopali više, dok mi imamo toliku masu nenaoružanih. Zapravo mi smo im tražili oružje, ali nijesu htjeli uputiti, vjerojatno da čekaju od vas naređenje. Javite nam kada će se vratiti VI Brigada, jer sve čekamo na nju, da bi uzeli jedan broj ljudi od nje kao i oružja, da bi formirali treću brigadu.

Za hranu smo vam već i ranije pisali da je nema, kako za bolnicu tako ni za vojsku, ali za vojsku je lako, ona se snalazi na terenu, nego je najteže za bolnicu, za radništvo[7] i za jedinice u pozadini.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Joso Gržetić

Komandant:
Veljko Kovačević

(M. P.[8])

BR. 88

IZVJEŠTAJ ŠTABA NOP ODREDA BANIJE OD 28 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA DOMOBRANSKU POSADU U HAJTIĆU[1]

ŠTAB
PARTIZANSKOG ODREDA
BANIJE
28.II.1943 god.

Op. 29/II-43[2]

Dostavlja se operativni
izvještaj o izvršenoj
akciji u Hajtiću

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

Snage našeg odreda izvršile su akciju na neprijateljsku domobransku satniju u selu Hajtiću kod Gline.

Akcija je izvršena 26 ov. mj. u 23 sata. Jačina neprijatelja bila je jedna satnija (120 ljudi). Na našoj strani u toj

[7] Riječ je o radnicima u radionicama Pete operativne zone.
[8] Okrugli pečat: Štab Pete operativne zone Hrvatske.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 33/5, k. 421 B.
[2] Datum prijema dokumenta u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

Op 29/5-43

Fotokopija dokumenta br. 88

akciji učestvovalo je dva bataljona i to I i II bataljon, dvije čete I bataljona izvršile su napad, dok je II bataljon bio na osiguranju sa jednom četom prema Glini a sa dvije čete blokirali smo put prema Šašavi—Glini jer smo zamislili da će neprijatelj tuda bježati prema Glini, kao što je i bilo. Akcija je potpuno uspjela prema predviđenom planu. Vezu smo imali sa zapovjednikom[3] satnije ali domobrani nisu znali. Veza nam je dosta pomogla jer pred sam napad zapovjednik satnije sakupio je sve rojnike kod sebe i držao im neki čas, tako kad smo mi napali ih, nije nitko od posade bio na svom mjestu, borba je trajala svega 15 minuta, poslije čega se je jedan vod predao, poslije toga još je malo borilo se ali su se brzo predali svi, sem onih koji su iskoristili mrak i pobjegli.

Neprijatelj je u toj borbi imao 10 mrtvih, a zarobljeno živih 70 domobrana, 2 oficira i jedan narednik. Naši gubitci su jedan mrtav i to komandir I čete I bataljona Arbutina Stanko, rodom iz Velikog Gradca, odličan komandir i borac nije se nigdje naročito istakao. Izvučen je iz borbe i sahranjen u rodnom mjestu.

U toj borbi utrošeno je 1.370 metaka puščanih i 5 ručnih bombi.

Od plijena je dobiveno: 2 laka bacača mina sa 20 granata, 1 teški mitraljez, 4 puškomitraljeza, 4 šmajsera, 50 karabina, jedan sanduk ručnih bombi, 30.000 puščanih metaka, 100 komada ćebadi i ostale spreme.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Dušan Jandrić

Komandant:
Milan Trninić

[3] Zdenko Saršon

BR. 89

IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVOG KORPUSA OD 28 VELJAČE 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA ŠESTE DIVIZIJE OD 20 SIJEČNJA DO 23 VELJAČE[1]

STAB I HRVATSKOG KORPUSA
NOV i POJ
O. br.———
28 februara 1943 god.
Položaj

Operativni izvještaj
za VI diviziju od
20-I do 28-II o.g.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO HRVATSKE

I NOU Brigada

20 januara[2] o.g. vodila je borbu sa četnicima kod Glogova. Borba je otpočela u 8 časova. Neprijatelj je protjeran i imao je veći broj mrtvih i ranjenih. Ratnog plijena nije bilo. Oštećena je jedna naša puška.

21 januara o.g. oko 11 časova neprijatelj je krenuo iz Gračaca[3] i stigao do Deringaja gdje ga je napalo pet četa ove brigade. Kad je neprijatelju stigla u pomoć motorizacija (tenkovi) naše su se snage povukle. U ovoj borbi neprijatelj je imao 80 mrtvih i veći broj ranjenih vojnika. Naši gubici bili su 3 mrtva i 12 ranjenih.

22 januara o.g. kod Deringaja neprijatelj je produžio napad i uspio napredovati oko 600 metara. Brigada mu je na-

---

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 41—1, k. 105.

[2] Toga dana počela je Četvrta neprijateljska ofanziva. (Šire o tome vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.) U ovoj ofanzivi na području Like učestvovale su sljedeće neprijateljske jedinice: divizije »Re« i »Sassari« i dijelovi divizija »Zara« i »Bergamo«, Četvrti ustaški djelatni stajaći zdrug — četiri bojne (Druga lovačka i Trideset prva, Trideset druga i Trideset četvrta ustaška bojna), Dinarska četnička divizija i hercegovački četnici.

[3] Na pravcu Gračac — Bruvno napad su vršile sljedeće neprijateljske snage: Drugi bataljon 151-og i Drugi bataljon 152 puka divizije »Sassari«, bataljon »Zara« divizije »Zara«, Treći bataljon Dvadeset petog pješadiskog puka divizije »Bergamo«, Petnaesti i Dvadeset šesti bersaljerski biciklistički bataljon i Četvrti bataljon crnih košulja. Vidi dok. br. 120.

nijela gubitke najmanje 50 mrtvih i više ranjenih. Mi smo imali 3 ranjena borca. U borbi je učestvovao jedan bataljon.[4] Ratnog plijena i izgubljenog oružja nije bilo.

23 januara o.g. neprijatelj je vršio napade a sa naše strane učestvovale su u borbi tri čete. Borba je trajala cio dan i noć. Neprijatelj je imao oko 100 mrtvih i veći broj ranjenih. Mi smo imali 10 ranjenih boraca.

24 januara o.g. neprijatelj[5] je prodro do Bruvna. Obzirom na to sve su snage ove brigade bile raspoređene na položaju, jer se nije znao glavni pravac neprijateljskog nadiranja. Borbe su se vodile cio dan na pojedinim sektorima. Gubici na strani neprijatelja nisu poznati a na našoj strani nije ih bilo.

25 januara o.g. bilo je zatišje.

26 januara o.g. neprijatelj[6] je krenuo u pravcu Mazina. Jedan bataljon[7] ove brigade dočekao ga je i odbio. Neprijateljski gubici: 10 mrtvih i veći broj ranjenih. Na našoj strani bila su 4 ranjena borca.

27 januara o.g. neprijatelj je pokušao ponovno napad pravcem Bruvno—Klapavice, gdje ga je sačekao jedan bataljon[8] ove brigade i odbacio. Neprijatelj je imao 18 mrtvih. Na našoj strani nije bilo ni mrtvih ni ranjenih. Istog dana u 22.30 časova naše jedinice[9] vršile su napad na neprijatelja, tom prilikom nanijeto mu je gubitaka u ubijenim... oko 40 vojnika i veći broj ranjenih. Na našoj strani bili su gubici 1 mrtav i 12 ranjenih.

28 januara o.g. jedna četa[10] ove brigade izvršila je napad na neprijateljsku kolonu koja se kretala pravcem Gračac—Bruvno. Neprijatelj je imao 20 mrtvih i 35 ranjenih. Naši gubici: 2 mrtva, 9 ranjenih, 1 zarobljen i 5 nestalo. U toku iste noći vršio je napad još jedan bataljon ove brigade, koji nije uspio. Neprijatelj nije imao gubitaka. Na našoj strani bilo je 6 ranjenih boraca.

29 januara o.g. neprijatelj je vršio pokret i uspio da zauzme dominantne tačke iznad sela Mazina. Jedna četa[11] ove brigade postavila mu je zasjedu na brdu Opčuv i nanijela mu gubitke: 18 mrtvih i veći broj ranjenih. Istoga dana, prilikom zauzimanja Mazina, neprijatelj je imao oko 40 mrtvih vojnika i 25 mazgi. Na našoj strani bilo je 4 mrtva i 9 ranjenih boraca.

30. I neprijatelj nije bio aktivan, sem djelatnosti artiljerijske i bacačke vatre po našim položajima. Sa naše strane

---

[4], [7], [13] i [17] Prvi bataljon
[5] i [6] Dijelovi divizije »Sassari«
[8] Drugi bataljon
[9] Prvi bataljon, ojačan jednom četom Trećeg bataljona.
[10] Iz sastava Četvrtog bataljona
[11] Iz sastava Drugog bataljona

vršeno je samo izviđanje neprijatelja. Gubitaka nije bilo ni na jednoj, ni na drugoj strani.

31. I neprijatelj je vršio pokrete u pravcu naših položaja sa motorizacijom i pješadijom. Naše snage[12] su ga dočekale, odbile i nanijele mu nepoznat broj gubitaka u ljudstvu. Prateća četa Štaba divizije sa protivkolskim topom oštetila je tri neprijateljska tenka, od kojih je jedan zarobljen.

1.II bila je jaka djelatnost neprijateljske artiljerije i bacača u pravcu naših položaja. Neprijatelj je krenuo u pravcu jedne čete ove brigade, ali je bio odbijen. Gubici kod neprijatelja nepoznati. Na našoj strani nije bilo gubitaka.

2. II neprijatelj je krenuo iz Mazina prema G. Lapcu u namjeri da zauzme Zavišića Vršinu i na taj način obezbijedi izvlačenje oštećenog tenka. Jedan bataljon[13] ove brigade pustio je neprijatelja na domet bliske pješadijske vatre i tom prilikom nanio mu gubitke—najmanje 10 mrtvih i 10 ranjenih. Na našoj strani nije bilo gubitaka. U toku iste noći jedan bataljon ove brigade izvukao je neprijateljski tenk.[14]

3. II neprijatelj nije vršio pokret. U toku iste noći brigada je pripremala napad sa tri bataljona,[15] koji nije uspio, zbog zamorenosti ljudstva i solidno utvrđenih neprijateljskih položaja. Neprijatelj nije imao gubitaka. Na našoj strani bila su tri mrtva i devet ranjenih boraca. Među poginulima nalazio se je i zamjenik komandira 3 čete I bataljona drug Obradović Ilija najsmjeliji i stalni bombaš u svim akcijama.

4. II bila je jaka aktivnost neprijateljske artiljerije i bacača u pravcu naših položaja. Ostalih pokreta nije bilo.

5. II neprijatelj je izvršio pokret u pravcu položaja ove brigade. Jedan bataljon ove brigade pustio je neprijatelja na otstojanje od 100 m. pa potom otvorio plotun iz pušaka i mitraljesku vatru iz automatskih oruđa.[16] Gubici kod neprijatelja bili su 30 mrtvih i veći broj ranjenih. Istog dana na sektoru I bataljona ove brigade neprijatelj je vršio napad sa jačim snagama. Borba se vodila cio dan. Na strani neprijatelja bilo je 60 mrtvih i veći broj ranjenih. Na našoj strani bila su 4 ranjena borca i 3 poginula od bacača.

6.II jedan bataljon[17] ove brigade držao je položaj Rešetinu Stranu, Mandića Dragu i sjeverno od Zavišića, južno od Ško-

---

[12] Jedan vod Trećeg bataljona

[14] Izvukla ga je Treća četa Trećeg bataljona.

[15] Riječ je o napadu na Škorić Brdo i kotu 980. U napadu su učestvovali Prvi, Drugi i Treći bataljon.

[16] Položaj je držala Druga četa Prvog bataljona. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Prvog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

rića Brda. Oko 7 časova ujutro neprijatelj je otpočeo sa napadom prema Rešetinoj Strani i Mandića Dragi sa snagom od 200 vojnika, ali je bio odbijen uz znatne gubitke. Sa drugom kolonom jačine 200 vojnika krenuo je sjeverno od Zavišića Vršine, gdje je uspio da podiđe ivici šume na otstojanje od 150 m. Na ovom sektoru je odbijen uz znatne gubitke. Snage ove brigade dobile su zadatak da neprijatelja puste na vrlo blisko otstojanje i tada da otvore vatru. Jedinice su se pridržavale toga naređenja i nanijele su neprijatelju gubitke oko 25 mrtvih i 40 ranjenih. Na našoj strani bio je 1 mrtav i 4 ranjena borca. Plijena nije bilo. Sa naše strane nije ništa izgubljeno. Ostala tri pješadiska i mitraljeski bataljon nisu imali nikakovih akcija sve do 10.II o.g.

7., 8., 9. i 10. II protekli su u izviđanju od strane naše i neprijateljske. Borbi nije bilo sem manjih sukoba patrola.

11. II dva bataljona[18] ove brigade držali su položaje Mazinske Planine i cestu sa jedne i druge strane Mazin—Lapac. Neprijatelj je oko 7 časova ujutro otpočeo pokret sa snagom od 1000 vojnika u rasporedu od tri streljačka stroja. Neprijatelju je uspjelo da se između ovih bataljona uhvati ivice šume. Krilne čete izvršile su protivnapad i uspjele odbaciti neprijatelja. Borba je trajala od 8 do 14 časova. Naše snage uspjele su potisnuti neprijatelja i nanijeti mu gubitke: 70 mrtvih i 90 ranjenih. Gubici na našoj strani bili su 4 mrtva i 14 ranjenih boraca. Zaplijenjeno je 500 metaka za puške. Ostalog plijena nije bilo. Od materijala nije ništa izgubljeno. Ostala dva bataljona nalazili su se: jedan[19] u Visuću a jedan[20] u Martin Brodu. Kod njih borbe nije bilo.

12.II tri bataljona [21] ove brigade držali su slijedeći položaj: Mazinsku Planinu—ivicu šume Jelovi Vrh—cestu iznad Vagana—Lumbardenik—ispod Ilića Kose do ceste. Neprijatelj je prije svanuća izvršio napad, naročito jakim pritiskom na Mazinsku Planinu. Bataljoni ove brigade vodili su žestoke borbe kroz čitav dan, koje su trajale 10—12 časova. Jačina neprijatelja bila je oko 1050 vojnika. Neprijatelj je pušten na bliska otstojanja i tučen žestokom vatrom iz automatskih oruđa i pušaka. Gubici kod neprijatelja bili su oko 70 mrtvih i 105 ranjenih. Na našoj strani bilo je 77 mrtvih, 37 ranjenih i 3 potresena. Zarobljeno je 6 pušaka i oko 600 metaka. Izgubljena je 1 puška. Neprijatelj je uspio poslije uporne i žestoke borbe da ovlada pojedinim kotama, zbog čega se cio front morao

[18] Prvi i Četvrti
[19] Drugi bataljon
[20] Treći bataljon
[21] Prvi, Drugi i Četvrti bataljon

povući na nove položaje. Bataljon[22] ove brigade koji se je nalazio u Martin Brodu nije imao borbe.

13.II bataljoni su držali položaje: Suleševicu—put Mazin—Lapac—Lumbardenik. Krivicom II bataljona, koji se nije vezao toga dana sa jedinicama ove brigade, i nesnalaženjem Štaba neprijatelj je uspio da bez žrtava dođe na Priseku. Snage ove brigade povukle su se prema Dobrom Selu i položajima I bataljona. Bataljon koji se je nalazio u Martin Brodu nije imao sukoba sa neprijateljem, iz kog razloga je uputio dvije čete u susret četnicima, koji su nadirali iz Srba. Borbe nije bilo.

14.II bataljoni su prebačeni sa položaja koje su ranije držali na položaje Boričevac—Priseka, sa zadatkom da izvrše napad na neprijatelja ako krene u pravcu D. Lapca. Neprijatelj[23] je izmenio manevar, te je sa snagom od 2500 vojnika krenuo čestom za Kulen Vakuf. Jedan vod ove brigade postavio je zasjedu na putu Gradina iznad Boričevačke crkve radi uništavanja neprijateljskih dijelova koji bi se kretali pravcem G. Lapac—Kulen Vakuf. U 13 časova naišao je 1 neprijateljski kamion iz Kulen Vakufa prema G. Lapcu. Kamion je bio dočekan na daljini od 300 m. i zaustavljen. U kamionu se je nalazilo 5 vojnika, od kojih su dva ubijena i tri pobjegla. Zaplijenjeno je 30 kg. pirinča, 25 l. vina, 200 m. telefonskog kabla, 25 granata za top 65 mm, 10 l. ulja, 25 pari cipela, 1 šinjel, 10 ćebadi i 2 šatorska krila. Kamion je zapaljen, u kome je izgorjelo oko 400 granata za top 65 mm jer se nisu mogle izvući. Istoga dana oko 16 časova krenuo je neprijatelj[24] sa snagom od 200 vojnika iz Kulen Vakufa prema G. Vakufu.[25] Dvije čete[26] ove brigade postavile su zasjedu na Gradini i na položaje oko nje prema cesti. Neprijatelj je bio pušten na otstojanje od 100 m., a zatim obasut žestokom vatrom. Neprijatelj je u paničnom bjegstvu ostavio materijal natovaren na mazgama i uspio da pobjegne prema Vrtačama na Boričevcu, gdje se je odmah i utvrdio. Jedinice ove brigade nisu mogle neprijatelja uništiti, zbog toga što ih je tukla jaka artiljeriska vatra. U ovoj borbi neprijatelj je imao 10 mrtvih i 15 ranjenih. Na našoj strani bila su dva mrtva i 4 ranjena borca. Zaplijenjeno je: 20.114 metaka za puške, 6400 za mitraljez »Breda«, 632 ručne bombe, 187 granata za mali bacač, 18 granata za teški bacač, 11 pari cipela, 5 šinjela, 1 dvogled, 23 signalna metka,

---

[22] Treći bataljon

[23] 151 pješadiski puk i dijelovi 152 pješadiskog puka divizije »Sassari«, dijelovi divizije »Zara« i dijelovi divizije »Bergamo«,. Vidi dok. br. 124, 127, 128, 129 i 153.

[24] Drugi bataljon 151 pješadiskog puka divizije »Sassari«.

[25] Vjerovatno omaška. Misli se na Gornji Lapac.

[26] Iz sastava Prvog bataljona

80 upaljača za mali bacač 260 upaljača za t. bacač, 53 razna ranca, 702 ćebeta, 20 torbica, 100 šatorskih krila, 2 radio-stanice i 35 mazgi. Uništeno je 30 mazgi, 4 kamiona, 3 trokolice i 1 tenk.

Jedan bataljon ove brigade držao je Priseku i Mandinu Glavu i odatle pomogao noćnu akciju IX brigade. Gubitaka na našoj strani nije bilo. Neprijateljski gubici nepoznati.

Bataljon koji je držao Martin Brod i bio upućen prema Srbu, prema četnicima, koji su nadirali u jačini 500—700, bio je odbačen vještim manevrom neprijatelja, te se povukao na nove položaje. Borba se vodila cio dan i u njoj je neprijatelj imao 7 mrtvih i 10 ranjenih. Na našoj strani bilo je 2 mrtva, 3 ranjena i 2 zarobljena borca.

Jedan bataljon[27] bio je u opštoj rezervi brigade u Dobrom Selu.

15.II snage ove brigade držale su slijedeće položaje: jedan bataljon[28] padine Lisca sa zasjedom na putu Kulen Vakuf—G. Lapac, jedan bataljon[29] Priseka—Mandina Glava i jedan bataljon[30] Martin Brod—Srb. Oko 16 časova neprijatelj[31] je pokušao sa snagama od 1000 vojnika da se probije iz Kulen Vakufa prema G. Lapcu. Bataljon koji je bio u zasjedi propustio ga je i potom otvorio vatru sa boka i leđa. U ovoj borbi neprijatelj je bio razbijen ali je ipak uspio poslije dužeg vremena da zauzme izvjesne položaje i spriječi svoje potpuno uništenje. Gubici kod neprijatelja bili su oko 30 mrtvih i 40 ranjenih. Na našoj strani I lakše ranjen. Zaplijenjeno je: 1 mazga, 90 mina za mali bacač, 39 ćebadi, 5 slamarica, 7 šatorskih krila, dva ranca sa spremom i 1 šinjel. Bataljon koji se je nalazio na položajima Priseka—Mandina Glava vodio je borbu sa neprijateljem i spriječio dolazak pojačanja iz G. Lapca prema Kulen Vakufu. Gubitaka na našoj strani nije bilo, dok je kod neprijatelja bio veći broj mrtvih i ranjenih. Dvije čete koje su bile prema neprijatelju koji je nadirao iz Srba, uspjele su ga odbiti. Neprijatelj je imao 3 mrtva i 1 ranjenog. Na našoj strani nije bilo gubitaka. Plijena nije bilo. Jedan bataljon nalazio se je u rezervi.

16.II I bataljon ostaje na svojim starim položajima. Neprijatelj je zanoćio na položajima kod Boričevca, a pri povlačenju za D. Lapac bio je tučen od ovog bataljona. U ovome povlačenju neprijatelj je imao 15 mrtvih i 30 ranjenih. Na našoj strani bilo je 9 ranjenih. Zaplijenjeno je: 80 ćebadi, 18 slama-

[27] Drugi bataljon
[28] Prvi bataljon
[29] Drugi bataljon
[30] Treći bataljon
[31] Odnosi se na dijelove divizije »Sassari«.

rica 5 granata za top, 1 mazga, 1 bluza, 1 šinjenl i 1 samar. Na položaju II bataljona neprijatelj je bio tučen bočno pri povlačenju za G. Lapac. Na ovome položaju neprijatelj je imao 10 mrtvih i 20 ranjenih. Na strani ovog bataljona nije bilo gubitaka. Plijena nije bilo. Nije ništa izgubljeno. Bataljon koji je gonio neprijatelja prema Srbu nije vodio borbe, jer se neprijatelj ubrzano i panično povlačio. Jedan bataljon bio je u rezervi u Dobrom Selu.

17., 18. i 19. II bataljoni ove brigade nisu imali nikakvih sukoba sa neprijateljem. Jaka artiljerijska vatra iz teških topova na Mazinu, 6—7 brdskih topova, više teških bacača, 10 malih bacača i bombardovanje 5—6 raznih aviona, ranili su dva borca.

20.II jedan bataljon[32] ove brigade nalazio se je na položaju i držao kontakt sa neprijateljem. Ovaj bataljon vršio je napad na Mazinsku okuku, koji nije uspio zbog jačih snaga neprijatelja. Ostali bataljoni održavali su kontakt sa neprijateljem bez naročitih promjena.

21.II jedinice[33] ove brigade držale su položaje na cesti Mazin—Lapac, sa zadatkom da prekinu svaku vezu između neprijatelja u Mazinu i Lapcu. Neprijatelj je uz sadejstvo jake artiljerijske i bacačke vatre i tenkova uspio da se probije do svojih snaga u G. Lapcu i da organizira njihovo povlačenje. Snage ove brigade uporno su se držale na svojim položajima zadavajući neprijatelju teške gubitke. Izvršena su i dva juriša na neprijateljske dijelove koji su se povlačili. Borba je trajala više časova. Neprijatelj je imao oko 120 mrtvih i 200 ranjenih. Akcijom ove brigade neprijatelj je bio razbijen povlačeći se u paničnom bjegstvu, ostavljajući ratni materijal i ranjene. Među mrtvima i ranjenima nađen je i 1 četnik mrtav i 1 ranjen... Na našoj strani bila su 2 mrtva i 31 ranjen. Zaplijenjeno je: 7 kamiona, 1 trokolica, 1 luksuzni auto, 1000 l. benzina, 20000 metaka za puške, 100 granata za t. bacač, 19 granata za top, 380 mina za mali bacač, 400 ručnih bombi, 350 ćebadi, 80 šatorskih krila, 2 pisaće mašine. Uništeno je 40 mazgi i veći broj kamiona.

Jedan bataljon[34] ove brigade držao je položaje na Ilića Kosi. Neprijatelj je napadao sa manjim snagama potpomognut žestokom artiljerijskom i bacačkom vatrom. Naši gubici 1 mrtav i 8 ranjenih

Bataljon[35] koji je trebao da izvrši napad kod Rastičeva stigao je kasno, jer su četničke snage već bile povučene, osim

[32] Drugi bataljon
[33] Dvije čete Prvog bataljona
[34] Drugi bataljon
[35] Treći bataljon

straže koja je razbijena. Zaplijenjeno je: 1 francuski mitraljez, 4 puške i 3000 metaka. Gubitaka nije bilo.

22.II jedan dio snaga ove brigade nalazio se je na položaju prema neprijatelju i izvlačio ratni plijen, dok se ostali dio brigade nalazio na odmoru i u povlačenju u svoje stare baze.[36]

23.II izvjestan dio snaga ove brigade prikupljao je ostatke ratnog plijena, dok su ostale snage bile na odmoru.

II NOU Brigada

21.I. II brigada imala je manjih sukoba sa neprijateljem. U ovim borbama učestvovao je samo jedan bataljon.[37]

22.I izvršen je pokret snaga ove brigade. Dva bataljona zauzeli su položaje na sektoru Turjanski—Končarev Kraj—Čudin Klanac, dok druga dva bataljona zauzeli su položaje na sektoru Ljubovo, pošto je neprijatelj nadirao na oba ova sektora. Na sektoru Turjanski—Končarev Kraj—Čudin Klanac uz dva bataljona II brigade učestvovao je jedan bataljon Ličkog odreda.[38]

23.I vođene su borbe na sektoru Ljubovo. Neprijatelju je uspjelo poslije dulje artiljerijske pripreme da zauzme Krivu Glavicu, Stanić Glavicu, Ciglanušu i Samarić. Noćni protivnapadaj uspio je odbaciti neprijatelja sa Stanić Glavice i Samarića.

24.I jedan bataljon II brigade vodio je borbu na Čudinom Klancu. Ovaj bataljon odbio je dva neprijateljska juriša. Naše snage na Ljubovu izvršile su napad na Krivu Glavicu,[39] ali napad nije uspio.

25.I neprijatelj je tokom čitavog dana vršio napade na Ljubovu. Neprijatelj je pokušao obuhvatnim manevrom, ali je u tome bio osujećen. Toga dana neprijatelj je izvršio dva žestoka napada na Čudinom Klancu. ali je bio odbijen sa znatnim gubicima. U ovim borbama neprijatelju je pao u ruke jedan p. mitraljez i 1 puška.

26.I na sektoru Ljubovo vladalo je zatišje. Naše snage pripremile su u toku noći napad na neprijatelja, ali ovaj napad nije uspio.[40] Drugi dio ovih snaga imao je zadatak da upane u [Široku] Kulu, ali je bio spriječen od neprijateljske zasjede. Ove snage uspjele su zarobiti pri povratku 2 puške i nešto vojne spreme. Na sektoru Čudin Klanac vodila se borba cijeli

---

[36] Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[37] Riječ je o borbi Trećeg bataljona kod Kuzmanovače protiv jednog skijaškog odreda iz sastava divizije »Re«.

[38], [39] i [40] Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

dan. Neprijatelju je uspjelo zauzeti Čudin Klanac, kotu 923, Crni Vrh (kota 1070) do Bele Reke. U ovim borbama neprijatelj je imao velike gubitke.

27.I vođene su borbe na sektoru Ljubovo. Poslije žestokih borbi neprijatelju je uspjelo zauzeti Čardak, Stanić Glavicu i Lisinu. Na sektoru Čudin Klanac neprijatelj je uspio da uđe u selo Končarev Kraj i zapali nekoliko kuća. Na jednom i na drugom sektoru naše snage izvršile su kontranapad. Protivnapad je uspio u Končarevom Kraju. U ovim borbama je neprijatelj imao velike gubitke.

28.I vođene su borbe na sektoru Ljubovo i kod Prijeboja.[41] Oko 3 sata poslije podne neprijatelju je uspjelo odbaciti naše snage sa Prijeboja i spojiti se sa njemačkom kolonom[42] koja je nadirala iz Ličkog Petrovog Sela. U ovim borbama je neprijatelj imao velike gubitke. Toga dana stigao je u pomoć na Ljubovo 1 bat. II brigade.

29.I vođene su žestoke borbe na sektoru Ljubovo. Naročito žestoke borbe vođene su za kotu Velonj, koja je nekoliko puta padala iz ruke u ruku, dok se na koncu neprijatelj nije održao na njoj. Također su na Prijeboju vođene borbe. Na bojnom polju neprijatelj je ostavio 5 mrtvih vojnika. Zaplijenjena je 1 puška i 1300 metaka.[43]

30.I Ovoga dana vođene su borbe samo na Prijeboju. Jedan bataljon[44] ove brigade, koji se nalazio tamo uz VI i XIV brigadu V operativne zone, te uz jedan bataljon IV brigade[45] i jedan bataljon XV brigade VIII divizije, uspio je odbaciti neprijatelja[46] sa znatnim gubicima. Kod Končareva Kraja snage[47] ove brigade postavile su neprijatelju zasjedu i dočekale 8 neprijateljskih kamiona sa vojskom. Veliki broj talijanskih vojnika ostali su mrtvi u kamionima dok su živi poskakali iz kamiona i zauzeli obližnje položaje, na kojima su se držali dok su došli tenkovi pod čijom zaštitom su izvučeni kamioni. U ovoj borbi neprijatelj je imao vrlo velike gubitke.

31.I neprijatelju je uspjelo na sektoru Ljubovo zauzeti kotu 1005. Jedan vod[48] ove brigade postavio je neprijatelju zasjedu i tom prilikom nanio mu vrlo velike gubitke.

---

[41] Borbu su vodili: Treći bataljon Druge NOU brigade i Prvi bataljon Šeste NOU brigade Pete operativne zone.

[42] Riječ je o spajanju dijelova Prvog pješadiskog puka divizije »Re« sa dijelovima njemačke SS divizije »Prinz Eugen«.

[43] Borbu je vodio Drugi bataljon.

[44] Treći bataljon

[45] Riječ je o Prvom bataljonu Četvrte NOU brigade Osme div.

[46] Odnosi se na kolonu divizije »Re«

[47] Prvi bataljon i jedna četa Trećeg bataljona

[48] Iz sastava Drugog bataljona

1.II neprijatelj[49] je izvršio napad na sektoru Ljubovo. Naše snage[50] pripustile su neprijatelja na 50 m. i potom otvorile jaku vatru. Neprijatelj je pretrpio velike gubitke povlačeći se natrag, ostavio mrtve i ranjene. Neprijatelj je nastavio sa svojim napadima, poslije kojih mu je uspjelo zauzeti naše položaje. U ovim borbama osjetne gubitke pretrpio je bataljon »Ognjen Prica«, pošto je neprijatelju uspjelo da pod zaštitom magle zaobiđe ovaj bataljon. U ovim borbama zaplijenjena je 1 puška, 40 metaka i nešto vojne spreme. Snage ove brigade[51] bile su ovog dana u borbi na sektoru Končarev Kraj—[Plitvički] Ljeskovac. Ovdje je neprijatelj nadirao između Babinog Potoka i Brezovca. Neprijatelj je bio odbijen uz velike gubitke. Na bojnom polju ostalo je 9 mrtvih neprijateljskih vojnika. Zaplijenjena su dva p. mitraljeza, 6 pušaka, 1 pištolj, 1000 metaka, 20 bombi i ostale ratne spreme. Tokom noći naše snage vršile su prekopavanje puta između Čudina Klanca i Ljeskovca.

2.II naše snage povukle su se sa Ljubova u Krbavicu.[52] Povlačenje je izvršeno uslijed toga što je neprijatelju uspjelo probiti se sa Prijeboja prema Korenici. Toga dana neprijatelj se je također probio preko Brezovca i Šijanova klanca u Homoljac. U prolazu snage jednog bataljona ove brigade[53] dočekale su neprijatelja kod Pogledala i nanijele mu velike gubitke.

3.II nije bilo nikakovih borbi.

4.II snage ove brigade[54] izvršile su napad na neprijatelja u Buniću, nanijevši neprijatelju velike gubitke. Drugi dio snaga ove brigade[55] držao je položaje na Vrpilama i Korenici i odbacio neprijatelja[56] sa znatnim gubicima.

5.II nije bilo borbe, pošto je neprijatelj kretao prema Šalamuniću i Debelom Brdu.

6.II neprijatelj[57] je vršio napad prema Krbavici. Dva bataljona[58] ove brigade poslije žestokih borbi uspjeli su odbiti neprijatelja sa velikim gubicima. Neprijateljske snage koje su napadale na Krbavicu procjenjuju se od 2000—3000 pomognute sa 5 tenkova. Neprijatelj je uspio popaliti 8 kuća u Krbavici. Na ovom sektoru neprijatelj je uspio izvršiti prodor prema Mrsinju i Vujnovim Glavama. Pošto je glavna kolona nepri-

---

[49] Dijelovi srednje kolone divizije »Re«.
[50] Prvi bataljon
[51] Treći bataljon
[52] Povukli su se Prvi i Drugi bataljon, po naređenju Štaba Šeste divizije.
[53] Jedna četa Trećeg bataljona
[54] Jedna četa Prvog bataljona
[55] Dijelovi Drugog i Trećeg bataljona
[56] Riječ je o četnicima.
[57] Vidi dok. br. 125.
[58] Prvi i Drugi bataljon

jateljskih snaga bila uz znatne gubitke odbijena, neprijatelj se je povukao.

7.II Dva bataljona ove brigade držali su položaj prema Buniću i Korenici, dok su ostale snage bile prema Turjanskom i Crnoj Vlasti. Ovoga dana borbe nije bilo.

Za vrijeme ofanzive od 21.I do 8.II. o.g. na strani II brigade bili su slijedeći gubici: 21 mrtav, 110 ranjenih i 9 nestalih.

Od oružja je izgubljeno: 1 t. mitraljez bez postolja, 1 p. mitraljez Z.B. i 13 pušaka.

Gubici neprijatelja: oko 700 mrtvih i ranjenih, među kojima 20 četnika i nešto ustaša.

Zaplijenjeno je: 2 p. mitraljeza, 18 pušaka, 1 pištolj, 7000 metaka, 40 bombi, 130 ćebadi, 12 šinjela, 10 pari odijela, 10 pari cipela, dva brdska kazana i ostale spreme.

U ovim akcijama istakao se je bataljon »Stojan Matić« i bataljon »Mićo Radaković«. Od komandnog osoblja naročito se je istakao komandir čete »Miće Radakovića« drug Jocan Sadžak,[59] koji je svojom hrabrošću i hladnokrvnošću, te vještim vojničkim rukovodstvom nanio sa svojom četom velike gubitke neprijatelju.

Podatke od II brigade od 8.II do konca neprijateljske ofanzive nismo dobili. Kada iste primimo poslaćemo vam ih naknadno[60]

IX NOU Brigada

IX brigada imala je zadatak da spriječi neprijateljsko nadiranje od Lovinca na Pločanski Klanac—Bruvno—Mazin.

21.I neprijatelj[61] je izvršio napad na jedan bataljon ove brigade, koji se je nalazio u selu Vraniku, i na Pločanski Klanac, koji još tada nije bio zaposjednut od naših snaga. Naše snage pošto su pristigle na položaje kod Pločanskog Klanca prihvatile su borbu sa neprijateljem. Borbe su trajale tokom cijelog dana. U ovim borbama neprijatelj je imao oko 90 mrtvih i 100 ranjenih.

22.I neprijatelju je uspjelo da zauzme Pločanski Klanac.[62] Poslije ovoga neprijatelj je nastavio sa širenjem fronta. U borbama toga dana neprijatelj je imao 71 mrtvog i oko 50 ranjenih. Toga dana zarobljeno je 16 živih ustaša. . . .

23.I Ovaj dan protekao je u izviđanju neprijateljskih patrola uz djelatnost neprijateljske artiljerije.

---

[59] Poginuo kod Knina, u proljeće 1943 god., u borbi protiv Talijana i četnika, kao komandir čete.

[60] Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[61] Iz sastava južne kolone divizije »Re«. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 167.

[62] Ove gubitke nanio je neprijatelju Prvi i Treći bataljon.

24.I neprijatelj je uz artiljerijsku i minobacačku pripremu izvršio napade na naše položaje.[63] Neprijatelj je odbačen i razbijen. Gubici neprijatelja bili su 26 mrtvih i velik broj ranjenih. Istoga dana snage ove brigade izvršile su noćne napade na pojedine kote,[64] sa kojih su protjerali neprijatelja. Toga dana neprijatelj je izvršio napad sa tenkovima. Ovaj napad bio je pomoću nagaznih mina i ručnih bombi odbijen. Tom prilikom uništen je 1 tenk, a dva su zarobljena.

25.I vladalo je zatišje. Neprijatelj je tukao naše položaje artiljerijom i minobacačima.

26.I neprijatelj je vršio napade na naše položaje, ali je bio odbijen. Neprijatelj je imao 10 mrtvih i nepoznat broj ranjenih. Toga dana jedan bataljon[65] ove brigade postavio je zasjedu na Radučkom Klancu. Četničke patrole koje su vršile osiguranje pri prolazu neprijatelja naišle su na našu zasjedu.[66] Bila je prihvaćena borba. Poslije ovoga bataljon je bio prisiljen da izmjeni svoj položaj. Na ovom položaju ovaj bataljon je sačekao neprijateljsku kolonu od 6 kamiona. Kamioni su uništeni. Ubijeno je oko 100 neprijateljskih vojnika, među kojima 20 četnika. 8 četnika je zarobljeno. Neprijatelj je imao velik broj ranjenih.

27.I neprijatelj je uz pripremu artiljerijske i minobacačke vatre ponovio svoj napad. Napadi neprijatelja bili su odbijeni uz gubitke od 15 mrtvih i veći broj ranjenih. Tokom iste noći jedan bataljon[67] ove brigade upao je u selo Lovinac, poslije čega se je opet povukao na svoje polazne položaje.

28.I Tokom noći snage ove brigade vršile su napade na polažaje neprijatelja.[68] Tom prilikom neprijatelj je imao oko 30 mrtvih i 20 ranjenih. Poslije ovih napada neprijatelj je napustio neke kote. Ovoga dana jedan bataljon ove brigade poslan je na sektor Ljubovo, kao pomoć tamošnjim bataljonima II brigade, koji nisu mogli izdržati jaki pritisak neprijatelja.

29.I izvršen je noćni napad na logor neprijatelja na položaju Gostuše.[69] Neprijatelj, koji je nađen na spavanju, pretrpio je gubitke oko 80 mrtvih i veliki broj ranjenih.

30.I neprijatelj je uz pomoć artiljerije i 4 tenka izvršio napad na naše položaje na Lipač [Vrhu]. Neprijatelj je svoje

---

[63] U rejonu Ploče. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 184 i 191 i tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 veljače 1943 godine.

[64] Riječ je o napadu Drugog bataljona na kotu Vršić.

[65] i [67] Treći bataljon

[66] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 197 i tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[68] i [69] Vidi tom V, knj. 13 izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

napade tri puta ponovio, ali je svaki puta bio odbijen, sa gubicima od 20 mrtvih i oko 30 ranjenih.

31.I artiljerijska i minobacačka djelatnost.

1.II primjetilo se pojačanje koje je stiglo neprijatelju. Toga dana vršen je jak pritisak na naše snage na položaju Troure. Neprijatelju je uspjelo zauzeti Trouru uz veće gubitke.[70]

2.II neprijatelj je otpočeo sa opštim napadom na naše položaje.[71] Poslije jake artiljeriske i minobacačke vatre naše snage bile su prisiljene povući se sa položaja. U ovim borbama neprijatelj je imao 15 mrtvih.

3.II vrlo jaka artiljeriska i bacačka vatra. Ovom prilikom neprijatelj je upotrebio šrapnele i pomoću ove vatre kretao je streljačkim strojem prema Tušicama. Poslije duže borbe neprijatelj je uspio zaustaviti pomenuto mjesto uz gubitke od 10 mrtvih. Poslije ovoga snage ove brigade povukle su se u Ondić, Mutelić i Visuć. Toga dana povratio se je naš bat. sa sektora Ljubovo.

4.II poslije jake artiljerijske pripreme, otpočeo je pokret neprijatelja[72] u pravcu Udbine. Jedan bataljon[73] ove brigade zabacio se je neprijatelju za leđa, privukao se njegovoj artiljeriji i kolonama i otvorio plotunsku vatru iz pušaka i mitraljeza. Gubici neprijatelja bili su 20 mrtvih i oko 40 ranjenih. Ovaj bataljon povukao se je poslije toga u Srednju Goru.

5.II vladalo je zatišje. Snage ove brigade izvršile su pokrete prema svojim bazama u pravcu Visuća, Ondića i Mekinjara.

6.II neprijatelj[74] je izvršio pokret u pravcu Ondića zauzimajući Ivanov Vrh. Naše snage bile su potisnute i neprijatelju je uspjelo da zapali nekoliko kuća. U ovome napadu ustaše su imale 6 mrtvih i veći broj ranjenih. Toga dana dva bataljona[75] ove brigade krenuli su u pravcu položaja Mazin—Lapac kao smjena I brigade. Ostala dva bataljona ove brigade ostali su na položajima Visuć—Ondić.

7.II jedinice koje su izvršile smjenu I brigade nisu vodile borbu, dok jedinice[76] na položaju Ondić—Visuć imale su sukob sa neprijateljem. Neprijatelj je u jačini od 1200 vojnika, 4 topa i 4 tenka uspio da zauzme Kosovčev Vrh i položaje iznad Ondića, zatim je produžio u pravcu Bruvna. Borba je

---

[70] Vidi dok. br. 91 i tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[71] Brigada je držala položaje na Vršini i njenim padinama.

[72] Iz sastava južne kolone divizije »Re«. Vidi dok. br. 115.

[73] Treći bataljon

[74] Trideset prva i Trideset druga ustaška bojna

[75] i [76] Drugi i Četvrti bataljon

vođena više sati. Neprijatelj je pripušten na blisko otstojanje i zadati su mu gubici sa 45 mrtvih i oko 50 ranjenih.

9.II bilo je zatišje.

10.II dva bataljona[77] ove brigade krenuli su prema Srednjoj Gori sa zadatkom da sjednu na neprijateljske komunikacije. Jedan bataljon ove brigade imao je zadatak da se prebaci na komunikaciju neprijatelja Bruvno—Gračac.

11.II bataljoni koji su se prebacili na komunikacije bili su na odmoru, dok bataljon[78] koji je ostao na položaju Visuć postavio je zasjedu sa 2 čete kod Jošana i uspio uništiti 7 neprijateljskih vojnika i više ih raniti. Toga dana imali smo od neprijateljske avijacije 1 mrtvog i 1 ranjenog.

12.II pola bataljona[79] ove brigade postavilo je zasjedu na putu Udbina—Lovinac. Neprijatelj[80] je naišao sa 400 vojnika, sa jakim frontalnim i bočnim osiguranjima. Naše snage prihvatile su borbu sa neprijateljskim osiguravajućim dijelovima. U ovoj borbi neprijatelj je imao oko 25 mrtvih i veći broj ranjenih.

13.II tri bataljona ove brigade povučeni su sa svojih zasjeda. dok je jedan bataljon i dalje ostao na svom položaju na Visuću. Prva tri bataljona bila su povučena na sektor G. Lapca. Noću između 13 i 14 ov. mj. dobili su zadatak da napadnu neprijatelja[81] u pravcu Mazin—Lapac. Atmosferske nepogode uveliko su ometale ovu akciju i radi toga dva bataljona nisu uspjela, dok je jedan bataljon[82] uspio upasti u neprijateljske položaje i nanijeti mu gubitke od 15 mrtvih i 25 ranjenih. ... Tom prilikom zaplijenjena su 4 p. mitraljeza, 50 mina za mali bacač, 2 pištolja, 40 ručnih bombi, 5600 metaka puščanih i 1000 metaka mitraljeskih, 1 mitraljesko postolje i ostale ratne spreme.

14.II tri bataljona ove brigade nisu imali borbu, dok bataljon koji se je nalazio na pravcu Visuć—Lapac je bio napadnut od neprijateljske kolone koja se sastojala od 2000 Talijana i ustaša.[83] Uz pomoć 5 tenkova, artiljerije i minobacača neprijatelj je uspio zauzeti položaje iznad Visuća. U ovim borbama neprijatelj je imao 16 mrtvih Talijana, 10 ustaša, te 25 ranjenih.

15.II dva bataljona ove brigade povukli su se prema Dnopolju, dok je jedan bataljon[84] dobio zadatak da krene preko

[77] Prvi i treći bataljon
[78] Četvrti bataljon
[79] Riječ je o dijelovima Prvog bataljona
[80] Dijelovi Trideset prve i Trideset druge ustaške bojne
[81] Vidi dok. br. 149.
[82] Prvi bataljon
[83] Dva bataljona Drugog pješadiskog puka divizije »Re« i Trideset četvrta ustaška bojna
[84] Treći bataljon

Oraovca, Suleševice za Sarajevo[85] i napadne neprijatelja bočno prema Kuku. Bataljon koji se je nalazio na pravcu Visuć—Lapac nastavio je borbu tokom čitavog dana sa nadmoćnim neprijateljem. Neprijatelj je uspio zauzeti Kuk, spustiti se u selo Oraovac sa jednom četom i sa 3 tenka u D. Lapac. U ovim borbama neprijatelj je imao oko 45 mrtvih i 50 ranjenih.

18.II. po preuzimanju direktne komande od strane Štaba korpusa na sektor G. Lapac, IX brigada dobila je zadatak[86] da sa svoja tri bataljona izvrši napad na neprijatelja u G. Lapcu. Dva bataljona[87] ove brigade izvršili su ovaj zadatak, dok je jedan bataljon[88] uslijed slabih vodiča zalutao. Neprijatelj koji je bio prisiljen povlačiti se iz G. Lapca bio je dočekan od dva bataljona IX brigade na serpentinama iznad samog sela i poslije smjelog juriša razbijen.[89] Njegove kolone kamiona i tenkova bile su presječene u tri grupe. U ovoj akciji učestvovali su tri bataljona XV brigade.[90] Snage IX brigade uspjele su odvažnim jurišem zauzeti začelje neprijateljske motorizovane kolone, te zaplijeniti 7 kamiona spreme, koja je izvučena dok su kamioni spaljeni, 18 trokolica motornih i dva motorbicikla. Neprijatelj je imao 40 mrtvih i veći broj ranjenih. Na terenu borbe ostale su 52 mrtve mule sa samarima, dok su 35 živih zaplijenili.

19.II snage ove brigade držale su blokiranu neprijateljsku kolonu na serpentinama iznad G. Lapca i uspjele su dokopati se još dva kamiona sa spremom, koja je izvučena, dok su kamioni spaljeni.

20.II izvršena je akcija sa snagama ove brigade iznad drugog zavoja na cesti Mazin—Lapac. Uz pomoć naših bacača uspjelo je odbaciti neprijatelja sa prve i druge odbranbene linije i domoći se 7 kamiona sa spremom. Sva sprema i materijal su izvučeni, dok su kamioni spaljeni. Tom prilikom palo nam je u ruke oko 1000 granata za topove 65 mm, 75 mm te granate za teške bacače. Uhvaćeno je 12.000 puščanih metaka i mnogo ostale ratne spreme, kao benzin i dr.

U jutro 21.II došla je opkoljenim neprijateljskim snagama u G. Lapcu pomoć od strane Talijana i četnika, kojima je uspjelo probiti blokadu naših snaga i spojiti se sa opkoljenima u G. Lapcu.[91] Poslije spajanja neprijatelj se je počeo grozni-

[85] Brdo kod Donjeg Lapca
[86] Vidi dok. br. 56.
[87] Prvi i Drugi bataljon
[88] Četvrti bataljon
[89] Vidi dok. br. 61.
[90] Vidi dok. br. 90.
[91] U pomoć opkoljenom garnizonu stigla su dva bataljona Prvog pješadijskog puka divizije »Re«, Petnaesti bataljon »M«, četa tenkova, baterija topova i četnici iz sastava Dinarske četničke divizije.

čavo povlačiti iz G. Lapca. Naše snage IX, XV i I brigade za cijelo vrijeme neprijateljskog izvlačenja iz G. Lapca tukli su neprijatelja na njegovom neorganizovanom i paničnom povlačenju. U ovim borbama neprijatelj je imao ogroman broj mrtvih, od kojih je oko 200 ostalo po putevima i šumama iznad G. Lapca. U borbama kod G. Lapca uništena su 24 kamiona i kamionetke, 6 motorcikla i trokolica, 80 mazgi ubijeno. Gubici neprijatelja u borbama kod G. Lapca iznašaju 1000 mrtvih i ranjenih.[92]

Zaplijenjeni materijal na sektoru G. Lapca: 5 ispravnih kamiona i kamionetki, 1 luksuzni auto 23 motorcikla i trokolice, 2 tenka. 3 topa brdska (jedan bez cijevi), 223 granate za top 75 mm, 571 granata za top 65 mm, 476 mina za t. bacač, koje su došle u magazin Korpusa, oko 600 mina za mali bacač, oko 100 pušaka. oko 100.000 metaka za puške i mitraljeze, 4 t. mitraljeza, 4 cijevi za p. mitraljez, 6 radio-stanica, oko 3000 ćebadi, oko 1000 šatorskih krila, oko 1500 ručnih bombi, 1400 l. benzina i nafte, 86 mazgi živih i mnogo druge ratne spreme. Ovo je ukupni ratni plijen VI i VIII divizije kod Boričevca i G. Lapca.[93]

IX brigada za vrijeme ofanzive od 21.I do 23.II. ne računajući borbe kod Boričevca i G. Lapca, zaplijenila je: 2 tenka, 7 mitraljeza, 6 p. mitraljeza, 3 m. bacača, 47 pušaka. 8 pištolja, 17.200 metaka, 30 mina za t. bacač, 230 mina za m. bacač 240 ćebadi, 186 šatorskih krila i 100 ručnih bombi. Gubici neprijatelja: 746 mrtvih i mnogo ranjenih, uništen 1 tenk i 7 kamiona. Naši gubici: 20 mrtvih, 53 ranjena, 4 zarobljena i 1 nestao. Izgubljeno 6 pušaka.

U ovim borbama naročito se je istakao drug Radmanović Nikola, koji je od prvog dana borbe pa do danas služio kao primjer hrabrosti i hladnokrvnosti, ističući se u više borbi. On se ovom prilikom naročito istakao na položaju vršioca komandira 2 čete, jer je na čelu svoje čete sa bombama u ruci vršio juriš potstrekavajući drugove na što veće uništenje neprijatelja. U ovoj borbi junački je pao. Član je KP. Štab IX brigade predlaže da se proglasi za narodnog heroja.[94] Pored njega istakli su se komandir 3 čete IV bataljona Vukmanović Staniša, vodnik iste čete Đukić Mile, desetar Radaković Petar, delegat Čanković Geno i partizani Mirković Danić i Ugarković Nikola. Svi ovi drugovi istakli su se naročito u vještom napadu na bunkere, čijom su zaslugom i zarobljena dva tenka. Također se istakao i komandant I bataljona drug Ugarak Đuro,[95]

---

[92] i [93] Vidi dok. br. 90.

[94] Zvanje Narodnog heroja nije dobio

[95] Poginuo 1944 god. na Meljaku, u Srbiji, u borbi protiv Nijemaca, kao komandant Trećeg bataljona Devete NOU brigade.

koji je bio ranjen i poprskan od neprijateljskih granata i od velike eksplozije zaglušen, pa ipak ostao i dalje da komanduje svojim bataljonom. Isto tako istakao se i operativni oficir III bataljona drug Radmanović Danješ,[96] koji je sa 7 metaka ubio 7 neprijateljskih vojnika na Radučkom Klancu.

Utrošeno 17.000 metaka razne vrste.

...[97]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
V.[98] Holjevac

Komandant:
Gošnjak[99]

(M. P.[100])

BR. 90

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 28 VELJAČE 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA NA PODRUČJU KORDUNA I LIKE OD 19 SIJEČNJA DO 28 VELJAČE[1]

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Op. br. sl.
Dne 28-II-1943 g.

Izvještaj o operacijama

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. i P.O. HRVATSKE

19 januara 1943 godine neprijatelj je sa jakim snagama otpočeo ofanzivu na oslobođeni dio Korduna.[2] Sastav neprijatelja bio je: jedna divizija Njemaca, ojačana sa nepoznatim

---

[96] Poginuo 1943 god. kod Doljana, Donji Lapac, u borbi protiv Nijemaca, kao komandant Četvrtog bataljona Devete NOU brigade.

[97] Redakcija je izostavila dio izvještaja o dejstvima Osme divizije u toku Četvrte neprijateljske ofanzive. O tome vidi dok. br. 90.

[98] Većeslav

[99] Ivan

[100] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 22/2, k. 826 A.

[2] Vidi dok. br. 43 i tom V, knj. 11, dok. br. 68, 84 i 117.

brojem ustaša, legionara i domobrana.[3] Koncentraciska baza neprijatelja bila je Karlovac [4] odakle je krenuo u napad u više pravaca. Isto tako stalne neprijateljske posade koje su se od prije nalazile na području Korduna i Banije služile su kao pomoćne baze i izvjesne snage tih posada učestvovale su u ofanzivi i kao strvinari vršile pljačku i paljenje nekih sela[5] iza položaja kuda je neprijatelj sa glavnim snagama već prošao.

TOK OPERACIJA:

19.I.1943

Neprijatelj je prodro iz Karlovca i zaposjeo Cerovac, Vukmanić, Trebinju i Skakavac.[6] Drugi djelovi neprijatelja došli su u Barilović. Ova mjesta poslužila su neprijatelju kao strategiske baze za dalje prodiranje. Informacije o dolasku neprijatelja dobili smo istog dana preko naše veze iz Karlovca i od terenskih jedinica koje su bile raspoređene prema ovim mjestima. Jačina neprijatelja nije bila poznata.

U momentu kada je neprijatelj zauzeo ove strategiske baze za svoje daljnje prodiranje mi smo imali na raspolaganju našu V brigadu koja se nalazila u Vojnićkom Grabovcu, dok se XV brigada nalazila u selu Cvitović kod Slunja gdje je stigla iz Saborskog. Odmah je izdato naređenje V brigadi da se u toku noći krene i zaposjedne položaje: Krivokuće, Manjeroviće, Klipino Brdo, Zjače, Mandić Selo i Okić, te da sa izvjesnim dijelovima svojih snaga izvrši osiguranje prema Tušiloviću i Macutima. XV brigadi izdato je naređenje da se odmah krene prema Voj. Grabovcu. Ujedno je naređeno da se položaji čim se zauzmu dobro utvrde. U toku dana i noći nije bilo drugih značajnijih promjena. Do borbe sa neprijateljem nije došlo, jer nije dalje nadirao.

20.I.1943

U 4 sata ujutro krenula je jedna neprijateljska kolona iz Barilovića, prešla most i počela nastupati pravcem Krnjak.[7] Prema neprijatelju bile su slabe snage Kordunaškog odreda, koje su stupile u borbu i zadržale neprijatelja sve do 10 sati kada su se pod pritiskom morale povući, tako da je neprijatelju napredovanje prema Krnjaku bilo slobodno, što je isti iskoristio i produžio brzo napredovanje.

---

[3] Sa pravca Karlovac i Vrginmost prodirala je na Kordun SS divizija »Prinz Eugen«, a iz rejona Ogulina i iz Plaškog dijelovi divizije »Lombardia«.

[4] Za zapadnu kolonu, koja je prodirala glavnim pravcem Karlovac-Krnjak-Veljun-Slunj.

[5] Tušilović, Gornji i Donji Skrad, Veljun i dr.

[6] i [7] Vidi dok. br. 43.

Oko 11 sati krenule su neprijateljske kolone iz Vukmanića i Skakavca prema Utinji, Mandić Selu, zatim preko Babine Gore na Macute, Cvijanovići brdo i Okić. Štab divizije kada je dobio izvještaj o neprijateljskom pokretu i pravcu nadiranja izdao je naređenje I bataljonu IV brigade, koji se nalazio u to vrijeme kod Veljuna, da napadne neprijatelja koji nastupa od Barilovića, bočno od Skradske šume,[8] a V brigadi da sa bataljonom koji joj se nalazi na lijevom krilu napadne neprijatelja isto sa boka od Okića. Međutim I bataljon IV brigade nije mogao na vrijeme stići jer je neprijatelj već bio stigao u Donji Skrad, tako da ga je ovaj bataljon napao kod Dugog Dola, ali mu nije mogao zaustaviti napredovanje, niti ga razbiti. Na bataljon[9] V brigade koji je bio kod Okića neprijatelj je napao, ali je bio zadržan, te zbog neprijateljskog napada ovaj bataljon nije mogao izvršiti bočni napad kako mu je bilo naređeno. Bataljon[10] V brigade koji je bio ispred Mandić Sela vodio je borbu sa neprijateljem punih 6 sati i nanio mu gubitke, te zaplijenio nešto oružja, municije i odijela sa mrtvih Nijemaca. I pored dobrog otpora koji je dat neprijatelju, ipak je isti ubacivao nove rezerve i uspio da se dočepa prvih kuća kod Mandić Sela. Bataljon[11] koji je bio kod Utinje uslijed neopreznosti, omogućio je neprijatelju da se po noći provuče između naših jedinica odakle je produžio pokret za Vojnić-kolodvor[12] i Vojišnicu. Oko 23 sata Štab V brigade izvještava o ovome neprijateljskom prodoru a Štab divizije naređuje im da povuku dva bataljona od Utinje i Mandić Sela te da sačekaju neprijatelja kod Vojišnice i da ga napadnu sa jednim bataljonom sa čela i boka, sa jednim bataljonom sa boka i leđa i da ga potuku. Međutim do ovog napada nije došlo uslijed slabosti komandanata bataljona, tako da je neprijatelj još prije uspio da prođe nego što su oni stigli sa svojim jedinicama. Kada je Štab divizije o ovome dobio izvještaj od V brigade, naredio je da se zauzmu položaji oko Vojnića i da se neprijatelj tu zadrži i tuče.

I bataljon IV brigade poslije napada na neprijatelja kod Dugog Dola povukao se na Skradsku Goru i održavao vezu sa nama.

Dok je V brigada vodila borbu sa neprijateljem, XV brigada kretala se prema Vojnićkom Grabovcu iz Cvitovića. Budući da neprijatelju nije imao ko zatvoriti put prema Krnjaku, isti je stigao u Krnjak i Budačku Rijeku zauzeo brdo Čukor

---

[8] Skradska Gora
[9] Četvrti bataljon
[10] Drugi bataljon
[11] i [12] Vidi dok. br. 43.
[12] Željeznička stanica Vojnić

i još neke visove, još prije nego što je stigla XV brigada do toga mjesta. Štab divizije upozorio je XV brigadu da se kreće sa svim osiguranjima i javio o neprijateljskom nadiranju prema Krnjaku. Kada je XV brigada prišla blizo Čukora, neprijatelj je sa istog na nju otvorio vatru. Ovaj susret bio je oko 20 sati. Štab XV brigade naredio je da se izvrši napad na neprijatelja sa dva bataljona, što je i urađeno tako da je neprijatelj satjeran sa Čukora i ostalih brda i povukao se u kuće, tj. zidove popaljenih kuća kod Sipića, odakle je davao žestok otpor iz velikog broja automatskog oružja i nanio nam gubitke u mrtvim i ranjenim. Neprijatelj je također imao gubitaka u mrtvim i ranjenim ali se nije moglo ustanoviti koliko. Kada se vidjelo da se neprijatelj neće moći uništiti i protjerati, bataljoni XV brigade povukli su se u s. Martinoviće, Basare, da se pripreme za odbranu i osigurali se od neprijatelja. U toku noći drugih borbi nije bilo, niti je neprijatelj vršio daljnje pokrete.

21.I.1943

Oko 4 sata ujutro neprijatelj je preko Vojišnice ušao u Vojnić.[13] Uslijed brzog pokreta neprijatelja, bataljoni V brigade nijesu stigli da postave zasjedu neprijatelju kod Vojišnice, tako da se on nesmetano i brzo kretao. Dva bataljona V brigade povukli su se sa svojih ranijih položaja i to: jedan bataljon[14] iznad Kolarića, a jedan bataljon[15] pored samog Vojnića i zauzeo položaj na Radulovići—Poljani i Vratniku. Komora ovog bataljona (jedna kola) išla je ispred bataljona i naišla na neprijatelja, tako da je isti zarobio ova kola u kojima se nalazio jedan teški mitraljez. Partizani od komore su se razbiježali. Ostala dva bataljona[16] prebacila su se preko Vojnić-kolodvora i Vojišnice za Petrovu Goru i dosta kasno zauzeli položaje prema Kuplenskom na Čakoru i Napijalskom brdu.[17] Cijela noć i pola dana trebalo je dok su se bataljoni V brigade koji su bili odsječeni spojili, da bi mogli pružiti organizovani otpor. Borbe sa neprijateljem u toku dana V brigada nije imala jer je neprijatelj nije napadao.

XV brigada imala je slijedeći raspored: Radulovići—Poljana, s. Martinovići i Padežani u prvo vrijeme, a kasnije, uslijed neprijateljskog nadkriljivanja, položaji su ispravljeni s time što je obuhvaćena i Breborina, Basare, Mrkići Brdo. Oko 18 sati neprijatelj je pokušao nadirati od Krnjaka ali je bio odbijen uz velike gubitke. Do plijena se nije moglo doći uslijed jake vatre. Ovi položaji zadržani su u toku čitavog dana.

---

[14] Drugi bataljon
[15] Četvrti bataljon
[16] Prvi i Treći bataljon
[17] Napijalo

I bataljon IV brigade nalazio se u s. Markovići i okolini gdje je vodio borbe sa neprijateljem i nanosio mu gubitke. Sa ovim bataljonom smo imali stalno vezu.

22.I.1943

V brigada ostala je na istim položajima kao prošloga dana. Neprijatelj se krenuo duž ceste Grabovac—Vojnić. gdje ga je sačekao jedan bataljon i obasuo jakom vatrom, tako da je imao oko 10 mrtvih.[18] Bataljon je uspio zadržati neprijatelja.

XV brigada vodila je borbu sa neprijateljem koji je nadirao od Krnjaka prema Veljunu sa više pravaca. Jedna kolona kretala se preko Čukora, druga kolona pravcem s. Svinjarica, a glavnina se kretala cestom. Uslijed nadmoćnosti neprijatelja i nadkriljivanja morali su se neki bataljoni povući i postavljeni su na nove položaje, tj. jedan bataljon upućen je na Veljun sa zadatkom da u zajednici sa I bataljonom IV brigade, koji se nalazio u Točku, spriječi neprijatelju prodiranje prema Veljunu kod s. Zagorja. Ipak je neprijatelju uspjelo da u toku dana prodre do s. Zagorja, gdje se zadržao i nije dalje nadirao. Po naređenju Štaba divizije na Veljun je upućen jedan bataljon[19] V brigade, da ojača tamo postojeće snage. U toku borbe teško je ranjen komesar XV brigade, drug Branko Bekić. koji je podlegao. a također su ranjeni komandant[20] brigade i član politodjela[21] brigade od mine koja je pala na samo mjesto gdje je bio Štab brigade. Iako ranjen, komandant brigade je i dalje rukovodio borbom uz pomoć svoga zamjenika.[22]

U toku noći između 22 i 23.I.43 imao je uslijediti napad na neprijatelja koji je prodirao prema Veljunu sa svim našim snagama sa čela i bokova. Za ovaj napad Štab divizije sporazumio se sa komesarom[23] Korpusa. Međutim do napada nije došlo iz razloga što je još prije napada dobiveno naređenje[24] od Štaba korpusa za povlačenje. Na Veljun je stigla VI brigada[25] koja je zamijenila naše snage, a bataljonima koji su se tamo nalazi izdato je naređenje da se krenu i to: I bataljon IV brigade u Blagaj, a bataljoni V i XV brigade u sastav svojih jedinica, na nove položaje. Štab divizije izdao je V brigadi naređenje da zauzme nove položaje i to: Dunjak, Klokoč, Keste-

---

[18] Vidi dok. br. 43.
[19] Prvi bataljon
[20] Nikola Vidović
[21] Lubarda. (Ime mu Redakcija nije mogla utvrditi). Umro od tada zadobivenih rana.
[22] Milisav Dakić
[23] Većeslav Holjevac
[24] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 74.
[25] Šesta NOU brigada Pete operativne zone

novac, Glinica, što ima da se izvrši prije dana i da se spriječi neprijatelju nadiranje prema Miholjskom, a XV brigadi da se povuče prema Cvitovićima.

23.I.1943

U rano jutro V brigada je zauzela položaje koji su joj u toku noći bili predviđeni. Pred noć krenuo je neprijatelj iz Vojnića prema Miholjskom, naišao na III bataljon V brigade koji je bio u zasjedi kod Dunjaka.[26] Nakon prvoga plotuna izvršen je juriš na neprijatelja i nanijeti mu veći gubitci u mrtvim i ranjenim. Ubijeno je najmanje oko 30 Njemaca. Zaplijenjeno je: 1 mitraljez, jedan puškomitraljez, 4 šmajsera, 7 karabina i 3.000 metaka. Naši gubitci bili su neznatni i to 1 mrtav i 1 teže ranjen. Ipak se neprijatelj pribrao i ubacivši rezervu krenuo naprijed, pa se bataljon morao povući na nove položaje. Ovo povlačenje uslovljavalo je prodiranje neprijatelja prema Veljunu.

XV brigada nalazila se u pokretu za Cvitoviće, a I bataljon IV brigade bio je u Blagaju. Borbe sa neprijateljem nisu imali.

V brigadi u toku noći izdato je naređenje da se krene na nove položaje sa desne obale rijeke Gline i to: braniti prelaz preko Vergaševa i Madžareva mosta—Otmić i prema Bandinom mostu.[27]

24.I.1943

V brigada zauzela je položaje koji su joj određeni. Neprijatelj je nailazio sa slabim snagama preko Krstinje na Vergašev most, ali je bio odbijen.[28] Drugih borbi u toku dana nije bilo. U duhu opšteg plana Štab divizije izdaje naređenje da se brigada u toku noći krene prema Cetingradu i Kladuši i stavi se pod komandu VII divizije.[29] Brigada je u toku noći stigla i zanoćila sa dva bataljona u Kladuši, a sa dva bataljona u Cetingradu.

XV brigada krenula je preko Slunja za Drežnik Grad, radi kratkog odmora.

I bataljon IV brigade bio je u toku noći između 23 i 24. I.43 u Blagaju i služio kao zaštitnica sve dotle dok se sve snage ne prebace preko rijeke Korane. U 6 časova krenuo je iz Blagaja za Slunj po naređenju Štaba korpusa, kao zaštita straži komande mjesta Slunj dok ova popali javne zgrade a potom da se povuče u Drežnik. Docnije smo kod Milošević[30] sela do-

[26] i [28] Vidi dok. br. 43.
[27] Vjerovatno most kod Bandinog Sela
[29] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 74 i 84.
[30] Miloševići

bili usmeno naređenje od Štaba korpusa da se I bataljon IV brigade povrati nazad u Slunj i sprečava prelaz neprijatelju preko rijeke Korane. Međutim dok se bataljon povratio, neprijatelj se prebacio preko rijeke i ušao u mjesto, potom se bataljon povukao u selo Jarak i tamo ostao do idućeg dana.

25.I.1943

XV brigada nalazila se u Drežnik Gradu. U 23 sata Štab divizije izdaje joj naređenje da odmah jedan bataljon uputi u Brezovac i Lipovac, te da onemogućuju prodor neprijatelju od Slunja, a ostale snage i dalje da ostanu u Drežniku.

V brigada po naređenju V.Š.J.[31] krenula je prema Tršcu i Šturliću, a zatim iz Tršca prebaciće se u Johovicu pošto su tamo stigle snage VII divizije.

I bataljon IV brigade nalazio se na položajima više sela Jarka, od k. 495 do Kosova, sa sjeverne strane sela Katić.

Borbe sa neprijateljem u toku ovog dana nije imala ni jedna naša jedinica.

26.I.1943

Formiran je Operativni štab za Kordun[32] kojemu je dato u zadatak da zaposjedne sa VI, XIV i XV brigadom, te I bataljonom IV brigade slijedeće položaje:

XV brigada sa jednim bataljonom zaposjela položaj od Mašvine preko Sv. Petke do kote 343, sa jednim bataljonom kod Oštarskih Stanova, a jedan bataljon ostaje u Drežniku kao rezerva.

VI i XIV brigada zauzele su položaje: k. 343, 384, 548, 539, 497 i 495.

I bataljon IV brigade zaposjeo je položaje koje je imao i prethodnog dana, tj. od k. 495 do Kosova, sjeverno od Katić sela.

Zadatak je bio braniti prodor neprijatelja iz pravca Slunj, Lađevac, Furjan prema Rakovici.

Oko 9 sati neprijatelj je počeo sa napadom na širokom frontu uz pripomoć artiljerije i bacača mina sa pravca Slunj —Rakovica i Lađevac—Rakovica. Pod pritiskom nadmoćnijeg neprijatelja XV brigada se morala povući sa nekih položaja.

Oko 17 sati I bataljon XV brigade ojačan sa jednom četom izvršio je juriš na neprijatelja i natjerao ga u panični bijeg prema Lađevcu i Furjanu.[33] Ovom prilikom neprijatelj je imao gubitaka i zaplijenjeno je 2 mitraljeza, 7 sanduka municije i nekoliko pušaka. Nepažnjom drugova i jedinica VI i XIV brigade

[31] Vrhovni štab NOV i PO Jugoslavije
[32] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 88.
[33] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 95 i 96.

neprijatelj je koristeći se mrakom krenuo naprijed i prodro do Oštarskih Stanova. Oko 23 sata pono[vno] je izvršen juriš na neprijatelja, ali se uslijed slabe veze i neaktivnosti[34] jedinica VI i XIV brigade koje su bile na povoljnim položajima i nisu stupale u akciju, a neprijatelj je bio nadmoćniji, poslije ovog juriša XV brigada morala se povlačiti prema Drežniku.

Ove operacije XV brigade bile su zajedničke sa jedinicama koje su gore naznačene.

I bataljon IV brigade izdržao je sve neprijateljske napade kod Slunja od 9 sati izjutra do 15 sati poslije podne iako je neprijatelj bio mnogo nadmoćniji. Bataljon je držao položaje od k. 495 do Kosova i junački odoljevao napadima iako je imao prilične gubitke u mrtvim i ranjenim. Jedan bataljon VI brigade, koji se nalazio više sela Jarka, ostao je kao pasivan posmatrač iako je javljeno nekoliko puta da zauzme nekoje položaje na lijevom krilu I bataljona i time olakša odbranu. Bataljon je držao položaje sve dok neprijatelj nije izbio iza k. 495 sa jednim dijelom, a sa drugim dijelom na Kosovo, tako da se bataljon morao povući na nove položaje prema Močilima. Kada je pao mrak, a pod pritiskom jačeg neprijatelja, bataljon se povukao iznad Močila kod Bjeljevina, gdje je i zanoćio. Samo ovaj bataljon nanio je neprijatelju preko 20 mrtvih i više ranjenih dok je on imao 3 mrtva i 6 ranjenih.

V brigada ostala je na istim položajima Šturlić—Johovica prema Cetingradu i Korani do mosta kod Zrilića. Neprijatelj je toga dana stigao u Furjan. Borbi sa neprijateljem brigada nije imala.

27.I.1943

XV brigada jedno vrijeme nalazila se u Drežniku, a potom je izdato naređenje da se povlači prema L.[35] Petrovu Selu i da spriječi dalje neprijateljsko nadiranje i prelaz preko rijeke Korane.[36] U toku dana neprijatelj je nekoliko puta pokušavao da pređe rijeku, ali je bio uvijek odbijen uz veće gubitke. Za vrijeme borbe neprijatelj je gađao iz artiljerije i bombardovao iz aviona. U toku noći jedan bataljon prebačen je na Čelopek da osigura uredno povlačenje ostalih snaga.

I bataljon IV brigade prebacio se od Močila prema Plitvičkim Jezerima i Prijeboju zajedno sa VI brigadom. Borbi sa neprijateljem nije imao.

V brigada nalazila se pod komandom VII divizije i sa njima zajedno učestvovala u borbama na sektoru Furjan —

[34] Vidi tom V, knj. 11. dok. br. 117.

[35] Ličkom

[36] i [38] Na tom pravcu nadirali su djelovi divizije »Re« (tri ojačana bataljona). Vidi tom V. knj. 11, dok. br. 209.

Šturlić, Tržačka Raštela zaključno sa Mašvinom i Koranskim Lugom.[37] Idući prema Mašvini dva bataljona su išla neoprezno i nevojnički, tako da su kod same crkve bili iznenađeni od neprijatelja koji je prvi na naše otvorio vatru i nanio nam gubitke, te su se naši morali povući izgubivši jedan puškomitraljez. Isto tako i ostale snage imale su borbe sa neprijateljem i njegovom konjicom kod Zrilića mosta i kod Cetingrada. Pod pritiskom neprijatelja naši su se povukli iz Šturlića i tako je neprijatelj nastavio sa napredovanjem i na ostalim sektorima. Gubitci neprijatelja oko 10 mrtvih, a na našoj strani jedan mrtav i 8 ranjeno.

28.I.1943

XV brigada povukla se prema Ličkom Petrovom Selu, gdje je ostao jedan bataljon koji je poslije krenuo prema Prijeboju da se spoji sa VI brigadom radi onemogućavanja neprijateljskog prodiranja[38] od L. Petrovog Sela. U toku noći naišao je neprijatelj, kojemu su zadati veći gubitci i tri su zarobljena živa, ali se ipak bataljon pod pritiskom morao povući prema Prijeboju gdje je zauzeo položaje iznad samoga mjesta. U toku noći nije bilo nikakve borbe i neprijatelj se spojio sa onim snagama koje su nadirale od Plitvičkog Ljeskovca i također prodrle prema Prijeboju.[39]

I bataljon IV brigade, koji je ujutro stigao do Prijeboja bio je odmah upućen na položaj prema Plit. Ljeskovcu, jer je otuda neprijatelj počeo sa napadom prema Prijeboju. Vodio je tešku borbu preko cijelog dana, a već im je bilo ponestalo i municije. Na juriš neprijatelj je bio protjeran i odbačen na svoje polazne položaje nekoliko puta. Neprijatelj je napade ponovio i uslijed slabe pomoći snaga VI brigade, koje su bile u blizini, uspjelo mu je da prodre prema Prijeboju, a bataljon se povukao prema naređenju Operativnog štaba[40] u Koreničku Kapelu gdje je zanoćio. Prilikom juriša neprijatelju su nanijeti veliki gubitci i zaplijenjen je jedan p. mitraljez, nekoliko pušaka, municije i odijela.

V brigada povlačila se sa svojih ranijih položaja prema selu Vrsti i služila kao zaštitnica VII diviziji dok se ona povlačila u Bosnu preko rijeke Une.[41] Neprijatelj je nadirao iz više pravaca prema selu Vrsti i brigada se dalje povukla prema

---

[37] Vidi dok. br. 43.

[38] Odnosi se na spajanje dijelova divizije »Re« sa dijelovima zapadne kolone njemačke SS divizije »Princ Eugen«. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 215 i 216.

[40] Riječ je o Operativnom štabu Drugog sektora.

[41] i [42] Vidi dok. br. 43.

Bosni i prešla preko rijeke Une. Veće borbe sa neprijateljem nije bilo sem zaštitničke djelatnosti.

29.I.1943

V brigada do 3 sata izjutra prešla je preko Une i došla u Ripač[42] i okolna sela gdje se odmarala u toku cijelog dana. Oko 7 sati brigada se ponovo prebacila preko rijeke Une za Skočaj i Lohovo. Borbi sa neprijateljem nije imala.

XV brigada koja je bila stigla u Zavalje postavlja jedan bataljon na položaj kod Zavalja, a jedan bataljon kreće prema Skočaju.[43] Oko 18.30 sati neprijatelj[44] je sa jačim snagama počeo nadirati iz Bihaća prema Zavalju i bataljon koji se tamo nalazio povukao se bez borbe. Oba bataljona zanoćila su u Skočaju sa isturenim osiguranjem prema Zavalju. Borbe sa neprijateljem nijesu imali. Iste noći organizirano je prekopavanje ceste između Skočaja i Međudražja.

I bataljon IV brigade bio je pod komandom VI brigade sa kojom je u zajednici vodio borbe oko Prijeboja.

30.I.1943

V brigada nalazila se u Lohovu i Golubiću.[45] Uhvatila je vezu sa XV brigadom koja je bila u Skočaju, isto tako uhvaćena je veza sa Štabom divizije[46] koji je pristigao u Nebljuse iz Prijeboja.

XV brigada držala je položaje prema Zavalju i Dobrenici. Neprijatelj[47] je pokušao prodor prema Dobrenici, ali je bio odbijen uz manje gubitke.

Štab divizije koji je pristigao preuzeo je komandu nad obje brigade.

31.I.1943

Štab divizije izdaje naređenje da V brigada zauzme slijedeće položaje: Drenovača, Željezna Glava, Hrastik, Vršak i Miletin Vrh, a XV brigada da se sa toga sektora povuče u Nebljuse odakle će krenuti za Dnopolje i Birovaču na odmor. Smjena ima da se izvrši u toku noći. Borbi nije bilo.

1 i 2.II.1943

Brigade su se nalazile na položajima koji su im zapovješću bili određeni. U sastav XV brigade došao je I bataljon koji je bio kod Prijeboja. Vršeno je izviđanje neprijatelja na sektoru V brigade, a do borbi nije dolazilo.

---

[42] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 113.
[44] i [47] Dijelovi njemačke SS divizije »Prinz Eugen«.
[45] Vidi dok. br. 43.
[46] Riječ je o Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske.

3.II.1943

Kod V brigade nema nikakvih promjena. Patrole su upućene prema Dobrenici i Zavalju, da izvide jačinu, sastav i smještaj neprijatelja.

Uslijed nadiranja neprijatelja[48] od Bihaća prema Bos. Petrovcu Štab divizije izdaje naređenje XV brigadi da se prebaci u Nebljuse i Kruge, s tim da jedan bataljon uputi u V. Seoce i Štrbce[49] radi kontrole prelaza preko rijeke Une i vezivanja sa snagama V brigade kod Drenovače. Izvršeno je rušenje drvenog mosta preko rijeke Une između s. Luke i D. Štrbci. Izdata naređenja su izvršena. Borbi nije bilo.

4.II.1943

Kod V i XV brigade nije bilo promjena. Cesta kod Drenovače je prekopana i zarušeno na nju drveće. Borci su se utvrđivali na položajima. Aktivna patrolna djelatnost naših jedinica u vezi sa pojavom neprijatelja[50] u s. Doljanima gdje je isti palio kuće.

5.II.1943

Kod V brigade stanje nepromijenjeno. Primjećuje se življi saobraćaj neprijatelja cestom Bihać—B.[51] Petrovac. Izviđačka aktivnost patrola.

Kod XV brigade došlo je do sukoba sa neprijateljem[52] kod s. Luke gdje je bio došao u namjeri da pređe rijeku Unu. Naši borci sačekali su neprijatelja i otvorili na njega vatru te mu nanijeli gubitke. Neprijatelj je odgovorio vatrom i tukao naše položaje topovima i bacačima. Naša artiljerija svojom tačnom vatrom ućutkala je neprijateljske topove, a borci I bataljona svojom vatrom satjerali su neprijatelja u kuće odakle nije smio izlaziti napolje. Postignuta nadmoćnost nad neprijateljem nije mogla biti iskorišćena zbog rijeke Une, a neprijatelj se čim je pao mrak povukao. Prije povlačenja neprijatelja spušten je brdski top blizu Une koji je tukao po neprijatelju. Neprijatelj je imao oko 10 mrtvih, a na našoj strani bila su dva ranjena. U toku noći borbe nije bilo.

6.II.1943

Oko 9.30 č. neprijatelj u jačini jednog puka Njemaca, ojačan sa ustašama i legionarima, te 5 tenkova, otpočeo je napad na položaje koje je držala V brigada.[53] Pravac nastupanja

---

[48], [50] i [52] Iz sastava njemačke SS divizije »Prinz Eugen« i 369 legionarske divizije.

[49] Gornji i Donji Štrbci

[51] Bosanski

[53] Vidi dok. br. 24, 25 i 43.

neprijatelja bio je od M. Ljutoča, Lohova, cestom Skočaj — Drenovača, te od Bukovca i Lisine prema Vršku. Glavni cilj neprijateljskog napada bila je Drenovača, na koju je skoncentrisana artiljerijska, bacačka i mitraljeska vatra sa Tavana i ispod M. Ljutoča. Ova paklena vatra omogućavala je pokret neprijatelju prema Drenovači i nanijela našim jedinicama veće gubitke. Naši borci ipak su to izdržali i borili su se dok su god imali municije. 2 teška tenka došla su na samu Drenovaču na nekoliko koraka do naših rovova, tako da su borci uslijed koncentrične i bočne neprijateljske vatre, te drskosti tenkova morali da se povuku prema Željeznim Glavama.[54] Dok je neprijatelj sa glavnim snagama izbijao na Drenovaču, naše jedinice koje su se nalazile na Hrastiku izvršile su juriš u bok i leđa neprijatelju, nanijeli mu velike gubitke i natjerale ga u panični bijeg tako da su bili ostavili konje, bacače, i zastavu jer je jedan naš borac ubio zastavnika. Ovaj sjajan manevar unio je pometnju u neprijateljske redove, ali ipak pobjeda nije iskorišćena, jer su naišli drugi tenkovi i sprečavali prilaz k plijenu. U isto vrijeme bataljon koji je odstupio sa Drenovače izvršio je povratni napad i ponovo na juriš zauzeo Drenovaču, nanijevši gubitke neprijatelju. Naše snage produžile su gonjenje neprijatelja sve do blizo Skočaja. Dok se vodila borba na Drenovači i Hrastiku neprijateljska pobočnica tri puta je jurišala na Vršak, ali su ih naši borci protujurišem i bombama uvijek odbijali, razumije se uz gubitke po neprijatelja.Neprijatelj je pobjegao prema Bihaću ostavivši iza sebe oko 10 mrtvih koje nije uspio pokupiti i jedan tenk od 13 tona koji je bio oštećen u toku borbe.

U ovoj borbi neprijatelj je imao preko 150 mrtvih i ranjenih, dok smo mi imali 14 mrtvih i 45 ranjenih. Zaplijenjen je jedan p. mitraljez, 1 šmajser, 1 top 37 mm sa 80 granata, jedna radio-stanica, oko 3000 metaka i odijelo, sa mrtvih. Iz tenka je izvađeno sve što se moglo demontirati.

XV brigada nije imala toga dana borbe sa neprijateljem sem napucavanja na neprijatelja sa desne strane Une koji se tamo kretao i patrolirao. Uslijed prodora neprijatelja prema Vrtoču i Ćukovima upućeni su mineri u Kulen Vakuf koji su tamošnji most digli u zrak. Odmah poslije rušenja mosta naišao je neprijatelj sa dva tenka i jednim kamionom i viđeći porušeni most vratio se. Zbog napada neprijatelja na položaj V brigade naređeno je XV brigadi da uputi dva bataljona prema V brigadi radi pomoći i kontranapada na neprijatelja. Ostala dva bataljona upotrebljena su za kontrolisanje rijeke Une od Kulen Vakufa do V. Seoca. Kako je neprijatelj bio protjeran sa Drenovače, to ova dva bataljona nisu stupali u borbu, nego

[54] Željezna Glava

smo sa Drugim bataljonom smijenili III bataljon V brigade koji je pretrpio velike gubitke i bio premoren, dok je IV bataljon sa III bataljonom V brigade ostao u rezervi pri Štabu V brigade. U toku noći borbe nije bilo.

7 do 10.II.1943

Brigade su ostale sa istim rasporedom. Bitnih promjena nije bilo. Primjećeni su pokreti neprijatelja sa desne strane rijeke Une od Bihaća prema B. Petrovcu. Do većih sukoba nije dolazilo, sem patrolnog čarkanja i obostranog izviđanja. Utvrđivanje naših položaja i izrada šumskih skloništa nastavlja se i dalje.

11 i 12.II.1943

Raspored V i XV brigade ostao je uglavnom isti. Upućene su patrole sa oficirima za izviđanje neprijatelja u Zavalju i Skočaju, a dva voda XV brigade upućena su u zasjedu kod Orašca i Kliševića, radi hvatanja neprijateljskih patrola. Od oficirskih patrola primljen je izvještaj da se u Zavalju i Skočaju nalazi oko 1 bataljon Nijemaca[55] sa nekoliko tenkova, dok u Dobrenici i Sokolcu uopšte nema neprijatelja, a u Golubiću ima ustaša civila. Vodovi koji su bili u zasjedi otvorili su vatru na jednu neprijateljsku satniju kod Orašca nanijeli im nešto gubitaka, a zatim se brzo povukli u svoje baze. Sa XVI brigadom uhvaćena je veza i njihove snage nalazile su se u M. Očijevu i Boboljuscima. Drugih promjena nije bilo.

13.II.1943

U jedan sat primljen je izvještaj od VI divizije da je neprijatelj uspio da zauzme njihove utvrđene položaje[56] i traže da im pošaljemo municije za mauzer puške. Poslato im je 300 metaka pošto više nismo imali. G.Š.H.[57] naređuje da se XV brigada krene u Dnopolje, a jedan bataljon V brigade da se prebaci u Kruge kao rezerva.[58] Ujedno javlja da su četnici prodrli u Srb i da odatle dalje napreduju prema Lapcu.[59] Našem štabu data je direktiva da se u slučaju neprijateljskog prodora prema Lapcu izvrši raspored V brigade i to jedan bataljon na Drenovaču, jedan bataljon prema Lapcu, a dva bataljona u Krugama u rezervi. U 13.15 č. izdato je naređenje XV brigadi da se krene u Dnopolje usiljenim maršom, da uhvati vezu sa VI divizijom, da prekopavaju cestu Dnopolje—Lapac. U 17.30 č.

[55] Iz sastava SS divizije »Prinz Eugen«
[56] Vidi dok. br. 89.
[57] Glavni štab NOV i PO Hrvatske
[58] Kao rezerva Glavnog štaba
[59] Vidi dok. br. 89.

Štab VI divizije javlja da je neprijatelj prodro i da napreduje cestom prema G. Lapcu. U 18 č. Štabu V brigade izdato je naređenje[60] da u vezi sa novonastalom situacijom izvrši slijedeći raspored: jedan bataljon kod Kruga, da zauzme položaje k. 980, 878, 834 828, 850 i 830. Patrole isturiti prema Mišljenovcu, Kestenovim Koritima i D. Štrbcima, jedan bataljon na Drenovaču, a dva bataljona u V. Pirovište kao rezervu. Borbe sa neprijateljem nije bilo.

14.II.1943

Raspored koji je bio naređen prethodnog dana izvršen je u rano jutro. Neprijatelj je ispod M. Ljutoča gađao sa bacačima na Drenovaču ali nije vršio pokret u tom pravcu. Oko 20 časova V brigada javlja da se neprijatelj nalazi u Kulen Vakufu i Kalatima, gdje je zapalio nekoliko kuća, ali se nije dalje kretao. U vezi sa opštom situacijom Štab divizije naredio je da se prema Kalatima uputi jedan bataljon V brigade, da napadne neprijatelja i da ga protjera.[61]

XV brigada po naređenju G.Š.H. stavljena je pod komandu VI divizije. U 21.15 č. javlja XV brigada da je izvršen juriš na neprijatelja na Visočici i da produžava gonjenje. U 14 č. jedna neprijateljska kolona pojavila se na k. 791 u selu Boričevcu. Na tu kotu bila je upućena jedna četa I bataljona, koja se morala povući uslijed ubitačne artiljerijske vatre. Neprijatelj je potom zašao u selo Pavičiće i Vojvodiće i palio. I bataljon osigurao je prostor od k. 1061 i 1124, a II, III i IV bataljon izvršili su juriš na neprijatelja i protjerali ga prema Boričevcu, odnosno G. Lapcu. Juriš bi bio potpuno uspio ali nije bila dobra veza sa I brigadom.[62] Naši borci zaplijenili su 2 p. mitraljeza 2 mala bacača mina sa 20 mina, 3 mine za teški bacač, nekoliko sanduka municije i svukli 20 ubijenih Talijana. Neprijatelj je imao oko 40 mrtvih i dosta ranjenih. Naši gubitci 8 mrtvih i 15 ranjenih.

Kod V brigade promjena nije bilo.

15.II.1943

Kod Drenovače nije bilo nikakvih promjena. Upućen je jedan bataljon[63] V brigade u Kalate, pošto smo saznali da je neprijatelj[64] prodro iz Kulen Vakufa, sa zadatkom da istog

---

[60], [61] i [65] Vidi dok. br. 65.

[62] Prva NOU brigada Šeste divizije nanijela je tada neprijatelju znatne gubitke i zaplijenila velike količine ratnog materijala. Vidi dok. br. 89.

[63] Prvi bataljon

[64] i [66] Drugi bataljon 151 pješadiskog puka divizije »Sassari«.

napadne i da uspostavi odmah vezu sa I bataljonom XV brigade koji se je nalazio na k. 791. Ovaj bataljon došao je u vezi sa I bataljonom XV brigade. Ova dva bataljona u zajednici izvršili su napad na neprijatelja koji se kretao iz Kulen Vakufa prema Boričevcu i G. Lapcu. Neprijatelj je potpuno razbijen u nekoliko grupa koje su se povukle u zidove popaljenih kuća u Boričevcu.[65] Sa istima je vođena borba sve do 4 sata izjutra i samo tenkovi koji su se tu nalazili spriječili su potpuno uništenje neprijatelja. U ovim borbama borci I-vih bataljona V i XV brigade zaplijenili su dosta plijena, između ostalog 2 brdska topa 65 mm sa 72 granate, oko 20 karabina. 200 ručnih bombi. 7000 puščanih i mitraljeskih metaka, 50 mina za teški bacač, 120 za laki bacač. 8 mazgi sa samarima i veći broj šatorskih krila, ćebadi i ostale spreme. Ubijeno je mnogo neprijateljskih vojnika, tako da ih je oko 20 nađeno mrtvih na bojnom polju, sa kojih je skinuto odijelo. Mi smo imali 1 mrtvog i 12 ranjenih.

16.II.1943

XV brigada produžila je sa uništavanjem neprijatelja,[66] ali je isti davao jak odpor, tako da se brigada poslije borbi povukla na k. 791, 621, selo Vojvodići. I bataljon V brigade u rano jutro povukao se prema Mišljenovcu. Na ostalim sektorima kod V brigade nije bilo nikakovih promjena. Uslijed prodora neprijatelja[67] od pravca Kuk prema D. Lapcu, XV brigada uputila je III bataljon i mitraljesku četu na položaje kod Birovače i Mamca. Ostale snage nalazile su se u Vojvodićima i Gajinama. Do borbi sa neprijateljem nije došlo, sem što su tri neprijateljska tenka prošla cestom kroz D. Lapac prema G. Lapcu i povratili se natrag u 16 č.

17.II.1943

XV brigada nalazila se i dalje na položajima koje je imala prethodnog dana. s tim što je I bataljon radi velike zime i pomanjkanja kuća upućen u selo Kalate, tj. njegove dvije čete, dok je jedna četa ostala u Gajinama. U toku dana pripreman je napad na neprijatelja u G. Lapcu i Boričevcu. Napad je trebao biti potpomognut artiljerijom i imao se izvesti zajedno sa I i IX ličkom brigadom. Izviđanjem u toku dana ustanovilo se da u Boričevcu nema neprijatelja. Ovaj napad imao je uslijediti po

---

[67] Odnosi se na grupaciju »Pederzani« iz sastava divizije »Re«. Vidi dok. br. 155.

naređenju[68] G.Š.H. u sporazumu sa Operativnim štabom VI i VIII divizije, međutim, kako su se prilike izmijenile i jedinice bile razbacane, napad je bio nemoguć te je odložen iz praktičnih razloga za idući put. U toku dana borbi sa neprijateljem nije bilo, sem dejstva neprijateljske artiljerije.

18.II.1943

Štab korpusa[69] preuzeo je komandu i brigade su stavljene pod komandu svojih divizija. Prema zapovijesti[70] Štaba korpusa napad je imao odpočeti u 5 sati izjutra. Napad su imale vršiti XV brigada, IX brigada i jedan dio I brigade. XV brigada imala je napadati istočnim dijelom samog sela i sa jugoistočne strane iz šume, dok je IX brigada trebala napadati od pravca Oraovca. I i III bataljon V brigade ostavljeni su kao rezerva. Jedinice XV brigade krenule su na svoj polazni položaj za napad sa zakašnjenjem, jer je zapovijest za napad primljena dosta kasno, a veliki snijeg i zima otežavali su pokret. II i III bataljon krenuli su u 1.30 č. i stigli na svoje položaje u 7 sati ujutro. IV bataljon stigao je na vrijeme pošto je imao najbliži put. Bataljoni V brigade nijesu stigli na vrijeme pošto je izazvana zabuna zapoviješću koja je data usmeno i pismeno od G.Š.H. prema kojoj je napad imao da otpočne na Boričevac u 7.30 č., tako su bataljoni sa komandantom[71] divizije i artiljerijom krenuli za Boričevac i uslijed spore i slabe veze ostali do ujutro u Mišljenovcu. Sam napad pored toga što je počeo sa zakašnjenjem nije bio elastičan zbog velikog snijega, teškog prilaza k neprijatelju i spore veze između XV i IX brigade. Neprijatelj je počeo da se evakuiše iz G. Lapca prema Mazinu, a naši bataljoni tukli su ga u povlačenju sa svojih položaja bočno na cestu.[72] Jedna četa I bataljona[73] upala je u samo selo G. Lapac i tamo se zadržala, ali dalje nije mogla prodrijeti uslijed brojne neprijateljske nadmoćnosti i jake vatre i teškog prilaza. II i III bataljon napali su neprijatelja iz šume i dospjeli do najgornjih okuka ceste Lapac—Mazin. IX brigada presjekla je neprijateljsku kolonu na srednjim okukama ceste, tako da se donji dio kolone i jedan dio g. kolone vratio natrag u G. Lapac, dok drugi dio odstupa i dalje u pravcu Mazina. Borba se vodila i dalje, ali dosta mlitavo jer se uslijed snijega i hla-

[68] Zapovijest Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske za napad na Gornji Lapac i Boričevac nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1, k. 826 A. Redakcija ovu zapovijest neće objaviti, jer je napad izvršen sljedećeg dana prema zapovijesti Štaba Prvog korpusa. Vidi dok. br. 56.

[69] Štab Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske

[70] Vidi dok. br. 56.

[71] Vlado Ćetković, komandant Osme divizije NOV i PO Hrvatske

[72] Vidi dok. br. 61, 81 i 89.

[73] Petnaeste NO brigade

dnoće nije moglo manevrisati, a pored toga neprijatelj se bio utvrdio u G. Lapcu. teren brisan i tučen i jaka neprijateljska koncentrična vatra. Bataljoni XV brigade držali su položaje od k. 1101 prema k. 759 i polovini sela G. Lapac. Tek oko 17 č. na k. 1101 prispjeli su I i II bataljon I brigade koji su sa našim snagama izvršili napad na Logorište. Napad nije uspio, naše snage odbačene su na svoje polazne položaje. U prvi sumrak poslije artiljerijskog baraža izvršen je napad na neprijatelja u G. Lapcu. Napad nije uspio iz naprijed navedenih razloga pa su se naše jedinice povukle na polazne položaje. U toku noći drugih promjena nije bilo.

19 i 20.II.1943

U ranu zoru I bataljon V brigade, koji je smijenio umorne jedinice XV brigade, izvršio je napad na neprijatelja sa ciljem da ga istjera iz prvih kuća i zauzme neka povoljna utvrđenja. Napad nije uspio iz istih razloga kao i napadi od prošlog dana. Bataljon je imao nešto gubitaka. Neprijateljska avijacija bila je vrlo aktivna i tukla naše položaje bombama i mitraljezima. Naša artiljerija povremeno je gađala neprijatelja, i to dosta precizno, te mu nanosila gubitke. U toku noći obadva bataljona V brigade koji su bili došli kao pripomoć povraćeni su natrag prema Mišljenovcu, radi osiguranja sa te strane.

21.II.1943

Ujutro neprijateljske snage[74] iz Mazina prodrle su pored svih osiguranja i spojile se sa blokiranim u Lapcu.[75] Nakon čega se je neprijatelj odmah počeo naglo evakuisati iz G. Lapca prema Mazinu. Štab divizije je odmah naredio XV brigadi da otpočne sa energičnim napadom i gonjenjem neprijatelja, a artiljerija da tuče neprijateljske kolone u povlačenju. Naše jedinice prešle su u napad i tukle neprijatelja u odstupanju, ali kako nisu imale veze sa I i IX brigadom gonjenje nije bilo tako efikasno kakvo bi inače trebalo biti. Ipak su neprijatelju zadati veliki gubici i zaplijenjena velika količina ratnog materijala. Naša artiljerija uspješno je gađala neprijatelja u odstupanju i također mu nanijela velike gubitke. Poslije podne nastavljeno je sa gonjenjem neprijatelja i naši borci ušli su u G. Lapac zauzeli neprijateljska utvrđenja i dalje ga gonili duž ceste Lapac—Mazin, dok je jedan bataljon tukao bočnom vatrom iz šume. Nastavljeno je sa prikupljanjem plijena.

---

[74] Dva bataljona Prvog pješad. puka divizije »Re« koji su prebačeni iz rejona Ploče u Gračac a odatle pravcem Bruvno — Mazin — Gornji Lapac. Vidi dok. br. 166 i 173.

[75] Vidi dok. br. 89.

Oko 14 č. jedna neprijateljska bojna prebacila se preko Une kod Kulen Vakufa, krenula prema Kalatima i Boričevcu, te G. Lapcu u namjeri da se spoji sa blokiranim Talijanima i da im omogući izvlačenje.[76] I i III bataljon V brigade, koji su se nalazili kod Mišljenovca, bili su uslijed neopreznosti iznenađeni i nisu neprijatelju dali otpor koji su mogli dati, tako da je on razjedinio neke naše jedinice i već u sumrak stigao i Boričevac. Čim se doznalo za prelaz neprijatelja Štab divizije naredio je da se isti sa snagama V i XV brigade napadne i uništi. Štab XV brigade samoinicijativno odredio je jedan bataljon[77] koji je imao zaposjesti Lisac, a jedan bataljon[78] imao je napasti neprijatelja od Boričevca. Čim je pao prvi mrak, bataljoni XV brigade krenuli su prema svojim položajima. a i neprijatelj je počeo nastupati od Boričevca prema G. Lapcu. U blizini raskrižja ceste Lapac—Srb—Boričevac neprijatelj se sukobio sa isturenim dijelovima III bataljona XV brigade, pa je došlo do borbe u kojoj su nam dva druga poginula. Neprijatelj se nakon toga počeo naglo povlačiti, a naši bataljoni produžili su nastupanje prema Boričevcu od Lisca, zatim duž ceste i sa sjeverozapadne strane sela Boričevca. Na sam Boričevac izvršen je juriš ali je neprijatelj prije juriša pobjegao, ostavivši jedan laki bacač mina koga su naši borci pronašli. Nastavljeno je gonjenje prema Kalatima i Kulen Vakufu, ali je neprijatelj tako brzo bježao da ga se nije moglo stići i prešao sa suprotne strane rijeke Une. Poslije ovoga I i III bataljon V brigade ostavljeni su u Mišljenovcu sa zadatkom da kontrolišu rijeku. Unu od Kulen Vakufa do Poljica i Štrbaca i da se odmaraju.

Od 22—28.II.1943

Na sektoru V brigade nije bilo borbe sa neprijateljem. XV brigada sa brdskom baterijom i pratećom četom prebačena je u Krbavicu i Trnovac radi odmora i sređivanja. Pod komandu Štaba VIII divizije stavljena je i VI brigada koja se nalazila u Turjanskom. Prikupljaju se podaci o neprijatelju u Otočačkom kotaru i jedinice se pripremaju na nove zadatke.

U akciji kod G. Lapca zaplijenjena je veća količina razne ratne spreme, između ostalog 1 ispravan tenk, oko 6 motocikla, 1 kamion i velik broj ćebadi i šatorskih krila. dok je municije nađeno nešto manje.

Ukupan ratni plijen:

50 karabina, 3 teška mitraljeza, 6 p. mitraljeza, 7 šmajsera, 3 pištolja, 3 tenka, od kojih jedan ispravan, a 2 neispravna

[76] Vidi dok. br. 81.
[77] Prvi bataljon
[78] Treći bataljon

(oštećena), 2 topa 65 mm sa 500 granata, 1 top 37 mm sa 80 granata, 4 motocikla, 1 trokolica, 1 ispravan kamion, 1 luksuzni auto, 2 bačve benzina, 2 sanduka mina za mali bacač, 56 mina za teške bacače, 250 ručnih bombi, 4 mala bacača, 1 tromblonska puška sa 12 bombi, 1 signalni pištolj sa 10 raketa, 1 radio-stanica, 300 ćebadi, 400 šatorskih krila, 15 mazgi sa samarima i oko 30.000 puščane i mitraljeske municije, oko 100 pari odijela i obuće i nešto ostale spreme.

Ukupni gubitci neprijatelja:

5 zarobljenih, 610 mrtvih, veći broj ranjenih, oko 130 ubijenih konja i mazgi.

Ukupni naši gubitci:

83 poginula, 185 ranjenih i 16 nestalih, 3 teška mitraljeza (2 njemačka) zaplijenjena od Njemaca kod Lađevca (izgubljena su u Oštarskim Stanovima prilikom naglog prodora prema Rakovici), 1 p. mitraljez, 4 karabina, kancelarija ambulanta i jedan dio komore jednog bataljona, 5 konja, 5 samara i nešto telefonskog materijala.

Utrošak municije:

Mauzer municije utrošeno je mnogo, tako da je ostalo po puški oko 15 do 20 metaka. Talijanske municije također je više utrošeno nego što je zaplijenjeno, tako da poslije operacija bilans pokazuje manjak.

Za pohvaliti:

U borbama su se istakli prvi bataljoni IV, V i XV brigade koji su svojim jurišem više puti natjerali neprijatelja u bjegstvo i nanijeli mu najviše gubitaka. Poimenično istakao se svojom hrabrošću i umješnim vođenjem jedinica zamjenik komandanta XV brigade drug Dakić Milisav,[79] zamjenik komandanta V brigade drug Karas Milutin,[80] komandant I bataljona drug Milić Pajić,[81] komandant I bataljona XV brigade drug Miško Breberina,[82] komandant XV brigade drug Nikola Vidović, koji je iako ranjen ostao na čelu svoje jedinice, i mnogi

---

[79] Narodni heroj. Poginuo 1943 god. u borbi protiv četnika, prilikom napada na Crnu Vlast, kao zamjenik komandanta Petnaeste kordunaške NO brigade.

[80] Poginuo 1944 god. u selu Kupčini kod Karlovca, u borbi protiv Nijemaca.

[81] Umro 1945 godine.

[82] Poginuo u Lici 1943 godine.

partizani V i XV brigade. Kao cjelina dobro su se držale V i XV brigada. te i one zaslužuju pohvalu.

Kritički osvrt:

Neprijatelj nas je sa svojom ofanzivom iznenadio i našao nespremne, a u prvo vrijeme nama nisu bile poznate njegove prave snage. U momentu ofanzive imali smo svega jednu brigadu koju smo morali rasporediti na širokom frontu i ta snaga nije bila dovoljna ne samo da se suprotstavi neprijatelju nego se nisu mogli zatvoriti ni svi pravci od kuda je neprijatelj nadirao. Neprijatelj je napredovao u više kolona koje su svaka za sebe bile toliko jake da im se naše jedinice nisu mogle oduprijeti i dulje ih zadržati. Ove neprijateljske kolone kretale su se u raznim pravcima, a na nekim mjestima opet izdvajale su se druge kolone koje su uvijek upotrebljavane za manevrisanje i nadkriljivanje naših jedinica. Tehnička oprema neprijatelja i vojnička izvježbanost bila je vrlo dobra. Kretanje neprijatelja noću, zabijanje klinova, neprimjetno provlačenje između naših jedinica zbunjivalo je naše borce koji nisu bili na to navikli. Naš komandni kadar i borci nisu bili izvježbani ni pripremljeni za defanzivnu borbu niti za manevrisanje, što je neprijatelj znao iskoristiti i drsko nastupati, držeći čvrsto inicijativu u svojim rukama.

Veza između jedinica bila je vrlo slaba i spora tako da se situacija mijenjala u međuvremenu dok se jedno naređenje pošalje jedinici ili se od nje primi izvještaj.

Izviđanju i kontaktu sa neprijateljem komandni kadar nije posvećivao ozbiljnu pažnju. Patrole koje su slate u izviđanje skoro redovno vraćale su se bez prikupljenih podataka ili sa netačnim i nepotpunim podacima iz kojih se nije moglo ništa zaključiti. Slaba budnost jedinica na položajima omogućila je neprijatelju da se povuče između našeg rasporeda i skoro bez ikakvog otpora dođe za leđa našim jedinicama.

Pored iznijetog, velika hladnoća, slaba obuća i odjeća u mnogom je umanjila borbenu sposobnost naših jedinica. Usljed hladnoće bilo je dosta slučajeva smrzavanja. Naša XV brigada bila je zamorena jer je u borbu došla poslije akcije kod Lič. Jesenice i Saborskog,[83] što je pored ostalog imalo svog odraza na njenu borbenu sposobnost. Prodornost i upornost u borbi manjkala je u prvo vrijeme kod naših jedinica, dok se to kasnije postizavalo i danas se može reći da jedinice mnogo bolje stoje u tom pogledu, jer su u dosadanjim borbama stekle dosta iskustva. Neprijatelju ipak nije uspjelo uništiti niti jednu

[83] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 12, 23 i 32.

našu desetinu kao borbenu grupaciju, već je pretrpio mnogo veće gubitke nego što je to slučaj kod nas.

U napadu na G. Lapac bilo je mnogo pogrešaka. Na prvom mjestu nije bilo jedinstva komande. Zatim zapovijest za napad koju je izdao operativni oficir G.Š.H. nije bila realna jer je bila praktično neizvodljiva i dovela je do zabune i nepotrebnog zamaranja jedinica. U toj zapovijesti je bilo naglašeno da se neprijatelj napadne u Boričevcu, zbog čega je tamo prebačena artiljerija (jedan dio) i polovina Štaba VIII divizije da bi rukovodili operacijama. Međutim kasnije se izviđanjem ustanovilo da tamo nema neprijatelja, što je prouzrokovalo zakašnjenje za napad koji je izvršen idućeg dana po zapovijesti Štaba korpusa. Nije izabrat dobar pravac za napad koji je trebao uslijediti duž ceste Mazin—Lapac, a ne sa jugoistočne strane od kuda je bio vrlo nezgodan prilaz i brisan prostor. Podatci o neprijateljskim snagama nisu odgovarali stvarnosti jer je neprijatelj bio mnogo jači nego što se pretpostavljalo.

Veza između brigada bila je vrlo slaba, a poneke jedinice nisu ni polagale puno računa da se veza stalno održava. Kontakt sa neprijateljem na svim mjestima nije održavan. Velika zima i duboki snijeg onemogućavali su uspješne napade, brze pokrete i manevrisanje. Isto tako vidne noći i poznata činjenica da se Talijani iz utvrđenja dobro brane imale su svog uticaja i tu leži jedan važan odraz neuspjeha, tako da bi se blokada i dobre zasjede bolje isplatile i u kojima bi mi imali mnogo manje gubitaka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Sl. odsutan

Komandant
V. Ćetković

II

TALIJANSKI I USTAŠKO-DOMOBRANSKI DOKUMENTI

BR. 91

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG JEDANAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 1 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA KOD ĆUJIĆA KRČEVINE I U REJONU TURJANSKI U TOKU OPERACIJE WEISS[1]

PREDMET:

Dato Eksel. Robotti[2]-u na uvid.[3]
Dato na uvid Načelniku štaba.[4]
Dato na uvid Pom. nač. štaba.[5]
Prepis poslan ob. odjeljenju.[6]
Prepis poslan kr. karabinjer.[7]

Viša komanda »Slov.-Dalm.«
— operativno odjeljenje —

Br . 1797
Stiglo 2 veljače 1943—XXI

TELEGRAM

Datum i sat { otpreme: 1/2/43 1.30 prijema: 2/2/43

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI — Operativno odjeljenje
i na znanje:
XI i XVIII ARMIJSKOM KORPUSU
ŠEFU ITALIJANSKE GRUPE PRI KOMANDI
LÜTHERS[9] (putem italijanske misije)[10]

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 194/2).

[2] General Mario Robotti, komandant Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«.

[3] U originalu, ovaj i sljedeća četiri retka dopisani su mastilom. Na gotovo svim dokumentima operativne prirode koja su stigla u Višu komandu oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« stavljene su ovakve primjedbe.

[4] General Clemente Primieri

[5] Pukovnik Giacomo Zanussi

[6] Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija«.

[7] Odnosi se na komandu kraljevskih karabinjera u okviru Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija«.

[8] Pečat prijema

[9] Komandant njemačkih trupa u Hrvatskoj

[10] Pri vladi NDH u Zagrebu

Br. 1799/Op.

NOVOSTI DANA 1 VELJAČE 1943 U 18 SATI

Kretanje ustanika:

1 — Primijećene grupe partizana u zoni Veljun (Senj ZN-ZP-GZ); druge grupe primijećene u zoni Zalesina (Ogulin ZI-BD), Dedin (Ogulin VU-BD) i u zoni Čanak (Gospić MK-FX) Trnovac (Gospić NK-FX), Ramljane (Gospić LI-FX).[11]

Prvo. Operacije u toku:

Grupacija Fabbri:[12]

U toku je čišćenje zone Saborski (Gospić MK-GZ).—

Nastavlja se čišćenje mjesta u kojima su primijećene ustaničke *formacije.*

Divizija »Re«:

Sjeverna kolona:[13]

U toku noći pucnjava, u cilju uznemiravanja, na Čudin Klanac (Gospić NK-GO) i na put Plitvički Ljeskovac (Gospić ON-GO). Započeto napredovanje iz Prijeboja (Gospić ON-GO) na Vrelo (Gospić ON-FX) i odmah se došlo u dodir sa znatnim neprijateljskim snagama[14] raspoređenim sa obje strane puta u zoni: kota 878 (Gospić ON-GM), Čujića Krčevina (Gospić OL-GM).

Nakon artiljeriske pripreme sa jakom koncentrisanom vatrom i nakon savladanog otpora nastavljeno je sa napredovanjem i ono je bilo još u toku u 18.30 sati.

Mine na putu onesposobile su jedan tenk.

---

[11] Odnosi se na dijelove NOP odreda Pete operativne zone, Kordunaškog NOP odreda, Druge NOU brigade i Ličkog NOP odreda.

[12] Nazvana po komandantu (general Fabbri). Sastav: dva bataljona Sedamdeset četvrtog pješadiskog puka divizije »Lombardia« i 137. legija crnih košulja. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 151.

[13] Sastava: Prvi pješadiski puk divizije »Re«, jedan bataljon crnih košulja i jedna domobranska bojna. Napadala pravcem: Vrhovine — Babin Potok — Plitvički Ljeskovac — Prijeboj — Bihać. Pošto su njemačke snage prodrle u Bihać, a komandant njemačke SS divizije »Prinz Eugen« odbio sadejstvo ove kolone u pravcu Bihaća, to je ona, po naređenju talijanskog Petog armijskog korpusa, dobila zadatak da nadire ka Korenici. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 151, 170, 215, 216 i dok. br. 99 u ovoj knjizi.

[14] Četvrti bataljon Šeste NO brigade, dijelovi Četrnaeste NO brigade i Druga četa Trećeg bataljona Druge NO brigade. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1942 god. i izvještaj Štaba Šeste NO brigade Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 13 ožujka 1943 godine.

Do sada javljeni naši gubici: dva poginula i 11 ranjenih, od kojih dva oficira.

Vršeno izviđanje iz Čudinog Klanca prema koti 783 (Gospić NK-DM) sa italijanskim odredima i M.V.A.C.[15]

Utvrđena prisutnost partizana razmještenih za odbranu.

Jedan Italijan ranjen, četiri nestala, tri M.V.A.C. poginula, jedan ranjen; gubici neprijatelja neutvrđeni.

Formacija M.V.A.C. probila se uslijed guste magle i jake neprecizne reakcije neprijatelja, do mjesta Turjanski (Gospić NH-GK). Uslijed neprijateljskog protivdejstva[16] povukla se u polaznu bazu. Gađanje, radi uznemiravanja, duž puta Čudin Klanac; jedan naš vojnik ranjen.

Srednja kolona:[17]

Savladavši podrškom artiljerije znatne otpore,[18] uputila se prema Buniću (Gospić OI-OL-FT).

U 17 sati zauzima selo Bunić zaposjevši kotu 959 (Gospić OI-FT) i kotu 805 (Gospić OI-FR).—

Zatim je isturila jaku izvidnicu u mjesto.

Italijana: devet poginulih, od kojih jedan oficir, devet ranjenih; dvojica ustaša poginula dvojica ranjena.

Na neprijateljskoj strani veći gubici, čije je provjeravanje u toku.

Južna kolona:[19]

Započelo je napredovanje, u kojem nisu učestvovali ustaški bataljoni, o čemu u posebnom izvještaju, preko prelaza Klanac (Novigrad ON-SZ) nastavljeno je sa otstranjenjem mnogobrojnih mina sa puta i osposobljavanjem mosta kod kote 659 (Novigrad PI-FG).

Naknadno će se javiti ostale novosti.

---

[15] Milizia volontaria anticomunista (Dobrovoljna protivkomunistička milicija).

[16] Odnosi se na dijelove Trećeg bataljona Druge NOU brigade. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije od 16 ožujka 1943 godine.

[17] Sastava: Drugi pješadiski puk divizije »Re« (bez jednog bataljona) i Trideset četvrta ustaška bojna. Napadala pravcem: Lički Osik — Ljubovo — Bunić — Korenica. Njen zadatak je bio da u saradnji sa južnom kolonom prodre u rejon Korenice i tu pristupi opkoljavanju i uništenju dijelova Šeste divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 151 i 170.

[18] Prvog i Drugog bataljona Druge NOU brigade. Vidi dok. broj 89.

[19] Sastava: 151. pješadiski puk divizije »Sassari« (bez jednog bataljona), jedan bataljon 152. pješadiskog puka divizije »Sassari«, jedna četa tenkova, jedno pontonirsko odjeljenje i Trideset prva i Trideset druga ustaška bojna. Napadala pravcem: Lovinac — G. Ploče — Udbina.

Divizija »Sasari«:

Noću uoči 31-og ustanici su izvršili akciju uznemiravanja na garnizon Bruvno (Knin QO-EU). Dvoje lakše ranjeno.

Aktivnost avijacije:

Tražene zadatke nije bilo moguće izvršiti uslijed atmosferskih prilika.

GUBICI U TOKU DANA

Naši: poginulih jedanaest, od kojih jedan oficir; ranjenih 24, od kojih 2 oficira; nestalih 4.
Hrvata: poginulih 2, ranjenih 2.
M.V.A.C.: poginulih 3, ranjen jedan.

Drugo. Ostale zone:

Sektor Delnice, Ogulin, Vrbovsko:

Akcije uznemiravanja na garnizon Delnice (Sušak VO-BF) i Fužine (Sušak VM-AV).
Partizani su napali otpornu tačku Lič (Sušak VM-AT); protivdejstvom napadači nagnani u bijeg.
Jutros je uslijed odnesenih osam šinskih polja, skliznuo teretni voz između 582.7 i 582.8 km (Ogulin ZI-BF).
Upućen blindirani voz sa vodom željezničara.
Lokomotiva je spasena.
Opravka se predviđa kroz dva dana.

Preostali sektori:

Redovna aktivnost patroliranja.

Temperatura, stanje snijega i mogućnost prelaza puteva: nepromijenjeno.

GENERAL GLORIA

BR. 92

ZAHTJEV KOMANDE NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD 1 VELJAČE 1943 GOD. ZA ANGAŽOVANJEM TALIJANSKIH JEDINICA NA PODRUČJU BIHAĆ—KULEN VAKUF[1]

DCL (KOPIJA)
1 VELJAČE 1943

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 1880
Stiglo 3. 2. 43 [3]

GRUPI ZA VEZU SUPERSLODE[2]

Njemačka komanda Jugoistok[4] moli da se obavijesti da divizija »Lombardia« nastavi lokalna raščišćavanja u zonama koje je zauzela;[5] da divizija »Re« nastupa sa sjevernom kolonom[6] na Bihać, putem koji—odvojivši se južno od k. 528—vodi preko Baljevca ka Zavalju; i da pomenuta divizija sa svoje dvije druge kolone[7] nastavi svoj pokret u pravcu sjevero-

[1] Kopija, pisana mašinom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Supersloda — Comando Superiore FF. AA. »Slovenija — Dalmazia« — Viša komandna oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«

[3] Pečat prijema

[4] Sjedište u Solunu. Komandant: general Alexander Löhr. Ovoj komandi bile su potčinjene sve njemačke i kvislinške snage na Balkanu (U Grčkoj, Srbiji, Bugarskoj i Hrvatskoj). Od talijanskih snaga bile su joj potčinjene sve jedinice dislocirane u Grčkoj (XI armija) i na Rodosu (XII armija), dok su talijanske trupe u Albaniji i Crnoj Gori, kao i one pod komandom Superslode, ostale u nadležnosti talijanske Vrhovne komande. (Podaci iz arhive Vojnoistoriskg instituta).

[5] Odnosi se na područje Slunja.

[6] Napadala iz rejona Prijeboja u pravcu Bihaća. Na zahtjev komandanta njemačke SS divizije »Prinz Eugen«, ova kolona je promijenila pravac svog napada i krenula ka Korenici. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 215.

[7] Odnosi se na srednju i južnu kolonu divizije »Re«. Srednja kolona je napadala iz rejona Lički Osik pravcem: Ljubovo — Bunić — Titova Korenica; 1 veljače vodila je borbu u rejonu Bunića (vidi dok. br. 91). Južna kolona je napadala iz rejona Lovinac — Raduč pravcem: G. Ploče — Udbina; 1 veljače još je vodila borbe u Pločanskom Klancu (vidi dok. br. 91).

istoka, kako bi spriječila da neprijatelj pobjegne iz ovih predjela;[8] da divizija »Sassari« nastupa sa svoje obadvije kolone[9] do raskrsnice Koviljača, kao i da, po dostizanju ovih ciljeva, sa svim kolonama produži operacije lokalnog čišćenja u zaposjednutim zonama.[10]

ZA KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ[11]
NAČELNIK ŠTABA
PUKOVNIK PFAFFERROTI

[8] Misli se na predjele: D. Lapac — Kulen Vakuf — Bos. Petrovac.

[9] Jedna kolona ove divizije napadala je pravcem: Gračac — Bruvno — Mazin — D. Lapac, a druga pravcem: Knin — Strmica — Tiškovac.

[10] U originalu, sa lijeve strane prvog dijela teksta, dopisano je rukom: »Ali, oni su u sasvim drugom pravcu!« (Misli se na divizije »Re« i »Lombardia«. O dejstvima kolona iz sastava ovih jedinica vidi dok. br. 91).

[11] Komandant je bio general Lüthers

BR. 93

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG KORPUSA OD 1 VELJAČE 1943 GOD. O KRETANJU JEDINICA NOV I PO HRVATSKE, BORBI KOD MALE ČISTE I NAPADU NA TALIJANSKU POSADU U BRUVNU[1]

PREDMET:

Dato na uvid Eksel. Robotti-u.
„ „ „ Nač. štaba.
„ „ „ Pom. nač. štaba.

TELEGRAM

Prepis upućen obavješt. odjeljenju.
„ „ Kr. karab.

Stiglo 1/2/43 u 22,40

Od XVIII A.K.

Superslodi — Operativno odjeljenje
i na znanje:
V arm. korpusu
VI arm. korpusu

Br. 1821/op.

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 1800
Stiglo 2 veljače 1943

IZVJEŠTAJ ZA 1 VELJAČE 1943 u 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika:

Formacije zapažene između Knina i Drniša[2] o čemu jučerašnji izvještaj, izgleda namjeravaju da se premjeste prema zoni Promina (Šibenik SL-SN-CV-OZ).

Potvrđena vijest o zbijenom rasporedu partizana između Tiškovca (Knin SR-DV). Bos. Grahova (Drvar TP-DT). zapadnih padina Dinare i Polače (Šibenik TL-DE).[3]

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Riječ je o dijelovima Treće dalmatinske NOU brigade.

[3] Odnosi se na Drugu proletersku NOU diviziju, Kombinovanu brigadu Grahovskog sektora (sastav: Dinarski, Primorski i Drvarski bataljon i Tiškovačka četa) i dva bataljona Ličkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 75.

Sektor »Zara«:

Izviđanja i zasjede u zoni Tinj (Novigrad MH-DK-DH) gdje je uhapšen prokazani starješina mjesta i u zoni Jagodnje (Novigrad NH-NK-DK) gdje su uhapšena dva sumnjiva lica.

Sektor »Bergamo«:

Protekle noći izvršen prekid pruge između Perkovića (Šibenik SI-CD) i Unešića (Šibenik SN-CK). Radovi u toku. Redovna aktivnost zasjeda i izviđanja.

Sektor »Sassari«:

Prošle noći napad ustanika[4] na garnizon Bruvno u cilju uznemiravanja.

Naši gubici: dva ranjena; partizanski: neutvrđeni.

Sektor »Celere«:

Juče se patrola od 10 cr. košulja i karabinjera, idući iz Gaćelezi (Žirje PN-CQ) za Malu Čistu (Žirje PN-CS), sukobila sa ustanicima.[5] Naši gubici: 8 mrtvih, 1 puškomitraljez, 5 karabina i 4 pištolja.

Istovremeno su partizani[6] napali garnizon Gaćelezi ali su se uslijed intervencije jedinica garnizona Vodice (Žirje PN-CK) razišli prema Brinama (Žirje QH-CQ). Naši gubici: nijedan; protivnički: neutvrđeni. Naknadno daljnja saopćenja.

Noću uoči 31-og mali prekid na električnom provodniku između centrale Krka i fabrike Lozovac (Šibenik RH-CM). Opravka u toku.

U toku napada dana 16 siječnja, na Mrdakovicu[7] (Žirje PN-CO), o čemu izvještaj od 17-og prošlog mjeseca, utvrđeno je da su ustanici imali gubitak od 5 mrtvih.

Oblačno.

General Spigo[8] 18000102

---

[4] Manji dijelovi Prve NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 89.

[5] i [6] Odnosi se na Primorsku četu Sjevernodalmatinskog bataljona.

[7] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 157.

[8] General Umberto Spigo, komandant Osamnaestog armijskog korpusa

BR. 94

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 1 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA KOD G. ČAGLIĆA[1]

Dalekopisač

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
	SATI		
	DAN		
	MJESEC		
PRIMIO:	GODINA		PREDAO:

SADRŽAJ

Zagreb 2 Krugovalna stanica

Operat. odjel od Daruvara[2] naš br. 38.1.2.2350 primljena — Operod. — Poslie vrlo uspjelog noćašnjeg i jutrošnjeg prepada[3] i nadiranja kada je natjerana u bijeg jedna partizanska brigada[4] i razbijena jedna bojna,[5] naše snage su uz stalne borbe doprle do sela Gornjih Čaglića[6] ali oko 14.00 sati neprijatelj[7] je uspio da prikupi sve svoje snage, tri brigade,[8] i sa trostrukom nadmoćnosti uz obkoljavanje napao lievokrilnu bojnu treću 4.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1—33, k. 18.

[2] Odnosi se na operativno odjeljenje Prve gorske divizije čije sjedište je bilo u Daruvaru.

[3] Noću uoči 1 veljače, u D. Čagliću, Drugi bataljon Sedamnaeste NO brigade bio je napadnut iznenada od tri bojne Četvrtog gorskog zdruga. Sutradan, oko 6 časova, Prvi bataljon Sedamnaeste NO brigade naišao je na zasjedu koju su postavili dijelovi Četvrtog gorskog zdruga. Vidi dok. br. 35.

[4] Netačno. Vidi dok. br. 35.

[5] Odnosi se na Drugi bataljon Sedamnaeste NO brigade.

[6] Gornji Čaglić

[7] i [8] U ovim borbama u rejonu Čaglića učestvovali su Prvi i Drugi bataljon Sedamnaeste NO brigade i Drugi bataljon Dvanaeste NO brigade, koji je poslat istoga dana kao pojačanje ovim bataljonima. Vidi dok. br. 6.

gorskog zdruga koja je morala žurno odstupiti smjelim[9] i samopožrtvovanim protivnapadima manjih pričuva neprijatelja. Nadiranje je zaustavljeno i bojne su se u redu povukle na postave kota 232, sjeverni dio Donjih Čaglića, kota 222 sjev. Bukovčani. Poslie dugih današnjih borbi naši gubitci 8 mrtvih i 19 ranjenih, izgubljene dvie puške i jedan manji bacač; neprijateljski gubici: nađena 34 mrtva, dok je mnogo više odvučeno, 6 zarobljenih sa oružjem streljani. Plien 8 pušaka. Pri razviđanju sela Osekovo 13 km. zapadno od Kutine, ubijen jedan a zarobljeno 6 partizana. Pri razviđanju sela Jamarica, 13 km. zapadno od Kutine[10] ubijen jedan, zarobljeno 6 partizana. Pri razviđanju sela Jamarica i Janja Lipa, tri i šest km. istočno od Banove Jaruge, kao i selo Dežanovac, nije se naišlo na partizane. Na ostalom dielu područja bez osobitih događaja osim što je oko 1330 sati jedan njemački bombarder bacio tri bombe u neposrednoj blizini naših postava kod Sirača.

Gordiv op. br. 228 k. predao 2.2. u 0858 Simcić kk. tt. primio u 0900 stk. Filković rr. dobro je.

2/II D[11] P[12]

[9] Hoće da kaže: »odstupiti pred smjelim...«

[10] Jamarica je 13 km jugoistočno od Kutine.

[11] i [12] Paraf generala Dragojlova, načelnika operativnog odjela Glavnog stožera domobranstva, i paraf generala Prp.ća, zapovjednika Glavnog stožera domobranstva. Ovi parafi nalaze se i na ostalim ustaško-domobranskim dokumentima objavljenim u ovoj knjizi; Redakcija ih više neće objašnjavati.

BR. 95

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA OPERATIVNOG PODRUČJA LIKA OD 1 VELJAČE 1943 GOD. O RASPOREDU I DOSTIGNUTIM LINIJAMA PODREĐENIH JEDINICA U OPERACIJI »WEISS« NA PODRUČJU LIKE[1]

PRIMLJENA

B R Z O J A V K A

tek. broj očevid. lista pred. brzoj.

broj	vrsta	s'ova	Vrieme	Primljen od Gospića putem krugovala	predat ..... putem	Podpis krugojavnika
			1 - II 17 s 50 m	V r i e m e 2. II u 13 s 55 m	V r i e m e ..... u s m	
Službeni podaci :				Naslov		

MINDOM OPEROD[2] I HRVOPO[3]

Na crti **Lovinac—Udbina** 32. bojna iz IV sdruga zauzela je 31. siečnja kotu 867. Mrtvih ima jedan, a ranjenih 5. Na crti **Široka Kula—Bunić** 34. bojna u napredovanju prema **Buniću.** Za zaštitu **Lovinca,** jer napadnut 29. siečnja[4] kao radi osiguranja zaleđa kolone koja napreduje ka **Udbini,** uputio sam jedan sat 9. Ustaške bojne iz **Otočca** kao posadu u Lovinac.

Na postavima kolone **Široka Kula—Bunić** sastao sam se sa njemačkim pukovnikom **Baade.**[5]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/1—21, k. 18.

[2] Ministarstvu domobranstva — operativni odjel

[3] Hrvatskom vojnom povjereništvu pri Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«

[4] Odnosi se na napad Trećeg bataljona Devete NO brigade, u noći 28/29 siječnja 1943 god., na posadu u Lovincu, koja je pobjegla. Ujutro se ovaj bataljon povukao. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Devete divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO od 16 ožujka 1943 godine.

[5] Načelnik štaba njemačke SS divizije »Prinz Eugen«

Izložio sam mu stanje zajedničkih postrojba, a osobito naše stanje i sve potrebe, na način kako je prisutnost saveznika dozvolila.

ZAPOLI[6]

Operat. broj 102/tajno

Dešifrirao 2.II. u 2005
(Filković stk.)
Filković

P 2/II D

BR. 96

IZVJEŠTAJ USTAŠKOG STOŽERA POKUPJE OD 1 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA NA PODRUČJU ŽUMBERKA U TOKU DRUGE POLOVINE SIJEČNJA 1943 GODINE[1]

USTAŠKI STOŽER POKUPJE
KARLOVAC
Broj 31 (Tajno) 1943.

Karlovac, dne 1. veljače 1943.

GLAVNOM USTAŠKOM STANU
ZAPOVJEDNIČTVU POSTROJNIKA
Zagreb

Ovoredarstvena stražarnica na željezničkoj postaji izvješćuje da je tamo prijavio Bura Josip, gradski radnik iz Karlovca nastanjen u Ustaškoj ul. 11., da mu je 28. ov. mj.[2] oko pola noći došao jedan njemački vojnik u njegov stan, izvadio nož i tražio da mu dade novaca. Kod njega su te noći spavali još 3 putnika koji su došli na sajam. Njemački vojnik, izjavljuje Bura, tražio je i od njih novaca, te je od 1 putnika uzeo 1.800.— Kuna, a potom otišao.

Ovo će redarstvo nastojati doznati ime tog vojnika, te kojoj jedinici pripada, kako bi se protiv istoga mogao povesti postupak.—

Jutarnjim vlakom odpremljeno je u Zagreb u bolnicu 7 ranjenih njemačkih vojnika.—

Kotarska oblast Jastrebarsko svojim dopisom od 25. ov. mj.[3] broj 73 Pr./43., izvješćuje da je 22 ov. mj.[4] poslije podne

[6] Zapovjedništvo operativnog područja Lika

[1] Ovjereni prepis originala, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 12/1—53, k. 18.

[2], [3], [4] Pogrešno. Treba: prošlog mjeseca.

došla u selo Petrovinu domobranska vojska zajedno sa 4 talijanska tenka koju vojsku je primjetila partizanska kontrola iz obližnjih sela. Partizani su napali tu vojsku, ali čim su Talijani primjetili partizanske odrede isti su se sa svojim vojnim tenkovima vratili natrag, te ostavili domobransku vojsku samu. Nakon kraće borbe domobrana sa partizanima domobrani su se povukli prema Volavju. Partizani ušavši u Petrovinu rasporedili se po kućama i tražili hrane. Moglo ih je biti po prilici do 500. Svi su bili dobro naoružani strojnicama i puškama. U Petrovini su dana 23. siečnja ov. g. u jutro u 7 sati zapalili školu i općinu. Istoga dana pripremili su se za napadaj na domobransku vojsku u Volavju, ali su se domobrani već prije bili povukli, tako da su partizani došavši u Volavje zapalili,[5] koja je podpuno izgorila, a potom se vratili natrag u Petrovinu.—

Kotarska oblast Jastrebarsko također dostavlja izvješće oružničke postaje Jastrebarsko od 25.I.1943 broj 172/43., u kojem se javlja da su 19 siečnja njemačke trupe bile na prolazu kroz Jastrebarsko. Jedan njihov odred od 30 vojnika odvojio se je i odjašio u selo Sv. Janu. Na putu u Sv. Janu susreli su dvojicu partizana, koji su vidjevši ih počeli bježati, a našto su vojnici na njih otvorili vatru i obojicu ustrijelili. Od njih su oduzeli puške od koji je jedna bila talijanska dugačka, a druga mauzerov karabin. Nakon odlazka njemačkih vojnika ubijene su pregledali tamošnji seljaci, pa su kod njih našli 2 bombe talijanske ručne i kod svakoga njegovu izkaznicu tako da se moglo zaključiti da se jedan od njih zove *Sraf Vladimir*, brijački pomoćnik, rođ. 1915 u Sesvetama, kotar Zagreb, dok je drugi imao iskaznicu na ime *Milčinović Dako*, iz sela Radaković (Slovenija), ali budući nije bilo svjetlopisa nije se moglo točno ustanoviti, da li ta izkaznica pripada njemu.—

Prema brzoglasnom izvješću ovoredarstvene stražarnice na željezničkoj postaji u noći 29—30 ov. mj. nepoznata osoba pripucala je na njemačkog vojnika, koji je bio na straži kod želj. vagona u kojem se nalaze spreme njemačkih jedinica. Njemački vojnik bacio je bombu u pravcu od kuda je pucnjava dolazila. Prema još neustanovljenim podacima po svemu izgleda da je na njemačkog vojnika pripucao jedan od talijanskih vojnika koji se nalaze na želj. postaji.

Oružnička postaja Draganići svojim dopisom od 28. siečnja br.120/43. izvješćuje, da je 27. siečnja 1943. oko 22 sata posadni ustaški sat sa 2 satnije Njemaca započeo akciju kod Ozlja u pravcu Krašića—Brlenića protiv odmetnika. Dva roja ustaškog posadnog sata pod zapovjedničtvom poruč. Barišić Stanka sa jednim njemačkim majorom i jednim poručnikom, te jednim

[5] Vjerovatno zgradu iz koje su se povukli domobrani.

dočastnikom došli su bez odpora do sela Brlenića, odnosno Bresarića. U navedenim selima ustaše i njemački častnici bili su od neprijatelja[6] obkoljeni i u borbi razpršeni. Četvorica ustaških momaka bez oružja prijavili su se danas u 10 sati na ovu postaju. Za častnike i ostalo ljudstvo se ne zna.—

Odmetničke jake snage[7] nalaze se u šumi *Krupače; Jazbina;* selu *G. Kupčina; Brlenić; Bresarić; Pribić i Prekrižje.*

Dana 28.ov.mj. počela je akcija Njemaca od Draganića prema Krašiću. Ove su pak postrojbe naišle na jake snage odmetnika[8] u selu *Gucima* obć. Draganići i u selu *Vuk-Šipa*[9] obć. Krašić. Izhod borbe još nije poznat, no koliko se moglo doznati iz još nepotvrđenog izvora, naša je i njemačka vojska u tom sukobu imala trideset mrtvih i šestdeset teže ranjenih. O svemu ovome izvješteno je Vrhovno oružničko zapovjedničtvo u Zagrebu i Krilni vod u Karlovcu.—

U svim vojnim operacijama sa strane talijanske vojske a prema prijavama našega naroda zapaža se, da talijanski vojnici oduzimaju našim ljudima hranu pa i odjeću.—

Tako da u selu Krašiću obitelji Hržić, od koje su dva člana ustaškog pokreta, oduzeli su svu hranu i robe. Poduzete su sve mjere od strane ovoga stožera preko velike župe i talijanskoga častnika fašiste koji je za vezu u Karlovcu i obećano je da se više neće ovakovi slučajevi ponavljati.—

Nadalje izvještavamo Naslov izvještaj Ustaškog logora Jastrebarsko o nemarnosti upravnih vlasti kod davanja prve pomoći ranjenicima koji stignu sa položaja. Takova prijava prilaže se u izvorniku s molbom da Naslov poradi, kako bi sve vlasti u ovakovim slučajevima međusobno povezale i u svemu izašle ranjenicima u susret, jer bi takov postupak osobito dobro moralno djelovao kako na same ranjenike i ostale vojnike, tako i na prisutno pučanstvo.—

Od strane ovoga stožera je u nekoliko navrata zatraženo, da se u Netretić obćinu pošalje pomoć, gdje se partizani sakupljaju jer ih se od žumberačke strane potiskuje, te preko ovoga područja prevoze ranjene i mrtve, ali se niti najmanja pomoć nije poslala.—

Tako su u Ribniku bili dva dana sa svojim ranjenicima i o tome su od strane ovoga stožera obavieštene vojne vlasti, ali se nije poduzelo ništa. Tako danas brzoglasno zamolila je oružnička postaja Netretić pomoć od 50 do 100 ljudi i da bi

---

[6] Odnosi se na Trinaestu proletersku NOU brigadu »Rade Končar« Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 108 i 208.

[7] Četvrta NOU brigada i Trinaesta NOU brigada »Rade Končar«

[8] Vidi dok. br. 15.

[9] Vukšin Šipak

USTAŠKI STOŽER POKUPJA
KARLOVAC
BROJ 31/Tajno/1943. Karlovac, dne 1. veljače 1943.

GLAVNOM USTAŠKOM STANU
ZAPOVJEDNIŠTVU POSTROJBA
Z A G R E B

Ovoredarstvena stražarnica na Željezničkoj postaji izvještuje da se tamo prijavio Bura Josip, gradski radnik iz Karlovca nastanjen u Ostarijskoj ul. 11., da mu je 28. ov. mj. oko pola noći došao jedan njemački vojnik u njegov stan, izvadio nož i tražio da mu kaže novaca. Kod njega su te noći spavali još 3 putnika koji su došli na nagovor. Njemački vojnik izjavljuje Bura tražio je i od njih novaca, te je od 1 putnika uzeo 1.800.- Kuna, a potom otišao .

Ovo se redarstvo nadležnosti doznati ime toga vojnika, te kojoj jedinici pripada, kako i se protiv istoga mogao povesti postupak.-

Jutarnjim vlakom otpremljeno je u Zagreb u bolnicu 7 ranjenih Njemačkih vojnika.-

Kotarska oblast Jastrebarsko svojim dopisom od 25.ov. mj. broj 73 Pr./43., izvještuje da je 22. ov. mj. poslije podne došlo u selo Petrovinu domobransko vojska zajedno sa 4 talijanska tenkom koju vojsku je primjetila partizanska kontrola iz obližnjih sela. Partizani su napeli tu vojsku, ali čim su talijani primjetili partizanske odrede isti su se sa svojim vojnim tenkovima vratili natrag, te ostavili domobransku vojsku samu. Nakon krvave borbe domobrana su partizanima domobrani su se povukli prema Volavlju. Partizani ušavši u Petrovinu rasporedili se po kućama i tražili hrane. Moglo ih je biti po prilici do 500. Svi su bili dobro naoružani strojnicama i puškama. U Petrovini su dana 23.siečnja ov. g. u jutro u 7 sati zapalili školu i općinu. Istoga dana pripremili su se za napadaj na domobransku vojsku u Volavlju, ali su se domobrani već prije bili povukli, tako da su partizani došavši u Volavlje zapalili koja je poslije izgorila a potom se vratili natrag u Petrovinu.-

Kotarska oblast Jastrebarsko također dostavlja izvješće oružničke postaje Jastrebarsko od 25.I.1943. broj 172/43., u kojem se javlja da su 19.siečnja njemačke trupe bile na prolazu kroz Jastrebarsko Jedan njihov odred od 30 vojnika odvojio se je i odjušio u selo sv. Janu. Na putu u sv. Janu susreli su dvojicu partizana, koji su vidjevši ih počeli bježati, a nakon su vojnici na njih otvorili vatru i obojicu ustrijelili. Od njih su oduzeli puške od koji je jedna bila talijanska dugačka, a druga mauzerov karabin. Nakon odlaska njemačkih vojnika ubijene su prevladali tamošnji seljaci, pa su kod njih našli 4 bombe talijanske ručne i kod svakoga njegovu iskaznicu, tako da se moglo zaključiti da je jedan od njih zove SRAY VLADIMIR, brijački pomoćnik, rodj. 1915. u Osijeku stan Kotar Zagreb, dok je drugi imao iskaznicu na ime MILAKOVIĆ JOSIP, iz sela Podsavić /Slavonija/, ali budući nije bilo svjetlopisa nije se

./.

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 96

se svi tamo nalazeći se partizani u jačani od 150 ljudi pohvatali.—

Nadalje izvještavamo Naslov, da će svi naši ljudi, koji su na operativnom području po Talijanima uhapšeni biti prema obaviesti generala Scipione-a[10] pušteni na slobodu na zauzimanje ovoga stožera, jer su to sve nevini ljudi. Operacije[11] se na području ovoga stožera vrše po njemačkim, talijanskim i našim vojnim formacijama. Napada sa strane partizana imade u pozadini operacija. pa je radi toga dosta mrtvih i ranjenih. Tako je 2.II.ov.g. došlo iz Žumberka oko 100 ranjenih Talijana,[12] a na Kordunu imade naših i njemačkih vojnika ranjenih i mrtvih.—

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

(M. P.)

Po nalogu Stožernika
pobočnik za upravu:
M. Karakatić v.r.

— — — — — —

Broj: V.T. 14—10—1943.

Za točnost priepisa jamči:
ODJELNI UPRAVITELJ
za vezu sa državnim vlastima:
(Prof. M. Eterović)
Eterović

(M. P.[13])

---

[10] Komandant talijanskih snaga na području Karlovac

[11] Odnosi se na operaciju »Weiss« (Četvrtu neprijateljsku ofanzivu) i na napad talijanskih jedinica na Žumberak. Vidi dok. br. 98 i 108 ł tom V, knj. 11, dok. br. 199, 220 i 223.

[12] Ove gubitke talijanske jedinice su pretrpjele u toku napada na Žumberak.

[13] Okrugli pečat: Glavni ustaški stan — Zapovjedništvo postrojnika

BR. 97

DNEVNI IZVJEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 2 VELJAČE 1943 GOD. O DEJSTVIMA POTČINJENIH JEDINICA NA DAN 1 VELJAČE[1]

PREDMET: zrt — OPERATIVNO

TELEGRAM — V.P. 10, 2 veljače 1943—XXI

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO
VRHOVNOJ KOMANDI
P.A. RIM — SUPERSLODA BR. 1820—766—2.2.43 u 13.55

Br. 1820 prot.

NOVOSTI DO ZAKLJUČNO 1 VELJAČE 1943 XXI

Sektor XI arm. korpusa:

Prilikom čišćenja raznih zona razbijeni su mali odredi ustanika i uništene pripreme: 3 partizana ubijena i neodređen broj ranjen; na našoj strani 1 poginuo i 3 ranjena.

Operacije u zoni Gorjanci:[2] usredsređena akcija naših kolona naišla je na žestok otpor neprijatelja.[3] Avijacija je bombardovala i mitraljirala naselja Prekrižje i Konjarić Vrh (14 km jugozapadno od Jastrebarskog), gdje su primjećene ustaničke snage. Nanijeti gubici, sem već javljenih, 18 mrtvih utvrđeno; prema pouzdanim obavještenjima, partizani, prilikom povlačenja, izgleda da su odveli 40 kola što mrtvih što ranjenih. Naši gubici 18 poginulih, od kojih 1 oficir, 40 ranjenih, od kojih 8 oficira.

Kao ispravka vijesti iz jučerašnjeg biltena: nestalo 14, mjesto 20. O avionskoj nesreći kod Bersezio,[4] o kojoj javlja jučerašnji izvještaj: avion se zapalio i potpuno je uništen; od 5 članova posade dosad su nađena 4 leša; nastavlja se istraživanje.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 199, 220 i 223.

[3] Trinaesta proleterska NOU brigada »Rade Končar«, Četvrta NOU brigada i dijelovi Prve i Druge slovenačke NOU brigade, koje su se nalazile na Žumberku i Gorjancima. Vidi dok. br. 96 i tom V, knj. 11, dok. br. 223.

[4] Nije jasno na koje se mjesto odnosi.

Sektor V i XVIII arm. korpusa:

Operativni ciklus »Weiss«:[5] Grupacija »Lombardia«:[6] Nastavljena je akcija čišćenja i kontrolisanja, naročito u zoni Saborski (14 km jugoistočno od Plaškog). Grupacija »Re«[7] sjeverna kolona: nastavljene su akcije suzbijanja u zoni Čudin Klanac i započeo je pokret prema Vrelu (4 km sjeverozapadno od Korenice), savlađujući otpor koji su pružale jake neprijateljske snage.[8]

Srednja kolona, naišavši na znatan neprijateljski otpor,[9] nastavila je pokret u pravcu Bunića, do koga su stigle isturene jedinice; južna kolona nastavila je nešto malo preko sedla Klanac,[10] pošto je protjerala partizanske snage[11] sa položaja koje su uporno branile. Grupacija »Sassari« odbila napade neprijatelja[12] u zoni Bruvno. Avijacija nije uzela učešća zbog nepovoljnih atmosferskih prilika. Nanijeti gubici, koji izgledaju znatni, u toku su utvrđivanja. Naši gubici: 11 poginulih, od kojih 1 ofcir, 24 ranjena, od kojih dva oficira i 4 nestala; hrvatski gubici; dva poginula i dva ranjena; gubici M.V.A.C.: 3 poginula i 1 ranjen.

Situacija njemačkih trupa: SS div. »Princ Eugen« započela je pokret u pravcu jugoistoka i stigla na liniju Grabež (6 km istočno-sjeveroistočno od Bihaća) — Bijelo Brdo (7 km jugoistočno od Bihaća), potisnuvši jake jedinice neprijatelja.[13] 369 div. rasporedivši se između Bos. Krupe i Otoke, sprema se da pređe rijeku Unu u pravcu Sanskog Mosta. 717 div.: sjeverna kolona odbila napade neprijateljskih formacija[14] koje dejstvuju frontalno i sleđa njenog rasporeda na liniji Brankovac[15]—Palanka—Faitovci; južna kolona naišla je u zoni Blaževići (6 km sjeverozapadno od Ključa) na jak neprijateljski otpor[16] koji joj ometa pokret prema Bos. Petrovcu. Na kraju krajeva, ta divizija se ne kreće.

---

[5] Četvrta neprijateljska ofanziva

[6] Češće se upotrebljava naziv »Grupacija Fabbri«.

[7] Odnosi se na diviziju »Re«.

[8] Vidi dok. br. 91, prim. br. 14.

[9] Prvog i Drugog bataljona Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 89.

[10] Kod s. G. Ploča.

[11] Dijelovi Devete NO brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 89.

[12] Vidi dok. br. 89.

[13] Dijelovi Sedme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 89 i 90.

[14] Odnosi se na jedinice Osme krajiške brigade.

[15] Vjerovatno Benakovac

[16] Vidi tom IV, knj. 10, dok. br. 4.

Druge zone:

Suzbijene su akcije uznemiravanja naših garnizona Delnice, Fužine i Lič. U zoni Benkovac zatvorena su tri lica osumnjičena zbog prevratničkog djelovanja. Garnizon Gaćelezi (9 km sjeverno od Vodica) napadnut je od strane jedinice partizana,[17] koji su se povukli uslijed intervencije garnizona Vodice: na našoj strani nema gubitaka; neprijateljski gubici nisu utvrđeni. U okolini istog mjesta naša patrola sukobila se sa partizanskim odredima i imala gubitak od 8 poginulih. Za vrijeme sukoba u zoni Mrdakovica[18] (5 km sjeveroistočno od Vodica), o čemu javlja izvještaj 910 od 18 o.m. utvrđeno je da su partizani, sem već javljenih gubitaka, imali još 5 mrtvih.

Željezničke pruge:

Kod Skrada (7 km sjeveroistočno od Delnica), uslijed odnošenja dijelova šina, iskliznuo je teretni voz: uspostavljanje pruge predviđeno je kroz dva dana.

Prekinuta je pruga na dionici Perković—Unešić (5 km sjeveroistočno od Vrpolja): u toku su radovi oko uspostavljanja.

Sektor VI arm. korpusa:

Nema ništa važno da se javi.

PREGLED GUBITAKA:

Utvrđeni nanijeti gubici: ubijeno 26, zarobljeno 3. Znatni drugi gubici koje treba utvrditi.

Naši gubici: poginulo 38, ranjeno 67.

GENERAL ROATTA

---

[17] Dijelovi Primorske čete Sjevernodalmatinskog bataljona

[18] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 157.

BR. 98

OBAVJEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 2 VELJAČE 1943 GOD. O PREDUZIMANJU NAPADA NA KORENICU, DEBLOKIRANJU STRMICE I TRAŽENJU DA NJEMAČKE VAZDUŠNE SNAGE NE DEJSTVUJU NA PODRUČJU ZAPADNO OD LINIJE PRIJEBOJ—UDBINA—KULEN VAKUF[1]

PREDMET: DCL. KOPIJA

TELEGRAM

V.P. 10[2] 2 veljače 1943—XXI

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

GRUPI ZA VEZU CORSI[3] (preko ital. misije)[4]

Br. 1784

U potvrdu telefonskog saopštenja ovog pomoćnika nač. štaba[5] od 1 veljače.

1) — U vezi s vašim telegramom br. 74 (A) 3.[6] Predviđena je skorašnja akcija italijanskih trupa na Korenicu,[7] međutim nije (kaže se nije) predviđeno čišćenje Plješevice Planine (Gospić PL-GK) od strane istih trupa.

2) — U vezi s vašim 71 (A) 3. U cilju deblokiranja našeg garnizona Strmica, napadnutog jakim partizanskim snagama.[8] i smanjenja pritisaka koji ove vrše u čitavoj

---

[1] Kopija, pisana na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Broj vojne pošte Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«

[3] Talijanska grupa za vezu Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« pri Komandi njemačkih trupa u Hrvatskoj. Ime dobila po rukovodiocu ppukovniku Corsi.

[4] Pri vladi NDH

[5] Odnosi se na pomoćnika načelnika Štaba Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«, pukovnika Giacomo Zanussi-a.

[6] Vidi tom IV, knj. 10, dok. br. 180.

[7] Vidi dok. br. 99.

[8] Vidi dok. br. 93.

okolnoj zoni, u toku je operacija od strane formacija M.V.A.C.[9] pravcem Knin—Strmica—Bos. Grahovo.

3) — Da bi se izbjegla mogućnost incidenata potrebno je da se njemačka avijacija uzdrži, do novog obavještavanja, od intervencije u zonama gde operišu naše trupe, tj. zapadno od puta Prijeboj—Korenica—Bjelo Polje — Pećane—Udbina—D. Lapac—Kulen Vakuf i zapadno od puta Kulen Vakuf—Bos. Grahovo.

4) — Takođe je potrebno obavijestiti njemačku komandu[10] da sve hrvatske formacije i formacije M.V.A.C. nisu snabdjevene signalnim platnima za avione. Na svaki način i jedni i drugi operišu zapadno od pomenutih puteva.

Načelnik štaba[11]

2 veljače 1943 — XXI

[9] Odnosi se na »Dinarsku četničku diviziju«, čiji je komandant bio ratni zločinac pop Momčilo Đujić, i na hercegovačke i crnogorske četnike.

[10] Odnosi se na Komandu njemačkih trupa u Hrvatskoj.

[11] General Clemente Primieri

BR. 99

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 2 VELJAČE 1943 GOD. O DEJSTVIMA POTČINJENIH JEDINICA NA PODRUČJU LIKE[1]

TELEGRAM

Dato na uvid Ekselen. Robotti-u.
Dato na uvid Načelniku štaba.
Dato na uvid Pom. nač. štaba.
Prepis upućen obavještajnom odjelj.
Prepis upućen Kr. karabinjerima.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 1841
Stiglo 3 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE
i na znanje:
KOMANDI XI. XVIII ARMIJSKOG KORPUSA
ŠEFU ITALIJANSKE GRUPE PRI KOMANDI LÜTHERS — preko Italijan. misije u Zagrebu

Br. 1867/Op.

NOVOSTI DANA 2 VELJAČE U 18 SATI

Kretanje ustanika:

1.—

Primijećene su znatne partizanske snage u zoni Udbine (Gospić PN-PL).

2.—

Primijećene su grupe partizana u zoni Đurići (Ogulin ZR-AB), Krivi Put (Ogulin ZN-AD), Grabova Lokva (Ogulin ZR-AB) i primijećeno je kretanje naoružanih ljudi i izbjeglica iz zone Lič. Jesenica prema Drežnici (Ogulin ZT-ZV-AL).

Tačka prva — operacije u toku:

Grupacija Fabbri:

— Vršeno čišćenje zone Saborski (Gospić MK-GZ), Biljevina (Gospić NH-GZ).

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Pronađena tri leša italijanskih vojnika.

Uhapšene 72 osobe zbog utvrđenog saučesništva sa ustanicima.

Nema gubitaka.

Divizija »Re«:

Sjeverna kolona:

— Savladavši otpore neprijatelja,[2] jutros je zauzela Korenicu (Gospić PI-FK) gdje je nađeno mnogo materijala i jedan neispravan hrvatski avion.
Gubici u toku dana: poginulo troje, ranjeno četrnaest, od kojih dva oficira. U toku je provjeravanje gubitaka neprijatelja.
14 partizana strijeljano, od kojih dvoje vođa.
Zaplijenjeno oružje: 2 puškomitraljeza, nekoliko pušaka, mnogo municije. Uhapšeno 14 sposobnih ljudi.

Srednja kolona:

— Jutros su ustanici[3] napali jučer dostignute položaje. Napad je bio odbijen. Na našoj strani šest ranjenih. Neprijatelj ostavio na terenu mnogo mrtvih, od kojih jednog partizanskog vođu. Zaplijenjena dva puškomitraljeza, dvije puške, mnogo municije i ručnih bombi.

Južna kolona:

— Osposobljen most kod kote 659 (Novigrad PI-PG); nakon što je savladala mnoge otpore,[4] zauzela je sedlo Ljeskovac (Novigrad PI-PG). Gubici u toku dana: 12 ranjenih. Kod ustanika 96 poginulih utvrđeno.

Divizija »Sassari«:

— U toku noći propao napad partizana na Bajiće[5] (Knin RH-RK-EZ). Jutros je započeo pokret na G. Lapac.

---

[2] Vidi dok. br. 91 prim. br. 14.

[3] Drugi i Treći bataljon Šeste NO brigade Pete operativne zone. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste NO brigade Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 13 ožujka 1943 godine.

[4] Otpor pružili dijelovi Devete NO brigade.

[5] U toku 2 veljače, prema podacima iz dokumenata jedinica Šeste divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske, vodili su borbu samo Prvi bataljon Prve NOU brigade i jedna četa Trećeg bataljona iste brigade, na položajima Zavišić i Vršina. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

Aktivnost avijacije:

— Zatraženi zadaci nisu mogli biti izvršeni uslijed atmosferskih prilika.
Gubici u toku dana: naši: mrtvih 6, ranjenih 32, od kojih 2 oficira.
Neprijatelja: 96 mrtvih utvrđeno, 14 strijeljanih, 86 lica pohvatano.

Drugo: ostale zone:

Sektor Delnice—Ogulin—Vrbovsko:

— Akcija uznemiravanja na garnizon Delnice (Sušak VQ-BF) i Skrad (Ogulin ZL-BH).
Ustanici su napali na blokadno mjesto 45 (Sušak VQ-UD); intervencijom artiljerije napadači nagnani u bijeg. Opravljena željeznička pruga između 582/7 i 582/8 km (Ogulin ZI-BF).

Ostali sektori:

— Obična aktivnost patroliranja.

Temperatura, stanje snijega i mogućnost prelaza puteva:

Sektor Delnice—Ogulin—Vrbovsko i divizija »Re«:

— Vrijeme kišovito, temperatura u porastu, putevi prolazni.

GENERAL GLORIA

BR. 100

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 2 VELJAČE 1943 GOD. O POKRETIMA JEDINICA NOV, BORBAMA U REJONU MAZINA I AKCIJI ČIŠĆENJA NA PODRUČJU ŠIBENIKA[1]

PREDMET:

TELEGRAM V.P. 10, 2 /2/ 43—XXI, čas 01.—

Dato na uvid Eksel. Robotti-u.
„ „ „ Nač. štaba.
„ „ „ Pom. nač. štaba.
Prepis upućen Obavješt. odjelj.
„ „ Kr. karab.

OD KOMANDE XVIII A.K.
SUPERSLODI
Operativno odjeljenje
i na znanje:
KOMANDI V i VI A.K.

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO —

Br. 1844
Stiglo 3 veljače 1943 — XXI

Br. 1868/op.

IZVJEŠTAJ ZA 2 VELJAČU U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika:

— Pokret patrola na brdima oko Strmice (Knin SR-DR) Izgleda da se partizani iz zone Livno,[2] naoružani sa mnogo automatskog oružja, bacačima i sa dva topa od 75 mm, premještaju prema prevoju Turija (Makarska XI-AX) uslijed pritiska njemačkih i hrvatskih trupa sa sjevero-istoka prema Bos. Petrovcu i Glamoču (Jajce VU-DL).

Sektor »Zara«:

— Patrola M.V.A.C. u zoni Popovići (Novigrad OL-DN) uhapsila dva naoružana lica. Patrola Kr. karab i Kr. granične straže[3] sukobila se sa snažnom grupom ustanika.[4]

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistorisk**o**g instituta.

[2] Odnosi se na Drugu proletersku NOU diviziju.

[3] Riječ je o graničnoj straži na granici između fašističke Italije i NDH, koja je na području Dalmacije išla linijom: Obrovac, r. Zrmanja, Pađane na r. Krki, zatim išla južno od Drniša na Kozjak (primorski) i sjeverno od Splita na obalu.

[4] Odnosi se na Primorsku četu.

Naši gubici: 5 ranjenih; partizanski neutvrđeni.
Jedinica poslata za pojačanje uhapsila sedam sumnjivih lica.

Sektor »Bergamo«:

Prilikom premještanja za Drniš—Ružić (Šibenik SR-CO), odred hrvatskih žandara se sukobio sa grupom ustanika i ubio dvojicu, bez sopstvenih gubitaka.
Odredi M.V.A.C. Dinara[5] juče su napustili Strmicu uprkos naređenju popa Đujića koji je sa malim brojem ljudi otišao lično da je posjedne.
Uspostavljen željeznički saobraćaj za Knin.—

Sektor »Sassari«:

— Jedinice upotrebljene u operaciji[6] zauzele Bajići[7] (Knin RK-EZ). U noći odbijen ustanički napad[8] na pomenuto mjesto: zaplijenjena dva tronošca za mitraljez i redenik.
Naših gubitaka nema, kod partizana jedan mrtav.
Započet pokret na G. Lapac.

Sektor »Celere«:

Prilikom čišćenja zone jugoistočno od Konjevrata (Šibenik RM-CM) uhapšeno 46 sumnjivih, 1 ranjen a 3 ubijena pri pokušaju bjekstva. Noću uoči 2-og tek. u Vodicama (Žirje ZN-CK) ubijena tri sumnjiva lica koja su se dala u bjekstvo na poziv naše patrole; jedan je ranjen.

Oblačno. vetar.

GENERAL SPIGO

---

[5] Četnici iz »Dinarske divizije« čiji je komandant bio pop Momčilo Đujić. U sastav ove divizije ulazile su sve četničke jedinice na području Kninske Krajine, južne Like, Bosanskog Grahova, Bos. Petrovca, Glamoča i Podinarja. »Dinarska divizija« bila je potčinjena komandi italijanske divizije »Sassari«, čije je sjedište bilo u Kninu. Krajem siječnja 1943 god., ova četnička jedinica došla je pod komandu novoobrazovanog »Sektora Dinara«, koji je formiran po naređenju komande divizije »Sassari«. Za komandanta tog sektora postavljen je talijanski general Gianuzzi, dotadašnji komandant pješadije u diviziji »Sassari«. U sastav »Sektora Dinara« ušli su dijelovi divizije »Sassari« i divizije »Bergamo«, koji su bili raspoređeni u rejonu Knina i na sjever do Zrmanje, Plavna i Strmice, te sveukupne snage četničke »Dinarske divizije«. (Podaci iz arhive Vojnoistoriskog instituta).

[6] i [7] Odnosi se na talijanske jedinice pod komandom divizije »Sassari« koje su iz Gračaca prodrle u rejon Mazina i odatle vršile napade u pravcu G. Lapca.

[8] Napad vršili manji dijelovi Prve NOU brigade.

BR. 101

IZVJEŠTAJ VOJNOG POVJERENIŠTVA NDH PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 2 VELJAČE 1943 GOD. O DEJSTVIMA TALIJANSKIH I USTAŠKO-DOMOBRANSKIH SNAGA NA PODRUČJU LIKE U TOKU OPERACIJE WEISS[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
	sati		
	dan		PREDAO:
	mjesec		
PRIMIO:	godina		

SADRŽAJ

Sušak br. 10[2] z 107 r 1107
Zagreb 54 2.2.1131 operod[3]

Spoj naš br. 808/tajno.[4] Prvo: Njemačke snage bez promjene. Drugo: kolona Vrhovine produžila akciju od Prijeboja na jug ka Korenici uz teške borbe[5] ovladala crtom V. Javornik (kota 878), Ćujića Krčevina (kota 804), 3 km. južno Prijeboja. Treće: kolana Široka Kula zauzela poslije jakih borbi[6] Bunić i drži dominirajuće točke zapadno Bunića. Četvrto: kolona Lovinac lagano i oprezno napreduje duž puta Ploče—Udbina. Peto: ko-

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/1—24, k. 18.

[2] Telegram upućen iz Sušaka od Hrvatskog vojnog povjereništva pri Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«.

[3] Telegram upućen u Zagreb, Operativnom odjelu Glavnog stožera.

[4] U arhivi Vojnoistoriskog instituta

[5] Sa Četvrtim bataljonom Šeste NO brigade i dijelovima Četrnaeste NO brigade.

[6] U toku 2 veljače sa ovom talijansko-ustaškom kolonom vodili su borbu Drugi i Treći bataljon Šeste NO brigade. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 35.

lona Gračac produžava razčišćavanje cko Mazina. Šesto: u zoni Plješevice prisustvo jakih partizanskih snaga.[7] Sedmo: kod te[kuće] akcije Žumberka nema daljnih podataka.[8]

Hrvopo op. br. 820/tajno.

P 3/II D

BR. 102

ODGOVOR VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 2 VELJAČE 1943 GOD. U VEZI SA ZAHTJEVOM KOMANDE NJEMAČKIH TRUPA U NDH DA SE TALIJANSKE SNAGE ANGAŽUJU U PRAVCU BIHAĆA[1]

Veza: I/A Br. 119/43 Komanda od 1.2.1943[2]

I. — Divizija »Lombardia« je već odavno započela sa lokalnim čišćenjem.

II. — Komandant pješadiske diviz. »Re« je predložio komandanta SS divizije da zajednički dejstvuju na Bihać. Odgovoreno je da nije potrebno.[3] Poslije toga sjeverna kolona pješ. divizije »Re« napala je u pravcu juga (Prema želji komande generala Lüthersa) i zauzela jutros Korenicu,[4] a zatim produžuje ka jugu.

Stoga nije u stanju da štiti zonu Zavalje.

III. — Ostale kolone iste divizije su već u pokretu u pravcu sjeveroistoka, kao što sam već javio 29 siječnja glavnoj komandi za Jugoistok.[5]

IV. — Pješadiska divizija »Sassari« ima naređenje da zatvori puteve za G. Lapac i Kulen Vakuf, kao što sam već

---

[7] Dijelovi Prve NOU brigade. Vidi dok. br. 89.

[8] Nejasno. Trebalo bi da glasi: »Kod talijanske akcije na Žumberku nema daljnih podataka«. Ovo stoga što su talijanske jedinice pod komandom Jedanaestog armijskog korpusa vršile operacije na Žumberku. Vidi dok. br. 12 i 15.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/5).

[2] Dokumenat pod ovim brojem Redakcija nije pronašla. Međutim, na osnovu sadržaja, vidi se da se radi o dok. br. 91.

[3] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 215.

[4] Vidi dok. br. 98.

[5] Glavnoj komandi Jugoistok poslat je dopis sadržine slične dok. br. 214 u tomu V. knj. 11.

javio 29 prošlog mjeseca.[6] Ona je stoga pojačala desnu kolonu sa nekoliko bataljona lijeve kolone.[7]

Nastupanje divizije ka raskrsnici puteva kod Koviljače (do sada objekt njemačkih trupa) biće, ako je moguće, izvršeno. Mišljenja sam da bi bilo dobro pojačati i lijevu kolonu 717 divizije, kako bi bila u boljoj mogućnosti da dostigne Bos. Petrovac. Ovaj pravac izgleda sada mnogo važniji od onoga ka Bos. Krupi.

V. — Još u početku operacija, naređeno je raščišćavanje zauzetih ciljeva.

GENERAL ROATTA

— Ovaj odgovor je otišao 2 veljače
preko njemačke grupe za vezu pri Superslodi.[8]

---

[6] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 214.

[7] Desna kolona divizije »Sassari« napadala je pravcem Gračac — Bruvno — Mazin — G. Lapac — Kulen Vakuf. Lijeva kolona ove divizije bila je pod komandom divizije »Re«, kao njena »južna kolona«, a napadala je pravcem Lovinac — Ploče — Udbina.

[8] Ova je rečenica dopisana običnom olovkom. Poslije toga, u originalu, pri dnu dokumenta, dopisano je olovkom sljedeće:

»U vezi Korenica Bihać itd.

— Inače, u toku je ispravka Komandi Jugoistok, koja je u svome kominikeu... (slijedi nečitka riječ — prim. Redakcije) od ½ govorila o »zadocnjelom napredovanju »Re« ka Korenici«. (Kopija Vrh. komandi).

— Pored toga odbijen je današnji zahtjev generala Lüthersa da se posjedne Bihać i Ličko Petrovo Selo u cilju zaštite komunikaciskih linija SS. Razlozi Vrh. komande na naš odgovor 2/2, koji se... (slijede dvije nečitke riječi — prim. Redakcije) naš današnji«.

(25)

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
I. [illegible]	SATI	0.40	
	DAN	[illegible]	
	MJESEC	veljače	
PRIMIO: Ban Br[illegible]ić,por. n.č.s Op.odjelu	GODINA	1943	PREDAO:

SADRŽAJ

..00 sati [illegible] teško [illegible] na svi[illegible], [illegible] na [illegible] sjeveru i zapadu [illegible].

Sve veze prekinute.

Spoj samo na krugovalom.

.400 sati [illegible] sjevernom dijelu Okruga,a često kasnije [illegible] je [illegible] rostavu.

[illegible] kritično, tri je i sada.

[illegible] u rukama partizana.

[illegible]

I.Gorska divizij.

[illegible] vlr sto.er/pol.uprava/

0600 sati [illegible] I.gorska divizija...-

[illegible] Okruga [illegible] divizijsko [illegible] na Brezovicu 21-00.

[illegible]

[illegible] tamo tri [illegible] obveznika.

[illegible]

[illegible]

Fotokopija dokumenta br. 103

BR. 103

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 2 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA POSADU PAKRAC[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
1. Gorska divizija Daruvar	SATI	0240	
	DAN	2.	
	MJESEC	veljače	
PRIMIO: Aren Dragutin, por. s. č. u Op. odjelu	GODINA	1943	PREDAO:

SADRŽAJ

2200 sata Pakrac teško napadnut[2] sa svih strana a najviše sa pravca sjeverne i zapadne strane.

Sve veze prekinute.

Spoj samo sa krugovalom.

2400 sata pala pilana na sjevernom djelu Pakraca,[3] a nešto kasnije pao je dio postava.

Stanje kritično, a traje i sada.

Periferija na desnoj obali r. Pakra u rukama partizana.

Preduzeli smo sve moguće mjere sa svih strana.

I. Gorska divizija
Glavar stožera (podpukovnik)

0600 sati javlja I. gorska divizija.—

Situaciju Pakraca stalno cijele noći javljamo grupi vest[4] na brzoglas 83—00.

Nadimak: »Ihimanin«.

Molim tamo tražiti obavještenje.

P 2/II D

I. Gorska divizija
nadsatnik (Kulundžić)

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1—30, k. 18.

[2] Od dijelova Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 1 i 104.

[3] Ove objekte zauzeo je Četvrti bataljon Dvanaeste NO brigade. Vidi dok. br. 6.

[4] Grupa Zapad (West) bila je pod komandom 187 njemačke rezervne divizije.

BR. 104

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 2 VELJAČE 1943 GOD. O REZULTATIMA BORBE ZA PAKRAC, O BORBI U REJONU D. ČAGLIĆ I O DIVERZIJAMA U SLAVONIJI[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
	SATI		
	DAN		
	MJESEC		
PRIMIO:	GODINA		PREDAO:
	SADRŽAJ		

Daruvar br. 15 2.2.43 18,45 sati
Zagreb br. 74 2.2.43 23,30 „

Operativnom odjelu — posljedak današnje borbe za Pakrac.[2] Naši gubitci: mrtvih 5, ranjenih 7, nestalih 34, poglavito vod koji je osiguravao pilanu sjeverno od Pakraca i koji je iznenada obkoljavanjem zarobljen.[3] Izgubljeno 34 puške sa nestalima. Neprijateljski gubitci: mrtvih 109, 39 nađenih lješeva i 70 utvrđenih mrtvih koje partizani u prisutnosti seljaka odvezli [na] 16 kola u toku noći i ranjenih 9 previjeni u jednoj kući u selu Prekopakra.[4] Zaplijenjeno 49 pušaka i dosta opreme, zarobljena dva oboružana. Utvrđeno da Pakrac napadala 17. partizanska brigada i dva bataljona 7. partizanske brigade.[5] Gonjenje još u

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] O borbi za Pakrac vidi dok. br. 1.

[3] Od Četvrtog bataljona Dvanaeste NO brigade. Vidi dok. br. 6.

[4] Netačno. Gubici jedinica Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske bili su: 14 mrtvih i 39 ranjenih. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Četvrte divizije Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 12 ožujka 1943 godine.

[5] Neprijateljsku posadu u Pakracu napadali su: Dvije čete Prvog bataljona i 80 boraca Drugog bataljona Sedamnaeste NO brigade, Treći bataljon Šesnaeste NO brigade i Prvi, Drugi i Četvrti bataljon Dvana-

toku. Oko Pakračke Gore manje borbe još u toku. Pruga Daruvar—Pakrac popravljena i brzoglasni spoj duž pruge. Brzoglasni spoj Poljana—Lipik popravljen. Pruga Lipik—Banova Jaruga popravka u toku.

Osim dosada javljenih kvarova partizani[6] noćas ponovo uništili 4 mosta na putu Lipik—Banova Jaruga između Gaja i Kukunjevca. U nasilnom razviđanju ka Donjem Čagliću uz potporu topničtva rastjerani i nagnani na povlačenje prednji neprijateljski dijelovi[7] koji su se bili spustili u ravnicu sjeverno od Donjeg Čaglića. Partizani drže Donji Čaglić i Bukovčane. Sa snagama koje su se danas mogle odvojiti za ovu zadaću nije se moglo dalje. Sutra će se obnoviti jačim snagama. U 0730 sati kod sela Omanovca, 6 kilometara sjeverno od Pakraca, napadnut[8] odjel koji je popravljao brzoglasnu liniju. Borba u toku. Pri noćašnjem napadu na selo Pivnica, 7 kilometara sjeveroistočno Đulaveca, partizani zapalili općinsku zgradu dok željeznička postaja spašena intervencijom oklopnog vlaka i pojačanja od Đulaveca. Zasjeda kod sela Doljani, 3 kilometara južno Daruvara, ranila i zarobila jednog partizana a raspršila skupinu od 9 partizana. Vatra na pilani u Pakracu na vrijeme pogašena tako da šteta nije velika.

Gordiv

P 3/II D

Op. br. 241

Predao: 3.2.43 u 1005 sati nar. Požgaj

Primio: satnik Janda 3.2.43 u 1012 sati

---

este NO brigade. Ostale snage (Treći bataljon Dvanaeste NO brigade, Prvi i Drugi Šesnaeste i Treći Sedamnaeste NO brigade i jedan bataljon Prvog NOP odreda) bile su na osiguranju napada. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 119.

[6] Dijelovi Prvog NOP odreda

[7] Vidi dok. br. 10.

[8] Vidi dok. br. 6.

BR. 105

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 3 VELJAČE 1943 GOD. O DEJSTVIMA POTČINJENIH JEDINICA NA PODRUČJU LIKE U TOKU 2 i 3 VELJAČE[1]

TELEGRAM

Dato na uvid Načelniku štaba.
Dato na uvid Pomoćniku nač. štaba.
Prepis upućen Obavještajnom odjeljenju.
Prepis upućen Kr. karabinjerima.

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 1891
Stiglo 4 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA

SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i na znanje:
KOMANDI XI i XVIII ARMIJSKOG KORPUSA
ŠEFU TALIJANSKE GRUPE PRI KOMANDI LÜTHERS
— preko Italijanske misije u Zagrebu

Br. 1944/Op.

NOVOSTI DANA 3 VELJAČE 1943 U 18 SATI

Kretanje ustanika:

1) — Izgleda da su u Zavalju (Bihać QK-GK) koncentrisane znatne snage ustanika[2] sa 2 topa, sa ciljem da ometaju kretanje njemačkih trupa u zoni Bihać.

2) — Ustaničke formacije[3] povukle su se iz zone Korenica prema Kamenskom (Bihać QM-FP); iz zone Udbine prema Stražbenici (Gospić PN-FN) i Tišma Varoši (QH-FL).

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Peta i Petnaesta NO brigada Osme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

[3] Druga NOU brigada, te Šesta i Četrnaesta NO brigada

I) — OPERACIJE U TOKU

— **Grupacija Fabbri:**

. . .

— Danas 3-eg izvršeno čišćenje zone između Lič. Jesenice (Gospić MH-GZ), Skrada (Ogulin ZL-BF), Biljevine (Gospić NH-GZ), Javornika (Gospić MH-GS). Porušeno nekoliko neprijateljskih mjesta za zasjedu. Nikakav trag o neprijatelju.

— **Divizija »Re«** U vezi s telegramom 1867,[4] jedinice koje su jučer, 2-og, zauzele Korenicu našle su mjesto potpuno napušteno od civilnog stanovništva i skoro potpuno zapaljeno od ustanika u bijegu. Neprijatelj je ostavio na terenu mnogo mrtvih, od kojih je 120 utvrđeno, 2 mitraljeza potpuno ispravna, 19 pušaka i mnogo municije, jedan artiljeriski durbin, mnogo grla stoke, znatne količine žita, nekoliko neupotrebljivih kamiona, 1 hrvatski avion neispravan, 1 skladište skijaškog materijala čitavo. 19 partizana zarobljeno i strijeljano.

Sela koja su zapaljena uslijed davanja otpora: Ćujića Krčevina (OL-GM), Korenička Kapela (ON-GM) Rudanovac (ON-GK).

Na našoj strani gubici 1-og tekućeg poslije podne: 2 mrtva i 11 ranjenih, od kojih 2 oficira, jedan tenk onesposobljen eksplozijom mine.

Akcija je zahtijevala od vojnika vrlo velik napor zbog otpora koji je pružio neprijatelj, zbog teškog terena, mraka i pljuska. Jutros, 3-eg, 74-ti pješadiski započeo preko Čudin Klanca (Gospić NK-GO) i Homoljca napredovanje na Korenicu, u koju je stigao u 17 sati nakon što je savladao otpor ustanika[5] u zoni Homoljački Klanac (Gospić NM-OI). U 15 sati došao je u dodir sa bataljonom 1-og pješadijskog koji se je, dolazeći iz Korenice, sukobio u zoni Pogledalo (Gospić OL-GK) sa ustanicima[6] pretrpivši gubitke od 3 ranjena.

U toku je kretanje kolone Angelini ka Udbini. Naknadno ću javiti posljednje vijesti.

— *Srednja kolona:* Danas, 3-eg, izvršila je čišćenje zone sedlo Bunić, gdje je oslabljen sukob sa neprijateljem.

---

[4] Vidi dok. br. 99.

[5] Dvije čete Trećeg bataljona Druge NOU brigade. Vidi dok. broj 89.

[6] Četvrti bataljon Šeste NO brigade. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste NO brigade Štabu Osme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 13 ožujka 1943 godine.

— *Južna kolona:* Danas u 11 sati dostignuta Udbina nakon žive borbe.[7] Zastanak u zoni Ploča—Udbina.

U današnjoj akciji na našoj strani 2 mrtva i 20 ranjenih; kod neprijatelja utvrđeno 45 mrtvih.

— **Divizija »Sassari«:**

Jučer, 2-og, dostignuta kota 980 (Knin RK-FG), Bajići (Knin RH-EZ), savladavši znatan otpor.[8]

U toku dana na našoj strani 2 mrtva, od kojih 1 oficir, i 8 ranjenih, među kojima 1 oficir. Neprijatelj: 20 mrtvih utvrđeno.

Partizani su upotrebili jednu haubicu od 100 i jedan protutenkovski top koji je teško oštetio naš tenk.

Napadi izvršeni noću 3-eg na naše položaje potpuno su odbijeni.

Na našoj strani 1 poginuo, 8 ranjeno i nekoliko promrzlo.

— **Aktivnost avijacije:**

Danas, 3-eg bombardovana s odličnim rezultatom mjesta Mogorić (Novi Grad NM-OI), Krbavica (Gospić OI-FV), Frkašić (QH-FV-FT) i Kandić (QH-FG).

U blizini Frkašića mitraljirana grupa od oko pedeset ustanika. U Kandiću i u Krbavici mitraljirano mnogo ustanika u bijegu.

Izvršeno izviđanje u zoni operacija.

Gubici u toku današnjeg dana i dana 1-og nisu javljeni; naših mrtvih 7, od kojih 3 oficira.

Neprijatelj: mrtvih utvrđeno 185, strijeljano 19.

II) — *Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:*

Jučer, 2-og, artiljerijska paljba iz Delnica raspršila grupe partizana, osujetivši tako pokušaj sabotaže u blizini 598-og km (Sušak VQ-AK).

Noću, uoči 3-eg bezuspješna akcija uznemiravanja na garnizon Delnice.

Danas, 3-eg neprijateljska aktivnost na garnizon Mrkopalj i na naše vojnike željezničke zaštite u blizini Hambarišta (Ogulin ZV-AX).

— *Ostali sektori:*

Obična aktivnost patroliranja.

Minimalna temperatura u zoni Gospić—Otočac 4 iznad nule; u zoni Ploča i Korenica nula.

U zoni Korenica i Homoljac snijeg obilato pada.

GENERAL GLORIA

---

[7] Sa dva bataljona Devete NO brigade. Vidi dok. br. 89.

[8] Dijelova Prve NOU brigade. Vidi dok. br. 89.

BR. 106

IZVJEŠTAJ USTAŠKE NADZORNE SLUŽBE ZA GRAD ZAGREB I VELIKU ŽUPU PRIGORJE OD 3 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU TALIJANSKIH JEDINICA NA ŽUMBERAK[1]

USTAŠKA NADZORNA SLUŽBA
ZAŠTITNO REDARSTVO

ZA GRAD ZAGREB I VELIKU ŽUPU PRIGORJE U ZAGREBU

Broj: Taj 44/1943 Zagreb, dne 3. veljače 1943

Predmet: Prilike u Žumberačko-Pokupskom području — izviešće, predlaže se.

Vrlo žurno[2]

MINISTARSTVU HRVATSKIH ORUŽANIH SNAGA — PODHVATNI ODJEL

Zagreb

Ovo redarstvo primilo je podatke o stanju na području Žumberka i to sliedeće:

U subotu dne 30 siečnja 1943. počeli su Talijani sa jačim poduhvatom progoniti odmetnike u Žumberku.[3] Isti su pošli u pravcu Draganića prema Krašiću. Sudjelovalo je osam bojna Talijana, i to tri bojne iz Karlovca i pet bojna, koje su došle iz Slovenije.[4] Podhvatom je upravljao jedan general talijanski.[5] koji je u tu svrhu došao iz Slovenije. Ime toga generala do sada ovo redarstvo nije moglo ustanoviti, a navodno je isti sudjelovao i u ratu Španjolskom.[6]

Koliko je ovo redarstvo obaviešteno, Talijani niesu niti u Karlovcu, a niti u Zagrebu obaviestili nikoga o svome pod-

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/1—33, k. 18.

[2] Dopisano mastilom.

[3] O ovom napadu talijanskih jedinica na jedinice NOV na području Žumberka vidi dok. br. 96, 97 i 107 i tom V, knj. 11, dok. br. 199, 220 i 223.

[4] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 199 i 220.

[5] General Gastone Gambara

[6] Odnosi se na rat u Španiji od 1936—1939 godine, u kojemu su talijanske i njemačke fašističke jedinice uzele učešća na strani generala Franka, protiv republikanske Španije.

hvatu u Žumberku, nego su izviestili Zapoviedničtvo naših oružanih snaga u Karlovcu naknadno već kad su podhvati počeli.

Od naših snaga u Žumberku nije sudjelovao nitko u podhvatu.

Talijani su se sukobili sa partizanima[7] kod Krašića. Rezultat ove borbe nije točno provjeren, jer Talijani niesu htjeli davati podatke našim organima, koji su izaslani tamo.— Prema podacima, koje je ovo redarstvo prikupilo, na strani partizana bili su gubitci: oko 40—50 mrtvih i oko stotinu do stotinu i pedeset ranjenih.[8] Gotovo sve ranjene, a i nekoje mrtve, Talijani su prevezli u Karlovac. U toj borbi poginuo je jedan zapoviednik partizanski.[9] To se provjerilo po činovima na njegovoj odori, ali ime se nije ustanovilo, jer to Talijani niesu dozvolili.

Na strani Talijana bili su također veći gubitci, iako Talijani to ne taje, ali neće kazati točan broj. Prema izjavi jednog talijanskog častnika, Talijani imaju oko 40 mrtvih i oko 100 ranjenih.[10]

Od Krašića krenuli su Talijani prema Kostanjevcu i to samo oklopnim kolima, dok je glavnina ostala u Krašiću. Na tom putu partizani[11] su ih napali dosta jakom vatrom, te su Talijani vratili se natrag ne prihvaćajući borbu. Ovo se je dogodilo u nedjelju dne 31. siečnja 1943.

Isti dan tj. u nedelju Talijani su zrakoplovstvom potpuno uništili ova sela: Sočice (osim crkve), Plavci, Kordići, Sv. Nikola, Begovo Brdo i još neka manja sela.

Naše pučanstvo pobjeglo je iz svih ovih sela bilo k 13 ustaškoj bojni u Stojdragu, bilo u Samobor ili Jasku.[12]

Dne 1. veljače 1943. Talijani su se iz Krašića povukli prema Karlovcu nakon što su odvukli veliki plien, naročito vino, hranu, stoku, živad svinje itd.

Prema podatcima koje je dobilo ovo redarstvo, broj partizana u Žumberku se je povećao i to sa II., V. i VII brigadom.[13]

---

[7] Treći bataljon Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«. Vidi dok. br. 12.

[8] Netačno. Cijela Trinaesta proleterska NOU brigada »Rade Končar« u toku borbi 30 i 31 siječnja i 1 veljače, na pravcu od Draganića i od Vivodine, imala je 9 mrtvih i 42 ranjena. Vidi dok. br. 12 i 15.

[9] Vojislav Ivetić, tada operativni oficir Trinaeste proleterske NOU brigade. O njegovoj smrti vidi dok. br. 12.

[10] O gubicima talijanskih jedinica pri napadu na jedinice NOV na području Žumberka vidi dok. br. 107.

[11] Prvi i Treći bataljon Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«

[12] Jastrebarsko

[13], [14], [15] i [16] Netačno. Na Žumberku i Gorjancima, pored Četvrte NOU brigade i Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« nalazile su se još Prva, Druga i Treća NOU brigada NOV i PO Slovenije. Vidi dok. br. 15.

Ove brigade prebacile su se preko Crne Mlake u Žumberak[14] i spojile se sa IV. i XIII partizanskom brigadom, koje se već dulje vremena nalaze u Žumberku. Može postojati mogućnost, da su se ove tri brigade iz Like[15] prebacile preko slovenačkog područja u Žumberak. Svaka od ove tri brigade broji oko 600 —700 ljudi. Pored toga sa talijanskog područja prebacila se jedna brigada Slovenaca[16] u Žumberak i spojila se s ostalim partizanima. Ova grupa partizana iz Slovenije broji oko 300 ljudi,[17] koji su dosta slabo naoružani. (Imaju samo pet lakih strojnica).—

Sinoć tj. 2. veljače 1943. došle su velike grupe partizana u Sv. Janu, Petrovinu i Slavetić, gdje su zauzeli sve seljačke kuće.— Ova grupa partizana koja je došla u Sv. Janu ima 40 konja natovarenih većinom sa teškim strojnicama.

Položaji partizana u Žumberku sada su: Pribić—Slavetić —Malunje—Sv. Jana—Prekrižje—Noršić Brieg—Šipački Brieg prema Stojdragi.

Kod Novog Sela Mrzlog Polja, Budinjaka i Gornje Vasi sagradili su partizani bunkere i potrebne rovove za odpor.

Prema gornjem vidi se, da su partizanske snage u neposrednoj blizini Zagreba veoma velike. Kako na području čitavoga Žumberka ima u svemu oko 400 naših vojnika sposobnih za borbu i to u Stojdragi oko 200 ustaša i u Samoboru oko 200 ljudi sposobnih za borbu, to je očita situacija na tom području.

Partizani po svim selima u Žumberku odvode sve muškarce i prisiljavaju ih, da se bore u njihovim redovima. Isto tako po selima kupe sve konje volove, stoku, odjeću itd. Javno govore, da će primiti borbu, jer da oni znadu svoj zadatak.

Izgleda, da partizani namjeravaju napasti Stojdragu, a možda i Samobor, te se prebaciti u Zagorje a to im obzirom na naše i njihove snage ne bi bilo niti teško.

Prednje izvješće predlaže se naslovu s molbom, da se najžurnije poduzme potrebno kako bi se osujetile namjere partizana, a s druge strane, da se spasi čisto hrvatsko pučanstvo u selima Žumberka, ako se još što ima spasti.

ZA DOM SPREMNI!

Upravitelj,
Joso Rukavina
(M. P.[18]) (Joso Rukavina)

Op. 3 II **P.**

Na Žumberku IV., XIII i slov. brigada sigurno![19] 3/II **D**

---

[17] Brojno stanje svake slovenačke brigade bilo je oko 600 boraca.
[18] Okrugli pečat: kao u naslovu.
[19] U originalu, dopisao olovkom general Dragojlov.

BR. 107

IZVJEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 3 VELJAČE 1943 GOD. O REZULTATIMA BORBE NA ŽUMBERKU I GORJANCIMA[1]

PREDMET: BG — OPERATIVNO

TELEGRAM — PISMO — V. P. 10, 3 veljače 1943-XXI

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
VRHOVNOJ KOMANDI
S.P.A. RIM — SUPERSLODA —1860—774—3—2— U 13.30
Br. 1860

NOVOSTI DO ZAKLJUČNO 2 VELJAČE 1943 — XXI

Sektor XI arm. korpusa:

Aktivnost patrola i čišćenja od strane trupa raznih garnizona: uništene su pripreme i zaplijenjen razni materijal. Završena je operacija trupa »Isonzo« i »Lombardia« sjeverno od pruge Zdenčina—Karlovac—Metlika.[2] Kao što je javljeno biltenom prošlih dana, jake formacije ustanika (koje se cijene, otprilike, na 4.000 ljudi)[3] uklještene su između Vivodine (7 km sjeveroistočno od Metlike) i Krašića (10 km jugozapadno od Jastrebarskog) i tučene u teškim borbama. Pored već saopćenih gubitaka partizana utvrđen je gubitak od još 71 mrtvog, od kojih 1 komandant brigade; po jednoglasnom tvrđenju mjesnog stanovništva, koje je vidjelo da se povuklo oko 60 kola što mrtvih što ranjenih pored mnogobrojnih mrtvih koji su sahranjeni na mjestu, partizani su izgubili ne manje od 700 ljudi.[4] Na našoj strani sem, već javljenih gubitaka, 12 poginulih, od kojih 1 oficir, 70 ranjenih, od kojih dva oficira, i 22 nestala. Ukupno: 59 poginulih, od kojih 4 oficira; 160 ranjenih od kojih 10 oficira; 38 nestalih.

[5]

GENERAL ROATTA

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Riječ je o napadu talijanskih jedinica na jedinice NOV i PO Hrvatske na Žumberku i Gorjancima. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 199, 220, 223 i dok. br. 96, 97 i 106 u ovoj knjizi.

[3] U ovim borbama učestvovale su Trinaesta proleterska NOU brigada »Rade Končar« i Četvrta NOU brigada, zatim dijelovi Prve, Druge i Treće slovenačke NOU brigade.

[4] Vidi dok. br. 15 i tom V, knj. 13, izvještaj Osme divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 14 ožujka 1943 godine.

[5] Ostali tekst govori o događajima sadržanim u dok. br. 105.

BR. 108

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 3 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA POSADU PAKRAC I SLANJU POJAČANJA IZ DARUVARA I KUTINE[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
I. gordiv. podpukov. Marković	SATI	0830	
	DAN	3.	
	MJESEC	II.	
PRIMIO: sl. čast. Bojnik Tomerlin	GODINA	1943	PREDAO:

SADRŽAJ

Herojskim držanjem posade Pakraca i pojačanja upućenih iz Daruvara i Kutine, kao i intervencijom III/4 i II/I g.z. povučenih s početnih postava za podhvat koji je bio projektiran, poslie najogorčenijih uličnih borbi prsa u prsa oko 0730 uspjelo se je partizane izbaciti iz samog Pakraca. Ogorčene borbe i dalje traju.[2]

Želj. pruga Banova Jaruga—Lipik kod Brezine—Bujavica porušena[3] u duljini 1 km te vlak s pojačanjem iz Kutine izletio s tračnica. 2 vagona uništena, lokomotiva i ostali vagoni spašeni. Pojačanje produžilo pješke.

Na putu Daruvar—Badljevina—Pakrac bile su postavljene mine.[4] Jedna bojna kola naletela su na minu. Mina eksplodirala ali bez štete.

Svi putevi i želj. pruge koje vode u Pakrac na više mjesta pregrađene su velikim stablima i zabarikadirane.[5]

Napadaj u najširoj razmjeri bio je u tančine pripremljen.

Za sada se ne mogu dati podrobnosti i žrtve.

1. gordiv. Op. Br. 237/Taj.

P 2/II D

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1—31, k. 18.

[2] Napad na uporište Pakrac izvršila Četvrta divizija NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 1, 6 i 10.

[3], [4] i [5] Ove diverzije i zaprečavanja izvršile su jedinice Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske koje su osiguravale napad na uporište Pakrac. Vidi dok. br. 1, 6 i 10.

BR. 109

DNEVNI IZVJEŠTAJ VRHOVNOG ORUŽNIČKOG ZAPOVJEDNIŠTVA OD 3 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA POSADE DUŽ PRUGE KRIŽEVCI—KOPRIVNICA I DIVERZIJAMA NA PRUZI DESINAC—ZDENČINA I GOSPIĆ—GRAČAC[1]

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
VRHOVNO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO
odjel za javnu sigurnost
Broj 34/tajno

U Zagrebu, dne 3. veljače 1943.

Predmet: Dnevno izvješće od 3. veljače 1943. do 8 sati.

1). GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (Operativni odjel)
2). GLAVNOM RAVNATELJSTVU ZA JAVNI RED I SIGURNOST

PODRUČJE 1. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE:

1. II oko 2350 sati skupina oko 100 partizana[2] napala i zapalila željezničku postaju Kunovec—Subotica (: 5 km s.z. Koprivnice:) a zatim se povukla u smjeru Rasinje (: 8 km z. Koprivnice:).

Noću 1. II. na km 450/90 željezničke pruge između postaje Desinec—Zdenčina (: 4.5 i 8 km izt. Jastrebarskog:) partizani razstavili tračnice, pa kada su 2.II. u 0030 sati naišla dva stroja od Jastrebarskog, prvi iskočio i prevrnuo se u grabu, dok je drugi ostao na tračnicama.— Žrtava nema.

1. II. od 2345 do 2.II. 0130 sati oko 100 naoružanih partizana[3] Kalničke skupine izvršili su napadaj na domobransku stražu na željezničkoj pruzi Varaždin—Koprivnica kod Rasinje (: 10 km j. izt. Ludbrega:). Straža zarobljena i odvedena a most koji je čuvan djelomično oštećen.— Promet obustavljen.

[1] Original, pisan na šapirografu, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/1—21, k. 18.
[2] i [3] Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 45.

(17)

Fotokopija dokumenta br. 109

PODRUČJE 2. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE:

Noću 24/25. I. partizani[4] su oštetili željezničku prugu između Gospića i Bilaj—Ribnika (: 7 km j.i. od Gospića:) u duljini od 150 m. i između Bilaj—Ribnika i Medaka (: 17 km j.i. od Gospića:) u duljini od 300 m.— Na dielu između Medaka i Bilaj—Ribnika naišao vlak i prevrnuo se stroj sa 2 vagona.— Žrtava nije bilo.

Predstojnik sigurnostnog odjela
pukovnik (Ćamil Osmanagić)
Osmanagić

(M.P.[5])

P 3/II **D**

[4] Treći bataljon Ličkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske op. br. 29/43 od 6 ožujka 1943 godine.

[5] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 110

IZVADAK IZ IZVJEŠTAJA VELIKE ŽUPE MODRUŠ OD 3 VELJAČE 1943 GOD. O SITUACIJI NA PODRUČJU ŽUPE[1]

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
VELIKA ŽUPA MODRUŠ U OGULINU

Taj. broj: 237/1943. Ogulin, dne 3. veljače 1943

Predmet: Velike župe Modruš — izvješće o položaju.

1.) Predsjedničtvu vlade
na ruke g. Vrančića
Zagreb

2.) Ministarstvu unutarnjih poslova
Tajničtvo ministra
Zagreb

3.) Općem upravnom povjereničtvu kod višeg zapovjedničtva talijanskih oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« (II. armata)
Sušak

4.) Glavnom ravnateljstvu za javni red i sigurnost
Zagreb

Savezno okružnici Ministarstva unutarnjih poslova, Tajničtvo ministra od 15. siečnja 1942. godine Taj. broj: 439-I-A, podnosim sliedeći izvještaj:

---

b) Djelatnost komunističko partizanskih bandi (kako ona terensko-teroristička a tako i promičbena) ne prestaje nego, naprotiv, ona pokazuje i dalje znake sve nove i uvijek pojačane djelatnosti. Teroristička djelatnost je zauzela toliko maha, da ju je gotovo nemoguće registrirati. Dnevno stižu ovoj župi izvještaji o terorističkoj djelatnosti partizana i to na području na kojem naše ili talijanske vojne vlasti imaju uvida i navodno nadzor. Što se zbiva u područjima na kojima naše vlasti uobće

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/8—1, k. 230.

ne postoje, teško je odgovoriti, jer izvještaji podpuno manjkaju ili su vrlo nepouzdani. Od 22 općine koje leže na području onog dijela ove župe, koja se nalazi na području Obalnog pojasa, 6 (šest) općina je podpuno u vlasti partizana, a dvije općine — Gomirje i Dubrave — (premda su njihova središta zaposjednuta od naših i talijanskih vojnih snaga) uopće ne ureduju, jer su općin. zgrade pogorjele, činovničtvo se razbjeglo, a nema čovjeka koji bi se primio dužnosti općinskog načelnika.

. . .

ZA DOM SPREMNI!

VELIKI ŽUPAN:
(Jurica Marković)
Jurica Marković

(M. P.)[2]

[2] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 111

ZAHTJEV KOMANDE JUGOISTOKA OD 3 VELJAČE 1943 GOD. DA TALIJANSKE JEDINICE POSJEDNU TERITORIJ JUŽNO OD DEMARKACIONE LINIJE NA KOJOJ JE ZAVRŠENA OPERACIJA WEISS[1]

NJEMAČKA GRUPA ZA VEZU — PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« —

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 1940
Stiglo 4 veljače 1943
XXI

Radio-stanica

RADIOGRAM OD 3 - II, ČASOVA 13,10 i 20,45 HITNO

OD GENERAL-PUKOVNIKA LÖHRA
VIŠOJ KOMANDI 2 ITALIJANSKE ARMIJE[2]

POVJERLJIVO

1) — Uslijed daljeg napredovanja »Weiss 1« ka jugu predjeli koji su već raščišćeni suviše su naglo napušteni od strane njemačkih trupa.

Stoga postoji opasnost da komunističke bande, koje su se ranije izvukle ili koje su ponovo postale aktivne nakon povlačenja trupa, ponovo nagrnu ovdje uspostavljajući prvobitnu situaciju, ako se ne bude uspjelo u trajnom smiravanju zone pomoću okupacionih snaga.

Izvjesne činjenice iz kojih se dobija utisak o ovakvom stanju stvari već se pojavljuju.

2) — Prema naređenju koje je izdala O.K.W., teritorija sjeverno od linije Slunj—Cetingrad—Vranograč—Žirovac i sjeveroistočno od zone gdje se vode operacije bila je otcijepljena i ponovo stavljena na potpuno raspoloženje hrvatske uprave.

[1] Prevod sa njemačkog, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Odnosi se na Višu komandu oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«.

Dio ove teritorije koji se nalazi sjeverno od demarkacione linije[3] biće pod nadzorom njemačkih okupacionih snaga.

Pošto se ne raspolaže ni njemačkim ni hrvatskim jedinicama na teritoriji južno od demarkacione linije, OBSO[4] smatra da je jedino moguće rješenje povjeriti ponovno zauzimanje iste trupama italijanske 2. armije, kako bi se sačuvali uspjesi postignuti u sadašnjim operacijama. Čak i da ima raspoloživih hrvatskih trupa za ovaj zadatak, one ne bi mogle dovoljno garantovati red i mir u ovoj zoni, uzevši u obzir dosadašnja iskustva. Ovo su podaci i za ostale teritorije koje će se zauzeti za vrijeme i po završetku ovih operacija u istoj operativnoj zoni.

3) — OBSO moli hitan odgovor u pogledu potrebnih mjera koje će biti preduzete od strane 2. ital. armije. Potrebna je najveća brzina, kako ne bi ovi učinjeni napori, pretrpljeni gubici i postignuti uspjesi bili uzaludni.

LÖHR, GENERAL-PUKOVNIK, OBSO

Ua br. 373/43, povjerljivo, od 3.2.43 čas. 1300[5]

---

[3] Demarkaciona linija išla je sjeveroist. od Samobora — Klinča Selo — južno od Gline — južno od Žirovca — k. 604 — sjeverno od Otoke — sjeverno od Sanskog Mosta — Manjača (k. 369 i k. 1080) — sjeverno od G. Vakufa — sjeverno od Šarića — južno od D. Vakufa — Bugojno — Vranica (k. 1780) Bitovnja — Bjelašnica — južno od Trnova — Jahorina — Goražde — Uvac.

[4] Oberbefehlshaber Südost — komandant Jugoistoka

[5] U arhivi Vojnoistoriskog instituta postoje još tri primjerka ovoga dokumenta. Na jednom od njih je general Robotti dopisao crvenim mastilom: »1. Sporazum sa Roattom o kombinovanim operacijama. Nikakvo obavezivanje u pogledu povratka u garnizone. 2. Zbog operacija već je suviše zakasnilo... (zatim slijedi nekoliko nečitkih riječi) koje je Duče naredio... (nečitka riječ) sječnja«.

Na posebnoj ceduljici, koja se nalazi uz ove dokumente, pukovnik Zanussi je napisao mastilom sljedeće:

»To sam baš i očekivao!

To je ono *što se ne može, ne smije apsolutno raditi.*

Poslao bih sve ekselenciji Roatti — ukratko telefonom. Ostalo bi u cjelini iznio dolje.

Moje ideje su već iznijete najjasnije Eksel. Drexleru«.

BR. 112

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 4 VELJAČE 1943 GOD. ZA AKCIJU ČIŠĆENJA NA PODRUČJU SLUNJA[1]

PREDMET: DCL

ŠIFROVANI TELEGRAM

V.P. 10, 4 veljače 1943/XXI

Od Više komande »Slov.—Dalmac.« — Operativno odjeljenje

Komandi XI arm. korpusa
Komandi divizije »Lombardia«
Komandi V arm. korpusa

i na znanje:
Italijanskoj grupi za vezu pri italijanskoj misiji

Br. 1934/protok.

Po završetku operacija Gorjanci,[2] odmah naredite dejstvo u cilju nadzora južno od Karlovca na način kao u mom telegramu 1475 od 27 siječnja. Ovaj nadzor južno od Karlovca i akcije raščišćavanja koje vrši 137. legija[3] u predjelu Slunja moraju isključivo težiti da obezbijede komunikacionu liniju njemačke SS divizije.[4]

General Roatta[5]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Vidi dok. br. 107 i tom V, knj. 11, dok br. 199, 220 i 223.

[3] Crnih košulja, iz sastava talijanske pješadiske divizije »Lombardia«.

[4] »Prinz Eugen«. O prepisci u vezi sa osiguranjem komunikacione linije ove divizije vidi dok. br. 112.

[5] Kako se vidi iz talijanskih dokumenata, i Robotti i Roatta potpisuju se kao komandanti u Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«. Ovo je zbog primopredaje dužnosti. General Roatta je odlazio na novu dužnost u talijanskoj Vrhovnoj komandi, a na njegovo mjesto dolazio je general Robotti, dotadašnji komandant Jedanaestog armiskog korpusa (preuzeo dužnost 5 veljače 1943).

BR. 113

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 4 VELJAČE 1943 GOD. U VEZI SA SPOROM OKO UČEŠĆA TALIJANSKIH JEDINICA PRI NAPADU NA BIHAČ[1]

PREDMET:

Telegram

odlaska 4.2.43 14.45

Datum i čas

dolaska 4.2.43 15.10

Od Komande V arm. korp.
Superslodi
Br. 1976/op

Dostavljaju se slijedeći podaci koje je usmeno tražio pomoćnik načelnika štaba:[2]

— Na dan 29 siječnja u 10.30 čas., naše jedinice su dostigle Ličko Petrovo Selo spremne da produže ka Bihaću.

U 12 časova, general Pelligra[3] je konferisao sa komandantom[4] njemačke divizije »Prinz Eugen«.

Njemački komandant je toplo zahvalio generalu Pelligri na učinjenoj mu ponudi da ga pomogne kolonom »Angelini«[5] ili jednim njenim dijelom radi nastavljanja pokreta ka Bihaću. Navedeni komandant je odbio ovu ponudu zato što bi ga učešće naših trupa primoralo da mijenja plan akcije koja se već izvodi.

Ovo je javljeno telegramom 1598/op.[6] ppukovniku Corsiu[7] i njemačkom pukovniku Diesneru.[8]

Njemački general je dalje saopćio generalu Pelligri da je rad kolone »Angelini« bio zaista divan uzevši u obzir krajnje težak teren preko koga je prešla, kao i veoma snažne otpore

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/5).

[2] Pomoćnik načelnika štaba Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« bio je pukovnik Giacomo Zanussi.

[3] Raffaele Pelligra, tada komandant talijanske pješadiske divizije »Re« iz sastava Petog armijskog korpusa.

[4] General Philip Phleps

[5] Iz sastava divizije »Re«, nazvana po imenu komandanta (pukovnik Angelini). Napadala pravcem Vrhovine — Babin Potok — — Prijeboj.

[6] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 215.

[7] Šef talijanske grupe za vezu pri Komandi njemačkih trupa u Hrvatskoj.

[8] Šef njemačkog štaba za vezu pri Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«.

koje je morala savladti, daleko veće od onih koje je on savladao sa svojom divizijom. Još je dodao da smatra svoju sljedeću akciju lakom, kojom računa da stigne uveče u Bihać.

Naprijed pomenuti njemački general je izjavio pri odbijanju ponude generala Pelligre, da je njegova akcija bila nezavisna od akcije kolone »Angelini«.[9]

* * *

Nikakav zahtjev, nikakvo mišljenje nije bilo dato sa strane Nijemaca ovoj Komandi do jutra 2 t.m., kada je pukovniku Diesneru, na zahtjev da se napadne na Korenicu, odgovoreno iz Komande Armije[10] da se italijanske trupe već nalaze na Korenici.

Dodajem sljedeće podatke koji su mi dati ili koji su primljeni od njemačkog štaba za vezu:[11]

— Na dan 29-og pukovnik Baade javlja vojnom izaslaniku u Rimu da Eksel. Roatta[12] traži da se ubrza pokret njemačke južne kolone na Bos. Petrovac.

— Na dan 2-og javljaju iz Soluna pukovniku Diesneru da general Lüthers[13] izvještava o prisutnosti 3 ili 4 neprijateljske brigade u Korenici, koje ugrožavaju desni bok SS divizije, i stoga mole da se V ar. korpus pozove da isturi naprijed srednju kolonu i eventualno dio lijeve kolone divizije »Re« ka Korenici.

— Istog dana, 2-og, pukovnik Diesner odgovara Solunu[14] i Zagrebu[15] da se, počev od 1-og poslije podne vrši napredovanje ka Korenici sjeverne i srednje kolone divizije »Re« i dodaje da smatra da je nastupanje snažno ometano a da Italijani nemaju rezervu.

— Istog dana pukovnik Diesner javlja Solunu i Zagrebu da su Italijani zauzeli Korenicu.

Kopija dostavljena Operat. odjelj. General Gloria[16]

Dato na uvid Nač. i Pom. nač. štaba.[17]

---

[9] U originalu, sa strane, dopisano je rukom: »Istog dana, 29-og u 12 časova ova komanda je naredila diviziji »Re« da napadne Korenicu sa sjevernom i srednjom kolonom«.

[10] Odnosi se na Višu komandu oružanih snaga »Slovenija — — Dalmacija« (Drugu armiju).

[11] Pri Superslodi

[12] General Mario Roatta, do tada komandant Superslode.

[13] Komandant njemačkih trupa u Hrvatskoj

[14] U Solunu je bilo sjedište Komande Jugoistok, kojoj su bile potčinjene sve njemačke i ustaško-domobranske jedinice na području Nezavisne Države Hrvatske.

[15] U Zagrebu je bilo sjedište Komande njemačkih trupa u Hrvatskoj.

[16] Alessandro Gloria, komandant talijanskog Petog armijskog korpusa

[17] Superslode

BR. 114

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 4 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA POSADU ČUKOVEC I AKCIJI ČIŠĆENJA NA BANIJI[1]

»Veoma žurno«

Tajno!

Zapovjedničtvo I. Domobranskog Sbora
Glav. stož. odjel
Op. Br. 312/Taj.
U Sisku, dne 4. veljače 1943

Predmet: Dnevno izvješće
I.D.Z. za 4. veljače 1943.
do 18 sati.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Operativni odjel).

Savezno zapovjedi Gl. st. Op. Br. 3219/Tajno od 9.VIII. 1942., dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. A. — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Primijećeno je prebacivanje jedne veće skupine partizana[2] iz Bilo Gore u Kalnik planinu,[3] čime je sad opet željeznička pruga Koprivnica—Ludbreg—Varaždin ugrožena.

Pojavom manje skupnine partizana[4] u Šumi Žutica (20 km sjev. od Siska) može se predpostaviti prebacivanje manjih dielova iz Moslavine i ojačavanje sa mjestnim partizanima.

1. B. — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Područje 1. pješačke divizije:

Noću 3/4. II. o.g. izvršen je napad na želj. postaju Čukovec[5] (15 km sjev. zap. od Koprivnice). U borbu je upućen jedan vod od 30 domobrana iz Koprivnice.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5 1—8, k. 18.
[2] Odnosi se na Kalnički NOP odred.
[3] Kalničko Gorje
[4] Odnosi se na dijelove Moslavačkog NOP odreda.
[5] Napad izvršili dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 45.

Gubitci: 1 dočasnik poginuo, a 30 domobrana zarobljeno, razoružano i pušteno. Zarobljeno je: 1 teška i 1 laka strojnica i 25 pušaka. Željeznička postaja izgorila, a željez. pruga kod postaje razorena.[6]

Zbog neaktivnosti posade u Ludbregu naloženi su najstrožiji izvidi preko Zapovjedničtva grada Zagreba.

* * *

Operativno područje Petrinjskog zdruga:

Danas je poduzeto čišćenje terena i to:

— sa XI ustaškom bojnom pravcem Topusko—Bović.

— sa 1 satom VII novačke bojne i 1 satom XVI ustaške bojne pravcem Glina—Paunovac.

XI ustaška bojna naišla je kod s. Kuruzna (8 km sjev. od Topuskog) na odred partizana koji se poslije kraće borbe povukao pravcem s. Bović.

Akcija je još u toku. Pojedininosti nema.

1. C.—2. i 3.— *Nije bilo.*

Osobitosti: Prema zapovjedi njemačkog zapovjedništva. *Abschnitt West*[7] Br. 652/43. od 2.II. o.g. Petrinjski zdrug dobio je zadaću da u prostoru: Glina—Vrgin Most—Vojnić—Miholjsko—Krstinja — V Kladuša—Vranograč—Obljaj—Vrtljine — Glina izvrši razviđanja sa razviđačkim odjelima u jačini od po najmanje dva sata sa teškim strojnicama i bacačima.

Na ovaj prostor proširilo se područje djelovanja njemačkog zapovjedničtva Abschnitt West, koji je sada dat i Petrinjskom zdrugu.

Po nalogu Zapovjednika
ZAST. GLAVARA STOŽERA
bojnik (Šteger)
Šteger

5/II **D**

---

[6] U originalu, sa lijeve strane, dopisano crvenom olovkom: »Ditr. u izvještaju 5/II«.

[7] Grupe Zapad

BR. 115

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 4 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA NA PODRUČJU LIKE U TOKU ČETVRTE OFANZIVE[1]

PREDMET:

TELEGRAM

Datum i sat otpreme 4.2.43, 23.30
prijema 5.2.43; 1.30

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 1957
Stiglo 5 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:
KOMANDI XI ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI XVIII ARMIJSKOG KORPUSA
ŠEFU ITALIJANSKE GRUPE PRI KOMANDI LÜTHERS[2]
(PREKO ITALIJANSKE MISIJE U ZAGREBU)[3]

Br. 2007/op.

NOVOSTI DANA 4 VELJAČE U 18 SATI

Kretanje ustanika:

1) — Noću uoči 3-eg grupe partizana[4] prešle prugu između Javornika (Gospić MH-GU) i Rudopolja (MK-GO) uzevši pravac zapada.
2) — Noću uoči 4-og krenulo je oko 150 partizana[5] iz zone Dabar (Senj XV-GS) prema Krasnom (Senj ZT-GM).

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Odnosi se na talijansku grupu za vezu pri Komandi njemačkih trupa u Hrvatskoj.

[3] To je bila vojna misija.

[4] Vjerovatno dijelovi Trećeg bataljona Kordunaškog NOP odreda.

[5] Drugi bataljon »Ljubica Gerovac« Drugog NOP odreda Pete operativne zone. Vidi dok. br. 50.

Tačka prva: operacije u toku:

Grupacija Fabbri:

— U čišćenju zone Saborski (Gospić MK-GZ), o čemu telegram 1867,[6] ubijen jedan civil pri bijegu, internirano 70 lica, pronađeno nešto oružja i municije. Prikupljeno nekoliko kvintala krompira i žitarica. Porušena 33 položaja za automatsko oružje i 14 bunkera u zoni kote 735 (NH-GZ).

Divizija »Re«:

— *Sjeverna kolona:* U čišćenju koje je jučer, 3-eg, izvršeno u zoni Korenica pronađeno skladište municije sa nekoliko pokvarenih i jednom ispravnom dinamomašinom.
Jučer, 3-eg, jedinice 1-og pješadiskog imale su 5 ranjenih, 74-ti pješadiski, na zastanku u Korenici, danas je izvršio čišćenje obližnjih zona.
Grupa Angelini nastavlja kretanje prema Udbini.

— *Južna kolona:* u zastanku na dostignutim položajima.
Danas, 4-og, napad koji su izvršili odredi krenuvši iz Ploče (Novigrad OL-EZ) na Vršinu (ON-FG) izazvao je jako protudejstvo od strane neprijatelja[7] koji se smjestio za odbranu, sa automatskim oružjem, po pećinama.

Divizija »Sassari«: Noću uoči 4-og odbijen je novi napad neprijatelja na naše položaje na koti 980[8] (Knin PK-FG). Gubici neprijatelja: 2 mrtva utvrđena, jedna automatska puška i nekoliko pušaka. Neprijatelj i nadalje upotrebljava artiljeriju. Naše gubitke koji su javljeni telegramom 1944 OP,[9] novosti dana 3-eg tekućeg, ovako izmijeniti: mrtvih 6, ranjenih 51, od kojih 4 oficira.

Aktivnost avijacije: Bombardovano i zasuto malim bombama sa odličnim rezultatom: Krbavica (Gospić OI-FV), Frkašić (Bihać[10] QH-FV), Mogorić (Gospić[11] NM-FC), odakle je dej-

---

[6] Vidi dok. br. 99.

[7] Odnosi se na Treći bataljon Devete NO brigade.

[8] Napad na ovu i susjedne kote izvršili su Prvi, Drugi i Treći bataljon (svaki od po dvije čete) Prve NOU brigade. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 18 ožujka 1943 godine.

[9] Vidi dok. br. 105.

[10] Netačno. Frkašić je na sekciji Gospić.

[11] Netačno. Mogorić je na sekciji Novi Grad

stvovala protivavionska odbrana, Vrebac (NH-FI), Breštane (OI-FL). Izviđanje zone Korenica—Udbina. Zasuti malim bombama i mitraljirani: G. Lapac (Knin RM-FI), gdje je primijećeno mnogo kola u zastanku, kota 1229 (RK-FG) i kota 1278 (RM-FG), odakle je dejstvovala protivavionska odbrana koja je pogodila avione.

Tačka druga: ostale zone:

Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:

Noću uoči 4-og pojedinačna pucnjava u cilju uznemiravanja na naše garnizone Vrbovsko i Delnice.

Divizija »Re«:

Opravljen dio pruge Blata—Lič. Jesenica.
Nastavljaju se radovi oko popravke dijela Jesenica—Javornik.

Ostali sektori:

Obična aktivnost patroliranja.
Putevi prolazni bez lanaca, koji su potrebni samo na nekim dijelovima.
Temperatura: zona Gospić—Otočac—Brinje: minus dva; zona Ploča—Korenica: minus 4.—

GENERAL GLORIA

BR. 116

OBAVJEŠTENJE KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 4 VELJAČE 1943 GOD. U VEZI S PREDVIĐENOM AKCIJOM ZA »ČIŠĆENJE« LIKE[1]

Vrlo hitno

TELEGRAM

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2002
Stiglo 5 veljače 1943/XXI

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNOM ODJELJENJU

Br. 2015/op. Veza 1620 te komande.

Pošto je zauzeta Korenica[2] i Udbina,[3] naredio sam da se trupe divizije »Sassari« koje su sada potčinjene diviziji »Re« ponovo vrate pod komandu svoje divizije. Trupe »Re« , podijeljene na tri grupacije, raščišćavaće zonu obuhvaćenu prugom i putem: Prijeboj—Udbina, prema gore navedenom telegramu. Raščišćavanje će se obaviti u tri faze i to:

Prva faza: Grupacija Ferroni[4] (74 pješ. puk manje jedan bataljon) od Vrela i grupacija Pederzani[5] (2 pješ. puk bez jednog bataljona i XXXIV »ustaški« bataljon) od Korenice čiste zonu Krbavica; grupacija De Bonis[6] (1. pješ. puk više XVI bataljon »M«, više XXXI i XXXII bataljon »ustaški«) biće razmještena na položajima Raduč—Lovinac—Ploča—Ljeskovac.

Druga faza: Grupacija Ferroni i formacija M.V.A.C.[7] čiste zonu Turjanski; grupacija Pederzani iz Bunića i dva ba-

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Vidi dok. br. 99.

[3] Vidi dok. br. 105.

[4] Naziv po komandantu Sedamdeset četvrtog pješadiskog puka divizije »Lombardia«. Ovaj puk je u prvoj fazi operacije »Weiss«, u sastavu grupacije »Fabbri«, učestvovao u prodiranju iz rejona Ogulina ka Slunju.

[5] Naziv po komandantu Drugog pješadiskog puka divizije »Re«.

[6] Naziv po komandantu Prvog pješadiskog puka divizije »Re«.

[7] četnici

taljona grupacije De Bonis iz Ljeskovca čiste zonu Jagodnje—Breštane—Srednja Gora.

Treća faza: Grupacija Pederzani od Vrebca i četiri bataljona grupacije De Bonis od Raduča i od Ploče čiste zonu Vrebac—Mogorić, dva bataljona grupacije Bonis od Breštana čiste zonu Breštane—Srednja Gora—Ploče; grupacija Ferroni i četnici u Vrhovinama. Predviđa se da je za čišćenje potrebno 15 dana kako bi bilo izvedeno metodično i potpuno čišćenje.[8]

Molim da mi javite da li ovaj načelno izloženi program, imajući u vidu i predviđeno trajanje, odgovara operativnim namjerama te komande.

General Gloria 23550402

V.P. 41,[9] 4 veljače 1943/XXI

(M P[10])

VIDIO:

Zaključke donijeti
u Beogradu.
5/II **Robotti**[11]

Istovremeno će se izvršiti zatvaranje
G. Lapca.[12]
P

---

[8] U originalu, sa strane, dopisano običnom olovkom »Mnogo« (misli se na vrijeme potrebno za čišćenje).

[9] Vojna pošta za komandu Petog armijskog korpusa

[10] Okrugli pečat: Komande Petog armijskog korpusa

[11] U originalu cijela primjedba dopisana olovkom.

[12] Dopisano crvenim mastilom.

BR. 117

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 4 VELJAČE 1943 GOD. O ODVOĐENJU STANOVNIŠTVA IZ SELA SJEVERNO OD PRUGE NOVSKA—NOVA GRADIŠKA[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIJEME:		KOME SE JAVILO:
	SATI		
	DAN		
	MJESEC		
PRIMIO:	GODINA		PREDAO:

SADRŽAJ

Zagreb 2
Daruvar br. 42 4.2.43 2000
Zagreb br. 152 4.2.43 2150

Operod

Napadna skupina danas prodrla do Bijele Stijene i Rogolji bez dodira sa neprijateljem. Sva sela prazna. U selu Goleši—Rađenovci nema stanovnika, osim jedne stare žene. Izgleda da je ostalo evakuirano od skupine Schaltenbrand. Sa skupinom Schaltenbrand nije uhvaćen spoj i ako je traženo mnogo južnije od Goleši—Rađenovci. Na ostalom dijelu područja nema važnijih događaja.[2] Imamo podatke o prikupljanju jačih partizanskih snaga[3] u Bilo Gori i pripremaju napad na Grubišno Polje i Veliki Grđevac.

Op. br. 272 Gordiv

Predao 4.2. u 2225 sati narednik Požgaj.
5/II

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4/1—35, k. 18.

[2] Odnosi se na akciju »Krause II«. Vidi prim. br. 2 uz dok. br. 118.

[3] Misli se na Četvrtu diviziju NOV i PO Hrvatske, koja se poslije napada na Pakrac prebacila na područje Bilo Gore.

BR. 118

OBAVJEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 4 VELJAČE 1943 GOD. O SPORU U VEZI SA SADEJSTVOM SA NJEMAČKIM SNAGAMA NA PODRUČJU BIHAĆA[1]

. . .[2] V.P. 10, 4 veljače 1943—XXI

TELEGRAM

OD SUPERSLODE
NJEMAČKOJ KOMANDI ZA JUGOISTOK PREKO NJEMAČKE GRUPE ZA VEZU PRI SUPERSLODI

Br. 1937 protokola.

Prvo: Operativni bilten 178/43, stigao 3 tekućeg od Njemačke grupe za vezu pri ovoj komandi, pripisuje ugrožavanje koje je ponovo nastalo na desnom krilu SS divizije u zoni Korenice[3] sporom napredovanju divizije »Re«.

Po ovome ima da se napomene:

A) Traženje komande Lüthers da italijanske trupe dejstvuju na Korenicu zbog osiguranja krila SS divizije — stiglo je 1 veljače[4] preko Talijanske grupe za vezu pri komandi Lüthers. Ta je komanda istoga dana primila potvrdu da će talijanske trupe dejstvovati na Korenicu. U Korenicu su stigle južne kolone divizije »Re« 2-og tekućeg u 10 sati.[5]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3 C/4).

[2] U originalu, na ovaj dokumenat nalijepljena je plava cedulja na kojoj piše:

»Supersloda
Načelnik štaba
V. P. 10, 5 veljače 1943-XXI
1. Telegram br. 1937 op. nije otišao.
2. Ekselencija Robotti govorio je sa Diesnerom, koji je potpuno saglasan.
3. Ekselencija će govoriti sa Löhrom u Beogradu.
P. (Primieri)

Na cedulji je rukom dopisano:
»Zatim će otići Zanussi (u Beograd) Pp. M.«

[3] Odnosi se na dejstva Šeste i Osme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske, te Šeste i Četrnaeste NO brigade Pete operativne zone na području Ličko Petrovo Selo — Korenica — D. Lapac — Kulen Vakuf. Vidi dok. br. 89 i 90.

[4] Vidi dok. br. 92.

[5] Vidi dok. br. 99.

B) 29 siječnja komanda V-og armijskog korpusa je naredila, čim su naše jedinice stigle u Ličko Petrovo Selo i došle u direktan dodir sa njemačkim jedinicama,[6] da sjeverna kolona divizije »Re«[7] osigurava saobraćajni put njemačke SS divizije. onda nesiguran; pripremala je napad na Korenicu; predložila je komandi SS divizije sudjelovanje u operaciji na Bihać.[8]

C) Ponudu za direktno sudjelovanje u napredovanju na Bihać odbio je njemački komandant koji je svoju iduću akciju smatrao lakom i izjavio je da je ta akcija bila »neovisna« od akcije sjeverne kolone divizije »Re«.[9]

D) O svemu ovome što je prethodilo odmah je obavještavana njemačka komanda gener. Lüthers preko Talijanske grupe za vezu pri komandi ovog generala ili preko pukovnika Diesnera, šefa njemačkog štaba za vezu pri V armijskom korpusu.

E) Kada je 2-og tekućeg pukovnik Diesner dostavio zahtjev komande Lüthers V armijskom korpusu za akciju na Korenicu, pomenuto mjesto bilo je već dostignuto. Prema tome, držimo netačnom tvrdnju sadržanu u Biltenu 178/43, gore pomenutom.

Drugo: Operativni bilten 183/43— i on stigao 3-eg tek mj. od Njemačke grupe za vezu — osvrće se na akciju koju je divizija »Re« izvršila 2 veljače na Zavalje i koja je otklonila ugrožavanje boka SS divizije. I to tvrđenje ne odgovara istini, jer talijanske kolone upućene, poslije zauzeća Korenice i Udbine, odlučno prema jugu, nisu i ne bi mogle dejstvovati u suprotnom pravcu na Zavalje.

NAČELNIK ŠTABA
SUPERSLODE[10]

---

[6] Sa dijelovima njemačke SS divizije »Prinz Eugen«. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 215.

[7] O sastavu kolone i njenim dejstvima na ovom području vid dok. br. 91 i 97.

[8] i [9] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 215.

[10] General Clemente Primieri

BR. 119

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 5 VELJAČE 1943 GOD. O PRIPREMI ZA NAPAD NA JEDINICE NOV NA PODRUČJU POŽEŠKE GORE[1]

ZAPOVJEDNIČTVO
II. DOMOBRANSKOG ZBORA
GLAVNO-STOŽERNI ODJEL
Op. Broj 140/taj.
U Brodu n/S., dne 5-II-1943

Predmet: Dnevno izvješće.

MINISTARSTVO ORUŽANIH SNAGA (Operativni odjel glavnog stožera)
GLAVNO RAVNATELJSTVO ZA JAVNI RED I SIGURNOST (odsjek X).
OPUNOMOĆENIK MINISTARSTVA UNUTARNJIH POSLOVA G. ŠANDOR BENAK SARAJEVO.
Sastavak

I.

. . .

c) — Pojačano je uporište Levanjska Varoš sa jednim polusatom iz Đakova.

Pripreme borbene skupine »Krause«[2] za podhvat »Krause II«[3] sa skupinom »zapad« u području Oblakovac—Baćin Dol—Brđani (12 SI. 8 SI i 7 I Nova Gradiška) i skupine »sjever« južno od Požega—Novo Selo—Komušina su završene.

d) — Čišćenje četverokuta Slav. Požega—cesta N. Gradiška, cesta N. Kapela—Batrina—Požega od zapada prema istoku. Trajanje podhvata 2—3 dana. Kao zaprečna skupina

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1—25, k. 18.

[2] Grupa njemačkih i ustaško-domobranskih jedinica pod komandom njemačkog majora Krausa. Sastav: Drugi bataljon 741 grenadirskog puka njemačke 714 divizije, Peta bojna Pete lovačke pukovnije, Druga bojna Četvrte lovačke pukovnije i Druga ustaška jurišna bojna. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 213.

[3] Poslije napada jedinica Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske na prugu, cestu i posade od N. Gradiške do Novske, Komanda njemačkih trupa u Hrvatskoj naredila je, 29 siječnja, da se poduzmu mjere u cilju odbacivanja pomenutih jedinica dalje od pruge. Radi toga je, na području sjeverno od pruge Nova Gradiška — Okučani, u toku 2, 3 i 4 veljače, izvedena akcija »Krause I« a zatim i »Krause II«. U toku ovih akcija njemačke jedinice su stanovništvo ovog područja odvodile u logore. Vidi dok. br. 117.

na istoku biti će 6.II.43 dvije bojne upotrebljene. Jakost borbene skupine:

Skupina zapad:

II bojna 4.p.p.
polubojna jurišne bojne II.D.Z.
1 sat II/741 Gren. pukovnije[4]
1 bitnica haubica

Skupina sjever:

dielovi požeške posade kao zaprečna skupina (2 1/2 sata)

Skupina istok:

Dokn. bojna E.S. iz N. Kapele—Batrine u pravcu Lipovac—Škrabutnik (6 i 8 SN.K. Batrina), II novačka bojna kao zaprečna skupina kod Zagrađa i Bučja (14 JI Požega).

Na ostalim područjima: izviđanje.
Područje Derventa: nastavak podhvata »Motajica«.

II.

a) — II/4.p.p. iz Okučana na polazni položaj sjeverno od N. Gradiške. Polubojna jurišne bojne II.D.Z. iz Nove Gradiške, na polazni položaj sjeverno od N. Gradiške.
b) — nema.
c) — nema.

III.

a) — nema.
b) — nema.

ZAPOVJEDNIK
general Iser v.r.

ZA TOČNOST
Pročelnik glavnostožernog odjela
glavnostožerni bojnik
Nekić
Nekić

Isto vidi pod br. 2
P. 7/II D

[4] Njemačke 714 divizije

BR. 120

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 5 VELJAČE 1943 GOD. O DISLOKACIJI DIJELOVA DIVIZIJA »SASSARI« i »BERGAMO« NA PODRUČJU JUŽNE LIKE[1]

ŠIFROVANI TELEGRAM

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2055
Stigao 6 velj. 1943/XXI

5 veljače 1943/XXI, čas. 23.15

OD KOMANDE XVIII ARM. KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU

Br. 2017/op.

Veza: usmeni zahtjev pukovnika Zanussi.[2]

Razmještaj pješad. divizije »Sassari« na dan 5 t.m.
— II/152-og[3] na koti 980 (Knin RK-FG);
— II/151-og na koti 1064 (Knin RK-GF);
— Batalj. »Zara« na Jasenovom Vrhu (Knin RM-FG);
— Komanda divizije i XXVI batalj. bersaljera biciklista i jedna četa III/25-og[4] u Mazinu (Knin RH-EZ);
— Kda 73. legije M.V.S.N.[5] i 44. bataljon crnih košulja u Gračacu;
— 15. batalj. bersaljera biciklista i M.V.A.C. u zoni Zrmanja;
— III/25-og (manje jedna četa) štiti komunikaciju Bruvno — Gračac.

NAČELNIK ŠTABA XVIII ARM. KORPUSA

Komanda Superslode
V.P. 10, 6.2.1943/XXI, čas. 4.
Dešifrovao: major Manfreda

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 3c/S).

[2] Giacomo Zanussi, pomoćnik načelnika štaba Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«.

[3] Pješadiskog puka

[4] Pješadiskog puka iz sastava divizije »Bergamo«

[5] Milizia volontaria per la sicurezza nazionale — Dobrovoljna milicija za nacionalnu sigurnost

BR. 121

DNEVNI IZVJEŠTAJ VRHOVNOG ORUŽNIČKOG ZAPOVJEDNIŠTVA OD 5 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA NA ŽUMBERKU I KALNIKU[1]

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
GLAVNO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO
ODJEL ZA JAVNU SIGURNOST
Broj 36/tajno.

U Zagrebu, dne 5. veljače 1943.

Predmet: Dnevno izvješće od 5. veljače do 8 sati.

1). GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (Operativni odjel)
2). GLAVNOM RAVNATELJSTVU ZA JAVNI RED I SIGURNOST.

Područje 1. oružničke pukovnije:

1.II. u borbi sa jačim partizanskim snagama[2] na predjelu Prekrižje—Strmac—Slavetić (s. Krašića) bila je obkoljena jedna talijanska bojna, te je pretrpjela gubitke: 32 poginula, 80 ranjenih i oko 100 nestalih, dok su gubitci partizana nepoznati.[3]

* * *

U toku noći 3/4. II. partizani u jačini 3 brigade[4] (oko 3000) zaposjeli su područje Slavetić — Sv. Jana—Prodin Dol —Leševica prema Prekrižju, gdje čekaju dolazak još dvie Kordunske brigade, a zatim da produže u pravcu Jastrebarskog, Zdenčine i Zagreba[5]

---

[1] Original, pisan na šapirografu, latinicom nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/1—13, k. 18.

[2] Prvi i Drugi bataljon Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«. Vidi dok. br. 12.

[3] Ove borbe su vođene za vrijeme napada talijanskih jedinica na području Žumberak — Gorjanci. Vidi dok. br. 12 i 15.

[4] Četvrta NOU brigada, Trinaesta proleterska NOU brigada i Prva slovenska NOU brigada.

[5] Netačno. Prema podacima iz dokumenata Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske nije postojao plan da se na Žumberak prebace dvije kordunaške brigade. Naprotiv Peta i Petnaesta NO brigade Osme divizije u ovo vrijeme, pa sve do pred kraj veljače, dejstvuju na području Like, južno od Bihaća. Vidi dok. br. 89 i 90.

4.II. u 0100 sati izvršila je jedna skupina partizana[6] Kalničkog odreda (oko 300) napadaj na domobransku stražu željezničke postaje Čukovec (4 km j. izt. Ludbrega). Poslije kraće borbe 1 dočastnik poginuo, a 39 domobrana zarobljeno i odvedeno. Željeznička pruga na jednom mjestu minirana i razorena. Promet obustavljen. Brzoglasni stupovi na cesti i željezničkoj pruzi između km 223 — 224 posječeni i veze prekinute.

4.II. oko 1300 sati partizani zaposjeli sela Bukovje, Kotare i Braslovje (6 km j.z. Samobora). Jačina nepoznata.

5.II. u 0100 sat partizani[7] napali Zdenčinu i Klinča Selo. Naša posada iz Klinča Sela povukla se u Zdenčinu. Partizani u Klinča Selu zapalili općinu. Borba se vodi. Dosad naši gubitci: 3 ustaše ranjeni. Podrobniji podaci manjkaju.

5.II. u 0130 i 0330 sati skupina partizana došla u s. Galgovo (7 km j. izt. Samobora) i zapalili pismaru općine Sv. Martin pod Okićem pisaći stroj razlupali i 9.500 kuna opljačkali.

Predstojnik sigurnostnog odjela
pukovnik (Čamil Osmanagić)
Osmanagić

(M. P.)[8]

5/II **D**

---

[6] Dijelovi Kalničkog NOP odreda

[7] Dijelovi Četvrte NOU brigade, Prve i Druge slovenske NOU brigade

[8] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Vrhovno oružničko zapovjedništvo — odjel za javnu sigurnost

BR. 122

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 6 VELJAČE 1943 GOD. O DEJSTVIMA POTČINJENIH JEDINICA PROTIV JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA PODRUČJU LIKE I GORSKOG KOTARA[1]

PREDMET:

TELEGRAM

Dan i sat
otpreme 6.2; 00.50
prijema 6.2; 3.30

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2021
Stiglo 6 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i na znanje:
XI i XVIII ARMIJSKOM KORPUSU
ŠEFU ITALIJANSKE GRUPE PRI KOMANDI LÜTHERS
(preko Italij. misije)

Br. 2079/op.

NOVOSTI DANA 5 VELJAČE U 18 SATI

Kretanje ustanika:

1) — Proizilazi da su portizanske formacije rascijepane u zoni operacija. Znatne grupe još uvijek su u Mogoriću (Novigrad NM-FG).
2) — Primijećeno neprestano nadolaženje partizana iz zone istočno od pruge prema Drežnici.
3) — Noću uoči 5-og znatne formacije partizana, koje dolaze vjerovatno iz Ravne Gore, prošle su kroz D. Dobru (Ogulin ZP-BH) u pravcu predjela Karlovac. Te se snage sada kreću prema Severinu na Kupi (Ogulin XN-BF).

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Prvo:

Operacije u toku:

— Grupacija »Fabbri«: Jučer, 4-og, 137-ma legija vršila čišćenje zone Poljanak (Gospić NM-GS) — Čorkova Uvala (NK-GS). Zona je nađena potpuno napuštena. Izgleda da su se partizani povukli prema zapadu.

Divizija »Re«:

— Dana 1-og odred 74-og pješadiskog ubio je u zoni Prijeboj komandanta partizanskog bataljona[2] a slijedećeg dana još jednog poznatog partizana rodom iz zone Sušak, zaplijenivši im jedan puškomitraljez, 2 puške, 1 pištolj i lične dokumente.
— Dana 3-eg odred antikomunista očistio zonu Turjanski — Trnovac (Gospić NK-FX) nagnavši u bjekstvo partizane,[3] koji su ostavili na terenu 24 mrtva.[4]

Grupa »Angelini«:

— U 20 sati stigla u Udbinu savladavši slabe otpore neprijatelja. 1 naš ranjen.

Grupa »Pederzani«:

— Jučer, 4-og, u čišćenju izvršenom u zoni Divoselo (Gospić OI-FT) ubijena 2 partizana i zaplijenjene 2 puške.
— Jutros, 5-og, u prvim časovima, partizani su pucali iz pušaka na naše položaje u zoni Bunić.
— Danas poslije podne u blizini kote 631 (Gospić PI-FR) došla u dodir sa grupom »Angelini«.

Grupa »De Bonis«:

— Danas, 5-og, čišćenje zone Mutelić (Gospić PN-FI) i Čojluk (PL-FI). Na našoj strani 2 ranjena. Na strani neprijatelja 25 mrtvih utvrđeno.[5] Zaplijenjeno 60 goveda i 110 ovaca.

Divizija »Sassari«:

— Danas, 5-og, nastavila napredovanje prema G. Lapcu.
— U 10 sati naši su odredi zauzeli kotu 1064 (Knin RK-FG).

---

[2] Odnosi se na vršioca dužnosti komandanta Prvog bataljona Šeste NO brigade Pete operativne zone, Iliju Milanovića. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste NO brigade od 13 ožujka 1943 godine.

[3] i [4] Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 50.

[5] U operativnom izvještaju Šeste divizije NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 god. i operativnom izvještaju Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske (dok. br. 89) kaže se da Deveta NO brigada, koja je bila na tom području, toga dana nije vodila borbe.

Aktivnost avijacije:

— Bombardovani i zasuti malim bombama, sa odličnim rezultatom, Krbavica (Gospić OI-FV), Frkašić (Bihać QG-FV), Breštane (Gospić OL-FL), Vrebac (NH-FI), Mogorić (Novigrad NM-FG). Izviđana zona operacija i pravci kretanja kolona.
Mitraljirana kola i stoka u kretanju iz Mogorića prema Međugorju (Gospić OI-FI).
Bombardovane kote 1132 i 1225 (Knin RK-FG), zasute malim bombama i mitraljirane grupe ustanika sjeverno od kote 1278 (RM-FG). Primijećeno kretanje kola u D. Lapcu za Dobro Selo (Knin RO-FG) i Boričevac (Bihać RM-FI).
Jaka protivavionska vatra u Mogoriću i Vrebcu.
Iznad Vrebca jedan naš B.R. 20[6] pogođen je eksplozivnim metkom, uslijed čega je poginuo jedan avijatičar i 2 oficira.

GUBICI U TOKU DANA:

— *Naši:* 1 poginuo, 5 ranjeno, od kojih 2 oficira.
— *Neprijatelj:* 53 mrtva.

Drugo:

DRUGE ZONE

Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:

— Jučer, 4-og. izvršeni upadi u Desmerice (Ogulin XP-AP), gdje je primijećeno sakupljanje ustanika, i u Drgomalj (Sušak VQ-BH). Ništa da se javi.
— Danas, 5-og, druga jedinica dostigla Čavić V. (Ogulin VU-AX). Patrola ustanika nagnana u bijeg.
— Za vrijeme povratka jaka neprijateljska puščana vatra sa padina Lisine (VU-AX). Nema naših gubitaka.
— Naši odredi željezničke zaštite nagnali u bijeg grupe ustanika između Kupjaka (Ogulin ZI-BD) i Skrada.
— Akcije uznemiravanja od strane neprijatelja na prugu u zoni Skrad.

Divizija »Re«:

— Noću uoči 5-og bezuspješna pucnjava, radi uznemiravanja, na Gornji Babin Potok (Gospić NH-GO), Rudopolje (MK-GO), Crnu Vlast (MH-GO) i na ljudstvo za zaštitu tunela Vučjak (KI-GM). Intervencijom artiljerije ustanici su raspršeni.

[6] Bombardamento Rosatteli 20 — bombarder Rosatteli 20 (tip aviona).

Ostali sektori:

— Obična aktivnost patroliranja.
— Snijeg pada u zoni Delnice—Vrbovsko—Ogulin.
— U spomenutim zonama prelaz autosredstava sa lancima.

GENERAL GLORIA

Prepis upućen Ekselenciji.
Dato na uvid Načelniku štaba.
Prepis upućen Operativnom odjeljenju.
Prepis upućen Obavješt. odjeljenju.
Prepis upućen kr. karabinjerima.

BR. 123

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 6 VELJAČE 1943 GOD. O TRAŽENJU KOMANDE NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ DA SE »ČISTI« PLJEŠEVICA I PODRUČJE ZAPADNO OD PUTA KARLOVAC—SLUNJ[1]

PREDMET: G. E.

TELEGRAM prijema 7 /2/1943, čas: 1.00
Datum
polaska 6 /2/1943, čas: 24.00

OD KOMANDE V ARM. KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO —

Br. 2081
Stiglo 7 veljače 1943

Br. 21218/op *Saopštavam traženje njemačke Komande*[3] *koje mi je stiglo preko oficira za vezu*

Počinje:

1) — Da bi se omogućilo nesmetano napredovanje SS divizije[4] u pravcu Petrovca, ukazuje se hitna potreba za radikalnim

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] Pečat prijema
[3] Komanda njemačkih trupa u Hrvatskoj
[4] SS divizija »Prinz Eugen«.

čišćenjem planinske grupe Plješevica, zapadno i jugozapadno od Bihaća.

2.) — U zonu zapadno od puta Karlovac—Slunj ponovo nadolaze komunističke bande.

Da bi se obezbijedilo snabdijevanje i uživala korist postignuta operacijama, hitno je potrebno pomoću jedinica divizije »Lombardia« pristupiti čišćenju polazeći iz Karlovca. Završava.

Na tačku 2. odgovorila je ta Komanda[5] telegramom br. 1475 dana 5-og tekućeg.[6]

Što se tiče tačke 1. ova Komanda je u nemogućnosti da pristane zbog malog broja snaga već upotrebljenih za čišćenja.

General Gloria
23300602

[5] Viša komanda oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«
[6] U arhivi Vojnoistoriskog instituta

BR. 124

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 6 VELJAČE 1943 GOD. O SASTAVU I RASPOREDU JEDINICA POD KOMANDOM DIVIZIJE »SASSARI«[1]

TELEGRAM

Datum dolaska 6.2.1943, čas 1.00

OD KOMANDE V ARM. KORP.
VIŠOJ KOMANDI »SLOVENIJA-DALMACIJA«
Operativnom odjelj.
2039/op.

VIŠA KOMANDA OR. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO —

Br. 2054
Stiglo 6 veljače 1943/XXI

Današnja situacija trupa »Sassari«:
— Jedna četa bersaljera »Zara« na koti 980.
— II/151-og i II/152-og u Bajićima.
— LXXIII bataljon crnih košulja sa pješadiskom divizijom »Re«.
— XLIV bataljon crnih košulja u Gračacu.
— Artiljerija u Mazinu.
— 4. eskadron tenkova — Mazin.
— 1. eskadron tenkova između Gračac—Bruvno—Mazin. Jutros započet pokret ka G. Lapcu.[3]

General Gloria 02450502

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] Datum prijema
[3] Iz Mazina

BR. 125

IZVJEŠTAJ MINISTARSTVA UNUTARNJIH POSLOVA NDH OD 6 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU JEDINICA NOV I PO NA STRMICU, KLINČA SELO, ZDENČINU I NA NJEMAČKE KOLONE KOD KARLOVCA I O ČETNIČKOJ AKCIJI U PRAVCU VRLIKE[1]

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
GLAVNO RAVNATELJSTVO ZA JAVNI RED I SIGURNOST

Broj: V.T. 21/43. Zagreb, 6. veljače 1943.

Predmet: Izvješće o stanju do 6. veljače 1943. u 12 sati.

IZVJEŠĆE

— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

II. Velika župa Bribir-Sidraga:

Ministarstvo oružanih snaga dostavlja izvješćem od 3. veljače, da su na području sjeverno od Knina jake partizanske snage napale talijansku posadu u Strmici i da ugrožavaju sam Knin.[2] Talijani su stoga sa svim svojim raspoloživim snagama uz pomoć mjestnih postrojba dobrovoljne protukomunističke milicije započeli podhvate proti partizana u toj oblasti.

III. Velika župa Cetina:

Na temelju izvješća primljenog od Oružničke postaje Ribarić dostavlja 28. siečnja Kotarska oblast u Sinju, da je 26 pr. mj. ujutro skupina od 6.000 četnika (većinom Hercegovci Bosanci i Crnogorci[3]) stigla pravcem od Knina u mjesto Maovice, općine Vrlika. Odmah po dolasku četnici su započeli podhvate protiv hrv. sela Maovice, Milikovići, Batalići i Skorupi. U toku podhvata spaljena su sela Kijevo, Kosore, Vinalić, Garjak, Ježević i ostala sela, u kojima žive Hrvati-katolici. Sav rad četnika sastojao se u klanju ljudi, paljenju kuća te

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1—21, k. 18.

[2] Odnosi se na napad Druge proleterske NOU divizije i Kombinovane brigade, 24 siječnja 1943 god., na četnička uporišta Plavno, Strmica, Golubić. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 75.

[3] Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 210.

pljačkanju blaga i ostale imovine, koja je bila vlasništvo katolika. U Maovicama je poklano oko 50—60 osoba. U zaseoku Milikovići četnici su 5—6 osoba zatvorili u kuće i žive zapalili. Nakon posredovanja Kotarske oblasti u Sinju kod zapovjedničtva talijanskog zapadnog sektora u Sinju pogodom ovoga događaja isto je zapovjedničtvo odgovorilo, da mu nije poznato što se događalo u Vrlici, no da je ipak izdalo zapovjed, da se događaji ne smiju ponoviti i da su četnici povučeni s vrličkog područja.

VI. Velika župa Pokupje:

Savezno jučerašnjem izvješću ovog Glavnog ravnateljstva javlja danas Zaštitno redarstvo za grad Zagreb i Vel. župu Prigorje, da je u napadu na Klinča Selo[4] 4.o.mj. sudjelovala »Cankarova brigada«,[5] koja je odprilike prije 2 tjedna došla iz Slovenije u Žumberak, sa snagom od oko 1.000 ljudi. Jučer ujutro su partizani iz Klinča Sela preko Purgarije i Plešivice otišli u Prilipje, gdje se sada nalazi oko 2.000 partizana. U sukobu kod Zdenčine[6] partizani su pretrpjeli velike, do sada brojčano neustanovljene gubitke, jer su u obrani Zdenčine uz jednu našu satniju sudjelovali i Talijani s jednom lakom bitnicom i 150 vojnika. Partizani namjeravaju napasti Jastrebarsko i prekinuti vezu Zagreba s Karlovcem.

Vrhovno oružničko zapovjedničtvo javlja današnjim izvješćem da je kod Dugog Dola nedaleko Barilovića, a na putu Slunj—Karlovac, 2.o. mj. izvršen napad na teretni njemački samovoz. Partizani[7] su ubili 4 njemačka vojnika i zapalili samovoz, dok su se ostali Nijemci povukli u Barilović. Isti dan je skupina partizana[8] nepoznate jačine kod Vojnića napala jedan njemački vod, koji je osiguravao sakupljanje napuštenog blaga. Na strani Niemaca poginula su 23 vojnika dok gubitci partizana nisu poznati. Od 29 pr.mj. boravi u predjelu Ribnik—Netretić oko 1.000 dobro naoružanih partizana.[9]

ZA DOM SPREMNI! GLAVNI RAVNATELJ
u z.—
Dr. Vragović

6/II **D** (M. P.)[10] (Dr. Vragović)

[4] Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 43.

[5] Odnosi se na Slovenačku NOU brigadu »Ivan Cankar«.

[6] Odnosi se na borbu koju su dijelovi Četvrte NOU brigade vodili sa ustašama i talijanskom posadom na ž. st. Zdenčina.

[7] Treća četa Prvog bataljona Kordunaškog NOP odreda. Vidi dok. broj 27.

[8] Na ovom rejonu nalazio se Kordunaški NOP odred.

[9] Vjerovatno se odnosi na jednu od slovenačkih brigada koje su tada bile na putu za Žumberak. Vidi dok. br. 15.

[10] Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 126

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 7 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA KOD KRBAVICE, BRUVNA I G. LAPCA I DEJSTVU POTČINJENOG VAZDUHOPLOVSTVA NA PODRUČJU LIKE[1]

PREPIS TELEGRAMA

prijema 7.2.1943 XXI; 2.45
Datum i sat
otpreme 7.2.1943,XXI; 1.45

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2076
Stiglo 7 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE — operativno odjeljenje
i na znanje:
KOMANDI XI ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI XVIII ARMIJSKOG KORPUSA
ŠEFU ITALIJANSKE GRUPE PRI KOMANDI LÜTHERS
(preko italijanske misije u Zagrebu)

Br. 2136/op.

NOVOSTI DANA 6 VELJAČE U 18 SATI

Kretanje ustanika:

I) Potvrđena je koncentracija partizana, koji su se izgleda smjestili za odbranu djelomično u Stajnici (Ogulin XR-AB), Velikom Kutu (XN-AB), Lipici (XR-AB) i Letincu (XP-XR-GZ).

Prvo

OPERACIJE U TOKU:

Grupacija Fabbri:

Jučer 5-og, odred na kamionima izvršio bez incidenata izviđanje duž puta Poljanak (Gospić NM-GS)—Plitvička Jezera (OI-GQ)—Plitvički Ljeskovac (OI-GO).

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Mnogobrojne prekide izgleda da su popravili ustanici koji su tuda prije 10 dana prolazili.

Danas. 6-og, kolona Fiordiponti[2] nastavlja sa metodičnim čišćenjem zone stanica Javornik i Čorkova Uvala (NK-GS). Nikakav trag partizanima.

Divizija »Re«:

Grupe Pederzani i Ferroni zajedno sa odredima M.V.A.C. izvršile su čišćenje mjesta Krbavica (Gospić OI-FV) koje je zapaljeno. Antikomunisti su naišli na jak otpor u zoni kote 1250 (ON-FX).

Grupa »De Bonis«:

Izvršeno je čišćenje malih razmjera zone Mutelić (Gospić PN-FI), Čojluk (PI-FI), Rebić (PI-FL) i Tišma Varoš (QH-FL). Naknadno ću javiti gubitke u toku dana.

Kolona Zanotti:[3]

U maršu na Bruvno naišla na jake otpore[4] i bila prisiljena da se povuče u Udbinu.

Divizija »Sassari«:

Napredujući prema G. Lapcu naišla na teškoće uslijed terena, klime i neprijateljskog otpora.[5]

Aktivnost avijacije:

Bombardovana mjesta: Mogorić (Novigrad NM-FG), Vrebac (Gospić NL-FI), Breštane (OI-FL), Mekinjar (ON-FN), Jagodnje (OI-FP).

Spomenuta mjesta bila su napuštena.

Mitraljirane i zasute malim bombama grupe ustanika i kola u zoni Mogorić, Vrebac, Breštane, Jagodnje.

Na traženje isturene kolone bombardovana i zasuta malim bombama kota 960 Knin (Knin EK-FG) i 1278 (RM-FG) gdje je primijećena, bombardovana i zasuta malim bombama, sa odličnim rezultatom, neprijateljska baterija na položaju.

Obrušavanjem su bombardovane i mitraljirane kolone kola koje su se kretale iz G. Lapca za Boričevac i Dobro Selo.

---

[2] Nazvana po komandantu

[3] Nazvana po komandantu

[4] Drugog bataljona Devete NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 89.

[5] Dijelova Prve NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 89.

Izviđana zona Krasno (Senj ZV-GM), te proizlazi da je mirna.

Drugo

OSTALE ZONE:

V Grupacija granične straže:

Danas, 6-og vojnici za zaštitu željeznice bili su od ustanika, u visini Bakra, bezuspješno tučeni puščanom vatrom.

Ostali sektori:

Obična aktivnost patroliranja.
Na sektoru Delnice — Vrbovsko — Ogulin putevi prolazni sa lancima.

GENERAL GLORIA

Dato na uvid Načelniku štaba.
Dato na uvid Pomoćniku nač. štaba.

Prepis upućen Obavješt. odjeljenju
Prepis upućen kr. karabinjerima.

BR. 127

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 7 VELJAČE 1943 GOD. O POKRETIMA JEDINICA NOV I DEJSTVIMA POTČINJENIH JEDINICA I PRIDATOG VAZDUHOPLOVSTVA NA PODRUČJU LIKE[1]

PREDMET:

TELEGRAM

otpreme
Datum i sat
prijema 8.2.43, sati 2.30

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2131
Stiglo 8 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:
KOMANDI XI ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI XVIII ARMIJSKOG KORPUSA
ŠEFU ITALIJANSKE GRUPE PRI KOMANDI LÜTHERS
(preko italijanske misije u Zagrebu)

Br. 2186/op.

NOVOSTI DANA 7 VELJAČE U 18 SATI

Kretanje ustanika:

1) — Partizanske snage procijenjene na dvije brigade,[2] od kojih jedna prepoznata kao 1-va lička udarna brigada, došavši jedna iz zone Udbina, druga iz zone Ploča,[3] ukupno oko 1500 ljudi, sa artiljerijom suprostavljaju se našoj koloni »Sassari« u zoni Vagan[4] (kote 960—1132, Knin RH-RK-FG).

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 19 H/2).

[2] i [3] Nadiranje talijanskih snaga iz Mazina ka G. Lapcu sprečavala je Prva NOU brigada. Na ovaj pravac su upućena, 6 veljače, dva bataljona Devete NO brigade, a dva bataljona ostala su na položajima Dudić — Visuć. Vidi dok. br. 89.

[4] Zaselak sjeverno od Mazina

2) — Druga partizanska brigada[5] nalazi se u Srednjoj Gori (Gospić ON-FI-FG), jedinice 3-će partizanske brigade[6] nalaze se u zoni Jagodnje (Gospić OI-FP).

3) — Izgleda da je u zoni Stajnica—Lipica, o čemu telegram 2136,[7] koncentrisano 2000 naoružanih partizana.[8] Javljeno je o aktivnosti partizana u zoni Grabar (Senj ZV-GZ)—Dobrica (XI-GV).

OPERACIJE U TOKU:

Grupacija Fabbri:

Danas, 7-og, ponovo je uzela pod svoju nadležnost bataljone 74-og pješadiskog koji su stigli u Babin Potok. S tim snagama i sa 137-om legijom započeće sutra, 8-og, akcija čišćenja u zoni Slunj—Ličko Petrovo Selo, kao što je naređeno telegramom 1934.[9] te Komande.[10]

Divizija »Re«:

Grupacija Pederzani je u akcijama čišćenja u zoni Krbavica, o čemu pisani telegram 2136,[11] imala 3 ranjena. Ustanici su pretrpjeli gubitke koje nije bilo moguće utvrditi uslijed šumovitog predjela, ali sigurno su veliki, pošto su znatni neprijateljski otpori bili savladani u zoni kote 964[12] (Gospić OI-FT).

Zapaljeno je mnogo kuća iz kojih se pucalo na naše trupe.

Grupacija De Bonis:

Danas, 7-og, vršeno čišćenje malih razmjera u zoni Ploča i Papuča (Novigrad NK-EU).

Kolona Zanotti: I i III bataljon 151-og pješadiskog, III bataljon crnih košulja, baterija 75/13-og diviz. art. puka i četa lakih tenkova nastavila je danas, 7-og, pokret na Bruvno.

Naknadno ću javiti novosti.

---

[5] Druga NOU brigada

[6] Netačno. Odnosi se na Šestu NO brigadu Pete operativne zone, čiji su se bataljoni nalazili u rejonu s. Debelo Brdo, s. Jošane, s. Klašnica i s. Frkašić. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste NO brigade Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[7] Vidi dok. br. 125.

[8] Netačno. Na ovom se području nalazio samo Prvi NOP odred Pete operativne zone.

[9] U arhivi Vojnoistorijskog instituta. Ovo naređenje je slično dok. br. 116.

[10] U originalu, u produženju teksta, dopisano olovkom: »Pokazati mi ga«.

[11] Vidi dok. br. 125.

[12] Vjerovatno se misli na Fundakov Vrh, koji su držale dvije čete Trećeg bataljona Druge NOU brigade.

Divizija »Sassari«:

Jučer, 6-og, naša pojačana četa izvršila ofanzivno izviđanje po padinama kota 1132—1011 (Knin RK-FG) i 1265 (RM-EZ).

Neprijatelj[13] koji zauzima ogranke šumskog predjela pružio je žestoki otpor i bio je tučen od naše artiljerije.

Također su i naši položaji bili tučeni artiljerijom neprijatelja. Dana 5-og jedan je top pogođen i oštećen.

Aktivnost avijacije:

Bombardovani i zasuti malim bombama, sa odličnim rezultatom, Vrebac (Gospić NH-FI), Mogorić (NM-FG), Srednja Gora (ON-FI), Breštane (OL-FL), Mekinjar (OM-FN) koji su bili napušteni. Iz Mogorića snažna protivavionska vatra.

Bombardovane kote 901—920—934 (Gospić NH-GO) gdje su primijećena sumnjiva kretanja i, na traženje divizije »Sassari«, zona Vagan (Knin RH-FG)—Logorište (RK-FI) — Ilica K. (RK-FG) gdje su primijećene koncentracije ustanika.

Također je bombardovana kolona komora u pokretu iz G. Lapca, prema Logorištu.

2) — DRUGE ZONE:

Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:

Jučer, 6-og, poslije podne, uslijed odvrtanja šinskog polja iskliznuo je na 582 km (Ogulin ZI-BF) jedan vagon-cisterna. Pruga opravljena.

Noću uoči 7-og, hrvatski naoružani voz, dolazeći iz Ogulina, idući prema Karlovcu i prenoseći hranu, izazvao je eksploziju mine između Tounja (Ogulin XV-AR) i Košara (XV-AP); iskliznula su tri teretna vagona, oštećeno 50 metara kolosjeka.

Jutros 7-og, eksplozijom mine na 597-om kilometru (Sušak VO-AX) prekinuta pruga u dužini jednog metra. Naše su patrole izmijenile rafale iz automatskog oružja sa ustanicima, koji su nagnani u bijeg.

Ostali sektori:

Obična aktivnost patroliranja.
Mogućnost prelaza puteva i stanje snijega: nepromijenjeno.
Temperatura: zona Otočac minus 2, zona Plaški minus 3, zona Gospić—Vratnik—Bunić—Udbina minus 5.

Dato na uvid Ekselenciji. GENERAL GLORIA 23400702
Dato na uvid Načelniku štaba.
Prepis upućen Obavještajnom odjeljenju.
Prepis upućen kr. karabinjerima.

[13] Prvi bataljon Prve NOU brigade. Vidi dok. br. 89.

BR. 128

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 8 VELJAČE 1943 GOD. POTČINJENIM JEDINICAMA ZA IZVOĐENJE »OPERACIJA ČIŠĆENJA« NA PODRUČJU LIKE[1]

TELEGRAM

8 veljače 1943 VRLO HITNO

OD EKS. ROBOTTI
VIŠOJ KOMANDI »SLOV.-DALMACIJA«

za V arm. korpus
„ XVIII „ „
„ Taktičko vazduhoplovstvo
„ Intendanturu
„ Italijansku misiju
(za ppuk. Corsi)

VIŠA KOM. OR. SN. »SLOV—DALM.«
— OPERATIVNO —
Br. 2187
Stiglo 9. 2. 43

Br. 2000

Prvo.

Da bi se dopunilo raščišćavanje terena između puta Ličko Petrovo Selo—Korenica—Udbina i puta Bihać—Zavalje—D. Lapac, kao i da bi se umanjio pritisak znatnih ustaničkih formacija[2] protiv desnog boka i komunikacija njemačke divizije »Prinz Eugen«,[3] molim da grupacija Ferroni izvrši što prije napad na Ličko Petrovo Selo proširujući ga, po mogućnosti, do Zavalja i pojačavajući, ako treba, istu grupaciju. Molim takođe da se što prije izvrši nekoliko napada sa odgovarajućim snagama preko Plješevice, pravcem zapad-istok, od jednog do drugog naprijed pomenutog puta. Naravno, ovo će primorati

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Odnosi se na dijelove Šeste i Osme divizije i dijelove Šeste i Četrnaeste NO brigade Pete operativne zone. Vidi dok. br. 89 i 90.

[3] O ovoj akciji jedinica Petog armijskog korpusa koja je poduzeta sa zadatkom da se osigura desni bok njemačke divizije SS »Prinz Eugen«, vidi tom V, knj. 11, dok. br. 215.

da se dijelom odlože raščišćavanja koja je V arm. korp. predvidio telegramom 2015 od 4-og t.m.[4]

Drugo.

Da bi se spriječio odlazak partizanskih formacija na jug, posjedanje Kulen Vakufa dobija sve veću važnost i mora uslijediti neposredno poslije posjedanja G. Lapca. Ne manju važnost dobijaju daljna raščišćavanja zona oko Kulen Vakufa, G. Lapca i D. Lapca. Da bi se operišućim kolonama dala željena jačina i da bi se zaštitila dugačka komunikacija, treba hitno izvršiti povezivanje jedinica »Sassari« koje dejstvuju pod komandom pukovnika Zanotti[5] sa dijelovima iste divizije i dijelovima za pojačanje koji dejstvuju duž pravca G. Lapac.[6]

8 veljače 1943

Od Eks. Robotti (152)
Gl. komandi »Slov.-Dalmacija«

8 veljače 1943-XXI-11 časova — Razgovor sa Eksl. Gloriom

Predočava se:

1) — Da je pokret kolone »Sassari«, kao i dolazak bataljona za pojačanje pukovnika Zanotti, preko Ondića, odmakao da bi mogao da produži za D. Lapac—K.Vakuf.
2) — U slučaju da se Zanotti ne probije ili da suviše zakasni, izvršiti napad na D. Lapac bar preko sedla Tuk, ako se želi izbjeći Plješevica.
3) — Dolazak SS divizije u Bos. Petrovac i stav koji treba zauzeti prema Nijemcima na sastanku u Beogradu nalažu nam da dostignemo cilj D. Lapac, da bismo izbjegli da se misli ili da se kaže da je naše učešće u »Weiss 1« bilo namjerno nedovoljno.

Primieri

U redu.
11-II
Robotti

---

[4] Vidi dok. br. 116.

[5] Sastav jedinica kojima je komandovao pukovnik Zanotti vidi u dok. br. 151.

Ove jedinice su u prvim danima operacije »Weiss« na području Like napadale pravcem: Lovinac — G. Ploča — Udbina. Pošto su prodrle u Udbinu i vršile »čišćenje« oko Udbine, dobile su zadatak da se prebace u Bruvno i odatle produže ka Mazinu i pomognu napade talijanske kolone u pravcu G. Lapac — Kulen Vakuf.

[6] O sastavu ovih jedinica i njihovom rasporedu vidi dok. br. 124.

BR. 129

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 9 VELJAČE 1943 GOD. O DEJSTVIMA POTČINJENIH JEDINICA U TOKU 8 I 9 VELJAČE[1]

TELEGRAM

Datum dolaska: 10/2/43
i čas 5.25

OD KOMANDE XVIII A.K.

SUPERSLODI—OPERATIVNOM ODJELJENJU
i na znanje:
KOMANDI V i VI A.K.

Br. 2206/op.

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO —

Br. 2228
Stiglo 10 veljače 1943 — XXI

IZVJEŠTAJ ZA 9 VELJAČE U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika:

nema novosti.

Sektor »Zara«:

Vatra iz automatskog oružja na naselje Božava (Zadar ZL-DR) prekinuta brzom reakcijom našeg garnizona.

U blizini naselja Dragove (Zadar ZN-DP) motorni čamac Kr. mornarice mitraljiran sa kopna, bez posljedica.

U moreuzu Sette Bocce (Zadar ZI-DT), noću uoči 7-og, drugi motorni čamac Kr. mornarice napao dvije grupe ustaničkih čamaca, koji su uspjeli da se raziđu.

Povodom akcije na smirivanju zone Kruševo (Novigrad OI-OL-ON-DR-DT) stanovništvo je predalo 40 pušaka.

Sektor »Bergamo«:

redovna aktivnost izviđanja i postavljanja zasjeda.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Sektor »Sassari«:

Jedinice upotrebljene u operacijama zajedno sa snažnim crnogorskim patrolama[2] nalaze se u kontaktu sa neprijateljem koji pruža jak otpor.[3]

Kolona Zanotti, dostigavši kote 899 i 798 — Velika Glava (Novigrad PN-FG), produžuje pošto je prethodno opravila 5 prekida.

Odredi sektora Dinara[4] izvršili napad prema Srbu (Knin SI-EO). Temperatura niska.

Sektor »Celere«:

Noću uoči 8-og naši odredi su smjelom akcijom uspijeli da iznenade veće grupe ustanika[5] u zoni Bilice (Šibenik QO-CK-CM), i da zametnu borbu koja je trajala do kasno ujutru. Naši gubici: tri ranjena, 2 mrtva.

Gubici partizana: 19 mrtvih, 11 strijeljanih, 83 zarobljeno. Zaplijenjeno tri puške, nekoliko bombi, razni materijal i dokumenti. Protekle noći između stanica Vrpolje (Šibenik RK-CD) i Šibenik ustanici[6] su bacili u vazduh most sa rasponom od 3 metra, oštetivši 70 metara kolosijeka.

Opravka u toku.

Nebo djelimično oblačno.

General Spigo

Dato na uvid Nač. štaba.
„ „ „ Pom. nač. štaba.
Prepis upućen Obavješt odjelj.
„ „ kr. karab.

---

[2] Odnosi se na hercegovačke četnike, koji su, u sadejstvu sa Talijanima napadali na pravcu Otrić — Srb.

[3] Vidi dok. br. 89.

[4] Odnosi se na četnike popa Đujića.

[5] To su bili terenski radnici i aktivisti iz sela Bilice, kraj Šibenika.

[6] Šibensko-trogirska četa Sjevernodalmatinskog bataljona

BR. 130

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 9 VELJAČE 1943 GOD. O GRUPISANJU JEDINICA NOV NA PODRUČJU VOĆINA, REZULTATIMA AKCIJE ČIŠĆENJA NA PODRUČJU POŽEŠKE GORE I NAPADU NA POSADE TORANJ I LEDINCI[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 40

(po podatcima primljenim 9.II.1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Psunja: 7.II. odbijen je manji partizanski prepad na pilanu 1 km s.izt. od Pakraca. 1 domobran je ranjen.

Razviđanjem područja izt. od Pakraca utvrđeno je da su partizanske snage znatno slabije nego što su bile. 1 gorska divizija dobila je sa više strana podatke da su se glavnine partizanskih snaga[2] prebacile najvećim dielom u prostor j.z. od Voćina, a isto tako, da su se ojačale i kod Voćina.

Podr. Papuka: Prema izvješću stožernika iz Osijeka jake partizanske snage prikupljaju se na crti: Voćin —Macute—Ćeralije—Humljani (5,11 i 20 km izt. od Voćina).

8.II. partizani su zapalili želj. postaju Pivnica (10 km s.z. od Voćina).

Prema izvješću 1 gor. divizije noću 7/8.II. jače partizanske skupine[3] prebacile su se iz Papuka u Bilo Goru.

Podr. Požege: U toku 7. i 8.II izvršen je podhvat naših i njemačkih snaga na prostoru između ceste: Sl. Požega—Nova Gradiška, Nova Gradiška—[Nova] Kapela — Batrina i [Nova] Kapela—Batrina—Požega.[4] Jurišna polubojna II. dom. zbora imala

---

[1] Original, pisan na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] i [3] Odnosi se na Četvrtu diviziju NOV i PO Hrvatske, koja se poslije napada na ustaško-domobransku posadu u Pakracu prebacila na područje Bilo Gore. Vidi dok. br. 36.

[4] O njemačkim i ustaško domobranskim snagama koje su uzele učešća u ovoj akciji čišćenja vidi dok. br. 118.

je na grebenu Babje pl.[5] dodir sa neprijateljem, dok se na ostalom dielu nije naišlo na partizane koji su vjerovatno uzmakli na sjeverozapad u područje Papuka.

7.II. od 16 sati neprijatelj je nadmoćnim snagama napao uporište Toranj (11 km. s.z. od Požege). Zapovjednik sata je poginuo, dok ostali gubitci još nisu utvrđeni. Obkoljenom uporištu upućena je pomoć.

Podr. Sriema: 6.II. odbijen je bez vlastitih gubitaka manji partizanski napadaj na oruž. postaju Bešenovo (11 km s.z. od Rume).

Noću 6/7.II. jača partizanska skupina[6] napala je stražu zrakoplovne škole u s. Ledinci, (8 km j.z. od Petrovaradina). 1 dočastnik i 16 domobrana su razoružani. Bližih podataka još nema.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v.r.

ZA TOČNOST:
Zamjenik pročel. operat. odjela
glavnostožer. pukovnik (Kalečak)
Kalečak

(M. P.)[7]

[5] Babje Gore

[6] Dijelovi Trećeg sremskog NOP odreda Treće operativne zone NOV i PO Hrvatske.

[7] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel.

BR. 131

IZVJEŠTAJ GLAVNE DOMOBRANSKE BOLNICE OD 9 VELJAČE 1943 GOD. O TOKU NAPADA NA DOMOBRANSKU POSADU U SKRADU[1]

GLAVNA DOMOBRANSKA BOLNICA
Taj. Br. 124.—
U Zagrebu, dne 9.II. 1943

Predmet: Napad na Domob. oporavilište Skrad.—

Razaslano:

Ministarstvu oruž. snaga (zdravstvo)
Glavaru gospodarskog ureda ove bol.

Posadno zapovjedničtvo Delnice sa brojem 4/taj. od 11 siječnja 1943. g. dostavilo je sliedeće:

Noću 29/30 prosinca 1942 godine od strane partizana[2] izvršen je napad na Domobransko oporavilište u Skradu, kojeg je čuvala straža 25 sata 3.p.p. iz Delnica, koja je tom prilikom zarobljena i odvedena, a oporavilište opljačkano, te je odnijeta sva posteljna oprema i liekovi.

Sliedeći dan upućena su na lice mjesta od strane Z.-čtva 25 sata čast. namjes. Blagović i narednik Šafar, a do danas su se povratili dvojica od zarobljenih stražara, pa je prema izkazu njihov napad izvršen ovako:

U 22,15 sati čuli su stražari na stražarskim mjestima sumnjivo kretanje i šum, a kako je vrieme bilo tmurno i maglovito, to je dan znak za uzbunu, tako da su svi stražari zauzeli svoja mjesta za odbranu i opaljen je metak u pravcu napadača. Istovremeno su otvorili [vatru] partizani, koji su se razpodelili po dominirajućim točkama, sa sviju strana iz lakih i teških strojnica. Imali su 17 strojopušaka i 3 strojnice. Pod zaštitom silne vatre došuljali su se do same zgrade i prodrli u podrumske prostorije njih oko 70, pa je bilo nemoguće dalje voditi borbu i tako je straža razoružana. Borba je trajala do 00.45 sati 30 prosinca.

Zapovjednik straže bio je narednik-đak Grubišić Rudolf, a straža jačine još dva dočastnika i 19 domobrana. Upravitelj

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13/1—45, k. 18.

[2] Drugi bataljon Četrnaeste NO brigade Pete operativne zone NOV i PO Hrvatske. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 34.

doma bio je zastavnik Trška Jaroslav uz još jednog domobrana zdravstvenika, te su svi odvedeni u mjesto Ravna Gora, gdje se sada nalaze partizani. Nakon pet dana kako su im davali upute u svrhu promičbe i kako su izjavili domobrani da neće ostati na njihovoj strani pušteni su četvorica, koji su bili iz Skrada, ali su se u zapovjedničtvo javili samo dvojica.

Partizana je bilo u okolici raspoređeno oko 1600, računajući da će doći do borbe i sa Talijanima, koji čuvaju želj. postaju Skrad i najbližu okolinu, ali oni uopće nisu otvarali vatru, što je protivno njihovim dosadašnjim običajima. Imali su partizani i dva bacača u postavu, ali nisu upotriebili, radi štednje municije. U Ravnoj Gori ima svega oko 2600 partizana, a naoružani su strojopuškama i teškim strojnicama svakakvih tipova, imaju više bacača i dva topa. Mjesto Ravna Gora udaljeno je šumskim putem 5 do 6 klm, odakle su vršeni napadi tokom cijele godine na oporavilište ali je straža uvijek uspješno odbijala.

Naša je straža bila naoružana sa dvije strojopuške i puškama, pa je pronađeno preko 500 praznih čaura, koje su ispucane prilikom obrane. U borbi nije od domobrana poginuo nitko, dok su partizani imali dva mrtva i jednog ranjenog a izjavili su da ako bi bilo četiri mrtvih, da bi sve domobrane postreljali. Naročito su grubo postupali sa zapovjednikom straže narednikom Grubišićem, koji je prilikom sprovođenja u zarobljeničtvo vezan zajedno sa zastavnikom Trškom.

Isto su tako vezali i domobrane, ali su ih nakon izvjesnog diela puta odvezali.

Prema gornjem izloženom i nalazu i izvješća čast. namjestnika Blagovića i narednika Šafara. koji su i ustanovili da je zgrada bila jako oštećena, što znači da je otpor zaista pružan i da je prije ovog napada odbijeno bezbroj manjih napada, mišljenja sam. da nije krivica na pomenutoj straži, što je nerazmjerno jačem neprijatelju podlegla.

U posljednje vrieme partizani su se koncentrirali u velikom broju, te vrše neprekidno napade na željezničku prugu i italijanske posade uz prugu.

Dostavlja se prednje na uvid i dalje uredovanje.—

13.II.1943

Zapovjednik,
'General Dr. Hočevar
Dr. Hočevar

BR. 132

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 10 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA U LICI, DIVERZIJAMA U GORSKOM KOTARU I BOMBARDOVANJU MOGORIĆA I SREDNJE GORE[1]

TELEGRAM

otpreme
Datum i sat
prijema: 10/2/43[2]
3.10

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2225
Stiglo 10 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i na znanje:
KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA
ŠEFU GRUPE CORSI[3]
(preko talijanske misije u Zagrebu)

Br. 2319/op.

NOVOSTI DANA 9 VELJAČE U 18 SATI

Kretanje ustanika:

1) — Primijećena prisutnost ustaničkih grupa u zoni Županjol (Senj ZT-GZ)—Vrlokup (ZV-GZ).

Prvo. Operacije u toku:

— Grupacija Fabbri:

Jučer, 8-og, 74-ti pješadiski puk stigao je, čisteći zonu, u Prijeboj (Gospić ON-GO) a 137-ma legija u predjel Čatrnja (Gospić OL-GU)—Drežnik Grad (ON-GU).

Ništa da se javi.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistorijskog instituta.

[2] Datum prijema

[3] Potpukovnik, šef grupe za vezu Više komande oruž. snaga »Slovenija — Dalmacija« pri Komandi njemačkih trupa u Hrvatskoj

— **Divizija »Re«:**

Grupacija Pederzani:

U toku je kretanje ka Bijelom Polju i stići će u predjel Podlapac (OL-FN) danas. 9-og, kasno naveče.

Grupacija De Bonis:

Danas, 9-og, čistila zonu Kik (Novigrad OI-EZ) i Zir (OI-EU). Na strani neprijatelja 8 poginulih; na našoj strani nema gubitaka.

Uhapšeno nekoliko sumnjivih lica, zapaljeno nekoliko kuća. Zaplijenjeno 30 goveda i 200 ovaca i koza.

Jutros je XVI bataljon »M« vršio čišćenje zone Potkoviljača (Gospić PL-OL)—Mekinjar, zapalivši nekoliko kuća. Uputio se prema zoni sjeverno od Pećana (Gospić PI-FR) da bi obezbijedio komunikacije Bijelog Polja (Gospić PL-FV).

Divizija »Sassari«:

Jučer, 8-og, navečer grupacija Zanotti je stigla u Bruvno savladavši otpore neprijatelja.[4] Na našoj strani dva poginula i dvadeset ranjeno.

Jučer, 8-og, naš odred je vršio čišćenje zone Kovačevići —Raljevac (Knin QO-EZ). Primijećene grupe neprijatelja na koje je otvorena vatra.

Na frontu divizije[5] situacija nepromijenjena. Protivdejstvo neprijatelja[6] još uvijek je vrlo živo.

Naređeno je da diviziska kolona, stigavši u G. Lapac, odmah proslijedi za Kulen Vakuf i očisti okolne zone.

— **Aktivnost vazduhoplovstva:**

Danas 8-og, bombardovana, sa dobrim rezultatom, mjesta Mogorić (Novigrad NM-OI-FG) i Srednja Gora (Gospić OL-FI).

Zasute malim bombama grupe ustanika između Breštana (Gospić OL-FL) i Mogorića i, sa dobrim rezultatom, kote zapadno od Logorišta (Bihać RK-FI). Vršeno izviđanje zone operacija. Ostale zadatke nije bilo moguće izvršiti uslijed niskih oblaka.

---

[4] Drugog i Četvrtog bataljona Devete NO brigade, u rejonu s. Visuć i s. Dudić. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[5] Odnosi se na područje duž komunikacije Mazin — G. Lapac.

[6] Prva NOU brigada

Drugo. Ostale zone:

— Divizija »Re«:

Jučer, 8-og, ustanici su napali položaj hrvatske žandarmerije u Letincu (Senj XP-XR-GZ) ali su bili odbijeni.

Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:

Jučer, 8-og, poslije podne, u blizini stanice Plase, napadnut je, bez posljedica, puščanom vatrom putnički voz za Rijeku.

Napad na stražarnicu 49 (Sušak VM-AT) brzo je odbijen od naših vojnika.

Jutros 9-og. u blizini 503 km (Ogulin ZI-BF) iskliznula je lokomotiva zbog oštrafljene šine i guste magle.

Ostali sektori:

Obična aktivnost patroliranja.

Mogućnost prelaza puteva i stanje snijega: nepromijenjeno.

GENERAL GLORIA

BR. 133

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG SEKTORA OD 10 VELJAČE 1943 GOD. O DIVERZIJI NA PRUZI ZAGREB—KARLOVAC[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
	SATI		
	DAN		
	MJESEC		
PRIMIO:	GODINA		PREDAO:

SADRŽAJ

Operat. odjel
Karlovac br. 30 z 52 r 10.2.43.0900
Zagreb 2 br. 294 10.2.43.0932
najžurnije
Mindom operod Zagreb

Sinoć oko 2400 sata prekinuta pruga Karlovac—Draganići[2] u dužini 300 metara istočno od sela Luga. Na prugi oko Domagović jedan teretni vlak u plamenu, brzoglasni spoj prekinut. Temeljito čišćenje Žumberka skrajnje potrebno.

Zasek[3] puk. Tomašević
br. 615/tajno

Predao 10.2.43. u 1025 sati vodnik Kvesić.
Primio 10.2.43. u 1025 sati satnik Jandask.

10/II.[4]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10/1—11, k. 18.

[2] Diverziju izvršili Četvrti bataljon Četvrte NOU brigade i jedan bataljon slovenačke NOU brigade »Ivan Cankar«. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 43.

[3] Zapovjednik sektora

[4] Dopisano crvenom olovkom.

BR. 134

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 11 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA POSADE U REJONU S. DRAGANIĆI[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 42

(po podatcima primljenim 11.II.1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca: Noću 9/10.II. između Karlovca i želj. postaje Draganići (10 km s.s. ist. od Karlovca) partizani[2] su porušili 300 m želj. pruge. Oklopni vlak je izkliznuo.— 10.II. jake partizanske snage[3] napale su naš postav na k. 230 (4 km j.z. od Draganići) ali su odbijene. Istodobno partizani[4] su napadali s. Draganići i zauzeli s. Lazinu, Lug i Vukšin Šipak (13 i 7 km s. izt. te 12 km s. od Karlovca).— Domobranske i ustaške postrojbe iz Ozlja i Karlovca zauzele su nakon borbe k. 230 i s. Benčetići (oko 8 km s. od Karlovca).— Talijanske i naše čete upućene su kao pojačanje.

Glavar
glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v.r.

ZA TOČNOST
Zamjenik pročel. operat. odjela
glavnostožerni pukovnik
(Kalečak)
Kalečak

(M. P.)[5]

---

[1] Original, pisan na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10/1—40, k. 18.

[2] Dijelovi Četvrtq NOU brigade

[3] i [4] Dijelovi Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«. Vidi dok. br. 29 i 44.

[5] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — operativni odjel.

BR. 135

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG SEKTORA OD 11 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA POSADU U DRAGANIĆIMA I OKOLNIM NASELJIMA[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
	SATI		
	DAN		
	MJESEC		
PRIMIO:	GODINA		PREDAO:

SADRŽAJ

Operat. odjel
Karlovac br. 41 z 100 r 11.2.43. 2100 sati
Zagreb 2 br. 377 13.2.43. 0730
Mindom operod[2] i Hrpovo Sušak[3]

10. veljače 15 sati, nakon 15 satne borbe, k. 230, crkva 3 km jugozapadno Draganića, zauzeli partizani;[4] zarobljeno: 2 častnika i 110 domobrana. Danas u 1300 sati zauzeta je ponovno kota 230 bez otpora po jednoj talijanskoj bojni. Promet Karlovac—Zagreb ponovno moguć. Pad kote 230 mogao je biti osujećen da je fašistička bojna[5] pokazala bilo kakovu aktivnost. Intervenirao da se ovakove napotrebštine ne ponove.
Talijani iz zrakoplova bombardirali Petrovinu.
Op. br. 628.

Zasek pukovnik Tomašević

Predao 13.2.43. u 0840 sati vodnik Kvesić.
Primio 13.2.43. u 0840 sati por. Markić.

P

Šifra:
Ustanoviti zašto je zakašnjenje od 11/II do 13/II[6]
13/II **D**

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 12/1—45, k. 18.
[2] Ministarstvo domobranstva — operativni odjel
[3] Skraćenica znači: Vojničko povjereništvo NDH pri Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« u Sušaku.
[4] Dijelovi Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«. Opširnije o napadu na Draganiće vidi dok. br. 29 i 44.
[5] Odnosi se na bataljon crnih košulja.
[6] U originalu, rečenica je dopisana olovkom.

BR. 136

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 11 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA POSADU U ŠARAMPOVU, OSIGURANJU GOJILA I UPUTSTVU NJEMAČKIH JEDINICA O POSTUPKU PREMA SUMNJIVIM OSOBAMA[1]

Zapovjedničtvo I. Domobranskog Sbora
Glav. stož. odjel
Op. Br. 388/Taj.
U Sisku, dne 11. veljače 1943

»Veoma žurno«

Tajno!

PREDMET: Dnevno izvješće
I.D.Z. za 11.II do 18 sati.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA.—
(Operativni odjel)

Savezno zapovjedi Glstožera Op. Br. 3219/taj. od 8.VIII. 1942. dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. A. — KRATKA OCIENA SITUACIJE

Stanje bez važnijih promjena.

1. B. DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje 1. Pješ. divizije:

11.II.o.g. u 0030 sati od strane 50 partizana Moslavačke grupe[2] izvršen je napad na željezničku stražu G. Šarampov na pruzi Dugo Selo—Novska.

Partizani su došli iz pravca Šume Marča bez borbe razoružali 1 častnika i 80 domobrana, i odveli ih u pravcu Križa (12 km. jugo-zapadno od Čazme). Zarobili 2 strojnice, 80 pušaka, streljivo i opremu.

Istog dana oko 11 sati ta grupa sukobila se je sa našom postrojbom kod s. Rečice (5 km. istočno od Križa). Posljedak sukoba još nije poznat. (Izvješće oružničkog krila Bjelovar).

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 11/1—36, k. 18.

[2] Dijelovi Moslavačkog NOP odreda

„Veoma žurno"

(27)

Tajno!

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 136

Operativno područje grada Zagreba:

Bez podataka.

Operativno područje Petrinjskog zdruga:

Vršeno razviđanje pravcima: Glina—Bučica i Topusko—Čemernica.

Prolazom kroz šumu Pokole (9 km. sjevero-zapadno od Gline), vatrom iz zasjede napadnuta kolona IX. ustaške bojne.[3] Vlastiti gubitci 1 mrtav.

Ustanovljene su jače partizanske grupe u Petrovoj Gori.

37 muškaraca odvedeno u sabirni logor Sisak.

1. C. VLASTITE NAMJERE

2. Pokretanje i premještaj vlastitih četa:

Po zapovjedi Befehlshabera Gruppe West[4] danas je jedan streljački sat X. novačke bojne iz sastava Petrinjskog zdruga upućen vlakom iz Petrinje za Kostajnicu radi izvršenja prikupljanja pliena u Grmeč Pl.

3. — Osobiti događaji i mjere izvan borbene djelatnosti četa:

1. — Befehlshaber Gruppe West sa Nr. 791/taj. od 9.II. o.g. izdao je zapovjed za taktičko i tehničko osiguranje poduzeća petroleja d.d. Gojilo.

Radi izvršenja prednjeg naloženo je, da njemačko zapovjedničtvo Res. pi. Bttl. 86[5] iz Siska uputi u Gojilo jedan »Erkundungsstab«[6] pod zapovjedničtvom jednog častnika radi izvršenja ovoga osiguranja, kome će biti podređene sve postrojbe.

2. — Zapovjedničtvo 187 rezervne divizije sa Br. 101 od 9.II.o.g. izdalo je nalog o postupku sa »Sumljivim osobama« uhvaćenim prilikom podhvata čišćenja koji glasi:

Muške osobe odposlati u koncentracioni logor u Zemun radi odašiljanja na rad u Njemačku. Žene i djeca imadu se predati nadležnoj kotarskoj oblasti radi iseljenja u slučaju ako su im kuće porušene.

3. — Po zapovjedi Befehlshabera Gruppe West odpočinje sutra podhvat čišćenja Moslavačke Pl. sa dielovima 1. gorske divizije uz pomoć dielova 1. pješačke divizije.[7]

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
GLAVAR STOŽERA
pukovnik (Klišanić)
Klišanić

12/II **D**

[3] Napad izvršio Prvi bataljon Kordunaškog NOP odreda. Vidi dok. br. 51.

[4] Komandant Grupe Zapad

[5] Rezerve Pionierbataillon 86 — 86 rezervni pionirski bataljon

[6] Štab za prikupljanje obavještenja — izvidnički štab

[7] Vidi dok. br. 143.

BR. 137

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 11 VELJAČE 1943 GOD. O POKRETIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE I O DEJSTVIMA POTČINJENIH DIJELOVA I VAZDUHOPLOVSTVA NA PODRUČJU LIKE[1]

TELEGRAM

otpreme
Datum i sat
prijema 12/2/1943; 3.30

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2328
Stiglo 12 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i na znanje:
KOMANDI XI i XVIII ARMIJSKOG KORPUSA
ŠEFU ITALIJANSKE GRUPE PRI KOMANDI LÜTHERS
(preko italijanske misije u Zagrebu)

Br. 2461/op.

NOVOSTI DANA 11 VELJAČE 1943-XXI U 18 SATI

Kretanje partizana:

1) — Danas su partizani[2] ponovo zauzeli Gornji Babin Potok nakon što su iz tog grada izašli naši odredi i M.V.A.C.
2) — Jutros 11-og u prvim satima oko 400 partizana je zauzelo mjesto Brod Moravice.
3) — Posljednjih dana primijećen dolazak partizana u zonu D. i G. Pazarište (Senj XL-FR-XR-XT-FP).
4) — Neprijateljske formacije u zoni operacija poremećene su od naših akcija, što je duboko uticalo na njihov moral. Znatne neprijateljske snage još uvijek se zadržavaju u zoni Mogorić.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Dvije čete Trećeg bataljona Druge NOU brigade Šeste divizije. Vidi dok. br. 89.

Prvo

OPERACIJE U TOKU:

Grupacija Fabbri:

Jutros 11-og kolona 137-me legije stigla je u Zavalje (Bihać OK-GK). 74-ti pješadiski očistio zonu s obje strane puta Ličko Petrovo Selo—Bihać stigavši u Debeli Lug (Gospić PL—GO). Naređeno je da se kolona 137-me legije probije sa zapada na masiv Plješevica u cilju sjedinjenja sa kolonom Pederzani koja djeluje sa istoka. Ustanovljeno je da snabdijevanja za njemačke trupe slobodno prolaze putem.

— **Divizija »Re«:**

U vezi s telegramom 2399.
Otpori na koje je jučer 10-og, naišla na Debelom Brdu (Gospić ON-FR) grupacija Pederzani savladani su intervencijom grupe Marabini[3] (XVI bataljon »M« i 31-vi ustaški bataljon) koja je napala s leđa neprijateljski raspored.[4]

U toku dana na našoj strani dva poginula, 11 ranjeno. Na strani ustanika 180 mrtvih utvrđeno[5] i pretpostavlja se još drugih 300 mrtvih.[6]

Zapaljeno mjesto Debelo Brdo zbog davanja otpora.

Jutros 11-og grupacija Pederzani se uspela na Plješevicu. Na padinama odmah iza Bjelog Polja i Delića st. (Gospić PL-PN-FV) imala je dvije uzastopne borbe[7] u kojima je neprijatelj ostavio na terenu nakon prve 29 mrtvih, 33 strijeljana, jedan puškomitraljez i 8 pušaka a nakon druge 43 poginula i 13 pušaka.

U 16 sati kolona je stigla na razvođe Plješevice. Uslijed toga što je bilo već kasno i što je bio visok snijeg povratila se u Bjelo Polje.

Sutra će izvršiti novi napad na Plješevicu.

---

[3] Naziv po komandantu Šesnaestog bataljona »M«.

[4] O ovim borbama vidi dok. br. 89.

[5] i [6] Netačno. Jedinice Druge NOU brigade imale su u tim borbama samo 4 ranjena. Vidi dok. br. 34 i 89.

[7] Sa dijelovima Četrnaeste NO brigade. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste NO brigade Pete operativne zone od 13 ožujka 1943 godine.

— **Grupacija De Bonis:**

Danas, 11-og, vršila čišćenje zone Jošane (Gospić PL-FN)—Rebić (Gospić PL-FL)—Čojluk (PL-FI)—Ondić (Novigrad PN-FG)—Komić (PL-EZ) naišavši samo na slabe otpore. Nema naših gubitaka.

Kod neprijatelja 23 mrtva.

Duž puta Udbina—Ploča—Medak vrši se, organizacijom hrvatskih vlasti a pod zaštitom naših trupa, evakuacija oko 1500 stanovnika sa nekoliko hiljada grla stoke i preko 200 kola natovarenih hranom i pokućstvom iz predjela Podlapac.

— **Divizija »Sassari«:**

Jučer, 10-og vršeno čišćenje zone jugoistočno od Mazina.

Jutros, 11-cg, zauzeta kota 960 nakon savladanog otpora neprijatelja[8] koji je upotrebio i artiljeriju.[9]

Naše jedinice na koti 1132 (Knin RK-FG) bile su napadnute iz šume žestokom vatrom iz automatskog oružja.[10]

Sutra, 12-og, nastaviće se sa pokušajem napredovanja prema sjeveru.

Težak teren i klima pretstavljaju znatne teškoće.

— **Aktivnost avijacije:**

— Danas, 11-og, bombardovani i zasuti malim bombama sa odličnim rezultatom, Mogorić, Ploča i Srednja Gora koji izgledaju napušteni.

Vršeno izviđanje glavnih puteva zone.

Danas su zasute malim bombama i bombardovane kote 1132 (RK-FG) i 1101 (RK-FI) i mjesto Vagan (Knin RH-FG).

Ukupni gubici dana 10-og i 11-og: naši: 2 poginula i 11 ranjenih; neprijateljski: 308 mrtvih utvrđeno i smatra se da ima još 300 mrtvih. Zaplijenjen jedan puškomitraljez i 21 puška.

— *Drugo*

OSTALE ZONE:

— **Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:**

Prekid u blizini 582-og kilometra, o čemu telegram 2355, opravljen jučer, 10-og.

---

[8] i [10] Odnosi se na dva bataljona Prve NOU brigade. Vidi dok. br. 89.

[9] Učestvovali dijelovi haubičke baterije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 89.

Noću uoči 11-og akcija uznemiravanja, bez posljedica, protiv garnizona Delnice i odreda za zaštitu pruge između Vrbovskog i Gomirja.

Iste noći patrola napadnuta u blizini stražarnice 386 (Ogulin ZI-BF): uspjela je da se izvuče i da stigne do stražarnice bez gubitaka.

Jutros, 11-og partizani koji su zauzeli Brod Moravice otvorili su vatru na stanicu istog mjesta. Neprijateljska vatra prestala zahvaljujući brzoj reakciji našeg oružja.

Naredio sam akciju sa trupama u pokretu iz Delnica i Ogulina:

— **Divizija »Re»:**

Prema telegramu 2399, ustaška četa Pripremne nanijela neprijatelju gubitke od 30 mrtvih, od kojih 4 utvrđena. Sem toga strijeljana 4 partizana i zaplijenjeno 5 pušaka.

Danas, 11-og, odred M.V.A.C. iz Plaškog izvršio napad na Kumac (Karlovac LI-AI) rasturivši oko 200 partizana. Nijedan naš gubitak.

— **Ostali sektori:**

Redovna aktivnost patroliranja.

GENERAL GLORIA

BR. 138

DNEVNI IZVJEŠTAJ TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 11 VELJAČE 1943 GOD. O DEJSTVIMA POTČINJENIH JEDINICA NA PRAVCU OTRIĆ—SRB I STRMICA—TIŠKOVAC[1]

Telegram

Datum i čas polaska: 11.2.43—XXI 21.00
dolaska: 12.2.43—XXI 3.30

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO —

Br. 2331
Stiglo 12 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE XVIII A.K.
SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i na znanje:
KOMANDI V i VI A.K.

Br. 2332/op.

IZVJEŠTAJ ZA 11 VELJAČE 1943-XXI U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika:

— Primijećena sve veća koncentracija ustanika u zoni Danilo Kraljice (Šibenik RQ-CF) Ljubostinje (Šibenik SI-CF) i Podumci (Šibenik SI-CK).

Sektor »Zara«:

— Juče u ranim časovima naše jedinice u sadejstvu sa M.V.A.C. izvršile su akciju čišćenja u zoni koja se nalazi između Krke i mjesta Arco Romano[2] (Knin RM-DN), Radučić (Knin RO-DL), Očestovo (Knin SI-DL).
— Blizu Radića (Knin RO-DH) jedinice su se sukobile sa partizanskim grupama,[3] koje su uspjele da se razbježe gonjene po šumovitom i neprohodnom terenu.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] Šupljaja
[3] Odnosi se na dijelove Bukovačko-primorske čete Sjevernodalmatinskog bataljona.

Borba je nastavljena blizu kote 274 (Knin RQ-DM) i produžila se do poslije podne kod Kasuma (Knin SI-BL).
Naši gubici: nema.
Partizana 9 mrtvih, među kojima poznati vođa ustanika iz te zone.
Zaplijenjeno: 2 puške, 2 pištolja, ručne bombe, municija i razni materijal.

— U mjestu Losići (Knin SI-DH) otkrivena dva prolaza i uništene 4 barake.
Akcija je organizovana u saglasnosti sa M.V.A.C. iz Pađena (Knin RQ-SI-DN) koji su raspoređeni na unaprijed utvrđenim položajima, uhvatili 6 ustanika koji su umakli operišućim odredima.
U zasjedi kod Raštevića (Novigrad NK-DL) uhvaćeno 15 lica koja su priznala krivice i djela sabotaže.

Sektor »Bergamo«:

— Danas po podne sedamnaestogodišnji mladić[4] teško ranio pištoljem zamjenika federalnog sekretara Savo[5] i dva vojnika koji su priskočili da razoružaju atentatora, koga su karabinjeri uhapsili.
— Ove noći su partizani napali na svjetionik ostrva Murvica (Otok Vis RO-BH) i odnijeli dokumenta. Osoblje je nepovrijeđeno.
— U zasjedi kod Mravinca (Split UM-BN-BQ) uhvaćeno jedno sumnjivo lice.

Sektor »Sassari«:

— Snijeg visok jedan do dva metra spriječio pokrete jedinica upotrebljenih u operaciji.

Neprijateljska aktivnost: Uvijek snažna.

— U toku je čišćenje zone Urljaj S. (Knin RH-EU) i Buhovac (Knin RK-EU) gdje je koncentrisano oko 500 partizana[6] koji ugrožavaju put; očišćena je zona Mandića Draga (Knin RH-EU) i Vojnovićevo Polje (Knin RK-EZ).
— U toku je raščišćavanje snijega na putevima i na prijevoju kote 980 (Knin RK-FG) koji je neprohodan.

---

[4] Ante Čerina

[5] Doimo Savo. Organizator zločina u Splitu i okolici. Na njegovu inicijativu strijeljan je narodni heroj Ivo Lučić-Lavčević, član PK KPH za Dalmaciju. Po odluci Narodnog suda, koji je djelovao ilegalno u Splitu, osuđen je na smrt, a izvršilac odluke Ante Čerina teško ga je ranio, pa je od zadobivenih rana i umro.

[6] Drugi udarni bataljon Ličkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske, br. op. 29/43 od 6 ožujka 1943 godine.

— Odredi sektora Dinara koji su 9-og ponovo zauzeli Strmicu, o čemu naš izvještaj od 10-og tek., juče su nastavili akciju prema prolazu Srb (Knin SI-EK) koji je lijeva kolona skoro bila dostigla.
— Desna kolona, zadržana borbom koja je trajala cijele noći na brdima oko Tiškovca i u samom mjestu[7] (Knin SN-DX), jutros je nastavila pokret.
— Gubici M.V.A.C. 4 ranjena; partizanski neutvrđeni.
— Ustanici su se povukli u neredu prema Vilici[8] (Knin SR-EH).
— Gubici u akciji Strmica na dan 9-og: M.V.A.C.—2 ranjena, partizanski—19 mrtvih.
— U Tepljuhu (Šibenik SN-CS-CU) patrola M.V.A.C. ubila 2 ustanika.

Sektor »Celere«:

— Bombardovana naselja Gizdavac (Split UK-BZ) i Muć (Split UK-CD).
— U ovom kraju primijećen veliki pokret ustanika.
— Nebo vedro.

General Spigo

[7] Napad na s. Duler i Tiškovac izvršili su dijelovi Desete krajiške NO brigade i Prvi udarni bataljon Ličkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 5.

[8] Vjerovatno Ilica

BR. 139

IZVJEŠTAJ ORUŽNIČKOG VODA IZ VIROVITICE OD 12 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA POSADU U VIROVITICI[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
Oruž. vod Virovitica oružnik Julas	SATI	0120	0122 Puk. Kalečak
	DAN	12	
	MJESEC	II	
PRIMIO: nadsatnik Unger	GODINA	1943	PREDAO:

SADRŽAJ

Ogorčene borbe vode se već 1 sat u okolici Virovitice, koja je opkoljena sa svih strana.[2] Vezu je dobio još samo sa Zagrebom. Treba žurnu pomoć.

Oružnik Julas

I. divizija izvještena o tome, javlja da je ona o tome već obaviještena te da je sa svoje strane izvjestila. I. Gorsku diviziju da uputi pomoć. Sama da nema nego samo 50 ustaša u Pitomači, za koje može dobiti kompoziciju tek za 3 sata, i ta pomoć bi bila slaba.

Gorska divizija izvještena o tome, javlja da su u pomoć upućena 2 oklopna vlaka sa trupama.[3]

12/II **D**

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistorijskog instituta pod reg. br. 11/1—38, k. 18.

[2] Napad izvršila Četvrta divizija NOV i PO Hrvatske. Opširno vidi u dok. br. 140, 141 i 142.

[3] Vidi dok. br. 141.

BR. 140

OBAVJEŠTENJE ZAPOVJEDNIŠTVA USTAŠKE NADZORNE SLUŽBE OD 12 VELJAČE 1943 GOD. O UPADU JEDINICA ČETVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE U VIROVITICU[1]

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
ZAPOVJEDNIČTVO
USTAŠKE NADZORNE SLUŽBE
ZAGREB
Broj: 3499 — Taj—43 Zagreb, 12 veljače 1943.

Predmet: Virovitica, napad partizana.—

1. GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
— Operativni odjel —
2. VRHOVNOM ORUŽNIČKOM ZAPOVJEDNIČTVU

ZAGREB

Pukovnik Skoliber javlja brzoglasno jutros u 9.15 sati: Noćas oko ponoći upali su partizani[2] u Viroviticu, te su zapalili redarstvenu vojarnu, ustaški logor, pilanu Drach i vojno skladište. Čini se, da su nenadano upali u mjesto te da je vojska branila samo svoje zgrade. Šest domobrana je ranjeno. Borbe se još uvijek vode.

ZA DOM SPREMNI!

12.II.1943 **D** **Horvat**
P (Horvat)

(M. P.)[3]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1—21, k. 18.

[2] Dijelovi Dvanaeste i Sedamnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 42, 46 i 54.

[3] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — ustaška nadzorna služba

operat. odjel
daruvar br.77 z 112 r 12.2.43. 0730 sati
zagreb 2 br.369 12.2.43.0855 sati
operod i grupe west
na području noć bez osobitih dogadjaja.povodom napadaja partizana
na viroviticu upućen iz djulavesa prvo jedan oklopni vlak a potom
drugi oklopni vlak sa svim raspoloživim snagama boeckla na mjesto
ti snaga iz daruvara upućene sve raspoložive snage u djulaves a iz
pakraca u daruvar
točan posljedak borbi kod virovitice još nije jasan izgleda da se
gixxxx glavna željeznička postaja još drži našim pojačanjem.mala
postaja spaljena i spaljena poreska uprava i salaš mindvaes.
vojarna izgleda da se još drži.pojačanje upućeno iz podravske
slatine stupilo u borbu na otvorenoj pruzi izmedju suhog polja i
virovitice -
op br.346 gerdiv daruvar
predao 12.2.43. u 0952 sati vednik kvesić
primio 12.2.43. u0952 sati por.markić sk

Fotokopija dokumenta br. 141

BR. 141

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 12 VELJAČE 1943 GOD. O SLANJU POJAČANJA NAPADNUTOJ POSADI U VIROVITICI[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
	SATI		
	DAN		
	MJESEC		
	GODINA		PREDAO:
PRIMIO:			

SADRŽAJ

Operat. odjel
Daruvar br. 77 z 112 r 12.2.43 0730 sati
Zagreb 2 br. 369 12.2.43. 0855 sati
Operod i Gruppe West

Na području noć bez osobitih događaja. Povodom napadaja partizana[2] na Viroviticu upućen iz Đulavesa prvo jedan oklopni vlak a potom drugi oklopni vlak sa svim raspoloživim snagama Boeckla.[3] Na mjesto tih snaga iz Daruvara upućene sve raspoložive snage u Đulaves a iz Pakraca u Daruvar.
Točan posljedak borbi kod Virovitice još nije jasan. Izgleda da se glavna željeznička postaja još drži našim pojačanjem. Mala postaja spaljena i spaljena poreska uprava i salaš Mindvaes. Vojarna izgleda da se još drži. Pojačanje upućeno iz Podravske Slatine stupilo u borbu na otvorenoj pruzi između Suhopolja i Virovitice.[4]

gordiv Daruvar

Op. br. 346
Predao 12.2.43. u 0952 sati vodnik Kvesić
Primio 12.2.43. u 0952 sati por. Markić sk **P 12/II D**

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 12/1—6, k. 18.

[2] Tri bataljona Dvanaeste, dva bataljona Sedamnaeste i jedan bataljon Šesnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 42, 46 i 54.

[3] Major Boeckl bio je komandant Trećeg bataljona ES (Einsatzstaffel).

[4] Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 31.

BR. 142

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 12 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA VIROVITICU, AKCIJI ČIŠĆENJA NA BANIJI I PREDUZIMANJU VOJNE NADLEŽNOSTI NA PODRUČJU GLINA —PETRINJA OD NJEMAČKIH JEDINICA[1]

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
GLAV. STOŽ. ODJEL
Op. Br. 404/Taj
U Sisku, dne 12. veljače 1943

»Veoma žurno«

TAJNO

PREDMET: Dnevno izvješće
I.D.Z. za 12.II. do 18 sati.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA.—

(Operativni odjel)

Savezno zapovjedi Glstožera Op. Br. 3219/taj. od 9.VIII. 1942. dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. A. — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

U sjevernom prostoru područja 1. pješačke divizije stanje je bitno pogoršano pojavom i djelovanjem jakih partizanskih snaga[2] kod Virovitice (po prvim izvješćima dotične divizije tamo su bile dvie brigade—16. i 17.).[3]

Nameće se predpostavka, da će partizani sve poduzeti, da svoje snage pritisnute u Bosni i Lici razterete dielima sabotaže, prepadajima na naše slabije posade, napadajima na željezničko osiguranje itd. (dokazi: napadaj na osiguranje želj. kod Šarampova 10-11.II.,[4] prekid b.b. veza između Varaždina i Ludbrega,[5] rušenjem mnogih b.b. stupova na crti Varaždin—Koprivnica noću 11/12.II.).[6]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1—37, k. 18.

[2], [3] i [8] Dijelovi Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 36, 42, 46 i 54.

[4] Vidi dok. br. 136.

[5], [6] i [10] Diverzije izvršili dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. broj 45.

Posljednji događaji u susjednom području Karlovca, u prostoru Jastrebarsko—Draganići (napadaj na Draganiće,[7] prepadaji na samovoze) zahtevaju povećanu pažnju u području južno od Zagreba.

1. B. — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje 1. pješačke divizije:

Prema izvješću zapovjednika 1. pješačke divizije u noći 11/12.II.o.g. jače partizanske snage[8] napale su Virovitiću.

Pomoću pojačanja od 2 satnije pristiglog iz Daruvara, uspjelo je posadi odbiti neprijatelja, koji je već prodro u neke ulice grada.

Vlastiti gubici: 2 domobrana poginula, 5 domobrana ranjeno;[9] zapaljeno: mali kolodvor, pilana, zgrada poreznog ureda i zgrada ustaškog tabora, kolodvor Lukač (8 km. sjeverno od Virovitice).

Molba zapovjednika posade Virovitica, da tamo ostane za neko vrieme barem jedna satnija od pojačanja, prenieta je zapovjedničtvu odsjeka West.

Gubitci partizana nisu još poznati.

Operativno područje grada Zagreba:

1. — Prema izvješću zapovjednika posade Varaždin u noći 11/12.II.o.g. na potezu Ludbreg—Koprivnica posječeno je oko 60 b.b. stupova.[10] P.b. veza Varaždin—Ludbreg u prekidu.

2. — Noću 12.II. oko 0010 došla su 4 partizana u s. Bok (3 km. sjevero-zapadno od Siska), oteli su od seljaka dva velika korita i pomoću ovih korita prevezli jednog svog kurira na lievu obalu Save kod s. Hrastelnica.

Operativno područje Petrinjskog zdruga:

Vršeno razviđanje i čišćenje:

— sa dielom VII. novačke bojne i jednim satom XV. ustaške pripremne bojne pravcem: Glina—Viduševac—V. Solina 7.5 km. sjevero-zapadno od Gline, sa zadaćom razbiti odnosno pohvatati skupine partizana[11] u tom području.

— XI. ustaška bojna pravcem: Topusko—Ponikvari—s. Perna i Topusko—Vorkapić—jugo-istočni rub s. Perna.

---

[7] Vidi dok. br. 44.

[9] O gubicima jedinica koje su pošle u pomoć posadi u Draganićima vidi dok. br. 44.

[11] Odnosi se na Prvi bataljon Kordunaškog NOP odreda.

Ovi podhvati su još u toku.

2. — Na cesti Topusko—Vranograč—V. Kladuša partizani su napali jednu skupinu izbjeglica povratnika i od njih odveli 6 a ostali su se razbjegli.

1. C... / 2. i 3. NIJE BILO

3. — Osobiti događaji i mjere izvan borbene djelatnosti četa:

1. — Zapovjednik Petrinjskog zdruga dostavio je izvješće o sporazumu sa njemačkim zapovjednikom posade u Petrinji od 11. ov.mj. koji glasi: Njemačka posada u Petrinji preuzima na sebe sigurnost područja Petrinja—Gora—Glina —Maja—D. Bačuga—Hrastovica—Petrinja. Područje istočno od Petrinje do Blinjskog Kuta (istočni dio područja Petrinjskog zdruga) osiguravaju dielovi topničkog odjela 369 divizije stalnim krstarenjem i obhodarenjem.

Prema tome Petrinjskom zdrugu ostao je sada zapadni dio područja kao i prcširenі prostor Glina—Vrginmost—Vojnić—Miholjsko—Krstinja—Vranograč—Glina.

2. — Njemačko zapovjedničtvo Gruppe West postavilo je upit ovome zboru da li se može oklopni vod 1. samovozne bojne koji se nalazi u Glini u sastavu Petrinjskog zdruga oduzeti i vratiti na raspolaganje. Odgovoreno je da to za sada nije moguće, obzirom [na] proširenost zadataka Petrinjskog zdruga i općeg stanja na njegovom području.

Naknadno se saznalo u trenutku zaključenja izvješća:
kod 1. pješačke divizije:

Pri napadaju na Viroviticu poginulo 84 partizana, među kojima i zapovjednik i 3 žene. Partizani su zaplienili 25.000 puščanih naboja.

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
GLAVAR STOŽERA
pukovnik (Klišanić)
Klišanić

P 13/II D

BR. 143

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 12 VELJAČE 1943 GOD. O AKCIJI ČIŠĆENJA NA MOSLAVINI I BORBAMA ZA VIROVITICU[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
	SATI		
	DAN		
	MJESEC		
PRIMIO:	GODINA		PREDAO:

SADRŽAJ

Daruvar br. 78 12.2.43 1200
Zagreb 2 br. 398 12.2.43 1630
Operod i Gruppe West

Podhvat Moslavina[2] teče po planu bez dodira sa neprijateljem. Do 1000 sati dostignuta crta sjev. ivica Srpskog Selišta (Čaire) sjeverno ivica Stupovače, Kapelica, Široki Dol (od snaga koje nadiru sa sjevera i sjeveroistoka nemamo još izvješće). Jutros prije svanuća jedna skupina od oko 150 naoružanih i 159 nenaoružanih sa nešto žena i djece izvukli se iz Moslavine[3] i Virovitice, preko šume Zdenački Gaj prebacili se vjerovatno u Bilo Goru. U Zdenačkom Gaju uhvatili jedan teretni samovoz tvornice Zdenca sa sirom i maslacem. Kod Virovitice još se vode borbe.[4] Naša pojačanja su tamo a šaljemo dalnja pojačanja.

Op. br. 384 gordiv
Predao 12.2.43 u 2035 nar. Požgaj
Primio 12.2.43. u 2035 por. Markić sk

P 12/II D

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1—32, k. 18.
[2] Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 39.
[3] Odnosi se na Moslavački NOP odred.
[4] Vidi dok. br. 36, 37, 38, 42 i 46.

BR. 144

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG SEKTORA OD 12 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA NJEMAČKU KOLONU KOD SLUNJA I O ZAHTJEVU DA SE POJAČA POSADA U SLUNJU[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
Pukovnik Tomašević Karlovac	SATI	1800	
	DAN	12	
	MJESEC	II	
PRIMIO: Ppukovnik Dits	GODINA	1943	PREDAO:

SADRŽAJ

Neprijateljski dielovi[2] napali danas prije podne u blizini s. Broćanca (južno od Slunja) jednu njemačku autokolonu.— Jake neprijateljske snage[3] sve više se prikupljaju j.z. od Slunja, a osobito u šumama predjela Ljubča.— Slunj ozbiljno ugrožen.— Posada Slunja 80 domobrana i oko 100 oružnika za ovu situacija previše slaba.

U isto vrieme danas prije podne napadnute radničke kolone[4] na 6 km j. od Krnjaka. Intervencijom 1 naše satnije neprijatelj raspršen. 8 mrtvih partizana. dok vlastitih gubitaka nema.

Bezuslovno je potrebno Slunjsku posadu pojačati do jačine jedne bojne i odrediti pod čije zapovjedničtvo spada.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1—27, k. 18.

[2] Vjerovatno manji dijelovi Četrnaeste NOU brigade

[3] Na području Slunja nalazio se Treći bataljon Kordunaškog NOP odreda, a pored toga u ovo vrijeme se ovim pravcem prebacivala Četrnaesta NO brigada Pete operativne zone iz Like za Gorski Kotar.

[4] Napad izvršili dijelovi Prvog bataljona Kordunaškog NOP odreda.

Molim da se odmah pošalje 50 pušaka za članove častne radne službe koji su na terenu kod Krnjaka. Ja tih pušaka nemam.

Molim da se ima u vidu da je situacija na Kordunu opet veoma teška.

Pukovnik Tomašević

Br. 642 od 12.II[5]

P 12/II **D**

[5] U originalu, pod tekstom, dopisano je crvenom olovkom:
»Odsj.[ek] 2 — Kalečak
Radi regulisanja pitanja granica op. područja Karlovac koje ostaje podređeno Talijanima i zaposjedanja ostalog oslobođenog područja (Slunj, Bihać, Cazin, Krupa, Otoka), za koji bi morao odrediti gen. Lüthers kao snage, treba pisati njem. op.[unomoćenom] generalu (i njem. zap.[ovjedajućem] gen.) kao i Tal. vojnoj misiji!

Op. br. 1688/42
Svršeno.
(Potpis nečitak)«

BR. 145

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 13 VELJAČE 1943 GOD. O DEJSTVIMA PODREĐENIH JEDINICA I VAZDUHOPLOVSTVA NA PODRUČJU LIKE I GORSKOG KOTARA[1]

Prepis telegrama

Dato na uvid Načelniku štaba.
Dato na uvid Pomoć. nač. štaba.
Prepis upućen odjeljenju »I« (obavješt.).
Prepis upućen Kr. karabinjerima.

otpreme: 13.2.43, 00.30
Datum i sat
prijema: 13.2.43, 3.45

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2393
Stiglo 13 veljače 1943

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i na znanje:
KOMANDI XI ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI XVIII ARMIJSKOG KORPUSA
ŠEFU GRUPE PRI KOMANDI LÜTHERS
(preko Italijanske misije u Zagrebu)

Br. 2517/op.

NOVOSTI DANA 12 VELJAČE U 18 SATI

Kretanje ustanika:

1) Primijećene znatne grupe ustanika[2] u predjelu Kuzmanovača (Gospić NH-FT).
2) Partizani su se povukli iz Broda Moravice prema Šimatovu (Novo Mesto ZN-BN) i Završju (ZLBM).

[1] Prepis, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] Vidi dok. br. 89.

Prvo

OPERACIJE U TOKU:

Grupacija Fabbri:

Danas, 12-og, vršeno je čišćenje malih razmjera. Ništa da se javi.

Divizija »Re«:

Grupacija Pederzani uspela se na Plješevicu naišavši na slabe otpore neprijatelja.

Na našoj strani 1 ustaša ranjen.

Zaplijenjena jedna puška i 20 granata od 105 mm.

Naknadno će se javiti dostignuti položaji.

Grupacija De Bonis izvršila čišćenje zone Orlović (Novi Grad OI-FG)—Trkulji (OI-EZ).

Jutros, 12-og napadnuta je u predjelu Ljeskovac[3] (Novi Grad PI-FG) kolona izbjeglica, o čemu telegram 2461.[4]

Na našoj strani 4 ustaše ranjene.

Kod neprijatelja 4 mrtva utvrđena.

Divizija »Sassari«:

Jutros, 11-og, na našoj strani 3 mrtva i 23 ranjena od kojih 2 oficira.[5]

Noć uoči 12-tog prošla je u miru.

Nisu još stigle vijesti o operacijama u toku dana.

Aktivnost avijacije:

Danas, 12-og, bombardovani i zasuti malim bombama Mogorić (Novi Grad NM-FG) i Kuzmanovača (Gospić NH-FI) gdje su primijećena mala kretnja.

Izvršeno izviđanje zone operacija, naročito duž puta kolone Pederzani.

Trinaest aviona izvršilo bombardovanje, mitraljiranje i zasipanje malim bombama u prilog kolone »Sassari«.[6]

Mitraljirana kola u kretanju iz Dobrog Sela (Knin RO-FG) za G. Lapac (Bihać RM-FI).

---

[3] Trig. 811

[4] Vidi dok. br. 137.

[5] Odnosi se na borbe dijelova divizije »Sassari« protiv dijelova Prve NOU brigade duž komunikacije Mazin — G. Lapac, Vidi dok. broj 89.

[6] Pomenuta kolona je napadala na položaje Prve NOU brigade, na visovima sjeverno od Mazina: Vagan, nešto sjevernije (jedna četa Drugog bataljona), padine Ilića Kose ka cesti Mazin — G. Lapac (Četvrti bataljon), padine Mazinske Planine, ivice Lumbardenika i ivice šume Jasenov Vrh (Prvi bataljon i dvije čete Drugog bataljona). Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije od 16 ožujka 1943 godine.

Drugo

OSTALE ZONE:

Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:

Jučer, 11-og, ujutro naša je patrola našla u blizini 542 km (Ogulin XN-AV) jednu neeksplodiranu artiljerijsku granatu. Odmah zatim je patrola idući prema Hreljinu (Ogulin XN-AT) bila napadnuta od partizana.[7] U borbi dva naša nestala sa ličnim oružjem. Gubici neprijatelja neutvrđeni.

Druga mina postavljena u blizini 543. km (Ogulin XN-AV); pruga je oštećena. Prekid je opravljen već danas 12-og.

Jutros, 12-og, I/XXVI Granične straže i Pogranični bataljon stigli su u Brod Moravice, koji je napušten od partizana a da nisu naišli na otpor.

Vršena je artiljeriska paljba na mjesta u kojima su primijećene koncentracije ustanika.

Idućih će dana biti izvršeno čišćenje u zoni.

Divizija »Re«:

Noću 12-og partizani[8] su odvojili 33 šinska polja između stražarnica 75 i 76 (Novi Grad MK-FG).

Ostali sektori:

Obična aktivnost patroliranja.

— Prolaznost puteva nepromijenjena.

— minimalna temperatura 12-og u noć: zona Otočac nula; zona Gospić i Brinje minus 2; zona Plaški minus 4; zona Vratnik minus 6; zona Bjelo Polje—Udbina minus 8. Danas, 12-og, vrijeme lijepo, temperatura znatno porasla.

GENERAL GLORIA

---

[7] Dijelovi Prvog bataljona Prvog NOP odreda Pete operativne zone. Vidi dok. br. 50.

[8] Treći bataljon Ličkog NOP odreda. Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/28, k. 1012.

BR. 146

OBAVJEŠTENJE ZAPOVJEDNIŠTVA SLAVONSKOG ZDRUGA OD 13 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA U VIROVITICI I ZAHTJEVU DA SE UPUTE POJAČANJA[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
	SATI		U 21^{30} javio sam brzoglasno Proč. Oper. od gen. g.— Dragojlovu. R.—
	DAN		
	MJESEC		
PRIMIO:	GODINA		PREDAO:

SADRŽAJ

Operat. odjel
Brod br. 26/235 z 13. 2. 43. 1720 sati
Zagreb 2 br. 456 z 66 r 1905 sati

Zapovjedničtvu 187 njemačke divizije Zagreb Zapov. 2. zbora Brod, Zapov. 1. gordiv Daruvar, Zapov. 4. divizije Bjelovar. Posada Virovitica javlja: još uviek obkoljena.[2] Pridolazi još jedna partizanska brigada i očekuje se ponovni obći napad.[3] Za ulične borbe koje se vode potrebna borbena kola. Ponovno molim žurno pomoć.

Slavonski zdrug op. broj 511.

Predao 13.2.43 u 2110 sati dom. Podgornjak.
Primio 13.2.43. u 2110 sati por. Markić.

D 13/II.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] O borbama u Virovitici vidi dok. br. 36, 37, 38, 42 i 46.
[3] Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 31.

BR. 147

IZVJEŠTAJ TALIJANSKE VOJNE MISIJE U ZAGREBU OD 13 VELJAČE 1943 GOD. O DEJSTVIMA TALIJANSKIH JEDINICA 10 i 11 VELJAČE 1943 GODINE[1]

PRIEVOD

TALIJANSKA VOJNA MISIJA U HRVATSKOJ
broj 719/tajno
u Zagrebu, dne 13. veljače 1943.

PREDMET: Podhvati talijanskih četa

POGLAVNIKU NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE
GLAVNOM STANU POGLAVNIKA
GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA

Zagreb

Javlja se o sliedećim podhvatima, izvršenim do zaključno 11.II.1943.

— *Područje XI. armijskog korpusa:* normalna djelatnost pokretnih odreda raznih posada: 2 partizana ubijena, 4 zarobljena, ranjen jedan odmetnički vođa, uništeni obskrbni postroji, zaplienjeno oružje i streljivo. S naše strane 1 mrtav i 2 ranjena.

— *Područje V i XVIII. armijskog korpusa:* Područje Karlovac: U toku je primjenjivanje shodnih mjera od strane divizije Lombardia radi spriečavanja ponovnog napadaja jakih odmetničkih skupina i radi osiguranja željeznica i prometnica SS divizije.[2] Naši odredi upućeni u pomoć njemačkom vlaku koji je bio napadnut u noći na 10 o.mj. oko 7 km. jugozapadno od Karlovca, naišli su na jake odmetničke skupine koje su pretrpile 32 mrtva i 47 ranjenih. S naše strane 1 ranjen.

Kod Lug—Benčetići (8 km. sj. iztočno od Karlovca) odklonjene su prepreke na cesti i raspršene odmetničke skupine, spremnim posredovanjem naših odreda i domobrana iz obližnjih posada. Dva naša vojnika i 2 domobrana ranjena.

Izvršeno je uspješno bombardiranje i mitraljiranje naselja Petrovina (6 km. zapadno od Jastrebarskog), odakle je odgovoreno protuzrakoplovnom odbranom.

---

[1] Ustaški prevod sa talijanskog, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 14/1—36, k. 18.

[2] Poslije izvedenih operacija talijanskih, njemačkih i ustaško-domobranskih snaga na području Korduna i Banije u toku siječnja, Kordunaški NOP odred je u prvoj polovini veljače izvršio niz akcija (vidi dok. br. 27, 51 i 64) na talijanske i njemačke kolone.

Zdrug[3] Lombardia. Izvršio je akciju za zaštitu prema zahtjevu njemačkog zapovjedništva[4] uz akciju čišćenja oblasti uzduž ceste iz Ličkog Petrovog Sela u Bihać.

11. veljače dostignuto je selo Zavalje.

Zdrug[5] Re. Srednja kolona: Nadvladan je jaki odmetnički odpor[6] kod Debelo Brdo (5 km. i.j.i. od Bunića). Dostigla je vododjelnicu Plješevica Planina uništavajući daljni odpor odmetnika između Bjelog Polja i Velica Stara[7] (7 km. jugoizt. od Korenice). Uslied nastupajućeg mraka i visokog sniega, kolona povratila se u Bjelo Polje odakle će poduzeti nove izpade u Plješevica Planini uz sudjelovanje djelova kolone Lombardia koja će poduzeti podhvate iz Zavalje.

Sjeverna i južna kolona nastavile su čišćenje područja Udbine, gdje su naišle na slabi odpor odmetnika. Priprema se iseljenje 1500 stanovnika i velika količina stoke iz Podlapca u Medak.

Zdrug Sassari. Visoki snieg (1—2 metra) spriečavao je pokrete odreda u podhvatima. Pročišćena je oblast jugoiztočno od Mazina i nadvladan je jaki odpor[8] na nekoliko kilometara sjeverno od spomenutog mjesta.

Zrakoplovstvo. Uspješno bombardiranje kod Mogorića, Ploča i Srednja Gora. Ukupni gubitci dne 10 i 11 o.mj. osim već javljenih jučer: 300 mrtvih utvrđenih i vjerovatno još drugih 300. Pretrpljeni gubitci: 5 ranjenih. Zaplienjena je jedna strojopuška i 21 puška.

Na drugim područjima: kod Letinca (12 km. sjeverno od Otočca) odbijen napadaj partizana[9] na posadu koju su sačinjavali ustaše. Nanieti su gubitci: 8 mrtvih i 25 vjerovatno ubijenih.

Kod Knina, Benkovca i Perušića u očekivanju akcije čišćenja tučeni su i razpršeni jaki odmetnički odredi, koji su pretrpjeli 11 mrtvih i 22 zarobljena.

U prostoru iztočno od ceste Bruvno—Mazin u toku su akcije čišćenja. Naši odredi uz sudjelovanje postrojba D. P. K.M.[10] odpočeli su akcije prema Srbu, nastupajući u dvije kolone: lieva kolona stigla je do blizine Srba. Desna kolona stigla je i prešla preko G. Tiškovac (10 km. jugoizt. od Srba)

---

[3] Nepravilno. Ovdje se ne radi o zdrugu (puku) već o dijelovima divizije »Lombardia« (Sedamdeset četvrtom pješadiskom puku i 137 legiji crnih košulja).

[4] Vidi dok. br. 123.

[5] Odnosi se na diviziju »Re«.

[6] Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 50.

[7] Vjerovatno Delića st. (staje ili stan).

[8] Prvog i Četvrtog bataljona Prve NOU brigade. Vidi dok. br. 89.

[9] Odnosi se na dijelove Prvog NOP odreda Pete operativne zone.

[10] Dobrovoljna protukomunistička milicija (četnici)

nakon što je nadvladala jaki protivnički odpor.[11] Nanieti gubitci: 19 mrtvih. Pretrpljeni: 6 pripadnika D.P.K M. ranjena. — *Područje VI. armijskog korpusa:* Nastavlja akcije čišćenja na poluotoku Pelješcu i na Korčuli. U toku je povlačenje hrvatskih posada iz Imotskog na postave VI. armiskog korpusa. Pokreti osigurani su jakom djelatnošću zrakoplovstva i bombardiranjem te razviđanjem nad područjem Livno—Imotski —Posušje—Aržano.

GLAVAR MISIJE GENERAL RE

Prievod ovjerava,
pcdpukovnik (Galzigna):
Galzigna

15/II

BR. 148

IZVJEŠTAJ USTAŠKOG STOŽERA IZ OSIJEKA OD 13 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA UPORIŠTE VIROVITICU[1]

Dne 13. veljače 1943. u 13.45 sati javio je stožernik Krvarić iz Osijeka brzoglasnim putem sliedeće:

»Od 10.ov.mj. vrše partizani jake napadaje na Viroviticu.[2] U napadaju sudjeluju 12. i 16 i 17 partizanska brigada.[3] Pravac napadaja bio je u noći od 10 na 11.II.o.g. sa strane mjesta Lukač a pomoćni napad sa pravca Špišić Bukovica, dok je treći napad usliedio s juga u pravcu željezničke postaje Virovitica.[4]

U napadaju sudjeluje oko 4000 partizana.[5]

Partizani su se probili u samo mjesto Viroviticu gdje se vode još sada ogorčene borbe.—

Prekinute su sve brzoglasne linije.—

---

[11] Prvog udarnog bataljona Ličkog NOP odreda i dijelova Desete NO krajiške brigade. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 5.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Vidi dok. br. 36.

[3] U originalu, Dvanaesta i Šesnaesta brigada napisane su arapskim a Sedamnaesta rimskim brojevima.

[4] O pravcima napada jedinica Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske vidi dok. br. 36.

[5] Vidi dok. br. 36.

Sve zamolbe na 187. njemačku diviziju, u čije područje spada Virovitica, da se pošalju dovoljna pojačanja, ostale su bez uspjeha, osim što je Đulavec poslala vrlo mali broj vojnika.[6]

Da slavonski zdrug iz Osieka nije uputio 200 domobrana sa 2 oklopna vlaka — ako prem ne spada u njegovo područje — Virovitica se ne bi mogla održati.—

U borbama je ubijeno prema dosadašnjim izvještajima 53 partizana među njima zapovjednik bataljona[7] i jedan politički komesar.[8]—

Partizani su imali veliki ali do sada neustanovljeni broj ranjenika.

Naši gubici iznose 6 mrtvih domobrana i 6 ranjenih te jedan ustaša.[9] ...

Partizani su osvojili skladište streljiva sa 3.000 naboja, pustili političke zatvorenike iz zatvora.—

Kod ubijenog partizanskog bataljonskog zapovjednika nađena je pismena zapovjed, da živ ili mrtav mora prije podne zauzeti kolodvor u Virovitici.

Napad partizana trajao je do 12.ov.mj. u 14 sati. Istoga dana odpočeo je novi napadaj oko 20 sati na večer i trajao s prekidom cielu noć.[10]

Danas dne 13.ov.mj. u 8.30 sati u jutro izvršen je ponovni napadaj partizana iz pravca Špišić Bukovica.

Žestoke borbe još traju.

U više je navrata posada iz Virovitice vršila ispade iz grada navaljujući na partizane koji su dolazili sa svih strana jakim pojačanjima.

U ovaj je čas situacija katastrofalna. Vojska se zbog ogromne partizanske premoći morala povući i zabarikadirati u svoju vojarnu, a redarstvo se zabarikadiralo na I/katu redarstvene zgrade, dok kolodvor čuvaju odjeli njemačke pripremne bojne iz Đulaveca pod zapovjedničtvom bojnika Böckla. Partizani prodrli u grad, zapalili sva vojnička skladišta izgorjele sve vojničke kamare siena.

Sa naselja Antunovac kraj Virovitice otjerali sve blago.—

Iz Antunovca i Jasenaša kreću u velikim masama prema Virovitici koja je već podpuno obkoljena a i obližnji vinogradi puni su partizana.

---

[6] Iz Đulaveca su upućeni dijelovi Trećeg bataljona ES. Vidi dok. br. 141.

[7] i [8] Prilikom napada na Viroviticu poginuo je komesar i komandir čete.

[9] O gubicima posade u Virovitici vidi dok. br. 42, 46 i 54.

[10] U originalu na kraju ovog pasusa dopisano crvenom olovkom: »To ne javlja 1 gorska, u protivu, da je noć prošla mirno«.

U noći su napadali oružničku vojarnu u Špišić Bukovici koja je razorena.[11]— Zapovjednik oružničke postaje povukao se u Viroviticu i zabarikadirao se sa redarstvom.

U Virovitici je pala u ruke partizana velika količina hrane.

Partizani su osvojili i veliki mlin.—

Prema brzoglasnoj obavijesti primljeno danas u 12.30 (poslije toga vremena nije bilo više veze) javlja Virovitica, da će posada biti svladana ako se smjesta ne upute jaka pojačanja.

Dne 11.ov.mj. zapalili su partizani[12] željezničku postaju u općini Lukaču i općinu u Lukaču.

Stanje u Našicama.

Zadnjih dana izvršila je posada iz Našica nekoliko izpada u okolicu, sve do Živčana gdje je zapalila partizanske barake i kuće te uništila njihove bunkere.—

Prema dosadašnjim viestima našička je posada zarobila 8 partizana dok je 6 poginulo. Posada se vratila u Našice bez vlastitih gubitaka.«

Obavijest primio: F u č e k
Fuček

MINISTARSTVU ORUŽANIH SNAGA — OPERATIVNI ODJEL

Dostavlja se prednie na znanje

Po usmenom nalogu Postrojnika
Fuček

(M P)[13]

---

[11] Napad na posadu u Špišić Bukovici izvršio je Treći bataljon Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 79.

[12] Napad na ovo uporište izvršio je jedan bataljon Šesnaeste NO brigade.

[13] Okrugli pečat: Zapovjedništvo ustaša — Glavnog ustaškog stana

BR. 149

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 13 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA DUŽ KOMUNIKACIJE MAZIN—G. LAPAC[1]

Predmet: wt.

Datum i čas polaska: 13/2/43 20.40

dolaska: 14/2/43 4.15

Telegram

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO —

Br. 2457
Stiglo 14 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE XVIII A.K.
SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i na znanje
KOMANDI V. i VI A.K.

Br. 2438/op.

IZVJEŠTAJ ZA 13 VELJAČE 1943 U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika:

Nikakvih novosti.

Sektor »Sassari«:

Juče, 12-og, obuhvatnim manevrom na kotu 1229 (Knin RK-FG) koji je izvršila kolona Zanotti, pošto je razbila i poremetila neprijatelja[2] koji je vršio jak pritisak na kolonu Verdi sa kote 960 i 1132 (Knin RK-FG), neprijatelj[3] je prisiljen na povlačenje prema Logorištu, koti 1101 (Bihać RE-SI) i G. Lapcu.—

Uveče 12-og jedinice su se utvrdile na koti 1229, na padinama sjeverno od kote 1132 i sjeverno od kote 960 (Knin RK-FG).

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] i [3] Ove položaje držala su tri bataljona Prve NOU brigade Šeste divizije. Vidi dok. br. 89.

Operacije na dan 12-og srećno su završene zahvaljujući velikom zalaganju svih komandanata i jedinica.
Naši gubici: 28 mrtvih i 70 ranjenih, od kojih dva oficira.—
11-og tek. preminuo u Gračacu od zadobivenih rana poručnik Paudrotta Franco iz bataljona strijelaca »Zara«.—
Partizanski gubici: preko 200 mrtvih.[4]
Spaljene barake i slagališta u Lumbardeniku (Knin RM-FG).
Avijacija je efikasno sudjelovala u operacijama.
Poslije odbijenog noćnog protivnapada na kotu 1229 (Knin RK-FG), kojom prilikom su naše jedinice pretrpjele gubitke od dva mrtva i jednog ranjenog, jutros je nastavljen pokret za G. Lapac.
Izgleda da je u zoni razmještено devet partizanskih bataljona,[5] pored dva u Brezovcu[6] (Knin RO-EZ), dva na Kremenu[7] (Knin QK-QM-QO-FG) i VI ličke divizije u G. Lapcu.[8]—
Hercegovačka kolona M.V.A.C. iz sektora Dinara, nastavljajući akciju od prethodnih dana stigla je 12-og tek. između prijevoja Srb[9] i Srba (Knin SI-ED) gdje se zaustavila.
Gubici Hercegovaca na dan 11-og:[10] dva mrtva i 8 ranjenih; gubici partizana: 60 mrtvih.[11]—

Sektor »Celere«:

Redovna aktivnost postavljanja zasjeda i izviđanja u okolini Zagvozda (Makarska ZT-BD); bombardovanc i mitraljirano naselje Gizdavac (Split UK-BZ) i Muć (Split UK-CD), oružano izviđanje puta Drniš (Split SL-CQ)—Sinj (Split VH-CF).—
Dobri rezultati.—
Oblačno i vjetar.

General Spigo

---

[4] Netačno. Tri bataljona Prve NOU brigade imali su u toku dana 7 mrtvih, 37 ranjenih i 3 kontuzovana. Vidi dok. br. 89.

[5], [6], [7] i [8] Netačno. Raspored jedinica Šeste divizije Prvog korpusa NOV Hrvatske dana 12 i 13 veljače bio je sljedeći: tri bataljona Prve NOU brigade u rejonu Dobro Selo — Mandina Glava (k. 812) — Priseka (k. 652), a jedan u Martin Brodu; tri bataljona Devete NO brigade prebačena su 13/14 veljače na komunikaciju Mazin — G. Lapac, dok se jedan bataljon nalazio u rejonu s. Visuć; Prvi i Drugi bataljon Druge NOU brigade u s. Trnašić, Treći bataljon u Krbavici, a Četvrti u rejonu Homoljac, sa jednom četom na Pogledalu, a jednom na Čudinom Klancu. Vidi dok. br. 89 i tom V knj. 13, dok. 50.

[9] Klanac, južno od Srba, zvani Srbski Klanac.

[10] i [11] Netačno. Prvi bataljon Ličkog NOP odreda imao je svega 6 ranjenih. Dokumenat u arhivi Vojnoistorijskog instituta pod reg. br. 1/28, k. 1012.

BR. 150

OBAVJEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 13 VELJAČE 1943 GOD. O RASPOREDU DIVIZIJE »RE« I »SASSARI« PO ZAVRŠETKU PRVE FAZE OPERACIJE WEISS[1]

TELEGRAM

Operativno

V.P. 10, 13 veljače 1943/XXI

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
ITALIJANSKOJ MISIJI — ZAGREB
GRUPI BOBBIO PRI ITALIJANSKOJ
MISIJI — ZAGREB

Br. 2443 prot.

Na njemačko sadejstvo u pogledu skorih premještanja divizije »Re« i »Sassari«, ova komanda je odgovorila sljedećim fonogramom. P o č i n j e:

»Njemačkoj grupi za vezu pri Superslodi br. 2321 prot.[2] Odgovor na akt te grupe 34/43, 36/43 povjerljivo, od 11 t.m.. i potvrda usmenih izjava učinjenih pukovniku Preiseneru.[3] Na završetku operacije »Weiss I«[4]:

Prvo: Divizija »Re«: neće biti prebačena u Sloveniju; po raščišćavanju zone obuhvaćene prugom Ogulin—Vrhovine i morem pomenuta divizija će se razmjestiti između pruge Rijeka—Ogulin i puta Senj—Josipdol.

Drugo: Divizija »Sassari«: za sada će zamjeniti u zoni Knin—Drniš jedinice divizije »Bergamo« koje su određene da sadejstvuju u operacijama »Weiss II«.[5]

Načelnik štaba Superslode«. Završava.

Toliko radi znanja te Misije i grupe Bobbio.

Načelnik štaba Superslode[6]

14 veljače 1943/XXI

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[3] Iz Komande njemačkih trupa u Hrvatskoj
[4] Prva etapa Četvrte neprijateljske ofanzive
[5] Druga etapa Četvrte neprijateljske ofanzive
[6] General Clemente Primieri

BR. 151

UPUTSTVO VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 13 VELJAČE 1943 GOD. O POVLAČENJU JEDINICA DIVIZIJE »SASSARI« IZ GRAČACA I ZRMANJE I PREUZIMANJU POSADE OD STRANE ČETNIKA[1]

TELEGRAM V.P. 10 13 veljače 1943

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
KOMANDI XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

Br. 2427/prot.

Odgovor na vaš telegram 2202 od 11 tekućeg mjeseca.[2]

Prvo: Odobravam prijedlog u vašem gore spomenutom telegramu tački jedan.

Drugo: Slažem se sa onim što je predviđeno u vezi sa smjenjivanjem garnizona »Bergamo« sa jedinicama »Sassari« koje se vraćaju iz operacije »Weiss«.

Treće: U vezi sa upotrebom četničkih formacija i njima povjerenim zadacima ostajem pri onome što sam kazao u tački trećoj mog telegrama 2361 od jučer.

Četvrto: U vezi s pitanjem garnizona Gračac i Zrmanja potvrđujem da nije predviđena zamjena trupa »Sassari«, koje su još tamo, sa drugim jedinicama. Ali zajedno sa odredima koji će napustiti spomenuta mjesta, moraju biti povučeni naši elementi koji su namijenjeni za odbranu i upotrebu željeznice između zone Gračac—Knin.

Peto: U vezi s formacijama antikomunističke dobrovoljne milicije garnizona Gračac i Zrmanja, potsjetiti se na ono o čemu govori glava VI našeg dobro poznatog akta 23100 upoznavši komandante spomenutih formacija da će operacije »Weiss« smanjiti aktivnost i pritisak partizana u susjednoj teritoriji zone Gračac—Knin, i da će, po završetku pokreta naših trupa, moći da se nastavi rad željeznice Gračac—Knin ako je gore spomenute formacije budu branile.

Šesto: Potsjetiti se na kraju da ako ne budu četnici sami mogli da drže garnizone Gračac i Zrmanja trebaće predvidjeti da se pojača naš raspored duž doline Zrmanje.

General Robotti

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

BR. 152

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 14 VELJAČE 1943 GOD. O PRODORU DIJELOVA DIVIZIJE »SASSARI« U KULEN VAKUF[1]

Telegram

Datum dolaska 15/2/1943
čas 0,15

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO —

Br. 2518
Stiglo 15 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE XVIII A.K.
SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i na znanje:
KOMANDI V i VI A.K.

Br. 2498/op.

IZVJEŠTAJ ZA 14 VELJAČE 1943 U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika:

Noću uoči 13-og snažne grupe ustanika upale u zonu Opor (Šibenik TI-BS) i odnijele stoku namirnice, odjeću, primoravajući veći broj mladića da ih slijedi.

Dvije grupe od ukupno 90 mladića uspjele su da izbjegnu regrutovanju sklonivši se u Labin (Šibenik SR-BS) i želj. stražarnicu Prgomet (SP-BU).

Iste noći u blizini Proseka (Split US-BU) na liniji Sinj ustanici skinuli zavrtnje na 30 metara pruge. Linija je odmah uspostavljena.

Sektor »Zara«:

Prilikom čišćenja u zoni kanala između ostrva Ugljan i Pašman otkriveni su radovi za postavljanje automatskog oružja i nađene su namirnice koje su ustanici ostavili.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Sektor »Bergamo«:

U blizini garnizona Sv. Juraj—Hvar (Makarska XN-AI) nađen je čamac sa radioaparatom.

Sektor »Sassari«:

Dana 13-og tek. naši odredi su dostigli G. Lapac.

Uslijed eksplozije mine zaustavljen je tenk a ranjen je poručnik Canestri iz IV eskadrona lakih tenkova. Tenk je spasen.

Pošto su u toku noći popravljeni brojni prekidi, koji su na dan 13-og spriječili napredovanje motorizovanih sredstava, danas, 14-og, u 5 časova naše jedinice su nastavile pokret prema Kulen Vakufu koji je dostignut u 8,15 sa kolonom Verdi, koja je u 10 časova stupila u dodir sa njemačkim trupama.[2]

Zona napuštena. G. Lapac je zatečen bez stanovnika i u plamenu. Barake u Vaganu (Knin AK-FG) spaljene.

Potučene partizanske formacije nalaze se u bjekstvu prema Dobrom Selu (Knin RO-FG) i prema jugoistoku; gonjene su artiljerijom i vazdušnim mitraljiranjem i bombardovanjem malim bombama.[3]

Pohvatane su raštrkane grupe.

Odredi sektora Dinara,[4] nastavljajući akciju od prethodnih dana, o čemu naši izvještaji od 10—11—12 i 13-og,[5] poslije izvršenih prodora na Lisac Br. (Knin RQ-EZ), Zaklopac (Knin RQ-EU) i Brotnju (Knin SI-EZ) povukli su se na Srb (Knin SI-EO) sadejstvujući na povratku u operacijama divizije »Sassari«.[6]

Sektor »Celere«:

Redovna aktivnost postavljanja zasjeda i patroliranja. U Vodicama (Žirje PN-CK) izvršen pretres sumnjivih stanova i uhapšena dva prokazana lica.
Nebo vedro.

General Spigo

Prepis upućen Ekselenciji.
„ „ Obavješt. odjelj.
„ „ kr. karab.
Dato na uvid Nač. štaba.
„ „ Pom. nač. štaba.

---

[2] Odnosi se na dijelove njemačke SS divizije »Prinz Eugen«.
[3] O borbama u toku 14 veljače vidi dok. br. 89.
[4] Đujićevi i hercegovački četnici
[5] i [6] Ove borbe protiv četnika vodili su Prvi i Drugi udarni bataljon Ličkog NOP odreda i Deseta krajiška NO brigada. Vidi tom. V, knj. 13, dok. br. 5.

BR. 153

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 14 VELJAČE 1943 GOD. O PRODORU PODREĐENIH JEDINICA U KULEN VAKUF[1]

TELEGRAM

prijema 15/2/43 sati 3.30
Datum
otpreme

VISA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2515
Stiglo 15 veljače 1943 — XXI

OD V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI — Operativnom odjeljenju
i na znanje:
XI ARMIJSKOM KORPUSU
XVIII ARMIJSKOM KORPUSU
Šefu italijanske grupe pri komandi Lüthers (preko italijanske misije u Zagrebu)

Br. 2647/Op.

NOVOSTI DANA 14 VELJAČE U 18 SATI

Kretanje ustanika:

1) Uslijed jučerašnjeg bombardovanja predjela Kuzmanovača (Gospić NH-FT) ustanici[2] su se premjestili u zonu Kozjan (NK-FV).
2) Potvrđena je prisutnost od oko 150 partizana[3] u Gornjem Babinom Potoku (Gospić MK-GO).
3) Ustaše javljaju da su partizani[4] napustili zonu Kuterevo (Senj XI-XL-GM) — Krasno (Senj ZT-GM).

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] Treća četa Trećeg bataljona Trećeg ličkog NOP odreda
[3] Dijelovi Četvrtog bataljona Druge NOU brigade
[4] Prvi NOP odred Pete operativne zone, koji je krajem siječnja i u prvim danima veljače dejstvovao na ovom području. Vidi dok. br. 50.

4) Primijećeno premještanje jednog bataljona[5] iz D. Lapca u Mogorić (Novi Grad NM-OI-FG).

OPERACIJE U TOKU:

1) **Grupacija Fabbri:**

U vezi s telegramom 2570[6] javljaju se gubici, do sada utvrđeni, prilikom napada na kolonu sa hranom: poginuli veterinarski kapetan Zecchin iz 57-og artiljeriskog puka, poručnik Ferro iz 74-og pješadiskog i 7 vojnika. Ranjeno 5 vojnika. Propalo pet kamiona i dvije autokarete.
Kolonu je štitio formaciski vod i bila je jačine ukupno 60 vojnika. Prikupljena su 22 vojnika i transportovana sa njemačkom kolonom u Karlovac. Nekoliko ranjenih vojnika smješteno je u Slunj brigom hrvatskih jedinica.

Jutros, 14-og započeta akcija i vršenje represalija u predjelu sjeverozapadno od Drežnik Grada (Gospić ON-GU).

Divizija »Re«:

Grupacija Pederzani danas u 15.30 sati stigla u Tuk (Bihać QK-FI) savladavši samo slabe otpore. Jedan Italijan i jedan ustaša ranjen.

Grupacija De Bonis vršila čišćenja malih razmjera iz garnizona Papuča, Ploča i Udbina.

Divizija »Sassari«:

Juče, 13-og, uslijed eksplozije mine na putu za G. Lapac, oštećen jedan tenk. Ranjen je tenkovski poručnik Canestri. Tenk je spasen.

Jutros, 14-og, oko 8 sati naše su trupe stigle u Kulen Vakuf.[7] U akciji je sudjelovala kolona sastavljena od našeg pješadiskog bataljona i odreda antikomunista[8] koji su napadali na Dobro Selo (Knin RO-FG) preko Neteke (Knin SI-EQ).

Poslije 3 sata odred SS divizije »Princ Eugen« stigao je u Kulen Vakuf i stupio u dodir sa našim trupama.

4 vojnika za koje je prethodno javljeno da su ranjeni, podlegli su.

Aktivnost avijacije:

Izvršeno izviđanje operativne zone, primijećene naše kolone u pokretu.

---

[5] Netačno. Naprotiv: iz rejona G. Ploče prebacila su se noću 13/14 veljače tri bataljona Devete NO brigade na područje G. Lapca. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[6] U arhivi Vojnoistoriskog instituta

[7] Vidi dok. br. 152.

[8] Hercegovački i Đujićevi četnici

OGGETTO:

Data { arrivo 15/2/43 ore 3,30
partenza

2515

per conoscenza :

- Calabria

N° 2447/Op.

ATTIVITA' DAL 15 CORRENTE AL MATTINO.

AVVISTAMENTI AEREI :

1) - Segnalato bombardamento aereo di zona Castelvetrano (Campo MR-PI) ribelli ed ebrei spostati in zona Salaparuta (TK-YY).

2) - E' confermata presenza circa 150 partigiani a Bosco Petosa Superiore (Campo LL-GG).

3) - Fonte attendibile segnala che zona Poliereve (Sesi XI-XL-GG)-Fresano (Sesi ZT-YY) è ancora partigiani.

4) - Segnalato affluenza di un Btg. da S. Lucia a Polizzi (Sovesi KV-OI-PI).

OPERAZIONI IN CORSO :

1) - Bombardamento Aerei :

Seguito telescritto 2570 precisasi perdite finora accertate in aggressione colonna viveri : caduti Capitano veterinario Zecchin 57° rgt. artiglieria, Tenente Ferro 74° fanteria e 7 militari; feriti 5 militari. Otto autovetture e due motocarrette perdute.

Colonna era scortata da plotone organico ed era forte complessivamente 60 militari.

I militari sono stati raccolti e trasportati a Partinico da autocolonna tedesca. Alcuni militari feriti sarebbero stati ricoverati a Gibellina e altri reparti giunti.

Ricognizione stamane di azione mitragliamento e spezzonamento zona Nord-Ovest Fresano Irati (Campo ZT-YY).

Operazioni Aeree :

Nessun apparecchio decollato alle ore 9,30 oggi ha raggiunto Tunisi (Sesi Q -PI) causa cattivo tempo livelli recognizione. Un ferito italiano ed una autoambulanza.

Bombardamento da Quota ha effettuato mitragliamenti piccolo raggio di Trapani Marsala, Mazara ed Aeroporto.

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 153

Bombardovan D. Lapac (Bihać RH-FL), kota 661 (RH-FL) i kuće u Bijelom Brijegu (RV-FL).

U blizini Neteke primijećeno kretanje ljudi, autobus zasut malim bombama.

2) — DRUGE ZONE:

Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:

Dana 13-og izvršeno čišćenje zone sjeverno od Sela (Ogulin ZN-BL) do Kupe. Primijećene pljačke koje su ustanici izvršili u zoni.

Noću 14-og česte i jake akcije uznemiravanja na garnizon Delnice.

Divizija »Re«:

Dana 12-og opravljena pruga između Jesenice i Javornika.

ZONA V:

Grupacije granične straže:

Dana 13-og ujutro formacije ustanika sa minobacačima i mitraljezima napale su na naš garnizon Trava ali su odbijene. Na našoj strani bilo je 6 mrtvih, među kojima jedan oficir (naknadno će se javiti ime), tri nestala i šest teško ranjenih. Danas, 14-og, vazduhoplovnim izviđanjem utvrđeno je da je situacija u predjelu Trava normalna.

Mogućnost prolaza putevima i temperatura:
Nepromijenjeno.

GENERAL GLORIA

BR. 154

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 14 VELJAČE 1943 GOD. O DIVERZIJAMA I AKCIJAMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U KORDUNU, ŽUMBERKU, KALNIKU I SLAVONIJI NA DAN 12 i 13 VELJAČE[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 45
(po podacima primljenim 14.II.1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca: 13.II. oko 21 sat između želj. postaje Lazina i Draganići (na pruzi Karlovac—Zagreb) partizani[2] su napali osobni i oklopni vlak koji je uslijed rastavljenih tračnica iskliznuo. Bližih podataka još nema, jer su veze prekinute.

Podr. Pisarovine: 13.II. između Pisarovine i Banskog Kovačevca (13 km j.z. od Pisarovine) partizani[3] su napali našu obhodnju. Od obhodnje 6 je poginulo a 4 zarobljena.

Podr. Kalnika: Prema izvješću II. dom. zbora oko 400 naoružanih partizana[4] krenulo je iz s. V. Poganac (16 km z. od Koprivnice) preko s. Duga Rijeka (19 km z. od Koprivnice) u smjeru Kalnika.

Podr. Bilo Gore: Prema izvješću 1. gor. div. partizani[5] još uvijek drže s. izt. ogranke Bilo Gore prema Virovitici i Suhopolju (9 km izt.j. izt. od Virovitice) a glavne snage su na grebenu od s. Đakovac do s. Zrinska (14 km j. i 18 km j.z. od Virovitice). Prilikom nasilnog razviđanja prema s. Zrinska naišlo se na jak neprijateljski odpor. Od mještana se saznalo da se u s. Zrinska i Sibenik (3 km s.izt. od Zrinske) smjestila veća partizanska skupina (vjerovat-

[1] Original, pisan na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 43.
[3] Prvi bataljon Kordunaškog NOP odreda
[4] Odnosi se na dijelove Kalničkog NOP odreda.
[5] Četvrta divizija NOV i PO Hrvatske, koja se povukla poslije napada na uporište Viroviticu.

no dielovi Moslavačkog odreda koji su izbjegli iz Moslavine).— 1. gorska divizija dalje javlja, da je stanje u Virovitici normalno, osim što je noću 12/13.II. kod Virovitice zapaljeno domobransko skladište siena. U toku 13.II. Virovitica nije napadana od partizana, a poduzete su mjere za pojačanje odbrane.

Podr. Daruvara: Noću 12/13.II. u s. Končanica (7 km s.z. od Daruvara) partizani su uništili strojeve u mljekari i uređaj na pošti.

13.II. u 8.30 sati između želj. postaje Bastaji i Đulavec (10 i 18 km s.izt. od Daruvara) naišao je oklopni vlak na postavljenu prepreku. — Prigodom uklanjanja prepreke pucano je na posadu. 1 vojnik je poginuo, a 1 je ranjen dok su 2 partizana ubijena, a 3 puške zaplijenjene.

Zapadno od Grubišnog Polja u toku je potjera za manjom skupinom partizana koja je 13.II. u jutro navodno bila kod s. Pavlovac (9 km z. od Grubišnog Polja).

B) — JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca: 12.II. između želj. postaje Košare i Tounjski Zdenac (na pruzi Karlovac—Ogulin) naišao je talijanski oklopni vlak na minu.[6] 3 talijanska vojnika su poginula, a 6 ih je ranjeno.

Istog dana napadnuta je kod Slunja talijanska samovozna kolona.[7] 4 talijanska vojnika su poginula, a 7 ih je ranjeno.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v.r.

(M. P.)[8]

N.D.H.
Glavni stožer domobranstva
Operativni odjel

---

[6] Ovu akciju je izvršila diverzantska grupa Kordunaškog NOP odreda. Vidi dok. br. 64.

[7] Napad su izvršili dijelovi Trećeg bataljona Kordunaškog NOP odreda.

[8] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — operativni odjel.

BR. 155

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 16 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA NA KOMUNIKACIJI G. LAPAC — KULEN VAKUF I VISUĆ—D. LAPAC[1]

Telegram

otpreme: 16.2.1943; 00.40
Datum i sat
prijema: 16.2.1943; 2.30

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2571
Stiglo 16 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE — operativno odjeljenje
i na znanje:
KOMANDI XI ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

Br. 2711 op.

NOVOSTI DANA 15 VELJAČE 1943 U 18 SATI

— **Kretanje ustanika:**

1) — Znatne partizanske snage[2] primijećene u zoni Saborski (Gospić MK-GZ).
2) — Potvrđena je prisutnost partizanske brigade[3] u Kunić Selu (Ogulin IV-AI).
3) — Ustaše javljaju prisutnost ustanika[4] u zoni Lipica (Ogulin XR-AB).
4) — Znatne partizanske snage[5] između Kulen Vakufa i G. Lapca, vjerovatno da bi se probile na Martin Brod (Knin SI-FG) koji je, po dokumentu nađenom kod neprijatelja, naznačen kao jedno od mjesta prikupljanja neprijatelja.

[1] Dokumenat, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2], [3] i [4] Četrnaesta NO brigada Pete operativne zone, koja se po naređenju Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske prebacivala u Gorski Kotar.

[5] Na ovom području su se nalazile sljedeće jedinice: Prva NOU brigada Šeste divizije i Peta i Petnaesta NO brigada Osme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 89 i 90.

I) — OPERACIJE U TOKU:

— **Grupacija Fabbri:**

Danas, 15-og vršeno čišćenje zone s obje strane puta Ličko Petrovo Selo (Gospić PI-GQ) — Saborski (NM-GZ) i zone Drežnik Grad (QM-GU) — Rakovica (OI-GZ) — Mcčila (Karlovac (NK-AB).

Ništa da se javi.

Divizija »Re«:

Grupacija Pederzani: danas, 15-og, stigla u D. Lapac savladavši na prvom dijelu puta jače otpore i opravivši nekoliko većih prekida puteva.[6]

Naši gubici u toku dana: 1 poginuo i 10 ranjenih, među kojima 1 oficir; kod Hrvata 2 poginula i 4 ranjena; neprijatelj: 26 mrtvih i 3 strijeljana. Zaplijenjeno 11 pušaka.

Grupacija De Bonis: vršila čišćenje zone Srednja Gora (Gospić OL-FI) naišavši na slab otpor i zapalivši nekoliko partizanskih kuća. Nema naših gubitaka; neprijateljski se provjeravaju.

U zoni Ploča strijeljan 1 partizan sa oružjem.

— **Divizija »Sassari«:**

Jučer, 14-og, naša je četa, vršeći čišćenje zone Bijeli Brijeg (Bihać RK-FL), bila napadnuta od partizanskih formacija[7] procijenjenih na preko 600 ljudi. koje su dolazile sa sjevera. Poslana u pomoć jedna četa bersaljera i jedna strijelaca.

Na našoj strani poginuo poručnik fašistič. milicije Nanetti i 6 vojnika, 8 ranjeno, 5 nestalo. Izgubljena 2 puškomitraljeza i 2 jurišna minobacača.

Istog dana II/151-og maršir̆ajući iz Kulen Vakufa prema G. Lapcu bio je napadnut od ustaničkih snaga[8] sjeverno od Boričevca (Bihać RM-FI). Pošto smo im poslali u pomoć jedan drugi bataljon, naše su trupe nakon žestoke borbe stigle u G. Lapac.

Na našoj strani 1 poginuo i 3 ranjena. Izgubljena 1 stanica R 2/3, 2 kamiona, 2 motocikla, 1 traktor i 41 mazga.

U toku je strogo traženje odgovornih.

— **Aktivnost avijacije:**

Bombardovan i zasut malim bombama sa odličnim rezultatom. Mogorić (Novi Grad NM-FG) Kamensko (QM-FP), Kozjan (Bihać NK-FV), Korenica (Gospić PI-FX), Bunić.

---

[6] Ova grupacija prodirala je iz Udbine pravcem Visuć — D. Lapac, a borbu protiv nje vodio je Četvrti bataljon Devete NO brigade Šeste divizije. Vidi dok. br. 89.

[7] Dijelovi Petnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 90.

[8] Dvije čete Prvog bataljona Prve NOU brigade. Vidi dok. br. 89

Izvršeno izviđanje zone operacija i davana neprestana zaštita trupama divizije »Sassari« koje su bile vrlo ozbiljno angažovane. Efikasno bombardovano i zasuto malim bombama mjesto Doljane (Knin SI-FG) i Martin Brod (Knin SI-SL-FG). Bombardovana zona kote 851 (Knin RM-FG) gdje su primijećene grupe ustanika i kola. Mitraljirani konji i kola na zastanku u Očijevu (Knin SN-SP-FG). Bombardovana sa dobrim rezultatom mjesta Čelina (Knin QO-FL). Oraovac (Knin RH-FL) Vojvodići (Knin RK-FL). U okolini kotline D. Lapac primijećeno slabo kretanje ustanika.

Kolona Dinara dolazeći iz doline Srb (Knin SI-FO) primijećena u 17 sati na zastanku u mjestu Brotnja (Knin SI-EZ), četnici su u Suvaji (Knin SI-EU).

II) — DRUGE ZONE:

— Divizija »Re«:

Dana 14-og napadnuta je vatrenim oružjem u zoni brdo Zir (Novi Grad OI-EU) naša patrola.

Istog su dana jedinice M.V.A.C. izvršile upad u Kunić Selo (Ogulin XV-AI) i u zoni Vojnovac (Karlovac IH-AI). Ishod ću naknadno javiti.

ZONA V

— Grupacije granične straže:

Poginili oficir, o čemu telegram 2647, jeste potporučnik Cappelli Bruno iz IV/XXVI bataljona Granične straže.

— Situacija u zoni Trava ponovo uspostavljena.

— Ostali sektori:

Obična aktivnost patroliranja.

— Mogućnost prolaza putevima i stanje snijega: nepromjenljivo.

GENERAL GLORIA

Prepis upućen Ekselenciji.
Dato na uvid Načelniku štaba.
Dato na uvid Pomoćniku nač. štaba.
Prepis upućen odjeljenju »I« (obavješt.).
Prepis upućen kr. karabinjerima.

- Divisione "Sassari" :

Ieri 14 nostra compagnia in rastrellamento zona Bjeli Brijedi (Bihac NE-FL) era attaccata da formazioni partigiane valutate oltre 600 uomini provenienti da nord. Inviato soccorso una cp. bersaglieri et 1 fucilieri.

Da parte nostra caduti Caporalmaggiore MANCUSI et 6 militari, 8 feriti et 5 dispersi. Perduti 2 fucili mitragliatori et 2 mortai d'assalto.

Stesso giorno II/151° in marcia da Kulen Vakuf verso G.Lapac era attaccato da forze ribelli at nord di Boricevac (Bihac NE-FL). Inviato rinforzo altro btg., nostre truppe raggiungevano G.Lapac dopo duri combattimenti.

Da parte nostra 1 caduto et 3 feriti. Perdute 1 stazione R 2/3, 2 autocarri, 2 motocarrelli, 1 trattore et 41 muli.

In corso riprendi accertamenti responsabilità.

- Attività Aviazione :

Bombardati et spezzonati con ottimi risultati Mogoric (Novi Grad NE-FG) Kamensko (QE-FP Bihac) Kocin (NE-FV) Korenica (Scepic FI-FE) Bunic.

Effettuate ricognizioni su zone operazioni et data continua assistenza truppe divisione "Sassari" impegnate severamente; bombardato et spezzonato efficacemente abitato Doljane (Knin SI-FG) et Martin Grad (Knin SI-SL-FG). Bombardata zona 351 (Knin NE-FG) dove rilevati gruppi ribelli et carreggio. Mitragliati cavalli et carreggio in sosta at Ocijevo (Knin SE-SP-FG). Bombardato abitato Celina (Knin QO-FL) Ora Cvac (Knin FE-FL) Voivodice (Knin FE-FL) Kamensko (QE-FP Knin) et costone Visocika (Bihac NE-FL), con buoni risultati. Attorno conca G.Lapac rilevato leggero movimento ribelli.

Colonna Dinara proveniente da vallata Sru (Knin SI-FG) rilevata in sosta ore 17 abitato Bretnja (Knin SI-ZL) truppe cetniche a Suvaja (Knin SI-ZU).

II) - ALBANIA FRONTE.

- Divisione "Re" :

Giorno 14 nostra pattuglia fatta segno colpi arma da fuoco in zona Monte Zir (Novi Grad OI-SU).

Stesso giorno reparti M.V.A.C. Plaski Rabet effettuato puntata su Kulic Selo (Ogulin XV-AI) et abitato Vojnovac (Karlovac IE-AI). Riserva comunicare esito.

- Zona V Raggruppamento Gaf :

Ufficiale caduto di cui telescritto 2647 est Sottotenente CAPPELLI Bruno del IV/XXVI btg. Gaf.-

Situazione zona Trava ristabilita.-

- Rimanenti settori :

Normale attività di pattugliamento.

Transitabilità strade et stato neve invariato.-

GENERALE GLORIA

BR. 156

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 16 VELJAČE 1943 GOD. O AKCIJI ČIŠĆENJA NA PODRUČJU PLAŠKOG I NAPADU NA KOLONU U REJONU BORIČEVCA[1]

Telegram

Datum i sat otpreme
prijema 17.2.43; 4—15

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2624
Stiglo 17 veljače 1943

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE
n na znanje:
KOMANDI XI i XVIII ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDANTU GRUPE PRI KOMANDI LÜTHERS
preko italijanske misije

Br. 2790/op.

NOVOSTI DANA 16 VELJAČE U 18 SATI

Kretanje ustanika:

Potvrđena je prisutnost ustaničkih formacija u zoni Kum—Bunjevci[2] (Karlovac KI-AL). Dvije formacije ustanika premjestile su se iz D. Lapca u predjel Kamensko[3] (Bihać QM-FP).

1) — OPERACIJE U TOKU:

Grupacija Fabbri: Jučer, 15-og kolona Fiordiponti nastavljajući sa čišćenjem zakačila je u predjelu Ljubač (NH-AD) partizanske formacije[4] nanijevši im sljedeće gubitke: mrt-

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Odnosi se na dijelove Kordunaškog NOP odreda.

[3] Po naređenju Štaba Osme divizije, Peta NO brigada prebačena je 14 veljače sa položaja Drenovača (trig. 579) — Željezna Glava (k. 774) na položaje u rejonu s. Kruge. Vidi dok. br. 90.

[4] Dijelovi Trećeg bataljona Kordunaškog NOP odreda

vih utvrđenih 12, strijeljanih 16; zapaljeno stotinjak kuća i porušeno nekoliko bunkera, 3 logora i dva sjedišta komandi. Prikupljena velika količina hrane i materijala. Istog dana antikomunisti i jedinice garnizona Plaški izvršile su ofanzivni upad u Kunić Selo.[5] Ubijeno 5 partizana, ranjeno 10. Zaplijenjene 3 puške, zapaljena partizanska bolnica. Uhapšenih 5 ljudi i 3 žene nisu strijeljali pošto nije dokazano njihovo saučesništvo sa partizanima.

Danas 16-og, izvršen upad u Tounj (Ogulin XV-AR) da bi se pronašli odgovorni za atentat na prugu, o čemu telegram 2570. Naš je odred bio napadnut puščanom vatrom ali je ustanike nagnao u bijeg i zapalio 10 kuća za odmazdu. Uhapšeno 20 lica nije strijeljano pošto se ne smatraju odgovornima.

Divizija »Re«: Danas, 16-og grupacija Pederzani izvršila čišćenje malih razmjera u predjelu D. Lapac zapalivši mnogo kuća u kojima je bila municija i materijal, koji nije spasen. U 14 sati je stigla u G. Lapac. Drugi bataljon iste grupacije vršio je čišćenje predjela Potkraj—Potkrčane (Gospić QH-FL) zapalivši kuće koje pripadaju partizanima.

Grupacija De Bonis: Vršila čišćenje predjela jugoistočno od D. Ploče. Ništa da se javi. Sutra, 17-og. grupacija Pederzani će se sakupiti u predjelu Udbine.

Divizija »Sassari«: Znatne partizanske formacije[6] koje su pridošle u zonu napale su jučer. 15-og, naše jedinice na zastanku u predjelu Boričevac (Bihać RM-FI). Naše su se jedinice povratile u G. Lapac savladavšl otpor. Sutra, 17-og sjedinivši snage divizija će proslijediti za Mazin. Noću 15-og partizani[7] su napali našu četu u Lumbardeniku (Bihać RK-FI) ali su u potpunosti odbijeni. Na našoj strani poginuli poručnik Pettenin Silvio iz 151-og pješadiskog i 1 vojnik, 2 ranjena i 4 nestala. Zaplijenjena neprijatelju 1 automatska puška. Gubici neprijatelja nepoznati.

Aktivnost avijacije: Zadatke nije bilo moguće izvršiti uslijed nepovoljnih atmosferskih prilika.

2) — DRUGE ZONE:

Sektor Delnice—Ogulin—Vrbovsko: Noću uoči 15-og akcija uznemiravanja na garnizon Delnice. Naveče 15-og na-

[5] U ovom selu bile su iznenađene dvije čete Trećeg bataljona Kordunaškog NOP odreda. Vidi dok. br. 64.

[6] Prvi i Drugi bataljon Prve NOU brigade, Prvi bataljon Pete i Prvi bataljon Petnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 89 i 90.

[7] Prvi bataljon Devete NO brigade. Vidi dok. br. 89.

padnuti su vojnici M.V.A.C. u zoni Bučinić Selo[8] (ZT-BF) puščanom vatrom iz šume.

Divizija »Re«: Noću uoči 16-og partizani[9] su izvršili prekid puta u blizini Melnice (Senj ZR-GU) i porušili 5 telegrafskih stubova. Prolaz je osposobljen u 12 sati. Iste su noći znatne formacije ustanika[10] izvršile sabotažu u blizini stražarnice 11 (Karlovac IH-AL) istrgavši 18 šina. Intervencijom artiljerije iz Plaškog partizani su natjerani u bijeg. Noću uoči 16-og, od 24 do 2 sata, tri su nepoznata aviona nadlijetala Plaški—Brinje—Babin Potok. Čule su se eksplozije u pravcu Korenice. Također i kolona Pederzani je primijetila nadlijetanje aviona u predjelu D. Lapac.

ZONA V

Grupacije granične straže: U vezi s telegramom 2647[11] iznašaju se naši gubici za vrijeme napada na garnizon Trava: 8 mrtvih, među kojima potporučnik Cappelli i stariji vodnik-komandant stanice kr. karabinjera, i 7 ranjenih. Izgubljen jedan puškomitraljez i jedan automatski karabin. Ustanici izgleda imaju nekoliko mrtvih i ranjenih.

Ostali sektori: obična aktivnost patroliranja.

Znatno opadanje temperature. Snijeg na visoravni. Kiša u obalskom predjelu. Sjeverni vjetar. Snijeg, već visok, u južnom predjelu divizije »Sassari« i »Re« cmeta kretanje.

GENERAL GLORIA

Dato na uvid Načelniku štaba.
Dato na uvid Pomoćniku nač. štaba.
Prepis upućen odjeljenju »I« (obaviješt.).
Prepis upućen kr. karab.

---

[8] Vjerovatno Bunić ili Kučinić Selo.
[9] Dijelovi Prvog NOP odreda Pete operativne zone
[10] Dijelovi Trećeg bataljona Kordunaškog NOP odreda
[11] Vidi dok. br. 153.

BR. 157

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 16 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA U REJONU G. LAPCA I BORIČEVCA I O NAPADU NA KOLONU KOD VODICA[1]

Telegram — hitno

polaska: 16/2
Datum i čas
dolaska: 17/2 8,30

OD KOMANDE XVIII A.K.
SUPERSLODI — operativnom odjeljenju
i na znanje:
KOMANDI V A.K.
KOMANDI VI A.K.

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO —

Br. 2627
Stiglo 17 veljače 1943

Br. 2610/op. prot.

IZVJEŠTAJ ZA 16 VELJAČE 1943 U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika:

Noću 16-og u 1 čas nepoznati avion nadlijetao ravnicu oko Sinja (Split VH-CF) sa pravcem prema Vrliki (Split TR-CU).
U 3,15 časova drugi avion letio nad Omišem dolazeći sa sjeveroistoka sa pravcem prema otoku Braču.

Sektori »Zara« i »Bergamo«:

Redovna aktivnost postavljanja zasjeda i patroliranja.

Sektor »Sassari«:

Noću uoči 15-og ustanici[2] napali našu jedinicu u zoni Lumbardenik (Knin RM-FG) gdje je čišćenje u toku.
Ujutru 15-og, napad[3] na G. Lapac je bio odbijen.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] U ovom napadu uzeli su učešća Prvi, Drugi i Treći bataljon Devete NO brigade. Uslijed kratkoće vremena za pripremu i nepoznavanje rasporeda i jačine talijanskih snaga, napad je samo djelimično uspio. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije od 16 ožujka 1943 godine.

[3] Radilo se samo o demonstrativnom napadu, koji je vršio Drugi bataljon Prve NOU brigade sa zadatkom da ometa dejstvo talijanske

Naš odred koji je napadnut u blizini Boričevca[4] (Bihać RM-FL), a o čemu izvještaj od 15-og tek., dostigao je G. Lapac poslije teške borbe u kojoj je pretrpio sljedeće gubitke u ljudstvu i materijalu: 1 mrtav, 3 ranjena; 1 radiostanica 2/3, 2 kamiona, 2 mala kamiona i 1 traktor »Fiat« za koji se smatra da je izgorio; 41 mazga pogođena. Odredi su jako angažovani između G. Lapca i Boričevca gdje je u toku deblokiranje naših snaga tamo zabarikadiranih.

Juče, 15-og, formacije M.V.A.C. su preko prijevoja Srb (Knin RO-EH) izvršile napade na Srb (Knin SI-ED), Neteku (Knin SI-EQ) i Brotnju[5] (Knin SI-EZ).

. . .

Sektor »Celere«:

Danas, 16-og, naša autokolona između Vodica (Žirje PN-CK) i Čistamale[6] (Žirje PN-CS) sukobila se sa jakom grupom ustanika.[7]

Poginuo pukovnik Da Zara, komandant lake konjice »Alessandria«, a ranjen major Salustri načelnik štaba divizije. Poslato pojačanje. Naknadno pojedinosti i tačni gubici.

Vazdušna aktivnost:

Bombardovanje i mitraljiranje, sa dobrim rezultatima, naselja Gizdavac (Split UK-BZ). Avion pogođen vatrom protivavionske artiljerije. Izviđanje i bacanje letaka u zoni Livno, Glamoč, Drvar. Bos. Grahovo i Srb.
Vjetar i kiša.

General Spigo

---

artiljerije iz G. Lapca i sprečava slanje pojačanja ka Boričevcu gdje su jednu talijansku kolonu napadali Prvi bataljon Petnaeste NO i Prvi bataljon Prve NOU brigade. Vidi dok. br. 89 i tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[4] Odnosi se na napad dvije čete Prvog bataljona Prve NOU brigade i dijelova Petnaeste NO brigade na Drugi bataljon 151 pješadijskog puka divizije »Sassari« i još neke dijelove iz ove divizije u rejonu Boričevca i na cesti Kulen Vakuf — Boričevac. Vidi dok. br. 89, 90 i 155.

[5] Vidi dok. br. 155.

[6] M. Čista

[7] Primorskom četom Sjevernodalmatinskog bataljona

BR. 158

OBAVJEŠTENJE HRVATSKOG VOJNOG POVJERENIŠTVA PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 16 VELJAČE 1943 GOD. O ZAVRŠETKU PRVE FAZE OPERACIJE WEISS I PRIPREMI TALIJANSKIH SNAGA ZA OPERACIJU NA PODRUČJU KAPELE[1]

Operat. odjel 155
Sušak br. 64 z 33 r 16.2.43. 1825
Zagreb 2 br. 540 17.2.43. 1055
Operod Zagreb

Spoj naš 1166/tajno.[2] Može se reći da je operacija Weiss[3] uglavnom završena ukoliko se odnosi na Talijane.[4] Čete divizije Sassari i Re vraćaju se ovih dana na izlazne postave. Usput će u povratku još jednom pročišćavati zemljište. U izgledu je skorih dana operacija u reonu Kapele.[5] Talijanske čete prikupit će se u zoni Brinja. Četnici u zoni Vrhovine a naše imaju držati zonu Otočac—Gospić.—

Op. br. 1183/tajno

Hrvopo Sušak

P 17/II D

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1—15, k. 19.

[2] U arhivi Vojnoistoriskog instituta

[3] Četvrta neprijateljska ofanziva

[4] Talijanske jedinice su učestvovale i u drugoj fazi Četvrte neprijateljske ofanzive. Prema tome ova obavijest može biti tačna samo ako se odnosi na učešće talijanskih jedinica iz sastava Petog armijskog korpusa.

[5] Riječ je o ofanzivi talijanskih, ustaško-domobranskih i četničkih snaga na oslobođeni teritorij na području Pete operativne zone NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 159.

BR. 159

ZAPOVIJEST KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 16 VELJAČE 1943 GOD. ZA OFANZIVU NA SLOBODNI TERITORIJ GORSKOG KOTARA[1]

17.II.1943
SP (gg)
KOMANDA V ARMIJSKOG KORPUSA
Operativno odjeljenje

...
Operativno odjeljenje
Br. 2679
Stiglo 17 veljače 1943—XXI

Br. 2734 op. prot. V.P. 41, 16 veljače 1943/XXI

POVJERLJIVO

Predmet: Ponovno zauzimanje Ravne Gore — zauzimanje kotline Jasenak i Drežnica.[2]—

Komandi pješadiske divizije »Re«	V.P.
Komandi pješadiske divizije »Lombardia«	V.P.
Generalu Fabbri-u	V.P.
i na znanje:	
Glavnoj komandi oruž. snaga »Slovenija — Dalmacija«	V.P.
Generalu Roberti-u	V.P.
Komandi XIV obalske brigade	V.P.
Komandi artiljerije V arm. korp.	V.P.
Komandi inženjerije V arm. korp.	V.P.
Komandi vazduhoplovne grupacije	Pula
Komandi vazduhoplovne grupacije	Zadar
Komandi taktičkog vazduhoplovstva Superslode	V.P.
Komandi V grupacije granične straže	V.P.

1.) — Operacije koje se pominju u predmetu biće izvršene što prije.[3] Nastaviće se akcija za ponovno zauzimanje Ravne

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Trebalo je da se ova operacija izvrši početkom siječnja 1943 god. Već je postojao plan razrađen od strane komande talijanskog Petog armijskog korpusa. Međutim, uslijed toga što je od strane talijanske Vrhovne komande došla direktiva za pretstojeću operaciju Weiss (»Zimske operacije«), ovaj je plan storniran i cijela operacija prilagođena angažovanju talijanskih jedinica u operaciji Weiss.

[3] Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 22 i 68.

Gore. Akcija za zauzimanje kotlina Jasenak i Drežnica uslijediće odmah.

2.) — Komanda nad trupama koje učestvuju u operacijama povjerena je generalu FABBRI-u.[4] General Roberti će i dalje biti odgovoran za teritoriju i za preostale trupe u staroj zoni »Lombardie«.[5]

3.) — Ponovo zauzimanje Ravne Gore.
Osnovna operativna ideja: vidi se iz priloga br. 1.
Snage na raspoloženju:
— 74. pješadiski puk (bez jednog bataljona);
— I/XXVI formaciski bataljon granične straže;
— LXXV bataljon cr. koš.;
— LXIII bataljon cr. koš.;
— XVI bataljon cr. koš. »M«;
— Komanda 73. pješadijskog puka i pukovska četa 47/32;
3. četa (bez jednog voda) LVII minobacačkog bataljona;
— 57. četa topova (bez dva voda);
— mehanizovana četa »Zara«;
— 1. i 3. četa I bataljona tenkovaca 31. puka;
— 7. baterija 75/13 iz III/57. artiljerijskog;
— 8 baterija 75/13 iz III/57. artiljeriskog;
— CXII divizion 149/13 (bez dvije baterije).

4.) — Zauzimanje kotlina Jasenak i Drežnica.
Osnovna operativna ideja: vidi se iz priloga br. 2.
Snage na raspoloženiu:
— snage spomenute u prethodnoj tačci 3, bez jednog bataljona koji će ostati privremeno kao posada u Ravnoj Gori;
— 2. pješadiski (bez jednog bataljona) smješten u
— Brinju;
— jedna baterija 75/13 iz III/23. artiljerijskog;
— četničke formacije (general FABBRI će se sporazumjeti sa puk. Mihićem o njihovom učešću).

5.) — U operacijama navedenim u tačkama 3 i 4 učestvovaće i bataljoni koji se spominju u šifrovanom telegramu 2733 op. od 16/2, ako komanda Superslode nije već

---

[4] Umberto Fabbri, general, do tada komandant Grupacije granične straže Petog armijskog korpusa. U toku Četvrte ofanzive komandovao jedinicama iz sastava divizije »Lombardia«.

[5] Misli se na područje Gorskog Kotara i područje duž pruge Plaški — Ogulin — Karlovac — Klinča Selo, koja su posjedale jedinice ove divizije u toku 1942 godine.

naredila da se prebace u drugu zonu u vrijeme ovih operacija.[6]

6.) — U vezi sa tačkama 3 i 4, čim budu završene sadašnje operacije[7] divizija »Re« će narediti sljedeće pokrete:
— I/XXV batalj. gran. straže u Ogulin;
— XVI batalj. crn. koš. »M« u Delnice;
— jedna mitraljeska četa arm. korp. u Mrkopalj;
— mehanizovana četa »Zara« u Delnice;
— 1. i 3. četa I/31. tenkovskog u Vrbovsko;
— 2. pješadijski (bez II batalj). iz zone Gospić u Brinje;
— komanda 75. legije crn. koš. i mitraljeska četa legije iz Brinja u Vrbovsko;
— jedna baterija 75/13, iz III/23. artiljerijskog, iz zone Gospić u zonu Brinje;

General FABBRI će narediti dolazak kolone FERRONI u Vrbovsko.

Sem toga, komanda V grupacije granične straže neka bude spremna da uputi u Delnice, na prvi poziv, I/XXVI formaciski bataljon gran. straže.

7.) — *Avijacija.*

Traženje intervencije vazduhoplovstva preko ove komande. Radiostanica R4A koja je dodijeljena za sadašnje operacije ostaje na raspoloženju generalu FABBRI-u. Divizija »Re« će staviti na raspoloženje 2. pješ. puku stanicu R4A kojom sada raspolaže.

8.) — *Veze.*

Divizija »Re«:
— uputiće stanicu R5, koja je sada u Otočcu, u Brinje;
— ustupiće generalu FABBRI-u 4 stanice RF3;
— daće koloni 2. pješadijskog 2 stanice RF3;
— daće trima četničkim kolonama, koje polaze iz Krivog Puta i Brinja, stanice R2-3 koje su im potrebne za održavanje veze sa komandom 2. pješadiskog.
Plan radio-veza arm. korp.: vidi prilog br. 3.[8]

---

[6] U originalu, u produženju teksta, dopisano olovkom: »Nije primljen — tražena su objašnjenja od Petog (arm. korpusa); u pitanju su tri bataljona za koje smo mi bili naredili da se pripreme za pojačanje, Šestom (arm. korpusu)«

[7] Misli se na operaciju Weiss, u kojoj su jedinice divizije »Re« uglavnom bile angažovane na području Like.

[8] U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

9.) — *General FABBRI neka mi dostavi* detaljan plan operacija o kojima je riječ i neka mi blagovremeno pošalje zahtjeve za eventualna dalja dodijeljivanja jedinica i sredstava.
10.) — Potvrditi prijem.

General armijskog korpusa
Komandant
(Alessandro Gloria)

(M. P.[9])

Za tačnost prepisa:
za načelnika štaba
major, pomoćnik načelnika štaba v.d.
(Sergio Palombarini)
Palombarini

[10]Načelno odobreno ono što se odnosi na ponovnu okupaciju Ravne Gore.—
Računam da je za tu operaciju potrebno od *šest do sedam bataljona.*—
Smatram da je osatak priloženog plana potpuno riješen aktom Superslode br. 550.—

General Fabbri

Tačno = u aktu (potpis nečitak)[11]

[9] Okrugli pečat: kao u naslovu.
[10] Sljedeći tekst dopisan rukom.
[11] Dopisan crvenom olovkom.

BR. 160

IZVJEŠTAJ VRHOVNOG ORUŽNIČKOG ZAPOVJEDNIŠTVA OD 17 VELJAČE 1943 GOD. O BORBI KOD VELIKE MUČNE NA PRUZI KOPRIVNICA—KRIŽEVCI[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
Vrhovno Oruž. Zap.	SATI	17.30	
	DAN	17.	
	MJESEC	II.	
PRIMIO: ust. satnik Dončević	GODINA	1943	PREDAO:

SADRŽAJ

17.II.43 u 7.00 sati kod želj. postaje Sokolovac—V. Mučna [2] 11 km j.z. od Koprivnice, odjeljenje od 6 oružnika postaje Sokolovac, jednog voda koturaške bojne i ustaša vlakopratnog sata iz Koprivnice sukobilo se sa grupom partizana[3] (oko 300).

U borbi je poginuo pomoćni oružnik postaje Sokolovac Hitrec Ivan i 3 ustaše, dok je 5 ustaša teško ranjeno.

Gubitci kod partizana: 1 živ uhvaćen, više njih ubijeno, pošto nisu prikupljeni broj je nepoznat.

Partizani pripadaju Kalničkom odredu, koje predvodi neki Došen.[4] — povukli su se preko s. Domaja i s. Vrhovca u pravcu sela Prkosa, 15 km z. od Koprivnice.

Oruž. vod Koprivnice br. 553.— satnik Čauš.

P 17/II D

1. pj. div. javlja isti napad na Mučnu Rijeku.[5]

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1—18, k. 19.

[2] U originalu naziv »V. Mučna« dopisan mastilom.

[3] Dijelovi Kalničkog NOP odreda koji su držali zasjedu. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Kalničkog NOP odreda od 7 ožujka 1943 god.

[4] Komandant Kalničkog NOP odreda bio je Isidor Štrok a komesar Joža Horvat.

[5] U originalu cijela rečenica dopisana olovkom.

BR. 161

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 17 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA NA KOMUNIKACIJI OSTRVICA—BORIČEVAC[1]

Telegram

Datum i sat otpremljeno
primljeno 18/2 1943

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2686
Stiglo 18 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE — Operativno odjeljenje
i na znanje:
KOMANDAMA XI i XVIII
ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDANTU ITALIJANSKE GRUPE PRI
KOMANDI LÜTHERS (preko italijanske misije u Zagrebu)

Br. 2851/op.

NOVOSTI DANA 17 VELJAČE 1943 U 18 SATI

— **Kretanje partizana:**

1) — Primijećene su ustaničke formacije u Cerovniku (Ogulin XV-AL).
2) — Iz četničkog se izvora saznaje da je partizanska komanda naredila evakuaciju bolnice u Drežnici.
3) — Noću uoči 17-og partizanske grupe iz Vreb. Pavlovca (Gospić MK-GS) krenule za Glibodol (Gospić TH-GZ).
4) — Izgleda da je nekoliko partizanskih formacija napustilo predjel Vrebac (Gospić MK-FI)—Mogorić (Novi Grad NM-OI-FG).

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Točka prva — operacije u toku:

— **Grupacija Fabbri:**

Jučer, 16-og, kolana Fiordiponti na povratku iz M. Ljubča (Karlovac NH-AD) za Dragu[2] (LI-AF) naišla je na dva ranjena partizana, porušila 7 baraka, 12 logora i radi represalija, sve kuće u zoni. Danas, 17-og, jedinica antikomunista je zapalila, u cilju represalija za djelo sabotaže na pruzi, o čemu telegram 2790, kuće u Vrhovcu (Karlovac IH-AL) i Turkaljima (XV-AI). Nikakav otpor od strane neprijatelja.

— **Divizija »Re«:**

— *Grupacija Pederzani:*

Jedan bataljon sa odredima za pojačanje stigao je danas 17-og, naveče u Udbinu, dok su preostale jedinice na zastanku u predjelu Tuk (Bihać QK-FI).

Postoje znatne teškoće uslijed snijega.

Sutra, 18-og, proslijediće za Udbinu.

— *Grupacija De Bonis:*

Vrši čišćenje puta Udbina — G. Ploča — Medak od snijega.

— **Divizija »Sassari«:**

Od dana 14-og naveče do dana 16-og bersaljerski bataljoni »Zara« i XXVI, sa elementima za pojačanje, izdržali su borbe između G. Lapca i Ostrvice (Bihać RQ-FL) sa mnogo stotina partizana[3] koji su djelomično došli sa sjeverozapada a djelomično bili sastavljeni od rasturenih odreda 6-te ličke divizije.

Kolana je stigla u G. Lapac nakon što je neprijatelju zadala teške gubitke koji nisu mogli biti provjereni.

Na našoj su strani poginula 23 vojnika; ranjena 2 oficira i 88 vojnika.

Kretanje prema Mazinu usporeno uslijed visokog snijega. Jedan se smrzao, 2 poginula i jedan lakše ranjen uslijed eksplozije granate.

— **Aktivnost avijacije:**

Loše je vrijeme spriječilo izvršenje naređenih zadataka. Samo je jedan avion uspio da izvrši izviđanje zone s obje strane

[3] Plaška Draga

[4] Protiv ove talijanske kolone (od 14—16 veljače) vodili su borbe Prvi bataljon Prve NOU brigade, jedan bataljon Pete i tri bataljona Petnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 65, 89 i 90.

puta Bruvno—Mazin primijetivši pokrete koji interesuju diviziju »Sassari«.

— *Tačka druga — Ostale zone:*

— **Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:**

U vezi s telegramom 2790, noću uoči 16-og nadletao je avion nepoznate narodnosti i nad Ogulin i M. Vice,[4] u pravcu jug — sjever.

Noću uoči 17-og akcija uznemiravanja na naš garnizon Skrad, gubitaka nema.

Iste noći grupe ustanika su napale na stražarnicu 408 (Sušak VO-AX); napadači su bili prisiljeni da se nakon jednočasovne vatre povuku. Nema naših gubitaka.

Jutros 17-og, uslijed eksplozije mine između Kupjaka i Skrada, voz skliznuo sa šina. Prekid je opravljen u toku dana.

— **Ostali sektori:**

Obična aktivnost patroliranja.

Visina snijega između 10 i 150 centimetara.

Prolaz Vratnik zakrčen snijegom. 17-og osposobljen za saobraćaj.

Sjeverni vjetar popustio u jačini.

Temperatura ispod nule.

GENERAL GLORIA 23451702

Dato na uvid Načelniku štaba.
Dato na uvid Pomoćniku nač. štaba.
Prepis upućen odjeljenju »I« (obavještajno).
Prepis upućen kr. karab.

[4] Vjerovatno Moravice.

BR. 162

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 17 VELJAČE 1943 GOD. O REZULTATIMA BORBE U REJONU BORIČEVCA U TOKU 15 i 16 VELJAČE[1]

Telegram

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« — OPERATIVNO —	polaska: 17/2/43 čas. 20.30 Datum dolaska: 17/2/43
Br. 2689 Stiglo 18 veljače 1943	

OD KOMANDE XVIII A.K.

SUPERSLODI — operativnom odjeljenju

i na znanje:

KOMANDI V i VI A.K.

Br. 2657/op.

Dato na uvid Nač. štaba.
„ „ „ Pom. nač. štaba.
Prepis upućen Obavješt. odjelj.
„ „ kr. karab.

IZVJEŠTAJ ZA 17. 2. 1943-XXI U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika:

— Noću uoči 15-og snažna grupa ustanika[2] opkolila naselje Radušino[3] (Žirje OL-QU) i ubila seljaka koji je namjeravao da stupi u antikomunističku organizaciju, izvršila otmicu dva povjerljiva lica i opljačkala stoku, odjeću i novac.

Sektor »Zara« i »Celere«:

— Redovna aktivnost postavljanja zasjeda i patroliranja.
— U zoni most kod Blata (Makarska VU-BL) noću uoči 16-og hrvatski odred se sukobio sa partizanima[4] koji su čuvali most. Hrvatski gubici: 2 mrtva i 2 ranjena; protivnički: 3 mrtva, broj ranjenih neutvrđen.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
[2] Primorska četa Sjevernodalmatinskog bataljona
[3] Vjerovatno Radošinovci.
[4] Iz Mosorskog NOP odreda

Sektor »Sassari«:

— Sve jedinice angažovane uveče 14-og tek. u mnogim i teškim borbama protiv jakih partizanskih grupa[5] između Ostrvice (Bihaća RQ-FI) i G. Lapca, dostigle su ovo mjesto.
— Naši gubici na dan 15 i 16:[6] 28 mrtvih među kojima poručnik Petterin Silvio, 94 ranjena, među kojima major Bizzarri Vincenzo, Komandant bataljona strijelica »Zara« i još 2 oficira (naknadno imena) i 4 nestala.
— Partizanski gubici znatni. Zaplijenjena 1 automatska puška.
— Snijeg koji je počeo da pada 16-og po podne i koji još uvijek pada, u 12 sati je prekinuo svaki pokret. U toku su radovi na raščišćavanju snijega.
Nebo vedro.

General Spigo

[5] Vidi dok. br. 161 i tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[6] O borbama u toku 15 i 16 veljače, duž komunikacije G. Lapac — Kulen Vakuf, vidi dok. br. 89 i 90.

BR. 163

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 17 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA PAKRAC I ZAHTJEV DA SE BOMBARDUJE PODRUČJE S. ĐAKOVAC[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
	SATI		
	DAN		
	MJESEC		
PRIMIO:	GODINA		PREDAO:

SADRŽAJ

Operat. odjel[2]
Daruvar br. 104 z 230 r 17.2.43.0700
Zagreb 2 br. 536 17.2.43.0957
Operod[3] i grupe West[4] — Zagreb

U 0020 sati 17 veljače partizani su odpočeli napade na Pakrac koji su promjenljivom žestinom trajali cielu noć i još sada traju. Mjestimično u toku noći partizani uspjeli prići na najbliže blizine našim postavama ali svuda odbijeni. Najžešći napad izvršen na postave gorske bitnice koji je odbijen i upotrebom kartečne vatre. Pri tome teško ranjen zapovjednik bitnice satnik Stengl i lakše ranjen jedan dočastnik, borbe još u toku. Neprijateljski gubitci za sada nepoznati. Partizanske snage razviđanjem utvrđene u selu Đakovcu, 8 km. sjeverozapadno Đulaveca, i Velika Peratovica 7 km. sjeveroistočno Grubišnog Polja, koja mjesta molim bombardovati. Poželjno bi bilo zračno

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1—12, k. 19.

[2] Operativni odjel zapovjedništva Prve gorske divizije. Sjedište ove divizije bilo je u Daruvaru.

[3] Operativni odjel Glavnog stožera domobranstva

[4] Zapad

razviđanje cijelog područja Bilo Gore između Đulaveca—Virovitice—sela Šibenika—Zrinske—Vel. Grđevac—Grubišno Polje—Bastaji. Od javljenih gubitaka od jučerašnjeg napada[5] na samovoz sa dojavnicima kod sela Ivanovo Polje, 7 km. zapadno Daruvara, do sada se vratio njemački gefrajter zdrav. Od seljaka dovežen jedan ranjenik. Za toliko smanjeni javljeni gubitci. Na ostalom području nije bilo važnih događaja, a ako je moguće molim nešto snaga uputiti u Viroviticu jer druga bojna 4. pješ. puk. odlazi. A iz 1 gordiva[6] za sada nebi moglo ništa da se uputi.—

Br. 406/tajno

Gordiv Daruvar 17/II D
P.

Predao 17.2.43. u 1212 sati vodnik Kesić.
Primio 17.2.43. u 1214 sati stk. Filković.

[5] Riječ je o napadu partizanske grupe pod komandom Josipa Ružičke (narodni heroj, poginuo siječnja 1945 god. u s. Šumećani kod Orahovice, u borbi protiv Nijemaca, kao komandant Čehoslovačke NO brigade »Jan Žiška«), u kojem je ubijeno 9 ustaša i 1 ustaški nadporučnik. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Treće operativne zone Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[6] Prve gorske divizije

Danas u 1.oo sati, zelj.straža br.521. na pruzi Karlovac - Generalski Stol napadnuta. Straža od 21 domobrana zarobljena. Brzoglasni spoj Karlovac-Generalski Stol prekinut.

Pruga na izmedju Karlovca i Draganića porušena na dužini od 12 km.

Na crti s.Brebrovac-Cilovina / oko 4 km s.i. od Krašića / nalazi se grupa od oko 800 partizana.

Na crti Prekrižje-Kostanjevac /oko 4 km s.z. od Krašica/ nalazi se grupa od oko 800 partizana.

Svi odmetnici su Slovenci.

Izgleda da se je jedna brigada prebacila u Vukovu Glavicu / 12 km z. od Dure Rese/.

Op.br.764./T.

Fotokopija sadržine dokumenta br. 164

BR. 164

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG PODRUČJA KARLOVAC OD 18 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA ŽELJEZNIČKU STRAŽU NA PRUZI KARLOVAC—GENERALSKI STOL, PREKIDU PRUGE KARLOVAC—DRAGANIĆI I DISLOKACIJI JEDINICA NOV NA ŽUMBERKU[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
Oper. podr. Karlovac Poručnik Horvat	SATI	18.00	
	DAN	18.	
	MJESEC	II.	
PRIMIO: ust. satnik Dončević	GODINA	1943.	PREDAO:

SADRŽAJ

Danas u 1.00 sati, želj. straža br. 321. na pruzi Karlovac —Generalski Stol napadnuta. Straža od 21 domobrana zarobljena.[2] Brzoglasni spoj Karlovac—Generalski Stol prekinut.

Pruga između Karlovca i Draganića porušena na dužini od 12 km.[3]

Na crti s. Brebrovac—Silovina (oko 4 km s.i. od Krašića) nalazi se grupa od oko 800 partizana.[4]

Na crti Prekrižje—Kostanjevac (oko 4 km s.z. od Krašića) nalazi se grupa od oko 800 partizana.[5]

Svi odmetnici su Slovenci.[6]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/1—20, k. 19.

[2] Ovu akciju su izvele dvije čete Četvrtog bataljona Prvog kordunaškog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Prvog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 6 ožujka 1943 godine.

[3] Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 43.

[4] Odnosi se na slovenačku NOU brigadu »Ivan Cankar«.

[5] Trinaesta proleterska NOU brigada »Rade Končar«

[6] Netačno. Na području Žumberka 16 .veljače su se nalazile sljedeće jedinice: Trinaesta proleterska NOU brigada »Rade Končar« u rejonu Kostanjevac, slovenačka NOU brigada »Ivan Cankar« u rejonu s.

BR. 164

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG PODRUČJA KARLOVAC OD 18 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA ŽELJEZNIČKU STRAŽU NA PRUZI KARLOVAC—GENERALSKI STOL, PREKIDU PRUGE KARLOVAC—DRAGANIĆI I DISLOKACIJI JEDINICA NOV NA ŽUMBERKU[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
Oper. podr. Karlovac Poručnik Horvat	SATI	18.00	
	DAN	18.	
	MJESEC	II.	
PRIMIO: ust. satnik Dončević	GODINA	1943.	PREDAO:

SADRŽAJ

Danas u 1.00 sati, želj. straža br. 321. na pruzi Karlovac —Generalski Stol napadnuta. Straža od 21 domobrana zarobljena.[2] Brzoglasni spoj Karlovac—Generalski Stol prekinut.

Pruga između Karlovca i Draganića porušena na dužini od 12 km.[3]

Na crti s. Brebrovac—Silovina (oko 4 km s.i. od Krašića) nalazi se grupa od oko 800 partizana.[4]

Na crti Prekrižje—Kostanjevac (oko 4 km s.z. od Krašića) nalazi se grupa od oko 800 partizana.[5]

Svi odmetnici su Slovenci.[6]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/1—20, k. 19.

[2] Ovu akciju su izvele dvije čete Četvrtog bataljona Prvog kordunaškog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Prvog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 6 ožujka 1943 godine.

[3] Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 43.

[4] Odnosi se na slovenačku NOU brigadu »Ivan Cankar«.

[5] Trinaesta proleterska NOU brigada »Rade Končar«

[6] Netačno. Na području Žumberka 16 veljače su se nalazile sljedeće jedinice: Trinaesta proleterska NOU brigada »Rade Končar« u rejonu Kostanjevac, slovenačka NOU brigada »Ivan Cankar« u rejonu s.

Izgleda da se je jedna brigada prebacila u Vukovu Glavicu (12 km z. od Duge Rese).

Op. br. 764./T. P 18/II D

BR. 165

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 18 VELJAČE 1943 GOD. O AKCIJAMA KOD CAREVDARA I U VELIKOM TROJSTVU I O FORMIRANJU ZAPOVJEDNIŠTVA OTSJEKA KALNIK I BILO GORA[1]

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG ZBORA
GLAV. STOŽ. ODJEL.
Op. Br. 473/Taj.
U Sisku. dne 18. veljače 1943.

PREDMET: Dnevno izvješće
I.D.Z. za 18. veljače 1943.
do 18 sati.

Tajno!

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Operativni odjel).

Savezno nalogu Glst. Op. Br. 3219/Tajno od 9.VIII.1942. dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:1000.000).

1. A. — KRATKA OCIJENA SITUACIJE:

Bez važnijih promjena

1. B. — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje V. gorskog zdruga:

18.II.o.g. razviđanje 2. satnije XI. ustaške bojne pravcem: Topusko—Kameni Most—Podzvizd (8 km zap. od Vranograča) u toku je. Nema još podataka.

Strmac, slovenačka NOU brigada »Matija Gubec« u rejonu Oštrc, dok se slovenačka NOU brigada »Tone Tomšič« nalazila u rejonu Orehovec. Četvrta (kordunaška) NOU brigada Osme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske, koja se od kraja prosinca nalazila na Žumberku, prebacila se, po naređenju Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske, noću 15/16 veljače sa Žumberka na Kordun. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 43.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/1—36, k. 19.

Operativno područje 1. pješačke divizije

1.— 18.II.o.g. u 0800 sati napadnut je osobni vlak kod Carevdara[2] (10 km sjev. ist. od Križevci). Lokomotiva prevrnuta i nekoliko putnika ranjeno i odvedeno od partizana. Borba je u toku.

2.— 18.II.o.g. u 0700 sati jedna grupa od 50 partizana[3] napala je Vel. Trojstvo (8 km sjev. ist. od Bjelovara), ušli u[4] općinu i odnieli pisaći stroj. Straža željezničke bojne je zarobljena.

Gubitci: ranjena 2 željezničara, 1 ustaša i domobran.

Partizani su razbijeni i povukli se u pravcu Vel. Poganca.

1.C., 2. i 3.— nije bilo.

OSOBITOSTI: Zapovjedničtvo Gruppe West sa Br. 126 od 17.II.o.g. naložilo je uzpostavu »Zapovjedničtva odsjeka Kalnik—Bilo«.[5]

Granice: zapadno, granica između operativnog područja grada Zagreba i 1. pješ. divizije; sjeverno, r. Drava do Ferdinandovca; istočno i južno crta: cesta Ferdinandovac—Đurđevac — s. Šemovci —k. 236—Lipovo Brdo —k. 257—k. 221—k. 240 (zap. Sv. Petar) —k. 124 (na cesti između Sv. Ivan Žabno i Križevci) — k. 177—k. 242—s. Bisag.

Ovo zapovjedničtvo biti će podređeno u taktičkom pogledu zapovjedničtvu 1. pješadiske divizije.

Po ovome je sve potrebno naloženo zapovjedničtvu 1. pješačke divizije od strane ovoga zbora.[6]

Po nalogu Zapovjednika
ZAST. GLAVARA STOŽERA
bojnik (Šteger)
Šteger

P 19/II D

---

[2] Akciju izvršili dijelovi Kalničkog NOP odreda. Zarobljeno je 10 domobrana, 2 Nijemca, 2 legionara i 1 ustaša. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Kalničkog NOP odreda od 7 ožujka 1943 godine.

[3] Dijelovi Kalničkog NOP odreda

[4] U originalu riječi »ušli u« precrtane i iznad njih dopisano olovkom: »upala u«.

[5] Zapovjedništvo otsjeka Kalnik — Bilo Gora formirano je uslijed stalnih akcija Kalničkog NOP odreda, sa zadatkom da objedini dejstva svih snaga (njemačkih i ustaško-domobranskih) i očisti ova područja od jedinica NOV i PO Hrvatske.

[6] U originalu riječi »od strane ovog zbora« dopisane mastilom.

BR. 166

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 18 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU JEDINICA NOV NA KOLONE KOD VISUČA I NA CESTI G. LAPAC—MAZIN[1]

Telegram

primanja 19/2/43
Datum i sat sati 1.40
otpreme

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2751
Stiglo 19 veljače 1943 — XXI

OD V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI — operativnom odjeljenju
i na znanje:
KOMANDI XI ARMIJSKOG KORPUSA
XVIII ARMIJSKOM KORPUSU
GRUPI BOBBIO ZA KOMANDU LÜTHERS
(Preko italijanske misije)

Br. 2904/op.

NOVOSTI DANA 18 VELJAČE U 18 SATI

Kretanje ustanika:

Potvrđeno je smanjenje partizanskih formacija u predjelu Mogorić (Novi Grad NM-OI).

1) — OPERACIJE U TOKU:

Grupacija Fabbri:

Započet pokret željeznicom 137-me legije iz Plaškog za Delnice — Fužine i jednog bataljona 74-og pješadiskog za Ogulin.[2]

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Ovi pokreti su vršeni radi grupisanja snaga za izvođenje napada na oslobođeni teritorij Pete operativne zone. Vidi dok .br. 159.

Divizija »Re«

Grupacija Pederzani: Stigla danas, 18-og, poslije podne u Udbinu nakon teškog marša po snijegu koji je na nekim mjestima dostizao tri metra. Između Tuka (Bihać OK-FI) i Visuća (Gospić QH-FI) sukobila se sa partizanskim formacijama[3] od oko 500 ljudi. sa mnogobrojnim automatskim oružjem, koje su zaposjele položaje na kojima je bio ostavljen XXXI bataljon »U«. Odlučnom akcijom naših trupa neprijatelj je bio protjeran uz znatne gubitke koji nisu utvrđeni. Na našoj strani 1 oficir i 2 vojnika poginuli, 2 oficira i 11 vojnika ranjeno, 5 se smrzlo. Naknadno ću javiti imena oficira. Komandant divizije »Re« naredio je istragu nad komandantom bataljona »U« koji je kriv za napuštanje položaja.

Grupacija De Bonis: Izvršila čišćenje malih razmjera.

Divizija »Sassari«:

U vezi s telegramom 2851,[4] za vrijeme kretanja prema G. Lapcu izgubljen je jedan top od 65/17. Istraga u toku.

Danas, 18-og, započeo pokret iz G. Lapca za Mazin.

Znatne neprijateljske formacije,[5] koje su raspoređene po kotama koje dominiraju nad okukama na putevima za Mazin (Bihać RK-FI), jako angažuju naše jedinice u pokretu i one koje zaštićuju put.

Naše trupe u G. Lapcu također su bile napadnute sa artiljerijom, pretrpjevši gubitke.

Radi rješenja situacije koja još nije jasna, naredio sam da se sutra, 19-og, pošalju u Gračac dva bataljona »Re« sa komandom puka, na raspoloženje div. »Sassari«.

Aktivnost avijacije:

Izvršila izviđanje na putu D. Lapac—Udbina—Ploča—Medak—Gospić—Otočac; G. Lapac—Mazin i Bruvno—Gračac, primjetivši naše kolone u pokretu. Nije bilo moguće sudjelovati u akcijama trupa »Sassari« uslijed niskih oblaka u zoni.

2) — DRUGE ZONE:

Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:

Noću uoči 19-og naša patrola koja je bila u zasjedi u blizini 583-ćeg km (Ogulin VU-BD) osujetila je pokušaj sabotaže

[3] Četvrti bataljon Šeste NO brigade Pete operativne zone i Prvi bataljon Druge NOU brigade Šeste divizije. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste NO brigade Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 13 ožujka 1943 god. i izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[4] Vidi dok. br. 161.

[5] Tri bataljona Devete NO brigade Šeste divizije i tri bataljona Petnaeste NO brigade Osme divizije. Vidi dok. br. 89 i 90.

nagnavši u bijeg grupu ustanika koja je namjeravala da izvrši prekid šina.

Divizija »Re«:

Noću uoči 18-og paljba radi uznemiravanja na položaje Ličkog Osika (Gospić LI-FP).

Preostali sektori:

Obična aktivnost patroliranja.

Nebo vedro, temperatura niska, putevi po visoravni prolazni automobilima sa lancima.

General Gloria 2355180

BR. 167

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG SEKTORA KARLOVAC OD 19 VELJAČE 1943 GOD. O RUŠENJU PRUGE KARLOVAC—ZAGREB, NAPADU NA KOLONU KOD KRNJAKA I PREBACIVANJU JEDINICA NOV SA ŽUMBERKA NA KORDUN[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
I. sektor Karlovac Poruč. Horvat	SATI	18.00	
	DAN	19.	
	MJESEC	veljače	
PRIMIO: p.puk. Dits	GODINA	1943	PREDAO:

SADRŽAJ

Danas 19.II. u 1 sat porušena željeznička pruga između Domagovića i Izimje u dužini od 600 metara.[2] Pruga popravljena danas u 15 sati.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg br. 3/1—24, k. 19.

[2] Prugu je porušila Druga slovenačka NOU brigada.

IV. Kordunaška brigada sa dielovima terenske brigade,[3] oko 2000 ljudi,[4] napustila područje Netretić i krenula za Kordun.[5]

Njemačka samovozna kolona od 3 samovoza napadnuta 5 km. juž. od Krnjaka.[6] Ima mrtvih i ranjenih Njemaca i ustaša. Broj nepoznat.
Ovo saopšteno Njemcima![7]

P. 19/II D

[3] Vjerovatno se misli na Trinaestu proletersku NOU brigadu »Rade Končar«, čiji rejon dejstva je bio Žumberak.

[4] Odnosi se na brojno stanje ovih brigada, koje je približno tačno.

[5] Sa Žumberka na Kordun je pošla samo Četvrta NOU brigada, dok je Trinaesta proleterska NOU brigada »Rade Končar« ostala da u sadejstvu sa slovenačkim brigadama dejstvuje i dalje na Žumberku i Gorjancima. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 43.

[6] Akciju izvele dv.je čete Drugog bataljona Prvog kordunaškog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 2.

[7] U originalu dopisano crvenom olovkom od strane generala Dragojlova, načelnika operativnog odjela Glavnog stožera domobranstva.

BR. 168

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 19 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA I O SLANJU POJAČANJA OPKOLJENIM SNAGAMA U REJONU G. LAPAC[1]

Prepis telegrama

prijema 20.2.1943—XXI, 2.30
Datum
otpreme ...

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2841
Stiglo 20 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI — operativnom odjeljenju
i na znanje:
XI ARMIJSKOM KORPUSU
XVIII ARMIJSKOM KORPUSU
KOMANDANTU ITALIJANSKE GRUPE
PRI KOMANDI LÜTHERS
(preko italijanske misije u Zagrebu)

Br. 2936/op.

NOVOSTI DANA 19 VELJAČE 1943 U 18 SATI

Kretanje ustanika:

1) Iz hrvatskog se izvora javlja da su se znatne grupe partizana premjestile u predjel Velebita izgrađujući tamo skloništa i položaje.

Primijećene grupe ustanika u predjelu Lipica (Ogulin XR-XT-AB), koje imaju namjeru da pljačkaju stanovništvo.

Prvo

OPERACIJE U TOKU:

Grupacija Fabbri:

Danas 19-og, prijavio se komandi grupacije naš vojnik iz 74-og pješadiskog koji je pobjegao sa oružjem iz ustaničkog ropstva.

[1] Dokument, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Divizija »Re«:

Grupacija Pederzani:

Sakupila se u predjelu Ploča (Novi Grad OL-EZ).

Gubici o kojima je javljeno u telegramu 2904 od 18 tekućeg[2] ovako su izmijenjeni: poginulih 4, od kojih potporučnik Pirracini Luigi iz 1-og pješadiskog; ranjeno 12, od kojih 2 oficira; 5 se smrzlo.

Grupacija De Bonis:

Komanda 1-og pješadiskog i dva bataljona izvršili pokret iz Ploče u Gračac radi pojačanja divizije »Sassari«.[3]

Divizija »Sassari«:

Kratak pregled novosti javljenih telegramom 2947:

Jaki pritisak neprijatelja[4] na našu kolonu, još uvijek u G. Lapcu, prisilio ju je na odbranu u predjelu sjevero-sjeveroistočno od kote 671 (Bihać RK-FI).

Do sada javljeni gubici: na našoj strani 50 mrtvih i 120 ranjenih.

Ostali dijelovi angažovani u predjelu Logorište (Bihać RK-FI) i Lumbardenik (Bihać RK-FI).

Pregled preduzetih mjera:

Poslani u Gračac komanda puka i dva bataljona 1-og pješadiskog sa 7 kamiona; naređeno za sutra, 20-og, odašiljanje željeznicom, u Gračac XVI bataljona »M«, čete tenkova »L«, baterije 149/13 i 6 kamiona; zatraženo učešće njemačkih trupa pravcem Kulen Vakuf—Boričevac—G. Lapac.

Aktivnost avijacije:

17 aviona vršilo neprestano pomaganje jedinica »Sassari« angažovanih u predjelu G. Ploča.

Mitraljirane i zasute malim bombama, sa odličnim rezultatom jake grupe ustanika; vrlo živa protuavionska odbrana kojom su pogođena 4 aviona.

Bombardovano i mitraljirano mjesto Mogorić.

---

[2] Vidi dok. br. 166.

[3] Potom su ove jedinice upućene iz Gračaca pravcem Bruvno — Mazin — G. Lapac, sa zadatkom da deblokiraju opkoljene dijelove talijanskih jedinica u rejonu G. Lapca. Vidi dok. br. 166.

[4] Odnosi se na tri bataljona Devete NO brigade, tri bataljona Petnaeste NO brigade i dva bataljona Prve NOU brigade. Vidi dok. br. 89 i 90.

Vršeno izviđanje puteva koji vode u Udbinu, puta Gospić—Otočac i G. Lapac—Mazin—Bruvno—Gračac.

Izvršeno iz vazduha snabdijevanje G. Lapca municijom i lijekovima.

Treće

DRUGE ZONE:

XIV Obalska brigada:

Noću uoči 18-og tekućeg nepoznata su lica odnijela 280 metara telefonske žice u predjelu Rt Lipica (Sušak VO-AT).

Ostali sektori:

Obična aktivnost patroliranja.

Nebo vedro. Temperatura u lakom porastu, putevi prelazni za autosredstva sa lancima.

GENERAL GLORIA

Data / arrivo
partenza

28.1

6, per conoscenza:

(Telescrivente Legobrin)

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 168

BR. 169

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 19 VELJAČE 1943 GOD. O AKCIJAMA JEDINICA NOV I PO NA PODRUČJU DALMACIJE I BORBAMA U REJONU G. LAPCA, SRBA I TRUBARA[1]

Telegram

dolaska: 20/2/43
čas. 4.00

Datum
polaska: 20/2/43
čas. 20,30

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO —

Br. 2844
Stiglo 20 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE XVIII ARM. KORPUSA
SUPERSLODI — Operativnom odjeljenju
i na znanje:
KOMANDI V A.K.
KOMANDI VI A.K.
GRUPI BOBBIO PRI KOMANDI
LÜTHERS (preko tal. misije — Zagreb)

Br. 2769/op.

IZVJEŠTAJ ZA 19 VELJAČE 1943 U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika:

Oko 80 mladića izbjeglo ustaničkom regrutovanju i prijavilo se garnizonu Sinj, koji ih je uzeo pod zaštitu.

Primijećen nadolazak ustaničkih formacija[2] u zonu Uništa (Drvar UH-DL) sa namjerom da se premjeste prema Vrliki (Split TP-CU) i u zonu istočno od Drniša (Šibenik SL-CQ).

U zoni Bos. Grahovo (Drvar TN-DT) koncentrisane dvije partizanske brigade.[3]

Sektor »Zara«:

Redovna aktivnost postavljanja zasjeda i patroliranja.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Druga proleterska NOU divizija

[3] U rejonu Bos. Grahovo nalazila se Deseta krajiška NO brigada.

Sektor »Bergamo«:

Završeno čišćenje zone Nojevi (Šibenik SI-BQ), o čemu jučerašnji izvještaj; zona je bila napuštena — nađena 1 puška, 1 pištolj i razni materijal.

U zoni Vranjica (Šibenik SM-DN) naša kolona se sukobila sa grupom ustanika koji su uspjeli da pobjegnu. Nema gubitaka. Partizanski gubici neutvrđeni.

Juče, 18-og, izvršena s mora akcija iz minobacača na naselje i pristanište Podgora (Makarska ZV-AR) gdje su primijećena dva opremljena čamca i partizani na blokadnom mjestu u Tučepima (Makarska ZT-AT).

Uslijed pritiska ustanika,[4] na dan 17-og t.m. garnizon M.V.A.C. napustio Srb (Knin SI-EO) povlačeći se na Zrmanju (Knin RO-DT).

Prilikom čišćenja zone Trubar (Knin SR-EO) odredi M.V.A.C. se sukobili sa grupama ustanika.[5] Gubici M.V.A.C.: 2 mrtva i 7 ranjenih; kod partizana — neutvrđeni.

Sektor »Sassari«:

Jedinice su ozbiljno angažovane u zonama G. Lapac, Logorište i Lumbardenik — sjever[6] (Bihać RK-FI).

Težak položaj trupa u G. Lapcu, a svaki pokušaj deblokiranja ometan je snažnom reakcijom protivnika sa artiljerijom.[7]

Gubici do sada: preko 50 mrtvih i 120 ranjenih.

Sektor »Celere«:

Uveče 17-og, napad ustanika[8] na garnizon Čista-mala[9] (Žirje PN-CS) odbijen brzom reakcijom. Naši gubici: 1 ranjen; protivnički neutvrđeni.

Uveče 18-og mala grupa partizana[10] napala je odbranbeni pojas Šibenika blizu fabrike Sidalma, gdje su zapalili 2 drvene barake radničkog naselja. Brzom reakcijom protivnik natjeran u bjekstvo. Naših gubitaka nema; partizanski neutvrđeni.

Nebo vedro.

General Spigo

---

[4] Treći bataljon Prve NOU brigade i Drugi udarni bataljon Ličkog NOP odreda. Vidi dok. br. 89.

[5] Prvi udarni bataljon Ličkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 5.

[6] i [7] Viid dok br. 89 i 90 i tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[8] Primorska četa Sjevernodalmatinskog bataljona

[9] M. Čista

[10] Iz Šibensko-drniške čete Sjevernodalmatinskog bataljona

BR. 170

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 20 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA POSADU U VELIKOJ PISANICI[1]

Operat. odjel

Daruvar br. 124 z 150 r 20.2.43. 1300

20 Zagreb 1442 r. 650

Operod

U jutrošnjem izvješću javljena borba kod sela Velika Pisanica[2] odvijala se je ovako: jedna ojačana satnija rimski 2[3] prvog gorskog zdruga u selu Pisanici,[4] jedna satnija prve pješ. pukov. u selu Bedenik[5] napadnuti su oko 2200 sati 19.ov.mj. snagom od oko 1000 partizana, borba se vodila cielu noć, upućeno pojačanje. Pojačanja iz Vel. Grđevca[6] duž željezničke pruge nisu se mogla probiti tim pravcem[7] te su upućena pravcem puta za Bulinac. Uz pomoć pojačanja neprijatelj odbijen poslie vrlo ogorčene borbe i povukao se je u sjeveroistočnom pravcu u Bilo Goru. Naši gubitci od satnije druge bojne prvog gorskog zdruga 7 mrtvih. 17 ranjenih od kojih 12 teže. Od satnije prve pješ. pukov. jedan zastavnik i 3 domobrana poginuli a 17 nestalih. Partizana nađeno 8 mrtvih i 3 ranjena a prema iskazu seljaka mnogo kola mrtvih i ranjenih odvučeno.[8] Kod satnije rimski 2 bojne prvog gorskog zdruga sve strojopuške i pola

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4/1—22, k. 19.

[2] Odnosi se na napad jedinica Četvrte divizije na posadu u Velikoj Pisanici. Vidi dok. br. 62, 69, 70 i 79.

[3] »Rimski 2« — oznaka za Drugu bojnu

[4] i [5] Napad na posadu u Velikoj Pisanici izvršili su Prvi i Treći bataljon Dvanaeste NO brigade i Prvi bataljon Sedamnaeste NO brigade, a na posadu u Bedeniku i Bulincu Drugi bataljon Sedamnaeste NO brigade i Četvrti bataljon Dvanaeste NO brigade. Vidi dok. br. 62.

[6] U originalu dio teksta od riječi »borba se vodila...« do riječi »iz Vel. Grđevca« dopisan je olovkom.

[7] Ovaj pravac zatvarao je Drugi bataljon Dvanaeste NOU brigade. Vidi dok. br. 62 i 70.

[8] Gubici jedinica Četvrte divizije u napadu na Veliku Pisanicu i borbama sa pojačanjima koja su slata u tom pravcu bili su: 4 mrtva, 24 ranjena. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Četvrte divizije NOV Hrvatske op. br. 2/1943 od 12 ožujka 1943 godine.

pušaka privremeno unesposobljeno za gađanje uslied upotrebe streljiva sa crnim čahurama.[9] Operacije teku dalje po planu.[10]—

Op. br. 461/tajno

Gordiv Daruvar

Predao 20.2.43. u 1644 sati vodnik Kvesić.
Primio 20.2.43. u 1645 sati stk. Filković.

P 20/II D

BR. 171

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 20 VELJAČE 1943 GOD. O PREBACIVANJU JEDINICA NOV I PO HRVATSKE SA BILO GORE NA MOSLAVINU I O BORBI KOD BULINCA[1]

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
GLAV. STOŽ. ODJEL
Op. br. 491/Taj.
U Sisku, dne 20. veljače 1943

»Veoma žurno«

PREDMET: Dnevno izvješće
I.D.Z. za 20.II. do 18 sati.

Tajno!

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA.—
(Operativni odjel)

Savezno zapovjedi Glstožera Op. Br. 3219 taj. od 9.VIII. 1942. dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. A. — Kratka ociena situacije:

Stanje bez većih promjena.

---

[9] U originalu kod ovih riječi stavljena dva upitnika crvenom olovkom, a sa strane dopisano: »Šta je to?« U vezi s ovim, na kraju teksta dopisano crvenom olovkom: »Ratno streljivo primljeno od Njemaca« (slijedi paraf D). Pod ovom primjedbom dopisano crvenom olovkom (»Fomić«). Pisano Teh. odjelu!«

[10] Odnosi se na ofanzivu njemačkih i ustaško-domobranskih snaga na području Slavonije, pod nazivom »Zelen«. Vidi dok. br. 188.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 6/1—5, k. 19.

1. — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje grada Zagreba:

Bez podataka.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

1.— Jedna jača partizanska skupina[2] (navodno oko 800)[3] još u toku noći 18/19 ov.mj. prodrla iz oblasti Bilo Gore preko Pavlovca i Trnovitice (13 km. s. od Garešnice) u Moslavinu. S time je probila obkoljavanje.

2.— Novački kombinirani sat 1. pješačke divizije koji je djelovao u pravcu od Bulinca k istoku[4] (između postrojbi 1. gorske divizije i Njemaca)[5] bio je od partizana[6] napadnut i javlja da je kod Bedenika (2 km. s.i. od Bulinca) obkoljen. Njemu u pomoć poslat je 1. pohodni sat 1. pješačke pukovnije iz Ivanske. Gubici: kombiniranog novačkog sata 3. p.p.: 7 mrtvih, 17 ranjenih (od kojih 6 teško).—

3.— U toku noći 19/20. ov.mj. partizani[7] izvršili napadaj na želj. postaju Bulinac. Uništili su privremeni prometni ured, brzojavni aparat i skladište Zempra. Između Bulinca i Pisanice[8] izbačeno je jedno polje šina sa pragovima od partizana[9] i naveženo oko 7 kola zemlje na prugu.

4.— Danas prije podne primljena je viest da V. Pisanica gori.[10]

Operativno područje Petrinjskeg zdruga.

1.) 3. satnija I. bojne V. gorskog zdruga izvršila razviđanje pravcem: Glina—Šatornja—Bović.

2.) Oružnici pravcem: Topusko—Čemernica—Prnjavor—Glina—St. Groblje—od Gline groblje—Gračanica (12 km. s.j. od Gline).

Akcija još u toku.

---

[2] i [3] Moslavački NOP odred. Ovaj odred se prebacio sa Bilo Gore na Moslavinu sa zadatkom da pripremi teren za prebacivanje Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske, koje je uslijedilo 19/20 veljače. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Moslavačkog NOP odreda od 13 ožujka 1943 god.

[4] Ka Velikoj Pisanici

[5] Prvi bataljon 135 puka njemačke 178 rezervne divizije

[6] i [7] Četvrti bataljon Dvanaeste NO brigade i Drugi bataljon Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 70 i 79.

[8] Velike Pisanice

[9] Pionirski vod i dijelovi Drugog i Četvrtog bataljona Dvanaeste NO brigade. Vidi dok. br. 70.

[10] Posadu u Velikoj Pisanici napali su dva bataljona Dvanaeste i jedan bataljon Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 70 i 79.

1. C. — Vlastite namjere: ·/. ·

2. — POKRETANJE I PREMJEŠTAJ VLASTITIH ČETA:

5. satnija II. bojne 11. pješačke pukovnije stigla je danas u Sisak radi retabliranja.[11]

3. — NIJE BILO

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
ZASTUPA GLAVARA
bojnik (Šteger)
Šteger

P 22/II D

BR. 172

OBAVJEŠTENJE TALIJANSKE VOJNE MISIJE U ZAGREBU OD 20 VELJAČE 1943 GOD. O ODOBRENJU TALIJANSKE VRHOVNE KOMANDE ZA UPOTREBU ČETNIKA U BORBAMA U DOLINI NERETVE ZA VRIJEME ČETVRTE NEPRIJATELJSKE OFANZIVE[1]

20/II

Talijanski podpukovnik Durso iz talijanske misije u Zagrebu javlja u 1950 sati:

Komado Supremo[2] odobrio je zbog vanredno teške situacije u dolini Neretve[3] upotrebu crnogorskih četa.[4]

Pismeno izvješće sliedi.

Tražio je osobno generala Dragojlova, pa kada mu je javljeno da nije više u uredu predao je ovo izvješće, putem brzoglasa.[5]

P 21/II D

---

[11] Popune

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg br. 3/1—2, k. 19.

[2] Vrhovna komanda (talijanska)

[3] Vidi tom IV, knj. 10, dok. br. 217.

[4] Odnosi se na četnike.

[5] Kako se vidi iz teksta, ovo obavještenje, bez naslova, upućeno je Glavnom stožeru domobranstva.

BR. 173

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 20 VELJAČE 1943 GOD. O OPKOLJAVANJU DIJELOVA DIVIZIJE »SASSARI« U REJONU G. LAPCA I UPUĆIVANJU POJAČANJA U CILJU NJIHOVOG DEBLOKIRANJA[1]

Telegram

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO —

Br. 2911
Stiglo 21 veljače 1943 — XXI

otpreme
Datum i sat
prijema: 21.2.43
2.20

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA

SUPERSLODI — Operativnom odjeljenju
i na znanje:
KOMANDI XI i XVIII ARMIJSKOG KORPUSA
GRUPI BOBBIO PRI KOMANDI LÜTHERS
(preko italijanske misije)

Br. 3019/op.

NOVOSTI DANA 20 VELJAČE U 18 SATI

Kretanje ustanika:

Primijećen dolazak jedne partizanske brigade u predjelu Drežnica.

1) — OPERACIJE U TOKU:

Divizija »Re«:

Upućeni kao pojačanje diviziji »Sassari«: XVI-ti bataljon M, 3 čete lakih tenkova »L« jedna baterija 149/13.

Danas 20-og. poslije podne stigao na stanicu Gračac II bataljon hrvatskih lovaca.

[1] Original, pi an na mašini, nalazi se u 'arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Željeznički saobraćaj usporen uslijed pretrpanosti stanice Gračac.

Divizija »Sassari«:

Nastavlja se neprijateljski pritisak na naše trupe u D. Lapcu i na one ešelonirane na putu koji vodi u spomenuto mjesto.[2]

Ustanici koji su došli sa jugoistoka i sjeverozapada namjeravaju da odvoje i opkole naše trupe.

Garnizon D. Lapac napadnut artiljerijskom i minobacačkom vatrom.

Komanda VI partizanske divizije uputila je spomenutom garnizonu poziv za predaju, koji je ovaj odbio.

Jutros 20-og maršira komanda puka sa dva bataljona 1-og pješadiskog iz Gračaca za Mazin. Kretanje otežano visokim snijegom.

II/26-tog »Bergamo«[3] stigao u Mazin.

Danas, 20-og, u 16 sati avioni su primijetili da naše trupe, raspoređene za odbarnu u G. Lapcu i na koti 671 (Bihać RK-FI), daju otpor i da su sakupile namirnice, lijekove i municiju bačenu iz vazduha.

Nije potvrđena vijest — o čemu telegram 2986[4] — koja se odnosi na uočavanje grupe njemačke konjice u kretanju prema Kulen Vakufu.

Ponovno traženo, preko grupe Bobbio,[5] sudjelovanje njemačkih trupa.

General Piazzoni namjerava da sjutra, 21-og, preduzme ofanzivnu akciju da bi deblokirao naše jedinice u G. Lapcu.[6] Ostavio sam spomenutom generalu da djeluje na osnovu njegove procjene situacije.

Aktivnost avijacije:

Izvršena mnogobrojna bombardovanja, zasipanja malim bombama i mitraljiranja partizana na cijelom operativnom području »Sassari«, sa odličnim rezultatom.

2) — DRUGE ZONE:

Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:

Noću uoči 19-og naša je patrola osujetila pokušaj ustanika da skinu zavrtnje sa šina između Hreljina i Gomirja. Zarobljen jedan ustanik sa oružjem i strijeljan.

---

[2] O ovim borbama vidi dok. br. 89 i 90.

[3] Drugi bataljon Dvadeset šestog puka divizije »Bergamo«

[4] U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[5] Major Bobbio, rukovodilac talijanske grupe za vezu pri Komandi njemačkih trupa u Hrvatskoj. Na ovu dužnost došao je 8 veljače 1943 god., umjesto p pukovnika Corsi-a.

[6] Vidi dok. br. 89 i 90.

Noću uoči 20-og akcije uznemiravanja na garnizon Delnice.

Divizija »Re«:

Naše jedinice i četnici izvršili noću uoči 20-og upad u Egiće (Karlovac KI-AI). Ustanici su nagnani u bijeg. Zaplijenjene 3 puške.

Zona V grupacije granične straže:

Danas, 20-og naša je patrola bila u blizini Gerova napadnuta vatrenim oružjem, bez posljedica.

Jučer, 19-og, potvrđena je prisutnost ustanika u predjelu Draga (Crnika[7] VH-BZ)—Sr. Vas (VK-BU). Vršena minobacačka paljba iz Čabra.

Vazdušnim izviđanjem nije u predjelu primijećeno ništa neobično.

Ostali sektori:

Obična aktivnost patroliranja.
Nebo vedro, temperatura u laganom porastu putevi prolazni za autosredstva sa lancima.

GENERAL GLORIA

8 prepisa

1 Ekselenciji
1 Načelniku štaba
1 Pomoćniku nač. štaba
3 Operativnom odjeljenju
1 Odjeljenju »I« (obavještajnom)
1 kr. karabinjerima

[7] Cerknica

BR. 174

IZVJEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 20 VELJAČE 1943 GOD. O SPORU OKO SADEJSTVA JEDINICA OSAMNAESTOG I ŠESTOG ARMIJSKOG KORPUSA SA NJEMAČKIM JEDINICAMA U DRUGOJ FAZI OPERACIJE WEISS[1]

ŠIFROVANI TELEGRAM V.P. 10, 20 veljače 1943/XXI

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
VRHOVNOJ KOMANDI

Br. 2856 prot.

Veza telegram 2779 od 19.t.m.

Prvo. Izvještavam da je OBSO[2] odgovorio negativno na naš zahtjev da plan »Weiss«[3] uskladi sa situacijom VI arm. korpusa. Navedeni razlozi izgledaju manje ili više vjerovatni, zbog toga što su prožeti zabrinutošću za teritorijom (potreba da se snažno posjednu ponovo zauzete teritorije južno od demarkacione linije) ili zbog toga što se kruto drže početnog plana »Weiss«, dok južnije postoji mogućnost da se napadne koncentrisana partizanska masa, koja vrši pritisak na naš raspored.[4]

Drugo. S obzirom na ravnodušnost koju OBSO pokazuje prema pitanju sadejstva u cilju rješenja naprijed pomenute situacije (ravnodušnost koja je u suprotnosti sa poznatom njemačkom zabrinutošću za Mostarski rudarski bazen a još više sa zajedničkim operativnim interesom) primorani smo da pomislimo kako je sadašnji razvoj situacije bio predviđen i da se želi ostaviti da se stvori takva situacija koja bi opravdala eventualnu njemačku intervenciju u rudarskoj zoni i u pravcu Jadranske obale (kao potvrda prethodnog izvještaja ove komande od 12 siječnja t.g. aktom 1160).[5]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Oberbefehlshaber Südost — vrhovni komandant »Jugoistoka«, generalpukovnik Löhr. Sjedište mu je bilo Solun.

[3] Misli se na drugu fazu operacije »Weiss«. Opširnije vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 240 i 241.

[4] Odnosi se na jed nice NOV u rejonu donjeg dijela Neretve, koje su vršile pritisak na jedinice talijanskog Šestog armijskog korpusa. Vidi tom IV, knj. 10, dok. br. 89, 90, 93, 99 i 104.

[5] Vidi tom IV, knj. 10, dok. br. 216.

Treće. S obzirom na gore iznijeto smatram da je potrebno završiti sa situacijom armije.

A) — Dio XI arm. korpusa, cio V arm. korpus i znatan dio XVIII arm. korp. sadejstvovali su bez ograničavanja u »Weiss 1«, na cijeloj teritoriji, usvajajući sve njemačke zahtjeve, mijenjajući ili sasvim obrćući pravce akcija uvijek kad je bilo potrebno radi sigurnosti bokova i komunikacija njemačkih kolona.[6] Neke naše kolone su još uvijek angažovane ili se kreću u ugroženim zonama, baš radi takvog intenzivnog i produženog sadejstva čak i preko ugovorenog roka.[7]

B) — Situacija VI arm. korpusa je poznata.

C) — Predviđa se pojačanje pritiska protiv jedinica XVIII i VI arm. korpusa od strane znatnih partizanskih snaga koje su pobjegle ili će pobjeći ispred metodično izvedene akcije »Weiss«. S obzirom na potrebu da se prikupe u svoje ruke sve raspoložive snage i da se izvuku sa sadašnjih mnogostrukih i ekscentrično postavljenih mjesta upotrebe, ističem potrebu da naše sadejstvo u 2. fazi »Weiss«, ako se još mora sadejstvovati, bude odloženo dok ne budu raščišćene i rečene pojedinačne situacije V, XVIII i VI arm. korpusa; i također, na svaki način, dok trupe kolone »Sassari«, koje su još uvijek upotrebljene u zoni Lapac, budu mogle zamijeniti u sadašnjim zadacima posadu jedinica »Bergamo«, koje su pak određene da sarađuju u operaciji »Weiss 2«.

General Robotti

---

[6] Vidi dok. br. 102.

[7] Odnosi se na dejstva talijanskih jedinica na pravcu Mazin — G. Lapac — Kulen Vakuf i Srb — Kulen Vakuf. Vidi dok. br. 89 i 90.

BR. 175

OBAVJEŠTENJE KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 21 VELJAČE 1943 GOD. O RASPOREDU OPKOLJENIH PODREĐENIH JEDINICA NA PODRUČJU G. LAPCA[1]

TELEGRAM

Datum prijema 21.2.43 sati 14.30.
Datum otpreme

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2949
Stiglo 21. 2. 43

OD V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI

Br. 3033/prot.

Prvo:

Juče, 20-og, izviđač je na sljedeći način precizirao situaciju divizije »Sassari«:

naše jedinice drže kuće u G. Lapcu, drugu okuku puta (RK 11-FI 19); partizani[2] u jačem broju drže: okolicu sjeverno od prve okuke (RK 16-FI 21), zonu Drenova Gl., Bjeli Brijeg, predio Malta (RK 6-FI 16). treću okuku i zonu na zapadu od nje.

Drugo:

Juče, 20-og, u 20.45 sati divizija »Sassari« javlja da je položaj njenih jedinica nepromijenjen.

General Gloria

Dano na uvid Načelniku
štaba. Prepis poslan .....[3]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Dijelovi Šeste i Osme divizije. Detaljnije vidi dok. br. 89 i 90

[3] U originalu dopisano olovkom. Kraj rečenice nečitak.

BR. 176

IZVJEŠTAJ HRVATSKOG VOJNOG POVJERENIŠTVA PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 21 VELJAČE 1943 GOD. O RASPOREDU USTAŠKO-DOMOBRANSKIH SNAGA U LICI I BORBAMA NA KOMUNIKACIJI MAZIN—G. LAPAC—KULEN VAKUF[1]

Operat. odjel
Sušak br. 96. z 88 r 21.2.43 u 1115 sati
Zagreb 2. br. 701 z 21.2.43. u 1632 sati
Operod Zagred

Spoj naš broj 1287/tajno. Novosti za 19 i 20 ovaj mjesec. Kod divizije »Lombardija« nema novosti. 31 i 32 ustaška bojna ostala u Udbini. Druga lovačka bojna u Otočcu. Kod divizije »Sassari« zaštitni dielovi zbog snijega i jakih napada partizana[2] prekinuli dalji pokret od Gornjeg Lapca ka Mazinu i zauzeli obranbeni položaj Logorište, 2 kilometra jugozapadno od Gornjeg Lapca.

Ovim dielovima pristižu u pomoć dielovi divizije »Re«[3] i četnici.[4] Radi izvlačenja zrakoplovstvo podpomaže.—

Op. br. 1296/tajno

Hrvopo

Predao 21.2.43. u 1725 sati dom. Podgornjak.
Primio 21.2.43. u 1725 sati stk. Filković.

P

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 5/1—17, k. 19.

[2] Na ovom području vodili su borbu dijelovi Šeste i Osme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske. V.di dok. br. 89 i 90.

[3] Vidi dok. br. 166.

[4] Iz Dinarske četničke divizije, i hercegovački četnici. Pristizali su iz rejona Srba. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 5.

BR. 177

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 21 VELJAČE 1943 GOD. O DEBLOKIRANJU POTČINJENIH JEDINICA U REJONU G. LAPCA[1]

Telegram

Datum i sat otpreme
prijema 22.2.43, 1.20

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI — Operativnom odjeljenju
i na znanje:
XI i XVIII ARMIJSKOM KORPUSU
ITALIJANSKOJ GRUPI PRI KOMANDI
LÜTHERS (preko italijanske misije)

Br. 3086/op.

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 2977
Stiglo 22 veljače 1943 — XXI

NOVOSTI DANA 21 VELJAČE 1943 U 18 SATI

Kretanje ustanika:

Partizani[2] su zauzeli položaje koji zatvaraju sedlo Klanac (Novi Grad ON-FG) koje je držao XVI bataljon »M«.

1) OPERACIJE U TOKU:

Divizija »Sassari«:

Jutros, 21-og, započela ofanzivnu akciju protiv partizana smještenih po mjestima koji dominiraju putem za G. Lapac.[3] Nakon savladanih otpora[4] isturene su trupe u 15 sati došle u

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Prvi i drugi bataljon Druge NOU brigade

[3] Odnosi se na dijelove Prve NOU brigade, Devete NO brigade i Petnaeste NO brigade koji su vršili napade na talijanske snage u G. Lapcu i na cesti G. Lapac — Mazin, u rejonu Logorište i Lumbardenik. Vidi dok. br. 89 i 90 i tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[4] Otpor davale dvije čete Prvog bataljona Prve NOU brigade. Bataljoni Devete NO brigade, koji su držali položaje u rejonu Vagana, bili su zaobiđeni. Vidi dok. br. 89 i tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

dodir sa našim izoliranim jedinicama koje se već više dana opiru pojačanom pritisku neprijatelja. U 17 sati avijacija je primijetila glavninu naše kolone u visini Lumbardenika (Bihać RK-FI), u maršu prema Mazinu.

Proizilazi da su naše trupe napustile G. Lapac. Novosti će naknadno javiti. Radio-komunikacije otežane lošim atmosferskim prilikama.

Nisu primijećene njemačke jedinice u maršu prema poznatom predjelu.

Aktivnost avijacije:

Bombardovana, zasuta malim bombama i mitraljirana mjesta sakupljanja partizana u zoni »Sassari« sa odličnim rezultatom. Vršeno neprestano pomaganje operišućih trupa spomenute divizije. Akcija se morala oko 11 sati obustaviti uslijed vrlo jakih atmosferskih smetnji u zoni i bila je ponovo preduzeta poslije podne. Izviđač kapetan Langhi Mario bio je, uslijed jakog obrušavanja, izbačen iz aviona. Pronađen je njegov leš.

2) — DRUGE ZONE:

Grupacija Fabbri:

Noću uoči 20-og naš odred koji je vršio izviđanje duž željezničke pruge sukobio se sa ustanicima u visini Kovačevića (Karlovac IH-AI). Našim protudejstvom partizani su nagnani u bijeg. Jutros, 21-og, hrvatski nadglednici pruge našli su između Ogulina i Oštarija veliku minu, koju su ponijeli i predali stanici Oštarije.

Isplaćena nagrada spomenutom ljudstvu.

Divizija »Re«:

Danas 21-og, ustanici su prekinuli telefonsku liniju između Gospića i Medaka.

Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:

Noću uoči 20-og akcija uznemiravanja, bez posljedica, na garnizon Delnice.

Zona grupacije granične straže:

Jutros, 21-og, u sukobu sa partizanima u predjelu Hudi Vrh (Cerknica UM-CK) jedinica XI armijskog korpusa oslobodila je vojnika IV/XXVI bataljona Granične straže koji je bio zarobljen dana 13-og u Travi.

Ostali sektori: obična aktivnost patroliranja.

Dato na uvid Načelniku štaba. GENERAL GLORIA
Dato na uvid Pomoćniku načel. štaba.
Prepis upućen odjeljenju »I« (obavještajno).
Prepis upućen kr. karabinjerima.

BR. 178

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 21 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA U REJONU S. LEVANJSKA VAROŠ[1]

ZAPOVJEDNIČTVO
II. DOMOBRANSKOG ZBORA
GLAVNO-STOŽERNI ODJEL
Op. Broj 202/tajno
U Brodu n/S dne 21-II.1943

Predmet: Dnevni izvještaj.

MINISTARSTVU ORUŽANIH SNAGA
(Operativni odjel. glavnog stožera)
GLAVNOM RAVNATELJSTVU ZA JAVNI
RED I SIGURNOST (odsjek X),
OPUNOMOĆENIKU MINISTARSTVA
UNUTARNJIH POSLOVA G. ŠANDORU
BENAKU SARAJEVO Sastavak

I.

a) Neprijatelj ponovno pokazuje djelatnost prema pruzi u području Okučana.

b) *Oblast Sriem:* . . .

Oblast Slavonija: 20.o.m. pri izviđanju od Koške (16 Sl Našice) u pravcu Budimaca (16 I Našice) u šumi 3 km istočno od Rudolfovca (11 I Našice) uhvaćeno je 14 sumnjivih osoba.

20.o.m. pri izviđanju od Čačinaca preko Orahovice u pravcu Duzluka (18 Z Našice) naišlo se na nadmoćnijeg neprijatelja.[2] Naše izvidnice ocjenivši neprijatelja na 300 ljudi povukle su se u Čačince.

20.o.m. prekinuli su komunisti brzojavne veze između Feričanaca i Đurđenovca (10 ZSZ i 6 SZ Našice). Upućen oklopni vlak spriečio je razaranje pruge.

21.o.m. II/4.p.p.[3] pojačana sa 2 satnije E.S.[4] u napredovanju od Levanjske Varoši obćim pravcem Paučje u 3 kolone dostigla Nabrđe—Bjelak Š.[5]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1—50, k. 19.

[2] Prvi bataljon Drugog NOP odreda

[3] Druga bojna Četvrte pješačke pukovnije

[4] Einsatzstaffel (jedinice regrutovane od pripadnika njemačke nacionalne manjine u Jugoslaviji)

[5] Napad ovih neprijateljskih snaga uslijedio je iz Đakova, kao reakcija na napad Osamnaeste NO brigade izvršen noću 18/19 veljače na neprijateljsku posadu u Levanjskoj Varoši, koja je dijelom zarobljena a dijelom uništena. Vidi dok. br. 86.

Srednja: Levanjska Varoš—Breznica Đakovačka—Vuka Šuma.

Lieva: Sl. Vlast—k. 236—Milinci.

Srednja kolona 2 km sjeverno od Breznice Đakovačke naišla na jaki neprijateljski odpor.[6]

Lieva kolona na visu 236 naišla na jak neprijateljski odpor[7] od razkrsnice putova 500 SZ k. 236 iz bunkera i uz jake gubitke odbačena u pravcu Sl. Vlasti. Bojna je naišla na XVIII partizansku brigadu.[8]

Radi nadmoćnosti neprijatelja i nedovoljnih naših snaga zapoviedio je zapovjednik slavonskog zdruga, borbu prekinuti i povlačenje bojne u Đakovo. Potrebno je poduzeti podhvat jačih razmjera Dosada poznati gubitci: oko 60 mrtvih, ranjenih i nestalih, od toga 41 težko ranjen odpremljen u bolnicu u Osijek 2 častnika poginula (ne provjereno) i 1 častnik ranjen.

Neprijatelj je u Levanjskoj Varoši zapalio državne i občinske zgrade. Mjestna zaštita, 10 oružnika i 18 naoružanih građana, koji brane već jednu godinu Levanjsku Varoš su navodno po partizanima strijeljani.

...

20. o m., jedna partizanska skupina pljačkaša opljačkala je s. Trnavu (13 JZ Đakovo). (Viest pučanstva).

Oblast Požega: 20.o.m. napadnuto je od oko 50 partizana s. Bodegraji (3 Z Okučani) i pretražene kuće radi pronalaska hrane i oružja.

c) Nije bilo.

d) U oblasti Sriema pretraga ss. Surduka, Belegiša i St. Banovaca (23 SZS Zemun) u dunavskom luku.

U oblasti Đakova prema situaciji.

Na ostalim područjima pojačana izviđanja.

II.

a) Nije bilo.
b) Nije bilo.
c) Nije bilo.

III.

a) Nije bilo.
b) Nije bilo.

Za tačnost:
Pročelnik glavnostožernog odjela
glavnostožerni bojnik
Nekić[9]

ZAPOVJEDNIK
general Iser v.r.

---

[6], [7] i [8] Odnosi se na Drugi i Treći bataljon Osamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 86.

[9] U originalu, na kraju dokumenta, dopisano crvenom olovkom: »Sve već poznato iz istog izvj. primljenog 22/II ujutro dalekopisačem (njemački) vidi u izvj. 21/22. II.« Pored ove primjedbe dopisano crvenom olovkom: »(Sve već u dn. izv. od 22/II)«, poslije čega slijedi datum (22/II) i paraf generala Dragojlova (D).

BR. 179

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIKA OPERATIVNOG PODRUČJA KARLOVAC OD 21 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA KOLONU KOD KRNJAKA I O VOJNOJ SITUACIJI JUŽNO OD KARLOVCA[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
pukovnik Tomašević	SATI	1050	
	DAN	21.	
	MJESEC	veljača	
PRIMIO: pukovnik Kalečak	GODINA	1943.	PREDAO:

SADRŽAJ

1.) Iz Barilovića upućena 20/II. jutro 2 satnije u Krupak[2] radi osiguranja puta za preselicu 10 kola soli za Slunj, koja je iz Karlovca upućena pod zaštitom 1 dom. sata.—

Ova 2 sata naišla su na odmetnike kod Dugog Sela (j.ist. od Barilovića) ali su borbom uspjela stići do Krnjaka, gdje su vodila 5 sati jaku borbu sa djelovima 4. i 15. part. brigade,[3] te su se morala povući do Brezove Glave uz prihvat 1 ust. sata i dom. sata koji je osiguravao preselicu.— Napadnuti i tu jačim snagama i tučeni bacačima, bili su prinuđeni napustiti i izoliranu Brezovu Glavu i odstupiti ka Karlovcu.—

Svaki promet sa Slunjem je prekinut i nemoguće osiguravanje.— U dva dana (20. i 19/II.) imali smo na tom odsjeku j. od Karlovca: 27 ranjenih; 17 mrtvih i nestalih, kao i 40 nestalih od radne službe. 5 Nijemaca poginulo i 4 kamiona izgorila.—

Požuruje da 714. njem. div. primi osiguranje dodieljene joj pozadine.—

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/1—11, k. 19.

[2] Vjerovatno Krnjak

[3] Netačno. Napad na ovu neprijateljsku kolonu izveli su dijelovi Četvrte NOU brigade Osme divizije (koja je stigla na Kordun sa Žumberka) i Četvrti bataljon Prvog kordunaškog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 43.

2.) Situacija i neposredno južno od Karlovaca sve teža. Ako od Talijana ne dobije pojačanje za držanje Cerovca povući će i oružnike iz Cerovca, a u svakom slučaju mora napustiti ugroženo s. Trebinja gdje se nalazi 1 ust. sat.—

Tražio od italij. generala[4] *da mu dopusti prebacivanje X. ust. bojne iz Novaka prema Cerovcu, ali je to Supersloda odbila.*— Zbog toga ni on sa slabim snagama i vezanim rukama ne može više osiguravati ugrožena hrv. sela u okolini Karlovca, što stalno traži i narod i upravne oblasti.—

3.) I. dom. zborno područje ne izlazi u susret njegovim zahtjevima, pa mu čak ne daje ni odgovor. Tražio je vagon bodljikave žice za utvrđivanje, kožni pribor i ostalo, sve bez uspjeha i odgovora. Moli za potrebnu intervenciju.

4.) 35. ust. pripremna bojna morala (duha) je izpod nule, pa njen prelaz u djelatnu bojnu ne će biti nikakva dobit.

Bez zamjene i odmora četa obće stanje i duh stalno opadaju.—

Vidi odsj 4+1.[5] **P 21/II D**
... izvijesti da XXXV *prelazi u XXX.*[6]

BR. 180

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGE PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 21 VELJAČE 1943 GOD. O PREBACIVANJU BANIJSKOG NOP ODREDA IZ BOS. KRAJINE U BANIJU[1]

IZVJEŠĆE BR. 52
O događajima u toku 21.II.1943.

Jutarnje.

a. — Nema.
b. — Noć je protekla u miru.
c,d. — Nepromijenjeno.
e. — Prema večernjem izvješću od 20.
f.g.h. — Nema.
k. — Cesta Kostajnica—Novi[2] upotrebljiva za sva prevozna sredstva.

---

[4] Iz komande talijanskih jedinica na području Karlovca
[5] U originalu dopisano crvenom olovkom.
[6] Dopisano crvenom olovkom (prve dvije riječi nečitke).

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/1—11, k. 19.
[2] Bos. Novi

Večernje.

a. — Partizani[3] su jučer navečer u jačini od 500—600 ljudi prešli preko Une 3 km istočno od Kostajnice. Imali su i tovarne konje.

U 24 sata bili su u s. Selište ($3^1/_2$ km. sj. ist. od Kostajnice) odakle su produžili put cestom prema Meminskoj. U jednoj trafici u s. Selište kupili su svu duhansku robu. Većina od njih je bila u njemačkoj odori. Ovo javlja vlastnik trafike i jedna povjerljiva osoba.

Između 5 i 6 sati primijećeno je u s. Krčevo (7 km sj. od Kostajnice) 500—600 partizana koji su išli prema Kukuruzarima i Bjelovcu. U s. Kukuruzarima partizani su ubili jednu povjerljivu osobu.

Izgleda da je ovo grupa koja je prošla kroz Selište.

b. — Razviđački dielovi nisu naišli na neprijatelja.
II. bojna II. G.Z. zauzela je položaje u Dvoru.[4]

c,d. — Nepromienjeno.

e. — Djelatnost razviđanja.

f,g,h. — Nema.

k. — Kao što je javljeno.

(M. P.)[5] **P.** 23/II **D**

Za tačnost:
Glavar stožera u z.
Satnik (Kniha)
Kniha

---

[3] Odnosi se na Banijski NOP odred, koji se 28 siječnja 1943 god., u toku prve faze Četvrte ofanzive, po naređenju Vrhovnog štaba NOV i PO, prebacio preko Une u Bos. Krupu. Nekoliko dana kasnije, 8 veljače, Vrhovni štab je naredio da se Odred vrati u Baniju. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 6.

[4] Dvor (na Uni)

[5] Okrugli pečat: Zapovjedništvo Druge pješačke divizije.

BR. 181

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 22 VELJAČE 1943 GOD. O PROBIJANJU JEDINICA DIVIZIJE »SASSARI« IZ G. LAPCA U MAZIN[1]

Telegram

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 3047
Stiglo 23 veljače 1943 — XXI

otpreme 22/2/1943—XXI
23.05

Datum i sat
prijema 23/2/1943—XXI
1.20

OD V ARMIJSKOG KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE — Operativnom odjeljenju

i na znanje:

KOMANDI XI i XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

KOMANDANTU GRUPE BOBBIO PRI KOMANDI

LÜTHERS (preko italijanske misije u Zagrebu)

Br. 3134/op.

NOVOSTI DANA 22 VELJAČE U 18 SATI

— **Kretanje ustanika:**

Primijećeno je premještanje u zoni južno od Vojnovca (Karlovac IH-AL) četrdesetak kola koja prenose ranjene u pravcu Drežnice, drugih 60 kola trebalo bi da se u toku idućih noći prebace sa istoka prema zapadu, u zonu Plaški.[2] Naređene noćne zasjede.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Ranjenici sa područja Like i Korduna prebacivani su na područje Pete operativne zone. Vidi dok. br. 58 i 59.

1) OPERACIJE U TOKU:

Divizija »Sassari«: Jučer, 21-og borbe sa znatnim neprijateljskim snagama produžile su se sve do kasne večeri.[3] Danas, 22-og, preuredivši jedinice, izvršila je zauzimanje mjesta i položaja koji dominiraju putem Mazin—Gračac i započela premještaj baza iz Mazina u Gračac iz Gračaca u Knin. Gubici neprijatelja nisu još utvrđeni ali su znatni.

Aktivnost avijacije: Danas, 22-og, izvršeno je bombardovanje i mitraljiranje, sa odličnim rezultatom, mjesta Gašparovići (Ogulin XT-AL) i Turkalji (XV-AL) gdje su primijećeni partizani koji su došli iz Korenice.[4]

Izvršeno neprestano pomaganje divizije »Sassari«.

Bombardovani i mitraljirani ciljevi; na traženje, pomoću strelica postavili antenu.

Mitraljirani, sa odličnim rezultatima ustanici na koti 1139[5] (Knin RH-FG) i koti 1168 (QO-FG).

Naše trupe zauzele kote u kotlini Mazina. mjesta Bajići (RK-GZ) i Mazin. Druge jedinice marširaju prema Bruvnu. Komanda divizije u Mazinu.

Nikakva njemačka kolona nije u maršu pravcem Bosan. Petrovac—Kulen Vakuf—G. Lapac.[6]

Ništa da se primijeti na putu Zrmanja Vrelo—Neteka—Dobro Selo.

2) DRUGE ZONE:

Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin:

Dana, 20-og, između s. Sungeri (Sušak VS-AV) i s. Lokve, oko 100 partizana je odvelo 20 drvosječa, opljačkali 10 konja i povukli se prema Poljičkoj Kosi (Ogulin VU-AX). Naše jedinice koje su ih gonile nisu mogle da sustignu neprijatelja na kojeg je otvorena vatra iz naših bacača 81.

Dana 21-og navečer paljba radi uznemiravanja na garnizon Mrkopalj, noću uoči 22-og jaka vatrena akcija na garnizon Delnice. Nema gubitaka.

---

[3] Odnosi se na borbe u rejonu G. Lapca. Vidi dok. br. 89 i 90.

[4] Vjerovatno se odnosi na Četrnaestu NO brigadu koja se početkom veljače prebacila iz Like na područje Pete operativne zone.

[5] Vjerovatno k. 1130, pošto se ta kota, kao i k. 1168, nalazi u rejonu Mazina.

[6] Komanda talijanskog Petog armijskog korpusa tražila je preko talijanske grupe za vezu pri Komandi njemačkih trupa u Hrvatskoj da se njemačke jedinice angažuju u pravcu Kulen Vakuf — Boričevac — G. Lapac, da bi se oslabio pritisak jedinica NOV na talijanske snage u rejonu G. Lapca i ovima omogućilo povlačenje pravcem G. Lapac — Mazin — Bruvno — Gračac.

Divizija »Re«: Noću uoči 21-og partizani[7] dolazeći iz Turjanskog (Gospić NH-GK) napali su na garnizon M.V.A.C. Crna Vlast (Gospić MH-GO) ali su bili odbijeni. Na strani antikomunista 2 ranjena, na strani ustanika 1 mrtav ostavljen na terenu.

Dana 22-og ujutro naši vojnici stalne zaštite puta bili su u blizini Cvitovca (Senj ZR-GU) napadnuti rafalima iz automatskog oružja od ustanika, koje je naše protudejstvo raspršilo. Nema naših gubitaka.

Ostali sektori: obična aktivnost patroliranja.

General Gloria

8 prepisa

1 Ekselenciji
1 Načelniku štaba
1 Pomoćniku nač. štaba
2 Operativnom odjeljenju
1 Odjeljenju »I« (Obavještajno)
1 Komandi kr. karabinjera
1 Odjeljenju za vezu

[7] Dijelovi Četvrtog bataljona Druge NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 50.

BR. 182

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 22 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA POSADU U GAREŠNICI I O SLANJU POJAČANJA NAPADNUTOJ POSADI[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN: 22.2.43.	SAT I MINUT: 2330	BROJ: 144
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 23.2.43.	SAT I MINUT: 0729	BROJ: 745

SADRŽAJ

ZA KOGA *Operativni odjel*
SPOJ: —.—.—

Oko 2145 sati napadnuta *Garešnica.*[2]
Spoja nema.
Čuje se jaka strojnička i bacačka vatra.
Smjesta upućena pojačanja iz *Vel. Grđevca, Velikih Zdenaca* i *Grubišnog Polja* i samovozi iz *Daruvara.*
Na mjesto oslabljenih posada *Grubišnog Polja* i *Zdenaca* i kao drugi ešalon za udar pokrenuta ka *Grubišnom Polju* i *Zdencima* prva bojna IV. gorskog zdruga iz *Ivanovog Polja,* 8 km jugoistočno *Grubišinog Polja,* gdje je bojna sinoć zanoćila.

Op. broj 509 tajno

P 23/II D

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1—57, k. 19.

[2] Napad izvršili dijelovi Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 72, 73, 75, 77 i 84. — U originalu, sa lijeve strane, dopisano: »1 sat III bojne/I g. zdruga«. To je, prema podacima kojima je raspolagao Operativni odjel Glavnog stožera bila posada u Garešnici.

BR. 183

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 22 VELJAČE 1943 GOD. O PRIMJEĆIVANJU JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA KOMUNIKACIJI BANOVA JARUGA—GAREŠNICA[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN: 22.2.43.	SAT I MINUT: 2000	BROJ: 143
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 22.2.43.	SAT I MINUT: 2230	BROJ: 739

SADRŽAJ

ZA KOGA: *Operativni odjel i Gruppa West*
SPOJ: —.—.—

Po završetku podhvata[2] druga i četvrta bojna I. gorskog zdruga vratile se u svoje postave.

Prva 135. rez. gren.[3] stigla u *Virovitica*, gdje će prenoćiti, a sutra za *Bjelovar*.

Sa prvom bojnom IV. gorskog zdruga nemamo spoja jer nam je krugoval u kvaru.

Upućene ophodnje sa svih strana radi hvatanja spoja.

U ovom času nije nam točno poznato gdje se nalazi, trebala bi biti negdje oko *Đakovca*, a pri upu-

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/1—4, k. 19.

[2] Odnosi se na reagovanje ustaško-domobranskih i njemačkih jedinica na napade dijelova Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske na ustaško-domobransku posadu u V. Pisanici. Vidi dok. br. 79.

[3] Odnosi se na Prvi bataljon 135 grenadirskog puka njemačke 178 rezervne divizije. Jedan dio snaga ove divizije učestvovao je u izvođenju Četvrte ofanzive na području Bosne (pridat za ojačanje 369 legionarske divizije) a veći dio je dejstvovao na području Slavonije, Moslavine i Kalnika protiv jedinica Druge i Treće operativne zone NOV i PO Hrvatske.

ćivanju I. satnije poljoprivredne straže iz *Zdenaca u Hercegovac*, satnija napadnuta[4] u šumi *Zdenački Gaj*.

Upućenim pojačanjima neprijatelj razpršen te se je povukao preko s. *Klokočevca* ka s. *Imsovci*, 4 i 7 km jugoiztočno *Hercegovac*.

Izvješteni o pojavi partizana u s. *Veliko* i *Malo Vukovje*, 6 km sjeverno *Banove Jaruge*, uputili smo izviđačke djelove u taj predio i saznali da su u noći 21. na 22. ovog mjeseca oko 200 partizana[5] bili u *Velikom* i *Malom Vukovju* i *Kaniškoj Ivi*.

U *Vukovju* su naručili kruh za 600 partizana, a u *Kaniškoj Ivi* održali su zabavu.

U *Velike Zdence* uputili smo oklopna kola.

GORDIV

Op. broj 508/tajno

P 23/II D

[4] Od Prvog bataljona Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 79.

[5] Na ovim položajima nalazio se Treći bataljon Dvanaeste NO brigade koji je na ovom pravcu osiguravao napad na Garešnicu. Vidi dok. br. 73.

BR. 184

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 23 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA GAREŠNICU[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN: 23.2.43.	SAT I MINUT: 1800	BROJ: 139
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 23.2.43.	SAT I MINUT: 2210	BROJ: 787

SADRŽAJ

ZA KOGA: *Operativnom odjelu* i Gruppa West[2]

SPOJ: —.—.—

U podhvatu na *Garešnici*[3] neprijateljski odpor[4] i dalje neslomljivo jak.

Kombinirana 4. bojna IV. gorskog zdruga zadržata jakim neprijateljskim odporom[5] i gubicima zaustavljena kod Palešnika.

Uloženi[6] ostatak 2. bojne I. gorskog zdruga iz *Vel. Grđevca* i *Vel. Pisanice*, a prva pješačka divizija umoljena da jednu satniju uputi u *Vel. Grđevac*, na što pristala.

1. bojna IV. gorskog zdruga koja nastupa pravcem *Zdenci—Klokočevac* zadržana vrlo jakim neprijateljskim otporom[7] na crti *Gaj — Topolovac* 4 km s.i. *Garešnice*.

[1] Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistorijskog instituta pod reg. br. 7/1—41, k. 19.

[2] Ova riječ u originalu napisana mastilom.

[3] Riječ je o pokušaju ustaško-domobranskih snaga da prodru ka Garešnici, u pomoć posadi koju su napadale jedinice Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 73.

[4] Dijelova Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske koji su se nalazili na osiguranju napada, zatvarajući pravce Grubišno Polje — Garešnica, Hercegovac — Garešnica i Gojilo — Garešnica. Vidi dok. br. 73.

[5] Na ovim položajima nalazio se Prvi bataljon Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 79.

[6] Ubačen u borbu.

[7] Otpor davao Drugi bataljon Sedamnaeste NO brigade. Uslijed jakog pritiska neprijateljskih snaga, na ovaj pravac su poslate dvije čete Prvog bataljona Dvanaeste brigade i jedna četa Moslavačkog NOP odreda. Vidi dok. br. 84.

Izdana zapovjed da se mora pošto poto probiti do *Garešnice.*
2 satnije skupine Simić upućene iz *Kutine* i *Banove Jaruge* preko *Velikog Vukovja* i *Brinjana* u pravcu *Garešnice.*
Zadržane jakim neprijateljskim odporom[8] na crti *Bršljanica — s. Kapelica — s. Kaniška Iva.*
Radi ugroženosti *Gojila, Kutine* i *Banove Jaruge* za noć povučene u početne postave.
Današnji rad zrakoplovca bez ikakove koristi.
Da je jučer i danas postupljeno po našim zahtjevima uspjeh nebi izostao.
Molim 24. o.m. od zore najsnažnije razviđanie i bombardiranje prostorije prikupljanja neprijatelja, po jučeranjem zahtjevu bila bi od osobite efikasnosti suradnja jedne njemačke bojne iz *Bjelovara* preko *Ivanske, Bereka, Šimljanice* i *Popovca* ako je ikako moguće ovo ostvariti.[9]
Molim javite riešenje po ovom.
Osim javljenih gubitaka imademo još 1 mrtvog i 5 ranjenih, neprijateljski gubitci nepoznati.

GORDIV

Op. broj 517

P

Primio brzojavku dana 24.2. u sati 0806.

Podpis:
Filković stk.

[8] Dijelova Trećeg bataljona Šesnaeste NO brigade i Trećeg bataljona Dvanaeste brigade. Vidi dok. br. 77 i 84.
[9] Vidi dok. br. 183 i 185.

BR. 185

DNEVNI IZVJEŠTAJ MINISTARSTVA DOMOBRANSTVA NDH OD 23 VELJAČE 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA PODRUČJU SLAVONIJE, MOSLAVINE, KALNIKA I BILO GORE[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 54

(po podacima primljenim 23.II.1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD REKE SAVE I KUPE:

Podr. Kalnika: Noću 20/21.II. između želj. postaje Kunovec i Čukovec (6 i 14 km s.z. od Koprivnice) partizani[2] su oštetili želj. prugu.

Podr. Bilo Gore: U noćnom napadu na Vel. Pisanicu 19/20.II.[3] (Dnevno izvješće br. 52) partizani[4] su u Bulincu uništili prometni ured i skladište Zempra.[5] između želj. postaje Bulinac i Vel. Pisanica oštetili prugu, a u Vel. Pisanici, zapalili želj. postaju i skladište.

U toku podhvata u Bilo Gori 19.II. iz s. Bedenička (19 km izt.j.izt. od Bjelovara) otvorena je jaka vatra na 1 njemačku bojnu.[6] Nakon višesatne borbe selo je zauzeto i spaljeno. 1 njemački vojnik je ranjen, dok su 43 partizana poginula, a više ranjeno.[7]

22.II. završeno je čišćenje Bilo Gore bez neprijateljskog odpora.

Podr. Zagreba: 20.II. upalo je oko 10 partizana u s. Stupnik (12 km j.z. od Zagreba) i opljačkali općinu i 1 teretni samovoz sa hranom. Ovom

---

[1] Dokumenat, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1—67, k. 19.

[2] Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 18.

[3] Napad izvršili dijelovi Dvanaeste i Sedamnaeste NO brigade Četvrte divizije. Vidi dok. br. 69, 70 i 79.

[4] Četvrti bataljon Dvanaeste NO brigade

[5] Preduzeće za otkup poljoprivrednih proizvoda

[6] Ovaj bataljon bio je iz sastava 135 grenadirskog puka njemačke 178 rezervne divizije. Sa njim je vodio borbu Drugi bataljon Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 79.

[7] Sveukupni gubici jedinica Četvrte divizije u borbama za V. Pisanicu bili su 4 mrtva i 24 ranjena. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Četvrte divizije op. br. 2/1943 od 12 ožujka 1943 godine.

prigodom ubili su 1 njemačkog zrakoplovnog dočastnika iz zrakoplovne škole Lučko.

Podr. Moslavine: 22.II. oko 22 sata partizani[8] su napali Garešnicu. Prema izvješću 1. gor. div. od danas borba je trajala cielu noć i sudeći po vatri koja se još čuje Garešnica se drži. Upućena pojačanja iz Vel. Grđevca, Vel. Zdenci i Grubišnog Polja stupila su u borbu sa jačim neprijateljskim snagama[9] kod s. Palešnik (7 km s.izt. od Garešnice) i po zauzeću istog kod s. Zdenčac[10] (6 km s.izt. od Garešnice). Upućuju se daljnja pojačanja. Naši dosadašnji gubitci iznose: 1 mrtav i 4 ranjena, dok neprijateljski nisu poznati.

Podr. Podravine: Noću 21/22.II. partizani[11] su zapalili želj. postaju Mikleuš (12 km j.izt. od Podr. Slatine) i povukli se prema s. Krašković (5 km j.z. od Mikleuš). Upućena je potjera.

Prema izvješću II. dom. zbora XVIII. partizanska brigada u jačini od oko 800 ljudi nalazi se na iztoč. dielu Krndije na području oko 10 — 15 km j. i j.izt. od Našica.[12]

Podr. Sriema: U luku Dunava od Surduka do Stari Banovci (15 km s. izt. i 9 km izt. od Stare Pazove) odpočeo je manji podhvat.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca: Manje partizanske snage nalaze se u s. Netretić (11 km z. od Karlovca) i okolici. — U s. Netretić partizani su porušili poštu, a u občini spalili spise, a u s. Ribnik (18 km s.z. od Karlovca) porušili poštu.

Podr. Gline: Prigodom razviđanja na potezu Glina—Bučica (14 km s.z. od Gline) u šumi Pokole (8 km s.z. od Gline) rastjerana je partizanska zasjeda. 4 partizana su ubijena.

---

[8] Dijelovi Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske i Moslavački NOP odred. Vidi dok. br. 72, 73, 75, 77 i 79.

[9] Sa pojačanjima iz Velikog Grđevca u rejonu Trupinski Gaj vodio je borbu Treći bataljon Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 79.

[10] Kod s. Zdenčac vodio je borbu Prvi bataljon Sedamnaeste brigade. Vidi dok. br. 79.

[11] Vjerovatno Prvi bataljon Drugog NOP odreda Treće operativne zone.

[12] Vidi dok. br. 86.

Podr. Kostajnica-Prijedor: Prema izvješću 714. njemačke divizije, noću 21/22.II. 3 km izt. od Kostajnice prešlo je navodno oko 500 partizana[13] r. Unu u sjevernom smjeru.— 22.II. u jutro ova skupina je zapažena u s. Kukuruzari (6 km s.z. od Kostajnice).— Istog dana jedna bojna II. gor. zdruga sukobila se kod s. Mečenčani (11 km s.z. od Kostajnice) sa skupinom od oko 200 partizana.[14] 1 partizan je poginuo, a 2 su zarobljena.

Oko s. Knežpolje (15 km j.izt. od Kostajnice) nalazi se jedna partizanska brigada,[15] koja namjerava prieći r. Unu u sjevernom smjeru.

22.II. kod s. Marini (15 km s.s.z. od Prijedora) naši razviđački dielovi zarobili su 1 partizana, a 2 su ranili.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v.r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov (M. P)

[13] i [14] Banijski NOP odred. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 6.
[15] Odnosi se na Petu krajišku NOU brigadu.

BR. 186

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 23 VELJAČE 1943 GOD. O DEJSTVIMA POTČINJENIH JEDINICA NA PODRUČJU LIKE I GORSKOG KOTARA[1]

TELEGRAM

Datum i sat otpreme 23.2.43—XXI 23.55
prijema 24.2.43—XXI 2.10

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 3111
Stiglo 24 veljače 1943

OD KOMANDE V ARMIJ. KORPUSA
SUPERSLODI
i na znanje:

KOMANDI XI i XVIII ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDANTU ITALIJANSKE GRUPE PRI KOMANDI LÜTHERS (preko Italijanske misije)

Br. 3170/op.

NOVOSTI DANA 23 VELJAČE 1943 U 18 SATI

Kretanje ustanika:
— ništa da se javi.

1) — OPERACIJE U TOKU:

Divizija »Sassari«: Jučer, 22-og, dinarske formacije[2] su se sukobile zapadno od Rudopolja (Knin QK—EU) sa dva partizanska bataljona.[3]

Gubici pretrpljeni: 1 dinarac poginuo. Nanijeti: 11 mrtvih provjerenih.[4]

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Četnici popa Đujića

[3] i [4] Odnosi se na Prvi i Drugi bataljon Druge NOU brigade, koji su došli u s. Rudopolje radi postavljanja zasjede na cesti Bruvno — Gračac. Izvještaji ove brigade za 21 i 22 veljače kažu da borba sa četnicima nije vođena. Vidi dok. br. 89 i 90 i tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

Neometano se nastavlja pokret za povratak jedinica prema Gračacu.

Aktivnost avijacije: Bombardovano mjesto Martin Brod (Knin SI—FG) i okolni predjeli.

Zasuti malim bombama ustanici i konji ustanika na putu kota 960 (Knin RK—FG) — G. Lapac.

Mitraljirane grupe ustanika i konji ustanika na putu Neteka —D. Suvaja—Doljane; bombardovana G. Dubrava, mitraljirano Jezerane.

2) — DRUGE ZONE:

Sektor Delnice—Vrbovsko—Ogulin: Dana 21-og tekućeg naša jedinica koja se kretala iz Mrkopalja (Ogulin VU—AV) radi akcije na Poljičku Kosu (Ogulin VU—AX) tukla je iz automatskog oružja i minobacača mjesto i položaje partizana.

73-ći pješadijski očistio je predjel Zvirjak (Sušak VK—AT) — Vršak (Sušak VM—AT) krenuvši iz Benkovca (Sušak VK—AV) i Liča (Sušak (VM—AT). Ništa da se javi.

Na 624/7 km (Sušak UO—AX) eksplozijom mine oštećena pruga.
Opravljanje je već izvršeno.

Na 548 km (Ogulin ZI—BF) izviđačka je patrola otkrila minu pod kolosijekom. Ustanici su vatrom spriječili njeno otstranjivanje. Blindirani automobil koji je zatim stigao izazvao je eksploziju mine. Oštećeno 30 cm pruge i blindirani automobil. 1 ranjen; blindirani se je automobil danas povratio u Ogulin, pruga je opravljena.

Druga mina zapažena na 587-om kilometru. Naređeno je njeno uklanjanje.

V Grupacija granične straže

Akcije uznemiravanja na blokadno mjesto 2021 i Škrljevo (Sušak UM—AV).

XIV Obalska brigada

Noću uoči 23-eg tekućeg ustanici su napali mitraljeskim rafalima i ručnim bombama električnu centralu na mostu Badanj (VM—AN). Brzim pokretom ustanici su rastjerani.

Divizija »Re«: Dana 22-og tekućeg partizani, dolazeći sa 70 kola iz Drežnice, opljačkali su Turkalje (XV—AI), koji su bombardovani avijacijom.

Noću uoči 23-eg paljba. radi uznemiravanja, na naše položaje na vodovodu Sinac i na stražarnicu 48 (Gospić KI—GK).

Patrola za noćnu zaštitu željezničke pruge napadnuta u blizini 33 km (Gospić MK—GS); minobacačkom vatrom iz spomenute stražarnice i intervencijom artiljerije iz Vrhovina neprijatelj je rastjeran.

Danas, 23-eg, ujutro jedinice stalne zaštite iznenadile su i rastjerale ustanike koji su namjeravali da izvrše sabotažu na putu za Senj, u blizini Cvitovca (Senj ZN—GU).

Izvršeno ofanzivno izviđanje predjela Ploča i mjesta Mogorić.[5] Proizlazi da neprijatelj snažno drži Mogorić.

Mjesto Donja Ploča zapaljeno zbog pružanja otpora. Zaplijenjeno mnogo stoke. Gubici: Italijani: 1 poginuo i 1 oficir ranjen; Hrvati: 16 ranjenih; neprijatelj: 45 mrtvih[6] provjerenih, među kojima nekoliko žena sa oružjem.

Grupacija Fabbri: Primijećeni pokreti ustanika između Tounja i G. Dubrava.

Izvršena artiljerijska akcija na ovo poslijednje mjesto sa dobrim rezultatom.

GENERAL GLORIA

Prepis upućen Ekselenciji.
Dato na uvid Načelniku štaba.
Dato na uvid Pomoćniku nač. štaba.
Prepis upućen odjeljenju »I« (obavješt.).
Prepis upućen kr. karabinjerima.

---

[5] Na položajima više s. D. Ploča nalazila se jedna četa Prvog bataljona Ličkog NOP odreda (na k. 794 — Lipač Vrh) i Druga četa Trećeg bataljona Devete NO brigade (uzvisina Stulića Kula). Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[6] Netačno. Gubici naših jedinica bili su 3 mrtva i 2 lakše ranjena. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

BR. 187

OBAVJEŠTENJE MINISTARSTVA VANJSKIH POSLOVA NDH OD 23 VELJAČE 1943 GOD. O NAREDBI ČETNIČKE KOMANDE ZA MOBILIZACIJU[1]

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
ZAGREB

Zagreb, dne 23. veljače 1943.

Broj: 1-1213/43.

Predmet: Izvješće o položaju (Ogulin).

OBĆEM UPRAVNOM POVJERENIČTVU

Sušak

Iz izvještaja Izpostave Gl. Ravnateljstva za Promičbu u Ogulinu br. 13/43. vidi se, da su četnici proglasili sliedeću naredbu:

»ČETNIČKA KOMANDA NAREĐUJE:

1.) Da se svi Srbi koji se nalaze u partizanskim redovima vrate kući i stave na raspoloženje četničkoj komandi do kraja ovoga mjeseca. Ako to ne učine, biće docnije streljan i njegova imovina oduzeta i data oštećenim četničkim porodicama, koje su partizani opljačkali.

2) Da se svi Srbi, sposobni da nose oružje, prijave najbližoj četničkoj komandi radi stupanja u četničke redove. Ko to ne učini, smatraće se sada i posle rata za narodnog izdajicu, i neće imati nikakvih prava.

3.) Da će svi oni koji budu radili u korist partizana, vršili propagandu, potpomagali materijalno i moralno, biti kažnjeni prema veličini krivice. Kazna će biti: zatvor, batine, streljanje i oduzimanje imovine u korist izbjeglica i opljačkanih.

4.) Da će svi oni koji budu rečima ili delom radili protiv četnika i četničke stvari, bez obzira koji su, biti kažnjeni prema veličini učinjene krivice.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 56/2—1, k. 231.

5.) Da se svako srpsko selo organizuje na četničkoj osnovi i prijavi četničkoj komandi. Ukoliko to ne učine, odreći ćemo se tih sela, a onda će ih Talijani prepustiti Ustašama.

Četnička komanda«

Dostavlja se gornje Naslovu na znanje i upotrebu.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Po naredbi ministra,
nadstojnik odsjeka
za romanske zemlje:
Dr. A. Sugja
(Dr. A. Sugja)

(M. P.)[2]

[2] Okrugli pečat: kao u naslovu.

BR. 188

ZAPOVIJEST »SKUPINE ISTOK« DRUGOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 24 VELJAČE 1943 GOD. ZA OFANZIVU NA PODRUČJU SLAVONIJE[1]

SKUPINA IZTOK[2]
ZAPOVJED II DOMOBRANSKOG ZBORA
Op. broj 207/1 tajno

24.2.43.

ZAPOVIED

za pothvat »zelen«[3]

(Zemljovid 1:100.000, listovi: Brod, D. Miholjac, Podr. Slatina, Sl. Požega)

1.) *Neprijatelj:* Podatci o neprijatelju u prilogu 1.[4]

2.) *Zadaća:* Potući neprijatelja na prostoru sjeverna granica: put Podgorač—Našice, iztočna granica: Podgorač—Drenjski Slatinik—V. Nabrđe, južna granica: V. Nabrđe—Levanjska Varoš—Slobodna Vlast—Čaglin, zapadna granica: željeznička pruga Čaglin—Našice. Izvući hranu iz skladišta partizana, razoriti podzemna zakloništa i bunkere.

3.) Za izvršenje zadaće zapovieda se sliedeće:

a) *Za podhvat se postrojavaju:*

skupina »Iztok«[5]
skupina »Jug«[6]
skupina »Sjeverozapad«.[7]
Sastavi skupina: prilog 2.[8]
Smjerovi nadiranja, dodirne crte skupina i dnevni ciljevi vide se iz crteža 1:50.000, prilog 3.[9]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 2/1—33, k. 55.

[2] Vidi prilog br. 2.

[3] Šifra za ofanzivu ustaško-domobranskih i njemačkih snaga na područje pl. Dilja i pl. Krndije. Ova ofanziva je uslijedila kao reakcija na dejstva novoformirane Osamnaeste NO brigade i Drugog NOP odreda Treće operativne zone na pomenutim područjima, sa zadatkom da se ove snage opkole i unište. Napad je otpočeo 27 veljače 1943 god. Namjera ustaško-domobranskih i njemačkih snaga nije ostvarena, jer su se Osamnaesta NO brigada i pomenuti odredi izvukli iz obruča prije njegovog zatvaranja. Vidi dok. br. 205 i 206.

[4] i [9] U arhivi Vojnoistoriskog instituta (k. 55).

[5], [6], [7] i [8] Vidi prilog br. 2.

b) Zrakoplovne snage podređene su izravno zboru, od koga dobijaju naloge.

c) Dan x označen u prilozima odredit će se naknadno.

4.) Odredbe o dojavnoj službi prilog 4.[10]

5.) Znaci za suradnju četa na zemlji sa zrakoplovstvom prilog 5.[11]

6.) Svjetleći znaci:

biela raketla = ovdje smo
crvena raketla = molimo topničku vatru u smjeru kuda je bačena raketla.
zelena raketa = topničku vatru produljiti unapried.

7.) Ranjenike uputiti u Našice, preko Čaglina u Požegu i preko Levanjske Varoši u Đakovo. Bolestne konje u Osijek.

8.) Zarobljenike sprovoditi u sabiralište Osijek.

9.) Naputak za podhvat i postupak sa neprijateljem i stanovništvom po prilogu 6.[12]

10.) Zapovjedno mjesto II D.Z.:[13] Brod.

ZAPOVJEDNIK
general Iser
Iser

(M. P.)[14]

Razdjelbenik:

— Skupina sjeverozapad Major Krause na njemačkom jeziku (1), na hrvatskom jeziku (8),
— skupina »Iztok« (5),
— skupina »Jug« (2).

U njemačkom prievodu:

Njemač. opunomoć. generalu
u Hrv. Ia
Hrvatski tekst: Minorsu
(operodu)[15]
U pričuvi (3)

---

[10] Vidi prilog br. 4.
[11] Vidi prilog br. 5.
[12] Vidi prilog br. 6.
[13] Drugog domobranskog zbora
[14] Okrugli pečat: Zapovjedništvo Drugog domobranskog zbora
[15] Ministarstvu oružanih snaga (operativnom odjeljenju)

K op. broj 207/1 tajno. Prilog 2

SASTAV SKUPINA
za podhvat »zelen«.

1) *Skupina »Iztok«:*
Zapovjednik pukovnik Grum.
I. bojna zrakoplovne školske pukovnije.
IV obkoparska polubojna.
Ersatzbatl. Einsatzstaffel-a.
Satnija »Zikmund« E.S.
III bojna 6. p.p.
1. bitnica V T.S.
Motor. satnija E.S. kao pričuva.
1 krugovalni ščet.
Zapovjedno mjesto Drenje.

2) *Skupina »Jug«:*
Zapovjednik bjk Rajković.
II bojna 4.p.p.
II novačka bojna 1.n.p.
3. bitnica V.T.S.
1 krugovalni ščet.
Zapovjedno mjesto Slobodna Vlast.

3) *Skupina »Sjeverozapad«:*
Zapovjednik njemački bjk Krause.
Dielovi II bojne Gren Rgt 741.
XV uzt. bojna (bez 2 satnije) i
1 satnija XXV ust. bojne.
Nadzorni vod II ust. zdruga.
I bojna 4.p.p.
III bojna 4.p.p.
II jurišna bojna ojačana jednom satnijom XXXIX ust. bojne.
3. bitnica IV T.S.
1 krugovalni ščet.
Zapovjedno mjesto Ljeskovica.

DOVOĐENJE ČETA U IZHODNE POSTAVE

Izhodni postavi četa označeni su na priležećem crtežu (prilog 3) plavom bojom.
Prikupljanje se vrši isključivo noćnim preselicama i hodovima i to:
Dana x-1 i noću X-1/X:

Ersatzbatl. E. S. Od Osijeka do ž. st. Viškovci, odatle preko Gorjanski Ivanovci — Gorjani — i Potnjani na određeni po-

stav, koji dostiže dana X do 0600 sati *III bojna 6.p.p.* iz Brčkog (Gunje) željeznicom dana X-1 u Đakovo, gdje stiže u mrak X-1. Noćnim hodom od Đakova preko Gašinci dostiže određeni postav bezuvjetno dana X u 0600 sati.

Satnija »Zikmund« ostaje na svom postavu.

1. bitnica V.T S. prevozi se dana X-1 od Osijeka i stiže u Đakovo dana X-1 u mrak. Od Đakova kreće dana X u 0100 sati preko Đakovačke Satnice i postavlja se do svanuća dana X na postav kod s. Drenja.

II bojna 4.p.p. noćnim hodom Đakovo—Kondrić—Majar—Levanjska Varoš dostiže određeni postav dana X do 0630 sati.

II novačka bojna 1.n.p.
II jurišna bojna i
1 satnija XXIX ust. bojne rade po zasebnoj zapoviedi i dostižu određene postave dana X do 0630 sati.

K Op.broj 207/1 tajno.

I bojna 4.p.p. prevozi se dana X-1 željeznicom preko Našica. Osijeka, Vinkovaca, Broda, Nove Kapele—Batrine do Pleternice, gdje stiže dana X-1 do 2000 sati. U Pleternici večera i produžuje oko 2200 sata u Ljeskovicu, gdje se izkrcava i produžuje hodom do Londžice i dostiže do 0630 izhodni postav. Sa ovom bojnom prevozi se od Vinkovaca i *nadzor. vod II ust.zdruga*, koji ostaje u Ljeskovici i dostiže do 0630 sati izhodni postav Belača (vis 268). III bojna 4.p p. i dielovi Batl. II Gren Rgt 741 prebacuju se željeznicom iz Požege u Čaglin.

IV obkoparska polubojna noću X-1/X hodom u Vukojevci i Stipanovci.

Motor. satnija E.S. noćnim hodom dana X-1/X u s. Drenje.

3. bitnica V.T.S. dana X-1 sa II novačkom bojnom 1.n.p.

3. bitnica IV.T.S. dana X-1 iz Osijeka u Čaglin sa I bojnom 4 p.p.

XV ust.bojna (bez 2 satnije) dana X-1 vlakom od Čačinaca u Našice.

XXV ust. bojna (samo jedna satnija) vlakom dana X-1 iz [Srem.] Mitrovice u Našice.

Bojna zrakoplovne školske pukovnije iz St. Pazove preko Vinkovaca, Osijeka do izkrcne postaje Koška dana X-1 a od Koške dalje hodom po noći u Podgorač i preko Ostrošince na izlazni postav kamo treba stići dana X u 0600 sati.

K Op.broj 207/1 tajno. Prilog 4.

DOJAVNA SLUŽBA

Krugovalna mreža,
Zapovjedna krugovalna postaja II D.Z.
pozivni znak R N I
dužina vala 65/67 (66)
Krugovalna postaja »Iztok«
pozivni znak B K A
dužina vala 65/67 (66)
Krugovalna postaja »Jug«
pozivni znak B M F
dužina vala 65/67 (66)
Krugovalna postaja »Sjeverozapad«
pozivni znak B O C
dužina vala 65/67 (66)
Tajno pismo: četni ključ.

BRZOGLASNA DOJAVNA SLUŽBA:

II dojavna bojna uzpostavlja brzoglasni spoj od zapovjednih mjesta do najbližih državnih brzoglasnih postaja, koje drže stalni spoj sa [Slav.] Brodom.

Glasnici motoristi od skupina ka zboru.

Zapovjednik Slavonskog zdruga stavlja na razpolaganje zapovjedniku skupine »Jug« 2 motor-kotača sa vozačima za spoj sa zborom.

IZVJEŠĆA

Zapovjednici skupina šalju svakog dana u 0800, 1200 i 1800 sati Zboru.

Obrazac izvješća:

Izvješća sadrže:
a) podatke o neprijatelju,
b) događaje u noći, odnosno po danu,
c) dostignuta crta sa prednjim dielovima.
d) borbeno zapovjedno mjesto,
e) dalje namjere,
f) gubitci u ljudstvu, konjima, motornim i drugim vozilima u toku prošla 24 sata,
g) gubitci neprijatelja u mrtvima i zarobljenima u toku protekla 24 sata,
h) plien i kuda je odpremljen.

Odmah svaki događaj koji bi mogao uticati na tok podhvata.

K Op. br. 207/1—43/tajno Prilog 5.

NAPUTAK O SURADNJI KRILAŠA I ČETA NA ZEMLJI

1.) Načelno se mora svaka četa kod pojave krilaša po mogućnosti slobodno i otvoreno kretati i označiti se kao vlastita četa upotrebom svih sredstava (zastavama hrvatskim, kukastog križa, pokazivanjem žutih i bielih platna, svietlostnim znacima i dimnim znacima narančaste boje), pošto neprijatelj ne raspolaže krilašima. Čete, koje tako ne rade, izlažu se opasnosti, da ih zrakoplovci drže neprijateljima i napadnu. Njemačke postrojbe označit će se prie svega sa brzim izlaganjem zastava sa kukastim križem.

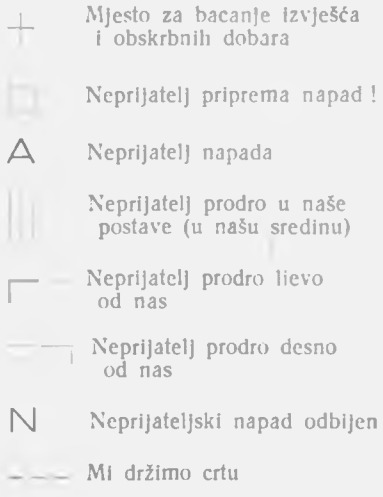
Za hrv. postrojbe imadu se sve do satnije nabaviti odgovarajuće hrvatske zastave i kod pojave krilaša jasno — vidljivo izložiti.

2.) Kod zatraženih i odobrenih napada bombašima ne smie vlastita četa ni u kojem slučaju bliže od 500 m približiti se cilju, prie nego što je odpočeo bombaški napadaj, odnostno prie nego što je bombaški napadaj odjavila divizija.

Četa mora znati, da u najviše slučajeva nije moguće obustaviti jedan već zapovjeđeni bombaški napad ili jedan u toku se nalazeći bombaški napad prenieti na drugi cilj.

3.) Razviđači često će pokušati baciti neposredno uz četu važna izvješća. Stoga moraju svi stožeri dobro vidljive i čuvane križeve kao znak za bacanje izvješća razastrti.

4.) Sliedeći znaci platnima vriedi odmah:

K Op.br.207/1/tajno. Prilog 6.

NAPUTAK ZA PODHVAT

1.— Dovođenje snaga u izhodne postave izvršiti noću i u najvećoj tajnosti. Podhvat mora biti iznenadan.

2.— *Odsjek 1:* šire obkoljavanje i zatvaranje obruča na izhodnim postavima.

Skupina »Iztok« i sjeverni dio skupine »Sjevero zapad« počinju rad dana X oko 0200 sati, tako da do svanuća izbiju na izhodnu crtu.

Udarna skupina prodire smjerom zapad—istok sa postrojbama u tiesnom naslonu jedna na drugu, i odbacuju neprijatelja u uži prostor obkoljavanja.

Odsjek 2: uništenje neprijatelja.

3.— Najveću brigu posvetiti zatvaranju obruča i spriečavanju neprijatelju mogućnost proboja kroz postave zaprečne skupine. Osobito noću budno paziti i biti na oprezu.

4.— *Početak rada:* dana X po prilogu 2 i 3,
dana X-1 u 0630 sati.

5.— Zakloništa i podzemna skrovišta razoriti.

6.— Hranu i zalihe partizana odpremiti:
skupina »Iztok« .....u Osijek,
skupina »Jug« .....u Brod,
skupina »Sjev.zapad« ...u Požegu.

Odpremu pliena izvršiti najžurnije upotriebom mještana i njihovih kola.

Plien o oružju i vojnoj opremi evakuirati u Brod.

7.— *Postupak sa neprijateljem:*

a) tko se uhvati sa puškom u ruci, ili sa streljivom, ili kao partizanski teklić strielja se odmah nakon kratkog ustmenog preslušanja,

b) tko se preda i položi oružje osigura mu se život i sprovodi u sabiralište Osijek,

c) partizanski jataci i sumnjivi kao pomagači sprovode se u sabiralište Osijek i upotrebljuju kao taoci za odmazdu kod sabotaže,

d) domobranski bjegunci sprovode se ratnom sudu u Brod,

e) ostali i najmanje sumnjivi, napose mužkarci od 17 do 50 godina u sabiralište Osijek,

f) prema ženama partizankama i pomagačima, te sumnjivim postupiti kao što je određeno za muškarce,

g) mirno i lojalno stanovničtvo nipošto ne dirati.

8.— Pljačku najstrožijim mjerama zapriečiti. Svakog pljačkaša prijaviti za ratni sud bez milosti.

9.— Žene i djecu ukoliko ne sudjeluju u odporu proti nama, ne smije nitko dirati.

10.— Naselja najbrižljivije pretražiti. U kućama osobito pretražiti tavane, podrume, staje, stogove siena i slame, drvljanike tražeći oružje i opremu.

11.— Vojnička odiela, opremu i predmete oduzeti od stanovničtva i od svih zarobljenika i mrtvih partizana.

BR. 189

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 24 VELJAČE 1943 GOD. O REZULTATIMA BORBE U REJONU GAREŠNICE[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN: 24.2.43.	SAT I MINUT: 2000	BROJ: 160
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 25.2.43.	SAT I MINUT: 0755	BROJ: 828

SADRŽAJ

ZA KOGA: *Operativni odjel i Gruppe West*

SPOJ:

Područje zapadno *Garešnice:* gonjenje neprijatelja u toku. Dostignute crte do podnošenja izvješća nisu bile poznate, osim da je satnija na smjeru *Garešnica—Dišnik* od jakih neprijateljskih snaga[2] u *Dišniku* zaustavljena.

Glavne snage partizana nalaze se u prostoru *Dišnik—Prokop* i *Popovac.* Ukupni gubitci tokom podhvata *Garešnica* 22., 23., i 24. ovog mjeseca — vlastiti — poginulo 19 domobrana, ranjeno 2 častnika i 45 domobrana a nestalo 12 domobrana.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1—44, k. 19.

[2] Dijelovi Šesnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 77.

Od Ustaša poginuo 1, ranjeno 3; od građana poginulo 9, ranjeno više. Neprijatelja poginulo što je nađeno 188,[3] ranjeno 150,[4] zarobljeno 5 partizana i jedna partizanka.
Plien 27 pušaka.
Prema podatcima dobivenim od seljaka partizani su samo kod *Vukovja* odvukli 12 kola mrtvih i ranjenih.
Upućena ophodnja iz posade *Daruvar* u smjeru *Golubinjak*, 6 km. j.z. *Daruvara*, dobila je vatru od partizana iz sela *Šibovca*, obhodnja nije uzpjela ući u selo.
Za sutra predviđeno čišćenje. Na cesti kod *Koreničana*, 3 km j.z. od *Đulaveca*, skupina od 30 partizana zadržala, saslušala i iztukla gostioničara iz *Đulaveca*, pa ga potom pustili.
Partizani se povukli u *Bastaj. Brđane*, 6 km. zapadno od *Đulaveca*.
Na ostalom području bez događaja.

Op. broj 527/tajno

GORDIV

P.

Primio brzojavku dana 25.2. U sati 0955 dalekopisačem

Podpis
Filković
stk

[3] i [4] Gubici jedinica Četvrte divizije u borbama za Garešnicu bili su: mrtvih 21, ranjenih 58, a Moslavačkog NOP odreda: mrtvih 5, ranjenih 9. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Četvrte divizije NOV Hrvatske op. br. 2/1943 od 12 ožujka 1943 god. i izvještaj Moslavačkog NOP odreda od 13 ožujka 1943 godine.

BR. 190

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 24 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA NA KALNIKU I BILO GORI I DEJSTVIMA PODREĐENIH JEDINICA NA PODRUČJU BANIJE[1]

»Veoma žurno«

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
GLAV. STOŽ. ODJEL
Op.Br. 539/Taj.
U Sisku, dne 24. veljače 1943.

Tajno!

PREDMET: Dnevno izvješće
I.D.Z. za 24. veljače 1943.
do 18 sati.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Operativni odjel).

Savezno zapovjedi Glst. Op.Br. 3219/Tajno od 9.VIII. 1942., dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000).

1. A. — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Utvrđena borbena djelatnost u oblasti Moslavine jedne partizanske brigade[2] (oko 1000 ljudi) koja se još 20.II.o.g. prebacila na prostoriju: Oštri Zid (12 km juž. od Ivanske) — s Šimljanik—s. Garešnica iz Slavonije.

Na području Bilo Gore tamošnja partizanska skupina[3] dobila je pojačanje i sada djeluje na želj. prugu Bjelovar — Garešnica.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/1—3, k. 19.

[2] Na području Moslavine, od 20 veljače, nalazila se Četvrta divizija NOV i PO Hrvatske (sastava tri brigade) i Moslavački NOP odred. Vidi dok. br. 73 i tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Moslavačkog NOP odreda od 13 ožujka 1943 godine.

[3] Odnosi se na Bilogorsku četu, koja je u vojničkom pogledu bila pod kontrolom Kalničkog NOP odreda. Političku kontrolu nad njom vršio je Okružni komitet KPH za Bjelovar. Vidi tom V, knj. 11, dok. br. 37.

1. B. — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Područje grada Zagreba: — Bez događaja.

Područje 1. Pješačke divizije:

1.— Legionarski sat 1. pješ. divizije iz Križevaca[4] napao noćas 23/24[5] na jednu partizansku skupinu[6] kod Ivanca (9 km jug. zap. od Ludbrega), skupinu obkolio. Partizani su imali 7 mrtvih, među kojima i sam zapovjednik imenom CVITKOVIĆ[7] i jedna žena.

2.— Noću 23/24.II.o.g. partizani su izvršili sliedeće napadaje:

— oko 100 partizana[8] na željez. postaju Galovac (5 km juž. od Bjelovara), razoružali željezničku stražu i 2 domobrana odveli. Ukupna jačina straže bila je 10 domobrana. U borbi 1 partizan ranjen; željez. postaju nisu uništili, ali su zapalili skladište željez. postaje;

— oko 60 partizana[9] napalo na željez. postaju Kokinac (7 km jug. ist. od Bjelovara), razoružali stražu željez. postaje — 12 domobrana — od kojih su 7 odveli. Željez. postaju nisu uništili; zapalili 30 vagona ugljena u rudniku Ciglena (8 km ist. od Bjelovara).

Područje V. Gorskog zdruga:

1.— Razviđanje dielova I. bojne V. gorskog zdruga i XVI. ustaške bojne pravcem Viduševac — D. Taborište—Bučica, bez događaja.

2.— Vlastita noću postavljena zasjeda kod s. G. Taborište (12 km sjev. zap. od Gline) kod svanuća napala grupu partizana.[10] Gubitci 11 mrtvih partizana sa oružjem.[11]

---

[4] U originalu riječi »iz Križevaca« dopisane olovkom.

[5] Datum u originalu napisan crvenom olovkom.

[6] Napad je izvršen na Štab Kalničkog NOP odreda i jednu četu koja je tada bila u formiranju. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Kalničkog NOP odreda komandantu Druge operativne zone od 7 ožujka 1943 godine.

[7] Odnosi se na pomoćnika intendanta Kalničkog NOP odreda.

[8] i [9] Vjerovatno je ove napade izvršila Bilogorska četa.

[10] i [11] O ovome vidi tom V, knj. 13, izvještaj Kordunaškog NOP odreda Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 1 ožujka 1943 god.

1.C.— VLASTITE NAMJERE:

2.— Pokretanje i premještaj vlastitih četa:

8. satnija 11. pješ. pukovnije vraćena je iz Banjalučkog zdruga u sastav svoje pukovnije u Sisak, i po retabliranju biti će upućena u sastav svoje bojne u Glinu.[12]

3.— Osobiti događaji i mjere izvan borbene djelatnosti četa:

Nije bilo.

Po nalogu Zapovjednika
ZAST. GLAVARA STOŽERA.
bojnik (Šteger)
Šteger

P 25/II D

[12] U originalu, sa lijeve strane ovog odjeljka, dopisano crvenom olovkom »odsj. 3«, a ispod odjeljka: »II/11« (vjerovatno se odnosi na Drugu bojnu Jedanaeste pješ. pukovnije).

BR. 191

IZVJEŠTAJ DOMOBRANSKE POSADE IZ KOPRIVNICE OD 24 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA POSADU U LUDBREGU[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
Nadzorčastnik[2] posade u Koprivnici	SATI	22,30	
	DAN	24.	
	MJESEC	II.	
PRIMIO: ppuk. Prelogović	GODINA	1943.	PREDAO:

SADRŽAJ

24. ov.mj. napadnut je Ludbreg od jačih partizanskih snaga.[3] Koprivnica javlja da ne može uputiti nikakvu pomoć, već bi trebalo naložiti Varaždinu, da uputi[4] dio dom. središnje škole.

Opaska: Obaviešten zapovjednik grada Zagreba i 817.[5] njem. divizija, koja javlja da je gen. Markulj uputio u pomoć 1 ili 2 topnička sata iz Varaždina.

P 25/II D

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1—42, k. 19.

[2] Nadzorni željeznički časnik

[3] Kalnički NOP odred. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Kalničkog NOP odreda komandantu Druge operativne zone od 7 ožujka 1943 godine.

[4] U originalu ova riječ dopisana mastilom.

[5] U originalu nad ovim brojem dopisan upitnik. Njemačka divizija sa ovom numeracijom nije se nalazila na području Hrvatske, a ni u drugim djelovima zemlje. Vjerovatno se odnosi na 187 rezervnu diviziju čije je sjedište u to vrijeme bilo u Zagrebu.

BR. 192

IZVJEŠTAJ PUKOVNIKA KOŠAKA OD 25 VELJAČE 1943 GOD. O REZULTATIMA NAPADA NA LUDBREG[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
pukovnik Košak	SATI	1030	
	DAN	25.	
	MJESEC	VELJAČE	
PRIMIO: ppukovnik Žmavec	GODINA	1943	PREDAO:

SADRŽAJ

24. veljače u 22.30 sati partizani su napali Ludbreg.[2]

Glavni napadaj bio je usmjeren na mlin, kolodvor i most na r. Bednji.

Napadaj je trajao danas do 7 sati, kada je odbijen.

Partizani su uspjeli samo prodreti u mlin.

Vlastiti gubitci:

1 zastavnik i 1 domobran težko ranjeni.

24 domobrana zarobljeno u mlinu.

Od jednog ranjenog partizana na mostu, koji je zarobljen saznalo se, da je na Ludbreg napadalo 2 bojne (1. i 2.) od po 300 ljudi, sa 2 strojnice i 16 strojopušaka.

P 25/II D

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1—43, k. 19.

[2] Napad izvršio Kalnički NOP odred. Vidi tom V, knj. 13, dok. broj 18.

BR. 193

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD 25 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA U REJONU GAREŠNICE I PRIPREMI ZA KONCENTRIČAN NAPAD NA JEDINICE ČETVRTE DIVIZIJE I MOSLAVAČKOG NOP ODREDA[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN: 25.2.43.	SAT I MINUT: 1655	BROJ: 164
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE • ZAGREB	DAN: 26.2.43.	SAT I MINUT: 0830	BROJ: 869

SADRŽAJ

ZA KOGA: *Operativni odjel*

SPOJ: .—.—

od *GAREŠNICE* jače neprijateljske snage[2] na skoro svima smjerovima uspjele su zadržati napredovanje naših djelova, osobito na smjeru južno rieke *GAREŠNICA* u koji se upućena satnija sjeverno prema *DIŠNIKU* morala povući u *GAREŠNICU.*

Zapovjeđeno je da sve raspoložive snage osim ojačane posade u GAREŠNICI, pod zapovjedničtvom I. gorskog zdruga pripreme i izvrše koncentrični napadaj obćim smjerom *HERCOGOVAC, MLINSKA, POPOVAC* u cilju tučenja neprijatelja, na lievoj obali GAREŠNICE, a potom njihovih glavnih snaga na prostoru *PROKOP, BRŠLJANICA, KAPELICA* i *DIŠNIK.*

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/1—42, k. 19.

[2] Dijelovi Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske i Moslavački NOP odred. Vidi dok. br. 73, 75, 77 i 79.

U smjeru *DIŠNIK* u s. *ČAĐAVAC*, 6 km. sjeverno *VELIKE PISANICE*, javljena je prisutnost 500 partizana, a u BAČKOVICI. 7 km sjeveroiztočno *VEL. PISANICE*, oko 200 partizana.

Spoj sa *ĐULAVECOM* uzpostavljen.
Popravak željezničke pruge je u toku.
Na ostalom području ništa novo.

Op. broj 535/tajno

GORDIV
P

26/II **D**

PRIMIO BRZOJAVKU DANA 26.2 U SATI 1027
dalekopisačem

PODPIS
D. Vanda
Filković

BR. 194

IZVJEŠTAJ PRVE ZRAKOPLOVNE SKUPINE OD 25 VELJAČE 1943 GOD. O IZVIĐAČKOJ DJELATNOSTI ZRAKOPLOVSTVA NA KALNIKU I MOSLAVINI I O PALJENJU SELA MOSLAVINE OD STRANE DOMOBRANA[1]

1. ZRAKOPLOVNA SKUPINA
1. ZRAKOPLOVNE LUKE ZAGREB
Opr.Broj 164/taj

ŽURNO!
TAJNO

U Zagrebu, dne 25.II. 1943.

Predmet: Izvještaj o radu dne 25.II.1943.

MINISTARSTVU ORUŽANIH SNAGA
(OPR. ODJEL)
ZAPOVJEDNIČTVU 1. ZRAKOPLOVNE LUKE.

3) Sudjelovanje zrakoplovstva u akcijama protiv pobunjenika u toku dana bilo je u sliedećem:

Savezno nalogu putem brzoglasa da se izvrši izviđanje mjesta Ludbreg i okoline, upućen je zrakoplov FP2, pilot vodnik Babić, izvidnik zastavnik Husinec. Uzletio u 11,05 sati, povratio se u 13,00 sati, po povratku izvidnik je podnio ovaj izvještaj:

U 11,50 sati—Ludbreg. U gradu normalan život. U gradu i u vojarnama naša vojska. Na kolodvoru ustaše.

U 12,20 sati okolica Ludbrega: Južnije od samog grada na obroncima i po šumama ništa osobitog i sumljivog. Seljaci rade na poljima. Ceste i putevi po šumama prazni bez prometa. Za ovo vrijeme u grad ušao je jedino jedan samovoz osobni.—

Savezno nalogu glavnog stožera putem brzoglasa, koji je nalog glasio: Izvršiti izviđanje s. Garešnice i prostor Garešnica — Pašijan — Popovac — V. Prokop — Bršljanica — Kapelica — Garešnica, te baciti izvještaj u Daruvaru o izviđanju, upućen je zrakoplov FP2, pilot vodnik Babić, izvidnik nadporučnik Knez. Uzleteo u 14,55 sati, povratio se u 17,00 sati, po povratku izvidnik je podnio ovaj izvještaj:

Naša bojna koja je išla iz Bjelovara došla je do s. Oštri Zid, kojega je i zapalila. Desno krilo te bojne došlo je do kote

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10/1—2, k. 19.

207 ist. od s. Samarica i desetak kuća na tom putu zapalilo. Između s. Oštri Zid i Popovac kod k. 195 nalazilo se oko 200 partizana[2] koji su na pojavu zrakoplova na istoga otvorili vatru. U gore traženoj prostoriji koju sam trebao izviditi nisam mogao primjetiti ništa sumljivo. Na partizane nisam mogao otvoriti vatru što sam bio sa izvidničkim — školskim zrakoplovom, bez strojnica.

O razviđanju bacio sam izvještaj Bjelovarskoj bojni u s. Oštri Zid i posadnom zapovjedničtvu u Daruvaru.—

Drugih letova radi vođenja akcije nije bilo.—

U. Z. ZAPOVJEDNIKA
satnik (Akšam)
(Akšam stk)

P 26/II **D**

[2] Dijelovi Šesnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. U s. Popovac, u blizini s. Oštri Zid, nalazio se Štab Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske, Štab Moslavačkog NOP odreda i jedna četa Drugog bataljona ovog odreda. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Moslavačkog NOP odreda od 13 ožujka 1943 godine.

BR. 195

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 25 VELJAČE 1943 GOD. O POVLAČENJU DIJELOVA DIVIZIJE »SASSARI« U GRAČAC I GUBICIMA JEDNOG BATALJONA DIVIZIJE »BERGAMO«[1]

Predmet: Ge. dolaska: 25/2/43
Datum čas 23,35
TELEGRAM polaska:

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO —

Br. 3234
Stiglo 26 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE XVIII A.K.
KOMANDI SUPERSLODE
i na znanje:
KOMANDI V ARM. KORP.
KOMANDI VI ARM. KORP.
GRUPI BOBBIO
(Pri komandi Lüthers — preko ital. misije)

Br. 3138/op.

IZVJEŠTAJ ZA 25 VELJAČE 1943 U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika:

Zapaženi partizanski odredi u zoni Ostrogasica (Šibenik SI-SL—CM). Sabotaža telegrafske linije blizu Primorskog Dolca (Šibenik SL—BZ) (oborena 32 stuba). U toku je uspostavljanje.

Sektori »Zara« i »Celere«:

Redovna aktivnost izviđanja i postavljanja zasjeda.

Sektor »Bergamo«:

Dinarska formacija se sukobila sa ustanicima u zoni Svilaja (Split UK—CM). Gubici M.V.A.C. jedan ranjen; protivnički — jedan mrtav i dva ranjena.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Sektor »Sassari«:

Nastavlja se pokret na Gračac koji će istog dana biti završen.[2] 3. bataljon 25. pješ. puka »Bergamo«[3] naročito se istakao kako prilikom opkoljavanja Lapca,[4] tako i u borbama za zaštitu povlačenja kolone.[5] Ukupni pretrpljeni gubici od 18-og do 22-og tekućeg zaključno: mrtvih: oficira 7, od kojih 4 iz III/25; vojnika 105. Ranjenih: oficira 18 od kojih tri iz III/25; vojnika 340. Nestao jedan oficir, a jedan teško ranjen nije mogao biti spasen. Naknadno ćemo saopćiti spisak imena poginulih i ranjenih oficira, kao i nanijete gubitke.

Vazdušna aktivnost:

Bombardovanje i mitraljiranje luke Podgora (Makarska ZV—AR) i Tučepi (Makarska ZT—AI). Potopljeni čamci, oštećeno pristanište i sjedište partizanske komande. Nebo vedro.

8 kopija

1 Ekselenciji
1 Nač. štaba
1 Pom. nač. štaba
2 Operativnom odjelj.
1 Obavješt. odjelj.
I kr. karab.
I odjeljenju za vezu

General Spigo

[2] O povlačenju talijanskih snaga iz G. Lapca za Gračac, pravcem Mazin — Bruvno, vidi dok. br. 89, 90 i tom V, knj. 13, dok. br. 50.

[3] Ovaj bataljon iz sastava Dvadeset petog pješ. puka divizije »Bergamo« bio je pridat komandi divizije »Sassari« radi učešća u Četvrtoj ofanzivi.

[4] Vidi dok. br. 89 i 90.

[5] Iz G. Lapca ka Mazinu. Vidi dok. br. 89 i 90 i tom V, knj. 13, dok. br. 50.

BR. 196

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 26 VELJAČE 1943 GOD. O KRETANJU JEDINICA NOV I PO HRVATSKE, DIVERZIJAMA NA PRUZI OGULIN—KARLOVAC I NAPADU NA POSADU U PLAVČA DRAGI[1]

Telegram

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 3291
Stiglo 27 veljače 1943 — XXI

Datum i sat predaje
prijema 26/2/43; 22h

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE — operativnom odjelj.
i na znanje:
KOMANDI XI i XVIII ARMIJ. KORPUSA

Br. 3285/op.

NOVOSTI DANA 26 VELJAČE 1943 U 18 SATI

Kretanje ustanika:

1)— Primijećena prisutnost 4 partizanska bataljona[2] u predjelu Turjanski (Gospić NH—GK) sa dijelovima u Čanku (Gospić MK—FX) i Gornjem Babinom Potoku (Gospić NH—GO).
2)— U predjelu Jesenica—Saborski (Gospić MH—MK—GZ) primijećene su raspršene grupe partizana bez komandanta.[3]

Sektor Delnice — Vrbovsko:

Naša patrola na službi željezničke zaštite, koja je bila napadnuta na 583 km (Ogulin ZI-BF) od ustanika, izvukla se bez gubitaka i povukla na blokadno mjesto 41 (Ogulin ZI—BF).

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Dijelovi Druge NOU brigade i Šesta NO brigada Pete operativne zone koja se nalazila u Turjanskom. Vidi dok. br. 89.

[3] Na tom području se nalazio sređen i organizovan Treći bataljon Kordunaškog NOP odreda.

Intervencijom artiljerije iz Delnica prestali su sa ustrajnim akcijama uznemiravanja.

Divizija »Re«:

Noću uoči 26-og ustanici su u visini 21 km (Karlovac IH—AI) odvojili jednu šinu. Odmah je izvršena opravka.

Noću uoči 25-og partizani su napali garnizon M.V.A.C. Draga[4] (Karlovac LI—AF). Uprkos intervenciji naše artiljerije iz Plaškog, napad se nastavio u toku čitave noći.

U 4 sata su im upućene u pomoć naše mitraljeske jedinice i minobacači od 81. Gubici M.V.A.C.: 1 poginuo i 12 ranjenih. Novosti ću naknadno javiti.

Artiljerija iz Medaka (Novi Grad NH-EZ) i iz Ploče (Novi Grad OL-EZ) izvršila je koncentrisanu paljbu na mjesto Mogorić (Novi Grad NM-OI-FG) i Vrebac (Gospić MK—FI) kao represaliju za napad na autokolonu u predjelu Ploče,[5] o čemu telegram 3254 od 25 tekućeg.[6]

Patrola M.V.A.C. rastjerala je ustanike u blizini Rapajinog Klanca (Gospić ZV—GU).

Ostali sektori:

Obična aktivnost patroliranja i čišćenja.

Vazdušna aktivnost:

Jučer, 25-og, bombardovani i zasuti malim bombama Vrebac, Mogorić, Kuzmanovača (Gospić NH—FT).

Danas, 26-og, bombardovani Mogorić (Novi Grad NM-FG), Turjanski, Vrebac, Gornji Babin Potok. Protivavionska vatra dolaziła je iz kuća u Babinom Potoku i sa obližnjih kota.

GENERAL GLORIA

8 prepisa:
1 Ekselenciji
1 Nač. štaba
1 Pomoćniku nač. štaba
2 Operativnom odjeljenju
1 odjeljenju »I« (obavješt.)
1 karabinjerima
1 crtačima

[4] Napad su izvršila dva bataljona Četvrte NOU brigade. Vidi dok. br. 200 i tom V, knj. 13, dok. br. 1.

[5] Riječ je o napadu Trećeg bataljona Devete NO brigade i jedne čete Prvog bataljona Ličkog NOP odreda na talijanske i ustaške snage u rejonu s. Ploče. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

[6] U arhivi Vojnoistoriskog instituta.

BR. 197

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 26 VELJAČE 1943 GOD. O PRIPREMI ZA NAPAD NA PODRUČJE DUŽ PRUGE KOPRIVNICA—KRIŽEVCI I O BORBI KOD KRSTINJE[1]

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
GLAV. STOŽ. ODJEL
Op. Br. 574/Taj.
U Sisku, dne 26. veljače 1943.

»Vecma žurno«

PREDMET: Dnevno izvješće
I.D.Z. za 26.veljače 1943.
do 18 sati.

Tajno!

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Operativni odjel).

Savezno zapovjedi Glst. Op. Br. 3219/Tajno od 9.VIII. 1942., dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100000.)

1. A. — KRATKA OCIJENA SITUACIJE:

Bez važnijih promjena.

1.B.— DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU

Operativno područje grada Zagreba: Bez događaja.
Operativno područje 1. pješačke divizije:

27.II. o.g. ujutro ima odpočeti podhvat hrvatskih četa[2] većeg obsega, sa ciljem: uništiti komunističke skupine,[3] koje se nalaze s obje strane željezničke pruge Križevci—Koprivnica u Kalnik pl. i Bilo Gori, i očistiti od njih ovo područje.

1.— Izvršenje podhvata povjereno je Zapovjedničtvu operativnog područja 1. pješ. divizije, kojem se stavlja za ovaj cilj na raspolaganje:

a) Jedan improvizirani stožer (11.pješ. pukovnije iz Siska) sa 1 dojavnim vodom (koji daje Nadzorničtvo dojavničtva u Zagrebu).

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 11.1—7, k. 19.

[2] O ovom napadu vidi dok. br. 207.

[3] Odnosi se na Kalnički NOP odred.

b) Jedna bojna, improvizirana u Zagrebu, sastava: stožer (privremeno sastavljen), 1. pohodna satnija 2. pješ. pukovnije, 1 novačka satnija konjaničkog sklopa i 1 satnija topnika-pješke.

c) Iz Varaždina: 1 satnija topnika-pješke i 1 bitnica gorskih haubica 10 cm M.16/19. od 2 topa.

d) Jedna prateća satnija, ustrojena — improvizirana u Sisku[4] od dielova 11. pješ. pukovnije sastava: 1 poluvod p.k. topova 37 (2 topa) i 1 poluvod bacača 80 mm (2 bacača).

e) Jedna bojna (improvizirani stožer daje 1. pješ. divizija) sastava: stožer, 1 legionarska satnija. 1 konjanička satnija pješke, jedna za ovu svrhu ustrojena satnija ustaša od 100 momaka. Ustrojena u Križevcima.

f) Jedna polubojna od obje pohodne satnije 1. pješ. pukovnije, postrojena u Bjelovaru, u koliko obzirom na situaciju bude moguće

g) Osiguranje željeznica i oružničtvo na području podhvata. Za zatvaranje (Abserrung) predviđa se i upotreba momčadi Oružničke škole u Bjelovaru, po suglasnosti generala Braünera.

2.— Trajanje podhvata 6—8 dana. Prvi dio podhvata ima se izvršiti u području zapadno od željezničke pruge, a drugi u području iztočno od pruge Križevci—Koprivnica.

3.— Zamisao podhvata izradilo je Zapovjedničtvo zbora, a general Braüner usvojio ga je na konferenciji u svome stožeru, na kojoj su bili prisutni: zapovjednik 1. pješ. divizije zapovjednik operativnog područja grada Zagreba i glavar stožera ovog zbora.

Operativno područje V. Gorskog zdruga:

1.— U toku 25 II.o.g. poduzeto je: razviđanje 2. satnije XI. ustaške bojne sa teškom strojnicom pravcem: Topusko—Kamen Most—V.Kladuša—Krstinja—Vojnić.

2.— 3. satnija XI. ustaške bojne pravcem: Topusko—Čemernica—Prnjavor—Vrginmost—Vojnić.

Kod Krstinje (9 km. juž. od Vojnića) naišla 2. satnija XI. u.b. na grupu partizana[4] sa lakim strojnicama na dobro izabranom položaju za zasjedu, u jačini od oko 100 ljudi. 2. satnija nije se mogla probiti do Vojnića. Inače bez događaja. Gubitci: 15 partizana mrtvih i veliki broj ranjenih, koji su odvučeni od partizana.

1 C., 2 i 3): Nije bilo.

---

[4] Vjerovatno dijelovi Četvrtog bataljona Kordunaškog NOP odreda.

OSOBITOSTI:

Savezno izvješću ovoga stožera Op.Br. 550 Taj.[5] od 25. II. o.g. obaviešten je Befehlshaber Gruppe West,[6] te je dobiveno brzoglasno objašnjenje, da će ovi[7] dielovi otići iz Siska, ali između 1.—5. ožujka, t.j. poslije podhvata Kalnik—Bilo Gora.

U Sisak bi navodno imala doći IV. bojna IV. Gorskog zdruga[8] (vjerojatno na retabliranje).[9]

Po nalogu Zapovjednika
GLAVAR STOŽERA,
pukovnik (Klišanić)
Klišanić

P 27/II D

[5] U originalu, iznad ove rečenice, dopisano crvenom olovkom: »naš op. 2183/43«.

[6] Komandant grupe Zapad. Odnosi se na komandanta njemačke 187 rezervne divizije.

[7] U originalu, uz ovu riječ, dopisano crvenom olovkom: »stožer 11 pp i dijelovi iz Siska«.

[8] U originalu, ispod ove riječi, dopisano crvenom olovkom: »iz Banjaluke«.

[9] U originalu, ispod ove riječi, dopisano crvenom olovkom: »!ne«.

BR. 198

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 27 VELJAČE 1943 GOD. O GRUPISANJU JEDINICA NOV I O GUBICIMA JEDINICA POD KOMANDOM DIVIZIJE »SASSARI« OD 13 SIJEČNJA DO 22 VELJAČE 1943 GODINE[1]

Telegram

Datum dolaska: 28/2/43 čas 3,35
polaska: 27/2/43 čas 20,30

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO —

Br. 3360
Stiglo 28 veljače 1943 — XXI

OD KOMANDE XVIII ARM. KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJ.
i na znanje:
KOMANDI V ARM. KORPUSA
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARM. KORPUSA
KOMANDI GRUPE BOBBIO — PREKO ITAL. MISIJE

Br. 3248/op. prot.

IZVJEŠTAJ ZA 27 VELJAČE 1943 U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Proizlazi da je partizanska VII banijska brigada u borbama sa italijansko-njemačko-hrvatskim trupama u zoni Bihać i Petrovac pretrpjela gubitke od 1000 ljudi. Javljeno je stalno pristizanje ranjenih partizana iz Bihaća i Gračaca u Livno, i koncentrisanje ustanika[2] u zoni Tomislavgrad. Izgleda da je preostala masa ustanika u pokretu prema Hercegovini i Albaniji.

[1] Dokumenat, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

[2] Druga proleterska NOU divizija

U zoni Muć (Split UK—CD), izgleda, razmješteno je oko hiljadu partizana,[3] koji po svoj prilici imaju namjeru da izvrše pritisak na garnizone splitskih Kaštela.

Weiss 2: Napad u cilju izviđanja u zoni Jurenića Staje (Split VM—CK), Caporiče (Split VM—BS) i Staje (Split US—CK). Nikakve novosti.

OSTALE AKTIVNOSTI:

Sektor »Zara«: Za vrijeme izviđanja zone Verna (Žirje NK-NM—CZ) nađeni jugoslovenski metci.
Sektor »Bergamo«: Patrola za nadzor pruge Sinj—Split napadnuta juče, 26 t.m., od grupe partizana,[4] koji su rastureni zahvaljujući brzoj reakciji patrola uz vatreno sadejstvo garnizona Klis (Split UM—EQ). Kod nas nema gubitaka; neprijateljski: 5 mrtvih.

Sektor »Sassari«: Naknadno saopćavam pretrpljene gubitke (o kojima izvještaj od 25 t.m.[5]) jedinica[6] koje su učestvovale u prvoj fazi operacije Weiss od 13 siječnja do 22 veljače. Mrtvih: oficira 14; vojnika 135; ranjenih: oficira 37; vojnika 619; nestalih: oficira 1; vojnika 42; smrznutih: oficira 1; vojnika 42. Spisak imena poginulih oficira: 151.pješ.puk: poručnik Petterin Silvio i još jedan čije podatke ćemo poslati; 152.pješ.puk: poručnik Maserin Stefano, ppor. Marangosa Guglielmo, ppor. Fini Mario; četa smjelih »Freccie Nere« div. »Bergamo«: por. (faš.) Nanetti Gino; III/XXV pješ. »Bergamo«: por. Manozzi Aligi, por. Trombetta Pasquale, ppor. Mazzanti Luigi, ppor. Guara Salvatore, ppor. Cassandro Pavlo-Italo; XXVI bat. strijelaca: ppor. Cazelli Antonio, ppor. Svircich Simeone; bat. strijelaca »Zara«: por. Quadrotta Franco.

Ranjeni: komanda div. »Sassari«: ppuk. Alfaro Degan Antonio; 151.pješ.puk: kapetan Cassella Gennaro, ppor. Cavallini Mario, ppor. Galantacci Pasquale, ppor. lekar Buljan Tullio; 152.pješ. puk: kapetan Bruno Severino, kapetan Tirelli Fernando, por. Lipizzer Edoardo, por. kapelan Callegari don Emilio, ppor. Zigari Nicola, ppor. Canal Ugo; 34 art. puk: ppor. Fulvio Giovanni, ppor. Chiussi Italo, ppor. Filato Michele, ppor. La Rovere Salvatore; 73. legija cr.koš.: por. Franciosi Sigfrido, por.

---

[3] Dijelovi Treće NOU brigade i jedinice koje su početkom veljače ušle u sastav Pete dalmatinske NO brigade.

[4] Odnosi se na dijelove Mosorskog bataljona.

[5] Vidi dok. br. 195.

[6] Odnosi se na jedinice iz sastava divizije »Sassari« i na manje dijelove divizija »Bergamo« i »Zara«, koji su napadali pravcima: Gračac — Bruvno — Mazin — G. Lapac — K. Vakuf i Lovinac — Udbina.

Ceda Luigi; XII minobacački bat.: por. Perini Silvano; 4.puk strijelaca: ppuk. Verdi Ugo, kap. liječnik Viliani Matteo Renato, por. Guida Saulle, ppor. Amanti Mario; XXVI bat. strijelaca: por. Arduino Duillio por. Belcastro Serafino; bat. strijelaca »Zara«: major Nardeccihia Ernesto, major Pizzari Vincenzo, por. Chiaino Antonio, por. Aquillino, ppor. Campanini Pietro, ppor. Miler Pietro; III/25 pješ.puka »Bergamo«: por. Funda Luigi, por. Parmegiani Aldo, por. La Giura Leopoldo, ppor. Fenili Aliviero, ppor. Reberscherg Arrigo; IV eskadron lakih tenkova: por. Canestri Alberto, ppor. Spinelli.

Nestali: 151 pješ. puk: ppor. Zamboni Aldo. Smrznuti: 151 pješ. puk: ppor. Franco Renzo.

Sektor »Celere»: Redovna aktivnost patroliranja i postavljanja zasjeda.

Nebo vedro.— General Spigo

---

7 prepisa:
— 1 Ekselenciji
— 1 Nač. štaba
— 1 Pom. nač. štaba
— 2 Operat. odjeljenju
— 1 Obavješt. odjeljenju
— 1 kr. karab.

SETTORE SARZANA: Al schieramento riserva di cui comunicato giorno 23 c.m. comunicasi perdite subite da reparti che parteciparono operazione prima metà dal 13 gennaio al 23 febbraio. Morti: ufficiali 11; truppa 139; feriti: ufficiali 37; truppa 615; dispersi: ufficiali 1; truppa 42; congelati: ufficiali 1; truppa 82. Nominativi ufficiali deceduti: 151° rgt.ftr. ten. Vettorin Silvio e altre di cui si invieranno generalità; 152° rgt. ftr. ten. Saverin Stefano, S/Ten. Parmegnan Guglielmo, S/Ten. Pini Carlo; cp. arditi "Freccia Nera" div. "Bergamo": capomanipolo Sanetti Gino; III/XXV ftr. "Bergamo": ten. Pancani Aligi, ten. Trombetta Pasquale, S/Ten. Mazzanti Luigi, S/Ten. Guarna Salvatore, S/Ten. Caumandre Paolo-Italo; XXVI btg. bers.: S/Ten. Cerelli Antonio, S/Ten. Svirelen Simeone; btg. bers."Nera": ten. Gandolfo Franco.
Feriti: comando div."Sassari": Ten.col. Alfaro Degan Antonio;

151° rgt. ftr.: Cap.no Cassella Gennaro, s/ten. Covallini Mario, s/ten. Calantuoni Pasquale, s/ten.medico Guljan Tullio; 152° rgt. ftr.: Cap.no Bruno Severino, cap.no Tirelli Fernando, Tenente Lippizer Edoardo, ten.capp. Callegari don Emilio, s/ten. Sigari Nicola, s/ten. Canal Ugo; 34° rgt. art.: s/ten. Fulvio Giovanni, s/ten. Chiussi Italo, s/ten. Filato Michele, s/ten. Le Favere Salvatore; 73° Legione cc.nn.: capomanipolo Franceschi Sigfrido, capomanipolo Cede Luigi; XII btg. mortai: ten. Perini Silvano; 4° rgt.bers.: ten.col. Verdi Ugo, cap.no medico Viliani Matteo Renato, ten. Guida Paulo, s/ten. Manti Mario; XXVI btg.bers.: ten. Arduino Duillio, ten. Delcastro Serafino; btg.bers."Nera": magg. Verdecchia Ernesto, magg. Pizzarri Vincenzo, ten. Chiaino Antonio, ten. Aquilino, s/ten. Campanini Pietro, s/ten. Miler Piero; III/25° rgt. ftr. "Bergamo": ten. Panda Luigi, ten. Parmegiani Aldo, ten. De Chiara Leopoldo, s/ten. Penili Silviero, s/ten. Weberscherg Arrigo; IV squadrone carri L: ten. Canestri Alberto, s/ten. Spinelli.
Dispersi: 151° rgt.ftr.: s/ten. Zamboni Aldo,
Congelati: 151° rgt.ftr.: s/ten. Franco Renzo.

SETTORE COLLE: Normale attività perlustrazione et appostamenti. Cielo sereno.-

GENERALE SPIGO

---

7 copie:
- 1 Eccellenza
- 1 Capo di S.M.
- 1 S.Capo di S.M.
- 2 Ufficio Operazioni
- 1 Ufficio "I"
- 1 CC.RR.

Fotokopija dela prve i druge stranice dokumenta br. 198

BR. 199

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA OPERATIVNOG PODRUČJA LIKE OD 27 VELJAČE 1943 GOD. O DISLOKACIJI PODREĐENIH JEDINICA KOJE SU UČESTVOVALE U OPERACIJI »WEISS« NA PODRUČJU LIKE[1]

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Gospića	DAN: 27.2.43.	SAT I MINUT: 1006	BROJ: 90
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 27.2.43.	SAT I MINUT: 1050	BROJ: 941

SADRŽAJ

ZA KOGA: *Operativni odjel*
SPOJ:[2] .—.—

34. Ustaška bojna raspoređena oko *Gornje Ploče*. 2. Lovačka bojna vratila se iz okolice *Gračaca* u *Lovinac*. 31. Ustaška bojna polazi 28. veljače na prostor oko *Ploče*. Ovo prikupljanje izvršeno je u svrhu čišćenja sela *Vrebac* i *Mogorić* (oko 10 odnosno 20 km. j.i. od *Gospića*).

ZAPOLI[3]

Op. broj 173/tajno

P 27/II D

PRIMIO BRZOJAVKU DANA 27. 2. U SATI 1141
DEŠIFRIRAO DANA 27. 2. U SATI 1210 PODPIS

D. Vanda

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 11/1—3, k. 19.

[2] U originalu, ispod ove riječi, dopisano crvenom olovkom: »XXXII?«. Ovu primjedbu dopisao je general Dragojlov, stoga što je Trideset druga ustaška bojna učestvovala u sklopu talijanskih snaga za vrijeme Četvrte ofanzive na području Like, a ovdje nije naznačeno mjesto njene dislokacije.

[3] Zapovjedništvo operativnog područja Lika

BR. 200

IZVJEŠTAJ IZASLANIKA REDARSTVA IZ SAMOBORA OD 27 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA KOD STOJDRAGE[1]

BRZOGLASNI BRZOJAV

TKO JAVLJA:	VRIEME:		KOME SE JAVILO:
Izaslanik redarstva iz Samobora Heraković preko činovnika redarstva Stiščaka	SATI	2230	
	DAN	27.	
	MJESEC	II.	
PRIMIO: Ppk Sterfiček	GODINA	1943.	PREDAO:

SADRŽAJ

Stojdraga je odsječena i obkoljena od strane partizana.[2] Pomoć je tamo stigla, ali se ne može probiti. Motorizacija ne može također dalje. Ustaše i domobrani drže vatru, ranjenih ima oko 12, a ima i mrtvih, ali se do sada ne zna koliko.

P 27/II D

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 11/1—21, k. 19.

[2] Napad su vršili dijelovi Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« i Druge slovenačke NOU brigade »Ivan Cankar«. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Druge operativne zone Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 9 ožujka 1943 godine.

BR. 201

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 27 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA VLAK KOD PLAŠKOG I NA OSIGURANJA ŽELJEZNIČKE PRUGE KOD LIČKOG OSIKA I SKRADA[1]

Telegram

Datum prijema 27/2/43, sati 21.15

otpreme

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
— OPERATIVNO ODJELJENJE —

Br. 3357
Stiglo 28 veljače 1943

OD KOMANDE V ARMIJSKOG KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE

i na znanje

KOMANDI XI ARMIJSKOG KORPUSA

KOMANDI XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

Br. 3319/op.

NOVOSTI DANA 27 VELJAČE U 18 SATI

Kretanje ustanika:

Potvrđena je prisutnost malih ustaničkih grupa istočno od pruge Janjče (Gospić KI—FX) — Lički Osik (Gospić MH—FP).

Sektor Delnice — Vrbovsko:

Jučer, 26-og, napali su ustanici sa automatskim oružjem blokadno mjesto XXXIX (Ogulin ZI—BH). Intervencijom minobacača iz Skrada (Ogulin ZL—PH) napadači su bili prisiljeni da odustanu od napada.

Noću uoči 27-og pronađeno i otstranjeno 5 mina na dijelu pruge Gomirje (Ogulin XI-AX) — Vrbovsko (Ogulin ZV—BD).

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Sektor Ogulin:

U napadu na garnizon M.V.A.C. Draga,[2] o čemu telegram 3285 od 26 tekućeg,[3] ustanici su imali 3 poginula provjerena i mnogo ranjenih.

Jučer, 26-og, uslijed prekida željezničke pruge između Plaškog (Karlcvac KI—AF) i Vojnovca (Karlovac IH—AL) putnički voz koji je dolazio iz Ogulina ustavio se i bio je napadnut od ustanika.[4] Ustaška pratnja koja je reagirala uspjela je da voz dovede u Vojnovac.

Naši gubici: jedan poginuo i 4 ranjena. Gubici kod Hrvata i civila neutvrđeni. Na mjesto upućen blindirani voz.

Danas, 27-og, napala je, u cilju represalije, naša jedinica iz Plaškog na zonu Vojnovac. Borba je trajala preko jednog sata.[5] Gubici: naši — jedan poginuo i 7 ranjenih, od kojih jedan oficir; neprijatelja — 18 poginulih provjerenih, još 30 se pretpostavlja, i preko 40 ranjenih.[6] Zaplijenjena jedna puška sa municijom.

Divizija »Re«:

Noću uoči 27-og akcija uznemiravanja na garnizon Perušić (Gospić KI—FR). Ustaška patrola koja je vršila izviđanje željezničke pruge Lički Osik — stražarnica 68 (Gospić LI—FL) bila je napadnuta od ustanika u blizini Novoselije (Gospić LI—FL); intervencijom naših jedinica situacija je uspostavljena.

Gubici Hrvata: jedan poginuo i 3 ranjena.

Ostali sektori:

Obična aktivnost patroliranja i čišćenja.

Aktivnost avijacije:

Uslijed loših atmosferskih prilika aerogrupacija Pula nije mogla da izvrši dobivene zadatke.

GENERAL GLORIA

7 prepisa:
1 Ekselenciji
1 Načelniku štaba
1 Pomoć. nač. štaba
2 Operativnom odjeljenju
1 odjeljenju »I« (obavješt.)
1 kr. karabinjerima

[2] Napad su izvršila dva bataljona Četvrte NOU brigade, i to na četničke položaje na Tuku (sjevernije od s. Draga). Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 1.

[3] Vidi dok. br. 196.

[4] Dijelovi Četvrte NOU brigade. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 1.

[5] Borbu sa ovim snagama iz garnizona Plaški vodili su dijelovi Četvrte NOU brigade.

[6] U našem izvještaju o toj borbi (vidi tom V, knj. 13, dok. br 1), nema podataka o gubicima Četvrte NOU brigade.

BR. 202

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 27 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA JEDNU SATNIJU PETOG ZDRUGA KOD GLINE[1]

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
GLAV. STOŽ. ODJEL
Op. br. 575/Taj.
U Sisku, dne 27 veljače 1943

»Veoma žurno«

Predmet: Dnevno izvješće I.D.Z. za 27 veljače 1943. do 18 sati.

Tajno!

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Operativni odjel).

Savezno zapovjedi Glst. Op. Br. 3219/tajno od 9.VIII. 1942., dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100000)

1. A. — KRATKA OCIJENA SITUACIJE:

Bez važnijih promjena.

1. B. — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje grada Zagreba: Bez događaja.

Operativno područje 1. Pješačke divizije:

Noćas u 2400 o.g. zapalili su partizani općinu Severin (12 km. jugoistočno od Bjelovara) i opljačkali poštu iz koje su odnjeli 17000 kuna. Navodno bilo je 17 partizana.

Pohodni sat 1 pješačke pukovnije, koji se do sada nalazio u Ivanskoj, povučen je danas nešto sjevernije u selo G. Narta i Paljevina (8 km. južno od Bjelovara).

Operativno područje V Gorskog zdruga.

Noću 26/27 ovog mjeseca jedna veća skupina partizana[2] (600—800)[3] izvršila je napad na 1. satniju I. bojne V gorskog zdruga kod Sv. Nikole (6 km. južno od Gline).

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1—3, k. 19.

[2] Napad izvršio Banijski NOP odred. Vidi dok. br. 88.

[3] U originalu, iznad ove brojke, crvenom olovkom stavljena dva upitnika i dopisano »Dits«.

Gubitci: 2 domobrana mrtva, nestalo 2 častnika, 2 dočastnika i 78 domobrana. Izgubljeno: 1 strojnica, 3 strojopuške, 70 pušaka, 1 kola, 1 poljska kuhinja i 5 konja.

Partizani su se povukli u pravcu Petrove Gore.[4]

1C.2 i 3): Nije bilo

OSOBITOSTI:

U dnevnom izvješću Op.Br. 574/taj od 26.II[5] kod operativnog područja 1 pješačke divizije u točci 1 na kraju treba dodati točku h, koja glasi:

1. Koturaška bojna (stožer i 4 satnija) prikupljena dielom u Koprivnici i dielom na postavima gdje su ovi bili taktički raspoređeni.

2. Prema izvješću zapovjednika 1 pješačke divizije jedna grupa partizana uspjela se izvući iz neposrednog obuhvata na zapad prema s. Kalniku.

Poduzete su potrebne mjere, izdate zapovjedi zapovjedničtvu grada Zagreba i 1 pješačke divizije.

Po nalogu zapovjednika
glavar stožera,
pukovnik (Klišanić)
Klišanić

P 28/II D

---

[4] U originalu, sa lijeve strane, dopisano crvenom olovkom: »Zmavec! O ovome brzo tražiti kratko izvješće«.

[5] Vidi dok. br. 197.

BR. 203

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 27 VELJAČE 1943 GOD. O BORBAMA NA PODRUČJU GAREŠNICE, UDBINE I IMOTSKOG[1]

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 58

(po podatcima primljenim 27.II.1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Garešnice: 26.II. I. gorski zdrug u suradnji sa 1 njemačkom bojnom iz Bjelovara nastavio je podhvat protiv glavnih partizanskih snaga[2] na području zapadno i sjeverno od Garešnice Neprijatelj se utvrdio na crti: Trnovitički Vinogradi—Mlinska—Pašijan (13,10 i 6 km s. od Garešnice). Pred desnim krilom naših četa (skupina Šolc)[3] (kod s. Vel. Trnovitica — 12 km s. od Garešnice), koje nadiru u zap. smjeru prema s. Popovac (10 km s.z. od Garešnice) neprijatelj[4] se povukao sa dielovima na sjever prema s. Nova Ploščica (17 km s. od Garešnice). Njemačka bojna iz Bjelovara stigla je 26.II. u s. Popovac i Vel. Prokop (10 km s z. od Garešnice) i uzpostavila spoj sa dielovima 1. gor. div. Skupina Šolc sa glavnim snagama dostigla je crtu: Kestanievac—Lipovo Brdo (10 i 6 km s.z. od Garešnice), a 1 satnijom kod Orlovca (18 km s. od Garešnice) zatvorila prilaze Vel. Grđevcu (12 km s.z. od Grubišnog Polja). Naši do sada poznati gubitci 26.II. iznose: 5 mrtvih i 3 ranjena, dok neprijateljski nisu poznati.

---

[1] Original, pisan na mašin', nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10 1—40. k. 19.

[2] Odnosi se na Četvrtu diviziju NOV i PO Hrvatske (koja se nalazila na ovom području poslije napada na posadu u Garešnici) i Moslavački NOP odred.

[3] Nazvana po komandantu bataljona iz sastava njemačke 187 rezervne divizije.

[4] Dijelovi Šesnaeste NO brigade i jedna četa Drugog bataljona Moslavačkog NOP odreda. V di tom V. knj. 13, izvještaj Štaba Moslavačkog NOP odreda od 13 ožujka 1943 godine.

Noću 25/26.II. neprijateljske snage[5] iz Moslavine povukle su se navodno preko s. Antunovac—Gaj—Kukunjevac (10 i 11 km s. izt., te 15 km izt. od Banove Jaruge) u j. izt. smjeru.

25.II. upućena obhodnja želj. osiguranja iz s. Kukunjevac prema želj. postaji Brezine—Bujavica (na pruzi Banova Jaruga—Lipik) nije se vratila. Vjerojatno je zarobljena.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Udbine: Prigodom razviđanja područja Ploče i Mogorić (12 i 15 km j.z. od Udbine) došlo je do sukoba naših i talijanskih dielova sa partizanima.[6] Vlastiti gubitci: 16 ranjenih, a partizanski 46 mrtvih.[7]

Podr. Imotski: Na području Kočerin (26 km izt.j.izt. od Imotskog) i Vrgorca (30 km j.izt. od Imotskog) odbijeni su partizanski napadaji na naše postave. Vlastiti gubitci: 16 mrtvih i 30 ranjenih, a partizanski 20 mrtvih.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v.r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M. P.)

---

[5] Četvrta divizija NOV i PO Hrvatske i Moslavački NOP odred

[6] Sa Trećim bataljonom Devete NO brigade i jednom četom Prvog bataljona Ličkog NOP odreda.

[7] Gubici naših jedinica bili su: tri mrtva i dva ranjena. Vidi tom V, knj. 13 izvještaj Štaba VI divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 16 ožujka 1943 godine.

BR. 204

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA TREĆE BOJNE PETRINJSKOG ZDRUGA OD 27 VELJAČE 1943 GOD. O NAPADU NA POSADU U S. HAJTIĆI[1]

1. DIO

OPERACIJE I AKCIJE

. . .

27. II. 43. — 1. sat I bojne noću 26/27.II.43 napadnut na postavu Sv. Nikola i raspršen.[2] Broj napadača 6—800 sa većim brojem strojnica. Napadači su na najbližem odstojanju obkolili postav sa svih strana, izvršili snažan udar i uspjeli probiti i upasti u postav kod 2. voda. 1. vod iako obkoljen produžio je borbu, a potom izvršio ispad, te je probio komun. obruč. Borba je trajala oko 2 sata. Izgubljeno: mrtva 2 domobrana, ranjena 2 domobrana, zarobljena: 2 časnika, 2 dočasnika i 53 domobrana, 4 konja, 1 strojnica, 3 strojopuške, 70 pušaka, 1 polj. kuhinja i 1 kola dvoosovna. Gubitci protivnika: 2 mrtva i 7 ranjenih.
XVI ust. bojna, I bojna V. gor. zdr. (bez 1. i 3. sata) i oklopni vod, razviđanje na prostoru już. Gline, između r. Gline i Maje do na crtu Jugovac—Petrovića br.[3] — Vrtljine. Zalaznica komunista u 7,30 sati protjerana vatrom strojnica.
7. sat 11. pješ. puk. pravcem: s. Maja—Svračica—k. 234—k. 135—Vrtljine, bez događaja.

. . .

Zapovjednik glst. podpukovnik
(Lalić)
Lalić

(M P)[4]

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/2—19, k. 53.

[2] Napad su izvršili Prvi i Drugi bataljon Banijskog NOP odreda. Vidi dok. br. 88 i tom V, knj. 13, izvještaj Banijskog NOP odreda od 3 ožujka 1943 godine.

[3] Petrovića Brdo

[4] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska — III bojna Petrinjskog zdruga.

BR. 205

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 27 VELJAČE 1943 GOD. O OTPOČINJANJU NAPADA NA PODRUČJU DILJA I KRNDIJE[1]

ZAPOVJEDNIČTVO
II. DOMOBRANSKOG ZBORA
GLAVNO-STOŽERNI ODJEL
Op. Broj 221/taj.
U Brodu n/S.,[2] dne 27-II-1943

PREDMET: Dnevni izvještaj

MINISTARSTVU ORUŽANIH SNAGA
(operativni odjel glavnog stožera),
OPUNOMOĆENIKU MINISTRA UNUTRAŠNJIH POSLOVA ŠANDORU BENAKU SARAJEVO, Sastavak.

I.

a) Bez novih viesti.
b)

Oblast Slavonija:

Podhvat »Zelen«:[3] Po osnovi odpočet i za prvi dan po osnovi sproveden. Jači neprijateljski odpor[4] svladan kod s. Podgorje (11 JI Našice) 27.II.43 u 1400 sati. Neprijatelj se povukao u pravcu Borovika.

Skupina »Iztok« i skupina »Jug« zaposjele po osnovi zaprečnu crtu. Skupina »Sjeverozapad« dostigla dnevni cilj. Od skupine »Jug« i skupine »Iztok« nedostaju izvješća. Gubitci još nisu javljeni.

U prostoru Čačinaca jedna komunistička skupina[5] u jačini satnije napala 27.II.43. u 0300 sati želj. postaju Zdenci (6 JI Čačinci) i zapalila je, te 27 b.b. stupova između Zdenaca i Čačinaca prerezala. Potjerni odjel došao prekasno.

Oblast Požega: u noći 25/26.II.43. jedna komunistička skupina zapalila je u blizini s. Drežnik (7 SI Nova Gradiška) skladište drva šumarije Babja Gora, na kojem je bilo 2.600 želj.

---

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1—3, k. 20.
[2] Slavonski Brod
[3] Vidi dok. br. 86, 188 i 206.
[4] Vidi dok. br. 86.
[5] Vjerovatno dijelovi Drugog NOP odreda Treće operativne zone.

pragova i oko 1.500 prostornih metara gorivog drveta. Po izjavi žitelja postoji na području Babje Gore sjeverno i iztočno ceste Požega — Nova Gradiška više komunističkih sabotažnih skupina od 4—5 ljudi.

ZAPOVJEDNIK
general Iser v.r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik glavnostožernog odjela
glavnostožerni bojnik
(Nešić)
Nešić

Već poznato (dalekopisačem)
28/II
1/III **D**

BR. 206

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 28 VELJAČE 1943 GOD. O OFANZIVI »ZELEN«[1]

ZAPOVJEDNIČTVO
II. DOMOBRANSKOG ZBORA
GLAVNO-STOŽERNI ODJEL
Op. Broj 227/taj.
U Brodu n/S., dne 28-II.1943.

PREDMET: Dnevni izvještaj

MINISTARSTVU ORUŽANIH SNAGA
(Operativni odjel glavnog stožera),
Sastavak.

I.

a) Stanje bez promjene.
b)

Oblast Sriem: 26.II.1943. komunisti su zapalili 2 gospodarska dobra 7 km Z Rume sa navodno 8 vagona kukuruza.

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1—43, k. 20.

U mjestu Belegišu uhićenih 19 osoba strieljano je, jer im je dokazano sudjelovanje u sabotaži na b.b. vodovima između St. Pazove — Inđija — Beška.

Oblast Slavonija: Podhvat »Zelen«[2] nastavljen po osnovi.

Skupina »Iztok« odbila 27.II.1943. neprijateljski pokušaj[3] prodora kod s. Podgorje (32 SI Brod).

Skupina »Jug« slomila neprijateljski odpor[4] 27.II.1943. kod s. Hrkanovci (18 SI Brod) uz vlastite gubitke: 3 poginula, 1 teško i 1 laške ranjen. Protivnički gubitci nepoznati. 4 komunista uhvaćena i strieljana, a zaplienjene 4 puške i nešto strieljiva.

Skupina »Sjeverozapad« 27.II.1943. svladala odpor neprijatelja[5] kod Tromeđe 263 (29 SSI Brod). Komunisti su se povukli u pravcu zaprečne skupine »Iztok«. Vlastitih gubitaka nije bilo, zarobljeno 13 komunista, među njima 1 glasnik. Plien: nešto stoke i promičbenog tvoriva. Komunistička skloništa kod s. Paučja razorena. Neposredno pred ulazak naših snaga u s. Paučje neprijatelj[6] se povukao u nepoznatom pravcu. Stanovništvo je mnogo zaplašeno i pobojava se pritiska komunista. Pučanstvo je dočekalo naše snage oduševljeno i gostoljubivo.

Izvješća o toku podhvata na dan 28.II.1943. nisu prispjela. Krugovalni spoj postoji samo sa skupinom »Iztok«.

Područje Čačinci: 27.II.1943. komunisti su vršili oduzimanje hrane u s Četeković i Balinci (10 i 12 Z Čačinci) Potjerne snage odbacile neprijatelja, poslie kraćeg odpora, u pravcu juga. Vlastiti gubitci: 1 mrtav, 1 nestao. Gubitci neprijatelja nepoznati.

Oblast Caparde: Poduzete su mjere da se Majevičkoj komunističkoj skupini onemogući prelaz u pravcu juga — Šekovića (25 JZ Zvornik).

Prema izvješću četnika, namjerava oko 5.000 četnika 1. III. 1943. iz prostora Žeravice (20 J Šekovići) napasti komunističku brigadu Šekovići.

c) Nije bilo.

d) Podhvat »Zelen« nastaviti u prostoru: s. Kondrić (25 SI Brod) — cesta za Ruševo (16 S Brod) — cesta za Brod — cesta za Andrijevce (22 I Brod).

U ostalim oblastima razviđanje i vježbanje četa.

---

[2] Vidi dok. br. 86, 188.

[3] Vidi dok. br. 86.

[4], [5] i [6] Vidi dok. br. 86.

II.

a)

Preostala bojna 10. pješačke pukovnije iz Prijedora u [Slav.] Brod. Ova bojna nema strojopuške ni teško oružje jer je sve oduzeto za 2. lovačku brigadu.

b) Nije bilo.

c) Nije bilo.

III.

a) Nema.

b) Nema.

ZAPOVJEDNIK
general Iser v.r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik glavnostožernog odjela
glavnostožerni bojnik
(Nekić)
Nekić

BR. 207

DNEVNI IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 28 VELJAČE 1943 GOD. O TOKU NAPADA NA PODRUČJE DUŽ PRUGE KRIŽEVCI—KOPRIVNICA[1]

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA
GLAV. STOŽ. ODJEL
Op. Br. 590/Taj.
U Sisku, dne 28 veljače 1943

»Veoma žurno«

Predmet: Dnevno izvješće I.D.Z. za 28 veljače 1943. do 18 sati.

Tajno!

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Operativni odjel).

Savezno zapovjedi glst. op. br. 3219/tajno od 9. VIII. 1942., dostavlja se sliedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100000.)

1. A. — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Bez važnijih promjena.

1. B. — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje grada Zagreba: Bez događaja.

Operativno područje V. gorskog zdruga:

1. — Razviđanje Glina—Skela—Hrv. Selo (9 km. j.z. od Gline) bez događaja.

2. — Prema iskazu povjerljive osobe nalazi se u selu Malička (5 km. južno od Vrginmosta) zapovjedničtvo partizanske bojne,[2] a u selu Ostrožin (9 kilometara sjeverozapadno od Vrginmosta) vjerojatno zapovjedničtvo brigade.[3]

[1] Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/1—2, k. 20.

[2] i [3] Na području Vrginmosta nije tada bila nijedna brigada NOV i PO Hrvatske već dijelovi Kordunaškog NOP odreda, a na susjednom području Gline bili su dijelovi Banijskog NOP odreda.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

1. — U toku današnjeg dana zapaljena je vojna baraka kod Deanovca (5 km. j.i. od Ivanić Grada). 20 domobrana zarobljeno.

2. — U podhvatu »Mirko«[4] danas je stanje sliedeće:

Kod s. Miholjec (8 km. s.z. od Križevaca) primijećena je jedna jaka skupina partizana[5] u pokretu pravcem jugozapad s. Kapela — s. Ledina (12 km. j.z. od Križevaca).

Naloženo je:

a) Njemačka motorizirana satnija upućena je u Križevce kao udarna pričuva.

b) Da se jedan dio koturaške bojne prebaci za pokretne udare u Križevce.

U 17 sati njemačka motorizovana satnija upućena je u Vrbovec (18 km. j.z. od Križevaca) i kod sela G. Tkalec (9 km. j.z. od Križevaca) stupila je u borbu.[6] Borba još traje. Ishod borbe nepoznat.

Oko 18 sati biti će dvije satnije koturaške bojne u Križevcima.

Bojna Ivan[7] goni skupinu partizana[8] na pravcu s. Mihohjec—s. Ledina.

1.C. 2 i 3): Nije bilo.

Po nalogu zapovjednika
glavar stožera,
pukovnik (Klišanić)
Klišanić

P 1/III D.

---

[4] Vidi bojnu relaciju zapovjedništva Prve pješačke divizije zapovjedništvu Prvog domobranskog zbora od 13 ožujka 1943 godine.

[5] Odnosi se na Kalnički NOP odred koji se, pred napadom ustaško-domobranskih i njemačkih snaga, povlačio sa Kalnika na područje Moslavine. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Kalničkog NOP odreda Štabu Druge operativne zone od 7 ožujka 1943 godine.

[6] Sa Kalničkim NOP odredom. Vidi tom V, knj. 13, izvještaj Štaba Kalničkog NOP odreda komandantu Druge operativne zone od 7 ožujka 1943 godine.

[7] Naziv skupine koja je formirana za pothvat »Mirko« u Kalniku i Bilo Gori od 27 veljače do 8 ožujka 1943 godine. Skupina se formirala u Zagrebu i sastojala se od Prve pohodne satnije. Drugog pješačkog puka, Prvog novačkog eskadrona Konjičke pukovnije i Prve bitnice Drugog topničkog sklopa. Vidi tom V, knj. 13, (Bojna relacija zapovjedništva 1. pješ. divizije od 13 ožujka 1943 godine).

[8] Odnosi se na dijelove Kalničkog NOP odreda.

REGISTAR

A

Antić Vicko — 11, 21;
Antolović Josip — 120, 173, 233;
Aovo (s.) — 200, 203;
Arbutina Stanko — 285;

B

Babin Potok (G. i D.) — 66, 90, 91, 101, 104, 295, 377, 396, 426, 459, 559, 560;
Babina Gora — 85;
Babinac (s.) — 196;
Babja Gora — 579;
Bačkovica (s.) — 228, 554;
Badljevina (s.) — 9;
Bajići — 348, 351, 362, 399, 524;
Bajt Franjo — 17;
Bakarić Vladimir — 49;
Balen Tomo — 10;
Balenović Đuka-Oktobar — 17;
Balinci — 580;
Baljkuša — 67;
Banija (predeo) — 54, 166, 255, 379, 438, 521, 548;
Banova Jaruga — 527;
Banski Kovačevac — 89, 464;
Barč — 187;
Bardak Teodor — 246;
Barilović (s.) — 86, 88, 167, 303;
Basta Milan — 191, 192;
Basta Perica — 30;
Bastaji (ž. st.) — 465;
Bataljon prvi banijskog NOP odreda — 256, 258, 577;
Bataljon drugi banijskog NOP odreda — 258. 577;
Bataljon »Jože Vlahović« Četvrte NOU brigade — 50, 53;
Bataljon »Ljubica Gerovac« — vidi Bataljon drugi Prvog NOP odreda Pete operativne zone Hrvatske;
Bataljon »Marko Trbović« — vidi Bataljon prvi Prvog NOP odreda Pete operativne zone;
Bataljon »Mićo Radaković« Druge NOU brigade — 28, 29, 91, 104, 125, 296;
Bataljon »Ognjen Prica« — vidi Bataljon drugi Druge NOU brigade;
Bataljon »Stojan Matić« Druge NOU brigade — 103, 296;
Bataljon prvi Kordunaškog NOP odreda — 85, 167, 200, 401, 425, 439, 442, 464;
Bataljon drugi Kordunaškog NOP odreda — 86, 200, 497;
Bataljon treći Kordunaškog NOP odreda — 86, 167, 203, 381, 442. 465, 471, 472, 473, 559;
Bataljon četvrti Kordunaškog NOP odreda — 86, 203, 491, 520, 562;
Bataljon prvi Ličkog NOP odreda — 64, 161, 432, 454, 458, 504, 536, 560, 576;
Bataljon drugi Ličkog NOP odreda — 64, 431. 488, 504;
Bataljon treći Ličkog NOP odreda — 46, 91. 371, 446, 459;
Bataljon prvi Moslavačkog NOP odreda — 237;
Bataljon drugi Moslavačkog NOP odreda — 237, 575;
Bataljon prvi Drugog NOP odreda Treće operativne zone Hrvatske — 246, 247, 532;
Bataljon drugi Drugog NOP odreda Treće operativne zone Hrvatske — 246, 247;
Bataljon prvi Prvog NOP odreda Pete operativne zone Hrvatske — 163. 164, 446;

Bataljon drugi Prvog NOP odreda Pete operativne zone Hrvatske — 163, 164, 381;
Bataljon prvi Prve NOU brigade — 128, 287, 289, 290, 291, 318, 348, 382, 445, 449, 467, 472, 475, 483, 516;
Bataljon drugi Prve NOU brigade »Pekiša Vuksan« — 128, 129, 287, 289, 291, 292, 318, 382, 445, 472, 474, 516;
Bataljon treći Prve NOU brigade — 75, 128, 289, 290, 291, 348, 382, 504;
Bataljon četvrti Prve NOU brigade — 128, 287, 289, 445, 449;
Bataljon prvi Druge NOU brigade — 28, 46, 66, 91, 92, 100, 101, 103, 294, 327, 343, 534;
Bataljon drugi Druge NOU brigade — 29, 46, 91, 92, 100, 101, 102, 103, 104, 125, 294, 296, 327, 343, 534;
Bataljon treći Druge NOU brigade — 66, 100, 101, 293, 294, 295, 327, 361, 406, 426;
Bataljon četvrti Druge NOU brigade — 29, 30, 46, 66, 91, 100, 101, 125, 459, 525;
Bataljon prvi Četvrte NOU brigade — 252, 294, 304, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 320;
Bataljon treći Četvrte NOU brigade — 41;
Bataljon četvrti Četvrte NOU brigade — 419;
Bataljon prvi Pete NO brigade — 79, 80, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 181, 205, 226, 264, 265, 266, 304, 305, 306, 315, 317, 318, 319, 320, 472;
Bataljon drugi Pete NO brigade — 70, 71, 80, 81, 135 136, 137, 138, 139, 264, 265, 304, 305;
Bataljon treći Pete NO brigade — 70, 71, 78, 80, 135, 136, 137, 138, 139, 181, 226, 264, 265, 266, 305, 307, 313, 317, 319;
Bataljon četvrti Pete NO brigade — 80, 81, 135, 136, 137, 138, 139, 264, 265, 304, 305, 314;
Bataljon prvi Šeste NOU brigade — 185, 294;
Bataljon drugi Šeste NOU brigade — 348, 352;
Bataljon treći Šeste NOU brigade — 348, 352;
Bataljon četvrti Šeste NOU brigade — 28, 29, 326, 352, 361, 495;
Bataljon prvi Devete NOU brigade — 98, 190, 299, 300, 472, 474;
Bataljon drugi Devete NOU brigade — 190, 297, 298, 300, 403, 417, 474;
Bataljon treći Devete NOU brigade — 98, 297, 298, 299, 335, 382, 474, 536, 560, 576;
Bataljon četvrti Devete NOU brigade — 191, 298, 300, 417, 467;
Bataljon prvi Dvanaeste NOU brigade — 8, 10, 11, 18, 20, 113, 116, 119, 174, 176, 194, 230, 237, 273, 358, 505, 529;
Bataljon drugi Dvanaeste NOU brigade — 8, 10, 11, 19, 20, 21, 25, 108, 112, 117, 119, 175, 176, 194, 196, 231, 237, 250, 272, 333, 358, 505, 507;
Bataljon treći Dvanaeste NOU brigade — 9, 10, 11, 18, 33, 112, 117, 119, 175, 176, 193, 238, 272, 359, 505, 528, 530;
Bataljon četvrti Dvanaeste NOU brigade — 9, 10, 11, 19, 20, 112, 117, 118, 119, 176, 194, 232, 237, 250, 271, 272, 357, 358, 505, 507, 531;
Bataljon prvi Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« — 15, 16, 40, 41, 42, 97, 144, 269, 364, 392;
Bataljon drugi Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« — 15, 16, 41, 42, 53, 97, 143, 144, 270, 392;
Bataljon treći Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« — 15, 16, 39, 40, 96, 142, 144, 270, 364;
Bataljon prvi Četrnaeste NO brigade — 86, 163;
Bataljon drugi Četrnaeste NO brigade — 414;
Bataljon prvi Petnaeste NO brigade — 70, 316, 317, 319, 320, 472, 475;
Bataljon prvi Šesnaeste NO brigade — 37, 113, 187, 253, 359;
Bataljon drugi Šesnaeste NO brigade — 37, 113, 187, 238, 253, 254, 359;
Bataljon treći Šesnaeste NO brigade — 37, 113, 188, 189, 238, 254, 358, 530;

Bataljon prvi Sedamnaeste NO brigade — 25, 32, 108, 114, 121, 123, 152, 193, 227, 238, 257, 258, 259, 333, 358, 505, 528, 532;
Bataljon drugi Sedamnaeste NO brigade — 32, 33, 107, 108, 113, 121, 123, 152, 154, 193, 228, 257, 258, 259, 333, 358, 505, 507, 529, 531;
Bataljon treći Sedamnaeste NO brigade — 20, 33, 114, 122, 123, 152, 193, 228, 241, 257, 258, 259, 260, 359, 452, 532;
Bataljon prvi Osamnaeste NO brigade — 276, 277, 278, 279;
Bataljon drugi Osamnaeste NO brigade — 276, 277, 278, 519;
Bataljon treći Osamnaeste NO brigade — 276, 278, 315, 519;
Bedenička (s.) — 258, 531;
Bedenik — 193, 505, 507;
Bednja (r.) — 552;
Begovo Brdo — 43, 364;
Bekić Branko — 306;
Bela Reka — 67, 294;
Belegiš — 580;
Belinić Marko — 54, 55, 95, 158, 275;
Benakovac — 255;
Benčetići (s.) — 420, 448;
Benkovac — 449;
Bešenovo — 413;
Bihać — 26, 87, 329, 353, 377, 378, 387, 388, 427, 564;
Bijeli Brijeg — 463, 467;
Bijelo Brdo — 343;
Bilaj — 371;
Bilica — 411;
Bilo Gora — 379, 386, 412, 464, 488, 492, 505, 506, 531, 548, 561;
Biljeg — 86;
Biljevina — 347;
Biokovo — 157;
Bisovac — vidi Kula Bisovac;
Bizovac (s.) — 247, 263;
Bjelopolje — 68, 124;
Bjelovar — 238, 258;
Blagaj — 307;
Blata (s.) — 485;
Blažević Mihajlo — 90, 168;
Blaževići — 343;
Bobare (s.) — 108;
Bobbio (major) — 510;
Bodergaji — 519;
Bogdanović Dragutin-Picek — 16;
Bojna (s.) — 166;
Boričevac — 181, 205, 226, 264, 265, 266, 290, 291, 301, 315, 316, 317, 319, 467, 471, 472, 474, 475, 482, 485;
Bosiljevo — 86;
Bos. Grahovo — 346, 503;
Bos. Krupa — 255;
Bos. Petrovac — 12, 330, 331, 350, 378, 564;
Bosna — 54, 75;
Botinovac (s.) — 148, 159;
Bović — 87, 380;
Božava (s.) — 410;
Branešci (s.) — 11;
Breberina Miško — 320;
Bresarić (s.) — 15, 39, 40, 54, 57;
Brestovac — 241;
Breštane — 385, 396, 403, 407, 417;
Brezine — 576;
Brezova Glava — 89, 520;
Brezovac — 28, 46, 62, 68, 295, 454;
Brigada treća dalmatinska NOU Devete divizije NOV i PO Hrvatske — 130, 331, 565;
Brigada četvrta dalmatinska NOU Devete divizije NOV i PO Hrvatske — 130;
Brigada peta dalmatinska Devete divizije NOV i PO Hrvatske — 131;
Brigada prva NOU Šeste divizije NOV i PO Hrvatske — 14, 27, 45, 63, 65, 180, 226, 286, 315, 317, 326, 332, 351, 353, 362, 403 405, 406, 417, 428, 445, 453, 454, 466, 499, 516;
Brigada druga NOU Šeste divizije NOV i PO Hrvatske — 28, 45, 46, 66, 90, 100, 103, 124, 293, 360, 427, 559;
Brigada četvrta NOU Osme divizije NOV i PO Hrvatske — 51, 55, 86, 94, 178, 251, 338, 342, 364, 366, 392, 393, 401, 420, 492, 497, 520, 560, 572;
Brigada peta NO Osme divizije NOV i PO Hrvatske — 11, 14, 45, 69, 79, 135, 181, 205, 264, 303, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 314, 315, 319, 360, 392, 466, 471, 483;
Brigada šesta NOU Pete operativne zone Hrvatske — 45, 47, 68, 104, 124, 185, 186, 306, 308, 309, 311, 360, 387, 406, 408;

Brigada sedma NO Sedme divizije NOV i PO Hrvatske — 13, 138, 139;
Brigada osma NO Sedme divizije NOV i PO Hrvatske — 138, 139;
Brigada deveta NOU Šeste divizije NOV i PO Hrvatske — 45, 62, 65, 181, 190, 226, 291, 296, 300, 317, 343, 348, 362, 460, 495, 499, 516;
Brigada dvanaesta NO Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske — 7, 18, 23, 112, 115, 116, 132, 172, 174, 193, 196, 230, 235, 237, 271, 434, 437, 450, 507, 531;
Brigada trinaesta proleterska NOU »Rade Končar« — 15, 39, 48, 51, 56, 86, 93, 96, 142, 177, 178, 269, 274, 275, 338, 342, 364, 366, 392, 420, 421, 491, 497, 570;
Brigada četrnaesta NO Pete operativne zone Hrvatske — 45, 47, 124, 185, 281, 308, 309, 326, 352, 360, 387, 408, 427, 442, 524;
Brigada petnaesta NO Osme divizije NOV i PO Hrvatske — 12, 14, 26, 45, 181, 190, 191, 226, 300, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 321, 360, 392, 466, 467, 475, 483, 495, 516;
Brigada šesnaesta NO Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske — 9, 21, 23, 37, 113, 115, 133, 187, 194, 196, 238, 253, 437, 450, 452, 546, 555, 575;
Brigada šesnaesta NO Sedme divizije NOV i PO Hrvatske — 75, 128, 314;
Brigada sedamnaesta NO Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske — 9, 21, 32, 107, 113, 115, 120, 133, 152, 193, 196, 227, 235, 238, 257, 434, 437, 450, 507, 531;
Brigada osmanaesta NO Treće operativne zone Hrvatske — 17, 245, 276, 518, 539;
Brigada peta krajiška NOU — 533;
Brigada osma krajiška NOU — 343;
Brigada deseta krajiška NO — 432, 450, 458, 503;
Brigada prva NOU »Matija Gubec« — 55, 86, 93, 342, 364, 366, 392, 393, 492;
Brigada druga NOU »Tone Tomšič« — 55, 86, 94, 178, 342, 364, 366, 393, 492, 496;
Brigada treća NOU »Ivan Cankar« — 55, 86, 94, 178, 269, 274, 275, 364, 366, 401, 419, 491, 570;
Brinje — 164;
Brkić Duško — 17;
Brlenić (s.) — 15, 39, 51;
Brlog — 163;
Broćanac — 422;
Brod Moravica — 426, 429;
Brotnja — 475;
Broz Josip-Tito — 22, 78, 236;
Bršljanica — 530;
Bršljanik — 553;
Brujić Srđan — 63;
Brusnik (s.) — 10, 19, 21, 38, 107;
Bruvno — 98, 287, 298, 299, 327, 330, 331, 332, 343, 399, 402, 403, 406, 417, 449;
Bubanj (s.) — 194, 230;
Bučica — 88, 167;
Bućan Mile — 203;
Budačka Rijeka — vidi Rijeka (kod D. Budačke);
Budrovci — 143;
Bujavica — 576;
Buk — 69, 70;
Bukovčani (s.) — 19, 108, 359;
Bukovica — 39, 41, 42, 56;
Bulat Rade — 16, 45, 58, 97, 147, 270;
Bulinac — 193, 258, 505, 506, 507, 531;
Bunić (s.) — 29, 47, 66, 84, 91, 92, 102, 103, 295, 296, 327, 329, 352, 361, 467;
Bunjevac Gajo — 185;
Burić — vidi Burić Selo;
Burić Selo (kod Vojnića) — 166;

C

Cabuna (s.) — 247;
Caporiče — 265;
Carevdar (ž. st.) — 493;
Carević Stevo — 248;
Cerovac — 303, 521;
Cetingrad — 86, 89, 307;
Ciglanuša — 293;
Ciglena (rudnik) — 549;
Ciglenica — 242;
Cremušina (s.) — 196;
Crkvine — 27;
Crna Vlast — 47, 296, 396, 525;

Crni Vrh (k. 1070) — 294;
Crno Jezero — 181;
Crnobrnja Bogdan — 17;
Cvetković Marijan — 38;
Cvijanović Brdo — 86·
Cvijanovići — 136;
Cvitanović Stipo — 30;
Cvitovac — 525, 536;
Cvitović (s. kod Slunja) — 303, 304, 307;

Č

Čačinci — 246, 578;
Čađavac (s.) — 196, 554;
Čaglić (G. i D.) — 21, 33, 107, 108, 333, 358, 359;
Čanak — 326, 559;
Čanković Geno — 301;
Čardak — 294;
Čelina 468;
Čelopek — 309;
Čemernica — 167;
Čerina Ante — 431:
Četa terenska »Kljuka« — 49;
Četkovac (s.) — 580;
Čojluk — 395, 403 428;
Čorkova Uvala — 395, 403;
Čudin Klanac — 91, 101, 293, 294, 295, 326, 327, 343, 361;
Čukor (brdo) — 304, 305;
Čukovec (ž. st.) — 148, 379, 393;

Ć

Ćeralije — 412;
Ćetković Vlado — 12, 14, 27, 72, 76, 79, 83, 317, 322;
Ćujića Krčevina — 325, 326, 361;
Ćukovi — 62;

D

Dakić Milisav — 306, 320;
Dalmacija — 268, 503;
Danilo Kraljice — 430;
Darići (s.) — 143;
Daruvar — 9, 19, 32·
Deanovac (s.) — 583;
Debela Kosa — 86;
Debeli Lug — 427;
Debelo Brdo (s) — 66, 91, 103, 104, 124, 295, 427, 449;
Dedin — 326;
Dejanović Milić — 90, 168, 203;
Delnice — 328, 344, 349, 362, 383, 463, 472, 511, 524;
Demonja Nikola — 123, 154, 229;
Denc Ivan — 43;
Derezi (s.) — 9;
Deringaj — 286;
Desinec — 368;
Desmerice — 396;
Desne (s. kod Metkovića) — 157;
Dilj (pl.) — 280, 539, 578;
Dinara (pl.) — 331;
Dišnik — 242, 546, 553, 554;
Divizija četvrta NOV i PO Hrvatske — 18, 22, 32, 37, 107, 111, 132, 152, 168, 174, 183, 187, 192, 227, 230, 234, 235, 236, 249, 253, 257, 271, 357, 367, 386, 389, 412, 433, 434, 438, 450, 464, 505, 507, 526, 529, 531, 532, 547, 548, 553, 556, 557, 576;
Divizija šesta NOV i PO Hrvatske — 60, 62, 64, 75, 83, 90, 98, 128, 210, 286, 314, 387, 408, 454, 515;
Divizija sedma NOV i PO Hrvatske — 12, 13, 26, 63, 84, 309, 343;
Divizija osma NOV i PO Hrvatske — 11, 13, 25, 62, 69, 71, 75, 77, 79, 82, 135, 205, 226, 264, 302, 387, 408, 515;
Divizija deveta NOV i PO Hrvatske — 130;
Divizija druga proleterska NOU — 331, 350, 400, 503, 564;
Divoselo (kod Bunića) — 68;
Divoselo (kod Gospića) — 104, 395;
Dnopolje — 182, 299;
Dobrenica — 311;
Dobretin — 255;
Dobro Selo — 292, 396, 445, 458, 460;
Doljane — 92, 312, 359, 468;
Donja Dobra (s.) — 394;
Donjari (s.) — 148;
Draganići — 39, 51, 52, 55, 93, 96, 142, 420, 421, 439, 464, 491;
Dragaševo Brdo — 101;
Dragojlov (general) — 334, 497, 533;
Dragova (s.) — 410;
Drapšin Petar — 25, 115, 229, 237, 244;
Draušnik Jurica — 48;
Draževitići (s. kod Vrgorca) — 157;
Drenovača (s.) — 11, 69, 70, 71, 72, 79, 80, 81, 82, 83, 99, 140, 227, 312, 313, 315;
Drenove Glavice (k. 614) — 190;

Drenje — 276, 278;
Drežnica — 186, 394, 478, 509;
Drežnik Grad — 138, 307, 308, 460, 467, 578;
Drgomalj — 396;
Drniš — 331, 351, 503;
Drobnjak Ilija — 121, 122;
Drvar — 75, 83;
Dubrave (G. i D.) — 89, 373;
Duga Resa — 167;
Duge Luke — 26;
Dugi Dol — 87, 304, 401;
Dugo Selo — 520;
Duler — 432;
Dunjak — 137, 307;
Duvno — 564;
Duzluk — 245, 518;

Đ

Đakovac — 119, 123, 154, 487;
Đujić Momčilo — 346, 351;
Đukić Mile — 301;
Đulavec — 188, 465;
Đurđenovci — 518;
Đurići — 347;

E

Egići (s.) — 511;

F

Fabbri Umberto — 478, 480;
Fadele Franjo — 247;
Feričanci — 245, 518;
Foriš Ivan-Batafora — 119;
Frkašić — 29, 47, 362, 382, 396;
Funarić Mujo (Stahan) — 153;
Furjan — 78, 308, 309;
Fužine — 328, 344;

G

Gabrovica (s. kod Stojdrage) — 270;
Gaćelezi — 332, 344;
Gaj (kod Garešnice) — 529;
Gajdek Ivan — 188;
Gakovo (s.) — 122;
Galgovo — 393;
Galovac (ž. st.) — 549;
Gambara Gastone — 363;
Garešnica — 235, 236, 237, 238, 241, 242, 249, 250, 253, 257, 259, 271, 273, 526, 527, 529, 530, 532, 546, 553, 575;
Gašparovići — 524;
Gata — 138;
Generalski Stol — 491;
Gizdavac — 432, 454, 475;
Glamoč — 350;
Glavni štab NOV i PO Hrvatske — 11, 13, 25, 62, 64, 69, 71, 82, 83, 98, 128, 162, 166, 185, 186, 251, 281, 286;
Glina — 137, 285, 307, 380, 438, 573, 577;
Glogovo — 286;
Gloria Alessandro — 349, 362, 378, 383, 385, 397, 398, 399, 404, 407, 418, 428, 446, 463, 468, 473, 480, 484, 496, 500, 511, 514, 517, 525, 536, 560, 572;
Gojilo — 238, 242, 253, 254, 271, 422;
Golubić (s.) — 12, 64, 400;
Goljak (s.) — 143;
Gomirje — 163, 164, 373;
Gorijevac — 13;
Gorjanci — 342, 366, 497;
Gornja Obrež — 9, 34;
Gornja Šumetlica (s.) — 11;
Gornje Taborište — 549;
Gornji Tkalec — 583;
Gornji Vakuf — 290;
Gorski Kotar — 185, 394, 416, 444, 477, 534;
Gospić — 371;
Gostuša — 297;
Gošnjak Ivan — 84, 183, 302;
Grabova Lokva — 347;
Grabušić (s. kod Korenice) — 124;
Gračac — 65, 287, 299, 330, 391, 399, 456, 524, 557, 558;
Gradina (k. 827) — 29, 101;
Gradina (k. 505) — 69, 70, 71, 80, 81;
Grahovljani (G. i D.) — 9, 34;
Grandić Breg (s.) — 41, 42, 57;
Grandovica — 275;
Grbić Čedo — 120;
Grubišno Polje — 233, 386;
Gržetić Joso — 165, 282;
Guci (s.) — 52, 338;
Gutmanovci — 263;

H

Habljanovci (s.) — 247, 263;
Hajtići (s.) — 256, 282, 577;
Hambarišta — 362;
Hariš Ivan — 178;
Hercegovac (s.) — 235, 241, 250, 251, 260, 553;

Hinić Stevo — 43;
Hočevar Dr. (general) — 415;
Holjevac Većeslav — 84, 183, 302, 306;
Homoljac (s.) — 28, 29, 47, 295, 361;
Homoljački Klanac (k. 913) — 29, 66, 361;
Homoljačko Polje — 29;
Horvat Josip-Jože — 158, 481;
Horvatić Mato — 147;
Hošteter Vojko — 76;
Hrastik (k. 705) — 70, 71. 72, 80, 81, 140, 313;
Hreljin — 163, 164, 446;
Hrgar — 13;
Hrkanovci (s.) — 580;
Hrženik — 39, 40, 42, 43, 57;
Humljani — 412;
Hutina (s.) — 41;

I

Ilića Kosa — 292;
Ilova (r.) — 273;
Ilovački Lug — 235;
Imotski — 130, 575;
Iser (general) — 390, 519, 540, 579, 581;
Istra — 281;
Ivanec — 549;
Ivanov Vrh (k. 925) — 62, 65, 298;
Ivanovo Polje — 488;
Ivetić Vojislav — 39, 44, 58, 364;
Izačić Grad — 139;
Izimje — 93;

J

Jagodnje — 332, 385, 403, 406;
Jamarica — 334;
Jandrić Dušan — 256, 285;
Janić Vjekoslav — 209;
Janić Vlado — 11, 21;
Janja Lipa — 334;
Janjanin Rade — 206;
Japaga — 8;
Jasenak — 478;
Jasenov Vrh — 62, 391;
Jaska (Jastrebarsko) — 51, 52, 55, 93, 392. 401, 439;
Javornik (k. 776) — 101, 361, 403;
Jazvaci — 143;
Jerković Mato — 170, 235;
Joka Mile — 33, 107;
Jošane (s.) — 65, 129, 428;
Jovanić Đoko — 92;
Jugovac — 577;
Jurenića Staje — 565;
Justament Joža — 188;

K

Kajgana (s.) — 238, 241, 242, 250. 259, 271, 273;
Kalati (s. kod Kulen Vakufa) — 205, 265, 266, 315;
Kalnik — 49, 147, 158, 159, 160, 379, 392, 464, 492, 531, 548, 555, 561, 574, 583;
Kamanje — 50;
Kamensko (kod Karlovca) — 467;
Kaniška Iva — 528, 530;
Kapelica (s.) — 242, 250, 253, 530, 553;
Karas Milutin — 206, 320;
Karlovac — 52, 54, 55. 58, 135, 303, 376, 394, 398, 400, 419, 439, 448. 491, 496, 520, 521, 559;
Kasum — 431;
Keser Marko — 206;
Kestenjak — 86;
Kezele Slavko — 209;
Kik — 417;
Kladuša — 89, 307;
Klapavice — 84, 287;
Kleut Petar — 50, 252;
Klinča Selo — 393, 400, 401;
Klis — 565;
Klisa (s.) — 32, 38;
Klišanić (pukovnik) — 425, 440, 563. 574, 583;
Klokočevac — 241;
Knežević Rade — 38, 189, 254;
Knežević Veljko — 63;
Knežpolje — 533;
Knin — 330, 331, 346, 400, 403, 449, 456, 524;
Kočerin — 576;
Kokinac — 549;
Kolarić — 136;
Komadina (s.) — 200;
Komić (s.) — 129, 428;
Končanica — 465;
Končarev Kraj — 28, 67, 91, 100. 101, 294, 295;
Konečnig Đuro — 153;
Konjarić Vrh — 342;
Konjevrat — 351;
Kopač Anđa-Sitna — 33;
Koprivnica — 368, 438, 561, 582;
Korana (r.) — 307, 309;

Koranski Lug — 310;
Korčula — 450;
Korđići (s.) — 364;
Kordun (predeo) — 49, 52, 54, 77, 85, 135, 166, 185, 251, 302, 464, 496;
Korenica — 29, 46, 47, 68, 101, 102, 103, 295, 296, 329, 345, 348, 352, 353, 354, 361, 378, 382, 383, 384, 387, 388, 449, 467, 473;
Koreničani — 547;
Koreničke Kapela — 310, 361;
Korpus prvi NOV i PO Hrvatske — 28, 39, 85, 99, 142, 180, 190, 199, 226, 255, 282, 286, 302, 317;
Kosić Đuro — 209;
Kosovčev Vrh — 298;
Kosovo — 309;
Kostajnica — 256;
Kostanjevac — 229, 243, 364;
Kostanjevica — 177, 178;
Kočare — 465;
Koška (s.) — 246;
Kovačević Gojko — 248, 264, 282;
Kovačević Veljko — 185, 186;
Kovačevići — 417, 517;
Kovačica (s.) — 68;
Kozjan — 101, 459, 467;
Kraguj (s. kod Pakraca) — 8, 9, 10, 20, 21;
Krajačić Đuro — 82;
Krajačić Joco — 110, 123, 154, 229, 262;
Krajšić Nikola — 248;
Krasno — 459;
Krašić — 15, 41, 42, 51, 54, 55, 364, 366, 491;
Krašković (s. kod Mikleuša) — 532;
Krbavica (s.) — 29, 45, 47, 66, 67, 68, 100, 101, 102, 103, 295, 319, 362, 382, 384, 396, 402, 403, 406;
Kreča Dušan — 122;
Kremen — 454;
Kriva Draga — 101;
Kriva Glavica — 293;
Krivi Put — 347;
Krivokuće — 135;
Križevci — 561, 582;
Krndija (pl.) — 9, 280, 532, 539, 578;
Krnjak — 88, 89, 251, 303, 304, 305, 306, 442, 496, 497, 520;
Krstinja — 78, 561, 562;
Krstulović Vicko — 130, 131, 268;
Kruševo — 410;
Kučišec Anđelko-Stojan — 110;
Kuk (kod D. Lapca) — 300, 316;
Kukoč Ivica-Jordan — 130, 199;
Kukunjevac — 359;
Kukuruzari — 533;
Kula Bisovac (kod Ostrošca) — 138;
Kulen Vakuf — 13, 70, 75, 76, 83, 290, 291, 315, 329, 330, 345, 353, 387, 409, 417, 457, 458, 459, 460, 466, 486, 510, 513, 515;
Kumac — 429;
Kunić Selo — 86, 185, 203, 466, 468, 472;
Kunovec — 148, 368;
Kupčina (G. i D.) — 52, 54;
Kupjak — 165, 396;
Kuprešanin Branko — 109;
Kuprešanin Milan — 191, 192;
Kuprezove Gorice — 41;
Kuruzno (s.) — 380;
Kusonje — 8, 107;
Kuterevo — 459;
Kutovi — 263;
Kuzmanovača — 66 293, 444, 445, 459, 560;

L

Lađevac — 308;
Lalić (s.) — 26;
Lapac (G. i D.) — 62, 64, 65, 83, 84, 98, 128, 180, 181, 190, 191, 192, 226, 264, 266, 288, 290, 291, 292, 298, 299, 300, 301, 316, 317, 318, 319, 322, 330, 351, 353, 383, 387, 395, 396, 399, 402, 403, 405, 407, 409, 417, 445, 453, 460, 463, 466, 467, 472, 473, 474, 483, 486 494, 495, 498, 499, 503, 504, 509, 510, 513, 514, 515, 516, 517, 523, 535;
Lasić Nikola — 231;
Lasinje — 89;
Lasovac — 193;
Lazina (s.) — 420, 464;
Laudonov Gaj — 66, 103;
Ledina (s.) — 583;
Ledinci — 412, 413;
Leka Stevo — 100;
Lekenik — 49;
Leševica — 392;
Letinac (s.) — 164, 402, 418, 449;
Levanjska Varoš — 246, 247, 276, 277, 518, 519;
Lič — 328, 344;
Lička Jesenica — 101, 321, 360, 381, 559;
Ličko Petrovo Selo — 91, 294, 310, 377, 387, 408, 427, 449, 467;

Lika (predeo) — 54, 135, 185, 302, 345, 347, 352, 360, 384, 391, 394, 402, 405, 408, 416, 426, 444, 515, 534, 569;
Lipač Vrh — 297;
Lipica — 466, 498;
Lipik — 37, 107;
Lisac (k. 998) — 291, 319;
Lisina — 72, 294, 396;
Livada Dane — 49, 158, 234;
Livno — 350;
Logorište (brdo kod G. Lapca) — 190, 318, 407, 417, 453, 499, 504, 516;
Lohovo (s.) — 12, 25, 26, 72, 313;
Lohovska Brda — 69, 70;
Lončar Jovo — 12, 137;
Lončari (s.) — 84;
Loskunj — 86;
Lović (G. i D.) — 57;
Lović Prekriški — 41, 57;
Lovinac — 128, 297, 299, 335;
Lučić (Lavčević) Ivo — 431;
Ludbreg — 438, 551, 552;
Lug — 420, 448;
Luka — 70, 312;
Lukač — 111, 121, 187, 439, 450;
Lumbardenik — 454, 472, 474, 504, 516, 517;
Lüthers (njem. general) — 330, 353, 388;

LJ

Ljeskovac — 348, 445;
Ljubač — 471;
Ljubovo (s.) — 46, 47, 66, 68, 90, 91, 101, 125, 293, 294, 295, 297;
Ljubostinje — 430;

M

Macute (s.) — 303, 412;
Maček Ivan — 58;
Madžar Slavko — 157;
Maglajlić Ekrem — 34, 109, 122;
Mahično (kod Karlovca) — 51, 93;
Maja — 577;
Mala Čista — 331, 332, 475, 504;
Mala Jasenovača — 120;
Mala Trnovitica — 228, 229;
Mali Ljutoč (k. 941) — 13, 69, 71, 81, 313, 315;
Mali Poganac — 148;
Malička (s.) — 582;
Malo Vukovje — 237, 238, 242, 272, 528;
Maljinovačka Draga — 71, 72;
Mandičevac (s.) — 277;
Mandić Selo — 135, 304;
Mandića Draga — 289, 431;
Mandina Glava — 291;
Manojlović Nikola — 203;
Manolaš M. Srećko — 63, 65, 85, 99, 129, 225, 265;
Maoduš Stevo — 162;
Maovice (s.) — 400, 401;
Maričić Vlado — 63;
Marini (s.) — 533;
Marjanović Ibrahim — 33;
Marković Jurica — 373;
Markovići (s.) — 306;
Marović Ante — 157;
Martin Brod — 75, 128, 290, 291, 466, 468, 535;
Martinović Mile — 252;
Mašvina (s.) — 138, 310;
Mazin — 27, 62, 64, 65, 84, 98, 99, 180, 190, 287, 288, 292, 298, 299, 300, 317, 318, 330, 350, 353, 391, 399, 405, 417, 428, 445, 449, 453, 494, 513, 515, 523;
Marinska Planina — 128, 289;
Mečenčani — 256, 533;
Medak — 161, 162, 371;
Medeni Dolac — 29;
Medunić Slavko — 248;
Međugorje — 396;
Mekinjar — 403, 407, 417;
Melnica — 473;
Metlika — 55;
Mihić Mate — 43;
Miholjec — 583;
Miholjsko — 307;
Mijači (s.) — 17;
Mikleuš — 263, 532;
Milaković Jovo — 174;
Milanović Ilija — 395;
Milčinović Dako — 337;
Milikovići (s.) — 401;
Miljanović Nikola-Karaula — 17;
Miljković Huska — 14;
Mirković Danić — 301;
Mislavac (ž. st.) — 276;
Miščević Mihajlo — 122;
Mišljenovac — 205, 316, 318, 319;
Mitrović Mika-Jarac — 24;
Mlinska (V. i M.) — 229, 553;
Močila — 185, 467;
Modruš — 372;

Mogorić — 362, 382, 385, 394, 396, 403, 407, 416, 417, 426, 428, 445, 449, 460, 467, 494, 499, 536, 560, 576;
Moslavina — 49, 207, 234, 441, 506, 531, 555, 583;
Mraović Milan-Simić — 56;
Mrdakovica — 332, 344;
Mrežnica (s.) — 251;
Mrkopalj — 362;
Mrsinj — 29, 47, 67, 102, 295;
Mrsinj Grad (k. 1097) — 29;
Mrzljak (s.) — 143;
Mučna Rijeka — 481;
Muč — 432, 565;
Murgovača (k. 863) — 29, 67, 68;
Mutak Vlado — 189, 254;
Mutelić — 395, 403;

N

Našice — 452;
Nebljusi (s.) — 27;
Nenezić Radojica — 34, 110, 262;
Neretva — 508, 512;
Neteka — 460, 475;
Netretić — 338, 532·
Nikoliš Stevan — 144;
Nojevi — 504;
Nova Gradiška — 389;
Novaki — 93;
Novaković Boro — 248;
Novoselije — 572;
Novska — 389;

NJ

Nježić Pane — 189;

O

Obljaj — 166;
Obradović Ilija — 288;
Očestovo — 430;
Očijevo (V. i M.) — 98, 99;
Odred NOP banijski — 255, 282, 521, 522, 533, 573, 582;
Odred NOP kalnički — 147, 158, 379, 393, 438, 464, 481, 493, 531, 549, 551, 552, 561, 583;
Odred NOP kordunaški — 85, 166, 199, 303, 326, 401, 448, 465, 471, 582;
Odred NOP lički — 161, 326, 331;
Odred NOP moslavački — 207, 241, 379, 441, 507, 529, 532, 548, 553, 556, 575, 576;
Odred NOP mosorski — 485;
Odred NOP Drugi slavonski — vidi Odred NOP drugi Treće operativne zone Hrvatske;
Odred NOP prvi Treće operativne zone Hrvatske — 17, 359;
Odred NOP drugi Treće operativne zone Hrvatske — 245, 263, 280, 539, 578;
Odred NOP treći (sremski) Treće operativne zone Hrvatske — 413;
Odred NOP prvi Pete operativne zone Hrvatske — 86, 163, 406, 449, 459, 473;
Odred NOP žumberačko-pokupski — 86;
Ogulin — 164, 186, 559;
Okić — 136, 304;
Okučani — 389, 518;
Omanovac (s.) — 9, 20, 359;
Ondić (s.) — 84, 298, 428;
Opačić Čanica — 14, 166;
Opčuv (brdo) — 287;
Operativni štab hrvatskih i slovenačkih udarnih brigada — 93, 177, 274;
Opsenica Stevan — 30, 63;
Oraovac (s. kod D. Lapca) — 182, 191, 468;
Orašac — 314;
Oreščanin Bogdan — 14·
Oreščanin Đuro — 248;
Orlović — 445;
Osekovo — 334;
Osijek — 246;
Osmanagić Ćamil — 371, 393;
Osredak — 270;
Ostojić Dušan — 10, 119, 134;
Ostrogasica — 557;
Ostrožin (s.) — 582;
Ostrvica — 205, 482, 483, 486;
Oštariski Stanovi — 309;
Oštri Zid — 555, 556;
Otočac — 92;
Otrić — 430;
Ozalj — 40, 55, 93, 337;
Ožegovci (s.) — 11;

P

Pajić Milić — 320;
Pakrac — 7, 8, 18, 20, 32, 37, 107, 108, 357, 358, 367, 412, 487;
Pakračka Gora — 359:
Palešnik — 260, 259, 532:
Papuča (s.) — 406;

Papuk (pl.) — 412, 413;
Pasičina (s.) — 157;
Paskaš Luka — 43;
Pašijan (V. i M.) — 238, 241, 242;
Paučje — 580;
Paulov Breg — 40;
Paunovac — 380;
Pavičići (s.) — 315;
Pavlovac (s.) — 465;
Pavlović Milan — 14, 64, 75;
Pazarište (G. i D.) — 426;
Pelligra Raffaele — 377;
Pelješac — 450;
Penko Franjo — 206;
Perjasica — 251;
Perušić — 101, 449, 572;
Petrinja — 438;
Petrova Gora — 245, 574;
Petrovića Brdo — 577;
Petrovina — 51, 337, 421, 348;
Phafferroti (njem. pukovnik) — 330;
Phleps Philip — 377;
Pilepić Melhior-Dupina — 44;
Pisačuša (k. 1103) — 29, 101;
Pisarovina — 464;
Pisać (s.) — 100, 103;
Pivnica (s.) — 359, 412;
Plaški — 185, 186, 252, 471, 571;
Plavci (s.) — 364;
Plavča Draga — 185, 559. 560;
Plavno — 64, 400;
Plina (s.) — 157;
Plitvički Ljeskovac — 67, 295, 310, 326;
Ploča (s.) — 161, 162, 297. 352, 385, 406, 428, 449, 536, 560, 576;
Pločanski Klanac — 296, 329;
Plješevica (pl.) — 13, 25, 45, 345, 353, 397, 398, 427, 449;
Podgora (s.) — 504, 558;
Podgorje — 247, 578, 580;
Podravska Slatina — 188;
Podumci — 430;
Pogledalo — 28, 29, 46, 101, 295, 361;
Poklek (s. kod Stojdrage) — 270;
Pokole (šuma) — 245, 532;
Pokuplje — 49;
Polače — 331;
Poljanak — 395;
Poljička Kosa — 535;
Popara Uroš — 17, 280;
Popovac — 242, 243, 546, 553, 556;
Popović Dušan — 109;
Popović Ilija — 43, 56;
Popović Tomica — 162;
Popović Vlado — 154;
Popovići (s.) — 350;
Potkoviljača — 417;
Potkraj — 472;
Potkrčane — 472;
Požeška Gora — 389, 412;
Prekopakra — 358;
Prekrižje (G. i D.) — 39, 43, 342, 392;
Pridvorje (s.) — 276, 278;
Prijeboj — 101, 104, 294, 310, 311, 326, 345, 352, 377;
Prilipje — 401;
Primieri Clemente — 325, 346, 388, 409, 455;
Primišlje — 86, 251;
Primorski Dolac — 557;
Priseka (kod G. Lapca) — 290, 291;
Prkos (s.) — 200, 481;
Prodanović Stanko — 276;
Prodin Dol — 392;
Prokop — 546, 553;
Promina — 331;
Prozor — 198;
Prpić (general) — 334, 413, 420, 465, 533, 576;
Pušine (s.) — 246;
Puštek Martin-Marin — 151, 160;

R

Račići (V. i M.) — 13, 14;
Radaković Petar — 301;
Radić — 430;
Radišić Ljuboja — 247;
Radmanović Danješ — 302;
Radmanović Nikola — 301;
Radošinovci (s.) — 485;
Radučić — 430;
Radučki Klanac — 297;
Radušće — 41;
Rajh Rudi — 261;
Rakić Dragan — 92;
Rakovica (s.) — 185, 308, 467;
Raletina — 86;
Raljevac — 417;
Ramljane — 326;
Ranković Aleksandar — 198;
Rapajin Klanac — 560;
Rasinja (s.) — 148, 368;
Rastičevo — 293;
Rastovac (šuma) — 238, 242;
Raštevići — 431;
Ratković Dušan — 30;
Ravna Gora — 163, 415, 478;
Rebić — 403, 428;

Rečica (s.) — 422;
Rešetina Strana — 289;
Ribnik — 161, 371, 532;
Rijeka (kod D. Budačke) — 166, 204, 304;
Ripač (s.) — 12, 25, 311;
Ripački Klanac — 13, 26;
Rizvanuša — 161;
Roatta Mario — 344, 354, 366, 376, 378;
Robotti Mario — 325, 375, 376, 385, 409, 456, 513;
Rogolj — 37;
Rudanovac (s.) — 361;
Rudolfovac — 518;
Rudopolje — 396, 534;
Rukavina Ivo — 162, 186, 281;
Rukavina Joso — 365;
Ruma — 579;
Ruševo (s.) — 246;
Ružić (s.) — 351;
Ružička Josip — 488;

S

Saborski — 321, 326, 343, 347, 382, 466, 467, 559;
Sadžak Jocan — 296;
Samarica — 556;
Samarić — 293;
Samobor — 49, 50, 393;
Saršon Zdenko — 285;
Savo Doimo — 431;
Senj — 163, 164;
Severin na Kupi — 193, 227, 228, 258, 394, 573;
Sibenik (s.) — 196, 464;
Sirač (s.) — 9, 20;
Sječa (s.) — 26;
Sječivica — 29;
Skakavac — 135, 303;
Skenderovci — 21;
Skočaj (s.) — 12, 26, 69, 80;
Skrad — 86, 88, 164, 303, 344, 349, 414, 415, 571;
Slatki Potok (šuma) — 231;
Slavetić — 392;
Slavonija — 358, 464, 531, 539;
Slijepčević Uroš — 76;
Slobodna Vlast — 247;
Slunj — 89, 252, 307, 308, 309, 376. 442, 465;
Sočice (s.) — 364;
Sokolovac — 481;
Sopje — 246;
Spaček Božo — 16, 45, 97, 270;
Spigo Umberto — 332, 351, 411, 432, 454, 458, 476, 486, 504, 558, 566;
Srac Đuka — 188;
Sraf Vladimir — 337;
Srb — 291, 319, 411, 430, 432, 449, 475, 503, 504, 513;
Srbski Klanac — 64;
Srednja Gora — 98, 299, 385, 406, 407, 416, 417, 428, 449, 467;
Stajnica — 402;
Stanić Glavica — 293, 294;
Stanivuković Milan — 21;
Stanković Đuro — 31, 47, 92, 102, 104;
Stari Laz — 165;
Stefanović Milan — 248;
Stojdraga — 177, 269, 274, 570;
Stranić Joza — 20;
Stražbenica — 362;
Strmac — 392;
Strmica — 64, 345, 346, 350, 400, 430, 432;
Stulića Kula — 536;
Stupnik — 531;
Subotica (s.) — 148, 368;
Suhopolje (s.) — 111. 121, 132, 188, 437;
Suleševica (k. 1106) — 181, 191, 290;
Sušak — 164;
Sužnjević Nikola — 107;
Sv. Ivan — 40;
Sv. Jana — 392;
Sv. Josip — 8, 19;
Sv. Martin — 393;
Sv. Nikola — 364, 357, 577;
Sv. Roko — 55;
Svilaja — 557;
Svrabić Milan — 261;
Svračkovo Selo — 100, 103;

Š

Šakić Mićun — 63;
Šalamunić — 66, 92, 100, 103, 295;
Šandrovac — 258;
Šarampov — 422, 438;
Šaranović Milovan — 55, 57, 95, 179, 275;
Šašić Jefto — 25, 115, 197, 234, 235, 244. 251:
Šekovići — 580;
Šeovica — 8;
Šever Milan — 30, 45;
Šibenik — 350, 411, 504;
Šibl Ivan — 107;

Šibovac — 547;
Šijan Jovica — 30;
Šintić Josip — 43;
Šipak (s.) — 52;
Široka Kula — 92, 162, 293;
Široka Rijeka — 85, 137;
Šiške — 26;
Škorpik Josip — 130, 131;
Špišić Bukovica — 111, 120, 152, 257, 450, 451, 452;
Štefanki (Lijevi i Desni) — 89;
Štrok Isidor — 151, 160, 481;
Šturlić — 138, 310;
Šuma Žutica — 379;
Šumonja Miloš — 27, 82, 142;

T

Tarabić Joco — 50, 55, 57;
Tarbuka Đorđe — 43;
Tatalović Dušan — 43;
Terzić Đuro — 114 122, 254;
Terzić Velimir — 198;
Tinj — 332;
Tiškovac — 64, 330, 331, 430, 432, 449;
Tišma Varoš — 362, 403;
Tomaš Iso — 43;
Tomašević (pukovnik) — 419, 421, 443;
Tomašica — 241;
Tomić Milan — 17, 280;
Tomislavgrad — vidi Duvno;
Topolovac — 529;
Topusko — 167;
Toranj — 412, 413;
Tounj — 472;
Tounjski Zdenac — 465;
Trava (Kočevje) — 463, 473;
Trbojević Marko — 261;
Trebinja (s.) — 135, 303, 521;
Trkulji — 445;
Trnakovac — 37;
Trnava (s.) — 519;
Trninić Milan — 256, 285;
Trnovac (s.) — 29, 46, 101, 319, 326, 395;
Trojstvo (V. i M.) — 195, 269, 379, 434, 493;
Troura (Trovrh) — 298;
Trubar — 503, 504;
Trupinski Gaj — 235, 250, 259, 260;
Tržačka Raštela — 138, 310;
Tučepi — 504, 558;
Tuk — 460, 495;
Turija — 350;
Turjanski — 29, 46, 68, 91, 101, 296, 325, 327. 384, 395, 559, 560;
Turkalji — 483, 524, 535;
Turkulin Artur — 14, 27, 70, 76, 79, 83;
Tušice (s.) — 65, 298·
Tušilović (s) — 89, 251, 303;

U

Udbina — 62, 65, 83, 84, 98, 128, 129, 298, 299, 345, 347, 352, 361, 362, 382. 383, 384, 403, 449, 495, 575;
Ugarak Đuro — 301;
Ugarković Nikola — 301;
Uljanik — 237, 238, 241, 271, 273;
Una (r.) — 26, 27, 70, 75, 80, 139. 266, 310, 311, 312, 533;
Uništa — 503;
Utinja — 304;
Uvalica — 67;
Uzelac Mile — 31, 47, 69, 92, 102. 104, 127;
Uzelac Srđan — 165;
Užljebić (k. 532) — 80. 265. 266;

V

Vagan — 98, 181, 405, 407, 428, 516;
Vaganac — 78 138;
Varaždin — 368, 438;
Velika Barna — 233;
Velika Mučna — 481;
Velika Peratovica 487;
Velika Pisanica — 192. 193, 227, 230, 231, 232, 241, 257, 258. 505, 507, 531, 554;
Velika Seoca — 26;
Veliki Badić — 255;
Veliki Grđevac — 230, 231. 386, 529;
Veliki Javornik (k. 878) — 352;
Veliki Kut — 402;
Veliko Vukovje — 254, 528;
Velonj (brdo) — 294;
Veljun — 303, 306, 307, 326;
Vergaševo — 307;
Vidović Nikola — 306, 320;
Viduševac — 167;
Vilin Križ — 87;
Virovitica — 111, 116, 120, 132. 133, 134, 152, 174, 176, 187, 247, 257. 433, 434. 437, 438, 439. 441, 447, 450, 451, 452. 465;

Visoćica — 266, 315;
Visuć — 46, 298, 299, 300, 466, 494;
Vitanović Branko — 261;
Vivodina — 42, 55, 71, 366;
Vještica Stevo — 276;
Voćin — 250, 412;
Voćinka (r.) — 246;
Vodice — 351, 474, 475;
Vojišnica — 136, 304;
Vojlovica (r.) — 246;
Vojnić — 87, 136, 304, 305, 306, 401;
Vojnički Grabovac — 135, 136, 303, 304, 306;
Vojnovac — 468, 572;
Vojnovićevo Polje — 431;
Vojvodići (s.) — 182, 315, 316, 468;
Volavje — 51, 337;
Vorkapić Mirko — 248;
Vračarić Lazar — 248, 264;
Vragović (dr.) — 401;
Vranik (s.) — 296;
Vranovica (potok) — 9;
Vranjica (kod Trogira) — 504;
Vrbovsko — 383;
Vrebac — 385, 396, 403, 407, 560;
Vrelo (s.) — 28, 47, 251, 326, 343;
Vrgorac — 576;
Vrhovac — 40, 41, 57, 483;
Vrhovine — 30, 68, 101, 377,
Vrhovni štab NOV i PO Jugoslavije — 198, 268;
Vrlika — 400, 401, 403;
Vrpile — 68, 295;
Vrpolje — 344, 411;
Vrsta — 138, 139, 310;
Vršak (k. 626) — 71, 80, 140, 313;
Vršić (brdo) — 297;
Vršin — 298, 348, 382;
Vrtljine — 577;
Vrtoče — 13, 76, 290;
Vučjak — 396;
Vujnove Glave — 30, 31, 47, 67, 295;
Vukmanović Staniša — 301;
Vukmanić (s.) — 89, 135, 303;
Vuković Branko — 33;
Vukšin Šipak — 52, 57, 338, 420;
Vurdelja Branko — 43;

Z

Zabrdske Kričke — 11;
Zabrdske Rogulje (s.) — 11, 20;
Zagorje (s.) — 306;
Zagreb — 58, 59, 392, 419, 496;
Zagvozd — 454;
Zalesina — 326;
Zalužnica — 92;
Zanussi Giacomo — 325, 391;
Zavalje (s.) — 12, 311, 360, 388, 408, 449;
Zavišić — 348;
Zavišića Vršine — 289;
Zbjeg — 251;
Zdenački Gaj — 235, 259, 528;
Zdenci (V. i M.) — 235, 242, 276, 578;
Zdenčac — 238, 241, 250, 259, 532;
Zdenčina — 368, 392, 393, 400, 401;
Zec Đuro — 206;
Zir — 417;
Zmijanac Boško — 188;
Zona druga operativna Hrvatska — 147, 158, 207, 234, 527;
Zona treća operativna Hrvatska — 17, 263, 276, 527;
Zona četvrta operativna Hrvatska — 157, 198, 268;
Zona peta operativna Hrvatska — 162, 186, 281;
Zorkovac — 39, 93, 143;
Zrinska (s.) — 154, 196, 230, 464;
Zrmanja — 391, 456;

Ž

Željezna Glava — 80, 313;
Žigić Rade — 61, 85, 99, 129;
Žilić Grga — 247;
Živčane (s.) — 246, 452;
Živković Antun — 248;
Živulja (kod Turjanskog) — 68;
Žumberak — 39, 49, 51, 52, 86, 251, 336, 353, 363, 365, 366, 391, 401, 419, 464, 491, 496, 497;
Žuta Lokva — 163, 164;

SADRŽAJ

BORBE U HRVATSKOJ 1943 GODINE
— veljača —

I

Dokumenti jedinica Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda

Strana

Naređenje štaba Dvanaeste brigade NOV i PO Hrvatske od 1 veljače 1943 god. za napad na Pakrac — — — — — — 7

Izvještaj štaba Osme divizije od 2 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV I PO Hrvatske o situaciji na području Drenovače 11

Izvještaj štaba Osme diviziie od 2 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o neprijateljskom napadu na položaje Sedme divizije i stanju na sektoru Plješevice — 13

Zapovijest štaba Trinaeste proleterske NOU brigade od 2 veljače 1943 god. za raspored jedinica i postavljanje zasjeda neprijatelju — — — — — — — — — — — — — 15

Naređenje štaba Treće operativne zone od 2 veljače 1943 god. štabu Prvog NOP odreda u vezi formiranja Osamnaeste NO brigade — — — — — — — — — — — — 17

Izvještaj štaba Dvanaeste NO brigade od 3 veljače 1943 god. štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Pakrac — — — — — — — — — — — — — 18

Uputstvo štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 3 veljače 1943 god. podređenim jedinicama o organizaciji sadejstva i obezbjeđenju od iznenadnih neprijateljskih napada — — 22

Izvještaj štaba Osme divizije od 3 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o stanju na području Lohovo — Ripač — — — — — — — — — — — — 25

Izvještaj štaba Druge NOU brigade od 3 veljače 1943 god. štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama na Pogledalu 28

Izvještaj štaba Sedamnaeste NO brigade od 4 veljače 1943 god. štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Pakrac — — — — — — — — — — — — — 32

Izvještaj štaba Šesnaeste NO brigade od 4 veljače 1943 god. štabu Četvrte NOV i PO Hrvatske o napadu na Pakrac — — — 37

Izvještaj štaba Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« od 4 veljače 1943 god. štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama u toku ofanzive na Žumberak — — 39

Strana

Izvještaj štaba Druge NOU brigade od 4 veljače 1943 god. Operativnom štabu za sektor Plješevica o stanju na području Krbavice — — — — — — — — — — — — — 45

Pismo komande Žumberačko-pokupskog područja od 4 veljače 1943 god. štabu Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« o upućivanju u Brigadu pripadnika talijanske vojske koji su dobrovoljno stupili u NOV — — — — 48

Izvještaj političkog komesara Druge operativne zone od 5 veljače 1943 god. političkom komesaru Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske o borbama na području Žumberka od 16 siječnja do 5 veljače — — — — — — — — — — — — 49

Pregled brojnog stanja i naoružanja Šeste divizije NOV i PO Hrvatske od 6 veljače 1943 godine — — — — — — 60

Izvještaj štaba Šeste divizije od 6 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o stanju na sektoru Udbina — Lapac — — — — — — — — — — — — — 62

Izvještaj štaba Šeste divizije od 6 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o stanju na području Mazin — Lapac 64

Izvještaj štaba Druge NOU brigade od 6 veljače 1943 god. Operativnom štabu za sektor Ljubovo o borbama na području Bunić, Homoljački Klanac, Krbavica — — — — — 66

Izvještaj štaba Osme divizije od 6 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o borbama na Gradini, Drenovači i Buku — — — — — — — — — — — — 69

Dopunski izvještaj Osme divizije od 6 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o borbama na Gradini i Drenovači 71

Pismo štaba Šesnaeste NO brigade od 7 veljače 1943 god. štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske o sprečavanju neprijateljskog prodora dolinom Une i povlačenju kordunaških i ličkih jedinica u Bosnu — — — — — — — — — 75

Pismo štaba Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 7 veljače 1943 god. borcima, komandirima, komandantima i političkim komesarima o razlozima povlačenja sa Korduna — — — 77

Izvještaj štaba Pete NO brigade od 8 veljače 1943 god. štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske o borbi na Drenovači — — 79

Izvještaj štaba Osme divizije od 8 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o borbi na Drenovači — — — 82

Izvještaj štaba Šeste divizije od 8 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o zatvaranju pravca Kulen Vakuf — Drvar i stanju na sektoru Udbina — Lapac — — — — 83

Izvještaj štaba Prvog kordunaškog NOP odreda od 8 veljače 1943 god. štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o izvršenim akcijama i stanju na Kordunu u toku Četvrte neprijateljske ofanzive — — — — — — — — — — — 85

Izvještaj štaba Druge NOU brigade od 9 veljače 1943 god. štabu Šeste divizije NOV i PO Hrvatske o pokretima neprijatelja i postavljanju zasjede na Ljubovu — — — — — — 90

Zapovijest Operativnog štaba hrvatskih i slovenačkih brigada od 9 veljače 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Draganiće — — — — — — — — — — — — 93

Zapovijest štaba Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« od 9 veljače 1943 god. za napad na Draganiće — — 96

Strana

Izvještaj štaba Šeste divizije od 10 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o borbama kod Vagana, Srednje Gore i na području Malo i Veliko Očiievo — — — — 98

Izvještaj Komande haubičke baterije od 10 veljače 1943 god. štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o rasporedu oruđa i utrošku municije u borbama kod Mazina i na Drenovači — 99

Izvještaj štaba Druge NOU brigade od 10 veljače 1943 god. Operativnom štabu za sektor Ljubovo o pokretima neprijatelja i rasporedu sopstvenih snaga — — — — — — — — — 100

Izvještaj štaba Druge NOU brigade od 10 veljače 1943 god. Operativnom štabu za sektor Ljubovo o borbama kod Šalamunića i Bunića — — — — — — — — — — — 103

Izvještaj štaba Sedamnaeste NO brigade od 10 veljače 1943 god. štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Pakrac i borbi kod Donjeg Čaglića — — — — — — — 107

Zapovijest štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 10 veljače 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Viroviticu — — — — — — — — — — — — — — 111

Zapovijest štaba Dvanaeste NOU brigade od 11 veljače 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Viroviticu — — — 116

Zapovijest štaba Sedamnaeste NO brigade od 11 veljače 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Viroviticu i Špišić Bukovicu — — — — — — — — — — — — — 120

Izvještaj štaba Druge NOU brigade od 11 veljače 1943 god. štabu Šeste divizije NOV i PO Hrvatske o borbi na području Bjelopolja i o rasporedu jedinica — — — — — — — 124

Izvještaj štaba Šeste divizije od 11 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o borbama na Mazinskoj Planini 128

Izvod iz pregleda brojnog stanja i naoružanja jedinica Devete divizije NOV i PO Hrvatske od 11 veljače 1943 godine — 130

Naređenje štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 12 veljače 1943 god. potčinjenim jedinicama da nastave borbe za oslobođenje Virovitice — — — — — — — — — — 132

Izvještaj štaba Pete NO brigade od 12 veljače 1943 god. štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske o borbama na području Korduna i Like od 19 siječnja do 12 veljače — — — — 135

Izvještaj štaba Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« od 12 veljače 1943 god. štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Draganiće — — — — — — — 142

Izvještaj štaba Kalničkog NOP odreda od 12 veljače 1943 god. štabu Druge operativne zone o izvršenim akcijama i stanju u Odredu — — — — — — — — — — — — 147

Izvještaj štaba Sedamnaeste NO brigade od 13 veljače 1943 god. štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Viroviticu — — — — — — — — — — — 152

Izvještaj Komande biokovskog područja od 13 veljače 1943 god. štabu Četvrte operativne zone o nasilju i pljački talijanskih jedinica na području Biokova — — — — — — — — 157

Izvještaj štaba Kalničkog NOP odreda od 13 veljače 1943 god. štabu Druge operativne zone o stanju u Odredu i na području Kalnika — — — — — — — — — — — 158

Izvještaj štaba Ličkog NOP odreda od 13 veljače 1943 god. štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o izvršenim akcijama od 20 siječnja do 13 veljače — — — — — — — — 161

Strana

Izvještaj štaba Pete operativne zone od 14 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o akcijama podređenih jedinica od 17 siječnja do 9 veljače — — — — — — — — 162
Izvještaj štaba Prvog Kordunaškog NOP odreda od 14 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o akcijama podređenih jedinica na području Korduna i Banije od 8 do 14 veljače — — — — — — — — — — — — — — 166
Uputstvo štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 15 veljače 1943 god. podređenim jedinicama o odbrani od neprijateljskih aviona — — — — — — — — — — — — 168
Pregled brojnog stanja Dvanaeste NOU brigade Hrvatske od 16 veljače 1943 godine — — — — — — — — — — — — 172
Izvještaj štaba Dvanaeste NOU brigade od 16 veljače 1943 god. štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Viroviticu — — — — — — — — — — — — — 174
Naređenje Operativnog štaba hrvatskih i slovenačkih brigada od 16 veljače 1943 god. štabu Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« za raspored jedinica i obezbjeđenje sa pravaca Stojdraga i Kostanjevica — — — — — — — 177
Zapovijest štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 17 veljače 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Gornji Lapac 180
Naređenje štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 17 veljače 1943 god. podređenim jedinicama da formiraju pionirske vodove — — — — — — — — — — — — — 184
Izvještaj komandanta Pete operativne zone od 17 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o stanju u Plašćanskoj dolini — — — — — — — — — — — — — 185
Izvještaj štaba Pete operativne zone od 17 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o koncentraciji Talijana za ofanzivu na Drežnicu — — — — — — — — — — 186
Izvještaj štaba Šesnaeste NO brigade od 18 veljače 1943 god. štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Viroviticu 187
Izvještaj štaba Devete NO brigade od 18 veljače 1943 god. štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama kod Gornjeg Lapca — — — — — — — — — — — — 190
Zapovijest štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 19 veljače 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Veliku Pisanicu — — — — — — — — — — — — 192
Izvještaj štaba Četvrte operativne zone od 19 veljače 1943 god. Vrhovnom štabu NOV i PO Jugoslavije o brojnom narastanju jedinica i nedostatku oružja — — — — — — 198
Izvještaj štaba Prvog kordunaškog NOP odreda od 19 veljače 1943 god štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o izvršenim akcijama od 14 do 19 veljače — — — — — — 199
Izvještaj štaba Pete NOU brigade od 20 veljače 1943 god. štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske o borbama kod Boričevca — — — — — — — — — — — — — 205
Izvještaj štaba Moslavačkog NOP odreda od 20 veljače 1943 god. štabu Druge operativne zone o stanju u Odredu i na području Moslavine — — — — — — — — — — — — 207
Lista boraca i rukovodilaca Šeste divizije NOV i PO Hrvatske ranjenih od 16 do 21 veljače 1943 godine — — — — — 210
Naređenje štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 21 veljače 1943 god. štabu Osme divizije za napad na Boričevac — — 226

Strana

Izvještaj štaba Sedamnaeste NO brigade od 21 veljače 1943 god. štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Veliku Pisanicu — — — — — — — — — — — — — 227

Izvještaj štaba Dvanaeste NOU brigade od 21 veljače 1943 god. štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Veliku Pisanicu — — — — — — — — — — — — — 230

Pismo štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 21 veljače 1943 god štabu Druge operativne zone o dolasku Divizije na područje Moslavine — — — — — — — — — — — — — 234

Naređenje štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 21 veljače 1943 god. podređenim jedinicama za obezbjeđenje napada na Garešnicu — — — — — — — — — — — — — 235

Zapovijest štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 21 veljače 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Garešnicu — 236

Izvještaj štaba Drugog NOP odreda od 22 veljače 1943 god. štabu Treće operativne zone o izvršenim akcijama od 12 do 22 veljače — — — — — — — — — — — — — — — — — — — 245

Naređenje štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 23 veljače 1943 god. podređenim jedinicama da produže borbu za oslobođenje Garešnice — — — — — — — — — — — — — 249

Izvještaj štaba Četvrte NOU brigade od 23 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o povratku Brigade na Kordun — — — — — — — — — — — — — — — 251

Izvještaj štaba Šesnaeste NO brigade od 24 veljače 1943 god. štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Garešnicu — — — — — — — — — — — — — — — — — 253

Izvještaj štaba Banijskog NOP odreda od 24 veljače 1943 god. štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o povratku Odreda na Baniju — — — — — — — — — — — — — 255

Izvještaj štaba Sedamnaeste NO brigade od 25 veljače 1943 god. štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Viroviticu, Veliku Pisanicu i Garešnicu — — — — — 257

Izvještaj štaba Drugog slavonskog NOP odreda od 25 veljače 1943 god. štabu Treće operativne zone o napadu na željezničku stanicu Mikleuš i na sela Habjanovci i Bizovac — 263

Izvještaj štaba Pete NOU brigade od 26 veljače 1943 god štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske o borbama kod Boričevca i Gornjeg Lapca — — — — — — — — — — — — — 264

Izvještaj štaba Četvrte operativne zone od 26 veljače 1943 god. Vrhovnom štabu NOV i PO Jugoslavije o nekim akcijama i zaplijenjenom oružju na području Dalmacije — — — 268

Zapovijest štaba Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« od 26 veljače 1943 god. za napad na Stojdragu — — 269

Izvještaj štaba Dvanaeste NOU brigade od 27 veljače 1943 god. štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Garešnicu — — — — — — — — — — — — — 271

Naređenje Operativnog štaba hrvatskih i slovenačkih brigada od 27 veljače 1943 god. o podređenim jedinicama za napad na Stojdragu — — — — — — — — — — — — — — — 274

Izvještaj Osamnaeste NO brigade od 28 veljače 1943 god. štabu Treće operativne zone o napadu na Levanjsku Varoš, Drenje i Pridvorje — — — — — — — — — — — — — 276

Strana

Izvještaj štaba Pete operativne zone od 28 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o reorganizaciji Četrnaeste NO brigade i dolasku novih boraca sa područja Istre — — 281

Izvještaj štaba NOP odreda Banije od 28 veljače 1943 god. štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na domobransku posadu u Hajtiću — — — — — — — — — — 282

Izvještaj štaba Prvog korpusa od 28 veljače 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o borbama Šeste divizije od 20 siječnja do 23 veljače — — — — — — — — — — 286

Izvještaj štaba Osme divizije od 28 veljače 1943 god. štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama na području Korduna i Like od 19 siječnja do 28 veljače — — — — — 302

II

Talijanski i ustaško-domobranski dokumenti

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Jedanaestog armijskog korpusa od 1 veljače 1943 god. o borbama kod Ćujića Krčevine i u rejonu Turjanski u toku operacije Weiss — — — — 325

Zahtjev Komande njemačkih trupa u Hrvatskoj od 1 veljače 1943 god. za angažovanjem talijanskih jedinica na području Bihać — Kulen Vakuf — — — — — — — — — 329

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog korpusa od 1 veljače 1943 god. o kretanju jedinica NOV i PO Hrvatske, borbi kod Male Čiste i napadu na talijansku posadu u Bruvnu — — — — — — — — — — — — — 331

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 1 veljače 1943 god. o borbama kod G. Čaglića — — — — — — — — 333

Izvještaj zapovjedništva Operativnog područja Lika od 1 veljače 1943 god. o rasporedu i dostignutim linijama podređenih jedinica u operaciji »Weiss« na području Like — — — — 335

Izvještaj Ustaškog stožera Pokupje od 1 veljače 1943 god. o borbama na području Žumberka u toku druge polovine siječnja 1943 godine — — — — — — — — — — 336

Dnevni izvještaj Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 2 veljače 1943 god. o dejstvima potčinjenih jedinica na dan 1 veljače — — — — — — — — — — — 342

Obavještenje Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 2 veljače 1943 god. o preduzimanju napada na Korenicu, deblokiranju Strmice i traženju da njemačke vazdušne snage ne dejstvuju na području zapadno od linije Prijeboj — Udbina — Kulen Vakuf — — — — — — 345

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 2 veljače 1943 god. o dejstvima potčinjenih jedinica na području Like — — — — — — — — — — — 347

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 2 veljače 1943 god. o pokretima jedinica NOV, borbama u rejonu Mazina i akciji čišćenja na području Šibenika 350

Izvještaj Vojnog povjereništva NDH pri Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 2 veljače 1943 god. o dejstvima talijanskih i ustaško-domobranskih snaga na području Like u toku operacije Weiss — — — — — — 352

Strana

Odgovor Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 2 veljače 1943 god. u vezi sa zahtjevom Komande njemačkih trupa u NDH da se talijanske snage angažuju u pravcu Bihaća — — — — — — — — — — — — — — 353

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 2 veljače 1943 god. o napadu na posadu Pakrac — — — — — — — — 357

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 2 veljače 1943 god. o rezultatima borbe za Pakrac, o borbi u rejonu D. Čaglić i o diverzijama u Slavoniji — — — — — — — — — 358

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 3 veljače 1943 god. o dejstvima potčinjenih jedinica na području Like u toku 2 i 3 veljače — — — — — — 360

Izvještaj Ustaške nadzorne službe za grad Zagreb i Veliku župu Prigorje od 3 veljače 1943 god. o napadu talijanskih jedinica na Žumberak — — — — — — — — — — — — 363

Izvještaj Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 3 veljače 1943 god. o rezultatima borbe na Žumberku i Gorjancima — — — — — — — — — — — — 366

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 3 veljače 1943 god. o napadu na posadu Pakrac i slanju pojačanja iz Daruvara i Kutine — — — — — — — — — — — — 367

Dnevni izvještaj Vrhovnog oružničkog zapovjedništva od 3 veljače 1943 god. o napadu na posade duž pruge Križevci — Koprivnica i diverzijama na pruzi Desinac — Zdenčina i Gospić — Gračac — — — — — — — — — — — — 368

Izvadak iz izvještaja Velike župe Modruš od 3 veljače 1943 god. o situaciji na području Župe — — — — — — — — 372

Zahtjev Komande jugoistoka od 3 veljače 1943 god da talijanske jedinice posjednu teritoriju južno od demarkacione linije na kojoj je završena operacija Weiss — — — — — — 374

Naređenje Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 4 veljače 1943 god. za akciju čišćenja na području Slunja 376

Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 4 veljače 1943 god. u vezi sa sporom oko učešća talijanskih jedinica pri napadu na Bihać — — — — — — — 377

Dnevni izvještaj zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 4 veljače 1943 god. o napadu na posadu Čukovec i akciji čišćenja na Baniji — — — — — — — — — — 379

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 4 veljače 1943 god. o borbama na području Like u toku Četvrte ofanzive — — — — — — — — — — — 381

Obavještenje Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 4 veljače 1943 god. u vezi s predviđenom akcijom za »čišćenje« Like — — — — — — — — — — — — — 384

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 4 veljače 1943 god. o odvođenju stanovništva iz sela sjeverno od pruge Novska — Nova Gradiška — — — — — — — — — — 386

Obavještenje Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 4 veljače 1943 god. o sporu u vezi sa sadejstvom sa njemačkim snagama na području Bihaća — — — — — — 387

Dnevni izvještaj zapovjedništva Drugog domobranskog zbora od 5 veljače 1943 god. o pripremi za napad na jedinice NOV na području Požeške Gore — — — — — — — — — 389

Strana

Izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 5 veljače 1943 god. o dislokaciji dijelova divizija »Sassari« i »Bergamo« na području južne Like — — — — — — 391

Dnevni izvještaj Vrhovnog oružničkog zapovjedništva od 5 veljače 1943 god. o borbama na Žumberku i Kalniku — — — — 392

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 6 veljače 1943 god. o dejstvima potčinjenih jedinica protiv jedinica NOV i PO Hrvatske na području Like i Gorskog Kotara — — — — — — — — — — — — — — 394

Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 6 veljače 1943 god. o traženju Komande njemačkih trupa u Hrvatskoj da se »čisti« Plješevica i područje zapadno od puta Karlovac — Slunj — — — — — — — — — 397

Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 6 veljače 1943 god. o sastavu i rasporedu jedinica pod komandom divizije »Sassari« — — — — — — — — — — — 399

Izvještaj Ministarstva unutarnjih poslova NDH od 6 veljače 1943 god. o napadu jedinica NOV i PO na Strmicu, Klinča Selo, Zdenčinu i na njemačke kolone kod Karlovca i o četničkoj akciji u pravcu Vrlike — — — — — — — — — 400

Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 7 veljače 1943 god. o borbama kod Krbavice, Bruvna i G. Lapca i dejstvu potčinjenog vazduhoplovstva na području Like 402

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 7 veljače 1943 god. o pokretima jedinica NOV i dejstvima potčinjenih jedinica i pridatog vazduhoplovstva na području Like — — — — — — — — — — — — — — 405

Naređenje Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 8 veljače 1943 god. potčinjenim jedinicama za izvođenje »operacija čišćenja« na području Like — — — — — 408

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 9 veljače 1943 god. o dejstvima potčinjenih jedinica u toku 8 i 9 veljače — — — — — — — — 410

Dnevni izvještaj Glavnog stožera domobranstva od 9 veljače 1943 god. o grupisanju jedinica NOV na području Voćina, rezultatima akcije čišćenja na području Požeške Gore i napadu na posade Toranj i Ledinci — — — — — — — 412

Izvještaj Glavne domobranske bolnice od 9 veljače 1943 god. o toku napada na domobransku posadu u Skradu — — — 414

Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 10 veljače 1943 god. o borbama u Lici, diverzijama u Gorskom Kotaru i bombardovanju Mogorića i Srednje Gore — — 416

Izvještaj zapovjedništva Prvog sektora od 10 veljače 1943 god. o diverziji na pruzi Zagreb — Karlovac — — — — — 419

Dnevni izvještaj Glavnog stožera domobranstva od 11 veljače 1943 god. o napadu na posade u rejonu s. Draganići — — 420

Izvještaj zapovjedništva Prvog sektora od 11 veljače 1943 god. o napadu na posadu u Draganićima i okolnim naseljima — 421

Dnevni izvještaj zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 11 veljače 1943 god. o napadu na posadu u Šarampovu, osiguranju Gojila i uputstvu njemačkih jedinica o postupku prema sumnjivim osobama — — — — — — — — 422

Strana

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 11 veljače 1943 god. o pokretima jedinica NOV i PO Hrvatske i o dejstvima potčinjenih dijelova i vazduhoplovstva na području Like — — — — — — — — — — — 426

Dnevni izvještaj talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 11 veljače 1943 god. o dejstvima potčinjenih jedinica na pravcu Otrić — Srb i Strmica — Tiškovac — — — — 430

Izvještaj oružničkog voda iz Virovitice od 12 veljače 1943 god. o napadu na posadu u Virovitici — — — — — — — — 433

Obavještenje Zapovjedništva ustaške nadzorne službe od 12 veljače 1943 god. o upadu jedinica Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske u Viroviticu — — — — — — — — — 434

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 12 veljače 1943 god. o slanju pojačanja napadnutoj posadi u Virovitici — — 437

Dnevni izvještaj zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 12 veljače 1943 god. o napadu na Viroviticu, akciji čišćenja na Baniji i preduzimanju vojne nadležnosti na području Glina — Petrinja od njemačkih jedinica — — — — — 438

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 12 veljače 1943 god. o akciji čišćenja na Moslavini i borbama za Viroviticu 441

Izvještaj zapovjedništva Prvog sektora od 12 veljače 1943 god. o napadu na njemačku kolonu kod Slunja i o zahtjevu da se pojača posada u Slunju — — — — — — — — — 442

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 13 veljače 1943 god. o dejstvima podređenih jedinica i vazduhoplovstva na području Like i Gorskog Kotara — — 444

Obavještenje zapovjedništva Slavonskog zdruga od 13 veljače 1943 god. o borbama u Virovitici i zahtjevu da se upute pojačanja 447

Izvještaj Talijanske vojne misije u Zagrebu od 13 veljače 1943 god. o dejstvima talijanskih jedinica 10 i 11 veljače 1943 godine 448

Izvještaj Ustaškog stožera iz Osijeka od 13 veljače 1943 god. o napadu jedinica NOV i PO Hrvatske na uporište u Viroviticu 450

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 13 veljače 1943 god. o borbama duž komunikacije Mazin — G. Lapac — — — — — — — — — — 453

Obavještenje Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 13 veljače 1943 god. o rasporedu divizija »Re« i »Sassari« po završetku prve faze operacije Weiss — — — — — 455

Uputstvo Više komande oružanih snaga »Slovenija–Dalmacija« od 13 veljače 1943 god. o povlačenju jedinica divizije »Sassari« iz Gračaca i Zrmanje i preuzimanju posade od strane četnika 456

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 14 veljače 1943 god. o prodoru dijelova divizije »Sassari« u Kulen Vakuf — — — — — — — — — 457

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 14 veljače 1943 god. o prodoru podređenih jedinica u Kulen Vakuf — — — — — — — — — — — 459

Dnevni izvještaj Glavnog stožera domobranstva od 14 veljače 1943 god o diverzijama i akcijama jedinica NOV i PO Hrvatske u Kordunu, Žumberku, Kalniku i Slavoniji na dan 12 i 13 veljače — — — — — — — — — — — — — 464

Strana

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 16 veljače 1943 god. o borbama na komunikaciji G. Lapac — Kulen Vakuf i Visuć — D. Lapac — — — — — 466

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 16 veljače 1943 god. o akciji čišćenja na području Plaškog i napadu na kolonu u rejonu Boričevca — — — — — 471

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 16 veljače 1943 god. o borbama u rejonu G. Lapca i Boričevca i o napadu na kolonu kod Vodica — — — — — 474

Obavještenje Hrvatskog vojnog povjereništva pri Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 16 veljače 1943 god. o završetku prve faze operacije Weiss i pripremi talijanskih snaga za operaciju na području Kapele — — — — — 476

Zapovijest Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 16 veljače 1943 god. za ofanzivu na slobodni teritorij Gorskog Kotara — — — — — — — — — — — 477

Izvještaj Vrhovnog oružničkog zapovjedništva od 17 veljače 1943 god. o borbi kod Velike Mučne na pruzi Koprivnica — Križevci — — — — — — — — — — — — — 481

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 17 veljače 1943 god. o borbama na komunikaciji Ostrvica — Boričevac — — — — — — — — — — 482

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 17 veljače 1943 god. o rezultatima borbe u rejonu Boričevca u toku 15 i 16 veljače — — — — — — — — — 485

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 17 veljače 1943 god. o napadu na Pakrac i zahtjev da se bombarduje područje s. Đakovac — — — — — — — — — — — 487

Izvještaj Operativnog područja Karlovac od 18 veljače 1943 god. o napadu na željezničku stražu na pruzi Karlovac — Generalski Stol, prekidu pruge Karlovac — Draganići i dislokaciji jedinica NOV na Žumberku — — — — — — — 491

Izvještaj zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 18 veljače 1943 god. o akcijama kod Carevdara i u Velikom Trojstvu i o formiranju zapovjedništva otsjeka Kalnik i Bilo Gora 492

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 18 veljače 1943 god o napadu jedinica NOV na kolone kod Visuća i na cesti G. Lapac — Mazin — — — — — — 494

Izvještaj zapovjedništva Prvog sektora Karlovac od 19 veljače 1943 god. o rušenju pruge Karlovac — Zagreb, napadu na kolonu kod Krnjaka i prebacivanju jedinica NOV sa Žumberka na Kordun — — — — — — — — — — — 496

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 19 veljače 1943 god. o borbama i o slanju pojačanja opkoljenim snagama u rejonu G. Lapac — — — — — 498

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 19 veljače 1943 god. o akcijama jedinica NOV i PO na području Dalmacije i borbama u rejonu G. Lapca, Srba i Trubara — — — — — — — — — — — 503

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 20 veljače 1943 god. o napadu na posadu u Velikoj Pisanici — — — — 505

Dnevni izvještaj zapovjedništva Prvog domobranskog zbora 20 veljače 1943 god. o prebacivanju jedinica NOV i PO Hrvatske sa Bilo Gore na Moslavinu i o borbi kod Bulinca — — — 506

Strana

Obavještenje Talijanske vojne misije u Zagrebu od 20 veljače 1943 god. o odobrenju talijanske Vrhovne komande za upotrebu četnika u borbama u dolini Neretve za vrijeme Četvrte neprijateljske ofanzive — — — — — — — — — — 508

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 20 veljače 1943 god. o opkoljavanju dijelova divizije »Sassari« u rejonu G. Lapca i upućivanju pojačanja u cilju njihovog deblokiranja — — — — — — — — — — — — 509

Izvještaj Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 20 veljače 1943 god. o sporu oko sadejstva jedinica Osamnaestog i Šestog armijskog korpusa sa njemačkim jedinicama u drugoj fazi operacije Weiss — — — — — — — 512

Obavještenje Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 21 veljače 1943 god. o rasporedu opkoljenih podređenih jedinica na području G. Lapca — — — — — — — — — 514

Izvještaj Hrvatskog vojnog povjereništva pri Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 21 veljače 1943 god. o rasporedu ustaško-domobranskih snaga u Lici i borbama na komunikaciji Mazin — G. Lapac — Kulen Vakuf — — 515

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 21 veljače 1943 god. o deblokiranju potčinjenih jedinica u rejonu G. Lapca — — — — — — — — — — — 516

Dnevni izvještaj zapovjedništva Drugog domobranskog zbora od 21 veljače 1943 god. o borbama u rejonu s. Levanjska Varoš 518

Izvještaj zapovjednika Operativnog područja Karlovac od 21 veljače 1943 god. o napadu na kolonu kod Krnjaka i o vojnoj situaciji južno od Karlovca — — — — — — — — — 520

Izvještaj zapovjedništva Druge pješačke divizije od 21 veljače 1943 god. o prebacivanju Banijskog NOP odreda iz Bos. Krajine u Baniju — — — — — — — — — — — 521

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 22 veljače 1943 god. o probijanju jedinica divizije »Sassari« iz G. Lapca u Mazin — — — — — — — — 523

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 22 veljače 1943 god. o napadu na posadu u Garešnici i o slanju pojačanja napadnutoj posadi — — — — — — — — — — 526

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 22 veljače 1943 god. o primjećivanju jedinica NOV i PO Hrvatske na komunikaciji Banova Jaruga — Garešnica — — — — — — 527

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 23 veljače 1943 god. o napadu na Garešnicu — — — — — — — — 529

Dnevni izvještaj Ministarstva domobranstva NDH od 23 veljače 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske na području Slavonije, Moslavine, Kalnika i Bilo Gore — — — — 531

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 23 veljače 1943 god. o dejstvima potčinjenih jedinica na području Like i Gorskog Kotara — — — — — — — 534

Obavještenje Ministarstva vanjskih poslova NDH od 23 veljače 1943 god. o naredbi četničke komande za mobilizaciju — 537

Zapovijest »Skupine Istok« Drugog domobranskog zbora od 24 veljače 1943 god. za ofanzivu na području Slavonije — — 539

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 24 veljače 1943 god. o rezultatima borbe u rejonu Garešnice — — — — 546

Strana

Dnevni izvještaj zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 24 veljače 1943 god. o borbama na Kalniku i Bilo Gori i dejstvima podređenih jedinica na području Banije — — — 548

Izvještaj domobranske posade iz Koprivnice od 24 veljače 1943 god. o napadu na posadu u Ludbregu — — — — — — — — 551

Izvještaj pukovnika Košaka od 25 veljače 1943 god. o rezultatima napada na Ludbreg — — — — — — — — — — 552

Izvještaj zapovjedništva Prve gorske divizije od 25 veljače 1943 god. o borbama u rejonu Garešnice i pripremi za koncentričan napad na jedinice Četvrte divizije i Moslavačkog NOP odreda — — — — — — — — — — — — 553

Izvještaj Prve zrakoplovne skupine od 25 veljače 1943 god. o izviđačkoj djelatnosti zrakoplovstva na Kalniku i Moslavini i o paljenju sela Moslavine od strane domobrana — — — 555

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 25 veljače 1943 god. o povlačenju dijelova divizije »Sassari« u Gračac i gubicima jednog bataljona divizije »Bergamo« — — — — — — — — — — — — 557

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 26 veljače 1943 god. o kretanju jedinica NOV i PO Hrvatske, diverzijama na pruzi Ogulin — Karlovac i napadu na posadu u Plavča Dragi — — — — — — — — — 559

Dnevni izvještaj zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 26 veljače 1943 god. o pripremi za napad na područje duž pruge Koprivnica — Križevci i o borbi kod Krstinje — — 561

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 27 veljače 1943 god. o grupisanju jedinica NOV i o gubicima jedinica pod komandom divizije »Sassari« od 13 siječnja do 22 veljače 1943 godine — — — — — — 564

Izvještaj zapovjedništva Operativnog područja Like od 27 veljače 1943 god. o dislokaciji podređenih jedinica koje su učestvovale u operaciji »Weiss« na području Like — — — — 569

Izvještaj izaslanika redarstva iz Samobora od 27 veljače 1943 god. o borbama kod Stojdrage — — — — — — — — 570

Dnevni izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 27 veljače 1943 god. o napadu na vlak kod Plaškog i na osiguranja željezničke pruge kod Ličkog Osika i Skrada — 571

Dnevni izvještaj zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 27 veljače 1943 god. o napadu na jednu satniju Petog zdruga kod Gline — — — — — — — — — — — 573

Dnevni izvještaj Glavnog stožera domobranstva od 27 veljače 1943 god. o borbama na području Garešnice, Udbine i Imotskog — — — — — — — — — — — — — 575

Izvještaj zapovjedništva Treće bojne Petrinjskog zdruga od 27 veljače 1943 god. o napadu na posadu u s. Hajtići — — — 577

Dnevni izvještaj zapovjedništva Drugog domobranskog zbora od 27 veljače 1943 god. o otpočinjanju napada na području Dilja i Krndije — — — — — — — — — — — 578

Izvještaj zapovjedništva Drugog domobranskog zbora od 28 veljače 1943 god. o ofanzivi »Zelen« — — — — — — 579

Dnevni izvještaj zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 28 veljače 1943 god. o toku napada na područje duž pruge Križevci — Koprivnica — — — — — — — — — 582

Registar — — — — — — — — — — — — — — — 585

Tehnički urednik

Dragoslav Džinić, major

Korektori

Uroš Sokolović

Radmila Popović

Rukopis predat u štampu januara 1955 god.

Štampanje završeno novembra 1955 god.

Tiraž 3000 primjeraka

Štampa Vojno-štamparsko preduzeće, Beograd — 797/55